fl. 121
73

Malleus maleficarū

Apologia auctoris in malleum maleficarum.

Omnium inter ruentis seculi calamitates. quas proch dolor nõ tam legim⁹ quã passim experimur: vetus oriẽs damno sue ruine irrefragabili dissolutus. eccl'iam quã nouus oriẽs hõ xp̃s iesus aspersione sui sanguinis fecũdauit: licet ab initio varijs heresim contagionib⁹ inficere nõ cessat. Illo tñ pcipue i tpe his conat: qñ mũdi vespere ad occasum declinãte et malicia hoim excrescẽte nouit in ira magna. vt Joh. in Apo. testatur se modicũ tẽp⁹ habere. Quare et insolitã quandã hereticam prauitatẽ in agro dominico succrescere fecit: heresim inquã maleficarũ a principaliori in q̃ vigere noscit sexu denotando. Que dũ innumeris machinat insultib⁹: h tñ in sigulis: quod cogitatu terribile. deo nimium abominabile et oib⁹ xp̃ifidelibus odibile cernit. opib⁹ explet. Ex pacto em̃ cũ inferno et federe cũ morte fetidissime seruituti p earũ prauis explẽdis spurcicijs se subijciũt. Preterea ea que i quotidianis erũnis. hoibus. iumẽtis et terre frugib⁹ ab eis deo pmittẽte et vtute demonũ cõcurrente inferunt. Inter q̃ mala: nos inq̃sitores iacob⁹ spreger vna cũ carissimo ab ap'lica sede in exterminiũ tã pestifere heresis socio deputato. licet inter diuinor eloquior pfessores sub pdicator ordine militantium minimi. Pio tñ ac lugubri affectu pensantes q̃d remedij: q̃d ve solaminis mortalib⁹ ipis p salutari anthidoto foret ad ministrãdũ huic operi p cunctis alijs remedijs pios submittere humeros dignũ iudicauim⁹. cõfisi de melliflua largitate illi⁹ q̃ dat oib⁹ affluenter. et q̃ calculo sumpto de altari forpice tangit et mũdat labia impfector: in finẽ optatũ cuncta pducere. Verũ cũ in opib⁹ hoim nil fiat adeo vtile et licitũ: cui nõ possit aliqua pnicies irrogari. Ingeniola etiã nostra ad acumẽ nõ pueniũt veritatis: nisi lima alterius prauitatis plurimũ fuerit abrasa. Iõ qui de nouitate operis nos redarguendos estimat: ad certamẽ illi⁹ ɔfidenter accedimus. Sciat tñ h ipm opus nouũ esse simul et antiquũ: breui pariter et plixũ. Antiquum certe materia et auctoritate: nouũ vero partium cõpilatione earũq aggregatiõe. Breue pter plurimor auctor in breuem pstrictionẽ. longũ nihilominus pter immensam materie multitudinẽ et maleficar impscrutabilẽ maliciã. Nec h dicim⁹ ceteror auctorũ script psumptuose derogando nostrũq opus iactanter et inaniter extollendo. cum ex nr̃o ingenio pauca et quasi nulla sint addita. Vñ nõ nostrũ op⁹. sed illor potius censet quor ex dictis vere sunt singula ɔtexta. Qua simul ex causa nec poemota cõdere nec sublimes theorias cepim⁹ extẽdere sed excerptorũ more pcedendo. Ad honorẽ summe trinitatis et indiuidue vnitatis. sup tres ptes pricipales. originẽ. pgressum et finẽ. Maleficarũ malleũ tractatũ nũcupãdo aggredimur. Recollectionẽ opis socio. executione vero his q̃bus iudiciũ durissimũ imminet. eo q in vindictam malor. laudẽ vero bonor ɔstituti cernũtur a deo. cui ois honor et gloria in secula seculorum Amen.

Tenor bulle apostolice aduersus heresim maleficarum cum approbatione et subscriptione doctorum alme vniuersitatis Colonie. in sequentem tractatum. Incipit feliciter.

Innocentius episcopus seruus seruorum

dei. Ad futurā rei memoriā. Summis desiderātes affectibus prout pastoralis sollicitudinis cura requirit. vt fides catholica nostris potissime temporibus vbiqꝫ augeatur et floreat. ac ois heretica prauitas de finibus fidelium procul pellatur ea libēter declaramus ac etiā de nouo concedimus per que hmōi pium desideriū nostrū votiuum sortiatur effectū. cunctisqꝫ propterea per nostre operationis ministeriū quasi per prouidi operatoris sarculū. erroribus extirpatis. eiusdem fidei zelus et obseruantia in ipsorum corda fideliū fortius imprimatur Sane nuper ad nostram nō sine ingenti molestia peruenit auditū quod in nonnullis partibus alamanie superioris. necnō in Maguntinē. Colonie. Treuerensi. Saltzburgē. et Bremeñ. prouincijs. ciuitatibus. terris. locis et diocesibus quamplures vtriusqꝫ sexus persone: proprie salutis immemores et a fide catholica deuiātes. cū demonibus incubis et succubis abuti ac suis incantatiōibus: carminibus et coniuratōibus alijsqꝫ nephandis superstitijs et sortilegijs. excessibus. criminibus et delictis mulierum partus. aialiū fetus. terre fruges. vinearū vuas et arborū fructus. necnō hoies. mulieres. iumēta. pecora. pecudes et alia diuersorum generum anialia. Vineas quoqꝫ pomeria prata. pascua. blada. frumēta et alia terre legumina perire. suffocari et extingui facere et procurare. ipsasqꝫ. hoies. mulieres. iumenta. pecora. pecudes et anialia. diris tā intrinsecis quam extrinsecis doloribus et tormētis afficere et excruciare. ac eosdē homies ne gignere et mulieres ne cōcipe. virosqꝫ ne vxoribus et mulieres ne viris actus coniugales reddere valeāt. impedire Fidem preterea ipsam quā in sacri susceptiōe baptismi susceperūt ore sacrilegio abnegare. Aliaqꝫ quamplurima nefanda. excessus et crimina instigante humani generis inimico cōmittere perpetrare nō verentur in aiarū suarum periculū. diuine maiestatis offensam ac perniciosū exēplū et scādalum plurimorū. Quodqꝫ licet dilecti filij Heinrici institoris in predictis partibus Almanie superioris. in quibus etiā prouincie. ciuitates. terre. dioceses. et alia loca hmōi comprehēsa fore censentur. necnō Iacobus sprēger per certas partes linee rheni. ordinis fratrū predicatorum et theologie professores. heretice prauitatis inquisitores. per litteras apostolicas deputati fuerint. prout adhuc existūt. tamē nōnulli clerici et laici illarum partiū querētes plura sapere quam oporteat. pro eo quod in litteris deputatōis hmōi prouincie. ciuitates. dioceses. terre et alia loca predicta. illarumqꝫ persone. ac excessus hmōi. nominatim et specifice expressa nō fuerūt. illa sub eisdē partibus minime contineri et propterea prefatis inquisitoribus in prouincijs. ciuitatibus. diocesibus. terris et locis predictis hmōi inquisitōis officiū exequi nō licere. et ad personarū earundem super excessibus et criminibus antedictis. punitionem. incarceratōem et correctionē admitti nō debere pertinaciter asserere nō erubescūt. Propter

quod in ꝓuincijs: ciuitatib⁹: diocesibus: terris ⁊ locis ꝑdictꝫ excessus ⁊
crimina hmõi nõ sine aiaꝝ earundẽ euidẽti iactura ⁊ eterne salutꝫ dispẽ
dio remanet ipunita. Nos igit impedimẽta q̃libet q̃ ꝑ ipoꝝ inquisitoꝝ
officij executio quomõlibet retardari posset de medio submouere. ⁊ ne
labes heretice prauitatis alioꝝq; excessuũ hmõi in pnicie alioꝝ innocẽ
tiũ sua venena diffundat: oportunis remedijs ꝓut nr̃o incũbit officio ꝓ
uidere volentes: fidei zelo ad h maxime nos impellẽte. ne ꝓpterea cõtin
gat. Prouincias. ciuitates. dioces. terras ⁊ loca ꝑdicta sub eisdẽ ptibus
Almanie superioris debito inquisitionis officio carere eisdẽ inqsitoribus.
in illis officiũ inqsitionis hmõi exeq̃ licere ⁊ ad ꝑsonaꝝ earundẽ sup ex
cessib⁹ ⁊ criminib⁹ ꝑdictꝫ correctionẽ: incarceratõez ⁊ punitõnẽ admitti
debere. Per inde i oib⁹ ⁊ ꝑ oia ac si in literis ꝑdictis ꝓuincie: ciuitates
dioce. terre ⁊ loca ac ꝑsone ⁊ excessus hmõi nomiatim ⁊ specifice exp̃ssa
forẽt. auctoritate aplica tenore ꝑsentiũ statuim⁹. Proq; potiori cautela
lr̃as ⁊ deputatõez ꝑdictas: ad ꝓuincias: ciuitates: dio. terras ⁊ loca: nec
nõ ꝑsonas ⁊ crimina hmõi extendẽtes. Prefatis inqsitorib⁹. q̃ↄ ipi ⁊ alt
eoꝝ accersito secũ dilecto filio Johe gremper clerico Cõstañ. dioc. ma
gistro i artib⁹ eoꝝ moderno: seu q̃uis alio notario publico ꝑ ipos ⁊ quẽ
libet eoꝝ ꝓ tpe deputãdo in ꝓuincijs: ciuitatib⁹: dio. terris ⁊ locis ꝑdi
ctis ↄtra quascũq; ꝑsonas cuiuscũq; ↄditõis ⁊ ꝑeminẽtie fuerint: hmõi
inqsitõis officiũ exeq̃: ipasq; ꝑsonas q̃s in ꝑmissis culpabiles reperint
iuxta earũ demerita corrigere: incarcerare: punire ⁊ mulctare. Necnõ in
singulis ꝓuinciarũ hmõi parrochialib⁹ eccl'ijs vbũ dei fideli ꝑplo q̃ti
ens expedierit ac eis visũ fuerit ꝓponere ⁊ ꝑdicare: oiaq; alia ⁊ singula i
ꝑmissis ⁊ circa ea nccaria ⁊ oportuna facere ⁊ silr exeq̃ libere ⁊ licite va
leant: plenã ac liberã eadẽ auctoritate de nouo ↄcedim⁹ facultatẽ. Et ni
hilomin⁹ venerabili frĩ nr̃o Epo Argeñ. ꝑ aplica scripta mãdam⁹ quate
nus ipe ꝑ se vel aliũ seu alios ꝑmissa: vbi quãdo ⁊ quotiẽs expedire cog
uerit fueritq; ꝓ parte inqsitoꝝ hmõi seu alteri⁹ eoꝝ legitime reqsit⁹ solẽ
nit publicãs: nõ ꝑmittat eos ꝑ q̃scũq; sup h ↄtra ꝑdictaꝝ ⁊ ꝑsentiũ lr̃a
rũ tenorẽ quauis auctoritate molestari: seu alias quomõlibet impediri.
Molestatores ⁊ impediẽtes ⁊ ↄtradictores q̃slibet ⁊ rebelles cuiuscun
q; dignitatis status: gradus ꝑeminẽtie: nobilitatis ⁊ excellẽtie aut ↄdi
tiõis fuerint ⁊ q̃cũq; exẽptõis ꝓuilegio sint muniti. Per excõicatõis. su
spẽsiõis ⁊ interdicti: ac alias etiã formidabiliores. de q̃b⁹ sibi videbitur
sentẽtias. censuras ⁊ penas oi appellatõe postposita cõpescẽdo: ⁊ etiaꝫ
legitimis sup his ꝑ eũ seruãdis ꝓcessib⁹. sentẽtias ipas q̃tiẽs opus fue
rit aggrauare ⁊ reaggrauare: auctoritate nr̃a ꝓcuret. Inuocato ad h si
opus fuerit auxilio brachij secularis. Nõ obstãtib⁹ ꝑmissis ac ↄstitutõi
b⁹ ⁊ ordinatõib⁹ aplicis ↄtrarijs q̃buscũq;. Aut si aliq̃b⁹ cõiter vel diui
sim ab aplica sit sede indultum q̃ iterdici: suspẽdi vel excõicari nõ pos
sint ꝑ lr̃as aplicas: nõ faciẽtes plenã ⁊ expressã ac de vbo ad vbũ de in
dulto hmõi mẽtionẽ ⁊ q̃libet alia dicte sedis indulgẽtia generali vl' spe

ciali cuiuscūq tenoris existat. p quā pntibus nō expssam vel totalit nō insertā effectus huiusmodi gratie impedire valeat quomodolibet vel dif ferri. et de q̄ cuiusq toto tenore hnda sit in nostris lris mentio specialis. Nulli ergo omnino hominū liceat hanc paginā nostre declaratōis: extē sionis: ↄcessiōis: et mādati infringere. vel ei ausu temerario ↄire. Si qs aūt hoc attēptare psumpserit: indignatōe omnipotētis dei ac btōr Petri et Pauli aplor eius se nouerit incursur. Datū Rome apud sctm Petrum. Anno incarnatōis dnice Millesimoquadrigētesimooctuagesimo quarto. Non. Decemb. Pōtificatus nostri Anno pmo.

Sequit in sequentē tractatū approbatio et subscriptio doctor alme vniuersitatis Colonien. iuxta formam publice instrumenti.

In nomine domini nostri Jesu xpi. Amen. Nouerint vniuersi pns publicū instrumentū lecturi. visuri. et audituri. Qd anno a natiuitate eiusdē domini nostri. M. cccclxxxvij. Indictōe. v. Die vo sabbati decimanona mēsis Maij. hora qnta post meridiē. vel qsi pōtificatus Sāctissimi in xpo pris et dni nostri dni Innocētij diuina puidētia pape octaui. Anno. iij. In mei notarij publici et testium infrascriptor ad hoc specialiter vocator et rogator pntia: psonaliter constitutus Venerabilis et religiosus frater Henricus institoris sacre theologie pfessor ordinis pdicator heretice prauitatis inquisitor. A sancta sede apostolica. vna cum venerabili et religioso fratre Jacobo sprenger etiā sacre theologie pfessore. ac ↄuētus pdicator Colon. priore collega suo spāliter deputatus p se et dicto collega suo ↄposuit atq dixit q modernus summus pontifex scz dns Innocētius papa pfatus. p vnam patentem bullā cōmisit ipsis inqsitoribus Henrico et Jacobo ordinis pdicator et sacre theologie pfessoribus pdictis facultatē inquirēdi aplica auctoritate. sup quascūq hereses. pcipue aūt sup heresim maleficar modernis tēpibus vigentē. et hoc p qnq ecclesias metropolitanas. videlz Moguntinā. Colon. Treueren. Saltzburgen. et Bremen. cū omni facultate ↄ tales pcedendi vsq ad vltimū exterminiū. iuxta tenorē bulle aplice. quā suis habebat in manibus. sanā. integrā. illesam et nō viciatā. s omni prsus suspitione caren. Cuius qdem tenor bulle sic incipit. Innocētius eps seruus seruor dei. Ad futurā rei memoriā summis desiderantes affectibus. put pastoralis sollicitudinis cura requirit vt fides catholica nostris potissime tempibus vbiq augeat et floreat etc. Finit aūt sic. Datum Rome apud sanctū Petr Anno incarnatōis dnice Millesimoqdringētesimooctuagesimoqrto. Nonas Decembris. Pōtificatus nostri Anno pmo. Et quia nōnulli animar rectores et verbi dei pdicatores publice in eor ser-

monibus ad populū asserere ⁊ affirmare nō verebant̄ maleficas nō esse aut q̄ nihil in nocumentū creaturaꝝ quacūq̄ opatione efficere possent. Ex quibus incautis sermonibus nōnunq̄ seculari brachio ad puniendū huiusmodi maleficas amputabat̄ facultas. ⁊ hoc in maximum augmentū maleficaꝝ et ꝯfortationem illius heresis. Ideo prefati inquisitores totis eoꝝ viribus cunctis periculis ⁊ insultibus obuiare volentes. tractatum quendam non tam studiose q̄ ⁊ laboriose collegerunt. In quo non tam huiusmodi predicatorum ignorantiam ꝓ catholice fidei conseruatione repellere nisi sunt. quantum etiam in exterminium maleficarum debitos modos sententiādi ⁊ easdem puniendi iuxta dicte bulle tenorem ⁊ sacrorum canonum instituta laborarūt. At qm̄ ꝯsonū rōni est vt ea que ꝓ cōmuni vtilitate fiunt. etiam cōmuni approbatiōe doctoꝝ roborent̄. Ideo ne ꝑfati rectores discoli ⁊ ꝑdicatores sacraꝝ litteraꝝ ignari estimarent ꝑdictum tractatum sic vt ꝑmittit̄ collectum. minus bū doctoꝝ determinationibus ⁊ sententijs fulcitū. eūdem alme vniuersitati Colonieñ. seu nōnullis ibidē sacre pagine ꝓfessoribus. ad discutiendū ⁊ collationandum obtulerūt. vt si qua repꝛhensibilia ⁊ a catholica veritate dissona reperirent̄ eoꝝ iudicio sic refutarent̄. quod tñ ꝯsona catholice veritati approbarent̄. quod subscriptis modis factū fuit.

¶ In ꝑmis. Egregius dñs Lābertus de monte manu sua ꝓpria se subscripsit put sequit̄. Ego Lābertus de monte. sacre theologie humilis ꝓfessor. Decanus ꝓ tempe facultatis sacre pagine eiusdem studij Coloñ. fateor hac manu mea ꝓpria istum tractatū tripertitum. ꝑ me lustratum ⁊ diligenter collationatum quo ad eius ꝑtes ꝑmas. nihil ꝯtinere saltē meo humili iudicio quod sit contrarium aut sententijs non errantium philosophoꝝ. aut contra veritatem sancte catholice ⁊ apostolice fidei. aut contra doctoꝝ determinatōes a sctā ecclesia approbatoꝝ aut admissoꝝ. Tercia etiā ꝑs vtiq̄ sustinēda ⁊ approbāda quo ad illoꝝ hereticoꝝ punitōes de q̄bus tractat̄ inq̄tū sacris canonibus nō repugnat. Iter̄ ꝓpt̄ experimēta in hoc tractatu narrata. q̄ vtiq̄ ꝓpt̄ famā tātoꝝ viroꝝ ꝑcipuoꝝ etiā inq̄sitoꝝ credunt̄ esse vera. Cōsulendū tñ videt̄ q̄ iste tractatus doct[is] ⁊ viris zelosis. q̄ ex eo sana varia ⁊ matura ꝯsilia in exterminiū maleficaꝝ ꝯferre ꝑnt cōicet̄. sil̄r ⁊ eccl̄iaꝝ rectoribus timoratis ⁊ ꝯscietiosis dūtaxat ad quoꝝ doctrinā subditoꝝ corda in odiū tā pestifere heresis incitari poterūt. ad cautelā bonoꝝ pit̄ ⁊ maloꝝ inexcusabilitatē atq̄ punitōē. vt sic m̄iscordia in bonis. ⁊ iusticia in malis luce clarius pateat. ⁊ in omibus deus magnificet̄ ipo ꝑstāte cui laus ⁊ gl̄ia. ¶ Deinde ad idē venerabilis magr̄ Jacobus de stralen etiā ꝓpria manu sua se subscꝑsit in hūc modū Ego Jacobus de stralen sacre theologie ꝓfessor minim⁹. post visitatōē tractatus mēorati sentio ꝯformit̄ ꝑ oia his q̄ ꝑ venerabilē magr̄m nostꝝ Lābertū d̄ mōte decanū sacre theologie supius ānotata sunt. qd̄ attestor hac scriptura manus mee ad dei laudē. ¶ Pariformit̄ eximius mgr̄ Andreas de Ochsenfurt etiā ꝓpria manu se subscꝑsit. vt infra. Cōformit̄ mi

bi Andree de Ochsenfurt sacre theologie ꝓfessori nouissimo videlicet cēsendū de materia oblati tractatus. q̄tū p̄ma facie apparuit. qd̄ ꝯtestor manus mee sc̄ptura. ad finē in eodē exp̄ssum ꝓmouēdū. Cōsequenter aūt egregius magr̄ Thomas de Scocia. silr̄ se ꝓpria manu sua subsc̄psit. put sequitur. Ego Thomas de Scocia sacre theologie doctor lꝫ imeritus. ꝯformiter sentio ꝑ oia venerabilibus magr̄is nostris p̄cedētibus in materia p̄fati tractatus ꝑ me examinati. quod attestor manu ꝓpria mea. ¶ Subsequēter ꝛ secunda subscriptio ꝯ p̄fatos p̄dicatores incautos sic acta fuit. In p̄mis positi fuerunt articuli put sequitur. Primo inquisitores heretice prauitatis deputatos auctoritate sedis apostolice iuxta formam canonū cōmendāt magistri sacre theologie subscripti ꝛ hortantur ꝙ dignentur ꝓsequi cum zelo eoꝝ officium. ¶ Secundo ꝙ maleficia posse fieri ꝑmissione diuina ex coopatione dyaboli ꝑ maleficos aut maleficas nō est ꝯtra fidei catholice. ſꝫ ꝯsonum dictis sacre scripture. imo necessarium est iuxta sententias doctoꝝ sanctoꝝ illa quādoqꝫ posse fieri admittere. ¶ Tercio p̄dicare ergo maleficia non posse fieri erroneum est. qꝛ sic p̄dicātes impediūt q̄tum in eis est opus pium inq̄sitoꝝ in p̄iudiciū salutis animaꝝ secreta tn̄ que q̄nqꝫ ab inq̄sitoribus audiunt nō sunt oibus reuelāda.

¶ Vltimo exhortādi veniūt oms p̄ncipes ꝛ q̄cūqꝫ catholici vt assistere dignentur tā piis votis inquisitoꝝ ꝓ defensione sancte catholice fidei ¶

¶ Demū vo subscripti ꝛ suprascripti doctores p̄dicte facultatis theologie manibus ꝓpriis se subscripserūt. put ego Arnoldus notarius infra scriptus ex reuelatione honesti Johānis vorda de Mechlinia alme vniuersitatis Coloñ. bedelli iurati qui mihi hoc retulit audiui. ꝛ vt ex manibus etiā supra ꝛ infrascriptis apparuit vidi in hunc qui sequitur modum. Ego Lābertus de mōte. sacre theologie humilis ꝓfessor ita sentio vt p̄scribitur. teste hac manu mea ꝓpria. ꝓ tempe decanus. Ego Jacobus de straleñ. sacre theologie ꝓfessor minimus ita sentio vt supra scribitur. qd̄ testificor manu mea ꝓpria. ¶ Ego Vdalricus kridwiß de Esslingen sacre theologie ꝓfessor nouissimus. vt p̄scriptuꝫ est ita sentiendū hac manus ꝓprie sc̄ptura cēseo. ¶ Et ego Cōradus de cāpis sacre theologie ꝓfessor humillimus put supra cū maioribus meis in idē ꝯcurro iudiciū. ¶ Ego Cornelius de Breda minimus ꝓfessor ita sentio vt p̄scriptum est. quod testificor manu mea ꝓpria. ¶ Ego Thomas de Scocia. sacre theologie ꝓfessor. lꝫ immeritus ꝯformiter sentio venerabilibus ꝓfessoribus p̄scriptis. teste manu mea ꝓpria. ¶ Ego Theodericus de Būmel sacre theologie humillimus ꝓfessor ita sentio sicut scriptum est ꝑ magistros meos p̄scriptos. quod testor manu mea ꝓpria. ¶ In assertiōe articuloꝝ p̄scriptoꝝ ꝯformis iudicii sum cum venerandis magistris nostris p̄ceptoribus meis. Ego Andreas de Ochsenfurt sacre theologice facultatis professor ac theologoꝝ vniuersitatis Coloniēn. collegii minimus.

¶ Nouissime aūt ꝛ finaliter iā dictus venerabil' ꝛ religiosus frater Henricus institoris inq̄sitor. habuit ꝛ tenuit in suis manibus q̄ndā aliā litterā pga-

meneam Serenissimi regis Romanoꝝ. sigillo suo rubeo rotūdo in capsa cere glauce impressa: impressula pgameni inferius impendeñ. sigillatam: sanā ꝛ integrā: nō viciatā. nō cancellatā. neqꝫ in aliqua sui parte suspectā. sed omni prorsus vicio ꝛ suspicioñ. careñ. Ita ꝙ in faciliorē expeditionē huius negocij fidei idē Serenissimus dñs Romanoꝝ rex prefatus ipam eandē bullam apostolicā supra tactā tanqꝫ xpianissimus princeps tueri ꝛ defendere voluit atqꝫ vult. ꝛ ipsos inquisitores in suam omnimodā protectionē suscipit. Mandās ꝛ precipiēs oībus ꝛ singulis romano imperio subditis vt in execucione taliū negocioꝝ fidei ipsis inquisitoribus oēm fauorem ꝛ assistentiā exhibeant. ac alia faciāt prout in eadem lr̄a plenius ꝯtinet ꝛ habet. Cuius quidē litere regalis pncipiū ꝛ finis hic infra annotant in hūc modū. Maximilianus diuina fauēte clementia Roma. rex semp augustus. Archidux austrie. dux Burgun. Lothar. Brabantie. Lymburgie ꝛ Luczenbur. ꝛ Geldrie. Comes flādrie ꝛc̄. Finis vero. Datū in oppido nr̄o Bruxelleñ. nr̄o sub sigillo. mēsis nouēbris die sexta. Anno dñi Millesimoquadringētesimooctuagesimosexto regni nr̄i Anno primo. De et sup premissis oībus ꝛ singulis iā dictus venerabilis ꝛ religiosus frater Henricus inqsitor ꝓ se ꝛ collega suo antedicto ipsis a me notario publico supra ꝛ infrascripto fieri ꝛ ꝯfici vnum vel plura publicū seu publica instrumentū ꝛ instrumenta in meliori forma petijt. Acta sunt hec Coloñ. in domo habitatiōis. venerabilis magistri Lamberti de monte p̄dicti infra emunitatē ecclesie scti Andree Coloñ. sitis in camera negocioꝝ ꝛ studij eiusdē magistri Lamberti inferiꝰ Sub anno dñi. indictioñ. mensis. die horis ꝛ pontificatu quibus supra. p̄sentibus ibidē p̄dictis magistro Lamberto et Johanne bedello. Necnon honestis viris Nicolao cuper de Venroide. venerabilis curie Colonieñ. notario iurato. ꝛ Cristiano iwintzen de enkirchē clerico Colonieñ. diocesis testibus ad premissa fidedignis rogatis ꝛ requisitis.

Et ego Arnoldus kolich de enkirchen clericus Coloñ. iuratus. Quia premissis oībus ꝛ singulis dum sic vt premittit fierent ꝛ agerentur vna cum prenominatis testibus presens fui. Eaqꝫ sic fieri vidi et vt prefertur ex relatione bedelli audiui. Idcirco presens publicum instrumentum manu mea propria scriptum ꝛ ingrossatum exinde confeci. subscripsi publicaui ꝛ in hanc publicam formam redegi. Signoqꝫ ꝛ nomine meis solitis ꝛ consuetis signaui rogatus ꝛ requisitus in fidem ꝛ testimonium omniū ꝛ singuloꝝ premissorum.

Tabula sequēs p̄sentis opusculi ꝯtinet p̄mo diuisionē totius libri in partes. ⁊ post hoc cuiuslibet partis q̄stiones siue capitula. deinde numerū annexum qui ostēdit foliū in q̄ quelibet questio siue capitulū incipiat ⁊c.

Super bullaz ergo Innocētij octaui aduersus heresim maleficarū nouissime emanatā q̄ones q̄draginta octo discurrēde: tria p̄ncipalit habēt declarare. Primo originē. scd'o p̄gressum. tercio finale remedium. Originē quo ad multiplicationē: finale remediū q̄ ad illius heresis exterminiū. Prima pars sup tria que ad maleficialē effectū concurrūt vt sunt demon: maleficus ⁊ diuina permissio. Continet in numero questiones decem ⁊ octo quarū quatuor super potentias demonū relique sup earū opera. ¶ Est aūt prima ⁊ toti⁹ opis introductoria. An asserere maleficas esse: ita censet catholicum ꝙ eius oppositū ꝑtinaciter defendere omnino sit hereticū. folio primo.

¶ Secūda an catholicū sit asserere ꝙ ad effectū maleficialē semp habeat demon cū maleficio ꝯcurrere vel ꝙ alterū sine adminiculo alteri⁹ talē effectū possit p̄ducere. folio. v.

¶ Tercia an catholicū sit asserere ꝙ hm̄oi effectus p incubos ⁊ succubos demones sic ꝓcurant ꝙ etiā veri hoies in multiplicatiōe ⁊ originē maleficoꝝ p tales demōes ꝓcreāt. ix.

¶ Quarta an catholicū sit asserere ꝙ actus incuboꝝ ⁊ succuboꝝ demonū tm̄mō īfimis spiritib⁹ ꝯueniat. xij

¶ Quinta an quoquo mō possit catholice cēseri ꝙ origo ⁊ multiplicatio maleficoꝝ operū ex influētijs ꝓcedat corpoꝝ celestiū absq; adminiculo demonū seu a substātijs sepatis vt sūt motores orbiū celestium. Seu etiā a malicia hoim concurrēte ad voces ⁊ verba q̄cunq; virtute stellarum. folio. xiij.

¶ Sexta q̄ ad maleficos cū demonib⁹ ꝯcurrētes. Cur mulieres āpli⁹ inueniunt hac heresi infecte q̄ꝫ viri Cuiusmodi etiā mulieres p̄ ceteris sūt inuolute declarat p quinq; seq̄ntes q̄stiones. folio. xx.

¶ Septima. an malefice ꝟtute demonū mētes hoim ad odiū vl' amorē inordinatū incitare valeāt et de mō ꝯponēdi hm̄oi materiā in s̄monibus ad populum. fo. xxiij.

¶ Octaua an generatiuā potentiā seu actū venereū impedire ⁊ maleficiare pn̄t cū q̄dam incidētali q̄one. cur int' dū act⁹ ille ipedit respcū vni⁹ ⁊ n̄ respectu alteri⁹ psone. xxvij.

¶ Nona an p̄stigiosa illusione mēbra virilia q̄si sint a corporib⁹ euulsa auferre solēt: cū certis alijs annexis difficultatibus. fo. xxix.

¶ Decima an hoies in bestiales formas possint trāsmutare cū incidētali alia difficultate. fo. xxxi.

¶ Undecima: de obstetricib⁹ maleficis ꝯceptus in vtero ⁊ ex diuersimode interimētes. fo. xxxiij.

¶ Duodecima sup p̄missionē diuinā q̄ ad demonē ⁊ maleficā hꝫ ꝯcurrere: an diuinā p̄missionē i his opibus maleficaꝝ cōmēdare ita sit catholicū ꝙ eius oppositū scꝫ illā redarguere oino sit hereticū. xxxiiij.

¶ Tredecima etiā incidētalis sup duas diuinas p̄missiones circa casum diaboli ⁊ primoꝝ parētum ex-

q̄bus cūcta maleficorū opera iuste permittunt. folio. xxxvj.
¶ Quartadecima an ꝑmissis nō obstātibꝰ pctā maleficorū grauiora sint pctis maloꝝ angeloꝝ ⁊ ꝑmoꝝ parētū. ⁊ est tota materia ꝑdicabilis cū declaratōe ꝙ grauissimas merent penas etiā in presenti vltra oēs flagitiosas mūdi. folio. xxxviij.
¶ Quītadecima an ꝓpt pctā maleficoꝝ innoxij sepe maleficiāt. fo. xl.
¶ Sextadecima. an heresis maleficarū oēs alias supstitionis species excedat. fo. xlij.
¶ Decimaseptiā ē declaratiua q̄rtedecime grauitatē criminis i malefic[?] ad pctā q̄cūq3 demonū ꝯpādo. xliij
¶ Decimooctaua ꝯ q̄nq3 argumēta laicoꝝ ꝙ deꝰ nō ꝑmittit tantā ptātem diabolo ⁊ maleficis. Et in hac materia ꝯiungitur finis suo principio dum hec vltima questio annecti tur prime. folio. xliij.

Secūda pars operis

ꝯtinet sedecī capl'a sub duabus q̄ōnibus. Quarū vna in ꝑncipio et altera ī fine ponit Et ꝑma sup remedia maleficia amouētia. Capl'a aūt intmedia modū ꝓcedēdi maleficorū in maleficijs inferēdis ꝯtractāt.
Pria qō. An ds possit p bonos angelos ita bn̄ficiari ꝙ a maleficis demonibꝰ nō possit maleficiari. xlvj.
¶ Capitulū primū de diuersis medijs q̄bꝰ demones ad augmentū illius ꝑfidie alliciūt p maleficas inopias ⁊ honestas puellas. fo. l.
¶ Capitulū secundū de mō sacrilege ꝓfessionis earū cū declaratione homagij ꝓstādi diabolo. folio. lij.
¶ Ca. iij. sup modū q̄ de loco ad locū corpaliter transferunt. folio. lv.
¶ Ca. iiij. de mō q̄ se incubis demonibꝰ subijciūt in q̄ etiā tractat q̄lit ex his multiplicant ⁊ an semp cum decisione seminis incubꝰ maleficā aggredit. ⁊ an potiꝰ vno tpe ꝙ̄ altero ⁊ sl'r de loco. ⁊ an visibilit illas spurcicias agitāt cū maiori vel minori venerea delectatōe. ⁊ an incubi tm̄modo mulieres ex eaꝝ spurcitijs ꝓcreatas aggrediunt. folio. lviij.
¶ Ca. v. de mō generali q̄ ad sacra ecclesie sua maleficia exercēt et de sex modis q̄bus oībꝰ creaturis corporalibꝰ dēptis corporibꝰ celestibꝰ veras infirmitates l3 nō veras sanitates v̄tute naāli inferri pn̄t. fo. lxj.
¶ Ca. vj. de mō q̄ vim generatiuam impedire solent. folio. lxiij.
¶ Ca. vij. de mō q̄ mēbra virilia auferre solent q2 ea q̄ in ꝑma parte tacta sunt sup potētiā faciēdi iam per modos opandi declarant vn̄ nō est vtrobiq3 materia. folio. lxiiij.
¶ Ca. viij. de mō q̄ hoīes in bestiales formas transmutant. folio. lxvj.
¶ Ca. ix. de mō quo demones intra corpa sine lesiōe existūt qn̄ ꝓstigiosas opant trāsmutatōes. fo. lxvij.
¶ Ca. x. de mō quo demones substātialiter p maleficaꝝ opatōes homines inhabitant. fo. lxix.
¶ Ca. xj. de mō quo omne genꝰ infirmitatis inferre possunt hoc tamē in generali tractat. folio. lxxiij.
¶ Ca. xij. de mō in speciali q̄ hoībꝰ grauiores īfirmitates inferūt. lxxv
¶ Ca. xiij. sup modū quo malefice obstetrices pre oībus alijs maiora dāna inferūt infantes aut interimēdo aut demonibꝰ offerēdo. fo. lxxvj
¶ Ca. xiiij. sup modū quo iumentis varia nocumēta inferūt. fo. lxxix.
¶ Ca. xv. sup modū quo grādines

et tempestates concitare ac fulgura fulminare solent. folio. lxxx.

Sextudecimu capitulu sup tres modos q viri reperiunt maleficijs infecti et no mulieres. Et primo de maleficis sagittarijs. Scdo de incantatorib9 qui p carmina sacrilega arma lesiua 3 qcunq nocumeta incantare sciut et hoc p vba. Tercio q p breuia scripta. folio. lxxxij.

Sed quo ad remedia

dia maleficia amouetia. qd e scdm pncipale hui9 scde partis. Prio ponit qo. Utrum sit licitu maleficia p alia maleficia aut p illicita tolle. Et hz capitula noue. folio. lxxxv.

Cap. pmu sup remediu ecclesiasticu 3 icubus et succubos demoes. xc

Ca. ij. sup remedia 3 vim generatiua maleficiata. fo. xcij.

Ca. iij. sup remedia 3 maleficiatos sup amore vl odiu iordinatu. xciij.

Ca. iiij. sup remedia vbi pstigiosa arte mebra virilia auferut. et vbi homines in bestiales formas transmutant. fo. xciij.

Ca. v. sup remedia 3 obsessos ex maleficio. fo. xcv.

Capi. vj. sup remedia cotra quascuq ifirmitates a maleficis illatas et 3 p licitos exorcismos. fo. xcviij.

Ca. vij. sup remedia 3 gradines et fulmina et etia sup iumeta malefi. cij.

Ca. viij. sup remedia qda occulta 3 qsda occultas dmonu ifestatoes. cv

Ca. ix. sup remedia p illis q se dmonib9 intuitu alicuius comodi tpalis totaliter deuouissent. fo. cvj.

Tercia pars operis

ris sup remedia vltia no ta 3 earu opa q psonas maleficar sup ipsor extinimu, ptinet tres ptes pncipales scz modu inchoadi pcessu iudicij: et modu ptinuadi. et modu sentetiadi puniedi et plectedi. Et pria ps ptinet qoes duas. Scda. xij. Tercia. xix. Et pria et oim seqntiu introductoria qonu est. Utru malefice et ear fautores receptatores et defesores. ita subijciant ta ecclesiastico q ciuili iudicio q ear inqsitoe valeat heretice prauitatis inqsitores ee exonerati. Deinde sup modu inchoadi pcessum folio. cvj.

Prima qstio. Quis sit mod9 pcedes iudici ad inchoandu pcessuz fidei 3 malefi. cxij. Scdo testiu. cxiij.

Scda qo. Tercie partis e de nuero testium.

Tercia qo. vtru iudex testes possit copelle ad iurandu de diceda veritate in causa fidei et quotiens possint examinari. folio. cxiiij.

Quarta qo de pditoe testiu. cxv.

Quinta qo. an inimici capitales ad testificandu admittant. fo. cxv.

Sup scda ptem qlit pcessus tal e ptinuad9 et est qo sexta. Et prio qlit testes sut citadi et interrogadi. cxv.

Interrogatoria sup testes. cxvj.

Interrogatoria gnalia sup malefica aut maleficu. Et e pm9 act9. cxvj.

Interrogatoria pticularia sup eos.

Septima qone varia dubia sup respoSioes negatiuas maleficaru declarant et qn pot incarcerari. qn etia p manifeste dephesa in heresi maleficaruz sit habenda et est actus scds. folio. cxvij.

Octaua questio quomodo sit capieda et incarceranda erit actus tercius folio. cxviij.

Nona questio an deponentiu nomina sint ei post captione manifestanda et est actus quart9 fo. cxviij.

Decima qo. qualiter defensioes

sint pcedēde cū deputatōe aduoca
ti. actus qntus. Fo. cxix.
¶ Undecima qstio q̄d faciet aduo
catus cū sibi testiū nomia nō publi
cant. actus sextus. Fo. cxx.
¶ Duodecia qstio magl declaratia
quō sit capital inimicicia int delatā
z testes inuestigāda. z ē actus septi
mus. Fo. cxxi.
¶ Tredecia d his q iudex hz aduer
tere an locū carcerl z torture q nō
sit facil ad exponendū maleficā tor
mētl ppt maleficiū taciturnitatl. z
est actus octauus. Fo. cxxii.
¶ Deciaqrta qstio d mō sniandi de
latā ad qstiōes. z qlit pma die sit q
stionāda. z ē actus non9. Fo. cxxiii
¶ Quitadecia quō tormēta sint ȝti
nuāda. Et d signis ex qb9 malefica
cogscit. z quō sint abradēde. z d va
riis cautel sup maleficiū taciturni
tatis. z ē actus decimus. Fo. cxxiiii
¶ Deciasexta qstio. de tpe z d scdo
mō interrogādi de cautel extrēis a iu
dice obfuādis. z ē act9. xi. fo. cxxvi.

Super modos ve

ro sniandi. xix. i nūero ē pma qstio
z. xvii. in ordie. An sup examē z iu
diciū cādētl ferri vbi ad illō appel
lāt possint sniari. Fo. cxxvii.
¶ Scda d his q gnalit iudex dz ob
uare tā circa snias interlocutorias
q̄ diffinitiuas. z ē. xviii. i or. fo. xxviii
¶ Tercia qt mōis iudex pōt delatū
hre suspectū. z sup qb9 pt facē sniaz
z ē. xix. in ordine. Fo. cxxix.
¶ Quarta quō sit snia fereda sup p
sonā. s immunem totalit. z est qstio
xx. Fo. cxxxi.
¶ Quinta qlit sit ferēda sup delatā
z diffamatā gnalit. z est qstio. xxi.
in ordine. Fo. cxxxii.
¶ Sexta qlit sup delatā diffamataz
qstionib9 tn̄ z tormētl exponēdā a
liqlit. z ē in ordine. xxii. Fo. cxxxiii
¶ Septia qlit sup suspectaz de illa
heresi leuit. z ē in ordine. xxiii. que
stio. Fo. cxxxiiii.
¶ Octaua qlit sup suspectā vehemē
ter. z ē qō. xxiiii. in ordie. fo. cxxxiiii
¶ Nona qlit sup suspectā violent. z
est qō. xxv. in ordine. Fo. cxxxvi.
¶ Decima qlit est fereda sup diffa
matā z suspectā. z est qstio. xxvi. in
ordine. Fo. cxxxviii.
¶ Undecia qlit sup ȝfessam illā he
resim. s nō relapsam z penitentē. z
est. xxvii. in ordine. Fo. cxxxix.
¶ Duodecima qlit sup ȝfessam he
resim z penitentē. s relapsam pba
bilit. z ē qstio. xxviii. fo. cxl.
¶ Tredecia sup modū sniandi here
sim ȝfessaz. s ipenitētē. z tn̄ relapsā
z ē. xxix. qō in ordine. Fo. cxli.
¶ Decimaqrta sup heresim ȝfessaz
z relapsam z impenitentē. z est. xxx
in ordine. Fo. cxlii.
¶ Quintadecia sup ȝuictū z dephē
sum. oia tn̄ negātem. z est in ordine
xxxi. qstio. Fo. cxliii.
¶ Decimasexta sup ȝuictū z fugiti
uum vel se ȝtumaciter absentātem
z est. xxxii. in ordine. Fo. cxliiii.
¶ Decimaseptima sup psonā dela
tā ab alia malefica incinerata vel in
cinerāda qlit sit sniāda. z est. xxx
iii. in ordine. Fo. cxlvi.
¶ Deciaocta. sup modū sniandi ma
leficā maleficia tollētē. Insup etiaz
sup maleficas obstetrices z malefi
cos sagittarios. z ē. 34. i or. fo. cxlviii
¶ Decianona z vltia hui9 ptl. z. xx
xv. toti9 sup modos sniandi malefi
cos qscūq friuole aut etiā iuste ap
pellātes. Fo. cl. in fine ¶ Finis.

Operis huius prima pars inci-
pit feliciter. Questio I

Utrum asse-
rere maleficos esse sit
adeo catholicū q̄ eius
oppositū ptinaciter
defendere oino sit he
reticum. Et arguit q̄ nō sit catholi
cū quicq̄ de his asserere. xxvj. q. v.
epi. Qui credit posse fieri aliquam
creaturā aut in melius deteriusue
transmutari. aut in aliā speciem vel
similitudinē transformari q̄ ab ipo
omniū creatore. pagano ꝛ infideli
deterior est. Talia aūt cum referun
tur fieri a maleficis/ideo talia asse-
rere nō est catholicū sed hereticū.
Preterea nullus effectus maleficia
lis est in mundo. Probat. Quia si
esset. opatione demonū fieret. Sed
asserere q̄ demones possint corpo-
rales transmutatiōes aut impedi-
re aut efficere/nō videt catholicum
quia sic perimere possent totū mū-
dū/Preterea omīs alteratio corpo
ralis/puta circa infirmitates/aut sa
nitates procurādas/reducit in mo-
tū localē. patet ex septimo phisico
rū. Quorūcunq̄ est motus celi/Sz
demones motū celi variare nō pos
sunt. Dyonisius in epistola ad Po
licarpū: Quia hoc solius dei est. er-
go videt q̄ nullā transmutationē
ad minus verā in corporibus cau-
sare psit. ꝛ q̄ necesse sit huiusmodi
transmutationes in aliquā causam
occultam reducere. Preterea sicut
opus dei est fortius q̄ opus dyabo-
li: ita ꝛ eius factura. Sz maleficiū
si esset in mūdo/eēt vtiq̄ opus dya
boli cōtra facturā dei. ergo sicut il-
licitū est asserere facturā supstitio-
sam dyaboli excedere opus dei. ita
illicitū est credere/vt creature ꝛ ope
ra dei in hominibus ꝛ iumētis vale-
ant viciari ex opibus dyaboli Pre
terea id qd̄ subiacet virtuti corpora
li non habet virtutē imprimendi in
corpora. Sz demones subdunt vir
tutibus stellarū/qd̄ patet ex eo. q̄
certi incātatores cōstellationes de-
terminatas ad inuocandū demōes
obseruant. ergo nō habent virtutē
imprimendi aliqd in corpora. et sic
multominus malefice. Itē demo-
nes nō operant nisi per artē. Sed
ars non pōt dare verā formā. vnde
in. c. de mineris dicit: Sciāt aucto
res alchimie spēs trāsmutari non
posse. Ergo ꝛ demones p artē ope
rantes/veras q̄litates sanitatis aut
infirmitatis inducere nō possunt.
sed si vere sunt/habēt aliquā aliam
causam occultā absq̄ ope demonū
ꝛ maleficorū. Sz ꝯ in decre. xxxiij.
q. j. si per sortiarias atq̄ maleficas
artes nōnunq̄ occulto iusto dei iu-
dicio permittēte: ꝛ dyabolo prepa-
rante ꝛc. loquitur de impedimento
maleficiali quo ad actus cōiugales
tria cōcurrere. scz maleficā. dyabo
lum/ꝛ dei pmissionē. Preterea for
tius agere potest in id quod est mi
nus forte. Sed virtus demonis est
fortior virtute corpali Iob. xl. Nō
est potestas sup terram que ei vale
at cōparari. qui creatus est vt nemi
nē timeret/Responsio. Hic impu-
gnandi sunt tres errores heretica-
les quibus reprobatis veritas pa-
tebit. Nam quidā iuxta doctrinam
scz Tho. in. iiij. dist. xxxiiij. vbi tra-
ctat de impedimēto maleficiali co
nati sunt asserere maleficium nihil
esse in mundo nisi in opinione ho-

minū que naturales effectus quoꝝ cause sunt occulte maleficijs impu tabant. Alij qui maleficos cōcedūt sed ad maleficiales effectus illos tā tūmodo imaginarie ꝛ fantastice cō currere asserūt. Terciū qui effectus maleficiales oīno dicunt esse fanta sticos ꝛ imaginarios. licꝫ demō cū malefica realiter concurrat. Horuꝫ errores sic declarant ꝛ reprobant. Nā pmi omnino de heresi notant per doctores in. iiij. prefatꝫ di. pci pue per sanctū Tho. in. iiij. arg. ꝛ in corpore. q. dicens illā opinionē esse oīno cōtra auctoritates sanctorum ꝛ procedere ex radice infidelitatis. Qui vbi auctoritas scripture sacre dicit ꝙ demones habent potestatē supra corporalia ꝛ supra imaginati onē hoīm qñ a deo pmittunt. vt ex multis scripture sacre passibus no tat. Ideo illi q̄ dicunt maleficiū ni hil esse in mūdo nisi in estimatione hoīm. Etiā nō credūt esse demōes nisi in estimatiōe vulgi tm̄ vt terro res q̄s hō sibipi facit ex sua estima tōne imputet demoni. Et ꝙ etiā ex imaginatōne vehemēti aliq̄ figure apparent in sensu tales q̄les hō co gitat ꝙ ꝛ tūc credunt demōes vide ri dicam⁹ vel etiam malefici. Et qm̄ hec vera fides repudiat ꝑ quā ange los de celo cecidisse ꝛ demōes esse credim⁹. Iō ꝛ fatemur ipos ex sub tilitate sue nature multa posse que nos nō possum⁹. Et illi q̄ eos ad ta lia faciēda inducūt malefici vocant Hec ibi. Quia vō infidelitas in ba ptisato heresis noiat. iō tales de he resi rephendunt. Alij duo errores demōes ꝛ eoꝝ nālem potentiā non negātes ꝫ inter se q̄ ad effectū ma leficialē ꝛ ipam maleficam dissiden tes inq̄ꝫtuꝫ vn⁹ ꝯcedit maleficā rea liter cooperari ad effectū nō tñ ve rū ꝫ fantasticuꝫ. Alter vō ꝑ ꝯrium effectū realē in leso ꝯcedēs ꝫ male ficā fantastice putat coopari. Fun damentū erroris ex duob⁹ passib⁹ canoñ. q̄ habent. xxvj. q. v. epi. sum pserūt. vbi p̄ rephendunt mulieres q̄ credūt se cū dyana vl' herodiana nocturnis horis eqtare. Inspiciat ibi canon. Et quia sepe fantastice ꝛ imaginarie talia solūmodo fiūt. iō ꝛ illi errantes de oībus alijs effecti bus ita fieri iudicāt. Scdo: quia ibi continet ꝙ q̄ credit vel asserit posse fieri aliquā creaturā aut in melius deteriusue immutari aut trāsforma ri in aliam specieꝫ vel similitudinē q̄ꝫ a deo oīum creatore. infidelis est et pagano deterior. Unde propter hoc qđ ibi dicit deteriusue immuta ri dicunt illū effectum non esse rea lem in maleficiato sed tantummo do fantasticum. Sed ꝙ hi errores heresim sapiant ꝛ contra sanum in tellectū canonis militant. ostendit primo tam per legē diuinaꝫ q̄ꝫ etiā ecclesiasticaꝫ ꝛ ciuilem. et hoc in ge nerali. demū in speciali verba cano nis exprimendo. licꝫ etiā in sequen ti questione clarius hoc deducetur. Nam lex diuina in plerisqꝫ locis p̄ cipit maleficas non solum esse vitā das: sed etiam occidēdas. cuiusmo di penas non imponeret si non ve raciter et ad reales effectus et lesio nes cuꝫ demonibus concurrerent. Mors eīm corporalis nō affligitur sine corporali ꝛ graui peccato licet aliud de morte anime q̄ ex fantasti ca illusione seu etiā tentatione ori ri pōt. Hec est sententia sancti Tho. in. ij. dist. vij. in questiōe. An vtr au

xilio demonū sit maluz. Nā Deut. xviij. precipit omnes maleficas et incantatores interfici. Leuiti. etiaz xix. dicit. Anima que declinauerit ad magos et ad ariolos ꝛ fornicata fuerit in eis ponā faciē meā contra eam ꝛ interficiā eam de medio ppl'i mei. Et iterū. xx. Vir vel mulier in qbus phitonicus vel diuinus spūs fuerit moriat/lapidib⁹ obruent eos Et dicunt phitones in qbus demō operat miros effectus. Preterea h̄ sunt q̄ ꝓpter hoc pctm̄ ochozias infirmus mortu⁹ fuit. iiij. Regū. j. et saul. j. Paralip. x. Diuinorū denicꝫ eloqorū tractatores qd aliud in eorū scriptis sup. ij. dist. vij. ꝛ. viij. tradiderūt de potestate demonū ꝛ magicis artibus eorū scripta inspiciantur cuiuscūcꝫ doctor? sup. ij. li. sent. et inueniet nullo discrepante magos ꝛ maleficos virtute demonū ꝑmittēte deo miros effect⁹ nō fantasticos posse ꝑducere. Taceo de varijs alijs locis in qbus sctūs Tho. diffuse de hmōi ogib⁹ ꝑtractat vt in summa cōtra genti. li. iij. c. j. ꝛ. ij. in pma pte. q. cxliij. ar. iiij. Et in scda sede. qō. xcij. ꝛ. xciij. Inspiciant denicꝫ postillatores et glosatores de magis pharaonis Exo. vij. Inspiciant ꝛ dicta Aug. xviij. de ciui. dei. ca. xvij. Et in scdo de doctrina xp̄iana. Similiter aliorū doctoꝝ qbus omnibus cōtradicere valde absurdū est: nec a vicio heresis excusari pōt immo in iure hereticus censet quicuncꝫ errat in expositione sacre scripture. xxiiij. q. j. heresis. Et quicuncꝫ aliter sentit de his q̄ fidē concernūt q̄ꝫ romana tenet eccl'ia. e. c. ꝛ. q. Hec est fides/q̄ denicꝫ ꝯtra sanū intellectū canonis militāt oñdit ꝑ legē eccl'iasticam. Naz ꝛ canonū doctores sup. ca. Si ꝑ sortiarias ꝛ maleficas artes. xxiij. q. j. ꝛ ex̄ de frigidis ꝛ maleficiat?. qd aliud ꝑtendūt nisi de maleficiali impedimēto circa actus ꝯiugales declarare quō dirimit cōtractū aut ꝯhendū mrimoniū. Dicūt em̄ sicut ꝛ Tho. in. iiij. vbi supra. q̄ si maleficiū supueniat mrionio añ carnalē copulā. tūc si ē ꝑpetuū impedit ꝛ dirimit mrioniū ꝯtractū. cuiusmōi snīa nō darent sup illusoriū ꝛ fantasticuz effectū vt de se patz. Videat Host. in summa copiosa. silr̄ Gotfri. ꝛ Ray. q̄ etiam nullibi legunt difficultasse. An tal' effect⁹ posset censeri imaginari⁹ et nō realis. ſꝫ h̄ tanq̄ꝫ ꝑ se notū relinqbant. Et quō posset cēseri ꝑpetu⁹ vel tpalis/ declarāt si post trienniū duraret/nec dubitabāt an imaginarie ꝑ maleficā seu illusorie intromitteretur. Sed q̄ vere ꝛ realiter potest talis defectus procurari virtute demonis propter pactum cuz eo initum. vel etiam per ipsum demonem absq̄ꝫ malefica. licꝫ hoc rarissime fiat in eccl'ia/vbi sacrm̄ mrionij meritoriū existit/ſꝫ q̄ int infideles h̄ cōtingat: h̄ est qꝛ iusto titulo illos possidere se cernit: vt petr⁹ de palude in suo q̄rto recitat de sponso qui desponsauerat ydolū: ꝛ nihilominꝰ cōtraxerat cū quadā iuuencula. quā tñ cognoscere nō potuit ꝓpter dyabolū/qui ſꝑ se in corpore assumpto interposuerat. cum tñ in eccl'ia dyabolus conat potius ꝑ maleficas ꝓpter suū lucrū in ꝑditionē aiarū tales effectus intromittere, ꝛ qualit hoc facere pōt ꝛ qbus medijs inferius declarabit. vbi de septem modis nocendi hominibus ꝑ cōsiles ef-

fectus tractabitur. Ex alijs etiã q̃stionibus quas theologi ⁊ canoniste circa hãc materiã mouẽt h idem pz, discutiẽtes quõ possit tolli ⁊ an licitũ sit p aliud maleficiũ tollere/⁊ q̃d si malefica mortua sit/p quã maleficiũ est immissum. De quo casu Gotfridus in sua summa mẽtionẽ facit/de quibus in questionib⁹ tertie ptis patebit. Cur deniq̃z tam diligent canoniste varias penas promulgassent/distinguẽdo de occulto et manifesto pctõ maleficoꝝ seu potius diuinatorũ/cũ noxia supstitio varias habeat spẽs/vt si notorium fit/eucharistia denegetur. Si occultũ pnia. xl. dieꝝ. de ɔse. di. ij. p dilectione. Itẽ si clericus/q deponẽd⁹ et in monasterio detrudendus. Si laycus/excõicãd⁹. xxvj. q. v. Nõ oz. Itẽ q tales infames debeãt censeri/⁊ q̃ ad eos cõcurrunt/imo nec ad accusationẽ debẽt admitti. ij. q. viij quisquis nec. Sed ⁊ p legẽ ciuilem hoc idẽ ostendit. Nã Azon in summa sup. ix. li. Codicis Rubrica de maleficis. l. post corneliam. de siccarijs ⁊ homicidis dicit: Sciendũ q oms illi quos vulgus maleficos vocat/⁊ etiã illi q̃ artẽ diuinandi sciũt/patiũtur capitalẽ penã. vt. l. nemo. C. de maleficis. Itẽ inferũt penam l. culpa. l. nullus. He eni leges his verbis vtunt: Nemini pmittitur diuinare/alioq̃n suppliciũ capit gladio vltore feret pstratus/⁊ subdit: Sunt ⁊ alij/q̃ arte magica vite innocentum insidiant/animos mulierũ ad libidinem flectunt. et hi bestijs obijciuntur vt eo. C. l. multi. Decernunt etiaz leges/q ad eorum accusatõnem quilibet admittatur/sicut et canon. in ca. in fauorem fidei. lib. vj. de here. Unde subditur ibidem. Ad hanc accusationez quilibet admittitur/quasi in crimine lese maiestatis. Ipsam eñ propemoduz pulsant maiestatem diuinam. Item q questionibus ad interrogandũ subijciatur/subdit: Et quilibet nulla dignitate obstante questioni subijcit ⁊ qui cõuincitur: vel si detegat facinus suũ sit eculeo deditus vngulisq̃z sulcantibus latera/pferat penas dignas suo facinori vt eo. C. l. si ex. ⁊c. Nota q olim duplici pena talis plectebant. capitis ⁊ vngulis ad dilaceratione corpis/seu ad deuorandũ bestijs obijciendo. Nam aũt cremant forte propter femineuz sexũ. Item prohibent participationem. Vñ subditur. sed nec permittant tales ad limen alteri⁹ accedere/alioquin concremant bona, nec aliquis dz eos suscipe vel cõsulere/alioquin deportant in insulam/⁊ omia bona publicant. Hic notat pena exilij cũ amissione omniũ bonorũ/qui tales consulunt aut suscipiunt. Has penas vbi predicatores populis ⁊ rectoribus terraꝝ publicant, plus aduersus maleficas q̃z ex alijs scripturarũ allegatiõibus marcescũt. Preterea ⁊ p leges cõmendant qui eoꝝ maleficijs obstant. Unde vbi supra l. eorum. Alij aũt q̃ faciunt id ne labores hominũ ventorũ/grãdinisq̃z lapidatõne sternunt, non pena. sed premio digni sunt. Qualiter aũt sit licitum talia impedire inferius patebit vt prius tactũ est. Omia autẽ hec negare aut friuole illis resistere quomodo potest scrupulo heretice prauitatis carere. Iudicet vnusq̃sq̃z/nisi fortassis eum ignorantia excusabit, sed cuiusmodi ignorãtia ex

cuset/statim inferius patebit. Concludendo ex oibus pmissis/catholicā ꝛ verissimā assertōem/ꝙ malefici sunt/q̄ demonū auxilio ꝑpt pactū cum eis initū maleficiales reales effectus pmittēte deo ꝓcurare pñt/nō excludēdo qn̄ ꝛ pstigiosos effectus ꝛ fantasticos etiā ꝑ media pstigiosa ꝓducere valeāt. Sed qꝛ pñs speculatio sup maleficiales effectus versatur/q̄ plurimū ab aliꝫ differūt.iō ꝑ hoc nihil ad ꝓpositū cū tales potꝰ sortilegi vel incātatores dicūt q̄ȝ malefici. Demū qꝛ fundamētum sui erroris capiūt ex ꝟbis canōis pcipue duo vltimi errores nō loq̄ndo de pmo q̄ seipm condēnat dū nimiū cōtra veritatē scripture exorbitat. Iō ad sanū intellectū canonis ē ꝓcedēdū. ꝛ primo ꝯ pmū errorē dicētis medium eē fantasticū sed extrema eē realia Ubi notādū ꝙ dū q̄tuordeci sunt spēs capitales i gn̄e supstitōis q̄s recitare cā breuitatis n̄ expedit.tū qꝛ clare recitātur ab Isi. viij. ethi. ꝛ scda scdē ꝑ.s. Tho.q.xcij.tū etiā quia inferius vbi de grauitate huius heresis tractabit de ipis mentio erit. ꝛ hoc q̄one vltima huiꝰ prime ptis. Et spēs sb q̄ hmōi mulieres cōtinēt vocat spēs phitonū/in quibus demon vel loquit vl' mira opat. Et ē sepiꝰ pria in ordie. Species aūt sb q̄ malefici cōtinent vocat spēs maleficorū. Et quia int se plurimū distāt.nec oportet ꝙ q̄ in vna spē laborat/ꝙ etiā sb aliꝫ cōphendat. Iō sicut canō de illis mulierculis mētōem fac/ꝛ nō de maleficis.ita false canonē interptat/qui hmōi imagiarias deductōes corpoꝝ/ad totū genꝰ supstitiōis/ꝛ oēs species eius reducere velint/vt sic ille mulieres imaginarie solū/ita ꝛ oēs malefice trāsferantur. ꝛ pamplius canonē falsificat/q̄ ex illo arguere vellet malificā solūmō imaginarie ad effectū maleficialē egritudis vl' morbi cōcurrē. Preterea tales sic errātes pamplꝰ rephēdūtur dū extrema ꝯcedūt realia.s. demonē opātē ꝛ effectū morbi realē. mediū aūt instrī.s. ꝑsonā maleficā dicūt fantastice ꝯcurrere/cū tn̄ mediū sp naturā pticipat extremoꝝ. Nec valet si dicat ꝙ ēt fantasia sit q̄d reale.qꝛ sic fantasia vt tal' nil pt efficē nec ꝯcurrere ad demōis opationē/nisi ꝑ pactū initū cū demōe in q̄ pacto malefica se totā obtulit ꝛ astrinxit diabolo vere ꝛ realit/et nō fantastice ꝛ imaginarie solum. ita etiā oꝫ ꝙ coopet diabolo vere ꝛ corpalit. Nā ꝛ ad h̄ sunt oia maleficoꝝ opa/vbi sp aut ꝑ pactū aut per visum/aut ꝑ locutōem/seu ꝑ alicuiꝰ maleficij instrī repositi sub limine domꝰ/opatione sua maleficia exercent.prout in seq̄nti q̄one patebit. Preterea si q̄s ꝟba cano. diligēter ispiciet/ꝯsiderabit q̄tuor q̄ pdicatores ꝛ sacerdotes ꝑ eccias sibi commissas omī cū instātia pplo pdicare deberent.s. ꝙ ex vnū deū nemo arbitret aliq̄d esse numinis vel diuinitatis. Secūdo ꝙ cū dyana vel herodiade eq̄tare cū diabolo q̄ se ita fingit ꝛ noiat trāsmeare. Tercio ꝙ talis eq̄tatura fit tūc fantastice. qn̄ diabolus mentē ꝑ infidelitatem sibi subiectaꝫ agitat talit/vt ea q̄ solo spū fiāt.corpalit fieri credūtur. Quarto ꝙ tali dn̄e habeant in omnibus obedire. Qn̄ ad maleficiales actus hec ꝟba extēdere ē ab

sur dum. cum sint diuerse spēs. An
aūt malefici etiā localiter transferan
tur in sua specie supstitiōis vel solū
imaginarie sicut phitones. tracta
bitur de illo in capitulis secūde p
tis capitulo tercio q utroqꝫ modo
Et sic secūdus error cū primo eli
ditur quo ad fundamentū ⁊ sanuz
intellectū canonis. Tercius insu
per q ex vbis canonis effectū ma
leficialē asserit fantasticū ex verbis
canonis etiā elidit. Nā in eo q di
cit q credit posse fieri aliquā crea
turā aut in meli⁹ deteriusue trans
mutari/aut in aliā spēm vel silitudi
nē trāsformari q̄ ab ipo oīm crea
tore ⁊c. infideli deterior ē. He tres
ptes si nude intelligāt/sunt ꝯ pces
sum scripture ⁊ determiatōem do
ctoꝝ. Nā posse fieri aliqs creatu
ras a maleficis vtpote vera aialia
impfecta. Jnspiciat sequens canō. Nec
mirū post allegatū cano. epi. quid
Aug. determiat de magis pharao
nis q vgas in serpētes vterunt. Jn
spiciat glo. sup illud Exo. vij. Vo
cauit pharao sapiētes. Jnspiciat. et
alia glo. strabi q demones discur
rūt p mūdū qn p incantatōem ma
lefici p eos aliqd efficere conant/⁊
colligūt diuersa semia. ⁊ ex eorum
adaptiōe pnt prūpe diuerse spēs.
Jnspiciat ⁊ Alb. in de aialib⁹. Jn
spiciat ⁊ s. tho. i. p. q. c. xiiij. ar. iiij.
Quoꝝ dicta breuitatis cā obmittū
tur. solū h sup ē/vt intelligat ibi fie
ri pcreari. Scōm etiaz q i melius
deteriusue valeat trāsmutari/intel
ligat solūmō a deo aucte ⁊ ad cor
rectionē seu ēt punitōem. sepi⁹ tn̄
ista misterio demonū exercent. Et
sic de pmo dr. dn̄s pcutit ⁊ ipe me
detur. ⁊ ego occidam ⁊ ego viuere
faciam. Jta de scdo dr/immissione
p angelos malos. vt supra tactū est
Jn pfato deniqꝫ ca. nec mir. Jnspi
ciātur vba aug. q dicitur malefici
⁊ cuiusmōi eoꝝ opatōes qn hoib⁹
interdū nō solū ifirmitates s etiaz
mortē inferūt. Terciū etiā sane in
telligere expedit/cū moderni ma
lefici sepius ope demonū transfor
mant in lupos ⁊ alias bestias. Sz
canō loqtur de reali trāsformatiōe
⁊ essentiali/⁊ non de pstigiosa q se
pius fit. de q etiā Aug. xviij. de ci.
dei. c. xvij. multa refert/vt de famo
sissima maga circes/⁊ de socijs dy
omedis/⁊ de prē pstātij. De q ma
teria in. ca. ij. ptis patebit. Et an sp
sunt pñtes vel absentes malefici ⁊
an illā formā diabolus assumat/vel
ipe hō p se videat tali cap. vj. ⁊ vij.

Sed qr scda ps qōnis dic/q
his oppositū asserere ptī
naciter sit hereticū: Quer
tur an tales debeāt hri tanq mani
feste dephensi in heretica prauita
te. vel solū vt de heresi vehement
suspecti. Et vr q pmo mō. nā bern.
in glo. ordinaria i. c. ad abolēdā. §.
pñti. ⁊ v. dephensi. ex de here. Pñ
ti nihilomin⁹ ordinatōe sancimus
vt qcūqꝫ manifeste fuerint i heresi
dephēsi ⁊c. declarat q trib⁹ mōis
qs censet manifeste dephēsus. fa
cti. vicz euidentia. puta qr publice
pdicat heresim/vel legitia pbatiōe
p testes. vel ex sua ꝯfessione. Et qr
tales publice pdicāt seu temē ꝯ p
fata oia se opponūt asserētes male
ficas n eē. aut q nullo mō valeant
hoibus nocere. iō tanq manifeste
dephēsi in tali prauitate sb hac di
stinctōe ꝯtinet. Ad eūdē ēt sensuz
ē eiusdē ber. glo. in. c. excōicamus.

secūdo super verbo dep̄rehēsi pub lice. Ad idem etiam facit. capitulo. super quibusdam. extra de verboꝝ sig. Inspiciat ibidē lector.c.⁊ repi- et veritatē. Sȝ ꝯ.qꝛ hoc nimis duꝝ vi.tū ꝓpt penā ānexā q̄ notat in.c. ab abolendā.§.p̄nti.ex̄ de here. vbi in clerico ponit̄ degradatio.⁊ q̄ se cularis relinquat̄ arbitrio p̄tātis se cularis aīaduersiōe debita punien dꝰ.tū etiā ꝓpter igrantiā ⁊ mltitu- dinē eoꝝ q̄ culpabilis i tali errore cernit̄. Et ex mltitudie tali rigor iu sticie est tpandꝰ.di.xl.vt ꝯstitueret̄ hn̄. Cū nr̄a sit intētio potiꝰ a vicio heret̄ hmōi p̄dicatores ꝓ posse ex cusare q̄ȝ incusare/cū vt di̇ ex̄ de p̄- sump.c.lr̄as.§.q̄ circa mādamus q̄ tenꝰ cū ꝓpt solē suspitionē q̄uis ve hemētē nolumꝰ illū de tā graui cri mie ꝯdēnari ⁊c. vbi gl sup ver.ꝯdē nari. Procedi pt ꝯ tales sic vehemē ter suspectū.ȝ nō dȝ ꝓpterea ꝯdem nari.nisi assit vt ibidē declarat̄ vio lenta suspicio/attū qꝛ suspitionē ex cludere nō possumꝰ.⁊ h̄ ꝓpt friuo las eoꝝ assertiōes ꝯ fidei veritatē Et cū hoc triplex sit suspitio.leuis vehemēs.⁊ violēta de qbꝰ in.c. ac cusatꝰ ⁊ ca.cū ꝯtumatia.li.vi.de he re.⁊ p notata p archidyaconū ⁊ Io. andre. sup ca.accusatꝰ ⁊ v̄bo vehe mēs.⁊ de p̄sump.ca.lr̄as. De violē ta etiā loqtur.canō.dis.xxxiij.q̄rū dā. Iō q̄rendū cuiusmōi suspitōni talis p̄dicās subiacet. Et q̄dē cū ta lia dogmatizantes nō eq̄liter se ad hmōi errores h̄re noscunt̄/eo q̄ ali q̄ ex simplici igrantia iuris diuini. aliq̄ etiā sufficiēter informari adhuc fluctuāt facillādo ⁊ plene assentire nolūt.⁊ cū error in mēte hereticū nō faciat nisi assit ptinacia voluta tis.optȝ etā dicē q̄ ad suspitiōȝ sup crimen heresis non se equaliter ha beant. Attamen quia per ignoranti am putant se posse euadere/aduer tant paululum q̄ȝ grauiter peccant q̄ ex hmōi ignorantia delinquunt. Nā lȝ mltiplex sit igrantia/tū in re ctori aīaꝝ igrantia q̄cunq̄ sit nō pt dici ignorātia p̄ticularis s̄m phos q̄ a iuristis ⁊ theologis di̇ facti. Sȝ censet̄ in eis ignorātia vniuersalis q̄ est ignorātia iuris diuini: qꝛ ē eo rū q̄ q̄s de iure ex lege diuia scire tenet̄ dis.xliij. Nicolaus papa. Di spēsatio celestis seminis nob iniū cta est. Ve si nō aspsertimꝰ. Ve si ta cuerimꝰ. Tenent̄ eīn h̄re sciam sa cre scripture dist.xxxvi.p totū. Et ad hoc ad subditoꝝ aīas informan das eadem dis.c.ij.§.ecce.⁊.§.si q̄s vult.lȝ s̄m Ray.Hostiē.Tho.non req̄rat̄ q̄ h̄eat sciaȝ eminentē.ȝ q̄ h̄eat conpetētem.id est sufficientē ad suum officiuȝ exequendum. At tamen pro eorum aliquali consola tione dummodo damna preceden- tia lucris sequentibus deinceps re compensant est eis aduertendum. Qꝛ hec ignorantia iuris licet dica tur interdum affectata crassa et su pina: Dicitur tamen affectata id est voluntaria dupliciter. Quia inter- dum cum scientia intentionis: In terdum cum ignorantia tentionis Prima licet in nullo excusat ȝ dā nat. De qua Psalm. noluit intelli gere vt bene ageret. Secunda ta men diminuit voluntarium. ita et peccatum. Quia fit quando quis tenetur aliquid scire/sed nescit q̄d teneat̄. Que etiā fuit in Paulo.i. Thi.i. Misericordiā ꝯsecutꝰ sum.q̄a igrans feci i icredulitate. Quia tū

dicit affectata indirecte. qa ppter alias occupationes negligit addiscere ea que scire tenet. nec vult laborare in studio ad sciendum illa: excusat non a toto. sed a tanto. Et etiam iuxta Ambrosium super illo Roma. ij. An ignoras q benignitas dei ad penitentiam te adducit: dicit: Grauissime peccas/si ignoras grauissime. i. valde periculose. Nō psertim iam in temporibus ad succurrēduz aniaꝝ piculis omēz ignorantiā repellam⁹/ꝛ durissimū iudiciū qd nobis imminet super districtā ratōez ꝛ talentū nobis creditū semꝑ pre oculis habeam⁹/ne ipsa ignorātia etiā in nobis notet crassa vel supina/ꝑ methaphorā hominis crassi vel supini/q nō videt etiā ea q corā ipo sunt. Dicit em cancellarius in florib⁹ regulaꝝ moraliū. et in scda regula. q culpabilis ignorantia iuris diuini nō cadit in facientez qd in se est. Nō est. Quia spiritussctus talē hoiez de necessarijs ad salutē q vires ei⁹ excedūt docere imediate patus est. Ad pmuz argumentuz solutō ptz ꝑ sanū intellectuz canonis. Ad scdm dicit Pet. de tharā. perimeret vtiqꝫ ex magna sua inuidia q aduersus hoiem agitat. si a deo pmitteret. q aūt deus pmittit sibi aliq ꝛ aliqua nō. hoc cedit in maiorē ipius dyaboli ptumeliam ꝛ displicentiā q deus in omibus vtit eo ptra suā voluntatem ad manifestatiouē glorie sue. Ad tercíuz dr/q alteratōnē egritudis aut alteri⁹ effect⁹ maleficial' sp ꝓcedit aliqs mot⁹ localis inqntuz demon ꝑ maleficā colligit determiāta actiua q vicz ledere possunt ꝛ apponit determinatis passiuis ad inferenduz dolorē vel nocumētuz aut actū aliquez spurcissimuz. Et si qrit an mot⁹ ille rex a demone localis reducat in motū celestē: Dicendum est q nō. Quia nō mouent ex virtute naturali. ꝫ mouent ex obediētia naturali/q sbijciunt virtuti de mouis/qui hꝫ hoc ex virtute nature sue/q pōt supra corpora. Potest dico/nō q possit influere reb⁹ materialib⁹ aliquā formā vel sbstantialem vel accidentalē absqꝫ āminiculo alteri⁹ rei naturalis. Sꝫ qa pōt deo pmittēte res localiter mouere ꝛ ex reb⁹ piūctis dolorē vel aliquā qlitatez ꝑducere. Vn̄ effectus maleficialis/nō subijcit motui celi/sic nec ipe demō/ꝫ res ille ꝛ instrumēta subijciant. Ad quartū dicenduz Opus dei pōt ope dyaboli viciari put ad pn̄s loqmur/de effectu maleficiali. Sꝫ qr hoc n̄ pōt nisi diuina pmissione. iō nō sequit q dyabol⁹ sit deo fortior. demū qr non vitiat opa dei ꝑ violentiā/cū sic etiaz destruere posset. Ad qntum simplr notū est/q corpa celestia nō pn̄t ṽtutē impmēdi i demones cū nihil agat vltra suā ṽtutē. ꝫ q a magi' aduocati sb certa pstellatiōe veniunt duplici ex cā h facere vident. Primo qr sciūt ṽtutē illi⁹ pstellatōnis iuuare ad effectū quez magi optāt. Scdo faciūt/vt hoies iducāt ad venerāduz aliqd numē stellis. ex q veneratiōe etiā an̄ tpa rit⁹ ydolatrie pcessit. Ad vltimū qztū ad termios argumēti sup auꝛ alchimicū. dōm sm sctm Tho. in. ij. di. vij. in solōne vlti⁹ argumēti. vbi declarat de ṽtute demonū in opando. Et lꝫ qdaz forē substātiales ꝑ artē induci possint ṽtule nālis agentis/vt qn̄ fora

ignis inducit p artē in lignū/ h tñ nō pt fieri vltʼ/eo q ars ñ pt iuenire sp seu ꝯiūg ere ꝓpria actiua ꝓpriis passiuis/pt tñ facere aliqd sile/ sic alchimiste faciūt aliqd sile auro qͣtū ad accidētia exteriora/ ꝫ tñ ñ faciūt verū aurū. qꝛ forma sbalis auri nō ē p calorē ignis q vtūtur alchimiste/ ꝫ p calorē solis in loco determinato/ vbi viget virtꝰ mineralis/ ideo tale aurū nō hꝫ opatōem cōseqntē spēm/ simile ē de aliis corꝝ opatōibus. Ad ꝓpositū. Demōes opant p artē circa effectus maleficiales/ ıō absqꝫ ammiculo alteriꝰ agētis nullā formā sbalem vel accidētalē inducere pñt/ qꝛ non dicimus q maleficia inferat ꝑtē absqꝫ ammiculo alterius agētis/ ıō ēt cū tali ammiculo pt veras qualitates egritudinis aut alterius passiōis inducere. ꝫ qualit hec ammicula seu amministratōis instroꝝ hñt ad effectū maleficialē cū demonibꝰ cōcurrere vel non/ patebit p seqntia.

Questio. II.

An catholicuz sit asserere q ad effectuz maleficialem sp hēat demon cū malefico cōcurrere vel q vnus sine altero vt demō sine malefico vel ecōuerso talē effectum possit pducere. Et arguit pmo q demō sine malefico. augus. in libro lxxxiii. q. Oia q visibilit fiūt etiā p inferiores ptātes aeris fieri posse credūtur. ꝫ oia nocumēta corpalia nō sunt inuisibilia ꝫ potius sensibilia; igit ēt a demōibꝰ fieri pñt. Preterea ex scptūris nocumenta iob illata/ vbi ignis d celis cecidit familiā cū gregibus pecorū vno impetu ꝯsumpsit/ turbo domū deiiciens liberos occidit/ demon p se absqꝫ maleficis ꝯcurrēte tm̄mō diuina pmissiōe opatus ē. ergo a silʼi in aliis q maleficis ascribūt. patꝫ et de. vii. viris sare ꝟgis qs demō occidit. Preterea qcqd pt ꝟtus inferior absqꝫ āminiculo ꝟtutis supioris/ pt ꝟtus supior absqꝫ āminiculo ꝟtutis inferioris. ꝫ ꝟtus inferior pt ꝯcitare grandines induce re ifirmitates absqꝫ auxilio ꝟtutis supioris. Dicit. n. Alb. de ꝓprietatibus reruꝫ q saluia putrefacta certis modis vt ibidē ponit si piecta fuerit i fontē mirabiles ꝯcitabit in aere tēpestates. Preterea si dicat q demō vtit maleficio ñ ꝓpt indigentiā/ ꝫ ꝓpt eiꝰ quā qrit pditōem Cōtra Aresto. iii. eth. Malicia est volūtaria. qd pbat p h q nullꝰ opatur iniuste volūtarie ñ velle iiustū eē. volūtarie stuprātē ñ velle icōtinentē eē. p h ēt legislatores puniūt malos qsi volūtarie mala operantes. Demō ergo si opat p maleficā opat tāqꝫ p instrm. cū instrm depēdet ad volūtatē pncipal agentis nō volūtarie agit si ꝯcurrit ñ erit ei actio iputāda nec p ꝯñs puniēda. ꝫ ꝯ q nihil possit efficere in inferioribꝰ absqꝫ maleficis. Primo de gñatōne. Ois actiō ē p ꝯtactū. Et qꝛ ñ ē aliqs ꝯtactꝰ demōis ad corpa/ cū nihil hēat cuꝫ eis cōe. ergo vtit aliq instro illt iinfluendo ꝟtutē ledēdi p ꝯtactū. Iuxt h ēt q maleficia possint fieri absqꝫ opere demonū. pbat p textū gl. ad gal. iii. O insensati gallate qs vos fascinauit ꝟitati ñ obedire. gl. qdam hñt oculos vrētes q solo aspectu ificiūt alios maxime pueros. Est

ad hoc et Auicē. vj. natura. li. iiij. c. vlt. ita dicēs: Multotiēs aūt aīma opat in corpe alieno sicut in pprio queādmodū ē op⁹ oculi fascinātis et estimatōis opantis. Et eādē sententiā et pōst Algasel. li. v. suo phisicor. ca. ix. Putat et Auicē. lz n teneat in illo q vtus imaginatiua et absq visu possit extranea corpa immutare. vbi nimis extēdit vtutem imaginatiuā. et capim⁹ hic virtutē imaginatiuā nō ingn̄tū distiguit 3 alias virtutes sensitiuas interiores/ vt est sensus cōis et fantasia et estimatio. s ingtū includit oēs illas vtutes interiores. Sz hn verū q talis vt⁹ imaginatia pt trāsmutare corp⁹ cōiūctū. s. illud in q ē/ sicut hō pt ambulare supra trabez q est in medio vie. Si vo posita fuerit sup aquā pfundam nō audebit ambulare sup eā. eo q imaginabit in ei⁹ aia fois cadēdi vehemēt impssa/ cui obedit materia ei⁹/ et vt⁹ mēbror ei⁹/ nō obediūt ei⁹ 3rio. s. ad directe ambulādū. In h ergo 3uenit h immutatio cū oculo fascinantis/ ingn̄tū imutat corp⁹ ppriū primo/ s n corp⁹ alienū/ de q immutatione iā loqmur. Preterea si dicat q talis imutatio cāt a corpe viuo mediāte aia i aliud corp⁹ viuū. Cōtra. q: ad pn̄tiam interfectoris manat sanguis ex vulnerib⁹ occisi ergo et absq virtute aie corpa pn̄t mirabiles effect⁹ pducē. Itē hō viuēs et ppe cadauer hois occisi trāsiēs et n sentiēdo illō adhuc crore 3cutit. Preterea sic res naturales habēt q̄sdā vtutes occultas q̄r rō ab hoie assignari nō pt. sic q adamas trahit ferrū/ et multa q Aug. enūerat. xx. de ci. dei: Ita mulieres ad immutatōes faciēdas i corpib⁹ alienis certis reb⁹ vti pn̄t. absq auxilio demonū q et nrām rōem excedūt. Et q: excedūt nō dēmus ppterea demōib⁹ q̄si ex maleficis insilt conuersantes ascribere. Preterea malefici certis vtūt imaginibus et rebus insolitibusq̄s interdū ponūt sb limine ostij domus aut ad certa loca. vbi pecudes cōueniūt. aut et hoies q maleficiant/ et interdū moriūt. Sz q: hmōi effect⁹ pn̄t euenire ex imaginib⁹ illis/ ingtū hnt q̄sdā influētias a corpib⁹ celestibus receptas. pbat. nā sic corpa nālia subdūt corpib⁹ celestib⁹. ita et artificialia. Sz corpa nālia pn̄t recipe q̄sdā vtutes occultas. ergo etc. et artificialia. vn̄ vi q eorū opa possent p tales impssiōes practicari et non p demōes. Preterea si vā miracla pn̄t fieri ex ptāte nature i eo q opatur. ita et mirāda et stupēda opa ex vtute nature. pbat. Nā gre. dic. ij. dyal. Scti miracla faciūt aliqn ex pce. aliqn ex ptāte. exem datur de vtroq. Petr⁹ orādo suscitauit thabitā mortuā. Ananiā et saphirā mētientes morti increpādo tradidit absq pce. g et hō p vtutē aie sue poterit mām corpalē in altero et trāsmutare seu immutare de sanitate i infirmitatē et econuerso. Preterea corp⁹ hūanū ē nobili⁹ q alia corpa iferiora. s ppt apphensionē aie hūane imutat corp⁹ hūanū ad calorē et frig⁹ vtz in irascētib⁹ et timētibus. imo et h immutatio ptingit qn̄q vsq ad egritudinē et mortem ergo mlto magis pt sua vtute materiā corpalē imutare. Sz 3 ē. Substantia spūal nō pt impmē aliquaz formā nisi āminicl̄o alteri⁹ agētis vt supra tactū ē. vn̄ et aug. in pfato li. Nō ē putandū istis trāsgresso-

ribus angelis ad nutū seruire hāc
visibiliū rerꝫ materiā. ꝭ soli deo/er-
go multo minꝰ hō ex potestate na-
turali efficere pōt effectꝰ maleficia
les. Rn̄dendo q2 nō desunt errātes
in hac materia/maleficas excusan-
tes ꝛ demōes tm̄mō sunt inculpātes
aut q̄busdā naturalibꝰ trāsmutatiō-
nibus eaꝝ facta ascribētes. Hō ho-
rum falsitas oñdit primo ꝑ descri-
ptionē maleficoꝝ. De q̄ ysid. viij.
ethim. c. ix. Malefici dicunt ob fa-
cinoꝝ magnitudinē. s. mala p̄ cūctis
malefactoribꝰ efficientia. vn̄ subdit.
hi elemēta ꝯcutiunt opere. s. demo
nū ad grādines ꝛ tēpestates ꝯcitā-
das. Itē dicit: Mētes hoīꝫ turbāt
intellige ad amētiā/odiū/ꝛ amorē
inordinatū. Itē subdit: Ac sine vl
lo veneni haustu violētia tm̄ carmi
nis aīas interimūt. Ad idē. xxvi.
q. v. c. nec mirꝫ. ꝛ sunt verba Augꝰ.
in de ciui. dei. vbi declarat q̄ dicun
tur magi ꝛ malefici. Magi sunt q̄
vulgo dicunt malefici/ꝛ ob facino-
rum magnitudinē sic nūcupantur.
hi sunt qui ꝑmissu dei elemēta con
cutiunt. hominū turbāt mētes mi-
nus ꝯfidentiū in deo/ac sine vllo ve
neni haustu violētia tantū carmis
interimūt hoīes. vn̄ ꝛ Lucanꝰ. Mēs
hausti nulla sanie polluta veneni i
cātata perit demōibꝰ eī accitis au
dēt vētilare ꝛ q̄usq3 suos ꝑimāt ma
lis artibꝰ inimicos. Ex quibꝰ patꝫ
q̄ i hmōi opibꝰ sp hñt demōes cuꝫ
maleficis ꝯcurrē. Scd̄o q2 cū q̄dru
plices effectꝰ penales assigr̄e pos-
sumꝰ. s. misteriales. noxiales. male
ficiales ꝛ nāles Et misteriales dicū
tur q̄ misterio bonoꝝ āgeloꝝ/sic no
xiales maloꝝ spirituū imittunt.
Moyses eī egyptū i. x. plagis mi
sterio bonoꝝ ꝑcussit vbi magi i. ix.
tm̄ ꝑ malos spūs ꝯcurrūt/ꝛ triduaꝫ
pestē ꝓpter pctm̄ dauid circa nume
ratione ppl'i ꝯmissuꝫ. ꝛ de lxxxij. mi
libus hoīm vna nocte ꝓstratis de ex
ercitu Sennacherib/vtiq3 hic ꝑ an
gelos dn̄i. i. ꝑ bonos dominū vene
rantes ꝛ cognoscētes pacta fuerūt
Noxiales vero effectus cū in scri-
pturis nōiant: Immissiones ꝑ an-
gelos malos/ſm quas ppl's ille in
deserto sepe ꝑcussus fuit. Et malefi
ciales effectus dicunt q̄n demon ꝑ
maleficos ꝛ ꝑ magos opat/sicut et
naturales q̄ ex influētijs corporuꝫ
celestiū i istis inferioribꝰ circa mor
talitates/sterilitates terraꝝ/ꝛ gran-
dines/ꝛ his similibꝰ causant. Et in
ter hos effectus magna fit diffa. ideo
cū iob noxiali plaga fuit a demone
ꝑcussus/ꝛ nō maleficiali/ideo nihil
ad ꝓpositū. Si q̄s vero curiosius
instaret sicut plerūq3 hec materia
curiosas patit a maleficaꝝ defenso
ribus instātias. s3 in cortice vboꝝ
gerē verberātes/ꝛ medullā veritatis
nunq3 penetrātes. Cur iob non ma
leficiali effectu ꝑ demonē sicut no-
xiali ꝑcussus fuit. Hiis curiose etiā
respōderi pōt q2 iob fuit ꝑcussus a
dyabolo solū. ꝛ nō media[illegible] malefi
co vel malefica. Quia hoc genus su
perstitionis vel nondū erat inuen
tum. vel si erat inuentū. diuina ta-
men ꝓuidentia voluit/vt potestas
demōis mūdo ad p̄cauēdū eiꝰ insi
dias ꝑ dei gl'ia inotesceret/cū nihil
nisi a d̄o ꝑmissus efficē pōt. Et de
tpe q̄dē q̄ p̄mū genꝰ supstitiōis sue
tuꝫ fuit. Et dico p̄mū genꝰ/q̄ ad de
monū īuocatōeꝫ/nō q̄ ad purā ydo
latriā. dic Uin. in spe. hist. allegās
plr̄es doc. q̄ p̄mꝰ inuētor artis magi

ce ꝛ mathemace fuit zoꝛastres q̄ dicit fuisse Chā fili⁹ Noe. h̄ sm Au-
gust. de ciui. dei. solus risit nascen-
doꝛ q̄ nō nisi ope diaboli. Hic etiā
cū esset rex/ supat⁹ est a Nino filio
beli q̄ edificauit niniuē. vel ampli⁹
sub q̄ cepit regnū assyrioꝝ tempe
Abrae. Hic etiā Ninus ob inoꝛdi-
natū amoꝛē pr̄is fecit fieri imagiē
patri moꝛtuo/ ad quā quicūq̧ cōfu
giebāt malefactoꝛes/ liberi erāt ab
omni punitōe debita. Et ex hoc ce
perūt hoies imagines adoꝛare vt
deos. sed hoc p⁹ pmā etatē. qꝛ sub
illo tpe nō erat ydolatria. ꝓpter re-
centē memoꝛiā creatōnis mūdi. vt
dicit. s. Tho. scda scde. q. xcv. arti.
iiij. vel etiā incepit a Nembroth. q̄
cogebat hoies ignē adoꝛare. et sic in
scda etate incepit ydolatria. q̄ est p
mū gen⁹ supstitionis. sicut diuinatō
scdm. ꝛ obseruātia tertiū. Malefi-
coꝝ aūt rit⁹/ reducit ad scdm genus
supstitionis. s. ad diuinationē q̄ fit
p expssā demonū inuocationē. cu-
ius etiā sūt tria genera. s. nigromā- (Nygromantia)
tia. planetarij seu poti⁹ mathemati
ci. ꝛ diuinatō p somnia. hec io po-
sui vt pri⁹ lectoꝛ intelligat noxias
illas artes nō subito s; pcessu tpis
fuisse inuentas/ nec absonū esse as-
serere maleficas tpe iob non fuisse
Sicut em̄ p incremēta tpoꝝ/ vt gre.
in moꝛalib⁹ dicit/ creuit scia scōꝝ
ita ꝛ noxie artes demonioꝝ. Et sic
iam repleta est terra scia dn̄i Esai.
xi. Ita tā mūdi vespe ad occasum
declināte/ ꝛ malicia hoim excrescē-
te ꝛ charitate refrigescēte/ sup abū-
dat om̄is maleficoꝝ iniqtas. Ipse
tn̄ zoꝛastres cū esset itent⁹ illis acti
bus/ ꝛ solūmodo ꝯsideratōni astro
rum a dyabolo succensus est. Hec
vbi supra. De tpe aūt quo malefici
legunt cū demonib⁹ ad maleficia i
ferenda ꝯuenisse tactū est supra. et
hr̄ Exo. vij. q̄ ad magos Pharaōis
qui in plagis sup egyptū demonū
assistētia sicut moyses misterio bo
noꝝ āgeloꝝ signa pluria ꝑpetrarūt
Vn̄ concludit veritas catholica/ vi (Conclo)
delicet q ad effectū maleficiale s;
nō ad effectū noxialē semp h; ma-
leficus cū demone cōcurrere. Et p
hec ptz rn̄sio ad argumēta. Nā ad
pmū nō negat/ quin effectus noxia
les/ que visibiliter cernunt sup ho-
mines/ iumenta/ terre fruges. ꝛ que
etiā ex influentijs coꝛpoꝝ celestiū
sepe ꝓueniūt/ etiā a demonib⁹ deo
pmittēte inferunt. Dicit em̄ Aug.
iij. de ciui. Demonib⁹ subsunt ignis
ꝛ aer/ quantū eis a deo pmittit. ptz
ꝛ p glosam sup illud: Immissiones
p angelos malos/ que dicit: Deus
punit p malos angelos. Ex quibus
etiā ptz rn̄sio ad scdm de Iob/ ꝛ ex
his que pri⁹ tacta sunt de initio ar-
tis magice. Et ad terciū de saluia
putrefacta ꝛ in puteū ꝓiecta/ dicit
q licz sequat effect⁹ noxialis absq̧
auxilio demonis/ s; nō absq̧ influē
tia coꝛpis celestis. Loqmur aūt de
effectu maleficiali/ vn̄ non est simile
Ad quartū dicit ve esse q demo-
nes vtunt maleficis tantūmō ꝓpt
coꝝ pditionē. Et cū infert qd non
essent puniēdi/ qꝛ cōcurrūt tanq̄ in
strumēta q̄ mouent ad nutū nō p-
pꝛiū sed pncipalis agētis. Rn̄det
q sunt instrumēta animata ꝛ libere
agentia. ꝛ licet post expssū pactū
initū cū demonib⁹ nō iam sint sue
libertatis. quia vt ex earum fassio-
nibus accepimus. ꝛ loquoꝛ de mu-
lierculis cōbustis ad plurima ma

leficia coacte si verbera demonũ sb terfugere volũt cooperant. p̄ma tñ ꝓfessione q̄ sponte se demonibus subiecerunt manent ligate.

Ad alia vero argumenta in quib⁹ probat maleficiales effectus posse absq; ope demonũ a vetulis ꝓcurari. Dicendũ ꝙ ex vno ꝑticulari ꝯcludere vniuersale est dissonũ rõni. Et cũ in tota vt videt scriptura sacra nõ inuenit tale nisi hic vbi agit de fascinatiõe seu inuultuatione vetulaꝝ. Jõ nõ valet ꝑ hoc ꝯcludere ꝙ semꝑ habeat ita euenire. Insuꝑ est etiã dubium per glosam. An absq; opere demonũ talis fascinatõ fieri possit eo ꝙ ex glosis ibi elicit/ꝙ fasciatio capit tripliciter. Uno mõ dicit ludificatio sensuũ/q̃ fit ꝑ artẽ magicam ⁊ sic põt fieri ministerio demonuꝫ nisi ꝓhibeant a deo imediate mediante vel ministerió sanctoꝝ angeloꝝ. Scđo modo põt dici inuidia. vt ibi Aplus dixit: Quis vos fascinauit. i. tanto odio ꝑsecut⁹ est. Tercio ꝙ ex tali odio fiat imutatio ad ad malũ in corꝑe alicui⁹ ꝑ oculos alterius aspicientis in eũ. Et de fascinatione hoc mõ dicta ꝯmuniter loquunt doctores ꝺm quẽ modum etiam Auicẽna ⁊ Algazel vt in argumẽtis deducit locuti sunt. Maꝫ ⁊ sanctus Tho. hanc fascinationẽ declarat prima ꝑte. q. xcvij. ꝑ hunc modũ ex forti inquit imaginatõne anie imutant spiritus corporis cõiuncti. Que quidẽ immutatõ spiritũ maxime fit in oculis/ad quos subtiliores spũs ꝯueniunt. Oculi eñ inficiunt aerem ꝯtinuũ vsq; ad determinatũ spaciũ/ꝑ quẽ modum specula si sint noua ⁊ pura contrahunt quandam inpuritatẽ ex aspectu mulieris menstruate. vt aristotiles dicit in libro de somno ⁊ vigilijs. Sic igitur cũ aliqua anima fuerit vehementer cõmota ad maliciã sicut maxime vetulis contigit/efficitur ꝺm modum predictũ. Aspectus eius venenosus et noxius et maxime pueris qui habent corpus tenerum ⁊ de facili receptiuum impressionem. Subdit tamen ꝙ possibile est etiam ꝙ dei ꝑmissione vel ex aliq̃ occulto facto cooperet ad hoc malignitas demonũ/cum quibus sortilege vetule pactũ aliquod habent.

Sed ꝑ ampliori intellectu solutionum aliqua dubia mouentur/ex q̃ruꝫ solutõne veritas magis patebit. Uidetur eñ obstare primo illud qđ superi⁹ dictũ est. Qꝫ substantie spirituales nõ possunt trãsmutare corpa ad aliquã naturalẽ formã nisi ãminiculo alteri⁹ agentis/ergo multominus ħ poterit efficere imaginatõ quantũcunq; fortis in aĩa. Preterea est articulus cõdemnat⁹ in plerisq; vniuersitatibus/ꝑcipue tamen parisiensi. ꝙ incantator aliquis ꝓijcit camelum in foueam solo visu/eo ꝙ sicut intelligentie superiores imprimunt inferiores. sic anima intellectiua imp̄mit in aliam ⁊ etiã in animã sensitiuã. Item ad hoc est articulus ꝯdemnatus. ꝙ materia exterior obedit substãtie spũali si intelligat simpliciter ⁊ ꝺm omnẽ modũ transmutationis. Quia sic soli deo vt prius patuit obedit. His visis fascinatio/de qua loquemur qualiter sit possibilis/⁊ q̃liter nõ/declaratur Nõ eñ est possibile hoi ꝙ ꝑ natu-

Dubia ... [handwritten marginal note]

talem virtutez anime sue p oculos talē virtutē emittat q̄ nō mediante trāsmutatōe ꝓprij corpis neqꝫ medij/nocumētuz inferre possit corpi hois qd aspicit maxie/cū ꝭm opinionem ꝯmuniorē videamꝰ intra suscipiētes nihil extra mittētes. Nō ē etiā possibile hoi/ꝗ p virtutē naturalē anie suo ꝓ volūtate sua trāsmutatōez faciat imaginādo in oculis suis. q̄ mediāte trāsmutatōe medij. s. aeris possit corpus hois quē aspicit in aliquā trāsmutare qualitatē ꝭm qꝺ sibi placuerit. Et qꝛ ꝭm hos duos modos p̄dictos nō pōt vnus homo aliū fascinare/cū nulli hoim pōt in esse realis v̄tus p naturalē virtutē anie sue: Jō vello probare quod maleficiales effectꝰ possent prodire ex naturali aliq̄ v̄tute sup ad infrigendū opa maleficoꝝ ꝗ virtute demonū fiunt/est plurimū alienū a veritate. qꝛ etiā ꝭm hos duos modos fascinatō reprobat̄ sicut ꝛ p̄fati duo articli. Qualiter tñ sit possibilis licꝫ superiꝰ tactum sit tñ clarius sic deducit̄. Pōt em̄ contingere ꝗ hō vel mulier aspiciens corpus alicuiꝰ pueri moueat spm mediāte visu ꝛ imaginatiōe vel aliq̄ passiōe sensibili. Et qꝛ passio sensibilis est cū quadā īmutatōne corporali ꝛ oculi sunt tenerrimi ꝓpter qꝺ sunt impssiōis multū receptiui. Jō quandoqꝫ ꝯtingit ꝗ p aliquam passionē interiorē trāsmutant̄ oculi in aliquā malā qualitatē maxime cooperante ad hoc aliq̄ imaginatōne cuius impssio cito redundat in oculos ꝛ ꝓpter eoꝝ teneritudinem ꝛ ꝓpter vicinitatē radicis sensuum particulariū ad imaginatiōis organum. Cū aūt oculi sunt trāsmutati in aliquā qualitatē nociuā/cōtingere pōt qꝺ trāsmutent aerem sibi cōtiguū aliquā qualitatē malā et illa ps aliā ꝛ sic vsqꝫ ad aerem cōtiguū oculis pueri q̄ aspicit ꝛ ille aer cōtiguus poterit q̄nqꝫ in materiaz dispositā ꝗ nō dispositā cui cōsonat transmutare oculos ipius pueri in aliā qualitatē malā ꝛ mediantibus oculis ipius pueri aliquas alias ptes interiores. Vñ nec cibū digerere nec in mēbris fortificari aut augmētari poterit. Experimentū huius rei manuductiuū est. Quia videmꝰ hoiem pacientē in oculis qui ꝗ ex aspectu suo ledere oculos eū aspiciētis qꝺ ꝯtingit ex hoc ꝗ oculi mala qualitate infecti/inficiūt aerem mediū ꝛ aer infectꝰ inficit oculos directos ad ocl'os infirmos/eo ꝗ ꝭm rectā lineā infectio illa deriuat̄ in directum ad oculos inspicientiū/cooperāte ad hec multū imaginatione eius q̄ aspiciēdo oculos infirmos imaginat̄ se ledi. Plura possent exempla manuductiua adduci que breuitatis causa obmittūtur. Concordat his quedam glosa: super illud psalmi: Qui timent te videbunt me ꝛ le. dicens: Magna virtus in oculis est/quod in naturalibus apparet/animal enim visum ꝓdest yctericis prior videns lupis vocem aufert. vel sic: Basiliscus si prio ꝛ videt occidit/si prior videtur occiditur. Et ratio quare basilicus videndo occidit hominem/nisi ꝗ ex aspectu ꝛ imaginatione excitat̄ in eius corpore materia venonosa per quam oculi primo inficiuntur ꝛ demum aer contiguus ꝛ sic alia ꝛ alia pars aeris vsqꝫ ad aerem hoi ꝯtiguum quem aerem p aspiratio-

nem cū hō attraxit. intoxicat et moritur. Prior aūt visus ab hoie vbi hō volēs basiliscū occidere/circumunit se speculis ex qbus dū basiliscus inspicit ex reuerberatōe aer inficit et sic vsqz ad basiliscū ptingit et occidit. Sed dubiū3. Cur hō occisor bestie nō morit et hic occītam qndā cām opinari necesse est. Hec sine pīudicio et temeraria assertione dicta sunt tantūmō dictis sanctor inherentes catholicā veritatē cōcludamus qd ad maleficiales effectus de qbus ad pns loquimur malefici cū demonib9 semper concurrere et vnū sine altero nihil posse efficere. Ad argumenta pat3 rnsio de fascinatione ad pmū. Ad secūdū dr. iux Vin. in spec. natu. c. xiij. Qd vulnus infectū spiritibus interficientis ex forti imaginatiōe illud vulnus trahit aerē infectum transeūtē iam iterfectore sanguis ebuliens ex manat. qr ad pntiā infectoris aer inclusus in vulnere sicut ab interfectore itrauit. Ita ad eius pntiam cōmouet ex q cōmotione sanguis erūpit. Sunt quidā alias cās allegātes qsi illa ebullitō sanguinis sit eius clamor de terra sup homicida3 pntem. et hoc pter maledictōem īpme homicide cayn ad illō de horrore. dcm hoc qr hō transiēs pe cadauer hois occisi horrore cutit. l3 illud nō sentiat h fit ex spū qntulamcūqz infectōe3 recipiēte et eā aie repntante. S3 h nihil cludūt aduersus opa maleficor cū oia illa naturalr vt dictū ē fieri valeāt. Ad terciū sic dcm ē supra maleficor ritus deducūtur ad scōm gen9 supstitōnis qd dr diuinatio/rebus vo supstitiose vti i obseruantijs qbusda3 reducit ad terciū genus/ideo argumentū nō est simile. demū etiā qr reducūtur nō ad quālibet diuinatōnem/s3 ad illā q fit p expssam demonū inuocationē. Et h etiā cū multis modis fieri possit. s. p nigromātiā. geomantiā. ydromātiā etc. Inspiciatur se. se. q. xcv. ar. v. Iō hec diuinatio maleficor vbi maleficijs sunt intenti. sic supmū gradū in flagitijs tenet/ita et aliud iudiciū de eo existit. vn qn arguit qr qr occultas rerū vtutes cognoscere non possum9/et malefici ēt occultis reb9 intēdūt: Dr qr si itenderēt reb9 naturalib9 ad aliqs effect9 natureles ex naturali vtute pcedēdos h licitū foret vt de se p3 Vel ēt pcedēdo/qr si intēderēt supstitiose reb9 naturalib9. vtpote rebus hmōi certas caracteres vl aliqua noia ignota inscribēdo. et illis p acqrenda sanitate vel amicicia et p aliq vtilitate et n p nocumēto aliq inferēdo vterēt. tūc l3 absqz expssa demonū inuocatiōe/l3 n absqz tacita fieri ista possent et illicita iudicant. Quia tn h et his silia reducūt ad terciū gen9 supstitōis. s. ad obsuantiā vanitatū vt dcm ē/iō nihil ad ppositū. sup heresim maleficor fortificat. Etiā solo qr huic tercio generi qtuor assignantur spēs. Quia vel vtit qs obsuātijs ad sciētiā acqrēdā/vl ad piecturas sumendas fortunior vl infortunior/ vel ad suspensiones sacror3 vborum vel ad corpora immutanda in melius. Unde et notanter sanct9 Thomas. in ti. illo questōis vbi querit An obseruatōnes ordinate ad corporum immutationem sint licite. questio. xcvj. in summa prefata. ar. ij. addit. puta ad sanitatem/obsuationes ergo maleficor cū hic locū

hnt ſʒ vt dictū ē ſub ſecūdo genere ꝑtinent ſupſticōnis/tō nihil ad ꝑpoſitū. Ex his etiā ad quartum argumentū rñdetur. ꝙ q2 duplices i his obſeruātijs fieri pñt imagies nigromantice ⁊ aſtronomice ⁊ int hec talis ē differētia. Qꝛ in nigromanticis ſemp fiūt exꝑſſe inuocationes demonū/ꝓpter expreſſa pacta cum eis inita. Inſpiciat ſolutio ſecūdi argumenti ꝑſate qōnis In aſtronomicis vo ſunt pacta tacita. ⁊ idō nulla inuocatio niſi fortaſſis tacita. puta ꝓpter figuraꝝ et caracterū ſigna q̄ eis inſcribunt. ⁊ iteꝝ imagines nigromantice vel fiunt ſb certis ꝯſtellatōibus ad recipiendū certos influxus ⁊ impſſiones celeſtiū corpm/etiā certis figuris ⁊ caracterib⁹ inſigniti/vt i anulo. lapide vel aliq̄ ꝓcioſa materia. vel fiunt ſimplr. abſq3 obſeruantia cōſtellationū. ſʒ indrnter ex q̄cūq3 materia etiā vili ad inferendū maleficia vbi ⁊ qñ ad aliq̄ loca reponūtur. Et de his effectib⁹ cu3 ſuis imaginib⁹ iam ſmo ē ⁊ nō de alijs Ideo argumentū nō facit ad ꝓpoſitū. Qualiſ deniq3 certe imagies ſupſtitioſe. de qbus tactū ē nulla3 hnt efficaciā inqntū ſunt artificialia ſolū. licet forte materialia i eis cōſiderata poſſent hre efficaciā/ſi ⁊ inqntū hrent naturalē aliquam ꝟtutem ex impſſione corpoꝝ celeſtiū. ſi cui placet. doctorē ibidē inſpiciat. Sꝫ tn̄ dicit eē illicitū imaginibus vti. Imagines vo maleficaꝝ abſq3 naturali aptitudie ad effectū fiunt. ſolūmō aūt ex iuſſu demonū reponūt ⁊ applicant/vt manualit ad effectū ꝯcurrant in maiorem cōtumeliā creatoris/vt ⁊ pam plus irritat⁹ malaq3 fieri in flagitioꝝ taliū vindictā ꝑmittat. vñ ⁊ ſacratiorib⁹ āni tpib⁹ hmōi fieri ꝓcurant. Ad qntū dōm ꝙ Greg. ibi intellexit ptātē grē nō nature. vñ ⁊ ibidē ſbdit. Qui filij ōi ptāte ſunt vt Jo. dic. Quid mirū ſi ſigna ex ptāte faciūt. Ad vltim dōm/ꝙ ſimilitudo ñ valet. q2 alia ē actio aie circa corp⁹ ꝓpriū. ⁊ alia circa corpus alienū. Nā q2 corpi ꝓprio vnitur aia vt forma. ⁊ appetit⁹ ſenſitiuus ē act⁹ alic⁹ organi corpal. Idō ad apprehēſionē aie hūane pōt cōmoueri appetit⁹ ſenſitiu⁹ cū aliq̄ i mutatōe corpali calorē ⁊ frig⁹. vel ēt vſq3 ad mortē. Ad exteriora vo corpa imutāda nulla apphēſio aie hūane ſufficit/niſi mediāte imutatōe ꝓprij corpis ſic de faſcinatione dcm ē. Vñ ⁊ malefici ex nulla ptāte nāli/ſʒ ſolūmō auxilio demonū. ⁊ ipi demōes āminicło alic⁹ alterius rei/vt ꝑ ſpias/oſſa/crines/ligna ferrū/⁊ hmōi/qñ itromittūt. aut inſtrm aliqđ reponunt/vt ſucceſſiue patebit/maleficiales effect⁹ ꝓcurāt

Secūdo magis i ſpūali tenori bulle aplice iherēdo ꝯſiderandū ē de origie maleficorū/⁊ eoꝝ opeꝝ mltiplicatōe. ⁊ prio de ipis maleficis. ſcđo de eoꝝ opibus. Vbi notādū ꝙ q2 ad hmōi effectū tria hnt concurrere. ſ. demon malefica. ⁊ diuina ꝑmiſſio. xxvj. q. j. ſi ꝑ ſortiarias. Aug. etia3 dicit/ꝙ ex peſtifera ſacietate hoim ⁊ dmoniū hec ſupſtitioſa vanitas adinuēta eſt. Ideo origo ⁊ multiplicatio hui⁹ hereſis ex peſtifera hac ſacietate ſumit ꝙ etiā ex alijs elicit. nā attento ꝙ hec hereſis maleficoru3 non ſolu3 differt ab alijs hereſib⁹ in hoc ꝙ ipa per pacta nedum expſſa. verū etiā placita ac federata ſi

omniū creatoris ac sue creaturarū cō
tumeliā ⁊ nocumētū insanit cuȝ tñ
oēs alie simplices hereses p nullū
pactū tacitū vł expssuȝ cū demō-
bus initū lȝ nō absq istinctu sato-
ris ois inuidie erroribꝰ pp difficul
tatē credēdorū assentiūt. Verūetiā
differt ab oi noxia ⁊ supstitiosa ar-
te/in hoc q sup oia gńa diuinationum
ipa maleficorū heresis supmū attinet
gradū malicie/qd etiā nomē a ma-
leficiendo seu male de fide sentien
do sibi vsurpat vt pꝰ tactū ē. Attē
to ēt q int alios actꝰ hñt p augmē
to illiꝰ pfidie/qtuor exercere vicȝ
fidē catholicā in toto vel in pte ore
sacrilego abnegare/seipos in corpe
⁊ aīa deuouere. Infantes nōdū re
natos ipi maligno offerre/spurcitijs
diabolicis p carnales actꝰ cū incu-
bis ⁊ succubis demonibꝰ insistere
q oia vtinā aliena ab omi vitate ⁊
figmēta forēt dicēda. Dūmō eccia
a tāta labe infectōis existeret imu-
nis. cui tñ heu obstat ⁊ aplice sedis
p bullā determinatō/verū ⁊ expiētia re
rū mgra q nos ex xprijs eorū fassio
nibꝰ ac flagicijs ppetratis intm cer
tificauit/q absq dispēdio xprie sa-
lutis iā ab eorū inqsitiōibꝰ desistere
nequimꝰ. Ideo de illorū origine ⁊ mł
tiplicatōne pestifera tractaturi. qa
laboriosū existit/nō a legētibꝰ sic sū
ma cū diligētia singła sunt pscrutā
da q ⁊ admittēda q rōi psona ⁊ scri
pturarū traditiōibꝰ nō dissona inue
niūt Et qr int oēs actꝰ ad młtiplica
tionē eorū defuiētibꝰ duo eorū plu
rima coopant. s. icubi ⁊ succubi de
mōes ⁊ infantiū sacrilege oblatōes
Ideo de ipis spēalit tractabimꝰ. ita
tñ vt pꝰ de ipis demōibꝰ. scdo de ip
sis maleficis. ⁊ tercio de ipa diuina p
missiōe mētio hēat. Et qr demones
p intellectū ⁊ volūtatē opant ⁊ po
tius sb vna pstellatōe q̃ sub altera
ad hyt semē ad pł pcreationē vigo
ret: Inqrendū erit de ipis pstella
tionibꝰ a demonibꝰ obfuatis. Et ita
pncipalit qrunt tria. Primo an hec
heres p pparationē ad demōes incu
bos ⁊ succubos possit originaliter
młtiplicari. Scdo an ne p pparatiōȝ
ad corpa celestia. q etiā cāe sit hūa-
norū actuū eorū opa possint vigora
ri. Tercio an ne p oblatōnes sacri
legas infantes demonibꝰ offerētes
possit ipa heres augmētari tñ infra
scdam ⁊ terciā tractabit scda qd pn
cipalis. s. de influētijs corporū cele
stiū. ⁊ hoc pp decentē ptinuationē
sup opa maleficorū. Circa pmū tres
erūt difficultates. vna gñalis d icu
bis illis demonibꝰ. Altera spēalis
a quibꝰ demonibꝰ hmōi actus ex-
ercent. Tercia singłaris q ad ipas
maleficas demonibꝰ se sbijciētibꝰ.

Questio. III

A Dprimū vide
tur q non sit catholicū as
serere q p incubos ⁊ suc
cubos demones possint hoies p
creari. pcreatio hoim instituta est
añ pctm a deo in hoc q homini mu
lierē in adiutoriū de costa formauit.
Quibus ⁊ dixit: Crescite ⁊ młtipli
camini Geñ. j. Et iterū Adam inspi
ratus dixit: Erūt duo in carne vna
Geñ. ij. Similiter ⁊ post peccatuȝ
in lege nature dictū ē ad noe: Cre-
scite ⁊ multiplicamini Geñ. ix. In
tpe etiam noue legis a xpo hec cō
iunctio pfirmata Mat. xix. Nō le-
gistis q ab initio q fecit hoies/ma
sculū ⁊ feminā fecit eos. g. alij mōi

hoies pcreandi nō dñt assignari. Si dicat q demones cōcurrūt nō vt pncipia naturalia/sȝ vt artificialia/qñ studiose coopant/ad naturales pceptus hoim semē recipiēdo ⁊ iterū trāsfundendo. Cōtra. Quia aut hoc posset dyabolus in omi statu vicȝ mrimoniali ⁊ extra. aut in vno tm̄. Nō primo mō. qꝛ tūc opus diaboli esset fortius q̄ȝ opus dei/q̄ quēlibet statū instituit aut pfirmauit. puta ptinentiū ⁊ piugatoꝝ. Nec scdo mō. qꝛ de hoc nullabi legitur in scripturis/vt ex vno statu ⁊ nō ex altero hmōi hoim fieret pcreatio. Preterea pcreare hoiem est actus viui corpis. sed demones assumptis corporibus nō dant vitā/qꝛ illa tantummō formaliter fluit ab ania/que est actus corporis phisici organici potentia vitā habentis. ij. de ania. ergo p huiusmōi assumpta corpa/opera vite exercere nō possunt: si dicat q assumūt corpus nō vt vitā tribuant sed vt semen naturale retineāt ⁊ trāsfundant. Contra. In operibus angeloꝝ bonorū ⁊ malorū sicut nihil est superfluum nec etiam in operibus nature. Sȝ cum demō naturali virtute qua etiam omnem virtutē corpoꝝ excedit possit inuisibiliter ⁊ semen colligere ⁊ iteꝝ applicare. Igitur aut ratio dabitur. q nō possit inuisibiliter hoc facere aut si potest alterum erit supfluum. fortificatur ratio. Naȝ in libro de causis dicitur q virtus intelligentie est infinita inferius q̄uis sit finita superius. sed omnia corporalia sunt infra intelligentias ergo ⁊ infinitate sue virtutis potest ea q̄litercunq̄ȝ vult immutare. Sed intelligentie sunt angeli siue boni siue mali ergo pos

sunt absq̄ȝ h q corpa assumāt transmutatiōes in seminibus facere. Preterea semen recipere ab vno ⁊ trāsfundere in aliū fieret p motū localem. sed demones non possunt corpora mouere localiter. pbat. Ania est substātia spūalis sicut ⁊ demon sȝ ania nō pōt localiter mouere corpus nisi a se viuificatū. Vñ si aliqd membꝝ mortificet redditur imobile ergo ⁊ demones aliqd corpus mouere localiter. nisi ab eis viuificatū non possunt. Dictū est aūt ⁊ quasi per se notū q demones non viuificant aliquod corpus ergo nec semē poterunt mouere localiter de loco ad locū. Preterea. omis actio est p ptactuȝ vt dicit pmo de gñatione. Nō videt aūt q possit eē aliqs cōtactus demonis ad corpa cū nihil habeat cū eis cōe. Cū ergo semē imittere ⁊ mouere localiter sit quoddā agere videt q demones illa facere nō possint. Preterea demones nō pñt mouere corpa magis pꝑinquiora eis in ordine nature. vt sunt celestia. g̃ nec alia magis distantia. Añcedens pbat. Quia cū mouens ⁊ motū sint simul. ij. phisicoꝝ. Sequeret q demones mouentes corpa celestia eēnt in celo. q neq̄ȝ fm nos neq̄ȝ fm platonicos hȝ veritatē. Sȝ ptra Aug. iij. de trinitate. Demones colligunt semina que abhibent ad corporales effectus/ hoc autem sine motu locali fieri non potest/ ergo demones possunt semina recepta ab aliquibus in alios transfundere. Item glosa strabi super istud Exodi. vij. Vocauit pharao sapiētes ⁊c. Dicit q demones discurrūt per mundum/et colligunt diuersa semina, et ex eorum adaptione pos

sunt ꝑrumpe diuerse spēs. Videatur etiā glo. ibidem sup illa verba. Vocauit pharao. Item Gene. vj. super illud. Vidētes filij dei filias hominū ꝛc. glo. duo dicit: Primo ꝙ p filios dei filij seth intelligūtur ꝛ p filias hominū filie cayn. Secūdo dicit ꝙ nō ē incredibile nō ab hominibus ſ3 a qbusdam demonibus qui mulieribus sunt improbi hmōi homines. i. gigantes esse ꝓcreatos. de quibus in littera dicit. Gigantes aūt erant super terram. Quia ꝛ post diluuiū corpa non solum viroꝝ ſ3 etiam mulierū incredibilis pulcritudinis extiterunt.

Respōsio. Quia de potestate ac operibus diaboli circa maleficiales effectus plura oportz causa breuitatis obmittere. ideo pio lectori tanꝙ per se nota relinquūtur. vel ad minus si noscere velit i scriptis docto. super. ij. sen. disti. v. singula ad vnguem elucidata inueniet. Cōspiciet eñ ꝙ cūcta opa sua per intellectum ꝛ volūtatē demonis exequūtur. Item ꝙ hec data naturalia nō sunt immutata. Sed iux̄ Dyonisiū. iiij. c. de di. no. manserūt integra ꝛ splēdidissima ꝗuis eis vti ad bonū ꝟtutis non valeāt. Inueniet etiā q̄ntum ad intellectū ꝙ trplici acumine scientie vigēt. s. sbtilitate nature expientia temporū ꝛ reuelatōne supnoꝝ spirituū. Inueniet etiā in qbus ꝛ q̄liter cōditōes ꝛ naturales hoim impssiones ex influentijs corpoꝝ celestium pdominantes agnoscūt/vñ ꝛ elliciūt aliq̄s magis esse dispositos ad maleficia exequēda quā alios/q̄s etiā pre ceteris ad hmōi exeq̄nda magis īfestant. Quantū ꝟo ad eius volūtate in replet ipam immobilit malo herere sp peccare peccatis. supbie inuidie ꝛ summe displicētie qd deus ꝑ sui gloria eo vtitur cōtra suā volūtatem. Cognoscet qualiter ex his duobus. s. intellectu ꝛ volūtate mira operatur/ita ꝙ nō est potestas in terra q̄ eis potest compari. Job. xli. Nō ē sup terrā ptās q̄ ei valeat compari. qui factus ē vt neminē timet. vbi glo. Et licet neminē timet/meritis tñ sctōꝝ sbiacet. Inueniet etiā qualit cognoscit cogitatōnes cordiū nr̄oꝝ/qualit etiam possit trāsmutare corpa adminiculo alterius agētis substātialiter et accidētalit. q̄lit etiā possit mouere corpa localiter/immutare etiā sensus exteriores ꝛ interiores ad aliq̄d cogitādū/q̄lit etiā possit immutare hoīs intellectū ꝛ volūtatē licz indirecte/q̄ oīa licet ad pn̄tē nostram deseruirent speculationē. volumus tamē ex illis solūmō coruz ꝓprietates cōcludere/vt ad q̄stōis discussionem ꝓcedatur. Sūt autē ꝓprietates a theologis assignate ꝙ sunt spūs impuri. licet nō immūdi ex natura. qꝛ in eis fm Dyonisium inest furor irrōnalis/amēs concupiscētia/fantasia ꝓterua/intellige q̄ ad peccata coꝝ spūalia. s. supbiā. inuidiā ꝛ iram. vñ sunt humani generis inimici mente ratōnales/absq3 tñ discursu intelligentes/in nequicia subtiles/nocēdi cupidi semp in fraude noui/immutāt sensus. inquināt affectus. vigilantes turbāt. dormiētes p somnia inq̄etant. morbos inferūt. tēpestates cōcitāt. in lucis angelos se trāsformāt. sp iferñū secū portāt. ergo maleficos diuñ cultū sibi vsurpāt ma

gice artes p eos fiūt/sup bonos do minari appetūt/z amplius p posse infestāt/electis ad exerciciuz dantr/ semp fini hois insidiatr. Et licz mil le nocendi habeāt modos z artes xvi. q. ij. vtpote q conatr a pncipio ruine sue vnitatē eccie rescindere charitatem vulnerare/scto4 ope4 dulcedinē iuidie felle inficere. z oi bus modis hūanuz gen9 euertere z pturbare. ptās tn̄ eius in lūbis z vmbilico manet. Job penl. q2 vicz p luxuriā carnis multū dn̄antr hoi bus. sedes. n. luxurie i viris ē in lū bis. q2 inde decidit semē/sic mulie rib9 ab vmbilico. His psuppositis ad itellectū qōis de incubis z suc cubis demonib9 dicēdū/q2 asserere p incubos z succubos demōes ho mines interdū pcreari intātū ē ca tholicū q2 ei9 oppositū ē asserē ne dū dictis scto4 ꝫ z traditōni sacre scripture 2rīū qd sic deducit. Naz Augu. hanc qōnem nō quidē quo ad maleficos ꝫ q̄tū ad ipas opatō nes demonū/z ad fabulas poeta4 in vno loco mouet/z sub dubio re linquit. Licet postea q̄tuz ad pces sum sacre scripture determiat. Nā li. iij. de ci. dei. ca. ij. dicit. Utrū po tuerit ven9 ex concubitu anchisis eneam parere in medio relinqua m9. Nā pene talis q̄stio in scriptu ris oritr qua q̄ritur: Utr4 preuarica tores angeli cū filiabus hoīm 2cu buerūt. Vn̄ natis gigantibus. i. ni miū grādibus z fortibus viris tūc terra repleta ē. Sz li. v. c. xxiij. que stionē determinat in hec v̄ba: Cre berrima fama ē multiq3 se expertos vel ab eis q experti erant de quo4 fi de dubitandū nō ē se audisse cōfir mant/siluanos z faunos q̄s vulg9

incubos vocāt improbas extitisse mulierib9 ac ea4 appetisse ac pere gisse 2cubitū. Et quosdā demones quos dusios galli nuncupant assi due hanc immūdiciā z temptare z efficere plures talesq3 asseuerāt/vt hoc negare impudentie videatur. Hec ille. Postea ibidem determi nat scdam questōnem videlicet q2 illud Gene. Uidentes filij dei id ē seth filias hoim. id est Cayn. nō de incubis solū intelligitr. Nō aūt in cubos esse nō sit credibile. Ad istō ibidem est glosa q sic dicit vt pri9 tactū est. Non est incredibile non ab hominibus ꝫ ab angelis vel q busdam demonibus q mulieribus sunt improbi eiusmodi homies id est gigantes esse pcreatos de qb9 in lr̄a dicit. Gigantes aūt erāt sup terram qui z post diluuiū zc. vt su pra. Ad idem est glosa Ysaie. xiij. vbi 2pha desertōem babilonice ci uitatis pdicit z mōstra i ea bitāda Ibi inqt habitabunt strutiones z pilosi ibi saltabūt. Demones intel lige ibi loco pilosi. vn̄ glo. dic. Pi losi sunt siluestres homines. hispi di. q incubones vel satyri certa ge nera demonū. z Ysaie. xxxiiij. sup illo vbi 2phetat desolatione terre ydumeo4 qui psequēbantur iudeos. Erit inquit cubile draconum z pa scua strutionū z occurrēt demōia Glosa interlinealis id est monstra demonū adinuicē. Et glo. bti Gre. ibidē. qui alio pilosi noie figuran tur nō hij q̄s greci panos latini vo incubos vocāt. Ad idē ē btūs Isi. lib. viij. ca. vlt. sic dicens: Pilosi q grece panitr. latine incubi appellā tur. Vn̄ z incubi dicuntur ab incu bando hoc ē stuprādo. Sepe. n. im

probi existūt etiā mulieribus ꝛ earū peragūt cōcubitum/quos demones gallidusios nūcupāt/qꝫ assidue hāc peragūt immūdiciā. Quē alij vulgo incubonē vocant: hūc romani faunū ficarium dicūt. Ad quem Oratius dixit: faune nympharꝝ fugientiū amator ꝑ meos fines ꝛ aprica rura lenis incedas. Insuꝑ illud apostoli Pau. ꝓma Chor.xj. Mulier debet habere velamē super caput suum propter angelos. Multi catholici exponūt qꝺ sequit̄ ꝓpter angelos.i.incubos. Ad idē est Beda in historijs anglorū. Itē Guil. in lib. de vniuerso parte vlt. tracta. vj. multipliciter. Preterea h̄ determinat sctūs doctor ꝓma pte.q.xv. Et in scd̄o scripto. dist viij. Et quolibet. viij.q.x. atqꝫ suꝑ Esaiam capitulis.xiij.ꝛ.xxxiiij. Vn̄ talia negare dicit Thomas imprudētie ē. Id em̄ qꝺ multis videt̄ nō potest omino falsū eē ₰m philosophū in de somno ꝛ vigilia in fine. ꝛ in.ij.ethic. Sileo de hystorijs multis ꝛ auctenticis tā catholicoꝝ q̄ȝ ethnicoꝝ q̄ incubos esse palā asseuerūt Causa autē q̄re demones se incubos faciunt vel succubos nō delectatiōis est cā cū spūs carnē ꝛ ossa nō habeat. Sꝫ hec est potissima/vt ꝑ luxurie viciū vtriusqꝫ hoīs naturā ledāt corporis videlicꝫ ꝛ aīe vt sic ad oīa vicia homines ꝓniores existāt. Nec dubiū q̄n ꝛ sub certis cōstellatiōib⁹ semia vigorare sciūt sub q̄bus hoīes etiā cōcepti sp maliciꝭs existūt deprauati. vn̄ ꝛ enūeratis ꝑ altissimū multꝭ luxurie vicijs a q̄bus suū pp̄lm mūdū esse voluit ꝛ q̄bus infideles irretici erāt. ait Leuitici.xviij: Nō polluamini in omibus his q̄bus cōtaminate sunt gentes/quas ego eijciam añ cōspectū vr̄m e q̄bus polluta est terra/cuius scelera ego visitabo. Dicit glosa suꝑ ṽbo gētes: Demones inq̄t qui ꝓpter multitudinē dicunt̄ gētes vniuersi/q̄ cū omi peccato gaudēt: ṗcipue t̄n fornicatiōe ꝛ ydolatria qꝫ in his ꝛ corpus ꝛ aīa maculat̄ ꝛ totus hō q̄ terra dr̄. Omne em̄ pctm̄ q̄dcunqꝫ fecerit hō ex̄ corpus est: q̄ aūt fornicat̄ in corpus suū peccat. Si cuilibet intueri hystorias de incubis ꝛ succubis inspiciat vt supra Bedā in hystorijs anglorū ꝛ Guilhelmū/Thomā deniqꝫ brabantinū in libro q̄ de apibus intitulat̄. Ad argumenta. Ad primū de naturali ꝓpagatione instituta a deo inter marē ꝛ feminā dr̄: Q sicut dei ꝑmissione sacr̄m matrimonij pōt opere dyaboli viciari ꝑ maleficia: vt supra patuit: Ita a simili et a fortiori in quolibꝫ alio actu venereo inter marē ꝛ feminā. Sꝫ si q̄ritur q̄re potius in actu ꝛ suꝑ actū venereū diabolo ꝑmittit̄ maleficia exercere q̄ȝ suꝑ alios hūanos actus Dicit̄ q̄ multiplex causa assignat̄ a doctoribus/de q̄bus inferius sub illa pte vbi de ꝑmissione diuīa discutit̄. Ad p̄ns sufficit causa q̄ prius tacta est scꝫ q̄ potestas demōis est in lumbis hoīm. Quia inter oīa certamina duriora sunt ṗlia certaminis vbi cōtinua pugna ꝛ rara victoria Nec valet vbi dr̄: q̄ tūc opus dyaboli eēt forti⁹ oṗe dei cū actus mr̄imoniales a deo institutos possꝫ viciari: qꝫ non viciat ꝑ violentiā: imo cū nihil valeat inficere nisi a deo ꝑmissus. Jd̄o magis ꝑ h̄ eius impotētia cōcludit̄. Ad scd̄m: verū est q̄ ꝓcreare hoiem est act⁹ viui corpis

sed cũ dicit q demones nõ possunt dare vitã: q2 illa fluit formaliter ab aĩa. Iterũ verũ est ꝫ q2 materialiter discindit a semine/ꝛ demon incubus illud imittere põt deo pmittente per coitũ/ꝛ nõ tanq̃ʒ ab eo decisum: sed p semen alicuius homis ad hoc acceptũ: vt dicit sanctus doctor in prima pte. q. lj. ar. iij. vtpote quod idem demon q̃ est succubus ad virũ/fiat incubus ad mulierez: sicut etiã aliarum rerum semina assumunt ad aliquarũ rerũ generationẽ: vt Augusti. dicit. iij. de trinitate Unde si querit cuius filius sic natus existit. Patet q non est filius demonis: sed illius hominis cuius est semen acceptũ: sed cũ instat qõ nihil est supfluũ in opibus angelorũ sicut ꝛ nature concedit. Sed cuz infertur q demon põt inuisibiliter semen ꝛ recipere ꝛ infundere veruz est: hoc aũt potius operat visibiliter vt succubus ꝛ incubus: vt sic p talez spurcitiã inficiat corpus ꝛ animã/ꝛ in vtroqꝫ homine mulieris scꝫ ꝛ viri: vt in corpore. q. tactum est. Preterea plura possent demones inuisibiliter qui tamẽ nõ permittũtur etiã si vellent exercere. pmittuntur aũt visibiliter vel in exercitium bonorũ vel in correctionẽ malorũ Posset deniqꝫ cõtingere q loco demonis succubi alter semen recipet ab eo: ꝛ incubũ loco alterius demonis se faceret: ꝛ hoc triplici ex causa. Puta q2 demon deputatus mulieri reciperet semẽ ab altero demone deputato viro: vt sic vnusquisqꝫ circa sibi a principe demoniorũ cõmissum habeat maleficiũ exercere cũ vnicuiqꝫ pprius deputet angelus etiã a malis vel pter feditatez actus quã demon vnus facere abhorreret: cũ vt in seqnti questione patebit certi demones ex nobilitate nature certos act9 et spurcicias facere abhorrerẽt: vel q inuisibiliter loco viri seminis suũ semẽ id est q incubus recepit inuisibiliter se interponendo mulieri intromittat: quaꝫ interpositionẽ facere nõ est contra eius naturã aut virtutẽ: cum etiam in corpore assumpto inuisibiliter et incõtrectabiliter se interponere potest sicut supra de illo iuuene q̃ ydolũ desponsauerat patuit. Ad terciũ. Hoc qd dicit q virtus angeli est infinita respectu superiorũ: hoc est q̃a eius vtus cõprehẽdi nõ põt ab inferioribus q̃n semp supexcedit eã ita q nõ limitat ad vnũ effectũ tantũ. Et hoc iõ. q2 supma in entibus hñt vtutes maxime vniuersales. Uñ pter h q est infinita superius nõ põt dici q possit indifferenter in oẽm effectũ illum ad pducendũ: q2 sic etiã diceret infinita inferius sic supius. Demũ q2 inter agens ꝛ patiẽs dꝫ esse pportio: ꝛ nulla potest esse pportio inter substantiã pure spũalem ꝛ corporalẽ: Iõ nec ipsi demones possent in aliquẽ effectũ nisi mediãte aliq̃ alio pncipio actiuo. Inde est q seminibus rerũ vtunt ad effectus pducendos. Iux Aug. iij. de trini. Uñ hoc argumentũ redundat in pcedens nec p illud fortificat nisi q̃s vellet declarationẽ ei9 hr̃e: quare intelligentie asserunt habere vtutes infinitas suplus ꝛ non inferius: ꝛ daret sibi ex ordine rex corpaliũ ꝛ corporũ celestiũ q̃ ẽm se in plures ꝛ infinitos effectus influere possent. Hoc aũt non fit pter debilitatẽ inferiorũ. Cõcludit q de

mones licz absq3 hoc q corpa assumant possint transmutatiões in seminibus facere. hoc nihil arguit cõtra hoc qd hic intendit de incubis z succubis quoz actus exercere nõ possunt nisi in assumptis corporibus scd'm q supra tactũ est. Ad quartũ q demones nõ possunt mouere corpora localiter: vñ nec semen zc. probaturq3 ibi de aïa p similitudinez. Dicendum q aliud est loqui de substantia spũali ipius angeli aut demonis: z aliud de ipsa anima. Hoc eñ q aïa non põt mouere corpus localiter nisi viuificatũ ab ea vel p cõtactũ corporis ad aliud corpus nõ viuificatũ: hoc est q2 tenet infimũ gradũ in ordine substantiarũ spũalium: ex quo etiã cõtingit q illud corpus qd h3 mouere etiã p cõtactum oport3 q sit pporcionatũ: nõ sic autẽ est de demonib9 quorũ virtus oĩo corporalẽ vtutẽ excedit. Ad quĩtũ dicendũ q cõtactus demõis ad corpus seminis vl' cuiuscũq3 alterius nõ est cõtact9 corpalis s3 vtualis et fit scd'm pportionẽ 2uenientẽ tã mouenti q3 mobili ita q illud corpus qd mouet nõ excedat pportionem virtutis demonis vt sunt corpa celestia: z etiã tota terra vel elementa mũdi. Et quare illa excedũt dicere possumus: vt dicit sctũs Thomas in questionibus de malo. q. x. de demonib9. Q2 hoc est vel pp'ter cõditionẽ nature: vel pp'ter dãnationez culpe. Est eñ ordo rerũ sicut scd'm naturã ipsarz: ita z scd'm motum: z sic superiora corpa celestia mouent a superioribus substãtijs spũalibus vt sunt angeli boni. Ita inferiora corpora moueri possunt a substantijs spũalibus inferioribus: vt sunt demones. Et siquidẽ hoc 2tingit eis scd'm conditionẽ nature: scd'm q aliqui ponebant demones nõ esse ex illis supioribus angelis. S3 ex illis q̃ perficiunt a deo huic terrestri ordini vt erat philosophorũ opinio: vel etiã si contingit ex pena peccati vt theologoz snĩa est: tũc a celestibus sedibus detrusi in hũc aerem tanq3 ad penã nõ psũt ipm aut terraz cõmouere. Hec addita sũt pp'ter duo argumẽta q tacite soluunt sc3 de corporib9 celestibus q illa etiã possent mouere. Si possent corpa localiter mouẽ quia sunt eis magis propinqua: vt etiã vltimũ argumẽtũ ptendit. Respondet eñ q nõ valet q2 illa corpa excedũt pportionẽ virtutis eoz: si quidẽ prima opinio locũ h3. Si vo nõ s3 scd'a tũc iterũ nõ possunt mouere pp'ter penã peccati. Est etiam ad argumentuz vbi qs obijceret: q idẽ est motus totius z ptis sicut totius terre z glebe in. iiij. phisico. Vñ si demones possent mouere partez terre: possent etiã mouere terrã: nõ valet vt patet intuenti distinctionez. Colligere aũt semia rerũ z applicare ad certos effectus nõ excedit eorũ virtutẽ naturalẽ/deo eis pmittẽte: vt de se patet. Sũmarie cõcludatur q nõ obstante qd quidã dicunt q demões in assumptis corporib9 nullo mõ posse generare: z q per filios dei significent filij seth z nõ angeli incubi sicut z p filias hoĩum. ille q de stirpe Cayn descẽderãt. Quia tñ 2rium a multis vt patuit asserit z q multis videt nõ põt oĩo eẽ falsuz scd'm phm in. vij. ethic: z i fine de somno z vigilijs. Iã etiã modernis tp'ib9 attestãt facta z dicta maleficarũ talia vere z realit exeq̃ntiũ. id dicim9

tria. Primo q p tales demones spurcissimi actus venerei nõ delectationis sz infectõis anie r corpoꝝ qbus succũbunt aut incunbũt causa exercentur. Secũdo q p talẽ actũ completa cõceptio r generatio a mulieribus fieri potest. inquãtũ semẽ humanũ apponere pñt in loco cõuenienti vẽtris mulieris ad materiã pportõnatã ibidẽ pexistentẽ. A simili. sicut r semina aliarũ reꝝ colligere pñt ad cõplendũ aliqs effectus. Tertio q demonib9 attribuit i talibꝰ generatõe illud tm q ẽ mot9 localis nõ aũt ipa generatio cui9 pricipiũ nõ ẽ virtus demonis aut corporis ab eo sumpti: sz vtus illi9 cuius semẽ fuit: vñ r genit9 nõ demonis sz alicuius hominis filius ẽ. Et per hec patet respõsio ad argumẽta vbi quis arguere vellet. q demones generare nõ possent pp̄ter duo Primo qr generatio cõpletur p virtutẽ formatiuã q ẽ in semie copore viuo resoluto. Et corpus a demonibus assumptũ. qr nõ est tale ergo rc. Patet rñsio. qr demõ vtute semis formatiuã reponit ad locũ debituz rc. Scđo si dicat q semẽ nõ habet virtutem generãdi nisi qđdiu calor anie in eo retinet. quẽ tñ exalare necesse est p magnã distantiã delatuz Est eni rñsio q demones pñt aliq reponere ad ɔseruationez semis ne calor vitalis euaporet. Vel etiã qr velocissime mouetur pp̄ter victoriã mouẽtis sup rẽ motã. Ideo nõ poterit euaporari tam facilr.

Quarta questio a quib9 demonibus huiusmodi exercentur.

Utrum catholicũ sit assistere q actus icuborũ r succuborũ demonũ ɔueniãt oibus spiritib9 imundis indifferenter r equaliter. Et videt q sic. quia oppositũ asserere esset ordinẽ quẽdam bonũ inter eos affirmare. probatur. Sicut ad rationẽ boni pertinet modus r ordo. Aug9 in lib. de natura boni. ita ad rationẽ mali ptinet inordinatio. Sed in angelis bonis nihil est inordinatũ. ergo r i malis nihil potest esse ordinatũ. Unde indifferẽter hmõi actibus habẽt insistere. Unde etiã illud. Ubi nullus ordo sz sempiternus horror inhabitat in terra videlicet miserie r tenebraꝝ. Iob. x. Preterea si nõ oms indifferẽter his actib9 insistũt hoc eis cõpetit vel ex natura vl ex culpa vel pena. non ex natura. qr post peccatũ oẽs indifferẽter vt in pcedenti questiõe tactũ est. sũt in natura ipoꝝ spũs impuri licet nõ imundi quãtum ad diminutionẽ naturalium bonoꝝ. In neqcia subtiles nocendi cupidi. p supbiã tumidi rc. ergo cõpetit eis q ad culpam vel penam Tũc sic. Ubi ẽ maior culpa ibi maior pena. sed supiores angeli magis peccauerũt. ergo i eoꝝ penã magis his spurcitijs hñt insistere. Si hoc nõ ẽ. dabit rõ alia. cur nõ illis actibus indifferẽter insistant. Preterea vbi nõ ẽ subiectio r obedientia ibi omnes indifferenter opant sz in demonibus nulla ẽ subiectio r obedientia. pbatur. Quia illa sine ɔcordia haberi nõ pñt. sz in demonibus nulla est cõcordia. Prouer. xiij. Inter superbos semp sũt iurgia. Preterea sicut equaliter oẽs pp̄ter culpam post diẽ iudicij in infernuz detrudent. ita r ante illud tẽpus in aere caliginoso pp̄ter officiũ eoꝝ deti

nent nec legit esse inequalitas ex parte mancipationis: ergo nec inequalitas ex parte officij et temptationis. Sed contra glosa .j. ad Cor. xv. Quamdiu durat mundus angeli angelis homines hominibus: demones demonibus presunt. Item Job. xl. dicit de squamis leuiathan per quas membra dyaboli significant quod vna vni adheret: ergo inter eos est diuersitas et ordinis et actionis. Incidentaliter queritur. An a bonis angelis ipsi demones ab huiusmodi eorum spurcicijs exequendis interdum impediant vel non. Et dicendum quod quia potestates dicunt angeli quorum ditioni virtutes aduerse subiecte sunt vt Greg. dicit et Aug. iij. de tri. Spiritus vite desertor atque peccator regitur per spiritum vite rationalem pium et iustum. Et sicut ille creature super alias influentiam habent que sunt perfectiores et deo propinquiores / eo quod totus ordo prelationis primo et originaliter est in deo et participatur a creaturis secundum quod ei magis propinquant. Ideo etiam boni angeli qui maxime appropinquant deo propter eius fruitionem / quo demones carent / super ipsos demones habent prelationem et per eos regunt. Et cum instat quod demones permissis medijs multa mala faciunt aut ergo non impediunt quia non subsunt bonis angelis qui eos impedire possent. aut si subsunt / tunc cum ad negligentiam presidentis pertinere videntur ea que per subditos male fiunt: Videtur quod in angelis bonis sit aliqua negligentia. Respondetur quod sancti angelo sunt ministri diuine sapientie. Unde sicut diuina sapientia permittit aliqua mala fieri per malos angelos vel homines propter bona que ex eis elicit: Ita et boni angeli non totaliter cohibent malos a nocendo siue homines siue demones. Responsio / catholicum est asserere quedam ordinem actionum interiorum et exteriorum: etiam per quandam prelationem esse in demonibus. Unde et quedam spurcitie ab aliquibus infimis perpetrantur a quibus superiores propter nobilitatem nature secludunt. Et declaratur hoc primo generaliter ex triplici congruentia quod talia congruunt eorum nature diuine sapientie et proprie nequicie Deinde magis in speciali. Ex natura quidem. Nam constat quod a principio creationis semper quidam alijs superiores fuerunt ex natura cum inter se differant specie nec duo angeli vnius speciei existant communiorem opinionem sequendo: quod etiam dictis philosophorum concordat et Dyonisius qui ponit .x. ca. celestis ierarchie in eodem ordine esse primos medios et vltimos: cui etiam necessario oportet assentire: tum ex immaterialitate eorum: tum etiam ex incorporalitate Inspiciat qui vult dicta doctoris in ij. dist. ij. Et quia peccatum naturam non tollit: et demones post casum data naturalia non amiserunt / vt supra tactum est: et operationes rerum sequuntur naturales earum conditiones: ideo sicut in natura sic et in operationibus sunt varij et multiplices. Congruit etiam hoc diuine sapientie vt ea que ab ipso sint ordinata sint. Roma. xiij. Que a deo sunt ordinata sunt. Et quia demones sint a deo deputati ad exercendum homines et ad puniendum damnatos: Ideo in exercitijs eorum ab extra quo ad homines sunt varij et multiplices. Congruit etiam et nequicie ipsorum. Quia enim humano generi aduersantur: ideo cum ordinate impugnant: ideo magis hominibus nocere estimant sicut faciunt. Unde constat spurcitijs illis nephandissimis non equaliter insi-

sunt qd etiā magis specificat tali rōne. Nā cū opatio sequit naturā rei vt dictū est: quorūcūq sunt nature subordinate: oportet q etiam opatiōes sibinuicē subordinent/sic patz in reb9 corpalibus. qa em inferiora corpora nāli ordine sunt infra corpa celestia/actiōes et motus eoz subdunt actiōibus et motibus celestiū corporū: et qr vt dictū est/demones nāli ordine inter se differūt: Nō etiā nālibus actōnibus intrinsecis et extrinsecis: psertim in hmōi spurcitijs pagendis. Ex qbus cōcludit q qa hmōi spurcitie plurimū pter nobilitatē angelice nature exercent cū etiā in actibus hūanis infimi et fetidissimi actus in se qdem cōsiderādo nō quantū ad officiū nature et pcreatōis reputāt. Demū cū de qlibet ordine aliqui cecidisse credun tur/nō est incōueniens asserere/q illi demones q de infimo choro et iterū illi qui infimi in illo existūt his spurcitijs et ab alijs deputant et insistūt. Hoc etiā plurimū est aduertendum: q licet de incubis et succubis mulieribus infestos scptura tradit: tamē nusq legit in vicijs qbuscunq cōtra naturā loquēdo nō solū de zodomitico sz etiā de quocūq alio pctō extra vas debitū perpere agēdo se incubos et succubos fecisse. In q maxima illoz peccaminū enormitas ōndit/cū indifferent oēs demōes cuiuscūq ordinis illa peragere abhorrēt/et verecūdū estimāt. Et h vr velle glosa sup Ezechielē xix. vbi dr: Dabo te i man9 palestinoz. i. demonū: q etiā erubescūt de via tua scelerata viciū cōtra naturā intelligēs: et intuēti ptz: q de demonib9 optet auctatē intelligē. Multi em pctm tā sepe de9 reproba morte in multi condēnauit. Dicūt etiā nōnulli et veracit credit/q nullus talis vicij postq tēpus mortalis vite xpi qd ad annos. xxxiij. extendit in h scelere pseuerās excesserit nisi speciali gra redēptoris poterit liberari q ex eo ptz q octogenarijs et centogenerijs isto crimie inueniunt sepe irretiti qbus tpus xpi qr vite morū disciplina fuit: et tō illo spreto vix vnq sine difficultate pmaxia ab h scelere continebit: sed et q ordo sit inter eos etiam ad officia exteriora q ad ipugnatiōes/demōstrāt eoz nomia. Nā licz vnū et idē nomē. s. dyabolus multiplr exprimat in scpturis et h pter diuersas eoz pprietates. Tū his immūdis opib9 vn9 psidēre in scpturis tradit: sic etiā et certi alijs vitijs. Est em vsus scpture et locutiōis quemlibet immūdū spm noiare dyabolū a dya qd est duo et bolus qd est morsellus. qr duo occidit. s. corp9 et aīam. et scdm ethimologiā lz grece interptat dyabol9 claussus ergastulo. et h sibi ouenit cū nō pmittit sibi nocere qntū vellet. Vel dyabolus qsi defluēs. qr defluxit. s. corruit spāliter et localiter. Noiat etiā demon. i. sapiēs sup sanguinē vel sanguineus. s. sup pctā q sitit et pcurat triplici scia q viget. s. subtilitate nature/expientia tpoz/et reuelatiōe bonoz spirituū. Noiat etiā belial qd interptat absq iugo vel absq dnō/qr pro posse pugnat cōtra eū cui deberet eē subiectus. Vocat etiā beelzebub/qd interptat vir muscaz. i. aiaz peccātiū/q reliquerūt verū spōsū xpm. Itē sathanas .i. aduersari9. Vn. j. Pe. v. Aduersarius vr dyabolus circuit etc. Itē ve

bemoth.i.bestia. qr facit hoies bestiales. Ipse tn̄ demon fornicatiōis ꝛ pnceps illius spurcicij dr asmodeus. qd interptatr factura iudicij.qa ꝓpter hmōi viciū factū fuit terribile iudiciū sup sodomā ꝛ q̄tuor alijs ciuitatib⁹. Sic ꝛ demon supbie dr leuiathan.qd interptatr additamentū eorū.qr ꝛ lucifer tentans pmos parētes de supbia: pmisit eis additamentū diuinitatis. De quo ꝛ per Esaiā dn̄s. Uisitabo sup leuiathan serpentē veterē ꝛ tortuosum.et demon auaricie ꝛ diuitiarꝝ dr māmona. Quē ꝛ xp̄s i euāgelio expressit. Math.vj. Nō potestis deo seruire ꝛc. Ad argumēta.ad pmū ꝙ qr bonū pōt inueniri sine malo. ꝫ maluꝫ nunq̄ꝫ inuenitr sine bono.qr fundatr sup creaturā q̄ in se bona est. Et iō demones inq̄tuꝫ hn̄t naturā bonā ordinati sunt i naturalib⁹ ꝛ in eorū actiōibus. Ad illud Iob.x.pōt dici ꝙ demōes ad exercitiū deputati nō sunt i inferno.ꝫ isto aere caliginoso Un̄ h̄ hn̄t ordinē intr se queꝫ tūc in inferno nō hēbunt. Uel etiam dici pōt ꝙ etiā iā oīs ordo in eis cessat: q̄ ad ipam btitudinē conseq̄ndā:cū a tali ordine irrecupabiliter ceciderūt. Et dici pr ꝙ etiā i inferno erit intr eos ordo ptātis ꝛ penaꝝ afflictionis inq̄tū aliq̄ ad affligendū aīas deputabuntr ꝛ nō alij. Sed h̄ ordo magis erit a deo q̄ꝫ ab ipis sic̄ etiaꝫ ꝛ eorū tormēta. Ad terciū cū dr ꝙ supiores demones.qr magis peccauerūt ꝛ magꝭ puniuntr etiā his actibus imundis amplius deberēt insistere. Rn̄detur. q̄a culpa ordinatr p penā ꝛ nō p nature actū seu opatiōnē.iō nō insistunt illis immūdicijs ꝓpter nobilitatē nature non ꝓpter eorū culpā aut penā. Et lꝫ oēs sint sp̄us impuri ꝛ ad nocendū cupidi tn̄ vnus amplius altero inq̄tuꝫ potiora naturalia sunt obtenebrata. Ad quartū dicitr ꝙ est cōcordia intr demones nō amicicie ꝫ nequicie ex qua hoies odiūt ꝛ dei iusticie repugnat q̄ttuꝫ pn̄t. Talis em̄ cōcordia inter impios reptr:vt eis se adiungāt ꝛ subijciāt ad ꝓpriā nequiciam exequendā q̄s potiores viribus vident. Ad quintū licꝫ carceralis mācipatio oībus equaliter deputetr iā in aere ꝛ post in inferno.nō tn̄ ex h̄ naturalia in eis sunt eq̄liter ad eq̄les penas ꝛ officia eq̄lia ordinata. imo q̄to sunt nobiliores in natura ꝛ potiores i officio. tāto etiā grauiori subiecti tormēto. Un̄ Sap.vj. Potētes potentr tormēta patientr.

Est ergo questio sup influenias corpoꝝ celestium in q̄ tres alij errores reprobantr.ꝛ q̄ est quinta in ordine.

Sꝫ p ampliori pmissoꝝ declaratiōne etiā obuiādū q̄buscūq̄ꝫ ptensis obiectiōibus. Queritr de maleficoꝝ opibus q̄ ad q̄ntuplicē cām.q̄ttuor ex illis reprobādo ex q̄bus influere nō pn̄t. quintā v̄o cōcludēdo.s.virtutē intellectiuā ex qua fluere hn̄t q̄ et licꝫ bona sit fm naturam.est tn̄ mala fm volūtatē.q̄ttuor aūt cause reprobantr ꝫ illos q̄ aut maleficas aut eoꝝ opa eē negāt.ꝛ sunt corporū celestiū influentie.illoꝝ corporū ꝛ orbiū motores mouētia hoim.excrescens malicia.ꝛ imaginū ac caracterū ꝛ verborū efficacia.

An possit quoquo mō catholice cēseri ꝙ origo ꝛ mltiplicatio malefi

coꝝ operū ꝓcesserit ex influentijs corpoꝝ celestiū seu ex supabūdanti malicia hoīm ꝛ nō ex spurcitijs incuboꝝ ꝛ succuboꝝ demonū. ꝛ videtur ꝙ ex ꝓpria malicia. Nā aug. in li. lxxxiij. q. dicit ꝙ ad homis voluntatē cā deprauatōnis eius redit siue aliq̄ siue nullo suadente deprauata sit. Sed malefic⁹ deprauaṫ ꝑ pctm̄. ergo cā illius nō ē diabolus ꝫ volūtas hūana. Ad idē dicit de lib. arbi. ꝙ qlibet est causa sue malicie. qḋ etiā ꝓbaṫ rōne. Pctm̄ hois ex li. arbi. ꝓcedit. ꝫ diabol⁹ nō potest li. ar. mouere. ꝉ ei libertati repugnaret. ergo diabolus nō pōt esse causa. nec illius cuiuscunqꝫ alteri⁹ peccati. Preterea i li. de eccl'iasticis dogmatib⁹ dr̄. Nō oēs cogitationes nr̄e male a diabolo excitātur ꝫ aliquotiēs ex nr̄i arbitrij motu emergunt. Demū ꝙ ex influētijs corporū celestiū possint oriri ꝛ n̄ a demonibus ꝓbaṫ. Sic ois multitudo reducitur ad vnū. ita oē multiforme reduciṫ in aliqḋ vniforme ꝑncipiū. sed actus hūani sūt varij ꝛ multiformes tā ad vicia q̄ȝ ad ṽtutes. ḡ videtur ꝙ reducanṫ i aliqua ꝑncipia vniformiṫ mota ꝛ mouētia. Sꝫ talia nō possunt assignari nisi ex motib⁹ celestiū q̄ sūt vniformes ḡ illa corpa sꝫ taliū actōnū cause. Preterea. si celestia corpa n̄ eēnt hūanoꝝ actuū ad ṽtutes ꝛ vicia cause. astrologi nō adeo freqūter ṽa ꝑdicarēt ꝺ belloꝝ euētib⁹ ꝛ alijs hūanis actibus. sūt ḡ aliq̄ mō cā. Preterea corpora celestia mouētur a substantijs spūalib⁹ ꝭm theologos ꝛ phos oēs Sꝫ illi spūs sūt supiores aīab⁹ nr̄is sicut ꝛ corpa celestia corpib⁹ nr̄is ḡ ambo insil' hn̄t imprimere in aīam et corpus hois ad causandā q̄scunqꝫ actus hūanos. Preterea corpa celestia pn̄t imprimere in ipos demones ad causandū certa maleficia. ergo a fortiori in ipos hoies. Assumptum ꝓbatur ex trib⁹. Nā certi homines q̄ lunatici infestanṫ a demonib⁹ plus vno tpe q̄ȝ alio quod nō facerēt ꝫ potius oī tpe molestarēt nisi in certis lunatōib⁹ etiā ipis demones inqetarēṫ ad iferēdū hmōi ꝓbatur etiā ex nigromāticis q̄ certas ꝯstellatōes obseruant ad inuocandū demones ꝙ nō facerent nisi scirent illos demones corpib⁹ celebus esse subiectos. Probaṫ etiam ex illo ꝙ demones ꝭm aug. in. x. de ci. dei. q̄busdā corpib⁹ inferioribus arcētur. s. herbis. lapidib⁹. animantib⁹ ꝛ sonis q̄busdam certis ꝛ vocibus ꝛ figuratiōib⁹. ꝫ cū corpa celestia sint ṽtuosiora q̄ȝ corpa inferiora. Nō mltomagis actōib⁹ corporū celestiū. Et iteꝝ ampli⁹ malefici subijciunṫ vt eoꝝ opa ex influentijs illorum corpoꝝ ꝛ nō ex assistentia spirituū maloꝝ ꝓueniāt. Fortificaṫ argumētū. ex. j. Reg. c. xvj. vbi saul q̄ vexabaṫ a demōe alleuiabaṫ qn̄ dauid cytherā ꝑcutiebat corā eo ꝛ ꝙ recedebat spūs mal⁹. Sꝫ ꝯtra. Impossibile est effectū sine causa sua ꝓducere. sed opera maleficorum sunt talia ꝙ nō possunt nisi opere demonum fieri. patet ex descriptiōe operum maleficoꝝ. ex Isido. libro. viij ethimo. Malefici dicuntur ob magnitudinem facinorum. Hi eni elementa concutiunt mētes hominū turbant ꝛ absqꝫ vllo veneni haustu sola vi carminū animas interimūt ꝛc. Huiusmodi autē effectus non possunt ex influentijs corporū cele-

stiū mediāte homine causari. Preterea phs in ethi. Difficile inquirit quid sit pncipiū opationis in aīa Et ostēdit q oportet esse aliquod extrisecū. Omē ei qd incipit de nouo habet aliquaʒ cām. Incipit eni homo opari qr vult. Incipit autem velle. qr pconciliatur. si aūt pconciliatur ppter aliquod cōciliū pcedēs aut ergo est pcedere in infinitum. aut oportet ponere aliquod principiū extrinsecū qd pmo mouet hominē ad cōciliandū nisi forte aliqs dicat q hoc est a fortuna ex quo sequeretur oms actus humanos esse fortuitos. quod est absurdū. Principiū ergo in bonis ad bona dic ee deū q nō est cā pcti. In malis aūt cū homo incipit agere velle z conciliari ad peccādum oportet q hui9 etiā sit aliqua cā extriseca. z nō potest esse alia nisi diabolus psertim i maleficis vt supra patuit. qr corp9 celeste nō potest ad tales act9 influere. ergo patet veritas. Preterea cui9 potestati subiacet motiuū. ei9 potestati sbiacet z mot9 q a motiuo causatur. Motiuū autē voluntatis est aliquid apprehensum p sensuʒ vel intellectuʒ quoꝝ vtrūqʒ sbiacet potestati diaboli. Dicit ei Augustin9 in libro. lxxxviij. q. Serpit hoc malum scilicet quod est a diabolo per omnes additus sensuales. dat se eē figuris accōmodat se coloribus adheret sonis latet in ira z in fallacia sermonis. odoribus se subijcit saporibus. z quibusdaʒ nebulis implet omnes meatus intelligentie. ergo videtur q in potestate diaboli ē mouere volūtatē q est directe causa peccati. Preterea omē qd se habet ad vtrumlibet indiget aliquo determinante ad hoc q exeat in actū sed li. arbi. hois ad vtrūlibet se habet. s. ad bonū z malū. ergo ad hoc q exeat in actū pcti indiget q ab aliquo determinatur ad malū. Maxime aūt hoc videt fieri a diabolo presertim in operibus maleficoꝝ cū eius volūtas est determinata ad malum ergo videt q mala volūtas diaboli ē cā male volūtatis pcipue in maleficis z pōt fortificari rō p hoc q sic bonus angel9 se hʒ ad bonū. ita malus angel9 ad malū. Sʒ ille reducit hoīes ad bonū. ergo iste est ad malū. est eni dic dyonisius lex diuinitatis imobiliter stabilita vt yma a sūmis pficiāt. Rnsio. qr qstio q ad originē maleficoꝝ operū fundatur. sup influentiā luminariū celestiuʒ ostēditur p reprobationē triū errorū q hoc asserere conātur. s. planetarioꝝ genetaliacoꝝ z fataliū ordinē ponētiū h nō esse possibile quo ad primū. Nā si querit an ex impssione luminariū celestiū causetur i hominibus viciū maleficoꝝ tunc ad diuersitatē moꝝ attendēdo z veritatē fidei saluādo oportet sb distictōe differere videlicet q mores hominū a sideribus causari: potest intelligi dupl'r. Aut necessario z sufficienter. Aut dispositiue z ɔtigenter Si dicat pmo mō tūc nō solū ē falsum immo hereticū. eo q cristiane religioni adeo repugnat q etiā veritas fidei in tali errore saluari non pōt. Ratio. Dum eni ponit omnia a siderib9 necessario euenire. tā tollit meritū z p consequēs demeritū. Tollit z gratiā z ɔsequēs gloriam. Tum quia honestas morum p hūc errorem preiudiciū patitur dū culpa peccātis in sydera refundit licē

tia maleficiēdi sine rephensione cō ceditur. et homo ad orandū et colen dum sydera incuruat. Si aūt dicat mores hominū a dispositōib⁹ syde rū variari dispositiue et ꝯtingenter sic pōt hre veritatem qr nec rōi nec fi dei repugnat. Planū em ē ꝙ dispo sitio corpis varia multū facit ad va riationem affectionū et mor anie. vt plurimū em aīa cōplexiones cor poris imitat. vt dr in sex pricipijs. Unde et colerici sūt iracūdi. et san guinei sūt benigni. et melancolici sūt inuidi. flegmatici pigri. hoc autem nō est necessario. aīa eni dominat suo corpi et maxime qn̄ est adiuta p grām. Multos eni videm⁹ coleri cos māsuetos et melancolicos beni gnos. Quoniā ergo vtus corporū celestiū opatur admixtionē et quali tatē cōplexionū. Hinc ē ꝙ p conse quēs quodāmō opat ad qualitatē morū valde tn̄ de longinq̄. Plus ei facit ad qualitatē ꝯplexionis vtus nature inferioris ꝙ̄ virtus syderis. Vn̄ aug. v. de ci. dei. in solutōe cu iusdā questionis de duob⁹ frib⁹ q̄ si mul infirmabātur et cursbant: cum querebat vn̄ hoc esset magis cōmē dat rōnem ypocratis ꝙ̄ astronimi. Ipocras eni rn̄dit ꝙ h erat ꝓpt simi tudinē cōplexionis. et astronomus rn̄dit ꝙ erat ꝓpter idēptitatē cōstel lationis. Meli⁹ eni rn̄dit phisicus qr cām reddit magis ꝓpriā et mag ꝓpinquā. Sic ergo dicēdū ꝙ impsi siones syderū aliquo mō disponūt ad maliciā malefico¿ siquidem ali qua influentia in eo¿ corporibus p dominatur potius ad huiōi nephā da ꝙ̄ ad alia opera quecunqz vitio sa seu vtuosa. q̄ tamē dispositio nō debet dici necessaria ꝓxima et suffi

ciens. sed remota et ꝯtingens. Nec valet si quis obijceret phm li. de p prietatibus elemēto¿. vbi dicit ꝙ regna vacua facta sūt et terre depo pulate apud cōiunctionē iouis et sa turni arguēdo quasi: qr talia ex lib. arbi. depēdebant hominū ergo eti am influentie luminariū sup li. ar. haberēt efficaciā. Respondet eni ꝙ philosophus p hoc dictū non vult innuere ꝙ homies illi nō poterant resistere illius influētie constellati onis ad dissensionē inclinantis. sed quia noluerūt quia sicut phtolome⁹ in almagesti. Sapiēs homo dn̄abi tur astris. Quis ei ꝯiunctio iouis et saturni eo ꝙ saturn⁹ hz influentiaz melencolicā et malā et iupiter valde bonā possit ad rixam vel discordiaz hoies inclinare. illi tn̄ inclinatōi ho mines p libertatē arbitrij pnt resi stere et valde facilr cū adiutorio gra tie dei. nec iter valet si qs obijceret dictū damasce. li. ij. c. vj. vbi dic con stituunt multoriēs comete et signa quedā mortis regū. Respōdet ei ꝙ etiā sequendo opinionē Damasc. q̄ fuit vt patet in pdicto libro ꝯrarie opinionis vie philosophice siue nō nihil p hoc cōcludit quo ad necessi tatē actuū humano¿. opinatur em Dama. ꝙ cometa nec naturalit ge neratur nec ē vna de stellis in firma mēto positis. vnde nec eius signifi catio est naturalis nec influentia Dicit eni ꝙ comete nō sunt ex his que a principio genita sūt astra. sed diuīa iussione fm tp̄s ꝯstituū tur et rursus dissoluūt Hec dama. Prenūciat āt de⁹ p tale signū mor tē regis magis ꝙ̄ alio¿ tū qr ē psō na cōis tū qr pōt ex hoc oriri turba tio regni. de cui⁹ custodia magis sol

licitant angeli propter cõe bonũ quorũ etiã ministerio generãt. et dissolvũtur. Sed nec phorum opinio obstat qui dicũt quod stella cometa sit impressio calida et sicca generata in superiori parte aeris prope ignẽ. ex cuius vapore calido et sicco globus illius vaporis adunatus apparet corpus stelle partes aũt illius vaporis discõtinuate circa illũ et longũ protense in suis extremitatibus illi globo cõiuncte sunt quasi eius come. et secundum hanc positionẽ significat et causat nõ per se sed per accidẽs mortalitatẽ provenientẽ ex infirmitatibus calidis et siccis. Et quia vt plurimũ diuites nutriũtur calidis et siccis. Ideo illo tempore multi diuites moriunt inter quos mors regum et principũ ẽ magis notabilis: et hec positio nec distat a positione Dama. si quis bene cõsiderat. nisi quod ad operationẽ et cooperationẽ angeli quã nec phi excludere possunt imo vbi vapores nũquam in sua siccitate et caliditate ad generãdũ cometã cõcurrerẽt adhuc operatõe angeli sepe cõcurrere hñt causis predictis sicut et stella que sancti Thome doctoris transitum indicauit que vtique nõ ex superis in firmamẽto positis prosilijt sed operatione angeli ex materia aliqua placente formata et officio peracto iterũ resoluta fuit. Vnde videmus quod secundum quãcũque istarum opionũ nullũ penitus hñt celi luminaria super li. ar. dñium Vnde nec cõsequẽter super maliciam et mores hoim. Nota insuper quare astronomi vt sepius vera predicunt et quod eorũ iudicia vt plurimum super vnam provinciam aut gentẽ vnius terre eueniunt. Huius rõ est. quia ei sua iudicia sumũt ex astris que etiã hñt maiorẽ influẽtiã capiẽdo probabilio rẽ nõ necessitatẽ in actibus tam nature quam voluntaris et in actibus hominũ generalibus sicut vnius gẽtis vel provincie quam in particularibus vnius persone. quia maior effectus stellarum imprimit in totã vnã gentẽ quam in vnum hoiem. et quia maior pars gẽtis vnius magis sequit affectus naturales corporis quam vnus singularis homo. ideo etc. sed hoc incidentaliter ẽ tactũ. Secũda via per quã prefata nostra catholica assertio declarat est per reprobatõnẽ errorũ genitalliacorum et deã fortune colẽtium mathematicorum. De quibus Isi. viij. ethi. c. ix. genetaliaci dicũt propter nataliũ cõsiderationẽ siderum qui vulgo mathematici dicũt. Fortuna vero vt ibidẽ dicit. c. ij. a fortuitis nomẽ habere dr quasi deã quãdam res hũanas varijs casibus et fortuitis illudentẽ. Vñ et cecã appellant eo quod passim in quoslibet incurrẽs sine vllo examine meritorũ et ad bonos et ad malos venit. hec Isid. Sed talẽ deã credere aut quod lesiões in corporibus et creaturis que ex maleficorum operibus inferunt nõ ab ipsis maleficis sed ab ipsa dea fortune provenirẽt. sicut ẽ ydolatria. ita et asserẽ maleficas ipsas ad hoc eẽ natas vt talia per eas in mũdo exerceri possint similiter a fide alienũ existit imo et a cõi phorum traditõe si cui placet inspiciat doctorẽ sctm. li. iij. sũme fidei contra gẽtiles. q. lxxxvij. et sequẽtibus. et inueniet plura. licet hoc vnicũ propter eos qui fortassis copiã librorum nõ hñt nõ videt obmittẽdũ. quod quia in hoie tria sunt vt ibi notat que a tribus celestibus causis dirigũt. volũtatis actus intellectus actus et corporis actus quorũ principiũ a deo tm̃ et imediate. secũdũ ab angelo. et tertiũ a celesti corpore dirigit. Nã electões et volũtates ime

ciale a deo i bonis opib⁹ dirigunt. dicēte scptura pūerb. xxi. Cor regl supple: qd maiori potētia videt posse resistere eo min⁹ alij nō possunt: qz in manu dñi ꝛ quocūqz voluerit inclinabit illud. Et apl's. Deus est q̄ opatur i nobis velle ꝛ pficere pro bona volūtate. Cognitio vo huma na intellectiua a deo mediātib⁹ angelis ordinat. Ea vo q̄ ad corpalia ptinēt siue sint exteriora siue interiora i vsum hois veniētia a deo mediātib⁹ angelis ꝛ celestib⁹ corpib⁹ dispēsant. Dicit em btūs Dyonisi⁹ iiij. de diuinis noi. q corpa celestia sunt cause eoꝝ q̄ in h mundo fiunt nō tñ necessitatē inferētia. Et cum hō sit ordinat⁹ fm corp⁹ sub corpibus celestib⁹. fm intellectū vo sub angelis. fm voluntatē aūt sub deo pōt cōtingere q hō spreta inspiratione dei ad bonū ꝛ illuminatiōe boni angeli ducat affectiōe corpali ad ea ad q̄ influētia lumiariū celi iclināt: vt ꝛ sic tā volūtas q̄z intellect⁹ malicia ꝛ erroꝛib⁹ inuoluant. Nō ē autē possibile hmōi erroꝛib⁹ q̄bus malefici irretiti sunt ex influētijs luminariū celi inuolui licet ad fundēdū sanguinē vl' furta aut latrocinia vl' etiā incōtinētias pessimas ppetrare possit qs ex illis inclinari sic etiam ad alia q̄dam naturalia Etiā vt Guil'. in de vniuerso dic. Q p experientiā hr̄ si meretrix nitit plantare oliuā nō efficit fructifera q̄ tñ p castam plantata fructifera efficit. Et aliqs etiā medicus i sanādo. ꝛ agricola in plantando. ꝛ miles in expugnando aliqua ex impssione celestl corporis efficiūt q̄ alij etiā easdem artes habētes efficere nō possunt. Tercia via sumit ex reprobatiōe fa

taliū effectuū. Ubi notandū q fatū esse aliquid vno modo catholice assert. Alio modo asserere est oīno hereticū. Si em fatū estimetur esse fm estimationē quorundā gentiliū ꝛ etiam quorundā mathematicoꝝ qui putabāt q ex vi positionis syderū causaret infallibiliter diuersitas moꝝ. ita q talis efficeretur necessario maleficus vl' virtuosus in moribus quia talē eū esse causaret vis q̄ in dispositiōe siderū sub qua talis vel conceptus vel natus esset cōprehēderet. Et istam vim vocauerūt noīe fati. Sz q̄a ista opinio nō tm̄ est falsa: immo heretica et oīno detestanda pter incōtinentia q̄ necessario sequerent. vt supra tactum est circa reprobationē pmi erroris. quia videlicz tolleret ratio meriti ꝛ demeriti: imo gratie ꝛ gl'ie. ꝛ q de⁹ maloꝝ nostroꝝ auctor eēt ꝛ plura alia. Jō fatū sic oīno refutat. q̄a nihil est. fm quē acceptiōz etiā Gre. dic in omel'. epiph. Absit a fideliuz cordib⁹ vt fatū eē aliq̄d dicāt: ꝛ licz h opinio videat eadē eē cū pria q̄ ē planetarioꝝ. ꝛ h pter eadē incōueniētia q̄ vtrobiqz cernunt. tñ sūt diuerse q̄ntū inter se diuersificantur vis siderū ꝛ influxus gnālis septez planetaꝝ Si aūt estimet fatū esse fm q̄ndā dispositionē siue ordinatiōz cāꝝ scdaꝝ ad pducēdū effect⁹ diuinit⁹ pulsos. Hoc mō fatū vere est aliq̄d eo q prouidētia dei p causas medias exequit suos effectus. In illis vicz q̄ scdis caus' sbdunt lz in alijs nō vt ē creatio. aiaꝝ glificatio: ꝛ gr̄e collatio. Licz etiaz angeli ad gr̄e infusionē coopari pūt intellectū ꝛ voluntatis capacitatē illuminādo ꝛ disponendo. ꝛ sic quedaz

ordinatio effectuũ vna ⁊ eadẽ dicit puidentia ⁊ etiã fatũ. Si eni ꝯsideratur vt est i deo sic dr̃ puidẽtia: si autẽ ſm ꝙ ẽ in causis medijs ordinatis a deo ad effectus aliqs pducendos sic hꝫ rõꝫ fati. Et h mõ Boeti⁹ loquẽs de fato. iiij. de ꝯso. dic. Fatũ ẽ reb⁹ mobilib⁹ inherẽs dispositio p quã prouidẽtia suis qꝫ nectit ordinib⁹. Sꝫ tñ scti doctores h nomine vti recusauerũt pꝑter eos qui illud ad vim positiõis sideꝝ retorquebãt. vñ aug. v. de ci. dei. Si propterea qsqꝫ res humanas fato tribuit. qꝛ ipam dei volũtatẽ vl' potestatẽ fatũ vocat sniam teneat ⁊ linguã corrigat. Patet etiaꝫ ex premissis tacita rñsio ad questionẽ an oia fato subdãt. ⁊ an etiã maleficoꝝ opa illi subdant. Quia si fatũ dr̃ ordinatio causaꝝ secũdaꝝ ad effect⁹ diuinitus prouisoꝝ. i. vbi deus disposuit p causas secũdas producẽ effectus tales. sic inqꝫ subdũt fato. i. sbdunt causis scdis. sic a deo ordinatis vt sũt influentie corpoꝝ celestium. Ea vo q̃ immediate a deo fiũt vt est creatio rerũ. glorificatio substãtiarũ spũaliũ ⁊ alia hmõi nõ sbdunt. Et h est qd dicit Boeti⁹ vbi supra ꝙ ea q̃ sũt pme deitati ꝓpinq̃ fatalis ordinis mobilitatẽ excedũt Unde maleficoꝝ opa qꝛ nõ subsunt scdis causis cũ talia pter cursuꝫ cõmunẽ ⁊ ordinẽ nature eueniũt. Jo nec fato ꝫ causis alijs quo ad eorũ originẽ necessario subdunt.

Consequẽt ꝙ nec hmõi maleficoꝝ opa possint oriri aut causari a sbstãtijs sepatis q̃ sũt motores orbiũ seu corpoꝝ celestiũ. cui⁹ opiniõis fuit Auicẽ. ⁊ sui seqces hac rõe moti. qꝛ eni substantie ille sepate altioris sũt ꝟtutis ala bus nr̃is ⁊ ab ipa aia interdũ cuꝫ fuerit in sua imaginatione ad solaꝫ quãdã apprehensionẽ interiorem circa aliqd extrinsecũ imutat corp⁹ ꝓpriũ. interdũ etiã alienũ seu extrinsecũ. vbi grã. Aliqs ambulãs supra trabẽ i alto positã cadit de facili. qꝛ imaginat casum ex timore. nõ autẽ caderet si esset trabes illa posita super terrã vbi casum timere nõ posset. Jta ad solã apprehensionẽ aie incalescit corp⁹ vt in cõcupiscẽtib⁹ vel iratis. aut etiã infrigidat sicut i timẽtibus. põt etiã imutari ad aliquã egritudinẽ puta febrẽ vel leprã ex forti imaginatõe ⁊ apprehẽsione ad tales egritudines. ⁊ sic circa corpus ꝓpriũ ⁊ circa alienũ vt illd immutet ad sanitatẽ vel egritudinem et h ponit cãꝫ etiã fascinatõis de q̃ supius tactũ ẽ. Et qꝛ scdm istã positionẽ effectus maleficarũ haberẽt reduci ad motores orbiũ licet non pcise ad ipa corpa celestia. Jdeo vltra illa q̃ ibi tacta sũt. Dicamus adhuc ꝙ talia sic ꝯtigere ẽ impossibile. qꝛ cũ motores orbiũ sint substantie intellectuales ⁊ bone nõ taꝫ ſm naturã qꝫ ⁊ ſm voluntatẽ qd patet ex eaꝝ opationib⁹ ad bonũ totius vniuersi. Jlla aũt creatura cui⁹ ope magice opationes fiunt. ⁊ si sit bona ſm naturã non tñ põt esse bona scdm volũtatem. Jdeo nõ põt esse idem iudiciũ de ambab⁹ substãtijs Et ꝙ nõ potest esse bona ſm voluntatẽ probatur. Nã ꝓstare patrocinium aliqbus in his q̃ sũt ꝯtraria virtuti nõ est alicui⁹ intellectus bñ dispositi. talia aũt fiũt i hmõi opatõibus maleficoꝝ. fiũt ei vt in scda pte opis patebit plima homicidia forni

cationes. puerorum et iumentorum occisiones et alia maleficia procurant. vnde vtentes his artibus malefici a maleficiendo vocant. nō est ergo bene disposita scdm virtutē talis intellectualis natura cuius auxilio hmōi artes maleficarum innititur. licet sit bona fm naturā. qr hz esse et illud oia appetūt vt cuilibet intuēti pz. Item nō est intellectus bn̄ dispositi familiarē esse sceleratis et eis patrocinium exhibere et nō quibusdā virtuosis. Huius aūt opibus maleficorum vtunt hoies scelerati qr a fructibus eorum cognoscūtur. Auxilio aūt substantiarum orbes mouētiū. in bonum quelibet creatura inclinatur a natura. licet corrūpatur per accidens sepe ergo ille substantie nō pn̄t esse originalis cā maleficarum. Preterea itellectus bene dispositi ē reducere homines in ea q̄ sūt homini ppria bona que quidē sunt bona rōis. abducere ergo ab istis et ptrahere ad alia minima bona ē intellectus indecenter dispositi. Per huius autem artes nō adipiscuntur homines aliquem profectum in bonis rōis que sunt scientie et vtutes sed in quibusdam minimis vt sūt deprehensiones et exercitia latronum et mille nocumētorum. ergo origo nō ē a substantijs separatis sed ab aliqua alia virtute non bene disposita scdm virtutem. Preterea nō est bene disposit9 fm intellectū qui per aliqua scelera commissa puocatur ad auxiliū alicui ferendum. Hoc autē fit in istis artibus maleficorum. nā vt patebit i executiōe harum fidē abnegant innocentes pueros occidūt. Substantie ei separate que sūt orbium motores: ppter suam bonitatem non his maleficijs auxiliū prestant. Concludēdo q̄ hmōi artes sicut nō pn̄t a corporibus celestib9 ita nec ab eorum motoribus oriri. et cū necesse hn̄t oriri ex aliq̄ vtute alicui creature collate et illa etiā nō pōt esse bona scdz voluntatē licet sit bona fm naturam. et hmōi creature sint ipi demones relinquit q̄ eorum virtute hmōi fiant nisi fortassis adhuc obstat friuola estimatio q̄ ex hoim malicia cōcurrēte sup maleficorū verba cōminatoria et imagines repositas ad certum locū vtute quadā stellarū seq̄rent. vt verbi grā. qn̄ maleficus diceret imaginē aliquā reponēdo. faciā te cecā aut claudā et h̄ eueniret. Tūc ideo eueniret q̄ talis a sua natiuitate ex vtute stellarum sortiret p̄ ceteris hoibus talē vtutē. quātumcūq3 alij talia v̄ba proferrēt et eēnt instructi per disciplinā ad pferendū adhuc tn̄ efficaces in hmōi operib9 esse nō possent. Ad que singula rn̄dendo declarabitur. Primo q̄ ex malicia hoim hmōi effect9 causari nō possunt. Secundo q̄ nec ex vocib9 quorūcunq3 hominū cōcurrēte q̄cunq3 constellatione etiam ad quascunq3 imagines.

Et pmo q̄ nō ex malicia q̄ntūcūq3 humana possint oriri hmōi maleficorū opa sic declarat: Nam malicia hominis siue sit habitualis inquantum quis ex frequentatis actib9 acquirit habitum inclinantem ad pperandum peccata nō ex ignorantia nec infirmitate. vnde censet peccare ex malicia. Vel sit actualis malicia q̄ dicitur ipa mali electio que etiam ponitur peccatum in spiritumsanctum nunq3 potest circa ipm maleficum

tantū efficere q talia opa vt sint immutatiōes elementorum ⁊ lesiōes circa corpora indifferēter hominuz et iumentorum absq assistentia alicuius altioris virtutis prouenīant quod declaratur prio ex parte cause. secundo ex parte effectus maleficialis. Nam hoc quod non potest homo efficere absq malicia puta p sua naturalia imminuta. min⁹ potest per ipsa naturalia iam diminuta. Patet cū iā sit vt⁹ actiua etiā diminuta. Sz hō p pctā q̄litercūq p maliciā cōmissa diminuit in bonis naturalib⁹. pbat auctoritate ⁊ rōne. Nam Dyonisius. iiij. cap. de diui. nomi. dicit. Malum est effectus naturalis habitudinis. ⁊ loquit de malo culpe. Unde ⁊ nemo noscēs malū opatur illud. quod si operat ex defectu operatur. Ratio sic. Sicut se habet bonū grē ad malū nature ita se hz malū culpe ad bonum nature. sed p gratiā diminuitur malum nature vt fomes qui ē inclinatio ad culpam. ergo per culpā a fortiori diminuitur bonū nature. Nec obstatur si dicatur de fascinatione que interdum procuratur ex inuultuatione seu inspectione alicui⁹ vetule maliciose puerum aspicientis vnde puer immutatur ⁊ fascinatur quia sicut supra tactum est. hoc tantummodo contingere potest circa pueros propter teneram complexionem. Hic autē loquimur de corporum quorumcunq hominum et iumentorum ac etiam elementoruz ad grandines imutationes. Si qs velit latius intelligere inspiciet doctorem sanctum in questionibus de malo. Utrum peccatū possit corrūpere totū bonuz nature ⁊c. Ex parte denicq effectuū maleficialiū declaratur. nā ex effectib⁹ deuenitur in cognitionē cause. Unde sicut illi effectus quo ad nos q̄ fiunt pter ordinē nature. create nobis note p virtutē creature nobis ignote. licet nō sint xprie miracula sicut illa q̄ fiunt pter ordinē toti⁹ nature create qualia fm potestatē opatur ille q̄ ē supra omnē ordinem totius nature create qui est deus benedict⁹. scdm quā acceptionē dr. Tu es qui facis mirabilia magna solus. ita ⁊ maleficiales effectus dicunt miraculosi inquantū fiunt ab aliqua causa nobis ignota ⁊ preter ordinez nature create nobis note. Ex quibus elicitur q v̄tus corporalis hoīs ad huiusmodi opa causanda nō se extendere potest que semp hoc habet vt causa cū suo effectu naturali nota sit naturaliter absq admiratione. ⁊ q effectus maleficiales possunt aliquō modo dici miracula inquantū noticiā hūanā excedūt. patet ex se ipsis cum naturaliter nō fiunt. ptz et p oēs doctores. preserti Augustinū in li. lxxxiij. q. vbi dicit. De magicis artibus fiunt miracula plerūq similia illis miraculis que fiunt p seruos dei. Et iterū in eodem dicit. Magi faciūt miracula per priuatos contractus boni xpiani per publicam iusticiam mali xpiani per signa publice iusticie que oia sic declarantur. Nam iusticia diuina est in toto vniuerso sicut lex publica i ciuitate. Uirtus autez creature cuiuslibet in vniuerso se habet vt virtus alicui⁹ puate psone i ciuitate. Jō bōi xpiani iquātū p diuinā iusticiā miracla faciūt dicūt facē miracla p publicā iusticiā. Mag⁹ āt q̄ opatur ex

pacto inito cum demone: dicit ope
rari per priuatū contractū qr ope-
ratur per demonē q̄ sua naturali vtu
te potest facere aliqd preter ordinē
nature create nobis note p virtutē
creature nobis ignote. et erit mira-
culū quo ad nos sed nō simpliciter
qa nō potest operari pter ordinem
totius nature create et p oēs virtu-
tes creaturarū nobis ignotarū. Sic
em̄ solus deus dicit facere miracu-
la. Juxta illud. Tu es deus q facis
mirabilia magna solus. Mali autē
xp̄iani faciūt p signa publice iusti-
cie. sicut inuocando nomē xp̄i vel
exhibendo aliqua sacramēta. si cui
placet inspiciat sanctū Thomā in
pma parte. q. cxj. arg. iiij. pōt etiam
attendere ea que in secūda pte ope
ris. c. vj. deducent inferius. Conse
quēter q nec p voces et verba con-
currente virtute stellarum.

Demū q nec ex vocibus quo
rūcunq hominū concurren
te quacūq constellatiōe sup
quascunq imagines. Nam cum in
tellectus hois huius dispositionis
est q eius cognitio ex rebus causat
cū intelligentē necesse sit fantasma
ta speculari. Non est eius conditio
q ex sua cōceptione seu intellectua
li opatione intrinseca vbi illā solaz
per verba exprimeret res ab extra
habeat causare. aut q cōceptio in
tellectus expressa p verba haberet
corpa immutare. Tales em̄ hoies
q talē haberent virtutē nō eēnt no
biscū vnius speciei: sed equoce di-
cerent hoies. Preterea si dicat q
illa efficiūt p verba cōcurrente vir
tute stellarū a natiuitate vnde con
tingit q p̄ ceteris hoibus dū profe
runt verba q p illa aliquid efficiūt
cū tamē alij etiā proferētes eadem
nō possent aliquā trāsmutationem
efficere. qr virtus stellarū a natiuita
te eis nō deseruit. Patet ex pcedē
tibus illa esse falsa ex reprobatione
triū errorū. planetariorū. genetalia-
corū. et fatalem ordinē ponentium.
Preterea cū verba exprimunt men
tis conceptuz. et corpa celestia non
possunt imprimere intellectū nec eti
am eorū motores nisi p se absq mo
tione corporū celestiū intellectum
vellent illuminare et hoc solūmodo
fieret ad opa bona. qr ad mala ppe
tranda nō illuminat intellectus: sz
obumbrat qd nō est officiū bonorū
spirituū sz malorū. Nō patet q si ver
ba eorū aliqd efficiūt hoc nō est vi
gore alicuius corpis celestis sz assi-
stentia alicuius vtutis intellectiue
que etiā et si sit bona fm naturā nō
tn̄ pōt esse bona scōm voluntatem
intentum semp ad malū machinat.
et talis erit demō. vt supra ostensuz
est. Et q nec p imagines possint ta
lia efficere q̄si corpa celestia super
ipas aliqd influerent qr hmōi ima-
gines quātumcūq caracteribus et
figuris sint insignite sunt effectus
hois operātis per artē. Celestia au
tē corpora effectus causant natura
les cuiusmodi nō sunt effectus ma
leficorū q dicunt maleficiales. vtpo
te in malū creaturarū pter consue-
tū ordinē nature psilientes: vnde
nihil ad propositū. Preterea supra
ostensum est etiam q duplices sunt
imagines, astrologice et magice. q
etiā ad bonū aliquod priuatū obti-
nendū et nō ad corruptionē ordinā
tur. Maleficorū aūt imagines sunt
oino alterius cū semp ad nocumen
tū creaturarum et ex demonū iussu

ad aliquē locū occulte reponunt vt desup ambulātes aut dormiētes ledant vt ipse malefice fatent. vnde et ab ipsis demonibus efficiūt quicquid causant et nō ex corporū celestiū influentijs. Ad argumēta. Ad primū dictū Augustini est intelligendū q causa deprauationis hois redit ad hois voluntatē sicut ad causam effectum pficientē. que proprie dicit esse causa. nō sic aūt est causa effectus p mittentē vel disponentē vel cōciliantē aut pcipientem quibus modis. s. cōciliatiue. dispositiue. et pceptiue diabolus dr causa peccati et deprauatiōis. Deus autē solūmō pmissiue qui mala pmittit propter bona. Iuxta Aug. in ench. Dyabolus aūt disponit interius suggerēdo psuasit interius et exterius acrius stimulando. Precepit aūt his q ei totalit se subdiderūt vt sūt malefici qbus nō est opus interius instigari sed tm exterius &c. Et p hoc etiā ad scōm q quilibet est causa sue malicie directe intelligēdo. et ad pbationes patet eadem respōsio. qr licet repugnat libero arbitrio moueri p modū precipiētis. nō aūt p modū disponētis. Ad terciū. Motus ad virtutes aut ad vicia dispositiue passūt causari ab influentijs corporum celestiū. et capitur motus p quadā naturali inclinatōne ad virtutes hūanas et vicia. opa aūt maleficorū qr excedūt cōem ordinē nature: ideo illis influētijs sbiacere nō possunt. Ad quartū idem patet. qr sunt cause humanorum actuū corpa celestia. sed ista opa nō sunt humanitus adinuēti. Ad quintū q motores orbiū possint imprimere i animas si intelligat immediate sic imprimūt illuminādo ad bonū et nō ad maleficia vt supra factū est. Si aūt intelligat mediate tūc iuxta influētiā corporū celestiū imprimūt indirecte et dispositiue. Ad sextum. hoc q demones fm certa augmēta lune hoies vexant contingit propter duo. Primo qdē ad hoc vt infamēt creaturā dei. s. lunā. vt Ieronimo. et Chris. dicūt. Scdo qr cum nō possint operari nisi mediātibus naturalibus virtutibus. vt s. dictū est. Ideo cōsiderāt corporū aptitudines ad effectus inducēdos et qr cerebrū est humidissimū oim partiū corpis vt Aresto. dicit et naturales omes. ideo maxime subijcit opationi lune que ex sua ppricetate habet mouere hūores. In cerebro aūt pficiunt vires aiales. et ideo demōes fm certa augmēta lune pturbāt hois fantasiā qn cōsiderāt cerebrum ad hoc dispositū. Ad aliud q demones aduocati i certis cōstellatiōibus adueniūt. faciūt propter duo. Primo vt hoies in hunc errorem inducāt q credunt aliqd numē esse in stellis Scdo qr cōsiderēt fm aliquas cōstellationes materiā corporalem magis esse dispositā ad effectus p quibus aduocant. Ad terciū q sicut dic Aug. xxxvi. de ciui. dei Per varia genera lapidū herbarum lignorū anialiū carminū et instrumētorū musicorū demones alliciuntur nō vt aialia cibis sed vt spūs signis inquantū. s. hec eis exhibent in signū diuini honoris cuius ipi sūt cupidi. Tamē qr sepe obijcit q demones possint impediri p herbas et armonias a vexatiōe hoim vt in argumento allegat de saul p armoniā citharis. Ideo nitunt defendere q aliqui possent effectus maleficiales pducere p certas herbas et occultas

causas absq̃ auxilio demonū tātū modo ex influētia corporū celestiū que plus possūt imprimere i hmōi res corpales ad effectus corporales quā in ipos demones ad ꝓducēdū hmōi effect⁹ maleficiales. Ideo latius cū sit respondēdū est aduertēdum ꝙ herbe vł armonie nō possūt sua naturali virtute totaliter excludere vexationē qua diabol⁹ possit hominē vexare si sibi permitteret a deo vel angelis bonis. possūt tamē illam vexationē mitigare ꝛ ita parua posset esse vexatio illa ꝙ possent eā penitus excludere. ȝ hoc facerēt nō agendo in ipm demonē cum sit spūs sepatus in quē nō pōt naturaliter agere quodcūq̃ corpus. ȝ agēdo in ipsum vexatū a demone. Omnis em̄ causa limitate virtutis ꝓducere pōt effectū intensiorē in materiā dispositam q̄ȝ nō dispositā. cui ꝛ cōsonat illud Phi. ij. de ania. Actus actiuorū sunt in patiēte ꝓdisposito. Demon aūt est agens limitate virtutis. ergo vexationē intensiorē facere pōt dyabolus in hoīe disposito ad illā vexationē siue ad illō ad qō dyabolus intendit adducere q̄ȝ i hoīe dispositionis cōtrarie. Puta dyabolus pōt vexare intēsius passione melancolica hoīem dispositum ad illā q̄ȝ hoīem cōtrarie dispositionis. Certū est aūt ꝙ herbe ꝛ armonie multū possunt imutare dispositionē corporis. ꝛ ex ꝯñti motus sensualitatis. hoc patet de herbis cum quedā inclināt ad leticiā quedā ad tristiciā. ꝛ sic de alijs. Hoc etiā ptȝ de armonijs per phm. viij. Politi. vbi vult ꝙ diuerse armonie habent ꝓuocare diuersas passiōes in hoīe Hoc etiā refert Boetius in musica sua. Et autor de ortu scientiarū vbi loquens de vtilitate musice dicit ꝙ valet ad curandū vel alleuiandū diuersas infirmitates. Et ita patē pōt ꝙ ceteris paribus sit vexatio debilior. Nō autē video quō herbe vel armonie possint in hoīe dispositionē aliquā causare, ꝓpter quā homo nullo mō posset a demone vexari si tamen ꝑmitteretur. quia dyabol⁹ mouendo solū motu locali vapores et ipsos spūs inordinato motu posset hominē multū vexare. Herbe autē vel armonie nullā dispositionē causare possent in homine sua naturali virtute per quā ꝓhibet demon ꝓdictam cōmotionē facere. Contingit tamē qñq̃ ꝙ dyabolo nō ꝑmittitur hominē vexare nisi vexatione ita ꝑua ꝙ per aliquā fortē dispositionē ad cōtrariū tolleretur totaliter. ꝛ tūc aliq̄ herbe vel armonie possent corpus hoīs ita ad cōtrariū disponere ꝙ illa vexatio totaliter amoueretur verbi gratia. Dyabolus qñq̃ possꝫ hominē vexare vexatōe tristicie ita debiliter ꝙ ꝑ aliquas herbas vel armonias que haberēt causare dilatationē ꝛ diffusionē spirituū qui sunt motus ꝯtrarij tristicie totaliter amoueretur illa tristicia. Or aūt Aug. lib. ij. de doctri. christi. cōdemnat ligaturas ꝛ quedā alia de quibus ibi diffusius scribit hoc attribuēs arti magice. hoc est q̄tū ad illud ꝙ nō possunt ex sua naturali virtute. qō patet ex hoc ꝙ dicit sic. Ad hoc genus pertinent omnes ligature atq̃ remedia que medicorū ꝯdemnat disciplina. In quo satis patꝫ ꝙ illa cōdemnat quantū ad vsum respectu cuius nō habent aliquā efficaciā ex sua naturali virtute. Quantū autē

ad illud qd .j. Regū cap. xvj. habet q saul qui vexabat a demone alleuiabat quādo dauid citharā pcutiebat corā eo ꝛ ꝙ spūs malus recedebat ꝛc. Sciendū ꝙ bene veruꝫ est ꝙ p tactū cythare virtute naturali illius armonie alleuiabat aliquātuluꝫ afflictio saulis inquātum illa armonia aliqͦliter dulcorabat appetitum eius per auditū per quā dulcoratio nem reddebat minus aptus ad illā vexationē Sed ꝙ spūs malus recederet quando dauid cytharisabat hͦ erat ꝑpter vim crucis quod satis expresse dicit in glosa vbi sic dicitur. Erat dauid in canticis musicis eruditus diuersoꝝ sonoꝝ rationabilis moderatusqꝫ cōcentus vnitateꝫ essentie significat que varijs modis quotidie resonat. Dauid malignuꝫ spiritū in cythara cōpescuit. nō qꝛ tanta esset vis in cythara. sed in signo crucis qui in ligno crucis ꝛ cordarū extensione id est venarū gerebat que iā tūc demones effugebat.

Sequit quo ad ipsas maleficas demonibꝰ se subijcientibus. Et est sexta quo ad questionē ꝛ secundum membrum.

Pro tercia et ānexa difficultate quo ad ipsas maleficas demonibꝰ se subijciētibus plura super moduꝫ aggrediendi huiusmodi spurcitias possunt difficultari. Primo ex parte demonis ꝛ corporis ab eo assumpti ex quo elemēto sit illud formatū. Secundo ex parte actus an semper cum infusione seminis ab altero recepto. Tercio ex parte temporis ꝛ loci an potius in vno tempore ꝙꝫ in altero exerceat. Quarto an visibiliter quo ad circūstātes se agitat. Ex parte mulierū an tantūmodo ille que ex huiusmodi spurcitijs procreātur a demonibus frequētantur. Secūdo an ille que ab obstetricibus tempore partus demonibus offerunt. Tercio an remissior sit in talibus ipsa venerea delectatio. Ad que omi ad presens cuꝫ nō sit respōdendū eo ꝙ tantūmodo generalitati studemus. ꝛ in secūda parte operis illa singula p eoꝝ opera explanātur vt patebit in quarto capitulo vbi de singulis modis fiet mentio. ideo ad secundū principale tendamus. Et primo cur in tam fragili sexu hoc genus perfidie inuenit amplius ꝙꝫ in viris. Et erit questio prima generalis quo ad cōditiōes generales mulierū. Secunda specialis cuiusmodi mulieres amplius inueniūtur supstitiose ꝛ malefice. Tercia singularis qͦ ad ipas obstetrices que oēs alias in malicia excedunt.

Quo ad primuꝫ. cur in sexu tam fragili mulierū maior multitudo maleficaruꝫ reperitur ꝙꝫ inter viros ꝛ quidē incontrariū argumēta deducere nō expedit cum ipsa experiētia preter verboꝝ ꝛ fidedignoꝝ testimonia talia facit credibilia. Dicamus sexū non despiciēdo in quo deus semper magna fecit fortia vt cōfūdet. ꝙ diuerse a diuersis super hec assignant rationes. Semper tamē in principali cōcordātes. vnde ꝛ pro mulierū aut famēto ipsa materia bene est pdicabilis affectantqꝫ audire vt experientia sepe docuit dūmodo discrete pponat. Nam aliq doctores hāc rōneꝫ tradunt. Dicunt eñ tria esse in

rer natura.lingua.ecclesiasticus et femina q̄ mediū in bonitate aut malicia tenere nesciunt. ꝫ vbi limites sue cōditiōis excedūt.ibi quendaꝫ apicem ꝛ supremū gradū in bonitate aut malicia vendicant. In bonitate q̄dem qn̄ a bono regunt spiritu vn̄ ꝛ optima sunt. In malicia vo qn̄ a malo spiritu regūt vnde ꝛ pessima efficiunt. De lingua em̄ ptꝫ cuꝫ eius ministerio plurima regna fidei xp̄iane sunt subiugata vn̄ ꝛ apostolis xp̄i in igneis linguis spiritussanctus visus est. Ptꝫ ꝛ in aliȷs sapiētibus p̄dicatoribus quotidie lingua canū vulnera ꝛ vlcera languentis lazari lingentes. Iuxta illud. Lingua canū tuoꝝ ex inimicis animas eripientes. Vn̄ ꝛ dux ꝛ pater p̄dicatoꝝ ordinis in figura cattuli latrantis ꝛ accensam faculā in ore gestantis p̄monstrat⁹ est vt suo latratu vsqꝫ in p̄sens habeat lupos hereticos arcere a gregib⁹ ouiū xp̄i. Patet ꝛ ex quotidiana experientia q̄ vnius viri prudentis lingua interdū infinitoꝝ hominū strages p̄pedit. ꝓpter q̄ nō immerito in eius cōmendationē Salomon ꝓuer.x.plura cecinit. In labiȷs sapientis inuenit sapientia. Et iteꝝ. Argentū electū lingua iusti:cor impioꝝ ꝓ nihilo. Pterū. Labia iusti erudiunt plurimos:q̄ aūt indocti sunt in cordis egestate morient. Cui⁹ causa ibideꝫ xvj.subdit.q2 hois est p̄parare animū ꝛ deū gubernare linguam. De mala vo lingua inuenies Ecci.xxviij.lingua tercia multos cōmouit ꝛ dispersit illos a gente in gentem ciuitates munitas destruxit. ꝛ domos magnatoꝝ effodit Et dicit lingua tercia eoꝝ q̄ inter duas ptes cōtrarias incaute vel maculose loquit De secundo.s.ecclesiasticis intellige clericos ꝛ religiosos in vtroqꝫ sexu. Criso.sup illud. Eiecit vendentes ꝛ ementes de templo. Sicut oē bonū a sacerdotio ita omne maluꝫ ab eo egredit. Hiero.i ep̄la ad Nepocianū Negociatorē clericū ex inope diuitem ex ignobili gloriosum quasi quandā pestē fuge. Et beatus Bern.omel.xxiij.sup Can. loquēs de clericis dicit. Si insurgeret apertus hereticus mitteret foras ꝛ aresceret.si violentus inimicus absconderent se forsitan ab eo boni Nunc vo quō abiȷcient aut quo abscōdēt se. Omnes amici ꝛ tn̄ oms inimici oms domestici ꝛ nulli pacifici oms ꝓximi ꝛ oēs que sua sunt q̄runt. Et alibi nostri prelati facti sunt pilati. nostri pastores facti sunt tonsores. Et loquit etiā de prelatis religiosorū q̄ onera grauia inferiorib⁹ imponunt digito aūt suo minimo nō tangerent. Et Greg.in pasto.dicit. Nemo amplius in eccl'ia nocet q̄ꝫ q̄ ꝑuerse agens nomen vel ordinē sanctitat' habet:delinquētē nanqꝫ hūc redarguere nullus p̄sumit.ꝛ in exēplum culpa vehemēter extendit qn̄ ꝓ reuerentia ordinis peccator honorat De religiosis etiā dicit btūs Aug.ad Vincentiū donatistā Simpliciter fateor charitati vestre corā dn̄o deo nr̄o q̄ testis est sup animaꝫ meā ex quo deo seruire cepi quoniam difficile sum expertus peiores sicut ꝛ non meliores q̄ꝫ q̄ in monasteriȷs defecerunt aut profecerunt. De mulierū vo malicia differitur. Ecci.xxv. Non est caput nequi⁹ super caput colubri.ꝛ non est ira sup iram mulieris. Commorari leoni et

draconi pl⁹ placebit q̄ȝ habitare cū muliere neq̄ȝ. Et inter plura que sequūtur ꝛ precedūt ibidē de muliere neq̄ȝ cōcludit. Breuis est omis malicia super maliciaȝ mulieris. Hinc Chrisost. sup Matheū. xix. Nō expedit nubere. Quid aliud est mulier nisi amicitie inimica. ineffugabilis pena. necessariū malū naturalis tētatio. desiderabilis calamitas. domesticū periculū. delectabile detrimētū. malū nature bono colore depicta. ergo si dimittere illā peccatū est cum oportet tenere iam vere tormentū necessariū est. vt aut dimittentes adulteria faciamus aut quotidianas pugnas habeamus. Tulli⁹ deniq̄ȝ. ij. rhetorice dicit. Uiros ad vnūquodq̄ȝ maleficiū singule id ē plures cupiditates impellūt. mulieres ad oia maleficia cupiditas vna ducit muliebriū em̄ viciorū omniū fundamētum est auaricia. ꝛ Senec. i suis tragedijs. Aut amat aut odit mulier nihil terciū dedisse est. flere feminā est mēdacium. Duo genera lachrymaruȝ habent in oculis feminarū. veri doloris vnū. insidiarum aliud. mulier cum sola cogitat mala cogitat. De bonis autē mulieribus tanta laus est vt etiā beatificasse viros legātur ꝛ saluasse gentes terras ꝛ vrbes. Patet de Judith Delbora ꝛ Hester. Hinc apl'us. j. Chorinth. vij. Si qua mulier habet virū ꝛ hic cōsentit habitare cum illa nō dimittat viruȝ. sanctificatus est em̄ vir infidelis p mulierē fidelē. Ideo Eccl. xxvj. di. Mulieris bone beat⁹ vir numer⁹ em̄ annoꝝ duplex. Multa ibi narrat laudabilissia p totū pene capitulū de excellētia bonaꝝ. Et puer. vlti. De muliere forti. q̄ oia etiā in nouo testamēto in feminis claruerūt vt i virginib⁹ ꝛ alijs sanctis feminis que pfidas gētes ꝛ regna ab ydolatrie cultu ad xp̄ianā religiōeȝ deduxerūt. Si quis inspicere velit. Uinc. in spe. hysto. li. xxvj. ca. ix. de regno vngarie p gillā xp̄ianissimā. Et de regno francoꝝ p clothildē virginē ꝛ clodoueo desponsatā inspiciat ꝛ mira inueniet. vnde quecūq̄ȝ vituperationes legunt in cōcupiscētia carnis interptari pnt vt semp mulier p cōcupiscētia carnis intelligat. Juxta illud. Inueni amariorē morte mulierē. ꝛ bona mulier subiecta carnis cōcupiscētia. Sunt ꝛ alij alias rōnes assignantes cur in maiore multitudine repiant femine supsticiose q̄ȝ viri ꝛ dicūt esse tres causas Prima est. qꝛ prone sunt ad credendum. ꝛ qꝛ pncipaliter demō querit corrūpere fidē. ideo potius eas aggredit. vnde ꝛ Eccl'i. xix. Qui cito credit leuis est corde ꝛ minorabit. Scd'a causa ē qꝛ a natura pꝑter fluxibilitateȝ cōplexiōis faciliores sūt impressiōis ad reuelatiōes capiendas p impressionē sepatoꝝ spirituū qua cōplexiōe etiā cū bene vtuntur multū bone sunt cum male peiores sunt. Tercia causa qꝛ lubricā habēt linguā. ꝛ ea q̄ mala arte sciūt eis cōparibus feminis vix celare pnt. seq̄ȝ occulte cū vires nō habeāt p maleficia vindicare querūt faciliter. vnde Eccl'i. xxv. vt. s. Commorari leoni ꝛ draconi pl⁹ placebit q̄ȝ habitare cū muliere neq̄ȝ breuis ois malicia sup maliciā mulieris. Itē pōt ꝛ addi illa cū fluxibiles sunt iō citi⁹ pueros demonib⁹ offerre pnt sicut ꝛ faciūt Sūt ꝛ tercij alias rōnes assignātes q̄s pdicatores caute dnt pponere ꝛ

dicere. q licz in veteri testamēto scripture vt plurimū mala loquāt d mulierib⁹ & hoc ppter primā puaricatricē mulierē. s. Euā & imitatrices eius tū ex post in nouo testamēto ppter mutationē nomis vt eua in aue. Et vt ait Hiero. Totū qd intulit mali maledictio eue. totuz abstulit benedictio marie. Unde plurima & semp laudabilia sunt de ipsis predicātia. Sed qz adhuc modernis tpib⁹ hec pfidia āplius in mulieribus q̄ȝ in viris inuenit vt ipsa experiētia docet curiosius causam inuestigādo vltra pmissa dicere possumus q in omnibus viribus tā anie q̄ȝ corporis cuz sint defectuose nō mirū si plura maleficia in eos quos emulant fieri pcurāt. quātum eñ ad intellectū seu ad intelligēduz spiritualia alterius vident esse speciei a viris cui auctoritas & ratio cū varijs scripture exēplis alludit. Therentius ait. Mulieres ferme vt pueri leui sentētia sūt Et lactātius. iij. institutionū. Nūq̄ȝ aliquā mulierē philosophiā sciuisse nisi temestes. Et prouer. xj. quasi describens mulierē dicit. Est circulus aureus in naribus suis. mulier pulchra & fatua. Ratio naturalis ē. qz plus carnalis viro existit vt patz in multis carnalibus spurcitijs qui etiā defectus notātur in formatiōe primi mulieris cum de costa curua formata fuit id est de costa pectoris que est torta & quasi contraria viro Ex quo defectu etiā pcedit q cū sit animal imperfectū semp decipit. ppter qd semp decipit. Catho instruit insidias lachrymas &c. Et illud. Dum femina plorat. virū decipe laborat. Patet in vxore Sampsonis hue multū infestās cum ad declarādum sibi pblema ppositū sodalibus ab eo expositū eis reuelauit et sic decepit. Patet & in prima muliere q ex natura minorē habent fidē cū dixit serpenti interrogāti. quare nō ederēt de omni ligno paradisi. respondit. de omni &c. ne forte moriamur in quo ostēdit se dubitare & nō fidē habere nō verba dei. que omia etiā ethymologia nois demonstrat Dicit eñ femina a fe et min⁹. quia semp minorē habet & seruat fidez et hoc ex natura quo ad fidelitatē. licz ex gratia simul & natura fides in beatissima virgine nunq̄ȝ defecerat cū tamē in omibus viris defecisset tēpore passiōis xpi. Mala ergo mulier ex natura cū citi⁹ in fide dubitat etiā citius fidē abnegat qd est fundamentū in maleficis. Quātum de niq̄ȝ ad aliā potentiā anime. s. voluntatē. ex natura cū odit aliquē quem prius amauit tūc estuat per iram et impatientiā. & sicut maris estus spbulit & currit. sic talis est tota impatiens. Alludit huic rationi auctoritas diuersa Eccli. xxv. Nō est ira super irā mulieris. et Sene. trage. viij Nulla vis flāme tumidiq̄ȝ venti tāta nec teli metuenda torti quāta cū cōiunx viduata tedis ardet & odit. patet in muliere que false accusauit ioseph & incarcerare fecit. qz noluit sibi in scelus ɔsentire adulterij Genesis. xxx. Et reuera potissima causa deseruiēs in augmentū maleficarū est dolorosum duellū inter maritatas & nō maritatas feminas & viros imo & inter ipsas feminas etiaz sctās. qd tūc de ceteris. Uides eñ in Gen. quāta fuit ipatientia & inuidia sare ad agar postq̄ȝ cōcepit. Genes. xxj. Quāta rachel ad lyā ppter

filios quos nõ habebat rachel Gene.xxx. Quãta anne ad fenẽnam fecundã ipa sterili exñte.j. Regum.j. Quãta marie ad moysen. Numeri.xij. Vñ murmurauit ꝛ detraxit moysi, ꝓpter qḋ est lepra ꝑcussa. Quanta marthe ad magdalenã ipsa sedẽte ꝛ martha ministrante Lu.x. Vñ ꝛ Ecci.xxxvij. Tracta cuȝ muliere de his que emulat.q̃si dicat: nõ est tractandũ cũ ea qꝛ sꝑ emulatio id ẽ inuidia est in ma a muliere. Et q̃ inter se sic agitant quãto magꝭ aduersus viros. Quare etiã vt narrat Valeri⁹ Forone⁹ rex grecoꝝ die q̃ mortu⁹ est dixit Leoncio fratri suo. ad summã felicitatẽ nihil mihi deesset si mihi sꝑ vxor defuisset. Cui Leoncius. Et quõ vxor obstat felicitati. Et ille. Mariti hoc oẽs sciunt. Et Socrates phs interrogat⁹ si ducẽda esset vxor. Respondit. Si nõ capies solitudo arbitrans excipiet. h generis interi⁹ hic heres alien⁹. Sȝ si cepis illic ꝑpetua sollicitudo: cõquestus querularũ: dotis exprobratio affinitũ graue supciliuȝ: garrula socrus lingua successor alieni matrimonij incertus liberoꝝ euent⁹. hec dixit vt expert⁹. Naȝ vt ait Hiero. ꝯtra Iouinianũ. Hic socrates duas habuit vxores q̃s ingenti patientia sustinẽs no potuit tñ ab eaꝝ cõtumelijs clamoribꝰ ꝛ vituperationibus liberari. Vñ quadã die ipis q̃rulãtibus cõtra eũ ꝛ ipse domũ egressus vt eaꝝ molestias euitaret ꝛ añ domũ sederet. ꝓiecerũt ille mulieres sup eũ aquã immundã sup quo ipse nõ ꝑturbatus qꝛ phs ait. Sciebaȝ ꝙ post tonitrua pluuie sequerent. Et de quodã legit cui⁹ vxor submersa erat in fluuio ꝙ cum quereret cadauer eius ad educendum de aqua ibat ꝑ fluuium contra aquã: ꝛ interrogatus causaȝ cum res graues descendant infra ꝛ nõ supra quare q̃reret cõtra aquam. Rñdit. Mulier ista in vita sꝑ fuit cõtraria dictis ꝛ factis siue mãdatis meis. ideo quero cõtrario modo si forte etiã mortua contrariam voluntatẽ vltra cõsuetũ tenuisset. Et q̃dem sicut ex ꝓmo defectu intelligentie abnegationẽ fidei facili⁹ viris incurrũt. Ita ex secundo. s. inordinatis affectionibus ꝛ passionibus varias vindictas querunt excogitant ꝛ infligũt siue ꝑ maleficia siue alijs q̃buscunꝙ medijs. Unde non mirũ tantam multitudinem maleficaꝝ in hoc genere existere. Quantum insuꝑ defectum in memoratiua potentia cum hoc sit in eis ex natura vicium nolle regi sed suos sequi impetus sine quacunꝙ pietate ad hoc studet et cuncta memorata disponit. Unde Theophrastus. Si totam domũ ei cõmiseris seruiendũ: ꝛ si aliq̃d tuo arbitrio reseruaueris etiã minimuȝ vl' magnũ fidem sibi adhiberi adhiberi non putabit ꝛ iurgia cõcitet ei nisi cito ꝯsuleris parat venena aruspices ꝛ ariolos cõsulit. ecce maleficia. Sȝ quale sit dominiũ mulierũ audi Tulliũ in paradoxa. Nũq̃d ille liber est cui mulier imperat leges imponit ꝓscribit iubet vetat qḋ ei videt nec ille imperanti aliquid negare potest vel audet. Ego istũ non modo seruum ꝟ nequissimũ seruorũ appellandũ puto lȝ amplissima familia natus sit. Unde ꝛ Seneca in persona furiose medee. quid animo do cessas sequere felicem impetum pars ista vltiõis qua gaudes quo-

la est rc. vbi multa ponit ostendẽs q mulier nõ vult regi sed suo impetu ꝓcedere etiã in damnũ suũ sicut de multis legit mulierib⁹ q vel ob amorẽ vel dolorẽ. q2 vindictas facere nõ potuerunt: seipsas occiderunt sicut ꝛ de laodice narrat Hiero. sup Danielẽ. q existens vxor regis Antiochi regis syrie. zelans ne pl⁹ amaret beronicẽ quã etiã habebat vxorẽ beronicẽ ꝛ filiũ ei⁹ ex dicto antiocho prius fecit occidi ꝛ post seipsam veneno occidit. Vñ q2 nõ vult regi ꝛ suo impetu ꝓcedere. Jo Crisso. nõ immerito dicit. O malũ omni malo pei⁹ mulier mala siue illa pauper sit siue diues. Si em̃ vxor diuitis sit nõ cessat nocte ꝛ die virũ callidũ stimulare ſmonib⁹ blanda nequiter ꝛ importuna violenter. Si ꝟo paupem viruz hꝫ ipm quoqꝫ ad iracundiã ꝛ rixas incitare nõ desinit. Et si vidua sit ipa ꝑ semetipsaz om̃es despicit passim ꝛ ad omnem audaciã spiritu supbie inflãmatur. Queram⁹ inuenim⁹ fere omnia mũdi regna ꝓpter mulieres fuisse euersa. Primũ em̃ qđ fuit regnũ felix. scꝫ Troye ꝓpter raptũ vni⁹ fem̃ine scꝫ helene destructũ est multis milib⁹ grecoꝝ occisis. Regnũ iudeoꝝ multa mala ꝛ exterminia habuit ꝓpter pessimã reginã iezabel ꝛ filiam ei⁹ Athaliaz reginã in regno iude q occidi fecerat filios filij vt eo mortuo ipa regnaret sed vtraqꝫ occisa. Regnũ romanoꝝ multa mala sustinuit ꝓpt Cleopatrã reginã egypti pessimã mulierẽ. ꝛ sic de alijs. Vñ ꝛ nõ mix si mund⁹ iã patit ob maliciam mulieꝝ. Demũ inspiciendo corporis ipi⁹ carnalia desideria. Vnde innumera nocumẽta vite hũane cõtingunt vt merito cũ cathone vticeñ. dicere possum⁹. Si absqꝫ femina possit ee mund⁹ cõuersatio nr̃a nõ esset absqꝫ dijs cũ reuera si mulierũ nõ essent neqcie etiã tacẽdo de maleficiis adhuc ab innumeris periculis mund⁹ remaneret exornatus Valeri⁹ ad Rufinũ. Chimerã mulierẽ esse nescis ſꝫ scire debes q monstrũ illud triforme insigni venustet facie leonis olentis maculet ventre capre virulẽte cauda vipere armet. vult dicere. Q2 est aspectus ei⁹ pulcer. tactus fetid⁹. cõuersatio mortifera. Audiam⁹ ꝛ aliã ꝓprietatem ꝑ vocem. Nam sicut est mendax i natura. sic ꝛ in loquela. Nam pungit: ꝛ tñ delectat. vñ et eaꝝ vox cantui syrenaꝝ assimilatur q dulci melodia transeuntes attrahunt ꝛ tandẽ occidunt. Occidunt qdem q2 ꝛ marsupia euacuant. vires auferunt. ꝛ deũ ꝑdere cogunt. Iteꝝ Valeri⁹ ad rufinum. Hec loquens placet delectatio: ꝛ pungit delictuz. flos veneris rosa est. q2 sub eius purpura multi latitant aculei. Prouer. v. Nitidi⁹ oleo guttur ei⁹ id est locutio: nouissima eius amara q̃si absintheũ. Audiamus ꝛ aliã in eius incessu statu ꝛ habitu ibi est vanitas vanitatuz. Nõ est hõ in mũdo q tm̃ studet placere deo benigno q̃tũ mulier etiaz mediocris suis vanitatib⁹ studet hominib⁹ placere. De quo exemplum in vita pelagie q̃ñ dedita mũdo discurrebat ꝑ antiochiã ornata nimis quã sanct⁹ pater nomi⁹ noie vidẽs flere cepit ꝛ dixit socijs q toto tpe vite sue tantã diligentiaz nunqꝫ adhibuerat đo placere rc. q demũ orationib⁹ ei⁹ cõuersa est. Hec est de q Eccle. vij. ꝛ de qua iam eccl'ia lame

tat ꝓpter ingentē multitudinē maleficarꝫ Inueni amariorē morte mulierē q̄ laqueꝰ ē venatorꝫ sagena cor eiꝰ. vincula sunt manus eiꝰ: q̄ placet deo fugiet illā. q̄ aūt peccator ē capiet ab ea. Amarior ē morte id ē dyabolo. Apoc. vj. Nomē illi mors Nam lꝫ dyabolus induxit euaꝫ ad peccandū: eua tñ seduxit adam. Et sicut peccatū eue nō induxisset nobis mortē anime ꝛ corporis nisi sꝫ secuta fuisset culpa in adam ad quā induxit eua ꝛ nō dyabolꝰ. iō amarior morte. Iterū amarior morte. qa hec naturalis ꝛ interemit tm̄ corpꝰ ꝫ peccatū a muliere inchoatū occidit aiam priuando gratia ꝛ corpus silr̄ in penā peccati. Iterū amarior morte. qꝛ mors corpalis est inimicꝰ manifestꝰ ꝛ terribil'. ꝫ mulier inimicus blandus ꝛ occultus. Et iō amarior ꝛ periculosior laqueus iam non dicit venatorꝫ ꝫ domonū. qꝛ iam capiunt hoies nō solū p carnalia desideria eas videndo audiendo cū earū facies sit ventꝰ vrens ꝛ vox serpentis sibulus. Iuxta Bernarduꝫ. Uerū etiā inumeros maleficiendo hoies ꝛ iumenta. Sagena dicit cor eiꝰ. i. inscrutabilis malicia q̄ in cordibus earꝫ regnat. Et manꝰ sūt vincula ad detinēdū vbi manū ad maleficiendū creaturā apponunt tunc dyabolo coopante h̄ efficiūt qd̄ ptendūt. Cōcludamꝰ. Omnia p carnalē cōcupiscentiā. q̄ qꝛ in eis est insatiabilis. Prouer. penul'. Tria sunt insatiabilia ꝛc. ꝛ q̄rtū qd̄ nunq̄ dicit sufficit. s. os vulue. Un̄ ꝛ cuꝫ demonibꝰ causa explende libidinis se agitant. Plura hic deduci possent: ꝫ intelligentibus satis apparet. nō mirū ꝙ plures reperiunt infecti heresi maleficorꝫ mulieres q̄ꝫ viri. Un̄ et ꝯn̄r heresis dicenda est. nō maleficorꝫ ꝫ maleficaruꝫ vt a potiori fiat denominatio. Et benedictꝰ altissimus q̄ virilem spēm a tanto flagitio vsqꝫ in pn̄s sic pseruat in q̄ vtiqꝫ cū p nobis nasci ꝛ pati voluit: iōo ꝛ ipm priuilegiauit.

Cuiusmodi mulieres amplꝰ inueniunt supstitiose ꝛ malefice.

Quo ad secundū cuiusmodi mulieres p̄ ceteris inueniunt supstitiose ꝛ maleficijs īfecte. Dicendū vt ex pcedenti questione patuit. ꝙ qꝛ tria generalia vicia. s. infidelitas. ambitio ꝛ luxuria. pcipue in malis mulieribus regnare vident. Ideo ille p̄ ceteris maleficijs intendunt q̄ p̄ ceteris illis vicijs dedite sunt. Iterū qꝛ inter illa tria vltimū amplius pdominat. iō qꝛ insatiabile ꝛc. ideo ꝛ ille inter ambitiosas amplius infecte sunt: q̄ p explendis suis prauis cōcupiscentijs amplius inardescunt vt sūt adultere fornicarie ꝛ magnatorꝫ cōcubine ꝛ hoc ex septemplici maleficio vt in bulla tangit: venereū actum ꝛ cōceptus in vtero varijs inficiēdo maleficijs. Primo mentes hominū ad inordinatū amorē ꝛc. immutando. Secundo vim generatiuā impediēdo. Tercio membra illi actui accōmoda auferendo. Quarto homines pstigiosa arte i bestiales formas mutando. Quinto vim generatiuā quo ad femellas destruendo. Sexto aborsum pcurando. Septimo infantes demonibus offerendo absqꝫ alijs animalibꝰ ꝛ terre frugibus quibus varia nocumenta inferunt. de q̄bus in sequentibus tractabitur. ꝫ ad pn̄s de nocumentis

hoim demus rōnes. Et primo con·
clusio sup eos quos maleficiunt ad
amorē vel odiū inordinatuȝ ꝛ post
eadem materia ꝓ maiori intelligen
tia sub difficultate est discutienda.
ꝯclusio aūt hec est. Nā sctūs Tho.
in .iiij. dist. xxxiiij. de impedimento
maleficiali ptractans sicut ostendit
quare pmittit dyabolo a deo maior
ptās maleficij sup actus venereos
hominis q̄ȝ sup alios: rationes assi
gnāde. Ita dicere a silī oportet ꝙ he
mulieres ampliꝰ īfestant q̄ hic acti
bus ampliꝰ deseruiunt. Dicit em̄ ꝙ
qꝛ corruptio pcti prima p quam hō
factus ē fuꝰ dyaboli in nos p actū
generātē deuenit. Jō maleficij po-
testas pmittit diabolo a deo in hoc
actu magis q̄ȝ in alijs: sicut etiaȝ in
serpentibꝰ magis ostendit virtꝰ ma
leficioꝝ vt dꝛ q̄ȝ in alijs animalibus
qꝛ p serpentē dyabolꝰ tanq̄ȝ p suuȝ
instrumentū mulierē tēptauit. Vn̄
etiā vt postea subdit. lȝ matrimoni
um sit opus dei tanq̄ȝ ab eo institu-
tum. adhuc p opa dyaboli interduȝ
destruit. Nō qdē p violentiā qꝛ cen
seret sic fortior deo. Sȝ ex diuina p
missione ꝓcurando impedimentū
actus cōiugalis vel tpale vel ppetu
um. ex qbꝰ hoc qḋ experientia do-
cet: dicamꝰ ꝙ ꝓpt hmōi spurcicias
explendas tā erga se q̄ȝ ꝛ seculi po-
tentes cuiuscunq̄ȝ etiā status ꝛ cō-
ditiōis inumera maleficia ptractāt
eoꝝ animos ad amorē hereū vl' phi
locaptionē adeo immutādo vt nul
la cōfusione aut psuasiōe ab eis de
sistere valeant. Ex qbus etiam ꝛ ex
terminiū fidei seu periculū intolera
bile q̄tidie imminet ꝙ eoꝝ aīos im-
mutare taliter sciunt ꝙ eis nullum
nocumentum siue p se siue ab alijs
fieri pmittāt sicq̄ȝ quotidie crescūt
Et vtinaȝ experientia nos minime
edocuisset: imo ꝛ odia talia etiaȝ in
sacramento matrimonij cōiunctis
suscitata p maleficia ꝛ silr infridati
ones generatiue potētie. vt nec red
ditionē nec exactionē debiti mri-
monial' locū ꝓ ple habere valeant
Sed qꝛ amor ꝛ odiū in aīa existunt
quā etiā demon intrare nequit: ne
alicui hec quasi incredibilia videan
tur sub questione sunt discutienda
cū etiā opposita iuxta se posita ma
gis elucescunt.

Questio: an malefice mentes ho
minū ad amorē vel odiū valeāt im-
mutare. ꝛ est septima in ordine.

Q Veritur an de
mones p ipas maleficas mē
tes hominū ad amorem vel odium
inordinatū immutare ꝛ incitare va
leant. Et arguit ꝙ nō ſm premissa.
Tria sunt in homine: voluntas. in-
tellectus ꝛ corpus. Primū deus si
cut habet per se regere: quia cor re-
gis in manu dn̄i. ita secundū p an-
gelum illustrare ꝛ ipm corpꝰ p influ
xus celestiū corpoꝝ dirigere. Pre-
terea intra corpora demones nō pos
sunt esse illa immutando. ergo mi-
nus infra animā eiꝰ potentijs odiū
vel amorem immitendo. Patet cō
sequentia. qꝛ ex natura maioreȝ ha-
bent potestatē supra corporalia q̄ȝ
supra spūalia. ꝛ qdem ꝙ nō possūt
immutare supra patuit in plerisq̄ȝ
locis. qꝛ nullā formam substantialē
vel accidentalem inducere possunt
nisi adminiculo alicuiꝰ alteriꝰ agen
tis. sicut etiam quilibet alius arti-
fex. est etiam ad idē. c. xxvi. q. v. epi
scopi. in fine. Qui credit aliquam

creaturā posse trāsmutari in meli⁹. vel in deterius nisi ab ipo oim creatore infideli & pagano deterior est. Preterea omne agēs ex pposito cognoscit suū effectū. Si igit dyabolus posset mētes hominū imutare ad odiū vel amorē. posset internas cogitatiōes anime videre qđ est cōtra illud qđ i li. de ecclesiasticis dogmatibus dicit. Dyabol⁹ internas cogitatiōes nō pōt videre. Et iterū ibidē. Nō oēs cogitatiōes nr̄e male a dyabolo excitātur. sed aliquotiens ex nr̄i arbitrij motu emergunt. Preterea amor & odiū sūt circa voluntatem que radicat in aīa. ergo nō pñt causari a dyabolo q̄cunq3 arte. tenet cōsequētia. q2 illabi aie. vt dic Aug⁹. Illi soli est possibile qui eā creauit. Preterea si dicat q pōt mouere sensitiuas interiores & sic cōsequēter volūtatē nō valet. q2 vis sensitiua ē dignior q̄3 vis nutritiua. Sz dyabolus nō pōt formare actū virtutis nutritiue vt formet carnē aut os. ergo etiā nō pōt causare aliquē actū interiorū viriū anie. Sz cōtra Dyabolus nō solū visibiliter ꝟ etiā inuisibiliter hoies temptare dicit. hoc āt falsum esset nisi interi⁹ circa animā & eius potētias aliqđ causare posset. Preterea Damasc. in suis sentētijs. Ois malicia & ois imūdicia a dyablo excogitata sūt. & dyo. iiij. c. de di. no. multitudo demonum cā omniū malorum & sibi & alijs est. Respōsio. Hic primo danda est distinctio de cā. & secūdo qualiter pōt interiores potentias anime imutare que dicunt sensitiue interiores. & sic tercio concludet ppositum. Quo ad primum cōsiderādum est q causa alicuius potest aliquid dici dupliciter. Uno modo directe. Alio modo indirecte. Indirecte quidē sicut cū aliquod agēs causat aliquā dispositionē ad aliquē effectū dicit esse occasionaliter & indirecte causa illius effectus. sicut si dicat q ille q̄ secat ligna est occasio cōbustionis ipsorum & hoc modo dicere possumus q dyabolus est causa omniū peccatorum nostrorum q2 ipe instigauit primū hominē ad peccādum ex cui⁹ peccato ꝯsecuta est in toto genere humano quedā pronitas ad omia peccata. et sic intelligēda sunt verba Damasc. & dyo. Directe autē dicit aliqđ esse causa alicuius inquātum operat directe ad illud. & hoc modo dyabol⁹ nō est causa omis peccati. Non enī omia peccata ꝯmittunt dyabolo instigāte sed quedā ex libertate arbitrij & carnis corruptione. q2 vt Orige. dicit. Etiā si dyabolus non esset hoies haberēt appetitū cibi & venereorū & hmōi circa que inordinationes multe cōtingūt nisi p rationem talis appetitus refrenet. & maxime ꝑsupposita corruptiōe nature. Refrenare autē & ordinare huiusmodi appetitū subiacet li. ar. super quem etiam dyabolus minus habet potestatē. Sed quia per hanc distinctionem nō possumus discernere qualiter iterdū amor hereos seu philocaptio pcurari potest. Est vlteri⁹ aduertēdū q dyabolus licet nō possit esse causa illi⁹ inordinati amoris directe cogendo homis voluntatem. potest tamē esse per modū persuadētis. Et hoc iterū dupliciter. sc3 visibiliter & inuisibiliter. Uisibiliter sicut cum in aliqua specie hois sensibiliter apparet etiā ipis maleficis & eis sensibiliter loquit & persuadet

pctm̄.sicut tēptauit pmos parētes in paradiso in spē serpētis.xp̄m in deserto in aliqua spē visibilit̄r ei apparēs. Et qr nō est putandū q solū sic psuadeat hoiem. qr sequeret q nulla alia pctā fierēt ex instructiōe dyaboli nisi que dyabolꝰ visibiliter apparēs psuaderet. Ideo dicendū est q etiā inuisibilit̄r instigat hoiem ad peccādū. qđ qui fit dupliciter. per modū psuasiōis et p modū dispositiōis. Per modū psuasiōis sicut cū pponit aliquid virtuti cognitiue vt bonū. et h pōt fieri tripliciter. qr vel pponit q̄tuz ad intellectū vel q̄tū ad sensum interiorē vel q̄tū ad sensum exteriorē. Q̄tuz ad intellectū quidē qr intellectꝰ humanꝰ pōt adiuuari ab angelico intellectu bono vel aliqd cognoscēdū p moduz illuminatiōis cuiusdā. vt Dyoni. dicit. Ratio qr sicut intelligē fm pħm est quoddā pati. Ideo pōt imprimere in intellectū aliquā spēm. vn̄ actus intelligēdi elicit. Et si dicat q etiaz dyabolꝰ hoc facere posset sua vtute naturali q̄ nō est diminuta. vt patz ex pcedētibꝰ. Dicēdum q nō pōt p modū illuminatiōis sed p modū per suasiōis. Rō. qr itellectꝰ hois est illius cōditiōis. q q̄to magis illumiatur tāto magis cognoscit verū. et q̄to magis cognoscit ver̄ tātomagis pōt sibi cauere a deceptione. Et qr hāc deceptionē dyabolꝰ finaliter intēdit. ideo q̄cunq eiꝰ psuasio nō pt dici illumiatio licz possit dici reuelatio inq̄tum p impssionē quandā in vires sensitiuas iteriores aut exteriores vbi visibiliter psuaderet aliqd impmeret. vn̄ intellectualis cognitio psuaderet ad aliquē actū exercēdum q q̄liter fieri pōt vicz vt i vires iteriores aliqd impmere possit. Aduertendū est q qr corpal natura nata ē nāliter moueri localit a spūali. Patz hoc in corpibus nr̄is q̄ ab aīabꝰ mouent sil̄r in corpibꝰ celestibꝰ. Nō est aūt apta nata forma ri ab ea imediate et loquimur pcipue de formis a foris manēdo nō ab informādo vn̄ opꝫ q cōcurrat aliqđ corpale agēs. vt pbat in. vij. metħ. Materia corpalis nāl̄r obedit bono vel malo angelo ad motū localē q̄ stāte qr demones sic p motū localem semina colligere pn̄t et piūgere seu adhibere aliqbus effectibꝰ mirabilit faciēdis vt de magis pharaonis cōtigit vbi pduxerūt serpētes et vera aīalia vbi debita actiua debitis passiuis cōiungebāt. Ideo que cūq ex motu locali materie corpali accidē pn̄t nihil phibet p demones fieri nisi diuinitꝰ impediantur Quo iter stāte si volumꝰ intelligere quō pōt fantasiā hois et interiores potētias sensitiuas icitare ad apparitiōes et ipetuosos actꝰ p motuz localē. Notandū q sicut pħs in li. de som. et vigil. assignat cām apparitōnis somnio p motū localē ex eo q cū aīal dormit descēdente plurimo sanguine ad pncipiū sensitiuū simt̄ descēdunt motus siue impssiōes relicte ex sensibiliuz motionibꝰ preteritis et que cōseruate fuerūt in spiritibus siue virtutibꝰ sensibilibꝰ interioribꝰ que sunt fantasia seu imaginatio que idē sūt fm scm̄ Tho. vt patebit. Est eīm fantasia seu imaginatio quasi thesaurꝰ quidā forma p sensum accepta. Vn̄ cōtingit q ità mouent pncipiū apphensiuū. i. potentiā cōseruatoriā specierum q apparēt in fantasijs ita recēter ac si

tunc principiũ sensitiuũ a reb⁹ ip̄is
exteriorib⁹ recent immutaret. Vex
est ꝙ nõ oẽs h̄ intelligũt. ꝫ si q̄s se
occupare vellet cõsiderare haberet
numerũ ⁊ officiũ sensuũ interiorꝫ
q̄ ſm Auicen̄. in li. de aīa. lꝫ dicat eē
q̄nqꝫ. s. sensum cõem. fantasiā. ima-
ginatiuā. extimatiuā. memoriā. ¶ Cū
ſm btm̄ Tho. in p̄ma pte. q. lxxix.
dicit esse quatuor tm̄ eo ꝙ potenti
am imaginatiuā ⁊ fantasiam ponit
vnā: timet ꝓlixitas iõ obmittit de-
claratio eo ꝙ etiā q̄ in plerisqꝫ locꝭ
de his ptractat: tm̄mõ hoc qđ dcm̄
est fantasiā esse thesaurũ formarũ ⁊
alicui videret memoratiuā esse hu-
iusmodi. distigue. q̄ fantasia ē the-
saurus seu cõseruatoriũ formarũ p
sensum acceptaꝝ. memoria aũt the
saurus intẽtionũ q̄ p sensum nõ ac-
cipiunt. Quis ei videns lupũ fugit
nõ ꝓpter indecentiā coloris aut fi-
gure q̄ sunt forme recepte a sensib⁹
exteriorib⁹ ⁊ reposite in fantasia. ꝫ
fugit q̄ inimicus nature ⁊ hoc hꝫ p
quandā intentionē ⁊ apphensionē
existimatiua q̄ apphendit vt noci-
uũ ⁊ canē vt amicũ. ꝫ cõseruatoriũ
illarũ intentionũ est memoria. q̄ re
cipe ⁊ retinere in corpalib⁹ reducũt
ad diuersa principia. nā humida be
ne recipiũt ⁊ male retinent. E cõtra
rio aũt est de siccis. Ad ꝓpositũ h̄
qđ cõtingit in dormientib⁹ de ap-
paritionib⁹ somnioꝝ ex spirituũ. s.
spēꝝ in cõseruatorijs repositaꝝ ⁊ h̄
ex naturali motu locali ꝓpt cõmo-
tionē sanguinis ⁊ humoꝝ ad prin-
cipia illa. i. ad v̄tutes sensitiuas in
teriores. ⁊ dicim⁹ motu locali intri
seco in capite ⁊ in cellulis capitis.
Hoc etiā p̄t accidere ex ꝯsil'i motu
locali p demões ꝓcurato. ⁊ nõ tm̄ i

dormientib⁹ ꝫ ⁊ in vigilantib⁹ in q̄
bus demões pñt admouere ⁊ cõmo
uere interiores spũs ⁊ humores vt
spēs ꝯseruate in cõseruatorijs edu-
cant de thesauris ad p̄ncipia sensi-
tiua. i. ad v̄tutes illas imaginatiuā
⁊ fantasticā vt res aliq̄s habeat tal'
imaginare: ⁊ talis dicet interior tē-
ptatio ⁊ nõ mirũ ꝙ demon h̄ possit
sua naturali v̄tute cũ q̄libꝫ hõ p se
vigilans ⁊ vsum rõnis hñs p volun
tariā cõmotionē spēꝝ ꝯseruatarum
educere põt de suis thesauris. s. cõ-
seruatorijs hmõi spēs vt res aliq̄s
ad suũ placitũ imaginet q̄ stante vt
iam clare intelligit materia de amo
re hereos. Nā q̄ demones vt dictũ
est cõmouere pñt hmõi spēs ⁊c. faci
unt ista dupl'r. Aliqñ absqꝫ ligamie
vsus rõnis. vt de temptatiõe dictũ
est ⁊ p exemplũ de volũtaria adhe
siõe q̄ interdũ fit. Aliqñ aũt ꝙ tota
liter vsus rõis liget. ⁊ h̄ etiā possu-
mus exemplificare p naturales q̄s-
dam defect⁹ vt in freneticꝭ ⁊ ebrijs
Ergo nõ mirũ ꝙ demões sic ligare
pñt deo pmittente vsum rõis. ⁊ ta-
les dicunt arrepticij ⁊ inde arrepti-
cius ab arripio arripis. q̄ arreptuꝫ
a demone: ⁊ hoc dupl'r vel absqꝫ ma
lefica ⁊ maleficio: vel cum ea absqꝫ
maleficio. q̄ vt phs in prefato lib.
dicit ꝙ aliquis in passiõe existens
a modica silitudie mouet. sic amās
ex modica sil'itudie amati ⁊ sic etiā
odiũ habenti. Ideo demones q̄ p
actus hoim experiunt: q̄bus passi-
onib⁹ magis subdunt illos ad hu-
iusmodi amorem vel odiũ inordina
tum instigãt: eo forti⁹ in eoꝝ imagi
nationem ⁊ efficatius imprimendo
hoc qđ intendunt quanto etiam id
facilius pñt. Facilius aũt possunt

quanto etiã amans facilius speciez reseruatã ad pncipiũ sensitiuũ. id ẽ imaginationẽ educit. ⁊ in eiꝰ cogitatiõe delectabiliꝰ moratˀ. Cũ maleficio vo qñ talia p maleficas ⁊ ad maleficarũ instantiã ꝓpter pactũ initũ cũ eis ꝓcurat. de qbꝰ enumerare p̄ multitudine tam in spũalibꝰ q̄ȝ secularibꝰ nõ est possibile. Quot em̃ adulteri pulcerrimas vxores dimittẽtes in fetidissimas alias inardescũt Nouimꝰ vetulã tres successiue abbates vt publica oim fratrũ fama i illo monasterio etiã in hodiernũ diem refert nõ solum in his maleficiasse ꝫ ⁊ interemisse: ⁊ quartũ iaȝ simili mõ dementasse qd ⁊ ipsa publica voce fatetˀ nec feretur dicere feci ⁊ facio: nec desistere a meo amore poterunt: qꝛ tantũ de meis stercoribꝰ comederũt q̄titatẽ p extensum brachiũ demõstrando. Fateor aũt qꝛ nobis nõ aderat vlciscendi ⁊ inqrendi sup eaȝ facultas: iõ adhuc supest. Et qꝛ dictũ fuit in principio distinctiõis q inuisibiliter instigat dyabolꝰ hoiem ad peccandũ nõ solũ p modũ ꝑsuasiõis vt dictũ ẽ: immo etiã p modũ dispositiõis. lȝ non deseruit ad ꝓpositũ tñ sic declaratˀ. Per ꝯsilẽm ei admonitionẽ spirituũ ⁊ humoꝝ facit aliquos magis dispositos ad irascẽdũ vel ꝯcupiscẽdũ: vl ad aliqd hmõi. Manifestuȝ ẽ em̃ q corpe aliqlr dispositio ẽ hõ magis ꝓnus ad cõcupiscẽtiã ⁊ iraȝ ⁊ hmõi passiões: qbꝰ insurgentibꝰ hõ disponitˀ ad cõsensum. Sȝ qꝛ p̄cedentia difficile est p̄dicare: iõ facilior mõ ꝓ ppli auisamento sunt declaranda. ⁊ qbꝰ remedijs possint tales maleficiati liberari tractatˀ in tercia parte.

Modꝰ ꝓponẽdi p̄missa de amore hereos in sermonibꝰ ad pplm.

Predicator de supradictis sic mouet questiõȝ. An catholicũ sit asserere q malefice valeãt ad amorẽ alienarũ feminarũ inordinatũ mentes hoim immutare ⁊ eoꝝ corda sic succendere vt nulla cõfusiõe plagis verbis aut factis ad desistendũ valeant cogi: ⁊ silr ad odiũ inter matrimonialr cõiunctos incitare: vt nec redditõnis nec exactiõis debiti matrimonial locũ ꝓ ple hr̃e valeãt. qñimo interdũ eos optet currere ad amasias intempeste noctis silentio per multa terraꝝ spacia. Sup q̃ si voluerit argumenta aliqua ex precedenti q̄stione sumat. si nõ. dicat tñmõ q q̄stiones iste patiuntˀ difficultates ꝓpter amorẽ ⁊ odiũ: q̃ cũ fundantˀ in voluntate q̃ in suo actu sp libera ẽ: nec cogi põt p aliquã creaturã nisi a deo q̃ eam regere põt. vñ nec demon vel malefica eiꝰ vtute ad amorẽ vel odiũ voluntatẽ cogere videtˀ Item qꝛ volũtas sicut ⁊ intellectꝰ subiectiue existũt i aia ⁊ illabi aie illi soli ẽ possibile q̃ eã creauit. iõ difficultatẽ patitˀ q̄stio q̃ ad veritates enucliãdas in suis ptibꝰ. his tñ nõ obstãtibꝰ dicendũ est p̄mo sup philocaptionẽ ⁊ odiũ. scdo sup maleficiũ generatiue potẽtie. De p̄mo q lȝ in intellectũ ⁊ voluntatẽ hois immediate demon neqat opari. tñ fm oẽs doctores theologos in. ij. sen. de vtute demõis i opando i corpꝰ ⁊ i potẽtias corpis siue corp alligatas siue sint sensus iteriores siue exteriores pmittẽte do agẽ valẽt. Hoc pbatˀ auctẽ ⁊ rõe ex p̄cedenti q̄stione si placet inueniet, si nõ, dicat au

ctoritate et rone. Job. ij. Demoni dixit deus. Ecce in manu tua. i. in ptāte est. Job. et hoc erat q̄ ad corpus. qd ptz. qr in aiam noluit dare. vn̄ dixit Uerūtn̄ aiam ei⁹ serua. i. illesam serua. Ratio qr em̄ dedit in corp⁹ dedit etiā sup oms potentias corpi alligatas. vt sūt qnq̧ exteriores et q̄ttuor interiores. s. sensus cōis. fantasia siue imaginatiua. estimatiua et memoratiua si nō pōt aliter declarari decl de porcis et ouib⁹ exemplū vbi porci p memoratiuā redire sciunt: et oues lupū et canē discernunt ex naturali imaginatione. vnū tanq̧ inimicū. alter tāq̧ amicū sue nature. Cōseqnt cū ois nostra cognitio intellectiua ortū hz a sensu. cum intelligentē iux ph̄m in. iij. de ania. necesse sit fantasmata speculari Jō sicut demon pōt interiorē fantasiā immutare: sic etiā intellectū obtenebrare. Et hoc quidē nō erit imediate agere in aiam: sz mediantib⁹ fantasmatib⁹ Jtē qr nihil amat nisi cognitū. denī exēpla ad placitū d̄ auro qd amat auar⁹: qr intelligit eius virtutē etc. Jō obtenebrato intellectu obtenebrat et voluntas in suis affectiōib⁹. Hec aūt pōt facere demon et absq̧ malefica et cū malefica immo et accidere pn̄t ex sola incautela oculor et de singulis tradem⁹ exempla. Nā vt Jac. j. d̄r. Unusq̧sq̧ temptat a cōcupiscētia sua abstract⁹ et illect⁹. Deinde cōcupiscentia cū cōcepit parit pctm̄. pctm̄ vo cū ɔsūmatū fuerit generat mortē. Sic sichem cū vidisset dinam exeuntem ad videndū mulieris regionis adamauit eā et rapuit et dormiuit cū ea et cōglutinata est anima ei⁹ cum ea Gen. xxxiiij. et fm glo. Jnfirme aie sic accidit qn̄ postpositis ppriis vt Dina aliena negocia curat seducit cōsuetudine et fit vna vnitate sensus cū illicitis. De secūdo q etiā absq̧ maleficis orlat interdū ex tēptatione demonū principaliter sic declarat. Nam amon sororē suā thamar speciosissimā adamauit et deperat i ea valde ita vt pter ei⁹ amorē egrotaret. ij. Reg. xiij. Nō em̄ intantum facin⁹ stupri qs ɔsilret nisi in toto corrupt⁹ et a dyabolo grauit tēptatus. Vn̄ glo. ibidē. Hoc monet nos et iō de⁹ pmisit vt sp caute agamus ne vicia in nobis dn̄ent et princeps pcti q̄ falsam pacē pdicātib⁹ spōdet: nos paratos inueniens improuise trucidet. De hoc secundo genere amoris refert⁹ est liber sctōr patrū q̄ refert q lz oēm tēptationē carnalis cōcupiscentie sibi subtraxissent tn̄ vltra q̧ credi pōt temptabant alt quotiēs amore mulierum. Vn̄ et. ij. Cor. xij. apl's dicit. Dat⁹ est mihi stimul⁹ carnis mee angel⁹ sathane q̄ me colaphizet. vbi glo. Temptando p libidinē dat⁹ est mihi. Tēptatio aūt cui nō consentit nō est peccatū sz materia exercende virtutis. et hoc intelligit de tēptatiōe q̄ ab hoste nō a carne q̄ sp est ad min⁹ pctm̄ veniale etiā si ei nō cōsentiat. Poterit pdicator aliqua exēpla deducere si placuerit. De tercio q amor hereos pueniat ex maleficiis demonū discussū est supra et de hac loquimur tēptatiōe. Et si qs diceret quō posset discerni q n̄ ex dyabolo sz solum ex maleficio talis amor inordinat⁹ pcedit. Dicendū q ex multis Primo si taliter temptat⁹ pulcrā et honestā habeat vxorē et oppositum cōstat de altera etc. Scdo si iudiciū

rationis oino ligat ꝙ nullis plagis seu verbis aut factis aut etiã confusionibus ad desistendũ ab ea iduci valeat. Et tercio potissime qñ se cõtinere nõ potest qn interdũ inopinate se etiã ꝑ longũ spaciũ non obstante asperitate itineris ꝓut ex talium confessione quisqꝫ sentire põt se trãsferre habeãt siue de die siue de nocte. Naꝫ sicut dicit Chris. super Math. xx. de asina quã xps equitauit. ꝙ cũ demõ volũtatẽ hoĩs pctõ possidꝫ quasi ad libitũ trahit q̃ placet. exemplũ dans de naui in mari ꝑdito gubernaculo que ad libitũ vẽti ꝓijcit. ⁊ sicut q̃ equo potẽter insidet ⁊ rex tyrãni habẽs possessioneꝫ Quarto discernit in eo ꝙ inopinate ⁊ subito vehunt ⁊ imutant inter dũ vt nihil eis obstare possit. Elicit etiã ex ipius ꝑsone infamia. ⁊ añqꝫ ad vlteriorẽ q̃onẽ de maleficijs circa potẽtiã generatiuã ꝓcedamus q̃ etiã annexa est. ꝑmo soluẽda sũt argumenta.

Sequunt solutiões argumẽtoꝝ.

Ad argumẽta autẽ rñdendo. Ad primũ ꝙ voluntas hoĩs regat a deo sicut intellectus ab angelo bono. ptꝫ solutio. Intellectus eñ sicut tm̃modo illustratur ab angelo bono ad cognitionẽ veri vñ sequit amor boni. q᷑ verũ ⁊ ens conuertunt. ita etiã intellect⁹ põt a malo obtenebrari in cognitõꝫ veri apparẽtis. ⁊ hoc ꝑ ꝯfusionẽ spẽruꝫ principijs sensitiuis. i. virtutibus ⁊ potẽtijs sensitiuis interiorib⁹ representatis. vñ sequit amor inordinat⁹ apparẽtis boni puta corꝑalis delectatiõis quã etiã tales q̃rũt. Ad secundũ argumẽtuꝫ ꝙ intra corpa nõ pñt esse illa imutãdo. partim est verum ꝑtim nõ. ⁊ hoc q̃ ad triplicẽ imutationẽ. Nõ eñ possunt illa imutare q̃tum ad eductionẽ alicui⁹ forme siue substãtialis siue accidentalis que etiã poti⁹ dicenda est productio q̃ꝫ imutatio sine adminiculo alteri⁹ agentis aut etiã sine diuina ꝑmissiõe. Si aũt loquamur de imutatiõe qualificatiua vt de sanitate ⁊ infirmitate. sic vt ex ꝓcedentib⁹ ptꝫ pñt varias infirmitates etiã vsqꝫ ad ligamẽ rõnis imittere. ⁊ sic odiuꝫ ⁊ amorẽ inordinatũ procurare. Põt etiã addi tercia imutatio que fit qñ angel⁹ bon⁹ vel malus illabit corꝑi sicut dicim⁹ ꝙ de⁹ tm̃modo illabit aĩe. i. essentie aĩe. Sed vbi dicim⁹ ꝙ angel⁹ illabit corꝑi ꝓcipue mal⁹ vt in obsessis ibi nõ illabit infra terminos essentie corꝑis. q᷑ sic ille solummodo q̃ dat esse. s. deus creator illabi põt ⁊ cõtinet tanq̃ q̃ habet itrinsecã operationẽ aĩe. Dicit tamẽ illabi corpori qñ aliq̃d oꝑatur circa corpus q᷑ ibi est vbi operatur. vt dicit Dam. ⁊ tũc oꝑatur infra terminos corꝑalis q̃titatis ⁊ infra terminos essentie corporis. vñ elicit ꝙ corp⁹ habet termĩos duplicis rõnis q̃titatis ⁊ essentie. Et ẽ distinctio sicut inter suppositũ ⁊ naturã. Vñ sicut corpori illabi pñt ita ⁊ potẽtijs affixis organis coporalib⁹ ⁊ ꝑ ꝯñs pñt impressiões facere i potẽtias vñ ꝑ accidẽs talis oꝑatio ⁊ impssio resultat in intellectũ cũ ei⁹ obiectum sit fantasma sic color visus vt dr̃ in. iij de aĩa. ⁊ ꝯñr ꝑ accidẽs vsqꝫ ad volũtatẽ q᷑ volũtas suũ obiectũ recipit ab itellectu sub rõe boni fm ꝙ itellect⁹ apphendit aliq̃d in rõne boni veri ⁊ apparẽtis. Ad terciũ argumẽtũ cogñscere cogitationes cordis est

dupl'r. vel in suo effectu. vl' vt sunt in intellectu. Primo mō nō solū angel⁹ sȝ etiā hō ɔgnoscē pt. lȝ angel⁹ subtili⁹ vt patebit. Nā interdū cogitatio cognoscit nō solum p actū exteriorē. sed etiā per imutationeȝ vultus. ⁊ etiā medici aliq̄s affectiones animi p pulsum cognoscere pñt. Vñ Aug⁹. in lib. de diuinatione demonū dicit. q̄ aliqñ hoim dispositiones nō soluȝ voce plata. sed etiā cogitatōe cōceptas. cum signa quedā ex animo exprimūtur i corpe tota facilitate pdiscūt. Quis in libro retractationū h̄ dicat non esse asserendū. quō hoc fiat estimo q̄ retractat. Si q̄s diceret euȝ sensisse. q̄ cogitationes demon ɔgnosceret in intellectu. Alio modo pñt cognosci cogitationes put sunt in intellectu. ⁊ affectiones put sunt i volūtate. ⁊ sic sol⁹ deus cogitationes cordiū. ⁊ affectiones volūtatū cognoscē potest. Cui⁹ rō est. q̄r volūtas creature rōnalis soli deo subiacet. ⁊ ipe in eam sol⁹ opari pōt. qui ē principale ei⁹ obiectum. ⁊ vltim⁹ finis. Et ideo ea q̄ in voluntate sunt. vel ex volūtate sola dependēt. soli deo sunt nota. Manifestū est aūt. q̄ ex sola volūtate depēdet q̄ actu aliq̄s aliq̄ ɔsideret. q̄r cum aliq̄s habet habitū sciētie. vel species intelligibiles in eo existentes vtit eis cum vult. Probat etiaȝ ex his q̄ dicta sunt. q̄r angel⁹ nō pōt illabi aīe. ergo nō pt p naturā videre ea q̄ sunt in aīa. ⁊ q̄diu sunt i intimo aīe. Vñ qñ arguit. Demō nō pt vidē cogitationes cordiū. ergo nō pōt corda seu mentes hoim ad amorē vel odiuȝ incitare. Di q̄ sic ɔgnoscit scȝ p effect⁹ ⁊ sbtiliori mō q̄ hō. ita etiā sbtiliori mō pōt imutare ad odiū vel amorē. ɔmouēdo fantasmata ⁊ intellectū obtenebrādo. Est etiā aliq̄d timorosis ɔscientijs ⁊ v̄tuosis p eoꝝ ɔsolatiōe aduertēdū. q̄ imutatio sensibilis exterior ⁊ corpalis q̄ cōcomitat cogitatōes hoīs qñq̄ est ita ɔ̄ilis ⁊ indeterminata. q̄ diabol⁹ p eam i certam cognitōem cogitatōis venire non potest. p̄sertim qñ studijs aut bonis operib⁹ vacant interpellati ⁊ tales tunc in somnis plus vexat. exp̄ientia hec docet. Qñq̄ ē ita fortis ⁊ determiata. q̄ p illā pōt ɔgnoscere cogitatōeȝ q̄tū ad spēm. vt q̄ cogitat de inuidia vel de luxuria. sȝ an p eaȝ possit certitudinalit ɔgnoscere q̄tum ad oēs circūstātias. vt vicȝ sup talem vel talem. sub dubio dimittamus. sicut ⁊ reperim⁹. nisi q̄ vex est q̄ tales circūstantias ex actib⁹ postmodū cognoscere pōt. Ad quartū ptȝ q̄ licet illabi anime tm̄ couēniat deo. tñ illabi corpi ⁊ p ɔsequēs potētijs affixis corpi. modo supra tacto. h̄ pōt ɔuenire angelo siue bono siue malo. Vñ amor ⁊ odium in tali hoīe causari possunt Ad illud q̄ virtus sensitiua sit dignior q̄ nutritiua q̄ tñ nō pōt imutari ab eo. Dicēdū q̄ imo sup vim nutritiuā etiam posset. ita vt aliq̄d citius vel tardi⁹ dirigetur in os vl' in carnē. sed ad illud nō coopatur sicut ad impediēdū vel agitādū vl' res sensitiuas interiores vel exteriores. ⁊ hoc pter suū lucrū q̄d ex sensuū deceptōe et intellect⁹ illusione plurimū pcurat.

Questio octaua. An generatiuā potētiā seu actū venereū malefice impedire pñt. quo d maleficium in

bulla continet.

SEcūdo eadez veritas.s.ꝙ adulterę fornicarię ⁊c.amplius existūt malefice.ostēdit p impedimētū maleficiale sup actū generatiue potētie.⁊ vt vitas magis elucescat.arguit primo.ꝙ nō sit possibile.q2 si tale maleficiū essz possibile.posset etiā maritatis ptingē.qđ si pcedit tūc cum mrimoniū sit opus dei.⁊ maleficiuz opus diaboli.fortius erit opus diaboli ope dei. Si vo pcedit.ꝙ tm̄ nō fornicarijs ⁊ nō maritatis.tūc redibit opinio ꝙ maleficiū nihil sit in re.ꝫ tm̄ in opiniōe hoīm cuius oppositū in pma.q.tactuz ē.aut dabit rō cur istis ⁊ nō illis ptingē pñt.⁊ cū non videt sibesse alia rō.nisi q2 opus dei mrimoniū existit. Et illa rō fm theologos nō pcludit.vtz in.iiij.dist.xxxiiij.de impedimēto maleficiali.manet adhuc argumētū.ꝙ opus diaboli erit fortius ope dei.⁊ cū hoc sit pueniēs asserē.ꝑ etiā incōueniens est asserē p maleficiū posse ipediri actū venereū. Itez diabolus non pt ipedire actus aliaꝝ virtū naturaliuz vt comedēdi.ābulandi.erigēdi.qđ videt eē veꝝ ex eo q2 interimē possent totū mūdum. Preterea.cū actus venereus eq̄lit se hz ad oēm mulierē si ipedit.ipedit etiā ad oēm mulierē.ꝫ h est falsuz.ꝑ ⁊ pmū. Q2 falsuz sit docet expientia.cū tales qui dicūt se maleficiatos sunt potētes ad alias.lz nō ad illas q̄s pgnoscē nō pt.q2 vicz nō vult.vn̄ nihil pt in re In ptriū ⁊ p vitate ē.c. Si p sortiarias.xxxiij.q.viij. Itez oīm theologoꝝ ⁊ canonistaꝝ sniā vbi tractāt de maleficiali ipedimēto mrimonij

Itez ratio alludit cū maior sit ptās demōis q̄z hoīs.⁊ homo impedire potest potentiam generatiuā siue p herbas frigidissimas.siue p alia impedimēta ⁊c.vt q̄sqz imagiari pt ergo ⁊ demon q̄ acutioris sciē existit h facē pamplius pt. Rñsio ex duobus q̄ supra tacta sunt vitas satis patē pt.lz modus impediēdi non sit speculatiue declaratus. Nā tactuz ē.ꝙ maleficiū nō est solū in opiniōe hoīm q̄si nihil in re.imo effectus innūeri maleficiales accidē pñt vere ⁊ realit deo pmittēte. Ostēsuz ē etiam ꝙ deus amplius pmittit sup vim generatiuā pp̄ter maiorē eius corruptionē q̄z sup alios actus hūanos. Sed de mō q̄ tale impedimētū pcurat est aduertēdū.ꝙ non pcurat solū circa vim generatiuā.ꝫ etiam circa vim imaginatiuā seu fantasiā Et sup h notat Pe.de palu.in suo iiij.di.xxxiiij q̄nqz modos. Dic enim ꝙ q2 demon ex h ꝙ est spūs hz ptātem sup creaturā corpalez ad motū localē phibendū vel faciēdū. Ido pt corpa impedire ne sibi appropiquant directe vel indirecte interponēdo se q̄nqz in corpe assumpto.sic accidit sponso q̄ despōsauerat idolum.⁊ nihilominus ptraxerat cuz iuuencula.nec pp̄ter h poterat eā cognoscē. Scđo mō hoiez inflāmare ad actū illū vel etiā refrigerare ab actu illo adhibēdo occulte vtutes reꝝ q̄s optime nouit ad h validas. Tertio mō turbādo estimationē ⁊ imaginationē qua reddit mulierez exosaz.q2 pt vt dictū est i imaginatione imprimē. Quarto reprimēdo directe rigorē mēbri fructificatoris cōgruēti.sicut etiā motū localē reprimere pt. Quito phibēdo missionē

spiritui ad mēbra in qbus ē vtus
motiua q̄si intercludēdo vias semi
nis ne ad vasa generatiōis descen
dat vel ne ab eis recedat. vel ne ex-
cidat vl' emittat ⁊ mltis alijs mōis
Et sbdit h̄ qd supra actū ē ab alijs
doctorib⁹ ꝯcordando dicēs. Plus
eni pmittit de⁹ sup hūc actū p quē
primū pctm̄ diffundit q̄ȝ sup alios
actus hūanos. sic ⁊ sup serpētes q̄
magis incātationib⁹ deseruiūt q̄ȝ
alia aialia. ⁊ post pauca dicit. Idē
etiā de muliere est. qꝛ pōt imagina
tionē ei⁹ sic demētare vt exosū ha
beat virū. q̄ p toto mūdo nō pmit
tit se cognosci. Post vult dare rō-
nem q̄re plus maleficiunt viri cir-
ca talē actū q̄ȝ mulieres. ⁊ dicit q̄
quia tale impedimētū fit interdū
p obstrusionē vasis. vel etiā p mo-
tū localē reprimēdo rigorē mēbri.
que potius ⁊ faciius in viris ꝯtin
gere pūt. ideo plures viri maleficiā
tur q̄ȝ mulieres. Posset etiā qs di-
cere q̄ ideo qꝛ plures mlieres sup-
stitiose sunt q̄ȝ viri. ⁊ poti⁹ allicere
cupiūt viros q̄ȝ mulieres. vel etiā
in despectū h̄ faciūt mulieres ꝯiū
ctē vt vtrobiq̄ faciāt occasionē ad-
ulterādi dū vir alias cognoscē pōt
⁊ n̄ ꝓpriā ⁊ silr vxor etiā alios hēat
q̄rere amatores. Addit etiā q̄ deus
pmittit ampli⁹ seuire in pctōres q̄ȝ
in iustos. Vñ angel⁹ dixit Thobie
In illos q̄ libidini vacāt accipit de
moniū ptātem. licet etiā aliqn̄ i iu-
stos sic i Job. ſ nō circa vim gene
ratiuā ꝓpter q̄ debēt facere ꝯfessio
nes ⁊ alia bona ne ferro manēte in
vulnere frustra sit medicinā appo-
nere. hec Pe. ſ de āmotione talis
effectus patebit in tertia pte opis.

Incidentaliter aliqua dubia de-
clarantur.

Incidētaliter po. si queri
Quare actus ille aliqn̄ im-
pedit respectu vni⁹ mulie-
ris ⁊ non respectu alterius. Rn̄sio
fm Bonauen. hec est vel qꝛ sortile
gus seu malefica ad hoc respectū
psone determinate diabolū immu
tauit. vel qꝛ deus respectu persone
cuiuslibet ipedire non pmittit. Oc
cultum eni dei iudiciū hic latet. vt
patet in vxore Thobie. Et addit. si
queritur quō dyabolus hoc facit. Di
cendū q̄ impedit generatiuā non
impedimento extrinseco ledendo
organū ſ extrinseco impediendo
vsum. Vñ quia est impedimētū ar
tificiale non naturale. ideo pōt im-
pedire ad vnā qd nō ad alias. vel
tollendo excitationē ꝯcupiscentie
ad illam ⁊ nō aduersus aliā ⁊ hoc
p virtutē ꝓpriā vel herbā vel lapi-
dem vel p aliquā naturā occultam.
Et hec ꝯueniūt cum dictis Pe. de
palude. Preterea cū in potētia ta
lis actus benecq̄ ex frigiditate na-
ture seu naturali defectu cōtingit.
Si queritur quō pōt discerni q̄ ex
malificio vel nō malificio ꝯtigerit.
Rn̄dit Hostien. in sūma. licet hoc
non sit p̄dicādū publice qn̄ virga
nullaten⁹ mouet ⁊ nūq̄ potuit co-
gnoscere hoc est signū frigiditatis.
ſ qn̄ mouet ⁊ erigit pficere aūt nō
potest est signū malficij. Notan-
dum insup q̄ non solum fit malefi-
ciū ne quis actum illū exercere va
leat. ſ etiam aliquādo fit ne mulier
ꝯcipiat vel vt aborsum faciat. Sed
nota fm canonū sanctiōes. q̄ qcūq̄
ꝓpter vindicte libibidinē explēdā.
vel ꝓpt odiū aliqd fecerit viro vel
mlieri ꝓpt qd nō posset gn̄are vel

cōcipe reputat homicida. ex. de homic. si aliqs. Et nota q cōit loquit .c. de amatorib⁹ seculi q suis amasijs p pocula ne ↄfusionē incurrāt talia pcurāt. vel etiā p certas herbas naturā nimiū ifrigidātes absq auxilio demonū. vn̄ penitētes sicut homicide sunt puniēdi. Malefice aūt p maleficia talia pcurātes sunt fm leges vltimo supplicio puniēde vt supra in pma qstiōe tactū est. Et p solutione argumētoꝝ vbi difficultat an mrimonialiter ↄiunctis talia ↄtingere possint. Est vlterius aduertēduz q licet ex his que tacta sunt nō pateat sup h veritas tn̄ vere ꝛ realiter illis in mrimonio sicut ꝛ ex ↄtingere pnt. Et prudēs lector qui copiā libroꝝ habet inueniet tā apud theologos q canonistas pcipue. ex. ꝛ in materia de frigid. ꝛ maleficiatis ꝛ in. iiij. distinc. .xxxiiij. mutuo ↄcordātes. ꝛ duos errores reprobātes. psertim circa mrimonialiter ↄiūctos q sentire videbant q tale maleficiū non posset ↄtingere inter mrimonialiter ↄiūctos motis illis rōnib⁹ q dyabol⁹ nō posset opa dei destruere. Et primus error q ab eis reprobat ē ↄtra illos q dicebāt maleficiū nihil esse in mūdo. s tantū esset in opinione hominū qui ex ignorātia causaruz occultaꝝ et quas etiā nullus hoim scire potest aliquos effectus naturales maleficijs imputabant. quasi illos efficerēt nō occulte cause sed demones per se vel maleficos. Et h error licet ab oībus alijs doctorib⁹ sub simplici falsitate reprobat tn̄ a sctō Tho. acrius ipugnat vbi ipm tanq heresim ↄdēnat dicēs. q hic error ex radice infidelitat pcedit Et q2 ifidelitas in xpiano heresis dicit. iō tales vt heretici merito sūt suspecti. De qua tamē materia etiā in prima qstione tactū est. licet ibi nō talit sit declaratū. Nā si qs alia dicta doctoris sancti in alijs locis ↄsiderat. rōnes inuenit qre asserit talem errorē ex radice infidelitatis pcedere. Nam in qstionib⁹ de malo vbi tractat de demonib⁹ ꝛ in. q. .j. an demones habeāt corpa naturaliter sibi vnita. Inter alia q ibi recitant mētio de illis q singulos effectus ad vtutes celestiū corpoꝝ quibus ꝛ subesse dicebāt occultas causas effectuum inferioꝝ dicens. Considerāduz est q paripatetici arestotilis sectatores nō posuerūt demones esse. s ea q attribuunt demonibus dicebāt puenire ex virtute celestiū corpoꝝ ꝛ aliaꝝ naturalium rerū. Vn̄ Aug. dicit. x. de ciui. dei. porphirio visum fuisse q herbis ꝛ lapidibus ꝛ aiantibus ac sonis certis ꝛ vocibus ac figurationibus atq figmētis qbusdaz etiā obseruatis in celi ↄuersione motibus syderū fabricari in terra ab hoībus potestates syderuz idoneas varijs effectibus exequēdas. Ex qbus apparet error q oīa reducebant in causas occultas syderū ꝛ demones tm̄modo fabricarent ex opinione hominū. Sed q hec positio sit falsa manifeste pbat sctūs Thomas. ex hoc ibidē. q repiunt aliq opatōnes demonū q nullo modo pnt ex aliq naturali causa procedere. puta q aliqs obsessus a demone loqtur linguaz ignotam. et multa alia inueniunt opera demonuz tam in arreptitijs q nigromāticis artib⁹ q nullo mō pnt nisi ex aliq intelle-

cīu pcedere. ad min⁹ bona ſm naturā. licet mala ſm volūtatē. Et iō coacti fuerūt ꝓpter incōuenientia tacta alij phi ponere demones eē licet poſt in varios errores incide rūt alijs putātib⁹ aīas hoīm a corporib⁹ exeūtib⁹ demōes fieri. Vñ ꝛ multi auriſpices pueros occiderūt. vt aīas eoꝝ ſuos coopatores hrēnt. ꝛ plures alij ibi errores reci tant. Vñ pꝫ ꝙ nō immerito doctor ſctus dicit talē opinionē ex radice infidelitatis pcedē. Si cui placet legat Auguſ. in. viij. ꝛ. ix. de ci. dei. ſup varios errores infideliuꝫ circa naturā demonū. q̄re etiam cōis rō oīm doctoꝝ q̄ in pfata diſtinctiōe allegat̄ ɔtra hmōi errātes. ſ. q̄ maleficiū aliq̄d eſſe negātes magne eſt efficatie i ſnīa. licet breuis ſit i verbis. vbi dicunt ꝙ q̄ maleficiū nihil eſſe in mūdo aſſerūt. ɔrātur oīm doctoꝝ ſenētijs ꝛ ſacre ſcpture declarātes demones eē. ꝛ demones hre ptātem ſupra corpa ꝛ ſupra imaginatōes hoim deo pmittēte. vnde ꝛ per eos malefice mira opari pñt circa creaturas. Vñ ꝛ merito ſpoꝝ demonū inſtrumēta. ꝛ ad q̄ꝝ inſtātiā demones interdū ad creaturaꝝ nocumēta opant̄ malefici dicitur. Et q̄dem ꝙ p reprobatōeꝫ hui⁹ primi erroris a doctorib⁹ nō ſit mētio de mrīmonialit̄ ɔiūctis. tñ p reprobatiōnē ſcdi erroris h pꝫ. Dicūt em̄ ꝙ alioꝝ error erat ꝙ lꝫ maleficiū eſſꝫ ꝛ abūdaret i mūdo etiā ɔtra carnalē copulā. tñ q̄ nullū tale maleficiuꝫ pt cēſeri ꝑpetuū. iōo nūq̄ꝫ dirimēt mrīmoniū iā ɔtractum. Ecce ꝙ mētio ſit de mrīmonialit̄ ɔiūctis. Improbādo aūt hūc errorē. lꝫ h declarare nō deſeruiat ad ꝓpoſitū. tñ ppter eos q̄ copiā libroꝝ non habēt Notādū ꝙ improbāt p h ꝙ talia aſſerē dicūt eſſe ɔtra experimētū ꝛ contra iura antiq̄ ꝛ noua. Vñ dant talem catholici doctores diſtinctōeꝫ ꝙ impotētia ex maleficio pcurata aut eſt tpalis. aut ꝑpetua. Si tēporalis. tūc nō impedit. Tūc aūt preſumit̄ eſſe tēporal̄. qñ infra ſpaciuꝫ triū ānoꝝ cohabitātes ꝛ ɔ̄tuꝫ pñt operā dātes ſiue p eccl'iaſtica ſacramēta ſiue p alia remedia ſanari pñt Si vo nō ſanent̄ aliq̄ remedio. ex tūc pſumit̄ eſſe perpetua. ꝛ tūc aut pcedit mrīmoniū ɔtractionē ꝛ conſūmationē. ꝛ ſic ipedit mrīmoniuꝫ ɔhendū ꝛ dirimit iā ɔtractū. aut ſequit̄ mrīmonij ɔtractionē ꝫ nō conſūmationē. ꝛ ſic etiā vt dicūt aliqui dirimit mrīmoniū iā ɔtractū. dicit̄ em̄. xxxiij. q. j. c. j. ꝙ ɔiugiū ɔfirmatur officio. ſ. carnis. vt dt glo. aut ſequit̄ mrīmoniū ɔſūmatū. ꝛ tūc vinculū mrīmoniale nō dirimit. Plura ibi notātur ex de frigid. ꝛc. p hoſtienſ. ꝛ Goffre. ꝛ doctores etiā theologos vbi ſupra. Ad argumēta. ad primum ſatis patet ex his q̄ dicta ſunt. Nā primo. ꝙ dei opa pñt deſtrui p opera diaboli. ſi maleficium poſſet inter ɔiugatos ɔtingē. non valet inſtātia. imo oppoſitū pꝫ cū nihil poſſit diabol⁹ niſi deo pmittente. Itē q̄ nō p violētiā deſtruit vti tyrānus. ꝫ per q̄ndā artē extrinſecam vt ſupra patuit. Ad ſcdm patuit ſupra q̄re deus potius pmittit ſuper hūc actum venereū. q̄ꝫ ſuper alios actus. pt etiā ſuper alios quādo deus pmittit. Vnde nō valet ꝙ perimat mundū. Ad terciuꝫ ſimiliter patet ex dictis.

Queſtio nona. An malefice pñt

glosa illusione operatur circa mē-
bra virilia. q̄si illa oīno sint a cor-
poribus euulsa.

Tertio eadē ve-
ritas declaratur p diaboli-
cas opationes circa mēbrum viri-
le. cuius rei veritas vt magis elu-
cescat querit. An malefice valeant
membra virilia virtute demonū ve
re & realiter vel solūmodo pstigio-
sa appaciōe auferre. Et arguit. q
vere & realiter p argumentū a for-
tiori. Maiora pnt demones vt ho
mines occidē vel localiter trāsfer-
re. vt supra patuit de Job & thobie
septē viris occisis. ergo etiam pnt
mēbra hoīs vere & realiter aufer
re. Preterea glo. sup illud ps. Im-
missiones p angelos malos. Deus
punit p malos angelos sicut popu
lum israeliticū sepe puniuit varijs
languorib⁹ vere & realiter corpib⁹
imimissis. ergo & hmōi infirmitates
circa membra talia imittere potest.
Si dicatur q pt diuina pmissione
tūc sic in pcedentib⁹ dictum est. q
deus ampli⁹ pmittit vim generati
uam maleficiari pter primā corru
ptionē peccati q̄ per actum generā
tem in nos deuenit. ergo etiaz am
plius pmittit super mēbrum illius
potētie generatiue vt ipm totaliter
auferat. Preterea maior fuit ɔuer-
sio vxoris Loth in statuā salis Ge
nesis. xix. q auferre mēbrū virile
ꝫ illa fuit vera & realis. & nō appa
rens ɔuersio. qr adhuc visibiliter
vt dicit supest illa statua. Et facta
fuit p malū angelum vt coacti a bo
nis q̄ prius cecitate eos pcusserāt.
vt hostiū dom⁹ iuenire nō possent
sicut etiā alie punitiōes zodomita
rū. qr & glosa ibidē asserit ipaz etiā
illo vicio infectā. ergo & ista facere
pnt. Preterea. qcūqz pt inducē for
mā nālem. pt & illā auferre. Sed de
mones formas nāles pluries indu
xerūt. vt ptz de magis pharaonis.
q̄ virtute demonū ranas & serpētes
fecerūt. Itē Aug. in li. lxxxiij. q. di
cit. q oīa q̄ visibiliter fiūt etiā p in
feriores ptātes aeris. hec nō absur
de fieri posse credūtur. ꝫ hoc pnt fa
cere hoies vt aliq̄ arte vel incisiōe
mēbra auferat. ergo & demones ista
facē inuisibilit qd alij visibilit pnt.
Sz ɔtra Aug⁹. xviij. de ci. dei. Nō
est credēdū etiā hoies corp⁹ demo
nuz arte vel ptāte in bestiali linea-
mēta posse ɔuerti. ergo etiā a simi-
li nō pt auferre B qd ad veritatem
corpis hūani deseruit. Item. iij. de
trini. dicit. Nō est putādū istis trāf
gressoribus angelis ad nutum ser-
uire hāc visibiliū rerum materiam
sed soli deo. Responsio. Nulli du
bium. qn malefice quedā mira ope
rātur circa membra virilia. vt ex vi
sis & auditi plurimorum imo & ex ipa
publica fama constat. de hoc q per
sensum visus aut tactus veritas il-
lius mēbri cognoscebat. qd qualit
fieri potest. Dicendū q licet dupli
citer fieri possit. scz vere & realiter.
vt argumēta prima tetigerūt. & pre
stigiosa operatōe. ea tn̄ que a male
ficis fiunt. circa hmōi non fiūt. nisi
prestigiosa illusione. que tamē illu
sio nō habet locum in imaginatōe
patiētis. qr imaginatio eius potest
vere & realiter estimare aliquā rem
nō esse presentē. licet per nullā ope
rationem sensus exterioris. scz vi-
sum aut tactū percipit esse psentē

Unū potest dici vera ablatio mēbri ex pte imaginatōnis patiētis licet nō ex pte rei qd ꝗliter fit sunt plura notāda. Primo duo modi qbus isti fieri pñt. Nō mirū ꝙ dyabolus sensus hūanos exteriores decipere pōt. q interiores de qbus supra tactū est illudere pōt formas reseruatas educēdo ad ꝓncipia sua sensitiua. decipit autē eos in sua nāli opatiōe. vt qd visibile est fit illi inuisibile. tāgibile intāgibile audibile inaudibile. ꝛ sic de alijs. Hec autē ꝟitas ita nihil ponit ex pte rei ꝙ oīa fiūt ex imutatione organoꝝ destructiū ad visum auditū ꝛc. vt sunt oculi ꝛ manꝰ qbus imutatis iā fallitur sensus iudiciū. Possumꝰ ista ex nālibus qbusdā demōstrare. nā sic vinū dulce ꝓpter infectiōē lingue in febricitāte videt amarū. vn̄ gustꝰ decipit nō ex pte rei ſ ex parte humoꝝ. Ita ꝛ ibi nulla deceptio ex parte rei. qn ibi sit virga adherēs. sed deceptio ex pte organi sensus. Iterū sic supra dictū est de vi generatiua illā impediēdo p impositionē alicuiꝰ alteriꝰ corpis eiusdē coloris ꝛ apparētie. ita ꝛ aliqd corpus planū figuratū colore carneo interponere pñt int visum ꝛ tactū oculorū ꝛ manuū ꝛ int tpm verū corpus patiētis ita ꝙ suo iudicio nihil valeat videre ꝛ sentire nisi corpꝰ planū ꝛ nllo mēbro interruptū. Videatur dicta scti Thome in .ij. dist. viij arti. v. de ꝑstigiosis illusionibꝰ. et silr. ij. ij. q. xcj. ꝛ in qstionibꝰ d malo. freqnter allegās illud Aug. i li. .lxxxiij. q. serpit h malū demonis p oēs aditus sensuales dat se figuris. accomodat se colorībꝰ. adheret sonis. odoribꝰ se subijcit. infundit se saporibꝰ. Preterea alludit rō ꝙ nō solū p interpositōē alicuiꝰ corporis plani ñ mēbrato. talis illusio ꝑstigiosa in vidēte ꝛ tangente fiat. imo ꝛ p modū q certi spūs seu spēs reseruati educūtur ad sua ꝓncipia sensitiua interiora. s. ad imaginatōnē ꝛ fantasiā. vn̄ ꝯtingit aliqd imaginari ac si pmo eliciatur ex sensu exteriori. Nam vt in ꝓcedēti qstione tactū est. Demones ꝟtute ꝓpria pñt localit corpa mutare. ex transmutatōe aūt spirituū ꝛ humoꝝ etiā ſm nature opatiōnē cōtingūt. aliq ſm imaginationē vel sensum videri nāliter dico. qꝛ ꝛ phs in de som. ꝛ vigil. assignās causā apparitōis somnioꝝ dicit. ꝙ cum aīal dormierit descēdente plurimo sanguie ad principiū sensitiuū simil descēdūt motus siue impressiōes relicte ex sensibiliū motionibꝰ q in spiritibꝰ sensibilibꝰ ꝯseruant. Termini fuerunt supiꝰ declarati ita ꝙ tunc aliq appareāt ac si tūc pmo a rebus exterioribus sensus imutarent. Et qꝛ hoc nā facere pōt a fortiori diabolus formas seu spēs corpis plani ꝛ nō mēbro virili organisato educere pōt ad vim fantasticā ꝛ imaginatiuā vt inde sensus iudicēt ac si i rerū ꝟitate ita esset. p hūc etiā modū vt patebit inferius homies videnť aīalia cū tñ nō sint in rerū ꝟitate.

Secūdo notādi sunt alij modi faciliores ad intelligendum ꝛ pdicādū. Nam quia prestigiū nihil aliud est ſm Isido. .viij. ethimol. c. ix. ꝙ sensuū qdam delusio ꝛ ꝑsertim oculoꝝ. Vn̄ ꝛ dr a ꝑstringo qꝛ aciem oculoꝝ ꝑstringit ita vt res videāt aliter eē ꝙ sint Et vt alexāder de ales dicit pte. ij.

Prestigiū ꝓprie sumptū est illusio demonis q̄ non hȝ causam ex parte mutationis rei. ꝫ solūmodo ex pte cognoscētꝭ q̄ deludit. siue q̄ntū ad interiores sensus. siue q̄ntū ad exteriores. Vn̄ in gn̄e loq̄ndo etiā ḋ hūana ꝓstigiosa arte dicam⁹. Tribus modis pt fieri. Una absq̄ demonib⁹. ⁊ illa poti⁹ dr̄ delusio. q̄a artificialr̄ fit agitatōe hoīm ostēdtiū vel occultantiū aliq̄s res. sic̄ fit in traiectōib⁹ ꝑ ioculatores vl̄ ꝑ mimos. Ali⁹ modus fit etiā sine virtute demonū vtpote nāliter ḋtute corpoꝝ nāliū vel etiā mineraliū q̄ quibꝰ ꝑfit ꝟm q̄ndā virtutē hmōi rebus inditā rem ostēdere vel facē apparere nō sic est. Vn̄ Tho. i. pte. q. cxiiij. artic. iiij. ⁊ ꝟm alios plures q̄dā herba succēsa seu accēsa fumigās facit trabes apparere serpētes Terti⁹ modus delusionis est q̄ fit ꝑ demones deo tn̄ ꝑmittente. Hn̄t em̄ demones ex nā vt patuit q̄ndā ꝑtātem sup q̄sdā res inferiores q̄s ꝑfit exercere circa illas qn̄ de⁹ sinit vt tunc etiā res appareāt aliter q̄ȝ sint. Pro q̄ notādū tertio q̄ demō pōt q̄nq̄ modis illudere aliquē q̄ iudicat rem aliter q̄ȝ est. Primo artificiali traiectione vt dictū est. q̄a quicq̄d hō scit ꝑ artē meli⁹ ipse scire potest. Scd̄o modo naturali applicatione alicui⁹ rei vt dictū est ꝑ interpositionē alicui⁹ corpis vt alterū occultet vel etiā ex fantasijs hoīm illas ꝑturbādo. Tertio modo vt qn̄ in assumpto corpe ostendit se esse aliquā rem q̄ nō est. sicut Greg. in pmo dyalogo x. narrat ḋ moniali q̄ comedit lactucā q̄ tamē vt ipe demon fassus fuerat lactuca non ꝫ demon in lactuce. specie aut in ipsa lactuca erat. vel etiā ꝯtigit Anthonio in massa auri quā in deserto repperit. vel etiā qn̄ hominē veruȝ tegit ⁊ facit vt brutū animal videat̄ ꝑut iam dicet̄. Quarto modo vt qn̄ turbat organū visus vt videat̄ res nubilosa q̄ est clara vl̄ ecōuerso vt vetula appareat iuuēcula. Nam ⁊ post fletū apparet aliter lumē q̄ȝ ante. Quinto modo vt i imaginatiuā potētiā opando ⁊ trāsmutationē spēꝝ sensibiliū ꝑ cōmotionē humorū vt supra tactū est faciendo vt tūc quasi recētes ⁊ noue apparitiones in ipsis potētijs sensitiuis causent̄. Et sic tribus vltimis modis demō illudere pōt ꝑstigiosa arte sensus hoīs ⁊ etiā secundo modo. Vn̄ nulla difficultas q̄n membrū virile occultare ꝑstigiosa arte velit. Euidens indiciū siue experimentū qd̄ nobis in officio inquisitionis existibus reuelatū fuit infra ponet̄ vbi de his ⁊ alijs factꝭ plura recitant̄ in scd̄a pte tractat⁹.

¶ Quomodo maleficiuȝ a defectu naturali potest discerni.

Incidētalis questio cuȝ certis alijs difficultatib⁹. Ex si q̄rit̄ Petro ablatū est mēbrum ignorat aūt an ꝑ maleficium seu alias diuina ꝑmissione ꝑ demonis potentiā sit ablatū sunt ne modi cognoscendi ⁊ discernēdi inter ista. Rn̄deri pōt q̄ sic. Primo q̄ tales quib⁹ accidūt vt plurimū sunt adulteri seu alias fornicarij. Unde dū amasijs nō ad nutū seruiūt seu eas relinq̄rere volūt alijs adherēdo tūc in vindictā talia ꝑcurant. aut alias potentiā illius mēbri amputāt. Scd̄o cognoscit̄ per hoc q̄ nō est durabile. Nam si nō sit ex

maleficio tūc nō ē durabile. ſ; quā doq; redibit. Sed hic iterū ſuborit dubitatio an hoc ſit ex natura maleficij ꝙ nō ſit durabile. Rñdetur ꝙ poteſt eſſe ꝑpetuū ⁊ durare vſq; ad mortē. ſicut etiā de impedimento maleficiali in matrimonio. Judicant canoniſte ⁊ theologi ꝙ reperit temporale ⁊ ꝑpetuū. Naʒ dicit Goffre. in ſūma. Maleficiū nō poteſt ſolui ſemꝑ ꝑ illum qui fecit. vel quia eſt mortuus. vel qa neſcit delere ipſum. vl quia maleficiū eſt perditū. Vñ a ſimili dicē poſſum⁹ ꝙ maleficiū petro illatū erit perpetuū. vel qꝛ illa malefica q̄ fecit nō poteſt euʒ ſanare. Sunt em̄ malefice in triplici genere. Nā q̄dam ſanant ⁊ ledūt. Quedā ledūt. ſ; ſanare nequeūt. Quedā tm̄modo ſanare vident. i. leſiones ammouere vt inferius patebit. ſic em̄ nobis contingit. Naʒ due malefice mutuo rixantes dum vna alteri improperaret. vna dixit. Nō ſum tam peſſima ſicut tu quia quos ledo ſanare ſcio Vel etiaʒ durabit vbi ante eius ſanationē malefica diſcederet vel locum mutādo vel ab hac vita diſcedēdo. Nā ⁊ ſctūs Tho. dicit. Maleficiū q̄libet ita pōt eſſe ꝑpetuuʒ ꝙ nō pōt hr̄e humanū remediū. qꝛ ⁊ ſi habʒ remediū nō eſt tñ hoc homini notū vel licitū. licet de⁹ poſſit ꝑſtare remediū ꝑ ſctm̄ angelū demonē licet non maleficā cogendo Verūtamē ſummū remediū ꝯ maleficiū eſt penitētie ſacramentū. ex de frigid. Nam ⁊ infirmitas corꝑalis ſepe ꝓuenit ex pctō. extra de peni. cū infirmitas. q̄liter etiā maleficia ſint auferenda. patebit in tertia ꝑte tractat⁹. ⁊ in ſcđa ꝑte. caplo. vj. tres alie differētie tangunt.

Solutiones argumentorum.

Patet ad primū. ꝙ nulli dubium qn ſicut deo ꝑmittēte occidere pñt homies. ita ⁊ mēbrum illud ſeu alia offerre poſſunt vere ⁊ realiter. Sed tūc demones nō opant ꝑ maleficas de q̄bus iam mētio habet. Et ꝑ hec etiaʒ ad ſcđm ptʒ ſolutio. Sʒ ad illud ꝙ qꝛ deus amplius ꝑmittit vim generatiuā maleficiari ꝓpter ⁊c. ſ; etiā permittit vt illud mēbꝝ vere ⁊ realiter auferat. non valet vt ſemꝑ hoc fiat. quia nō eſſet ꝑ modū maleficij hoc fieri. nec etiā malefice hoc affectāt dum talia opant ꝙ nō habeāt poteſtatē reſtituēdi mēbrū qñ volunt ⁊ ſciunt. Ex quo patet ꝙ nō vere. ſed ꝑſtigioſa arte auferk. Ad tertiū de cōuerſione vxoris loth dicimus vera fuit ⁊ nō ꝑſtigioſa arte. nūc aūt loquimur de arte ꝑſtigioſa. Ad quartum ꝙ demones poſſunt inducere aliquas formas ſubſtātiales. ġ etiā auferre. Dr̄ q̄ntuʒ ad magos pharaōis ꝙ fecerit veros ſpētes. ⁊ pñt demones circa aliquas impfectas creaturas adminiculo alicuius alterius agentis aliquos effectus ꝓducere que nō poſſunt circa hoīes de q̄bus deo magis ē cura. Juxta illud. Nunq̄d deo cura eſt de bob⁹ Poſſunt tamē ſemꝑ vt dictū ē deo ꝑmittente hoībus etiā nocere vere ⁊ realiter. aut etiā ꝑſtigioſa arte. et ꝑ hec etiaʒ patet ſolutio ad vltimū argumentum.

Queſtio decima an malefice operantur circa homines in beſtiales formas preſtigioſa arte illos tranſmutando.

Quarto ipa veritas declarat vbi etiã homines trãsformãt in bestias. qd qualiter fiat arguit ꝙ nõ sit possibile h fieri vicesimosexto questione. v. Episcopi. ex ꝯsilio acquirensi. Quisqs credit posse fieri aliquam creaturã aut melius aut deterius immutari aut trãsformari in aliam speciẽ. vel aliã in similitudinem nisi ab ipo creatore q omia fecit ⁊ p quẽ omia facta sunt. pculdubio infidelis est ⁊ pagano deterior ⁊ vtamur argumentis scti Tho. in .ij. snia. di. viij. An demões possint imprimere in sensus corpales pstigijs deludendo. Ubi pmo argit ꝙ nõ. Nã illa forma bestie q videtur oportet ꝙ sit alicui. ß nõ põt eẽ tm in sensu. q sensus nõ hz aliquã speciẽ nisi a rebus acceptã. ⁊ ibi nõ ẽ vera bestia p auctoritatẽ Can. allegatã. nec iterũ põt esse in re q videt sicut ꝙ mulier videat bestia. quia due forme substãtiales nõ pñt. esse in eodẽ sil ⁊ semel. ß cũ illa foia bestie q videt nullibi possit esse ideo nulla pstigiosa illusio i oculo vidẽtis fieri pt. cũ visio p aliquã formã necessario hẽat termiari. Preterea si dicat ꝙ foia illa sit in aere circũstãte. h nõ pt eẽ. tũ q aer nõ ẽ susceptiuus alicui9 forme seu figure. tũ etiã q nõ sp vn9 ⁊ idẽ aer circa illã psonaz ppt fluxibilitatẽ manere pt pcipue qñ mouet tũ etiam q sic videret ab oib9 talis trãsformatio qd tñ nõ fit q demones nõ videnk ad min9 sctõꝝ viroꝝ visiones decipe. Preterea sensus visiu9 seu potẽtia visiua ẽ potẽtia passiua. ß oẽ passiuũ mouet ab actiuo sibi ꝓportionato. actiuũ aũt ꝓportionatũ sensui ẽ duplex. Unũ qsi originãs actũ. s. obiectũ. Aliud aũt qsi deferẽs sic mediũ. ß forma illa q videt nõ põt esse obiectũ sensus. nec etiã mediũ qsi deferẽs. De pmo. s. ꝙ nõ põt eẽ obiectũ q a nulla re sumi pt vt in pcedenti argumẽto tactũ est cuz nõ sit in sensu a re accepta. nec in ipsa re nec etiã in ipso aere qsi i medio deferẽte vt pus tactũ est in tercio argumẽto. Preterea si demõ mouet vim cognitiuã interiorẽ aut h facit se obijciẽdo virtuti cognitiue. aut h facit imutãdo ipsam. nõ aũt h facit se ei obijciendo. q oporteret ꝙ vel assumeret corpus. ⁊ sic nõ posset interi9 ingredi ad organũ imaginationis. cum duo corpa nõ sint simul in eodem loco. nec in assumendo fantasma. qd etiam esse nõ potest. q fantasma nõ est sine qntitate. Demõ aũt omi qntitate caret. silr etiã nõ põt hoc facere imutando. q aut imutaret alterãdo qd videt nõ posse facẽ. q ois alteratõ fit p qlitates actiuas qbus demones carẽt. Aut imutaret trãsmutãdo siue localiter mouẽdo qd videt eẽ incõueniẽs duabus rõnib9. Primo qdẽ q trãsmutatio organi nõ posset fieri sine sensu dolori. Scdo qa sm h demõ nõ oñderet hoi nisi nota. cũ tñ Aug9. dic. ꝙ oñdit hoi formas ⁊ notas ⁊ ignotas. ß videt ꝙ demones nullo mõ pñt imaginatõnẽ vel sensum hois decipe. Sed ꝯ Aug. xviij. de ciui. dei. dicit ꝙ trãsmutationes hoim in aĩalia bruta q dicunt arte demonũ facte non fuerũt sm veritatẽ ß solũ sm apparentiã. Hoc aũt fieri ñ possz si demões hũanos sensus trãsmutare nõ pos-

sent. Preterea alludit ꝛ auctoritas
Aug. in li. lxxxiij. q. q̃ etiã pri⁹ alle
gata fuit. serpit hoc malũ demõis
p oẽs addit⁹ sensuales ꝛc. Rñsio si
lector voluerit sup modũ trãsmutã
di inspicẽ inueniet i scda pte opis.
cap. vj. varios modos. Ad pñs tñ
mõ scolastice pcedẽdo. discam⁹ tri
uiũ doctoꝝ snias ꝯcordantes. in eo
q diabol⁹ pt fantasiã hois decipe.
vt hõ ver⁹ aial videat. inter q̃s eti
am vltima subtilior ceteris. q̃ ꝛ sci
Tho. est. Et pma est dñi Anthoni
ni in prima pte sũme. ti. v. c. v. §. v.
declarãtis. q diabol⁹ fantasiã hois
ad decipiẽdũ qñq3 opat. ꝛ pcipue
circa illusionem sensuũ. ꝛ declarat
naturali rõne. canonis auctoritate
ꝛ expimẽtoꝝ mltiplicitate Primũ
sic. Corpa naturalit sbdũtur ꝛ obe
diũt nature angelice q̃tũ ad motũ
localẽ. Angeli etiã mali si amiserit
grãm. nõ tñ vtutem naturalẽ. vt se
pius supra tactũ est. Cũ aũt poten
tia fantastica siue imaginatiua sit
corpalis. i. affixa organo corporeo
naturalit sbditur etiã malis. vt pos
sint eã trãsmutarẽ causando varias
fantasias ex descensione humoꝝ ꝛ
spirituũ ad pncipiũ sensitiuũ. pcu
rata ab eis. Hec ille. ꝛ sbdit. Ptz ꝛ
ex h canõe. xxvj. q. v. epi. Illõ nõ
est obmittẽdũ q q̃dã scelerate mu
lieres post sathan retro ꝯuerse de
monũ illusionib⁹ ꝛ fantasmatibus
seducte. credũt se ꝛ pfitent cũ dya
na horis nocturnis dea paganoꝝ.
vl cũ herodiade. ꝛ cũ innũera mul
titudine mulieꝝ eq̃tare sup q̃sdam
bestias. ꝛ multa terraꝝ spacia in tẽ
peste noctis silẽtio ptrãsire. ꝛ infra
Quapropt sacerdotes pdicare de
bẽt pplo dei. vt nouerint oino hec
falsa esse. ꝛ nõ a diuio 3 a maligno
spũ talia fantasmata mẽtib⁹ fideliũ
irrogari. siquidem ipe sathanas trãs
format se i diuersaꝝ psonaꝝ spẽs at
q3 silitudines. ꝛ mẽtem quã captiuã
tenet. i sõnis deludẽdo p deuia q̃q3
deducit. Et q̃dem intellect⁹ hui⁹ ca
nonis i prima q̃stiõe tact⁹ est q̃ ad
q̃tuor q̃ pdicãda sunt. Sz q nõ va
leãt etiã vehi vbi h affectãt ꝛ nõ im
pediũtur diuia vtute. sic nõ essz ve
rus intellect⁹. q2 sepissime hoies i-
uiti ꝛ nõ malefici per multa terraꝝ
spacia corpalit trãsferãtur. Sed q2
vtroq3 mõ pt fieri seqtur i pfata sũ
ma ꝛ in. c. nec mirꝝ. ea. q. Aug⁹ nar
rat. q i libris gẽtiliũ legit de q̃dam
maga dicta circes. q̃ socios vlixis
mutauerat i bestias. qd magicl pre
stigijs poti⁹ fingebat. q̃3 in reꝝ ve
ritate ꝯpleret alterando fantasias
hoim. Ptz hoc etiã per plura exẽ
pla. Legit eñ in vitaspatꝝ. q q̃dam
iuuẽcula q2 assentire noluit cuidam
iuueni de turpitudie eã sollicitãti.
ipe iuuenis turbat⁹ ex hoc. a q̃dam
iudeo pcurauit maleficiũ fieri con
tra illã. quo pacto. mulier ꝯuersa ẽ
in equã. que ꝯuersio nõ fuit fm rei
veritatem. 3 fm ludificationẽ demo
nis immutãtis fantasiam ꝛ sensum
ipsi⁹ mulieris. ꝛ aspicientiũ eam. vt
videret equa q̃ erat va mulier. Añ
ducta ad btm machariũ. nõ potuit
diabol⁹ ita operari q illuderet sen
sus eius sicut alioꝝ propter suam
sctitatẽ. nã sibi videbat muler vera
nõ equa. cui⁹ tandẽ orõne liberata
est ab illa illusione. dicens hoc sibi
accidisse quia nõ vacabat diuinis.
nec frequẽtabat sacramẽta vt dece
bat. Ideo diabol⁹ potestatẽ habue
rat super eã. ꝛ si alias esset honesta

Pōt igit diabolꝰ p ɔmotionē inte
rioꝝ spirituū ⁊ humoꝝ opari ad i
mutādū actuꝫ ⁊ potentiā nutritiue
sensitiue. ⁊ appetitiue. ⁊ cuiuscūqꝫ
potētie corpalis organo vtētis. ƒm
btm Tho. j. p. q. cxj. Sic credi pōt
fuisse gestū sup symonē magum in
incātationibꝰ suis q̄ de eo narrant
Sed nihil hoꝝ pt diabolꝰ facē nisi
deo pmittēte. q̄ cum angel' suis bo
nos freq̄nt repmit maliciā eiꝰ deci
pere nos ⁊ nocē q̄rētis. Vn̄ dic au
gustinꝰ loq̄ns de maleficis. Hi sūt
q̄ pmissu dei elemēta ɔcutiūt hoim
mētes pturbāt minꝰ ɔfidētiū in deo
xxvj. q. v. nec mir. Hoꝝ etiā opati
one p maleficā artē fit. q̄nqꝫ vt vir
nō possit vidē vxorē. ⁊ ecōuerso. ⁊
hoc p imutationē fantasie repn̄tan
do ei talē. vt rem odibilē ⁊ horribi
lem. Ipse etiā diabolꝰ vigilātibꝰ ⁊
dormientibꝰ suggerit repn̄tatiōes
turpiū fantasie ad decipiendū ⁊ in
ducēdū ad malū. Ueꝝ q̄ pctm̄ nō
ɔsistit in imaginatōe ſꝫ in volūtate
Ido ex hmōi fantasijs p diaboluꝫ
suggestis ⁊ alterationibꝰ varijs hō
nō peccat. nisi volūtate ꝓpria pctō
assentiat. Scōa snīa ad idē moder
noꝝ doctoꝝ declarātes. primo q̄d
sit pstigiū. ⁊ quot modis demō pt
hmōi illusiones causare. Hic nota
q̄ Anthoniꝰ allegat ea q̄ in pcedē
ti. q. ix. tacta sunt. vn̄ nō est opus il
la reuocare. Tercia snīa ē scti tho.
⁊ est rn̄siua sup argumētū quo q̄ri
tur. vbi sit illa forma bestie q̄ videt
Aut in sensu. aut i re. aut i aere cir
cūstāte. ⁊ ē talis. q̄ illa forma bestie
q̄ videt nō est nisi i sensu pmo inte
riori. ⁊ p fortē imaginationē resul
tat in sensuꝫ exteriorē q̄dāmō. ⁊ q̄
ibi sit pt p demonis opationē ɔtin
gere dupl'r. Uno mō vt spēs aīali
um dicamꝰ q̄ sunt i thesauro imagi
nationis reseruate. fluāt opatione
demonū ad organa sensuū interio
rum. sic etiā in sōno ɔtingit. put su
pra declaratum est. Et ideo q̄n ille
spēs ɔtingūt organa sensus exteri
oris puta visus. videt acsi eēnt res
pn̄tes extra ⁊ actu sentirēt. Aliꝰ mo
dus pt eē ex imutatōe organoꝝ in
terioꝝ. q̄bus mutatis fallit sensus
iudiciū. sicut pꝫ in eo q̄ hꝫ gustum
corruptū. cui oīa dulcia videt ama
ra ⁊ paꝝ differt a pmo. Hoc āt facē
pn̄t etiā hoies v̄tute q̄rūdā reꝝ na
turaliū. sicut ad vaporationē cuius
dam fumi trabes domꝰ vident ser
pētes. ⁊ multa expimēta huiꝰ inue
niūtur. vt etiā supra tactū est.

Solutiones argumentoꝝ.

Ad argumēta pꝫ ad primū
q̄ textus ille sepe allegat.
⁊ male intelligit. Nā quo
ad hoc q̄ loquit de trāsformatione
in aliā speciē vel siītudinē. decla
ratū est q̄liter hoc fieri pt pstigiosa
sa arte. Sed quo ad hoc q̄ dicit nō
possit fieri aliq̄ creatura virtute de
monis. si capitur fieri p creari. ma
nifestū est q̄ nō. si vero capit fieri
pro naturali pductione. sic certuꝫ
est q̄ pn̄t facere aliq̄s creaturas im
pfectas. Et q̄liter fit declarat san
ctus Tho. vbi supra. Naꝫ dicit. q̄
oēs trāsmutatōes corpalium reꝝ q̄
pn̄t fieri p aliq̄s v̄tutes naturales.
ad q̄s ptinent semina q̄ in elemētis
huiꝰ mūdi inueniūtur. puta i terra
vel aq̄s. sicut relinquūt sua semina
serpētes ⁊ rane. ⁊ his silīa. pn̄t fie
ri p opationes demonū hmōi semi
nibꝰ adhibitis. sicut cū aliq̄ res trās
mutat i serpētes vl' ranas q̄ p putre

factionē generari pñt. Jlle vō trāſ mutationes corporaliū rerum que nō poſſunt. virtute nature fieri nullo mō opatione demonū ſm rei veritatē pfici poſſunt. ſicut q corpus humanū mutaret in corpus beſtie. aut q corp⁹ mortui reuiuiſcat. qđ ſi fieri videat apparentia eſt preſtigioſa. aut diabolus i aſſumpto corpore ſe agitat corā hoib⁹. fortificāt iſta. Nā albert⁹ in li. de aīalib⁹ vbi querit. An demones ſeu etiā dicamus malefici poſſint facē vera aīalia Rñdit q ſic deo pmittēte. ⁊ hoc quo ad īpfecta animalia. ſed non poſſunt in inſtāti ſicut deus facere ꝫ motu quodā licet ſubito ſicut ptꝫ de maleficꝫ. Exoď. vij. ſup iſto. Uocauit pharao ſapiētes dicit. Demones diſcurrūt p mundū ⁊ colligūt diuerſa ſemīa ⁊ eoꝝ adaptatiōe pñt prūpe diuerſe ſpēs. Et glo. ibidēꝫ ſic dicit. Qū p incātatōnē demonū malefici aliqđ efficē conant diſcurrūt p mūdū ⁊ ſemina ſubito eoꝝ ď qb⁹ hoc agitāt afferūt. ⁊ ſic ex illis pmittēte deo nouas ſpēs reꝝ pducūt. Hec etiā ſupi⁹ tacta ſūt. At vbi ſꝫ difficultas ſuboꝛireꝫ. An talia facta demonū eēnt opa miracľoſa dicēda. Rñſio patuit ex pcedētib⁹. q etiā demones aliq̄ vā miracula facere pñt ad q̄ virt⁹ nature pticularꝭ ſe extēdere pt. Et licet talia ſint vera nō tñ ad veri ꝯgnitōꝫ ab eo fiūt. ſm quē ſenſuꝫ opa antixpi pñt dici ſigna mēdacia. qꝛ ad ſeductōeꝫ hominū fiūt. Ptꝫ ⁊ ſolutio ad aliō argumētū de ſubiecto forme dicam⁹ Beſtie foꝛa q̄ videt nō ē i aere nec in ipa re. vt patuit. ꝫ i ipo ſenſu. put ex ſnia ſcti tho. vt ſupi⁹ declaratū ē. Ad illud qđ oē paſſiuū mouet ab actiuo ſibi pportionato pcedit. Et qñ ſubinfert q forma illa que videt nō pōt eſſe obiectū originans actū ſeu eliciens eo q a nulla re ſumat. Dr q imo a re qꝛ a ſpecie ſenſibili in imaginatōe reſeruata quā educere pōt ⁊ imaginatiōi ſeu etiā ſenſitiue potentie offerre poteſt vt ſupradictū eſt. Ad vltimū dōm. q demon nō imutat potentiam ſenſitiuā et imaginatiuā ſe ei obijciēdo vt oſtenſuꝫ eſt. ꝫ eā trāſmutādo. nō quidē alterādo niſi q̄tuꝫ ad motuꝫ localē. qꝛ nō pōt de ſe impmere nouas ſpēs vt dictū eſt. immutat aūt trāſmutādo. i. localiter mouēdo. et hoc iterū facit nō ſubſtātiā organi diuidēdo vt ſic cōſequat ſenſus doloris. ꝫ mouēdo ſpūs ⁊ humores. Qꝫ autē vlteri⁹ obijcit. q ſequeret q ſm hoc demō nō poſſit aliqđ noui hoi demōſtrare ſm imaginatiuā viſionē. Dicēdū eſt q nouū aliqđ poteſt intelligi dupliciť. Uno modo totaliter nouū ⁊ ſm ſe ⁊ ſm ſua pncipia. ⁊ ſm hoc demō nō pōt aliquid nouū hoi ſꝫ viſionē imaginariā demonſtrare. nō eñ pōt facere q cecus nat⁹ imaginet colores vł q ſurdus natus imaginet ſonos. Alio modo dr aliqđ nouū ſm ſpēꝫ totius. puta ſi dicam⁹ eſſe nouū in imaginatiōe q aliqs imaginet mōtes aureos quos nunq̄ vidit qꝛ tñ vidit auꝝ ⁊ montē pt naturali motu imaginari fantaſmata aurei mōtis. ⁊ hoc modo poteſt demō aliqđ noui imaginationi offerre.

¶ Quid de lupis interdum homines ⁊ pueros ex cunabulis rapientes et comedentes ſentiendum ſit. an etiam preſtioſa arte per maleficas.

Incidetalis questio d' lupis
interdū hoīes ꝛ pueros e
domib⁹ rapiētes ꝛ comedē
tes ꝛ cum magna astucia discurrē
tes ita vt neqꝫ aliq̄ arte aut potētia
ledi aut capi valeant. Dicendū est
ꝙ hoc inter dū habet naturalē cau
sam. interdū vo prestigiosam artē
vō p maleficas ꝯtingūt. De primo
Albertus in de aialibus dicit ꝙ ex
qnqꝫ causis ꝓuenire pōt. Aliqñ ꝓ
pter famis augmentū sicut ꝛ cerui
aliqñ ꝛ alie bestie hoib⁹ appropin
quāt. Aliqñ ꝓpter ferocitatē viriū
ꝛ hoc in regionib⁹ frigidis. ꝛ etiaꝫ
qñ hñt catulos. Sed qꝛ d' his nihil
ad ꝓpositū dicim⁹ ꝙ demonū illu
sione fiūt. qñ de⁹ ꝓpt pctā punit ali
quē ppl'm. Juxta illud Leuit. xvi.
Si nō feceritis mādata mea mittā
in vos bestias agri q̄ ꝯsumāt vos ꝛ
pecora vrā. ꝛ Deut. xxxii. Dentes
bestiarū immittā i eos cū furore ꝛc.
Per quē aūt modū An sint veri lu
pi vl' demones in formis sic appa
rentib⁹. dicit' ꝙ sunt veri lupi ꝫ ob
sident' a demonib⁹ vel agitant' du
plici modo. Uno mō absqꝫ malefi
corū opatione sicut q̄dragintaduo
bus pueris cōtigit a duobus vrsis
de silua exeūtibus quos iugulaue
rūt ꝓpter irrisionē factā heliseo ꝓ
phete dicēdo. ascēde calue ꝛc. Et d'
leone q̄ ꝓphā dei iussū nō implē
tē occidit. iij. reg. xiij. Et historia d'
epō vienēsi. q̄ letanias miores insti
tuerat añ ascensionē dñi eo ꝙ lupi
ciuitates intrātes hoies vorauerīt
publice. Alio mō etiā maleficorū il
lusione. sicut Gulil'. vbi s' narrat d'
q̄dā viro q̄ se ꝯuerti putabat in lu
pū certꝫ tpib⁹ qb⁹ i antris latitabat
Illuc em̄ certo tpe iuit ꝛ sibi interi
cū fix⁹ manēt videbat' ꝙ lup⁹ ipe fa
ctus circuīret pueros deuorādo. ꝛ
cū illō realit' solū demō q̄ndā lupū
possidēs faceēt putabat falso se som
niās circuīre. ꝛ sic tādiu demētat⁹
fuit q̄usqꝫ iuēt⁹ ē iacē i silua rapt⁹.
Delectat' in his demō vt paganorū
errorē q̄ hoies ꝛ vetulas in bestias
mutari credebāt. iducat. Vñ discer
nit' ꝙ ex singl'ari dei pmissiōe ꝛ de
monū ope tālia eueniūt ꝛ nō ex nāli
aliq̄ defectu. qñ nl'la arte aut potētia
ledi aut capi pñt. sic vicē. i spe. hist.
li. vi. xl. narrat. In gallia inq̄t ante
xpi incarnatōnē ꝛ añ bellū punicū
lup⁹ vigil evagina gladiū abstulit.

Questio. xi. ꝙ obstetrices male
fice ꝯceptus in vtero diuersis mo
dis interimūt aborsum ꝓcurant. ꝛ
vbi hoc non faciunt demonib⁹ na
tos infantes offerunt.

q Dito sexto et
septio insil' vitas supradi
cta. pbat' p q̄tuor horrēdos
act⁹ q̄s circa ifātes i vtero ꝛ ex vte
ro mr̄is exercēt q̄ cū p mul'ieres de
mones exercere habēt ꝛ non p vi
ros. iō poti⁹ mulieres q̄ȝ viros sibi
associare ille insatiabilis homicida
satagit ꝛ sunt hmōi opera. Nam ca
noniste plusq̄ȝ theologi de malefi
ciali impedimento tractātes vbi su
pra. Dicūt ꝙ maleficiū fit nō soluꝫ
ne q̄s actū carnalē exercere valeat
de quo supra tactū est. Sed etiā fit
ne mulier ꝯcipiat vl' si concipit. ꝙ
tūc aborsum faciat. Et addit' terti⁹
modus cum quarto ꝙ vbi aborsum
non ꝓcurāt ꝙ tūc infantē ꝯsumūt
vel demoni offerūt. De pmis duo
b⁹ mōis nō ē dubiū cuꝫ p nālia hō
absqꝫ demonū auxilio vt p herbas
vl' alia ipedimēta ꝓcurare posset ꝙ
mulier nō possꝫ generare vl' ꝯcipe

vt supra tactū est. Sȝ de alijs duo-
bus ꝙ etiā a maleficis ꝓcurant dis-
serēduȝ ē. nec opus ē argumēta de-
ducē vbi euidētissima indicia ⁊ ex-
perimēta hec reddūt credibili⁹. Et
de p̄mo ꝙ certe malefice ꝯtra hūa-
ne nature inclinatōēȝ. imo aduer-
sus oīm bestiaꝝ ꝯditiones. lupina
dūtaxat spē excepta infantes deuo
race ⁊ comedē solēt. Est inq̄sitor cu
man⁹ de q̄ supra mētio habita ē. q̄
hec nob retulit. ꝙ ea de cā ab incol
comitat⁹ burbie vocat⁹ ad inq̄siti-
onē faciēdā. eo vicȝ ꝙ q̄dā cū pue-
ruȝ ex cunis amisisset. ⁊ explorādo
ꝯuētionē mulieꝝ nocturno tp̄e vi-
disset ⁊ ꝑpēdisset infantē occidi. ⁊
liq̄re ebibito deuorare. Jō vt. pri⁹
tactū est vnico āno q̄ ⁊ fuit ānus ꝓ
xime elapsus. xl. ⁊ vnam maleficas
igni tradidit. certe alijs ad domini
um archiducis austrie Sigismūdi
fugā capientib⁹. assunt ꝓ ꝯfirmatōe
hui⁹ scripta q̄daȝ Joānis nider in
suo formicario. cui⁹ vtiqȝ ⁊ eoruȝ q̄
scripsit recēs memoria supest. Ūn
nō incredibilia sic apparēt existūt
ꝗ ⁊ ħ ꝙ maiora dāna in his oibus
obstetrices malefice ꝓcurāt prout
malefice penitētes nob ⁊ alijs sepi
us retulerīt dicētes. Nemo fidei ca
tholice ampli⁹ nocet q̄ȝ obstetrices
vbi eñ pueros nō interimūt tūc q̄
si aliq̄d acturi foris eꝯ camerā infā
tē deferūt ⁊ sursuȝ in aere eleuātes
demonib⁹ offerūt. Modus aūt in
hmōi flagicijs q̄ obseruat. in scđa
sā pte patebit. ⁊. c. vij. quā ⁊ aggre-
di necesse ē pri⁹ vnica dūtaxat de-
cisione q̄stionis de ꝑmissione diui
na ꝑmissa. Dictū est eñ a p̄ncipio
tria nccario ad maleficialē effectuȝ
ꝯcurrē. demonē cū malefica ⁊ diui-
nā ꝑmissionē.

Questio. xij.

Deinde cōsiderā
dū est de ipa ꝑmissione diui
na. circa quā q̄tuor q̄rūtur.
Pr̄io. an necessariū sit ipam ꝑmis-
sionē ad maleficialē effectū ꝯcurrē
Scđo ꝙ de⁹ iuste ꝑmittit creaturā
ex nā peccabilē etiā actū maleficia
lē ⁊ alia horrēda flagitia ꝑpetrare.
alijs duab⁹ ꝑmissionib⁹ p̄supposi-
tis. Tertio ꝙ maleficioꝝ flagitia
cūcta mala q̄ de⁹ fieri ꝑmittit exce
dūt. Quarto qualiter hec materia
sit populo publicāda.

Circa terciū pri
cipale hui⁹ p̄me ptis tāgens
diuinā ꝑmissionē querit. An
diuinā ꝑmissionem in his opibus
maleficoꝝ ꝯmēdare ita sit catholi-
cū ꝙ eius oppositū. s. redarguere
illaȝ omino sit hereticū. Et arguit
ꝙ nō sit hereticū asserē. ꝙ de⁹ tātā
ptātē nō ꝑmittat diabolo in hmōi
maleficijs. refutare. n. illa q̄ in ꝯtu-
meliā creatoris pn̄t cedē ē catholi-
cum ⁊ nō hereticū. Sȝ asserē ꝙ dia
bolo nō ꝑmittat. talis ptās nocēdi
hoib⁹ ē catholicū. ꝓbat. qr opposi
tum asserē videt cedē incōtumeliā
creatoꝝ. Nā seqt ꝙ nō oia sint sb-
iecta diuie ꝓuidētie. eo ꝙ ois sapi
ens ꝓuisor excludit defectū ⁊ ma-
lū q̄tū pt ab his q̄ꝝ curā gerit. Cū
aūt ea q̄ p maleficia fiūt si a deo ꝑ-
mittūtur ab eo nō excludūt. ⁊ si ab
eo nō excludūt nō erit sapiēs ꝓui-
sor ipe de⁹. ⁊ sic nō sbsūt oia sue ꝓ
uidētie. qđ qr falsuȝ ē iđo ħ falsum
ꝙ de⁹ ꝑmittat. Preterea ille aliq̄d
ꝑmittit fieri qđ possȝ ipedire si vel
let aut ꝙ nō pt impedire etiā si vel

let.sed neutꝝ illoꝝ deo ꝑt ꝯuenire
Nō primū qꝛ talis iudicaꝛ īuidꝰ
nō scōm qꝛ talis iudicaꝛ impotēs.
Tūc querit incidētaliter.hoc ma-
leficiū petro accidit.⁊ deꝰ potuit i
pedire ⁊ nō fecit.ergo deꝰ est inui
dus seu nō hꝫ curā de oībꝰ.Si vo
nō potuit impedire etiam si vellet
tūc nō est omps.q̄ oīa sicut incon-
uenīēs est asserere.s.deū nō hr̄e cu
rā oīm ⁊c̄.ergo ⁊ h̄ ꝙ maleficia ex
dei ꝑmissione ꝯtingūt Preterea.q̄
cunqꝫ dimittit sibi ⁊ est dn̄s actuū
suoꝝ nō subest ꝑmissioni aut ꝓui-
dētie alicuiꝰ gubernātis.ꝫ hoīes
sibiipꝭis dimittūtur a deo.ſm illud
Eccl.xv.Deꝰ ab initio ꝯstituit ho-
minē ⁊ relīqt eum in manu consilij
sui.spēaliter etiā mali in suis operi
bus relinquūtur.ſm illud.Dimisit
eos ſm desideria cordis eoꝝ.igit
nō oīa mala diuine ꝑmissiōi sbdūt
Preteres Augꝰ dicit in Ench.si-
cut etiam phs in.ix.metaph.Me-
lius est q̄dam nescire q̄ꝫ scire vt vi-
lia.ꝫ oīe qd̄ est meliꝰ est deo attri
buēduꝫ.ergo deꝰ nō impedit se de
illis vilissimis maleficoꝝ operibꝰ.
vt illa ꝑmittat vel nō.Ad idē apl's
ij.Coꝝ.ix.Non est deo cura de bo
bus.⁊ eadē rōne de alijs irrōnali-
bus creaturꝫ.vn̄ qn̄ maleficiaꝛ vel
nō.nō est deo cura.nec etiā eius ꝑ
missione q̄ ex eiꝰ prouidentia ꝓce
dūt sbdūtur.Preteres q̄ ex necessi
tate ꝯtingūt ꝓuidā ꝑmissionē non
reqrūt sicut nec prudētiā.Ptꝫ hoc
ꝑ phm in.vj.Ethi.Prudētia est re
cta rō ꝯtingētiū de qbꝰ est ꝯsilium
⁊ electio.ꝫ plures effectꝰ malefici-
ales ex necessitate ꝯtingūt.puta qn̄
ex aliq̄ cā ⁊ influētia corpoꝝ cele-
stiū accidūt infirmitates.vel aliq̄

alia q̄ nos iudicamꝰ maleficia.Ḡ
non sp subdūtur diuine ꝑmissioni.
Preterea.si ꝑmissione diuina ho-
mies maleficiātur.tūc q̄ritur.Cur
potiꝰ sup vnū q̄ꝫ sup aliū.Si dicaꝛ
ꝙ ꝓpter pctā q̄ magis abūdant in
vno q̄ꝫ in altero.hoc videꝛ esse fal-
suꝫ.qꝛ tūc maiores pctōres ampliꝰ
maleficiarenꝛ.cuiꝰ ꝯriū duꝫ appet
eo ꝙ minꝰ in mōo sic̄ puniūtur Ju
xta illud.Bn̄ est oībꝰ qui p̄uaricāꝛ
ita etiā maleficiātur Ptꝫ deniqꝫ ex
eo ꝙ inocētes pueri ⁊ alij iusti am-
pliꝰ maleficiunꝛ.Sꝫ ꝯtra deꝰ ꝑmit
tit licet nō velit malū fieri.⁊ hoc ꝓ
pter ꝑfectōem vniuersi.Dyonisiꝰ
iiij.c.de di.no.Erit malū ad oēs.s.
ꝑfectōeꝫ vniuersi ꝯferēs.⁊ Aug.in
Enche.Ex oībꝰ bonis ⁊ malis ꝯsi-
stit vniuersitatis admirabilis pul-
critudo.Inq̄ꝫtū etiaꝫ illud qd̄ ma-
lū dicit bn̄ ordinatuꝫ.⁊ in loco suo
positū eminētiꝰ ꝯmēdat bona.⁊ il
la magꝭ placeāt.⁊ laudabiliora sint
dū ꝯꝑanꝛ malis.Itē sctūs Tho.i-
probat opinionē illoꝝ.ꝙ licet deꝰ
nō velit mala qꝛ neqꝫ creatura aliq̄
appetit malū siue appetitu natura
li.siue aīali.siue intellectuali.q̄ est
volūtas cuiꝰ obiectū est bonū.vult
tn̄ mala esse vł fieri.hoc dicit eē fal
sum.qꝛ deꝰ neqꝫ vult mala fieri.ne-
qꝫ vult mala nō fieri.ꝫ vult ꝑmittē
malū fieri.⁊ hoc ē bonū ꝓpter ꝑfe-
ctionē vniuersi.Quare aūt sit er-
roneū dicꝫ.Deꝰ vult mala esse vel
fieri ꝓpter bonū vniuersi.dicit.qꝛ
nihil ē iudicāduꝫ bonū nisi ſm id
qd̄ ꝯpetit ei ꝑ se.⁊ nō ꝑ accidēs.sic̄
virtuosus iudicaꝛ bonꝰ in intelle-
ctuali creatura.⁊ nō in aīali.Ma-
lum aūt nō ordinaꝛ ad bonū ꝑ se.ꝫ
ꝑ accidēs.qꝛ p̄ter intētionē eorū q̄

malũ opant resultat bonuz. sic pter intentõez maleficoꝝ. aut pter intẽtionẽ tyrãnoꝝ fuit ꝙ ex eoꝝ ꝑsecutione clarescereẽt patiẽtia martyrum ꝛc. Questio ꝗ̃ta vtilior ad pdicandũ. tãto etiã difficilior ad intelligendũ existit. Est em̃ int argumenta hoc pcipuum non tã laycoꝝ ꝗ̃ꝫ ꝛ quorundã sapientũ. Maleficia tam horrẽda vt supius tacta sunt nõ ꝑmitti a deo causas diuie ꝑmissionis huius ignorãtes. ex q̃ etiã ignorantia qꝛ malefice nõ supprimunt ꝑ vltionẽ debitã iã totã xpianitatem depopulare vident. Ut ergo ad vtrãqꝫ viã iuxta theologoꝝ sniam docto ꝛ indocto satisfiat ꝑ discussiões duaꝝ difficultatuz est rñdendum. ꝛ pmo. Qꝫ mũdus diuine ꝓuidẽtie ita subiacet ꝙ ipe imediate oibus ꝓuidet. Scḋo ꝙ vniuersitatẽ maloꝝ q̃ fiũt siue in mal culpe. siue pene. siue dãni ex duabus pmis ꝑmissionibꝰ circa casum angeloꝝ ꝛ pmoꝝ parentũ iuste ꝑmittit. vñ ꝛ patebit ꝙ in his diffidere ꝑtinacit heresim sapit cuz erroribus infideliuz tal se implicat. Quo ad pmũ notandũ ꝙ ꝓsupposito illo ꝙ ꝓuidentia deo conueniat. Iuxta illud Sap. xiiij. Tu aũt pr gubernas oia ꝓuidẽtia. oportet etiã asserere ꝙ omnia sint ita subiecta sue ꝓuidẽtie ꝙ etiã omibus immediate ꝓuideat. qḋ vt pateat ostẽdamus pmo ꝑ reprobatiõez cuiusdam cõtrarij erroris. Nã sup illud Job xxij. Nubes latibulum eius. ꝛ circa cardines celi ꝑambulat. nec nostra cõsiderat. Quidam opinati fuerunt iuxta doctrinã scti Tho. i. p. q. xxij. Ponere tm̃mõ icorruptibilia subiacere diuie ꝓuidẽtie. ꝓut sunt substãtie sepate ꝛ corpa celestia cũ spẽbus reꝝ inferioꝝ q̃ etiã sunt icorruptibilia. Indiuidua vo spẽꝝ qꝛ sunt corruptibilia dicebãt nõ subiacere. Sic diuie ꝓuidẽtie dicebãt subiacere omia inferiora q̃ in mũdo agunt. in vniuersali tm̃ ꝛ non in ꝑticulari seu singlari. Sꝫ qꝛ hoc alijs videbat inconueniẽs. vt de hoie nõ esset ãplior deo cura ꝗ̃ꝫ de alijs aĩalibus. Ideo rabi Moyses volẽs mediuz tenere dixit ꝯcordãdo cũ pmis. Corruptibilia oia sic sunt idiuidua reꝝ oino nõ subiacere diuie gubernatõi. ſꝫ tã tũmõ vniuersalia ꝛ alia q̃ tacta sunt hoiez vo ab illa generalitate corruptibiliũ excepit. ꝛ hoc ꝓpt splẽdorẽ intellectus q̃ ꝑticipãt cũ substãtijs sepatis. ꝛ sic sm istã opinionẽ qcqd hoibus accideret in maleficijs esset ex ꝑmissione dei. nõ aũt qcqd aĩalibus aut alijs terre frugibus eueniret. Et hec opinio lꝫ sit vitati ꝓpinquior ꝗ̃ꝫ illa q̃ oino ꝓuidẽtiã dei de rebus mũdi negabat asserẽs mũdũ casu esse factũ sic fuerũt Democritus ꝛ Epicuri. tñ etiã nõ caret magna falsitate. eo ꝙ necesse eẽt dicere oia diuie ꝓuidẽtie subiacere. nõ in vniuersali tm̃. ſꝫ etiã in ꝑticulari. vt nõ solũ maleficia hoiuz. ſꝫ ꝛ iumẽtoꝝ ꝛ terre frugũ ex diuina ꝛ ꝓuida ꝑmissiõe eueniũt. qḋ sic pꝫ. Ad tm̃ se extẽdit ꝓuidentia ꝛ ordinãtia rerum in finem ꝗ̃tuz ipa causalitas se extendit. sic a simili in rebus alicuius dominio subiectis que intm̃ subiacent eius ꝓuidentie inꝗ̃tum sibi existunt subiecte. Cum autem causalitas dei que est pmum agens extendit se ad omnia entia non solum ꝗ̃tum ad pncipia speciei sed etiam ꝗ̃tuz ad pncipia indiuidualia ꝛ nõ solum incorruptibilium. sed etiam

corruptibilium. Ideo sicut oia habent esse a deo. ita omnia sunt puisa ab eo. i. ad aliquem finem ordinata. Et hoc tãgit apostolus ad Rom. xiij. Que a deo sũt ordiata sũt. q. d. Sicut omnia a deo sunt. ita etiã omnia ab ipo ordiata sunt. ꝛ ꝑ ꝯsequēs ꝓuidētie eius subiecte. qꝛ ꝓuidentia dei nihil aliud esse noscit ꝙ rõ. i. causa ordinis reꝝ in finem. Oia ergo inqʒtũ ꝑticipãt de esse intm̃ etiã subdunt diuine ꝓuidentie. Iteʒ ds omia cognoscit nõ solum in vniuersali seu vniuersalia. imo ꝛ in ꝑticulari seu ꝑticularia. Et cum dei cognitio compat ad res creatas sicut cognitio artis ad artificiata. Ideo sic omia artificiata subdunt ordini ꝛ ꝓuidētie artis. ita omnia subdunt ordini ꝛ ꝓuidētie dei. Sʒ qꝛ ꝑ hec nõ satis fit vt intelligat ꝙ deus iuste ꝑmittat mala fieri. ꝛ maleficia in mũdo. lʒ intelligamus hoc ꝙ ipe sit ꝓuisor omnia gubernãs. quod qꝛ cõcedit. ideo etiã deberet omne malũ ab his quoꝝ curaʒ gerit excludere. Int hoies eñ videmus ita fieri ꝙ sapiens ꝓuisor excludit defectum ꝛ malum ꝗtum põt ab his quoꝝ curã gerit. ideo ad intelligendum ista. cur nõ oia mala deus excludit. Notãdum ꝙ aliud est loq̃ de ꝓuisore ꝑticulari. ꝛ aliud de ꝓuisore vniuersali. Prouisor eñ ꝑticularis necesse habet malum excludere ꝗtum põt. qꝛ non potest ex malo elicere bonũ. Deus autem cum sit vniuersalis ꝓuisor totius mundi. ꝛ potest ex ꝑticularibus malis plurima bona elicere. sicut ex ꝑsecutione tyrãnoꝝ patientiã martyrum. ꝛ ex opibus maleficoꝝ purgationem seu ꝓbationē fidei ꝛ iustoꝝ vt patebit. Ideo non hʒ deus oia mala impedire ne multa bõa deesse ꝯtingat vniuersa. Unde Aug⁹. in Enche. Ideo mĩſicors est omps deus ꝙ non sineret aliqđ maluʒ esse in opibus suis nisi adeo esset omps ꝛ bonus vt benefaceret etiã d malo. Et huius exemplũ etiã habemus in actõnibus reꝝ naturalium. Nam corruptiões ꝛ defectus q̃ accidũt in rebus naturalibus licʒ sint ꝯ intentionem nature ꝑticularis illius videlʒ cui talis corruptio contingit vt ꝙ fur suspendat vel ꝙ aĩalia in cibuʒ hominis occidant. sunt tñ de intentione nature vniuersalis vt videlʒ conseruant homines in vita ꝛ in bonis vt ꝛ sic bonum vniuersi ꝯseruet. vt eñ species rerum conseruant oportet vt corruptio vnius sit cõseruatio alterius. Occisiones eñ animalium conseruat vitam leonum.

Declarant sup ꝑmissionem diuinam ꝙ deus non potuit conferre creature vt ex natura esset impeccabilis.

Quo ad secunduʒ ꝙ vniuersitatem maloꝝ siue in culpis siue in penis iuste ds ꝑmittat ꝛ presertim iam refrigescente ꝛ mundo ad occasum declinante declarat ex duabus ꝓpositionibus necessario presupponendum quarum pĩa ꝙ deus non potest facere siue melius vt cuʒ timore dei loquamur. non est possibile vt natura ereata vt est homo vel angelus haberet hoc ꝙ ex conditione sue nature peccare non posset. Secunda ꝙ ds iuste permisit hominem peccare vel temptari. quibus stantibus cum ad diuinaʒ ꝓuidentiam ꝑtinet vt vnaqueꝗ creatura in sua natura relin-

quas dicere oportet. q ex premissis impossibile est q deus nõ pmittat maleficia fieri virtute demonum. Et pmuz qdem q nõ fuit possibile creature communicare q peccare non posset ex conditõe nature. ostendit a doctore sancto in. ii. di. xxiij. ar. j. qr si hoc fuisset cõmunicabile alicui creature deus vtiqz cõmunicasset eo q omnes alie cõmunicabiles bonitates z pfectiões creaturay sunt cõmunicate saltem in genere vt vnio psonalis duay naturay in xpo. maternitatis z virginitatis in Maria. vnio gratuita in viatorib9. vnio beatifica in electis. z sic de aliis. Cũ ergo non legimus hoc alicui creature cõmunicatũ. qr nec homini nec angelo. Juxta illud. Et in ãgelis suis repperit prauitatem. certũ est q homini a deo nõ põt cõmunicare hoc q ex natura sit impeccabilis lz hoc p gratiaz inueniãt. Secũdo ad idẽ qr si esset cõmunicabile z nõ cõmunicaret vniuersum nõ esset pfectuz. cuius pfectio in hoc cõsistit vt omnes bonitates creaturay cõmunicabiles in genere sint cõicate. Nec valet argumẽtum q deus cum sit summe potẽs z alias ad suam similitudinem homĩes z angelos creauit q etiam hoc pferre potuerit q creatura ex pditione sue nature haberet q peccare nõ posset. Vel etiam q faceret vt habitus ille gratie qui pfirmationem in bono causat esset pars essentialis nature angeli vel homis vt sic fm naturale suum pncipium z naturalem pditionem haberet cõfirmationem in bono. vt peccare nõ posset. Nam pmum argumentum nõ pcludit. qr lz deus sit summe potens sicut z summe bonus. nõ tamẽ hoc pferre potest nõ ex imperfectione sue potentie. sed ex imperfectione creature. que impfectio psideratr pmo q hoc recipere nõ potest nec potuit homo vel ãgelus. Ratio. qr cum sit creatura esse suum depẽdet a creatore. sicut causatuz a causa sui esse z creare est aliquid ex nihilo facere. ideo si sibi relinquit deficit. cõseruat autem qdiu cause influentiã recipit. Exemplum si vis de cãdela que tãdiu lucet qdiu hz cerã. Quo stante notum est q deus creauit hominem z reliquit eum in manu cõsilii sui. Ecclesiastici. xvij. Et similit angelũ a pncipio creatõnis. Et hoc factum est p liber arbitrium cuius sicut pprium est facere vel obmittere. ita pprium est a sua causa recedere z nõ recedere. Et qr hoc est posse peccare. posse ex libertate arbitrij a deo recedere. ideo nõ potuit hoc homo vel angelus recipe. nec ei potuit a deo cõmunicari vt ex natura haberet libertatem arbitrij. z etiam ex natura hẽt nõ posse peccare. alia ipfectio ex qua hoc nõ potuit homini vel angelo cõmunicari est. qr implicat pdictionem que qr in se non sunt factibilia dicimus deus nõ potest illa facere. Sz potius dicẽdum q creature nõ possunt ista recipere vt videlz aliqd sit viuum z mortuũ simul z semel. Jta etiaz implicat vt aliquis habeat liberum arbitriuz ex quo possit cause sue inherere vel nõ inherere. z q possit non peccare. qr si non potest peccare nõ potest cause sue non inherere. cum peccatum sit spreto incommutabili bono rebus mutabilibus inherere. Sperne re autem vel non spernere est ex libertate arbitrij. Secundum eti-

cum argumentū non valet. qꝛ si gr̄a ꝯfirmationis verteret creature i naturā ita q̄ ex p̄ncipijs essentialib⁹ haberet nō posse peccare. tunc non haberet ex aliquo dono accidētali ꝛ gr̄a nō posse deficere ꝛ peccare sed haberet hoc ꝑ naturā ꝛ tūc esset deus qḋ est absurdū. Hanc solutionē tāgit sctūs Tho. vbi supra in solutione vltimi argumēti. cū dicit q̄ q̄ñcunq̄ alicui nature ꝯuenit aliqḋ accidens quod ex influentia sup̄ioris tantūmodo inest. non pōt inferior natura illud accidēs ꝑ se habere nisi efficeret̄ nature sup̄ioris. sicut si aer illuminat̄ in actu ꝑ ignē nō pōt eē q̄ sit ḋ natura sua lucidus i actu nisi fiat ignis. Dico ḡ q̄ cū ꝯfirmatio insit creature rōnali solū ꝑ gr̄aȝ q̄ est quoddā sp̄ūale lumen ꝛ similitudo increati luminis non pōt esse q̄ aliq̄ creatura ex natura sua ꝯfirmationē habeat vel gr̄am nisi efficeretur diuine nature per esse dicamus eiusdē nature. qḋ est oīno impossibile. Cōcludamus q̄ nō posse peccare per naturā deo tm̄mō cōuenit eo q̄ sicut abesse deficere nō pōt cū dat oībus esse ita nec a rectitudine bonitatis deficere cū hoc ei conueniat per cōditionē sue nature. Omnibus aūt alijs q̄ hoc habēt vt peccare nō possint cōfert̄ ex hoc q̄ confirmant̄ per gr̄am in bono. ex qua filij dei efficiunt̄ ꝛ quodammodo diuine nature consortes.

Declarat̄ questio sup̄ duas ꝑmissiones diuinas quas deus iuste ꝑmisit videlicȝ diabolū actorē omis mali peccare simul ꝛ p̄mos parentes cadere ex q̄bus maleficoꝝ opera iuste permittunt̄. ꝛ est tredecima in ordine p̄me partis:

Secunda questio simul ꝛ ꝓpositio q̄ deus iuste permisit quasdam creturaas angelicas quas aliter cōdere non potuit nisi q̄ peccare possent etiā actu peccare. Et quasdā similiter nō creatas ꝑ gr̄am ꝑseruare et hoc absq̄ p̄uia tentatione. hoiem vero iuste permisit ꝛ tentari ꝛ peccare. q̄ oīa sic declarant̄. Nā ad prouidentiā diuinā ꝑtinet vt vnūq̄dq̄ in sua natura relinquat̄ ꝛ in suis naturalibus operibus nō oīno impediatur. qꝛ vt Dionysius dicit. iiij. c. de di. no. Prouidētia non est corruptiua nature sed saluatiua. quo stante cū manifestum sit q̄ sicut bonum gentis diuinius q̄ȝ bonum vnius. j. Ethi. Ita ꝛ bonū vniuersi excedit bonū particulare cuiuscūq̄ nature creati in particulari. Ideo etiā attēdere oportet q̄ si pct̄m oīno impedīret̄ per hoc multi gradus tollerentur ꝑfectionis. tolleret̄ eīn natura illa q̄ pōt peccare ꝛ non peccare. Et si dicat̄. tn̄ habuisset hō ex ꝯditione nature vt prius tactū est. R̄ndetur. Si nullū pct̄m fuisset subsecutū in actu sed statim cōfirmatio tūc semꝑ lateret quid gr̄e deberet̄ in bonis erga deū ꝛ quid potestas peccādi potuisset ꝛ plura alia q̄bus ablatis vtiq̄ vniuersi multum detraheret̄. Decuit etiā vt nullo suggerēte ab extra peccaret. sed occasionē peccandi ex seip̄o susciperet qḋ ꝛ fecit vbi dō eq̄lis esse voluit. qḋ est intelligendum non simpliciter ꝛ directe nec indirecte. sed solū s̄m quid. ꝛ hoc declaratur ꝓpter auctoritatem Esa. xiiij. In celum ascēdam ꝛ similis ero altissimo. non enim simpliciter ꝛ dire

cte. quia sic habuisset intellectum li gatum τ erroneum appetēdo aliqd quod sibi erat impossibile. Cognouit eñ se esse creaturā τ deo creatū. τ ideo eqlem fieri creatori cognouit hoc sibi esse impossibile. Nec etiaȝ indirecte. quia cum totum bonū angeli τ creature est in hoc quod deo subest. sicut tota claritas aeris est in hoc q̄ subijcit radijs solis. ideo hoc ab āgelo nō potuit appeti. q2 appetijsset ꝯ bonum nature. sed appetijt dei eqlitatem nō absolute. sed scd̄m quid. hoc sic est. cum deus hȝ p naturā suā duo. beatitudinem τ bonitatem τ aliud τ q̄ ab ipso omnis creature beatitudo τ bonitas transfundit. videns angelus dignitatē nature sue qua creaturis cūctis p̄eminebat voluit τ appetijt a se in omia inferiora beatitudinē τ bonitatē deriuari. τ hoc p sua naturalia. ita q̄ ipe p̄mo illa ex natura haberet. τ sic alie creature ex nobilitate sue nature accipent. Et quia etiā illa appetijt a deo τ sub deo volēs esse dūmō ista haberet. ideo nec etiā q̄tum ad modum habēdi deo equipari voluit. ſȝ tm̄modo ſm qd. Nota insup q̄ q2 suū desiderium attētauit vt ad actū pduceret. ideo subito suū desideriū alijs exposuit. Et quia subito etiam fuit alioꝝ angeloꝝ visio desiderij τ ꝯsensus puersus sui desiderij. Ideo peccatum p̄mi angeli alioꝝ peccata excessit τ p̄cessit q̄titate culpe τ causalitate. non tamen duratiōe. ita q̄ illud Apocal. xij. Draco de celo cadens traxit terciam ptem stellaꝝ. Et in figura Leuiathan habet. Ipe est rex sup omnes filios superbie. τ rex ſm Philosophum. v. Metha. dicit p̄ncipium inceptum mouet per suā voluntatem τ impium sibi subiectos. Ideo τ suum peccatum alioꝝ occasio peccandi fuit. ita q̄ ipe p̄mus a nullo extrinseco tētatus alios extrinsece tētauit. Et quideȝ qđ dictum est q̄ instantanea operatio in omnibus illis fuit. exemplificat hoc ex sensibilibus. Nam simul tēpore sunt illuminatio aeris visio coloris τ discretio rei vise. Hec ad lōgum posui vt ꝯsiderādo tam stupēdam pmissionem diuinam sup nobilissimas creaturas ꝓpter vnum dūtaxat peccatum ambitionis quomō nō pticulares pmissiones sup maleficoꝝ opa ꝓpter maiora peccata q̄tum ad aliquas circūstātias admittet. Nam maleficoꝝ peccata in varijs circūstantijs peccatuȝ angeli τ p̄moꝝ parentum excedunt vt iā in secunda questione patebit. Sed τ hoc q̄ ꝓuidentia dei iuste pmisit p̄mum hominem tētari τ peccare ex his que dicta sunt de transgressoribus angelis satis patere potest. Sicut eñ ad eūdem finem homo τ angelus creati fuerūt τ in libertate arbitrij relicti. Ideo vt beatitudinis p̄mium non absq̧ merito pciperet. ideo sicut angelus a casu nō fuit p̄uatus vt potestas peccādi ex vno. τ potestas gratie ꝯfirmatiōis ex altero ad decorem vniuersi patesceret. ita τ circa hominem ꝑuari oportuit. Vñ τ sctūs Tho. in. ij. di. xxiij arti. ij. Illud ex quo deus apparet laudabilis nō debet penitus impediri. ſȝ in peccatis etiā deus apparet laudabilis cū p miſicordiā pcit τ p iusticiā punit. vñ nō debuit peccatū impedire. tm̄modo breuiter τ recapitulādo ad ꝓposituȝ redeamus dicamus. Q̄ iusta dei ꝓuidentia bo-

mo in his pmissus est multis ratio-nibus. Prima vt ostendat dei potē-tia qui solus inuertibilis est. omnis aūt creatura mutabilis. Secūda autem ratio vt declaret dei sapientia. que ex malo scit elicere bonum. qđ nō potuit fieri nisi deus creaturam peccare pmisisset. Tercia vt manifestet dei clementia. in qua christus p mortem suam hominem pditum liberauit. Quarta vt ostendat dei iusticia que non solum reddit bonis pmia. sed ꝛ malis supplicia. Quinta vt homo non sit peioris pditionis q̄ȝ alie creature q̄s omnes sic deus administrat vt eas agere pprijs motibus sinat. Unde ꝛ hominē ppzio arbitrio relinquere debuit. Sexta est laus humana. Laus em̄ viri iusti ꝙ potuit ꝛ non est transgressus. Septima est decor vniuersi. quia sicut triplex malum culpe pene ꝛ dāni inuenit. ita ex opposito triplex bonum. s. honestum bonum delectabile ꝛ vtile. decoratur. Nam culpa decoratur honestas. per penam delectabilitas. Per damnum summa vtilitas. Et p hec patet respōsio ad argumēta.

Solutōes argumētoꝝ.

Nam ad pmum vbi dicit asserere ꝙ dyabolo pmittat ptās nocendi hominibus sit hereticum. Oppositū potius pȝ. quia sicut asserere ꝙ deus nō pmittat hominem ex libertate arbitrii peccare quādo vult est hereticum. ita asserere ꝙ deus peccatum dimittat inultum. Hoc aūt fit p ptātem nocendi hoibus in vindictā maloꝝ ꝛ ad decorē vniuersi. Iuxta illud Aug⁹. in li. Soliloqoꝝ. Iussisti dn̄e ꝛ ita est vt nūq̄ȝ dedec⁹ culpe sit sine dedecore vindicte. Probatio deniq̄ȝ argumēti nō valet de sapiēte ꝓuisore q̄ excludit defectū ꝛ malū q̄ȝtum pōt. qꝛ aliud est de eo qui hȝ curā pticularem. ꝛ de ꝓuisore vniuersali. Nā pmus ex malo nō pōt elicere bonū sicut vniuersalis ꝓuisoꝛ fac. vt p p̄cedētia patuit. Ad scđm patuit ꝙ tā potētia q̄ȝ bonitas ꝛ iusticia diuina patescūt in hoc ꝙ mala pmittit. Un̄ q̄n dr̄. Aut deus pōt mala impedire. aut nō. Dicit ꝙ pōt impedire ꝫ nō debuit rōnibus ptactis. Nec valet instātia si dicat. ergo vult mala fieri cum pōt impedire ꝛ nō vult qꝛ vt in argumētis ꝓ veritate tactū est. Deus nō potest velle mala neq̄ȝ vult mala fieri neq̄ȝ vult malū nō fieri. ꝫ vult pmittere malū fieri. ꝛ hoc ppter pfectionē vniuersi. Ad terciū Aug⁹. ꝛ Phs loquunt de cognitōe hūana cui melius est nō cognoscere mala ꝛ vilia duplici de causa. Primo. qꝛ p ea impedimur interdum a psideratōe maloꝝ. ꝛ hoc ptingit. qꝛ nō possumus simul multa intelligere. Etiā ꝛ ea ð causa ꝙ cogitatio maloꝝ pvertit interdum voluntatem in malum. Hec aūt in deo locuȝ nō habēt qui intelligūt omnia opa hominum ꝛ maleficoꝝ absq̄ȝ aliquo defectu. Ad quartum apostolus curā dei a bobus remouit. vt ostendat ꝙ quia creatura rationalis hȝ p liberꝝ arbitrium dominiuȝ sui actus vt dictum est. Ideo vt ei imputetur aliquid ad culpam vel ad meritum ꝛ reddat ei iuxta hoc pena vel pmiū. habet deus spālem de eo ꝓuidentiam fm̄ que irrationabilia nō ꝓuidētur. Velle aūt asserere ꝙ indiuidua irrōnabiliū creaturaꝝ ex illa auctoritate nō ptinerēt ad diuinā ꝓuidē

tiã esset hereticũ. qꝛ esset asserere ꝙ nõ omia subiecta essent diuine ꝓuidẽtie ⁊ scripture sacre cõmẽdatõ ez sup diuinã sapientiã q̃ attingit a fine vsqꝫ ad finem fortiter ⁊ disponit oĩa suauiter. ⁊ eẽt error rabi Moyses vt in argumẽtis ꝓ veritate patuit. Ad quintuz. quia homo nõ est institutoꝛ nature. ꝫ vtitur naturalibus opibus artis ⁊ virtutis ad suũ vsum. Ideo ꝓuidentia humana nõ se extendit ad necessaria que ex natura ꝓueniũt. vt ꝙ cras sol oꝛiatur. ad que tamen se extendit ꝓuidẽtia dei eo ꝙ ipse est actoꝛ nature. Vñ ⁊ defectus naturales. etiaz si ex cursu rez naturalium ꝓuenirent adhuc diuine ꝓuidẽtie subiacerent. q̃re ⁊ Democritus ⁊ alij ph̃i naturales errauerũt attribuẽtes soli necessitate materie quicq̃d inferioꝛibus accideret. Ad vltimum lꝫ omnis pena infligiꝉ a deo ꝓpter peccata. non tamẽ semꝑ maioꝛibus peccatoꝛibus maleficia infligunꝉ. vel quia dyabolus nõ vult vt illos affligat ⁊ tẽtat q̃s iusto titulo possidere se cernit. Vel ideo vt nõ ad deũ accelerãt. Iuxta illud. Multiplicate sunt infirmitates. postea accelerauerunt ⁊c̃. Et ꝙ oĩs pena infligiꝉ a deo ꝓpter pctã pꝫ ex sequẽtibus. qꝛ iuxta Hieronymum. Quicq̃d patimur peccatꝭ nostris meremur.

Declaraꝉ ꝙ peccata maleficoꝛuz grauioꝛa sunt pctis maloꝝ angeloꝝ ⁊ p̃moꝝ parentũ. Vñ sicꝉ innocẽtes puniunꝉ ex culpis parentum. ita ⁊ iam plures innoxij damnificantur ⁊ maleficiunꝉ ꝓpter peccata maleficorum.

Questio decimaquarta. ⁊ est tota materia p̃dicabilis.

Sed sup enoꝛmitatẽ criminum q̃riꝉ. An maleficoꝝ flagitia cuncta mala q̃ deus fieri sinit ⁊ vsqꝫ in p̃ns a p̃ncipio mũdi fieri ꝑmisit tam in culpis q̃ȝ in penis ⁊ dãnis excedũt. Et videꝉ ꝙ nõ p̃cipue q̃ ad culpaz. Nã pctm̃ qđ q̃s cõmittit qđ facilit vitare potuisset excedit pctm̃ qđ alter cõmittit qđ ita facilit vitare nõ potuit. Pꝫ p Aug⁹. in de ciui. dei. Magna est in peccãdo iniq̃tas vbi est tãta in nõ peccãdo facilitas. Sꝫ Adã ⁊ plures q̃ ex aliquo statu ꝑfectionis seu etiã gr̃e peccauerũt. Facilius ꝓpter assistentiã gr̃e pctã vitare potuissent. p̃sertim Adã qui in gr̃a creatus fuerat q̃ȝplures malefice q̃ hm̃oĩ dona nõ pceperũt. ergo illoꝝ pctã oĩa maleficoꝝ flagitia excedũt. Preterea quo ad penã. maioꝛi culpe maioꝛ pena debeꝉ. ꝫ peccatũ Ade grauissime punitũ fuit in h̃ qđ vt pꝫ in oẽs posteros eius pena cũ culpa oñdiꝉ in trãsfusione oꝛiginalis pcti. ergo eius pctm̃ grauius est oĩbus alijs pctis. Preterea quo ad dãnum. Nã iuxta Aug⁹. Ex hoc aliq̃d est malũ qꝛ adimit bonũ. ergo vbi plus de bono amittiꝉ ibi maioꝛ culpa p̃cessit. ꝫ pctm̃ p̃mi parentis maius dãnum tã in naturalibus q̃ȝ in gratuitis intulit. vbi nos innocẽtia ⁊ imoꝛtalitate p̃uauit quod nullum alioꝝ sequentium peccata intulit. ergo ⁊c̃. Sed ⁊ id quod plures ratiões mali includit magis est malum. sed peccata maleficarum sunt hm̃oĩ. Nã omnia mala in bonis nature ⁊ fortune pcurare pñt deo ꝑmittente. vt ex bulla pape deduciꝉ. Preterea Adã peccauit solummõ

faciendo illud qꝺ eſt vtroqꝫ mō ma
lū qꝛ ꝓhibitū. ⁊ qꝺ nō erat maluꝫ
ſꝫm ſe. Sed malefici et alij peccato-
res peccant faciendo illud quod eſt
vtroqꝫ mō malū ⁊ ſꝫm ſe ⁊ ꝓhibitū.
vt homicidia ⁊ alia multa inhibita.
Vñ peccata eoꝝ grauiora ſūt alijs
peccatis. Preterea pctm̄ qꝺ eſt ex
certa malicia eſt grauiꝰ pctō quod
eſt ꝑ ignorantiā. ſed malefice ex ma
gna malicia ꝯtemnūt fidem ⁊ ſacra-
menta fidei ꝓut plures ꝯfeſſe ſunt.
Rñſio. ꝙ mala q̄ a modernis male
ficis perpetrant̄ cuncta alia mala q̄
deus vnqꝫ fieri ꝑmiſit ſꝫm qꝺ in titu
lo q̄ſtionis tangit̄ excedūt. ⁊ hoc q̄
ad peccata q̄ cōtingunt in peruerſi
tate moꝝ. licet ſecus ſit de peccatis
q̄ opponunt̄ alijs ꝟtutibus theolo
gicis. poteſt oſtēdi triplici via. Pri
mo in generali cōparādo eoꝝ ope-
ra indifferenter ad quecunqꝫ flagi-
cia mūdi. Scdo in ſpeciali cōparā
do ad ſpecies ſupſtitionis ex q̄cūqꝫ
pacto cū demonibus inito. Tercio
cōparādo illa ad peccata maloꝝ an
geloꝝ: aut etiā primoꝝ parentum.
Primū ſic. Nam cū triplex ſit ma-
lum. videlicꝫ. culpe pene damni. eo
ꝙ triplex ſit bonū cui illa opponū
tur. ſ. honeſtū. delectabile. ⁊ vtile.
Et culpe opponit̄ honeſtuꝫ Pene
delectabile. Dāno vtile. Q̄ culpa
maleficarū excedit cūcta alia pecca
ta ſic appareet. Nam iuxta doctri-
nā ſancti Tho. in. ij. di. xxij. arti. ij.
Licet in peccato multa poſſint con
ſiderari ex q̄bus peccati grauitas
vel etiam leuitas trahi poteſt. Vñ
⁊ cōtingit ꝙ idem peccatū qꝺ ſcđm
vnū eoꝝ eſt grauius ſꝫm aliud leui-
us inueniat̄ ꝓut dicere poſſumus.
In fornicatione iuuenis peccat. ſe
nex inſanit. Tamen illa ſimpliciter
grauiora ſunt q̄ plures ⁊ potentio-
res habēt non dico circūſtātias ſo-
lū ſed in ſpecie ⁊ quantitate peccati
eſſentiali peccati grauitatem. Et ſic
dicere poſſumus ꝙ licet peccatum
Ade q̄tum ad aliquas circūſtātias
grauius ſit oībus alijs pctīs q̄tuꝫ
ad hoc ꝙ minori tēptatione pulſa-
tus cecidit qꝛ vicꝫ tantū ab extrin-
ſeco. Et etiā qꝛ facilius reſiſtere po
tuiſſet ꝓpter originalē iuſticiam in
qua creatus erat. Tamē q̄tum ad
ſpeciem ⁊ quantitatē peccati ⁊ etiā
q̄tum ad alias circūſtātias q̄ pec-
catū magis aggrauant ſicut multa
grauiora pctā ſūt ſecuta. ita ⁊ inter
illa oīa maleficoꝝ excedūt qꝺ etiaꝫ
clarius ex duobꝰ deducit̄. Nam ſi-
cut vnū peccatū dicit̄ maius altero
vel cauſalitate vt pctm̄ luciferi. vel
generalitate vt pctm̄ Ade. vel defor
mitate vt pctm̄ Iude. Vel difficul
tate remittēdi vt pctm̄ in ſpm̄ſctm̄.
Vel periculo vt peccatū ignorātie.
Vel inſeꝑabilitate vt pctm̄ cupidi-
tatis. Vel pronitate vt pctm̄ carnis
Vel diuine maieſtatis offenſione:
vt peccatū ydolatrie ⁊ infidelitatis
Vel expugnādi difficultate vt ſuꝑ-
bia. Vel mentis cecitate vt ira. Ita
⁊ poſt pctm̄ luciferi omīa alia pctā
maleficorū oꝑa excedūt: tam in de-
formitate crucifixum abnegātes q̄
⁊ pronitate ſpurcitias carnis cū de
monibus exercētes. Ac mentis ce-
citate in omne nocumentū tam ani
marū q̄ corporū hominū ⁊ iumen
torū toto malignitatis ſpū debach-
antes. ꝓut ex ſupradictis patuit.
Quod etiā iuxta Iſiđ. nomen oſtē
dit. Dicunt̄ eñ malefici ob facino-
rū magnitudinē ⁊c. vt ſupra patuit.

Deducit ꝛ ex isto. Nā cū do sūt in pctō auersio ꝛ ꝯuersio. Iuxta illud Augustini. Peccatum est spreto in cōmutabili bono rebus mutabilibꝰ inherere. Et ipsa etiā auersio a deo sit tanq̄ formale sicut ipsa conuersio tanq̄ materiale. Ideo tanto ali quod pctm̄ est grauiꝰ. quāto magis hō ꝑ ipm a deo separatur. Et qꝛ p infidelitatē homo maxime a deo elōgatur. ideo ꝛ maius oībus peccatis maleficiū infidelitatis existit. Et h declarat p nomē heresis qđ est etiā apostasia a fide simul ꝛ q̄ tota earū vita pctm̄ est. De pmo. Nā cū peccatum infidelitatis ꝯsistat in renitēdo fidei. Et hoc pōt dupliciter fieri vel qꝛ renitit fidei nonduz suscepte aut suscepte. Si primo mō tunc est infidelitas paganoꝝ aut gētilium. Si secundo mō tūc iterū duplicit. quia aut renitit xp̄iane fidei suscepte. in figura aut in ipa manifestatione veritatis. Primo mō est infidelitas iudeoꝝ. Scđo mō infidelitas hereticoꝝ. Vn̄ patet q̄ heresis maleficarum inter tres species infidelitatis grauissima existit. qđ etiā ratione ꝛ auctoritate comprobatur Nā. ij. Petri. ij. dicit. Melius erat illis viam veritatis non cognoscere q̄ post cognitā retrorsum conuerti. Ratione. Nā sicut grauius peccat q̄ nō implet quod ꝓmisit q̄ ille qui nō implet hoc quod nunq̄ ꝓmisit. Ideo infidelitas hereticoꝝ qui ꝓfitent fidē euāgelij ꝛ tamen ei renitūtur corrūpentes ipam grauius peccant q̄ iudei ꝛ pagani. Et iterū. Iudei grauius peccāt q̄ pagani. quia susceperunt fidei christiane figuraz in veteri lege quā male interpⁱtātes corrumpūt quod pagani nō faciūt. ideo etiā ipsoꝝ infidelitas est grauius peccatū q̄ infidelitas gentiliuz qui nunq̄ fidē euāgelij susceperūt. De scđo qđ ꝛ apostate nuncupant. Nam ſm Thomā scđa scđe. q. xij. Apostasia importat quandā retrocessionē a deo ꝛ religione que fit p diuersos modos qbus hō coniūgitur deo. vel p fidez. vel per subiectā ad obediendū voluntatē. Vel p religionē. ꝛ clericatum. Scđm qđ etiam dicit Raymūdus ꝛ Hostien. q̄ apostasia est temerarius a fidei statu vel obedientie vel religionis excessus. Et cū remoto priori remouetur posterius: sed nō econuerso. Ideo ꝛ prima alias duas excedit. scꝫ apostasia a fide precedit a religione. de qua. xlviij. distin. quātūlibet. ꝛ. xvj. q. j. legi nō debet. Tamē ſm Ray. non iudicat apostata seu fugitiuus etiam si ad longinqua diu euaget. nisi postq̄ sic viuit q̄ animū redeūdi se deposuisse oñdit. ff. de re mili. l. desertorē. Et hoc fieret si vxorem duceret vel simile tale. Similiter ꝛ apostasiam inobediētie vbi qs spōte cōtemnit precepta ecclesie ꝛ ꝓlatoruz. de qua. iij. q. iiij. alieni. Quia etiā infamis efficitur repellit a testimonio ꝛ debet excōmunicari. xj. q. iij. Si aūt. Unde ꝛ apostasia đ qua loquimur sup apostasiam maleficaruz dicit apostasia ꝑfidie q̄ ꝛ tanto grauior: quāto ꝛ cū inimico fidei rationis salutis per pactū expressum peragit. Hoc eni habent facere malefice ꝛ hoc inimicus ille exigit vel in toto vel in parte. Reperte sūt eni per nos inquisitores que oēs fidei articulos abnegauerant. quasdam vero certas in numero semp tamen confessionem verā ꝛ sacramētalem

habeāt abnegare. Unde et Iuliani
apostate perfidia nō videt tanta fu
isse licet in alijs aduersus ecclesiam
maiora exercuisset. De qua ꝛ. .ij. q.
vij. nō potest. Si q̄s vero incidenta
liter quereret. Quid si mente ꝛ cor
de fidē tenerent quoꝝ scrutator so
lum deus est. ꝛ nō quecunq̄ angeli
ca creatura vt supra patuit. facerēt
tamē reuerentiā et obedientiā dya
bolo per actus exteriores. Dicēdū
videt q̄ cū apostasia perfidie dupli
citer potest fieri. per actus infideli
tatis exteriores absq̄ exp̄sso pacto
cum demone inito. sicut qui in ter
ris infidelium mahumeticā vitā as
sumeret aut in terris christianoꝝ
cum expresso pacto ꝛc. Primi vbi
mente retinent fidē. actu tamē exte
riori negant. licet non sint apostate
nec heretici tamē mortaliter peccāt
Sic eñ salomon dijs suarū vxoꝝ
reuerentiam exhibuit. Nec eñ ali
quis excusat si ex metu hoc faceret
q2 s̄m Aug. Sanctus est mori fame
q̄ vesci ydolaticis. aliq̄ habent Sa
cius. xxxij. q. iiij. Sacius. Malefi
ci autem quantūcunq̄ fidē retinēt
corde ꝛ abnegant ore apostate ta
men iudicant eo q̄ fedus cū morte
ꝛ pactū cū iferno pepigerūt. Vñ
sanctus Thomas in .ij. dist. iiij. ar.
vltimo. Loquēs de similib⁹ operi
bus magicis. Et qui quocunq̄ mō
auxiliū petūt a demonibus dicit.
In oībus est apostasia a fide. ꝓpter
pactū initū cū demone vel verbote
nus si inuocatio intersit vel facto
aliquo etiā si sacrificia desint. non
eñ pōt homo duobus dominis ser
uire. Ad idem Albertus vbi supra
dist. viij. vbi queritur. Utrum ma
gicis et mathematicis intēdere sit
peccatum ꝛ apostasia a fide. Ita re
spondit. In talibus est semper apo
stasia verbi vel operis. Si eñ inuo
cationes fiant tunc apertum pactū
initur cū demone ꝛ tunc est aperta
apostasia verboꝝ. Si aūt nō fit ni
si opere simplici tunc est apostasia
operis. Et q2 in his omnibus semꝑ
est fidei ꝯtumelia q2 expectat a de
mone qđ expectandū est a deo idō
semꝑ apostasia iudicat. Ecce q̄ cla
re duplicem apostasiam ponūt ter
ciam subintelligētes scilicet cordis
que si desit tamen malefice verbis
ꝛ operibus apostatrices iudicant.
Penis ergo vt patebit ꝛ heretico
rum ꝛ apostatarū subiacere debēt.
Est et tercia criminis enormitas ꝑ
cunctis alijs heresibus in eis. Nā
si iuxta Augustinū omnis infideli
um vita peccatum est. xxviij. q. j. §.
ij. ꝛ est glosa suꝑ illud Romanorū
xiiij. Omne qđ nō est ex fide pecca
tum est. Quid iudicandū est de to
ta vita. id est de omibus alijs operi
bus maleficarū que tamē nō ad cō
placentiā demonū fiant sicut ieiu
nare. ecclesias frequētare. cōmuni
care ꝛ sic de alijs. In omibus enim
peccant mortaliter qđ sic declarat.
Tanta est eñ labes huius peccati
q̄ facultatem resurgendi. licet non
ex toto amputat. eo q̄ pctm̄ nō cor
rumpit totum bonū nature ꝛ lumē
naturale in eis remaneat. Tamen
ꝓpter ꝓstitum homagiū nisi ab il
lo absoluant. omnia eoꝝ opera etiā
de genere bonorum sunt potius de
genere malorum quod in alijs infi
delibus nō cernitur. Nā s̄m Tho.
scđa scđe. q. x. An omnis actio infi
delis sit peccatuz dicit q̄ q̄cuis ope
ra infidelium que sunt de genere bo

nortu vt ieiunia elemosyne et hmoi non sint eis meritoria propter infidelitatem que est grauissimu peccatorum. tamen quia peccatum non corrumpit totum bonum nature. sed remanet in eis lumen naturale. Ideo non omnis actus eorum est mortale peccatum. sed actus procedes ex ipsa infidelitate vel relatus ad ipaz etiam si sit de genere bonoru. puta Saracenus ieiunat vt seruat legem Mahumeti de ieiunio mandante. Iudeus celebrat suas festiuitates et huiusmodi in his est mortale. Et sic intelligitur illud Augustini supra allegatum. Omnis infideliu vita peccatum est.

Qr malefice grauissimas merentur penas vltra omnes flagitiosos mundi.

Deniqz q eorum flagicia cuncta alioru peccata excedunt quantuz ad demeritum pene declarat. Primo quo ad penam hereticis infligedam. Secundo quo ad penam apostatis inferendam. Nam heretici quadruplici pena puniuntur secundum Raymundum scilicet excomunicatione depositione. rerum ablatione et corporali morte. De quibus omnibus lector inueniet super primu. de sen. excom. Nouerit. et super secundum. xxiiij. q. j. Qui contra pacem. et tercium. dist. viij. quo iure. et xxiij. q. vij. capl. j. et sequenti. super quartum. eodez titulo. scilicet de hereticis. Excomunicamus primo et secudo. immo et grauissimas incurrunt penas. Credentes. receptatores. fautores et defensores. Nam vltra penam excomunicationis illis inflictam heretici cum fautoribus et defensoribus suis et receptatoribus et ipsorum filij vsqz ad scdaz generationem per lineam paternam: per lineam vero maternam vsqz ad primu gradum ad nullum beneficium vel officium ecclesiastu admittunt vt eo. ti. quicunqz. et ca. statutu libro. vj. Sed super terciam penaz si heretici habent filios catholicos priuant paterna hereditate in detestatione criminis. Et super quarta pena si post deprehensione erroris cotinuo no velit reuerti et heresim abiurare subito debet comburi si laicus est. Falsarij em pecunie statiz morti tradunt quatomagis falsarij fidei. Si vero clericus post solenne degradatione relinquit curie seculari occidedus. Si aut reuertantur ad fide detrudi debet in perpetuuz carcere. de hereticis. Excomunicamus. primo et secudo. et hoc de rigore iuris. Mitius tamen agitur cuz eis post abiuratione qua ad arbitrium episcopi et inqsitoris facere debent prout in tercia parte opis patebit vbi de varijs modis sententiadi tales tractat. quis etia dicat deprehensus et conuictus seu etia relapsus. His aut modis mulctare maleficas no videt sufficere cu no sint simplices heretice. sed et apostate et vltra hoc q in ipsa apostasia no hoibus propter metu aut carnis oblectameta fidem abnegant. vt supra tactum est. Sed ipsis demonibus vltra abnegationem etiam homagiu corpora et animas offerendo prestat. Ex quibus satis probabile videtur q quantucunqz peniteant et ad fidem reuerta tur no debent sicut alij heretici carceribus perpetuis mancipari. sed

vltimo supplicio puniri. & hoc etiã ꝓpter dãna temporalia hominibus & iumẽtis variis modis illata leges imperãt. vt patet. C. de maleficis. l. nullus. l. nemo. & l. culpa. Et est similis culpa prohibita. discere & docere. Et loquunt leges super sortilegos quomagis sup maleficos. vbi dicunt q pena illorum est bonorum publicatio & decapitatio. Et si quis tali arte mulierem ad luxuriam ꝓuocauerit. vel econuerso bestiis exponitur. vt dicitur ibidem. l. multi. Et de his in prima questione tactum est.

Questione decimaqnta Declaratur q ꝓpter peccata maleficarum innoxii sepe maleficiantur licet etiam interdum propter peccata propria.

SEd & hoc qd diuina ꝑmissiõe pl'es innoxii dãnificant & puniũtur in premissis nocumentis propter aliena peccata maleficarum & nõ ꝓpter culpas ꝓprias. Nec alicui hoc videatur inconueniens ostẽdit sanctus Thomas secunda secunde. q. cviii. Hoc fieri iuste a deo. loquendo d penis presentis vite triplici ratione. Primo quidem q vnus homo est res alterius. & sicut quis punitur in rebus. ita & in penam alterius aliquis puniri potest. Nam filii ſm corpus sunt quedam res patris. & serui & animalia res dominorum. & sic filii puniunt quandoq ꝓ parentibus. sicut filius natus ex adulterio Dauid mortuus fuit q̃ citius. & animalia Amalechitaruꝫ iussa sunt interfici. quuis & in huiusmodi sit ratio mystica. vt habetur. i. q. iiii. ꝯ. paruulos. Secundo. quia peccatum vnius deriuatur in alterꝫ. Et hoc dupliciter. Per imitationem. sicut filii imitãtur peccata parentum. & serui & subditi peccata dominoꝝ. vt audacius peccent. vt fit in rebus male acq̃sitis in q̃bus filii succedũt sui in latrociniis & guerris iniust. Vñ sepius interficiunt. & subditi ꝑlatoruꝫ audacius peccant dum eos peccare cernũt etiam si eadem peccata nõ committũt vñ & iuste puniunt. Deriuat etiam peccatũ vnius in alterum ꝑ moduꝫ meriti. vt subditorum in malum prelatum. id est. q peccata subditoꝝ merentur peccatorem ꝑlatum ſm illud Iob. Regnare facit hypocritã ꝓpter pctã populi. Deriuat etiam peccatum & cõsequenter pena ꝑ aliquẽ consensum vel dissimulationẽ. Hoc est qñ superiores peccata nõ redarguunt. tũc sepissime boni cũ malis puniunt. vt dicit Augustinus in. i. de ciuita. dei Exemplũ vbi inter nos inq̃sitores vnus repperit quoddã oppidũ mortalitate hominũ q̃si destitutũ. & vbi fama volabat q quedã mulier sepulta lintheamen in q̃ sepulta erat successiue deglutiret. & q pestis cessare nõ posset. nisi ex itegro lintheamen deglutiẽdo ad vẽtrẽ ꝯsũpsisset. Habito cõsilio desup scultetus cum ꝑfecto ciuitatis sepulcruꝫ effodiẽtes inuenerũt q̃si dimidietatẽ lintheaminis ꝑ os & collum vsq in ventrẽ inmissam & ꝯsumptã. Quo viso motus scultetus gladium extraxit & caput amputãdo extra foueam piecit sicq subito pest cessauit. Ex q̃bus vtiq diuina ꝑmissiõe pctã illius vetule sup innoxios ꝓpter dissimulationem ꝑsidentiũ punita fuerũt. Nã

prehabita inquisitione repertū fuit ipsam lōgo tpe vite sue sortilegam et magam fuisse. Exemplū de punitione dauid in enumeratione ppl'i per pestem. Tercio fit diuina permissione vt humane societatis vnio cōmendet ex qua vnus homo debet ꝓ alio sollicitus esse vt nō peccet ⁊ ad detestationem peccati duz scȝ pena vnius redundat in oēs. quasi omēs sint vnū corpus. Exemplū de pctō Achor Josue. vij. Possum⁹ adhuc addere duos modos prout puniuntur mali interdū per bonos interdū etiā ꝑ alios malos. Nam vt Gratianus dicit. xxiij. q. v. § vltimo. Aliquādo deus punit malos per legitimā potestatē gerentes ex mandato suo. ⁊ hoc dupliciter. Interdū cum merito puniētiuȝ sicut puniuit peccato chananeorū per ppl'm suū. Interdū absq; merito punientiū: ꝫ etiam in ipsoꝝ penā sicut tribū beniamin puniuit. et deleuit vsq; ad paucos. Aliquādo punit etiā per populos suos iussu seu permissione excitatos nō tamē intēdentes deo obsequi: sed sue satisfacere cupiditati. et ideo cum sui damnatione sicut iam punit ppl'm suū per thurcos. ⁊ sepius ante per alienigenas etiam in veteri lege. Sed nota. ꝙ quacunq; de causa quis puniat si nō sustinet patienter penas tūc sunt flagella non ad satisfactionē: sed ad vindictā tm̄ id est punitionē. Juxta illud Deutro. xxxij: Ignis scȝ pene tpalis succensus est in furore meo. id est in punitione. qꝛ alias nō est in deo furor. ⁊ ardebit vsq; ad inferni nouissima id est vindicta hic incipiet ⁊ ardebit vsq; ad extremā damnationē. vt exponit Aug⁹. Et habet de pe. di. iiij. § auctoritas. Sed si patienter ferātur ipsa flagella ⁊ sit patiens in statu gratie habent locū satisfactionis vt dicit Tho. in. iiij. Etiā si quis puniret a iudice ꝓpter maleficiū commissum vel etiaȝ malefica ⁊ hoc ꝟm plus ⁊ minus ꝟm deuotionē patientis ⁊ qualitatē criminis. Mors aūt naturalis cum sit vltimū terribiliū. nō tamē est satisfactoria. qꝛ ꝑ naturam inoleuit in penā originalis peccati. Licet ꝟm Scotum etiā voluntarie ⁊ cū deuotione expectata ⁊ deo oblata in sua amaritudine possit fieri aliquo mō satisfactoria. Mors tm̄ violenta siue quis eam meruit siue nō semꝑ est satisfactoria si patiēter sustineat ⁊ in gratia. Et hec quideȝ quo ad penas ꝓpter aliorū peccata inflictas. Propter ꝓpria aūt etiā deus flagellat in vita ꝑsenti ⁊ spāliter circa maleficia inferēda. Nā thob. vij. Super illos qui libidini deseruiunt dyabolus accipit potestatem qđ etiā ex precedētibus patuit declarando maleficia circa membra et potētias generatiue potētie q̄ deus amplius permittit maleficari. Attamen ad ꝑdicādum pplo notandum ꝙ ꝑmissis punitionibus nō obstātibus ꝟm quas deus pro culpis alienis siue ꝓprijs punit hāc regulā iuris pro fundamēto teneat ⁊ populo ꝓponat q̄ dicit. Sine culpa nisi sub sit cā nō est aliquis puniēdus extra de reg. iu. ⁊ hec regula locū habȝ in iudicio poli. i. dei. ⁊ i iudicio fori. i. in foro humano siue seculari siue ecclesiastico. Declara de iudicio poli. Nā cū deus duplici pena spūali et tpali punit. In pma inuenit ꝙ nunq̄ sine culpa. In scda inuenit ꝙ interdū bene sine culpa. ꝫ nō sine cā.

De prima spūali pena q̄ cum est triplex scilicet. subtractio grē. vn̄ sequitur obduratio in p̄scitis. nō fit sine culpa ꝓpria. Scđa pena dāni. id est priuationis glorie. hoc etiā nunq̄ infligit̄ sine culpa ꝓpria vt in adultis vel cōtracta vt in paruulis in originali decedētibus. Tercia pena sensus. id est cruciatio ignis infernalis etiam patet. Unde quod dicit̄ Exodi. xx. Ego dn̄s zelotes visitās peccata parentū in filios vsq̄ in terciā ꝛ quartā generationez. intelligit̄ de imitatoribus paternoꝝ scelerum vt exponit Gratianus. j. q. iiij. §. q̄bus. vbi etiā dat alias expositiones. De scđa aūt pena tp̄ali punit de⁹. Primo ꝓpter culpam alterius vt supra tactū est. triplici ratione. vel etiā sine culpa aliena ꝛ ꝓpria: sed nō sine causa. vel etiā ex culpa ꝓpria ꝛ nō aliena. qđ si vis scire causas ꝓpter quas deus punit ꝛ tamen absq̄ culpa aliena ꝛ ꝓpria videas quinq̄ modos quos ponit mgr̄ in. iiij. dist. xv ca. ij. Et recipe tres primas causas. Reliquas duas accipe pro culpis ꝓprijs. Nam dicit quinq̄ de causis deus hoīem flagellat in vita p̄senti siue penas infert. Primo vt de⁹ glorificet̄. Et hoc fit qn̄ miraculose remouet̄ pena siue flagellū. Exēpluz de ceco nato. Joh. ix. De lazaro resuscitato Joh. xj. Scđo si primum desit immittit̄ tamē vt meritum cumulet̄ per exercitium patientie. Ac etiam vt virtus latēs intus alijs manifestet̄. Exemplū in Job. j. ꝛ Thobie. ij. Tercio vt virtus cōseruet̄ p humiliationē flagelloꝝ. Exemplū in paulo qui de se dicit. ij. ad Cor. xij. Ne magnitudo reuelationū extollat me datus est mihi stimul⁹ carnis mee angelus sathane ꝛc̄. qui stimulus s̄m remigiū fuit quedam infirmitas corporalis. He sunt cause sine culpa. Quarto vt eterna damnatio hic inchoet̄. vt scilicet aliqualit̄ ostendat̄ quid in inferno patietur. Exemplū in Herode Actu. xij. ꝛ in Antiocho. ij. Macha. ix. Quito vt homo purificetur. vel per expulsionem culpe cum scʒ ex flagellis cōteritur. Exemplum de Maria sorore aarō Nume. xij. a lepra infecta. et israelitis prostratis in deserto scđm Hiero. xxiij. q. iiij. quid ergo. Uel ad satisfactionem pene. Exemplum in dauid qui post remissionē adulterij commissi quo ad culpam in penam fuit expulsus de regno. vt ptʒ in. ij. Reg. quod notat Gre. de pe. dist. j. si peccatū dauid. Posset etiā dici omnē penā quā patimur procedere ex culpa nostra saltim originali cum qua nascimur quia ipsum est causa omniū causalitatū. arti. dist. v. ad eius. Sed ꝛ tercia pena que ꝛ damni loquēdo de illa quo ad eternam damnationē quā in futuro sustinebunt. nemo ambigat quin sup omnes damnatos in penis sensibilibus cruciabunt̄. Sicut em̄ gratie visio in patria. ita mortali culpe pena in inferno succedit. Et sicut gradus beatitudinis in patria cōmensurantur iuxta gradus charitatis ꝛ gratie in via ita ꝛ mensura suppliciorum in inferno iuxta mensurā criminum in via. Hoc est qđ Deutro. xxv. dicit̄. Pro mēsura peccati erit ꝛ plagarū modus. Et si hoc in alijs peccatis omnibus tamen in speciali maleficis hoc conuenit qđ ad Hebre. x. tangit̄. Quantomagis putatis deteriora mereri supplicia qui fi

lium dei cōculcauit ⁊ sanguinem te stamenti pollutum duxerit. in quo sanctificatus est. Hec sunt ꝓpria maleficarū fidem abnegantium et per diuinissimum sacramentum plurima maleficia vt iam in secunda parte patebit exercentium.

Sextadecima. Declarat in speciali veritas premissa cōparādo opera maleficarum ad alias superstitionis species.

Premissa denicꝫ q̄ vitas ad enormitatē criminū in maleficis ꝓbat. per cōparationē ad alia opera magoꝝ ⁊ diuinatoꝝ. Nā cū quatuordecim sint species circa opera superstitiosa ex triplici genere diuinationū. Quoꝝ primū fit per manifestam demonū inuocationē. Scd'm per tacitam solā considerationē dispositionis vel motus alicuius rei. vt siderū dierum. aurarum ⁊ hm̄oi. Terciū per cōsiderationē alicuius actus humani ad inquirendū aliq̄d occultū q̄ sortium nomen habēt. Et species primi generis diuinationis q̄ fit per expressam demonū inuocationē. sunt prestigiū. diuinatio somnioꝝ. Nigromātia. Diuinatio phitonica. Geomantia. Idromantia. Aeromantia. Pyromantia ⁊ aliorū cult⁹ Tho. scda scd'e. q. xcv. ⁊ xxvi. q. iiij. igitur. ⁊ q. v. nec mirū. Species denicꝫ secūdi generis genealitici. aruspices. augures omen seruantibus chyromātia ⁊ spatulamātia. Species etiā tercij generis variant ẜm oīa illa que sortiū nomen habent ad inquirendū aliq̄d occultum. scꝫ per ꝯsiderationē punctoꝝ. festucarū. figuraꝝ in plūbo liquefactarum. Et de his Thomas. vbi supra. ⁊ xxvi. q. ij. ⁊ q. iiij. ꝑ totū. Tn̄ hec oīa crimina maleficarū flagicia excedūt. qd̄ de ꝑstātioribus speciebus deducit. Vn̄ ⁊ de minorib⁹ nō difficultat. Nā in prima specie vbi aliqui prestigiosis quibusdā apparitionibus sensus humanos decipiunt vt res corpalis aliter sentiat ꝑ sensum visus aut tactus vt in precedētibus tactum est de mō ꝯstringēdi. Malefice his nō contente circa mēbra generatiue potētie illa interdum ꝑstigiosa apparitione auferendo licet nō in rerum veritate. etiam ipam generatiuā potentiā pluries auferunt. ne mulier ꝯcipere aut vir actū exercere valeat etiā remanente mēbro absqꝫ prestigiosa illusione post cōceptum etiam aborsum procurant sepe procurāt cum innumeris alijs malis in diuersis etiam formis bestiarū apparent vt in superioribus patuit. In secūda denicꝫ specie q̄ ⁊ nigromantia dicit. ⁊ fit ꝑ mortuoꝝ apparitionē vel locutionē cū vt dicit tercio lib. ethymol. Nigros grece mors dicit latine. mancia vero diuinatio. faciūt autē talia per sanguinē hominis aut alicuius animalis. sup quibusdam caracteribus. scientes demones sanguinem amare. id est eius effusionē ⁊ peccata. Vn̄ fit vt vbi mortuos ab inferis sevocare putant ad respōdendū ad interrogata. demones in eoꝝ similitudinibus apparētes talia exercēt. Et hm̄oi artis erat illa maga et phitonissa de q̄. j. Reg. xxviij. q̄ ad instātiā saulis Samuelē suscitauit. Nec ex h̄ putat q̄s talia eē licita q̄ scriptura cōmemorat aīam iusti ꝓphete ab iferis vocatā sauli euentū futuri

belli etiā p mulierē phitonissā apeRuisse. Quia vt Aug. dicit ad simplicianum. Non est absurdum credere aliqua dispensatiōe pmissum fuisse. vt nō dn̄ante arte magica vel potentia. ſ3 dispēsatōe occulta. q̄ phitonissā z Saulē latebat se iusti spūs ostenderet regis aspectibus diuia eū snia pcussurus. Vel nō vere spūs samuelis a sua reqe ē excitatus. ſ3 aliqd̄ fantasma z illusio demonū imaginaria diaboli machinatōibus ē facta quā appellat Samuelē scptura. sic imagines solēt suaꝝ reꝝ noibus appellari. Hec ex rn̄siōe cuiusdā argumēti sup q̄stionē. An diuinatio q̄ fit in uocatiōe demonū sit illicita. ij. ij. q. xcv. ar. iij. Ad scdm̄. Sed si lectori placet videat rn̄sionē sup vltimū argumentū q̄stionis. An grad⁹ ꝓphie sint in btis in eadē sūma. q. clxxiiij. Inspiciat etiā dictū Aug⁹. xxvj. q. v. nec mirꝝ. S3 hec paꝝ ad malefica rū opa q̄ nullā in se retinēt spēꝫ pietatis vt intuēti eoꝝ opa ptꝫ sanguinē innocentē fundere nō cessantes. occulta q̄q3 dyabolicis instructōib⁹ manifestantes. nec viuis aut mortuis parcūt vbi aias cū corpibus interimūt. In tercia deniq3 specie q̄ z somnioꝝ diuiatio dr̄ dupl'r obſuat. Primo qn̄ q̄s vtit somnijs vt valeat aliqd̄ occultū inuestigare ex reuelatōe maloꝝ spirituū cū q̄bus habētur pacta expssa qn̄. s. ad hoc inuocant. Scdo vo qn̄ q̄s vtit somnijs ad ꝯgnoscēdū futura ſm ꝙ somnia ꝓcedūt ex reuelatōe diuia vel ex cā naturali intrīseca vel extrīseca q̄tuꝫ pōt se extēdere talis vtus nō erit illicita diuinatio. Hec Tho. vbi. s̄. Pro cuius intelligentia vt p̄dicatores nucleū ad minus habeāt. Notādū ad pmū de angelis ꝙ cū āgelus sit limitate vtutis efficacius reuelare pōt aliqd̄ futuroꝝ anie disposite q̄3 idisposite. Dispositio aūt fit post sedatōeꝫ motuū exterioꝝ z interiorum vt qn̄ silētes sunt noctes. z sedati sunt motus fumositatuꝫ. z hoc fit circa aurorā qn̄ digestio ē cōpleta. Et hoc dico de nob pctōribus similibus q̄bus angeli ex diuia pietate ad ꝓsecutōeꝫ officij aliq̄ reuelāt. aut tpe studij in aurora intellectum de occultis scripturaꝝ informante. Presidet em̄ āgelus bonus intellectui sic deus volūtati. z corpa celestia nr̄is corpibus. alijs aūt pfectioribus q̄buscūq3 pōt z q̄cūq3 hora reuelare. vigilādo z dormiēdo. q̄uis z iuxta Phm in de som. z vigi. sunt magis apte recipe reuelatōes vt dictuꝫ est vno tempe q̄3 altero ꝓut ceteri magi facere ꝯsueuerunt. Ad secundū nota ꝙ ex naturali sollicitudine nature de regimine corpis cōtingit ꝙ quedā futura hn̄t cās naturalē in homie somniāte. Et tunc illa somnia seu visiones sunt tātūmō signa z nō cause. sic ex pte angeli dictum est. z hoc accidentiū futuroꝝ in homie vt sanitatis vel egritudis vel periculi zc̄. Et hec est snia Aristot. vbi. s̄. Quia natura repn̄tat in somnis anime aliq̄s dispositōnes q̄ sunt in corpe ex q̄bus postea cōtingit īfirmitas vel aliud. vt si q̄s somnet de occupatōibus igneis. signuꝫ est ꝙ p̄dominat in eo colera. Si de aeris vt de volatu z hmōi. signū est sanguinis. Si aq̄ vel alterius liquoris aquei signuꝫ est flegmatis. si de terreis signū est melācolie. Et ideo p somnia q̄nq3 iuuant medici ad cognoscendum dispositōes corpis. vt

etiam dicit phs in eodē li. Sz hec
ſtēꝝ leuia ſunt ꝑ cōparatōem ad ſom
nia a maleficis ſupſtitioſe obſerua
ta. Naz ſi corꝑaliter vt ſupra tactū
eſt nolūt transferri. ſꝫ tantū imagi-
narie cernere q̄ a conſodalibꝰ ma-
leficis ꝑpetrantur reponere ſe hn̄t
ad ſiniſtrū latus in noie ſui diabo
li ⁊ oīm demonioꝝ. Un̄ fit, vt ei ſin
gula imaginaria viſione repñtant
a ſiki. Si aliq̄ occulta ſcire ꝓ ſe vel
alijs hoibus volunt a demonibꝰ ꝑ
ſomnia inſtruūtur nō ꝑ tacita ſꝫ ꝑ
expſſa cū eis pacta inita. Nec ite-
rū ꝑ qđcūqꝫ pactū q̄cūqꝫ mō ꝑ ali-
quod ſacrificiū alicuius animalis
ſeu ſacrilege deꝓcationis aut cul-
tus etiā latrie exhibitionis. ſed ſe-
ipſas in anima ⁊ corꝑe demonibus
offerētes. fidem penitus ſacrilego
ore abnegādo. Nec his cōtente ēt
ꝓprios aut alienos īfantes demo-
nibus offerūt aut interimūt. de q̄-
bus ſupra hitū ē. In quarta deni-
qꝫ ſpē q̄ per phitones a phiton ap
polline. iuxͣ Iſidoꝝ. q̄ auctor diui
nandi dr̄ fuiſſe exercet. non ꝑ ſom
nia aut ꝑ mortuoꝝ allocutōem ſꝫ ꝑ
viuos. vt in arreptitijs. qui ſic ar-
repti a demonibus vel voluntarie
aut inuolūtarie ad ꝓdicandū tātū
mō futura. ⁊ non ad alia flagitia ꝑ-
petrando agitantur qualis fuit il-
la puella de qua Actu. xvj. Clamā
do poſt apoſtolos ꝙ eſſent veri ſer
ui dei. Un̄ indignatus paulus im
perauit ſpiritui exire ab ea. Patet
ꝙ modica ſit comꝑatio per reſpe-
ctum ad maleficas ⁊ eoꝝ opa que
vtiqꝫ ſic ob magnitudinē facinoꝝ
⁊ enormitatem criminū. iuxͣ Iſid.
vt ſupra habitū eſt nūcupātur. Un̄
cauſa breuitatis de alijs minoribꝰ
ſpeciebus diuinationū hec ꝓbare
nō expedit vbi maiores excedere
noſcūtur. nam vbi ꝓdicatori placz
applicare alias. ſpecies vt geomā-
tiā que fit circa corpus terreſtre. vt
in vngue vel in ferro vl' lapide po
lito. Idromantiam que fit in aqua
vel criſtallo. Aeremātiam q̄ fit i ae
re. Pyromātiam q̄ fit in igne. Ari
oloꝝ q̄ in viſceribus animaliū im
molatoꝝ in aris demonū. Licz he
oēs ꝑ expreſſam demonū inuoca-
tionē fiant. nulla tamē eſt compa-
tio ad maleficia maleficarū cuz ad
nullū nocumentū hoim iumētoꝝ
⁊ terre frugū tendunt directe. Sz
ad futuroꝝ ꝓcognitionē. De alijs
etiā ſpeciebus diuinatōnū que cū
tacita inuocatōne ⁊ etiam ꝑ tacitū
vt ſic pactū erga demones practi-
cantur vt ſūt genealitici ſeu aſtro
logi ſic dicti ꝓpter natalīū conſide
rationes. Auruſpices q̄ dies ⁊ ho-
ras obſeruant. Augures q̄ geſtus
⁊ garritus auiū ⁊ omen q̄ ṽba ho-
minū obſeruāt. Et cyromantici q̄
ex lineamētis manuū aut ſpatulis
animaliū diuināt. Si cui placet in
ſpiciat ꝓceptoriuz Nider circa ſe-
cunduz ꝓceptum ⁊ plura inueniet
quō ſint licita ⁊ quomō non. Ma
leficarū vō opa nūqꝫ ſunt licita.

Decimaſeptima eſt declaratiua
quartedecime grauitatē criminis
ad pctā q̄cūqꝫ demonū comꝑando

Sed ⁊ tanta ē
earum facinoꝝ magnitu
do ꝙ etiaz maloꝝ ange
loꝝ pctā ⁊ ruinā excedūt. Et ſi in
culpis quō nō etiaz in infernalibꝰ
ſupplicijs. Et hoc q̄dem q̄ ad cul-
pas demōſtrare non ē difficile vo

rijs rōnibus. Primo nam licet ei⁹ pctm̄ sit irremissibile. hoc tn̄ nō ē ꝓpter magnitudinē criminis habendo respectū ad eoꝝ naturalia. ꝛ ꝑcipue ꝺm opinionem illoꝝ qui dicunt eos tantū in naturalibus ꝛ nunq̄ȝ in gratuitis fuisse creatos. Et qꝛ bonū gratie excedit bonum nature. ideo illoꝝ pctā qui a statu gratie cadūt ꝓut malefice fideȝ susceptā in baptismo abnegātes exi stūt. eoꝝ vtiq̄ȝ pctā excedūt. Si vo dicam⁹ eos in grā fuisse creatos lȝ nō ꝯfirmatos. sic etiā malefice licȝ nō creati in grā tamē a grā sponte ceciderūt sicut ꝛ ille volens peccauit. Secūdo demonstraꝛ. Nam licet eius pctm̄ sit irremissibile varijs de causis alijs. puta ꝺm Aug. qꝛ nullo suggerēte peccauit. ideo etiā nullo reparante redire debet. Uel qꝛ ꝺm Dam. cōtra dei formaȝ intellectu peccauit. ꝛ cognitio q̄nto ē nobilioꝛ tanto peioꝛ est erroꝛ. Seruus eñ sciēs volūtatē domini sui ꝛc̄. Uel iterū ꝺm eūdem Dam̄. qꝛ nō est susceptibilis pnie. iō nec venie. ꝛ hoc ex natura sua. q̄ quia spūalis tantūmō ē semel vtibilis. eo ꝙ se totā cōuertit ꝙ in hoīe nō fit vbi caro sp̄ repugnat spūi. Uel iterū qꝛ excelso loco peccauit vt in celo hō aūt in terra. His tn̄ nō obstantibus eius culpa ī multis alijs minoraꝛ comparatiue ad maleficiaꝝ flagitia. Primo in hoc ꝙ ille iuꝛ Anselmū in q̄dam orōne nulla p̄cedente delicti vindicta supbiens peccauit. Malefice vo post tātas penas sepe multis alijs maleficis inflictas immo ꝛ post penas quas ꝑcipiūt in ecclesia diabolo occasione sue ruine inflictas oīa hec cō

temnūt ꝛ nō ad minima pctā mortalia vt ceteri pctōres q̄ ex infirmitate aut malicia absq̄ȝ habitu malicie peccant. Sed ex profunda cordis malicia ad horrēda flagitia ꝓperant. Secūdo qꝛ licet triplex sit status mali āgeli. Innocētie Culpe ꝛ Miserie seu pene. Ipse tamē sic ab innocētia sei tantū cecidit ꝛ ꝙ ad illā nūq̄ȝ restitutus fuit. Peccatoꝛ aūt ad innocētiam per baptismū restitutus iterū ab illo cadens multū ꝓfundaꝛ. Et sup oēs ipe malefice vt earū flagitia demōstrant. Tercio ille ꝯ creatorē. nos autē ꝛ sup oēs ipse malefice ꝯ creatoreȝ ꝛ redemptorē ꝛc̄. Quarto ille dereliquit deū ꝑmittentē vicȝ eū peccare ꝛ nō ex pietate eum ꝓseq̄ntem. nos aūt sup oēs ipse malefice peccatis elongamur a deo ꝑmittente ꝛ ex pietate nos cōtinuo ꝓsequente ꝛ bn̄ficijs plurimis nos ꝑuenientem. Quinto ille prestat in malicia deo reprobante ꝛ suā grān non apponēte nos miseri currim⁹ in illaȝ maliciā deo cōtinuo reuocāte. Sexto ille manet obdurat⁹ ad puniētem nos obdurati ad blandientem Et si ambo ꝯ deū tn̄ ille ꝯ se requirentem nos cōtra ꝓ nobis morientem quē vt ꝑmisimus sup omnes malefice dehonestantes offendūt.

Solutōnes argumentorum etiā declarant veritatem p comparatōeȝ.

Ad argumēta. Ad primū patet responsio per ea que in principio corpis q̄stōis tacta sunt. Uñ videlȝ aliq̄d peccatuȝ debeat censeri grauius altero. Et q̄mō peccata maleficarum grauiora cūctis quo ad culpam existunt. Ad aliud quo ad penam. Dicenduȝ ꝙ

sicut culpa ade ita et eius pena du-
pliciter ɔsideratur. vel quo ad psonam vel
quo ad naturam totam vicz posteritatem
ex eo secutam. Primo modo. Sicut ma
iora pctā fuerūt post euz ppetrata.
quia vicz ipse solūmodo peccauit facien
do illud quod erat malū nō sm se sed
quia phibitū. Fornicatões vero adul-
teria et homicidia. vtrocz modo mala
sunt scz sm se. et quia phibita ideo etiaz
grauior pena eis debetur. Scdo vero
mō lz maxia pena pmū pctm secu-
ta est. hoc tn est p indirectū secūtuz
vicz p eū tota posteritas originali
pctō fuit infecta. eo qz ipse pmus pa
rens oim p qb⁹ omib⁹ solus filius
dei satisfacere potuit potētia ordia
ta. Pro sua aūt psonali medietate
diuina gratia penituit et saluat⁹ p⁹
solutōz factā p xpm. incōpabiliter
aūt pctā maleficarū excedūt i grauī
tate. nō cōtente de suis psonalibus
pctis et pditiōib⁹ cū etiā innūeras
alias post se ɔtinue trahūt. Ad ter-
tium dicendū ex phabitis qz hoc fuit
p accidēs in pctō ade qz maiorē le-
sionē intulit. Et hoc vicz qz naturā
integrā inuenit. Et qz corruptā ne-
cessario nō volūtarie transfundere
habuit vn nō seqtur qz suum pctm
simpliciter grauius ceteris fuit. Cuz
etiā quia hec idē etiā sequētia pecca
ta fecissēt si talē naturā iuenissent.
sicut et sm mortale pctm nō priuat
grāz eo qz illā nō iuenit. puaret āt
si illā inuenirett. Hec est solutō sctī
Tho. in. ij. dis. xxj. ar. ij. in solutōe
scdī ar. quā solutōez si qs ad plenū
vult intelligere hz ɔsiderare qz adā
originalē iusticiā si pstitisset n trāf
fudissz in posteros put Ansel. opi
nabatur quia etiā aliqs post eū peccare
potuisset et videbāt dicta docto. dist.

xx. An pueri mox nati fuissent in
grā ɔfirmati. Item qlibet. cj. An
idem q nūc saluātur hoies saluati fu
issent si Adam non peccasset.

Sequitur modus predicādi cō-
tra quincz argumēta laicorū quibus
pbare videntur sparsim qz de⁹ nō
pmittat tantā potestatē dyabolo et
maleficis circa huiusmodi malefi-
cia inferenda Mō. xviij.

Sit deniqz p-
dicator puidus sup cer-
ta argumēta laicorū vel et
ꝑ litorū quotidiā q intantū maleficas
esse negāt qz lz maliciā et potētiam
demonis ad inferendū ex suo desi
derio hmōi mala pcedāt diuinā tn
pmissionē sibi ɔdescedētē negant.
Nec volūt qz deus talia fieri pmit-
tat. et licz modū arguēdi nō habeāt
et in tenebris sicut ceci palpitāt taz
vnū iam alterū mediū tāgendo op⁹
tn est eorū assertiones ad quincz ar
gumēta reducē. Ex qbus vticz om
nes eorū cauillatiōes pcedere pnt
Et pmo qz deus nō pmittat diabo-
lo sub tāta ptāte seuire in homies.

Verū ad maleficialē effectuz
a demone p maleficam pro-
curandum semp habet con
currere diuina pmissio. Et arguitur.
quincz argumentis qz deus non p-
mittit. vnde etiam maleficium ni-
hil est in mundo. Et primum sumi
tur ex parte dei. Secūdum ex par
te dyaboli. Tercium ex parte male
fice. Quartū ex parte morbi. Quin
tum ex pte pdicatorū et iudicū q ta-
lia ɔtra eas pdicāt et iudicāt qz vti-
cz nuncz securi eēnt. Pmo sic. Deus
punire pōt hoiem ppter pctā. et pu
nit gladio fame et mortalitate. Itez

d'uersis alijs infirmitatibus varijs z innumeris quib' hũana cõditio subiacet. vñ qr opus ei nõ est adiũgere alias punitiões. ideo nõ pmittit. Scdo sic. Ex parte dyaboli si vera essent q̃ pdicant q' vicz vim generatiuã impedire possunt. vt vicz mulier nõ ɔcipiat. vl' si cõcipiat q' aborsum faciat vel si nõ aborsuz q' etiã post partũ natos interficiunt. vtiq3 sic pimere possent totũ mundum. Et iterũ posset dici q' opa dyaboli essent fortiora opib' dei. sc3 sacramẽto matrimonij qd' est opus dei. Tercio ex parte hois. Nã videmus si maleficiũ deb3 esse aliqd in mũdo. tunc aliqui homies plus alijs maleficiunt. De q̃ si queritur vtiq3 dicit hoc esse pter punitiõez pctõr. s3 hoc est falsum ergo z illud q' maleficia sint in mũdo. Falsitas aũt pbat ex eo qr tũc maiores peccatores ampli' punirent. hoc ẽ falsum cũ min' puniant q̃3 alij interdum iusti q' etiã cernit i pueris innocẽtibus q̃ asserunt maleficiari. Quarto põt addi z aliud argumentũ ex parte dei hoc q' qs impedire posset z nõ impedit s3 fieri permittit. vtiq3 iudicat ex sua volũtate pcessisse. Sed deus cũ sit sũme bonus nõ potest velle malũ. g' non põt pmittere vt fiat malũ qd' ipe ipedire potest. Itẽ ex pte morbi defectus z infirmitates q̃ dicunt maleficiales siles etiã sunt defectibus z infirmitatib' naturalibus. i. q̃ ex defectu nature pcedũt. q' eni aliqs claudicat. excecat vl' rõnem pdit vl' etiã morit ex defectu nature cõtingere psit. vñ nõ possunt secure maleficis ascribi vltimo ex parte iudicũ z pdicator q̃ cũ talia aduersus maleficans pdicant z practicant vtiq3 pter ingẽs odiũ a maleficis cõtra eos ɔceptũ nunq3 essent securi Sz ɔ argumẽta sumant ex qõne. j. sup terciũ pncipale pme ptis tractatus. z ppõnãt illa que sunt magis ad pplm quõ vicz pmittit mala fieri licet nõ velit malũ fieri. pmittit aũt pter admirabilẽ pfectionẽ vniuersi q̃ ɔsiderant in hoc q' bõa cõmẽdant eminẽtius z magis placent z sunt laudabiliora dum ɔpantur malis habent ibi auctes. Item pfunda dei diuine sapie iusticie z bonitatis relucẽt q̃ alias essent occulta. Et breuit p decisione qõnis possunt colligi ex his que sibi tangunt varia documẽta p informatione ppli. vicz q' deus iuste duos casus pmisit. s. angelor z pmor parentũ q̃ cum sint maiores alijs omnibus casib'. Nõ mir si alij minores pmittant. Qualiter aũt sũt maiores q̃ ad causalitatẽ nõ q̃ ad alias circũstãtias sm quas pctã maleficar. vt in. iij. q. tangit z malor angelor z pmor pentũ pctã excedũt z q̃re deus iuste pmisit illos pmos casus tangit. in. ij. q. ex qb' plima colligere z dilatare põt ad suũ placitũ. Sed ad respondendũ sup argumẽta. Nã ad primũ cũ di. Deus sufficienter punit p naturales infirmitates. mortalitates gladio z fame. Rñdet ex trib'. Primo qr de' nõ limitauit suã virtutẽ ad naturalem pcessum aut etiã ad influentias corpor celestiũ vt vic3 pter illa agere nõ possit ideo z preter illa sepissime egit in punitionẽ peccaminum mortalitates z alia inferendo preter omnem influentiam corporum. sicut in punitione peccati sup

ble i ds̄ sup mortalitatē inflictā po
pulo ꝓpꝭ populi numeratiōnē ꝛc.
Secūdo hoc vtiqꝫ cōgruit diuine
sapiētie q̄ cū rebus oībus sic admi
nistrat vt eas ꝓpꝛijs motibus age
re sinat. Ideo sicut nō cōuenit ma
liciā demōis oīno impedire ꝫ po
tius decet ipsam ꝑmittere vt agat
q̄tū ad bonū vniuersi spectare po
test. lꝫ continuo etiā refrenaꝭ ꝑ bo
nos angelos vt nō tantum noceat
quātū nocere vellet. Ita etiā non
ꝯuenit maliciā hūanā refrenare su
per ea ad q̄ ex libertate arbitrij ꝑt.
vt est fidē abnegare ꝛ seipm̄ demo
ni deuouere q̄ vtiqꝫ facere in ꝑtāte
sunt volūtatis hūane. Ex qb⁹ etiaꝫ
duobus cū deus maxime offendiꝭ
iuste permittit ea q̄ a malefica desi
deranꝭ ꝛ ꝓpter q̄ fidem abnegauit
ꝛ ad q̄ diaboli potentia se extendit
vt est hoībus. iumentis ꝛ terre fru
gibus posse nocere. Tercio de⁹ iu
ste ꝑmittit illa mala fieri ꝑ q̄ diabo
lus etiā ꝑ indirectū maxime torq̄
tur ꝛ summā recipit displicentiā ꝫ
ꝑ illa mala q̄ a maleficis v̄tute de
monū fiūt ꝑ indirectum diabolus
maxime torq̄ꝭ dū ꝯ suā volūtatem
deus oībus malis ad gl̄iam sui no
minis ad fidei cōmēdationem. ad
electorū purgatōem ꝛ cumulū me
ritorū vtiꝭ. Certū ē em̄ ꝙ iter oēs
displicētias q̄s diabolus ex super
bia q̄ sp ꝯ deū erigit. iux̄ illud. Su
ꝑbia eorū q̄ te oderunt ascendit sp
hec p̄cipua ē q̄ sibi displicet ꝙ de
us oīa sua machinamenta in sui
gloriā ꝛc. ꝯuertit. Iuste ḡ deus cū
cta ꝑmittit. Ad secūdū superi⁹ rn̄
sum ē ꝛ oportet rn̄dere ad duo q̄ i
cludūtur in argumēto. s. ꝙ nō dici
tur diabolus fortior deo nec ei⁹ fa
ctura īmmo cernitꝭ ꝙ minime v̄tu
tis existit cū nihil possit nisi ꝑmis
sione diuina. vn̄ eius v̄tus pōt di
ci minima cōꝑando ad diuinā per
missionē. licet sit maxima compan
do ad v̄tutes corꝑales q̄s natura
liter excedit. iux̄ illud sepe allega
tū. Non ē ꝑtās sup terrā q̄ ei vale
at compari. Iob. xlj. Alterū ad q̄d
rn̄dendū. Cur vicꝫ deus potius su
per vim generatiuā ꝑmittit malefi
cia fieri quā sup alios actus hūa
nos. De q̄bus etiā supra tactū ē in
materia de ꝑmissione diuina sb̄ ti
tulo. quō malefice vim generatiuā
ꝛ actū venereū impedire p̄nt. Est
em̄ hoc ꝓpter feditatē illius actus
Et qꝛ originale pc̄tm̄ inflictum ex
culpa primorū ꝑentū ꝑ illū actum
trāsfuuditꝭ ꝛ exēplificatꝭ etiā de ser
pente q̄ primū instr̄m diaboli fuit.
ꝛc. Ad terciū dōm ꝙ sic intentō
ꝛ appetit⁹ diaboli maior ē ad tem
ptandū bonos q̄ꝫ malos. lꝫ ex ꝑte
tēptati magis tēptat malos q̄ꝫ bo
nos. i. ꝙ amplior abilitas ē in ma
lis ad recipiendū tēptatōnē demo
nis q̄ꝫ sit in bonis. Ita etiā pl⁹ af
fectat ledere bonos q̄ꝫ malos. licet
maiorē abilitatē ledēdi inueniret
in malis q̄ꝫ in bonis. Et huius est
rō. qꝛ s̄m Greg. quāto crebrius q̄s
diabolo se sbijcit. tāto intolerabili
orē sibi facit vt ei reluctari nō pos
sit. Sed cū mali crebrius se subijci
ant diabolo eis fit tēptatio magis
intolerabilis ꝛ freq̄ntior cū nō ha
beāt scutū fidei formate quo se tue
antur. De quo scuto apl̄s Ephesi.
vj. In omnibus sumentes scutū fi
dei in q̄ possitis omnia tela neq̄ssi
mi ignea extinguere. Sꝫ ex alia ꝑ
te magis ꝛ acrius ipugnat bonos

q̄ malos. Et rō quia cū iam possi-
peat malos nō autem bonos. ideo
magis conat̄ p tribulatōem trahe-
re ad sui dominiū iustos quos nō
habet q̄ peccatores possessos. sic
aliqs princeps terrenus magis in
surgit ↄtra illū q̄ plus aufert de iu
re suo vel q̄ plus nocet regno q̄ ↄ
illos q̄ n̄ sibi ↄriāt. Ad q̄rtū q̄ de⁹
pmittit mala fieri n̄ vult tn̄ mala fie
ri vltra pmissa q̄ tacta sūt p̄dicator
declarare p̄t p v. signa voluntatis
diuīe q̄ sunt. pceptū .phibitio. ↄsi-
liū. opatio. ⁊ pmissio. vide sanctū
Tho. pcipue in. i. pte q̄r ibi planī-
us declarat. q. xix. ar. xij. Nam licȝ
vna sit volūtas in deo q̄ est ipe de
us sicut ⁊ vna eius essentia. tamen
p respectū ad eius opa indicat̄ ⁊ si
gnificatur nobis ei⁹ volūtas multi
pliciter s̄m q̄d psalmista dic̄. Ma-
gna opa dn̄i exq̄sita in omnes vo-
lūtates eius. Vn̄ voluntas in deo
distinguit̄ non ex pte rei. s̄ ex pte
suoȝ effectuū ita vt volūtas .ppie
dicta dicatur volūtas beneplaciti.
Voluntas methaphorice dicta di-
catur voluntas signi inquantū vi-
delicet per signa ⁊ methaphora in
dicatur nobis deum hoc velle. A
simili. Sicut paterfamilias vnam
habēs in se volūtatē demonstrat il
lam qnq̄ modis. s. per se ⁊ p alium
Per se dupliciter. directe ⁊ indire
cte. Directe cū aliquid opat̄. ⁊ tūc
est opatio. Indirecte autēȝ quādo
nō impedit opantēȝ sicut ⁊ in. iiij.
phisicō. dicitur. Remouens ⁊ pro
hibens est mouens per accidens
⁊ quantum ad hoc dicitur signum
permissio. Per aliū autē declarat
se paterfamilias aliquid velle tri-
pliciter. Vel inquantū ordinat ali

quē ad aliquid faciendum necessa
rio ⁊ .phibendo ↄtrariū. ⁊ sic sunt
pceptio in pceptis. ⁊ prohibitio in
affirmatiuis ⁊ negatiuis pceptis.
Vel inq̄ntum ordinat aliquē psua
siue ad aliqua cōsiliatiue. ⁊ hoc p-
tinet ad consiliū ⁊ sicut voluntas
humana manifestat̄ per hec quīn-
q̄ sic ⁊ ipius dei. Nō eīn pceptum
p̄hibitio ⁊ consiliū dicat̄ volūtas
dei patet per illud Math. vj. Fiat
volūtas tua sicut in celo ⁊ in terra
id ē vt in terra impleamus eius p
cepta vitemus .phibita ei impleā-
mus pro posse cōsilia. Et similiter
q̄ pmissio ⁊ opatio dicat̄ dei volū-
tas patet per Augusti. qui dicit in
enchei̅. Nihil fit nisi omnipotens
deus fieri velit. vel sinendo vt fiat
vel faciendo. Ad .ppositū cū dicit̄
illud q̄ q̄s impedire posset ⁊ non
impedit iudicat̄ ex sua volūtate .p
cessisse verū est. Sed cum infertur
Deus est summe bonus. ergo non
pōt velle mala fieri. veȝ ē. volunta
te beneplaciti ⁊ p q̄tuor signa hu-
ius volūtatis q̄r nō pōt opari ma
la nec pcipere mala nec vt nō .phi-
beat mala ⁊ psuadeat bona supero
gationis. pōt aūt velle permittere
mala fieri. Ad aliud quō cernūtur
īfirmitates ab inuicē vt vna sit ma
leficialis. ⁊ altera naturalis. puta
ex defectu nature. Respōdetur q̄
varijs modis. Primo medicorum
iudicio. xxvj. q. v. Non licet. ⁊. q.
ij. cap. Illud. vbi verba Augustini
ex secūdo de doctrina xp̄iana. Ad
hoc genus superstitionis pertinēt
omnes ligature ⁊ remedia que me
dicorum disciplina condemnat in
quibuscūq̄ rebus suspendēdis at-
q̄ ligandis. A simili vbi medici ex

circūstantijs videlicet etate complexione sana. ꝛ subito q̄si in ictu oculi immutata ꝛ ꝙ nō ex defectu sanguinis stomachi aut labe infirmitas acciderit. Iudicant illaꝫ nō ex defectu nature. sed ab extrinsico accidisse. Et ab extrinseco vbi non ex venenosa infectione. quia sic sanguis ꝛ stomachus malis humoribus esset repletus tunc ex sufficienti diuisione iudicant effectuꝫ esse maleficialem. Item secundo cum eis existit incurabilis vt nullis medicaminibus eger pōt reuelari. immo potius cernunt ipuꝫ aggrauari. Tercio qꝛ sic subito interdum accidit ꝙ iudicium infirmi super hoc cōtingit. Res gesta vni ex nobis innotuit. Nam quidam de optimatibus ciuitatis Spirensis nimis ceruicose voluntatis vxorē habuit intantum vt cum ipe libens in omibus ei complacere studeret tamen in cūctis fere suis affectionibus ei recalcitrabat ꝛ verbis cōtumeliosis semꝑ ipsum molestare satagebat. Accidit inde vt domum ingressus quadam die cum mulier solito more contra se briganti verbis obprobriosis ꝛ ire locum dare ꝛ domū exire volebat ipsa hostiuꝫ per quod exire habebat cursu veloci anticipando obseruauit ꝛ vociferando contestabatur ꝙ nisi eā verberaret nulla probitas aut honestas sibi inesset. Ad que verba grauia ille manuꝫ non animo ledendi extendit ꝛ ipsum expansis digitis super spatulaꝫ leuiter tangendo subito ad terram collisus omnē sensum perdidit ꝛ per plures septimanas in lecto decūbens grauissima infirmitate detētus fuit. qua in recompensari potest illā infirmitatē non ex naturali defectu. ꝫ ꝑ maleficiuꝫ mulieris sibi accidisse. Plura immo quasi in numera cōsimilia acta sunt ꝛ multis innotuerūt. Sunt qdam qui ꝑ certam practicā expientiam rei capiunt ꝑ hūc moduꝫ. Nā plumbum liquefactū suꝑ infirmuꝫ tenent ꝛ in scutellam plenam aqua infundunt ꝛ si imago aliqua condensata cernit᷑. tūc infirmitateꝫ ex maleficio accidisse iudicant. ꝛ quidam an talis imago ope demonuꝫ aūt naturali virtute erūpat vbi interrogantur talia practicantes respondere solent. ꝙ virtute saturni super plumbum qui alias mal⁹ existit sicut sol super aurum maleficiū sua virtute ostēdere solet. Sed qd de his sentiendum sit. an videlicet practica licita sit an non. Circa tercium principale huius tractatus tractabit᷑ canonistis eīn videtur licitum vt vana vanis cōtundāt᷑. licꝫ theologis omnino ꝯtrarium videatur cum non sint facienda mala vt eueniant bona. Ad vltimum vbi diuersa querunt᷑. Primo cum malifice non ditantur. Secundo cur ꝑncipibus eis fauētibus ad ꝑntitiem omniū inimicoꝝ ipoꝝ non cooperant᷑. Tercio cur ꝑdicatoribus et alijs eos ꝑseq̄ntib⁹ nō nocere valeant. Ad ꝑmuꝫ dicēdū. ꝙ iō vt plurimum malefice non ditant᷑ vt iux cōplacētiaꝫ demonis in ꝯtumeliā creatoris quātuꝫ possibile est ꝑ vilissimo ꝑcio emāt᷑. Et scōo ne in diuitijs notent᷑. Ad scōm cur ꝑncipib⁹ nō nocēt cā est manifesta. qꝛ quantum in ipsis est hoc fit vt ipsos in amicicia retineāt. et si q̄rit᷑ cur eoꝝ inimicis nō nocēat. Rn̄det qꝛ bon⁹

angelus ex altera parte hoc malefi ciũ impedit iuxta illud Danielis. Princeps grecorum restitit mihi viginti vna diebus. Vide docto. in. ij. sen. ten. an inter bonos angelos sit pugna et qualiter. Ad terciũ dicitur quod ideo nec inquisitoribus aut alijs officialibus nocere possunt. quia publica iusticia vtuntur. Exempla varia ad hoc possent adduci. sed temporis prolixitas non patitur.

¶ Explicit pars prima.

Incipit secunda pars huius operis.

Secũda pars principalis huius operis Quia est de modo procedendi quo a maleficiis procedendi in maleficiis inferẽdis obseruatur. Et per decẽ et octo capitula distinguitur cum duabus dũtaxat difficultatibus quarum vna in principio super remedia preseruatiua vt vicz quis maleficiari nõ possit. altera in fine super remedia amouẽtia maleficia. et per que maleficiati curari possunt cũ secundum philosophum in. iiij. physicorum remouẽs et prohibẽs coincidũt. et sunt cause per accidẽs. Jdeo vt per hec totale fundamentũ huius horrẽde heresis habeatur. Circa duo principaliter insistẽdũ erit. Primo circa introitũ earum et professionẽ sacrilegã. Secũdo circa progressum in mõ operandi et horrẽdam obseruantiam. Tercio impedimẽta salubria cõtra earum maleficia et remedia preseruatiua. et quia in morali iam laboramus materia. Jdeo argumẽtis varijs et declarationibus vbique insistere opus nõ est. cũ ea que per capitula sequentur sicut per precedẽtes questiones sufficienter discussa. Jdeo precamur in deo lectorẽ ne de mõstratiõnẽ in omnibus querat vbi accõmodata sufficit probabilitas ea deducẽdo que cõstãt aut visus vel auditus propria experientia aut fide digniorum relatibus esse vera. Circa primũ autem duo principaliter tãgentur. Primo diuersi modi ipsius demonis innoxios alliciẽdi Secũdo diuersi modi ipsam heresim profitẽdi. Circa secũdum vero sex per ordinem tangentur quo ad modũ procedẽdi et curãdi. Quia primo de his que a maleficis pro se et suis corporibus practicãtur. Secundo de his que erga alios homines operantur. Tercio de his que erga bestias Et quarto de his quibus terre frugibus nocẽt. Quinto de maleficio tantummõ virorum quibus videlicet maleficijs tantummõ viri et nõ mulieres insistũt. Sexto de questiõe super maleficia amouenda. et quibus modis curantur maleficiati. ¶

¶ Est ergo prima questio per decem et octo capitula distincta cum totidem modis in suis ritibus variantur et multiplicantur.

Questio prima.

Vtrũ quis possit per bonos angelos ita beneficiari. quod a maleficis per quoscunque infra scriptos modos nõ valeat maleficiari Et videtur quod nõ. Eo quod per precedẽtia declaratũ est etiã innoxios et innocẽtes et iustos pluries a demonibus affligi vt Job et plures pueri innocentes qui cernũtur maleficiati cũ multis alijs iustis licet nõ equaliter vt peccatores. eo quod nõ in perditiõem suarum animarum quamuis bonis fortune et corporis affligãtur. Jn contrariũ est maleficarum fassio quod vi-

delicet nõ omnes ledere valeãt sed tãtummodo illos quos cernũt ex i formatiõe demonũ diuino auxilio destitutos. Rñsio. Tria sunt genera hominum bñficiati a deo quibus illud pessimum genus suis maleficijs nocere nõ põt. Et primi sunt q publicã ↄtra eos iusticiã exercent aut officio aliquo publico aduersus eos insistũt. Secũdi qui de ritibus ecclesie seruatis ⁊ veneratis vt p aque bñdicte aspsionẽ p salis ↄsecrati sumptionẽ p candelarũ in die purificationis ⁊ frõdium i die palmaꝝ ↄsecratoꝝ vsum licitũ. cuȝ ad hoc talia ecclesia exorcisat vt vires demonis imminuãt seu muniunt õ quibus modis parebit. Tercij sunt qui p sctõs angelos varijs ⁊ infinitis modis bñficiant. De p̃mis ratõ dat ⁊ p varia acta ⁊ gesta cõprobat q̃ꝛ em̃ ois ptãs a deo est ⁊ gladiũ portat. iuxta aplm. In vindictã maloꝝ ⁊ retributiõeȝ bonoꝝ nõ miꝝ ꝙ tũc angelica ptãte demones arcẽtur. qñ iusticia in vindictã illius horrẽdi criminis exercetur. Notãt ad idẽ doctores. ꝙ q̃a ptãs demonis q̃nqȝ modis impedit in toto vel in pte. Primo p terminuȝ sue ptãti a deo impositũ. sicut de Job p̃mo ⁊ scdo tãgit. Et õ illo de quo in fornicario nider legit q iudici fassus fuerat ꝙ dũ quidã ipm inuocasset vt inimicũ suũ vita priuaret aut in corpe lederet. vel ictu fulminis interimeret. cũ vocassem demonem ait vt eius auxilio talia ppetrares. Respondit mihi ꝙ neutrum facere posset. habet enĩ fidẽ bonam ⁊ diligenter se signo crucis munit iccirco nõ in corpore. sed in vndecima parte fructuum suorum in cãpo si libet ei nocere possum. Scdo impedit p impedimentũ exterius adhibitum vt in asina balaam. Nume. xxij. Tercio per miraculum impossibilitatis exterius factum. Et sunt qui ex singulari priuilegio beneficiantur. De quo tercium genus hominum qui maleficiari non possunt iam inferius patebit. Quarto p õl iudicij singulariter disponentis per obstaculum boni angeli. vt de asmodeo interficiente sponsos sare virginis. non aũt thobiam. Quinto interduȝ per cautelã sui ipius. q̃ꝛ nõ vult interdũ dyabolus ledere vt peius inde seq̃tur. vt cum excõmunicatos vexare posset. sicut ⁊ corinthum quẽ vexauit excõmunicatuȝ. i. Chori. v. tamẽ nõ facit vt fidem ecclesie in clauiũ potestate eneruat. Ità a simili etiaȝ dicere possumus ꝙ etiam si diuina virtute nõ arcerẽtur quãdo publica iusticia exercetur. adhuc tamen sepe manum seu protectioneȝ a maleficis voluntarie retrahunt. quia vel timent earum conuersioneȝ. vel q̃ꝛ desiderant ⁊ accelerãt earum dãnationeȝ. Actis deniqȝ ⁊ gestis hec comprobãtur. Nam ⁊ prefatus doctor refert ꝙ malefici verbo ⁊ experiẽtia testimoniũ dederũt ꝙ eo ipo quo p rei publice iusticie officiales capiũtur. statim om̃is maleficoruȝ eneruat ptãs. Unde ⁊ quidẽ iudex petrus nomine de quo ⁊ supra mẽtio facta est. cũ quẽdam maleficũ stadlin nomine p suos famulos capere voluisset. tantus tremor eoꝝ manibus incussus fuit. ⁊ naribus tam malus fetor illapsus. vt se fere desperarẽt an maleficum inuadere auderẽt. Quibus dum iudex

imperasset. Secure miseris inuadi te. q: publica tactus iusticia omes vires pdet sue nequitie. Et ita rei pbauit effectus. Nā capt⁹ et in cineratus fuit ppter plurima ab eo ppetrata maleficia que sparsim hic inde posita sunt et accōmodata diuersis materijs. Sed et plura q̄ nobis inquisitorib⁹ in offitio inqsitōnis laborātibus cōtigerūt si recitare expediret vtiq3 animū lectoris in āmiratione verterēt. Sed quia laus in ore pprio sordescit. potius expedit silētio preterire q3 notam inanis glorie incurrere. illis dumtaxat exceptis que a deo in lucem prodierūt quod celari nō possunt. In oppido nempe rauēspurg. du3 a cōsulibus malefice incinerāde interrogarētur. cur nobis inquisitoribus aliqua maleficia sicut alijs hominibus nō intulissent. Rnderunt Lic3 pluries hoc facere attentassēt nō tamē potuerūt. Et de causa inqrentibus respōdebāt se nescire nisi q sic a demonib⁹ informate fuissent. quotiēs em̄ nocturnis et diurnis tēporib⁹ nobis infesti fuerunt enarrare nō sufficimus. iam vt symee cū iam vt canes aut capre suis clamorib⁹ et insultib⁹ nos inquietarent de nocte ad orōes licet inde uotas surgētibus extra fenestram loci que tn̄ in tāta altitudie erat q nisi p longissimas scalas quis adire potuisset. ictu valdissimo quasi ad caput de directo pcutiebat acus lintheo quo caput tegebat inserentes. sic etiā a nobis surgētibus reperiebātur quasi illos capiti nr̄o immittere arte magica voluissent. Sed laus altissimo qui sua pietate absq3 meritis nīs nos tanq3 publicos iusticie fidei indignos famulos pseruauit. De secūdis vero rō in se patet. Nā ad hoc exorcizātur ab ecclesia et omnino sunt efficacissima remedia ad pseruādum se ab insultibus maleficarum. Quod si queritur per quem modu3 quis se munire debet. Dicendu3 primo de his que absq3 alligationibus sacrorum verborum fuerit et demum de ipsis sacris carminibus. Nam de primis licitum est aqua benedicta etiam quecunq3 honesta loca hominum et iumentorum cum inuocatione sanctissime trinitatis et oratione dominica in saluationem hominum et iumentoru3 aspergere. sic enim in exorcismo dicitur vt vbicūq3 aspersa fuerit careat omi immūdicia liberetur a noxia non illic resideat spiritus pestilens etc. Homines enim et iumenta saluat dominus iuxta prophetam vnumquodq3 pmodulo suo. Secūdo sicut primu3 de necessitate ita hoc secundum l3 cereum benedictum accendere est de congruitate aspergere videlicet cum tali cereo loca inhabitantia. Tercio herbas consecratas adiungere vel fumigare cum illis habitabilis in aliquo loco occulto contingere plurimum expedit. Sic enim in ciuitatem Spirensi anno eode3 quo hic liber est inchoatus contigit. q dum quedam deuota mulier cum quadam suspecta malefica verba habuisset iuxta more3 mulierc ularum mutuo brigantium rixosa. de nocte tamen cum paruulum lactentem cunis imponere voluisset et mente reuoluēs ea que de die cū suspecta malefica peregiss3 timens de periculo pueri herbas benedi-

etas puero supposuit aqua simili aspersit. sal exorcisatum ori paruz immisit. signo crucis muniuit et cunabulo diligenter alligauit. Et ecce circa mediuz noctis vagientem puerum audiuit. et dum iuxta morem puerum contrectare et cunabulum in alto prope lectum positū mouere voluisset cunabulum quidem mouit. sed puerum contrectare quia aberat nō potuit. tremens paupercula et de pueri amissione vehementer dolens lumine accenso paruulum vagiantem sub lectica et in angulo sine tamen lesione reppererit. Qua in re perpendi potest quanta sit exorcismis ecclesie aduersus insidias diaboli virtus. Liquet insuper omnipotentis dei clementia et sapiētia que attingit a fine vsqz ad finem fortiter. disponit etiam istorum pessimorum hominū et demonū maleficia suauiter. vt vbi querūt fidem imminuere et infirmare. eādē in multorum cordibus firmāt et radicent validius. Utilitates enī plurime fidelibus ex huiusmodi malis proueniūt. vbi sic fides roboratur. demonis malicia inspicitur. dei misericordia et potestas manifestatur. homines ad sui custodiam actuantur et ad reuerendum xpi passionem et cerimonias ecclesie accēdūtur. Illis etiam diebus sculteтus cuiusdam ville vuiffental. dum grauissimis doloribus et torsionibus corporis esset maleficiatus. et quod per maleficia sibi contigisset non tam ab alijs maleficis quantū et per experientiam edoctus fuit. dixit enim quod singulis dominicis diebus se munire cum sumptione salis et aq̄ benedicte solebat. et quia vna die ppter cuiusdam celebrandas obmiserat nuptias eodem etiam die maleficiatus fuit. Quid deniqz de illo in Rauenspurg cum a diabolo in forma vnius mulieris ad carnalem actuz sollicitaretur. ille plurimū anxius dum desistere nollet diabolus. illi pauperi in mētem venit vt sumptione salis prout in predicatōne audierat se munire deberet. Unde cum ad introitum stube sal benedictuz sumpsisset mulier toruo vultu euz inspexit. et quis diabolorum ipsuz de hoc docuisset improperādo subito disparuit. vbi diabolus per se in effigie malefice. aut cum presentia corporali malefice affuerat cuz vtrūqz facere deo permittente potest. Sed et illi tres socij per viam ambulātes. duo eorum ictu fulminis percussi fuerant. et tercius territus cum voces in aere clamātes audisset percutiamus et illum. altera vox cum respondisset nō possumus. quia hodie verbū caro factū ē audiuit. intellexerat quod ea de causa quia missam audierat. et in fine misse euangelium Johannis. In principio erat verbum etc. audiuisset. ideo preseruatus fuisset. Sz et per sacra verba corpori alligata quod miro modo sunt preseruatiua dūmodo septem conditiones in ipsis seruentur. De quibus et in vltima questione huius secunde partis mētio fiet. Eo quod ibi de remedijs sanatiuis sicut hic de remedijs preseruatiuis tractabitur. Et illa sacra verba non solum ad preseruandum. sed etiam ad curandum maleficiatos tendunt. Plurimum autem sunt preseruatiua locorum hominum et iumentorū vba tituli triūphalis nostri

saluatoris. dum. scȝ per q̄tuor partes loci in modū crucis inscribūt. Jesus ✝ Nazarenus ✝ Rex ✝ Judeorꝝ ✝ vel etiā iūgēdo nomē virginis matre. aut euāgelistaruȝ. aut etiam verba Johānis. Verbū caro factū ē. Tercium vo genus q̄ a maleficis ledi nō pōt ē singularissimū vt pote ꝑcipua angelica custodia munituȝ. interius ⁊ exteriꝰ Interius ꝑ grē infusionē. Exteriꝰ ꝑ celestiū virtutū. s. ꝑ motores orbiū celestiū ꝓtectionē. Et hoc quidem genus in duabus spēbus electorū diuersificat. q2 vel munit cōtra oīa genera maleficiorꝝ ita ꝙ i nullo ledi pnt. vel ꝙ ꝑcipue circa generatiuā potentiā ita castificentur ab ipis bonis āgelis. sicut mali spūs quosdā malos hoīes. vl' inflāmāt circa vnā vl' infrigidāt circa aliā ꝑ sua maleficia. Primū de interiori ⁊ exteriori ꝓtectōe q̄ ad gratiā ⁊ q̄ ad influentias corporꝝ celestiū sic declarat. Nā lȝ deꝰ ꝑ se gratiam infundat mēti nr̄e. ita ꝙ nulli creature potestas ad taleȝ infusionem se extēdere ṗt. iux̄ illud. Gratiam ⁊ gloriā dabit dn̄s. tn̄ dispositiue vt tradit. s. Tho. in quodā loco super terciū senten. qn̄ deus aliquā notabilē grām vult infundere angelus bonus coopatur. Et h̄ est q̄ Dyoni. ꝑtendit. iiij. ca. de diuinis noibus. Hec ē lex diuinitatis immobiliter stabilita vt yma a summis ꝑ media perficiātur. ita ꝙ q̄cquid boni a fonte totius bonitatis in nos emanat totuȝ ꝑ ministerium bonorꝝ angelorꝝ habemus. Demus exempla cū rōnibus. Nam licet ad verbi dei ꝯceptionē in vgīne beatissima ꝑ quā deus homo factus est sola diuina virtus efficiēter affuerit tamē angelico ministerio mens virginis per salutatōneȝ ⁊ ꝑ intellectꝰ ꝯfortationē ⁊ īformatōem multū excitata vl' ad bonū ꝑ disposita fuit. Ratione nā ⁊ prefati doctoris sententia est ꝙ in homine tria sunt vt videmus. scilicȝ voluntas intellectus ⁊ potentie alie interiores ⁊ exteriores affixe mēbris ⁊ organis corpalibus. In primū solus deꝰ agere valet quia cor regis in manu domini. dispositiue angelus bonus inquantum intellectum ad veri ⁊ boni agnitionem amplius illuminat ita ꝙ in secūdū ⁊ deus ⁊ angelus bonꝰ agere possunt illuminādo. Et in terciū similiter bonus āgelus ad bonū. ⁊ malus angelus licet deo permittente immissiones malas imprimere potest. Tamen in potestate humane voluntatis est tales immissiōes factas acceptare vel refutare. q̄s etiam semper homo cum dei inuocata gratia potest ꝯpulsare. De exteriori etiam custodia. que per motores orbiū a deo cōmunicatur ē cōmunis traditio ⁊ magis cōsona tā sacre pagine q̄ꝫ philosophie naturali ꝙ omnia corpora celestia mouentur virtute angelica ⁊ dicūtur motores orbiū. ⁊ a christo ⁊ ab ecclesia virtutes celorꝝ vocātur. ⁊ cōsequenter a celestibus influentijs omnia huius mūdi corporalia regūtur. teste philosopho primo metherorū. Quare ⁊ dicere possumꝰ cuȝ deus singularem habet prouidentiā de suis electis. licet q̄sdam malis huiꝰ vite. s. penalitatibꝰ subijcit. quosdaȝ tamē ita ꝑseruat ꝙ in nullo ledi pn̄t. Et hoc donuȝ reci-

pluntvel ab angelis bonis ipis ad custodiā a deo deputat. Vel ex influentijs celestiū corpoꝝ seu a motoribus ipoꝝ orbiū. Insup notandū ꝙ licet aliqui cōtra oīa maleficia muniunt aliq vero contra aliqꝫ ⁊ nō cōtra omnia. sunt tñ aliq qui singulariter a bonis angelis super vim generatiuam ita castificant ꝙ nllo mō a mal maleficiari circa illā potentiā possunt. sed de his scribere videtur in pte supfluū. licet in pte foret necessariū ꝓpter hoc ꝙ isti qui circa potentiā generatiuā maleficiūtur ideo destituūtur angelica custodia ꝙ vel sp sūt in mortali peccato vel nimis libidiosa affectu illis spurcitijs insistunt. vñ etiam vt in prima parte operis tactuꝫ est deus amplius pmittit potentiā illam maleficari ne dum ꝓpter eius turpitudinem quantū ⁊ ꝓpter hoc ꝙ corruptio primi pentis sub originali cōtagione in totū genus humanū traducit. Dicam⁹ tamē pauca qualiter bonus angelus interdum viros iustos ⁊ sanctos beneficiet ⁊ precipue circa vim generatiuam. Nam ita factum est de sancto Sereno abbate. de quo refert cassianus in colla. patrū colla. abbatis Sereni prima. Hinc inqt p eterna cordis atqꝫ aie castitate nocturnis diurnisqꝫ pcibus. ieiunijs qꝫ atqꝫ vigilijs infatigabilit insistētes cū ctos est⁹ carnalis ꝯcupiscētie tādē per diuinā gratiam in se extinxisse ꝑcepit. Deinde maiori zelo castitatis succēsus pfatis vsus remedijs a deo petijt vt interioris hois castitas in corpus redūdaret dei dono Postremo aūt veniens ad eū angelus in visione nocturna eiusqꝫ velut aperiens ventrem quandā ignitam carnis strumā de eius visceribus euellens suisqꝫ oīa vt fuerāt locis intestina restituens. Ecce inquit incentiua carnis tue ebscisa sunt ⁊ obtinuisse te noueris hodierna die ꝑpetuā corꝑis puritatem iuxta votū q̄ poposci vt ne ipe quidem nāli motu q̄ ettā in puulis atqꝫ lactentib⁹ excitat vlterius pulseris. Sic etiā de beato equitio abbate dicit btūs Grego. primo libro dyalogoꝝ. Hunc inquit cū iuuentutis sue tempe acri certamen carnis incentiua fatigarēt. ipse sue tētationis angustie ad orōnis studium sollertiorē fecerūt. Cunqꝫ hac in re ab omnipotēti deo remediuꝫ ꝯtinuis pcibus quereret. nocte q̄dam assistente angelo eunuchari se vidit. eiusqꝫ visiōe apparuit ꝙ omnem motū ex genitalibus mēbris abscideret. atqꝫ ex eo tpe ita fuit alienus a tentatiōe. ac si sexuꝫ nō hret in corpe. ecce quale beneficiū castificationis. Quia virtute fret⁹ ex dī oīpotētis auxilio vt viris ante perat ita cepit postmodū feminis pesse. Ita in vitaspatrū illoꝝ q̄s sanctus Heraclides vir religiosissim⁹ collegit in libro suo quē paradisuꝫ nomiat. meminit cuiusdā scti pris ⁊ monachi quā heliā vocat. Hic misericordia mot⁹ trecētas femias in monesteriū collegit ⁊ regere cepit Transacto aūt biennno iam triginta quinqꝫ annos hns vite tētatus a carne in heremū fugit vbi biduo ieiunus orās ait. Dñe deus aut occide me aut libera me ab hac tentatōne Vespere igit somnus ei irrepsit ⁊ tres angelos ad se venire vidit quibus querentibus. Cur a monaste-

rio virginū fugisset. nec ille p̄ vere cundia rn̄dere auderet. dixerūt angeli. Si liberaberis nō redibis curam feminarū gerendo. Rn̄dit ille q̄ libēs. Tūc illi iuramentū ab eo excipiētes qđ exegerant eū eunucharunt. Nā vnꝰ manꝰ. alter pedes tercius nouacula testiculos eiꝰ visus est abscindere nō q̄ ita vere eēt ẜ q̄z ita eē videbat̄ querētibusq̄ an ne remediū sentiret. Rn̄dit ille se plurimū exoneratū. Vn̄ quita die ad lugētes femias rediit ꝛ p q̄draginta annos q̄bus supuixit nec pristine tētatiōis deinceps scintillam sensit. Nō minꝰ bn̄ficiū collatū eē legimꝰ beato thoma doctore nostri ordinis q̄z cōsanguineis ꝓpter ingressum dicti ordinis incarceratꝰ. vt p meretricem seduceret̄ ad seculum tētatus est. q̄ p cōsanguineos intromissa veste ꝛ ornatu cōptissimo cū doctor eā intuitꝰ fuisset ad materialē ignē cucurrit titiō ez ignitū arripuit ꝛ sugestricē ignite libidis e carcere fugauit. ꝛ orōni statim ꝓ castitatis dono ꝓstratus obdormit. Vbi duo angeli ei apparuerūt dicētes. Ecce dei ex pte te cingimꝰ cingl'o castitatis qđ nulla possit de cetero impugnatiōe dissolui. Et q̄ hūana virtute meritis nō acquirit̄ ex pte dei ꝯfert̄ ex dono. Sēsit igr̄ cincturā. s. tactū cincture ꝛ exclamādo euigilauit. Deinceps tāto mūere castitatis se dotatū sensit. vt ab eodē tpe omnē abhorreret luxuriā vt nec sine necessitate feminis colloqui possz sed pfecta castitate polleret hec ex fornicario Nider. His igit̄ tribus generibꝰ hoim demptis nemo securus a maleficiis. quin ex decē ꝛ octo modis infra scriptꝭ aut

maleficiat̄ aut ad maleficiendū tentat̄ ꝛ incitat̄: De quibꝰ p ordinē ꝑmo ē differendū vt post eo clarius quibꝰ remediis maleficiati possint reuelari discutiat̄ ꝛ vt eoclariꝰ pateāt ipi decē ꝛ octo modi per totidē capitula deducent̄. vt primo circa maleficaꝝ introitū pateāt diuersi modi p quos ipse malefice innoxias iuuēculas in augmētū illiꝰ ꝑfidie attrahūt. Scđo de mō sacrilege ꝓfessionis eaꝝ vbi ꝛ quedā declaratio omagii p̄standi ipi dyabolo inducit̄. Tercio de mō quo localiter transferūtur in corpe vel i spū Et quarto quo se incubis demonibus subiiciūt. Quinto de mō generali ꝑut p sacramenta ecclesie sua maleficia exercēt. Et in speciali de modo quo demptis corporibus celestibus quascunq̄ creaturas deo ꝑmittente inficere solent Sexto de modo quo vim generatiuā impedire solent. Septimo super modū q̄ mēbra virilia auferre p̄stigiosa arte solent. Octauo super modū quo homines in bestiales formas transmutare solent. Nono super modū quo demones intra capita sine lesione existunt quando p̄stigiosas apparitiones opant̄. Decimo supˡmodum quo demones opatione maleficaꝝ homines interdū substantialiter ībabitāt. Undecimo quo omne genus infirmitatis inferre solēt ꝛ hoc in generali. Duodecimo de quibusdam infirmitatibus in speciali. Terciodecimo super moduz quo obstetrices malefice maiora damna inferunt dum infantes aut interimunt. aut demonibꝰ execrādo offerunt. Quartodecimo super modum quo iumentis varia no-

cumenta inferūt. Quintodecimo super modū quo grādines ⁊ tēpestates cōcitare. ⁊ fulgura fulminare sup hoīes ⁊ iumēta solēt. Sedecimo decimoseptimo ⁊ deciooctauo sup tres modos quo tm̄ viri ⁊ nō mulieres maleficijs sunt intenti. Post hec sequetur q̄stio sup modos tollendi hm̄ōi maleficia. Nec estimat q̄s funditus hoꝝ noticiaꝫ capere ꝓ eo ꝙ hi varij modi sup varia maleficia inferēda recitantur. Hoc eīm ⁊ modicū vtile īmmo fortassis ⁊ nocere posset neqꝫ eīm ꝓhibiti libri nigromātie hic inserūtur cū hoc genus supstitiōīs nō libris aut a doctis ſꝫ omnino ab imperitis practicaṫ. vnū hn̄s fundamentū. dū illud nō exprimiṫ aut practicaṫ impossibile sit aliquem maleficijs vt maleficū insistere. Recitantur aūt hic modi in supficie vt eoꝝ opa nō incredibilia videātur sicut hucusqꝫ in magnā fidei contumeliam ⁊ ipoꝝ maleficoꝝ augmētum actū ē. Nō si aliq̄s ex pbabitis cū dictū ē aliq̄s pseruari ꝯ influētias corpoꝝ celestiū vt maleficiari nullo mō possint. velit hoc etiaꝫ attribuere illis influētijs dū aliq̄ maleficiātur q̄si q̄dam necessitas ibi sit siue ad pseruādū a maleficijs. siue ad inficiendū ab illis. talis non recte mentem doctoꝝ sapet varijs respectibus. Primo qꝛ eīm tria sunt q̄ a tribus celestibus causis dirigūt. s. volūtatis actus. intellectus actus. ⁊ corpalia. Et primuꝫ vt supra tactū ē a solo deo ⁊ immediate dirigiṫ. Secundū ab angelo. Tercīū a celesti corpe. lꝫ dirigiṫ nō tm̄ necessitaṫ. Secūdo qꝛ eīm ex dictis manifestū ē ꝙ electōes ⁊ voluntates immediate a deo dirigūṫ Iux aplum. Deus est qui opatur in nobis velle ⁊ pficere ꝓ bona volūtate. ⁊ cognitio hūana intellectiua a deo mediātibus angelis ordinaṫ. Ideo etiā corpalia q̄cūqꝫ siue sint interiora vt vtutes ⁊ scie acq̄site p corpales potētias interiores. siue sint exteriora vt sanitates ⁊ egritudines a celestib⁹ corpib⁹ mediantibus angelis dispēsanṫ. qđ ⁊ Dyonisi⁹ tangit. iiij. c. de di. no. ꝙ corpora celestia sunt cause eoꝝ q̄ in h̄ mūdo fiūt. tm̄ hec sunt intelligēda quo ad sanitates ⁊ egritudines naturales. He autē egritudines cum sint supnaturales ꝑṫ demonis potētiaꝫ q̄ illas deo pmittēte ifert. lō nō possum⁹ dicere ꝙ ex influētijs corpoꝝ celestiū ꝯtingat ꝙ aliquis maleficiaṫ. sicut bn̄ dici pōt ꝙ ex influentijs corpoꝝ celestium ē ꝙ aliq̄s maleficiari non pōt. Et si dr̄ ꝙ opposita hn̄t fieri circa idē. ⁊ sicut ꝑpositū in ꝑposito ita oppositū in opposito. Rn̄detur ꝙ vbi aliq̄s pseruaṫ vtute corpoꝝ celestiū ab infirmitatib⁹ his supnaturalib⁹ h̄ nō fit vtute corpoꝝ celestiū immediate. ſꝫ vtute angelica que illam influentiam cōfortare pōt. vt inimicus suis maleficijs non possit sup eā pualere ⁊ virtus illa angelica potest deriuari vel a motore orb celestis vt sicsā in pūcto q̄s mori dēret sup periodo naturali deus sua potētia q̄ sp p medias causas hm̄ōi opaṫ h̄ immutare pōt virtutē conseruatiuam ꝓ defectiua nature immittendo ⁊ ei⁹ influentie ita ⁊ dicere possumus de eo qui maleficiari posset ꝙ etiam tali mō a maleficijs preseruaṫ. vel fit talis pseruatio ab ange

lo ad custodiā deputato q̄ etiam p̄
cipua est inter om̄es custodias. Et
quod dr̄ Hiere. xxij. Scribe virū
istū sterilem q̄ in diebus suis non
psperatur. Hoc intelligit̄ q̄tū ad
electōnes volūtatis in quibus bō
vnus psperat̄. alius nō. qđ etiam
cōtingē pōt ex influentijs corpoꝝ
celestiū. verbigr̄a. aliq̄s inclinat̄
ex ipsiōe corpm celestiū ad aliq̄s
electiones vtiles vt de ingressu re
ligionis. vel hmōi. Et cū ex lumīe
angeli illuminat̄ eius intellectus
ad eadē agenda. ⁊ ex diuina opati
one inclinat̄ eius volūtas ad hoc
psequndū talis dr̄ bene psperari.
vel etiā qn̄ q̄s inclinat̄ ad aliquam
artem vel ad aliqđ vtile practican
dū. Econtra dicetur male fortuna
tus. qn̄ ex superioribus causis ad
ꝯtraria eius electio inclinat̄. De q̄
bus sentētijs ⁊ multis alijs loq̄tur
sanct⁹ Tho. in summa ꝯtra gentil.
lib. iij. ⁊ in plerisq̄ alijs locis quō
differt dicere aliquem esse bene vel
male natū bene vel male fortunatū
bene vel male gubernatū ⁊ custo
ditū. Quia ex dispositiōe relicta a
corpe celesti dicitur aliq̄s bene vl'
male natus. ⁊ sic etiā fortunat⁹ s̄m
vō ꝙ ab angelo illuminat̄ dr̄ bene
custoditus ⁊ non male vbi seq̄tur
illuminationes. Sed s̄m ꝙ a deo i
bonū ⁊ illud pseq̄tur dicitur bene
gubernatus. Que tamē electōnes
hic nō hn̄t locum quia de ipsis nō
intendimus sicut de pseruatōne a
maleficiis inferendis. De qua ad p̄
sens sufficiat. aggrediēdo earū ce
remonialia que ab eis practicātur
Et primo quib⁹ modis innoxios
ad earum perfidiam alliciunt.

De diuersis medijs quibus de
mones attrahūt ⁊ alliciūt innoxi
os p maleficas ad augmentum illi
us perfidie. Capitulum. I.

SUnt aūt tres
modi p̄ ceteris q̄bus de
mones per maleficas in
noxios subuertūt. Et ex q̄bus cō
tinue illa perfidia augmentat̄. Et
primus ē per tediū ex importuna
tempaliū damnificatione. Nam si
cut sanctus Grego dicit. Diabol⁹
frequēter temptat vt saltim tedio
vincat. Intelligas tamē hoc infra
vires tēptari. ⁊ sup diuinā pmissio
nem declara ꝙ deus pmittit ne ho
mines ignauia torpeāt. In cui⁹ fi
gura dr̄ Iudic. ij. Has gētes nō de
leuit deus vt erudiret israel in eis
⁊ loq̄tur de finitimis nationib⁹ ca
naneoꝝ iebuseis ⁊ alijs. Etiā hussi
te ⁊ alij heretici pmittūtur vt dele
ri nō valeāt. Ita ⁊ demones p ma
leficas tantis afficiunt damnis in
tpalibus vicinos ⁊ innoxios vt q̄
si coacti maleficarum suffragia pri
mo habeāt implorare ⁊ demū eaꝝ
ꝯsilijs se submittere. Expientia se
pe nos edocuit. Nouimus in dyo
cesi augustiēsi hospitē cui infra an
nū. xliiij. eq̄ successiue duꝫ fuissent
maleficiati vxor tedio affecta male
ficas ꝯsuluit ⁊ sup̄ earū ꝯsilia vtiq̄
non salubria alios eq̄s ex post eme
rat q̄r vector erat a maleficiis pser
uauit. quāte deniq̄ mulieres i offi
cio inquisitionis nobis existenti
bus conqueste fuerunt ꝙ dum p
pter damna vaccis ex priuatione
lactis ⁊ alijs iumentis illatis suspe
ctas maleficas ꝯsuluissent. etiā re
media oblata pcepissent dūmodo

aliquid vni spiritui ꝓmittere voluissent. ⁊ illis inquirentibus q̄d nā ꝓmittendū foret respondebāt paruꝫ hoc esse dūmō informationibus illius magistri assentirent sup certas obseruantias tp̄e diuinorū in ecclesia aut in ꝓfessionibus sacerdotibꝰ faciendū aliqua subticendo assentirent. Ubi notandum q̄ vt supra tactū est mille ille artifex a minimis ⁊ paucis inchoat. vt q̄ tp̄e eleuationis corpis xp̄i in terrā spumāt aut oc'los claudāt aut q̄ aliqua v̄ba inutilia ꝓferant sicut ⁊ nouimus eaꝫ q̄ adhuc supest seculari brachio defensa: q̄ñ infra missaꝝ solēnia sacerdos pp̄l'm salutat dicēdo. Dñs vobiscum. Ipsa semp subiūgit vulgari sermōe. ker mir die zung jm ars vmb. Aut q̄ in cōfessione post absolutionē factā etiā similia ꝓferāt. aut q̄ nunq̄ₓ ex integro cōfiteanꝶ p̄cipue mortalia peccata. sicq̄ₓ ad omnimodā fidei abnegationē ⁊ sacrilegā ꝓfessionē paulatim pducunꝶ. Et h̄ modus seu etiā q̄cunq̄ₓ cōsimilis obseruaꝶ a maleficis erga honestas matronas vicijs carnalibus minus deditas magis autē terrenis comodis inhiantibus. Sed erga iuuēculas ambitioni ⁊ voluptatibus corporis magis deditas aliū modum obseruāt. s. per carnalia desideria ⁊ voluptates corpis. Ubi notanduꝫ q̄ sicut intētio ⁊ appetitus dyaboli maior est tentandū bonos q̄ₓ malos. licꝫ ex parte tentatorūꝫ magis tentat malos q̄ₓ bonos. id est q̄ amplior abilitas repitur i malis ad recipiendū tentationē demōis q̄ₓ sit in bonis. Ita ⁊ dyabolus sanctiores q̄sq̄ₓ virgines ⁊ puellas magis seducere conatur. cui experiētia superest ⁊ etiam ratio. Nam cum malos iam possideat nō aūt bonos. iō magis conaꝶ seducere ad sui dominiū iustos quos nō hꝫ q̄ₓ possessos malos. Sicut etiaꝫ aliquis p̄nceps terrenus magis insurgit contra illum q̄ plus aufert de iure suo q̄ₓ cōtra alios qui nō sibi cōtrarianꝶ. Experientia. Nam in oppido Rauenspurg e duabus incineratis ꝓut etiam inferius patebit: vbi de modo quē obseruant concitando tempestates tangeꝶ vna illa balneatrix inter alia que fassa fuerat etiā hoc recitauit se multas a dyabolo fuisse ꝑpessas iniurias ea de causa q̄ virginē quandā deuotā ⁊ filiaꝫ cuiusdā prediuitis quem nomiare opus nō est cum ⁊ ipsa iā defuncta sit disponente diuina clementia ne malicia deprauaret cor eius seducere deberet taliter vt ip̄aꝫ festiuo aliquo die inuitaret vt ⁊ ip̄e demon in specie iuuenis cum ea sua colloquia habere posset. Addiderat etiam q̄ licꝫ sepissime hoc facere attentasset semp tamen vbi iuuenculam fuisset allocuta: illa signo sancte crucis se muniuit. Et hoc vtiq̄ₓ ex instinctu sancti angeli ad effugandū opera dyaboli ꝓcessisse nemo dubitabat. Est ⁊ alia virgo in dyocesi argentinēsi constituta que ⁊ vni ex nostris confessa asseruit: q̄ die quadā dominica dū solitaria in domo paterna incederet vetula quedam illius oppidi ip̄am visitandi gratia accessit. et inter alia scurrilia verba que protulerat: hec vltimatim subintulit vt eā si placeret ad locuꝫ vbi iuuenes omibus hominibus oppidi incogniti morarenꝶ deduceret. Et dum ait v̄go assensum p̄buissem: ⁊ ip̄aꝫ sub

secuta ad domū venissem. vetula sibi intulit. Ecce p grad⁹ ad camerā superiorē ascēdem⁹ vbi iuuenes morant: sȝ caueas ne signo cruc̄ te munias q̄ dū me facturā asseruissem illa p̄cedente ego p gradus sequēdo occulte me signo cruc̄ muniui. Vn̄ contigit q̄ in summitate graduū ꝛ ante camerā pariter constitute: illa vetula horribili vultu ꝛ stomachato animo se vertēdo ꝛ me aspiciendo dixit. En maledicaris signo crucis cur te signasti: abhinc in nomie diaboli recedas sicq̄ ad ꝓpria rediij illesa. Qua ex re colligit q̄ntis versutijs antiquus ille hostis in seductionē animarū debachat. Prefata deniq̄ balneatrix incinerata p hūc modū asseruit ab alia quadā vetula se seductā: cum tn̄ eius cōsodalis differenti mō. q: videlicet demonē in via in specie humana inuenisset cū ꝛ ipsa intentiōis fuisset amasiū suum fornicatiōis causa visitare: ꝛ vbi a demōe incubo cognita fuisset et interrogata an eū agnosceret: et ipsa se eū minime agnoscere assereret. Ille rn̄dit. Demon sum: ꝛ si volueris ad tuū beneplacitū semper ero paratus: nec in q̄buscūq̄ necessitatib⁹ te deseram. Ad que illa duȝ annuisset decē ꝛ octo annis vsq̄ videlicet ad vltimū vite spurcitijs illis dyabolicis inseruiuit cū fidei tamē omnimoda abnegatione: Et est tercius modus alliciendi p viā mesticie ꝛ pauptatis. Nam corruptis iuuēculis ꝛ spretis ab amatoribus q̄bus se nubēdi gratia ad eorū promissa impudice copulauerāt vbi iā omni frustrant confidentia ꝛ se vndiq̄ infamatas: considerant etiā ad quecunq̄ dyabolica presidia se conuertunt aut ratione vindicte illum maleficiando amatorē seu illam cui se coniunxit aut alias omibus spurcitijs se submittendo machinātur. Et sicut talium iuuenculaꝝ nō est numerus vt heu experientia docet ita nec numerus maleficarū ex eis insurgentium pauca ex multis referamus. Est locus i dyocesi Brixin. vbi iuuenis sup vxorem sibi maleficatā talē casum deposuit. De eiꝰ tempore iuuētutis quandā ait adamando dum ipa iugiter instaret vt eā matrimonio copularē ꝛ ego eaȝ spernendo aliā ex alio dominio duxissem in vxorem volens tamē amicicie grā ei complacere ipam ad nuptias inuitabam. Qua veniēte dū alie mulieres honeste suas ꝓpinas seu oblationes presentarent: illa q̄ inuitata fuerat manū eleuans ceteris mulieribus que circūstabant audientibus dixit: paucos dies sanos post hāc diē habebis. Et sponsa territa cū eā non agnosceret eo vt premissum est ex alio dominio copulata fuerat dū interrogaret circūstantes que nā eēt q̄ ei hmōi minas intulisset. Alie ipam vagā ꝛ dissolutā mulierē existere affirmabāt: nō minus tamē ea q̄ predixit ꝛ eo ordine subsecuta fuerūt. Nā post paucos dies adeo maleficiata fuit ꝛ oibus mēbris destituta q̄ etiā vsq̄ in presens vltra annos decē in suo corpore maleficia cernunt: si ea q̄ in vno dūtaxat opido illius diocesis reperta sunt inserēda essent liber integer foret conficiendus: cōscripta auteȝ sunt ꝛ reposita sunt apud eundem episcopū Brixin. et vtiq̄ stupenda ꝛ inaudita vt testis idē existit. Nec silentio p̄tereundū putamus rē stu

pendā ꝛ inauditā. Nā comes qdam pclarus genere ꝛ vuestrañ. territorij in cōfinibus argētinensis dyocesis iuuenculā sibi genere pclarā duxit vxorē quā tamē post celebratas nuptias vsq ad terciū annū carnaliter cognoscere non poterat maleficiali impedimēto vt rei ꝓbauit euētus ꝑpeditus. Anxius et qd agere ignorās ꝛ scōs dei iugiter interpellās. Accidit vt ad ciuitatē metēsem ob negocioꝝ qrundā expeditionez applicaret: in q dū p vicos ꝛ plateas seruis ꝛ familia vallat⁹ incederet qndā mulierē q ante illos annos cōcubina sua fuerat obuiā haberet. qua visa dū sup maleficia sibi illata minime cogitaret improuise eā blande ex antiqua amicicia cōtracta alloquit. ꝛ qualiter se hr̄et et valeret inuestigat. At illa cernēs comitis pietatē viceuersa comitē de valitudine sui corpis ꝛ status diligenter inuestigauit. Quo respondēte ꝙ bn̄ prospere cūcta sibi succederēt. Illa attonita paululuz siluit. et comes cernens eā attonitā ampli⁹ verbis blandis eā aggredit ad collationē inuitando. At illa de statu vxoris inuestigando simile responsum accepit: ꝙ bene in oibus se haberet. Tunc illa an ne pueros generasset inquisiuit. ꝛ comes. tres mihi ait sunt pueri masculi. quolibet anno vnū genuit. Tūc amplius illa stupefacta paululum siluit. ꝛ comes. Rogo te charissima cur tā diligenter inqris: indica. nec em̄ dubito qn mee felicitati congratularis. Tunc illa vere cōgratulor: sed maledicat illa vetula que obtulit se corpus vr̄m velle maleficiare vt carnalē actū cū vxore vestra exercere minime haberetis. In cui⁹ signuz puteus q est in medio curie vestre continet in fundo ollā certas res maleficiales cōtinentē. q ea de causa ibidem posita fuit. vt qdiu ibidē cōtineret tādiu coeundi impotētia vobis adesset. ƺ ecce oia vana sunt de quibus gaudeo ꝛc. Nec comes diu distulit ad domū regressus puteuz exhauriri fecit. ollā repperit. ꝛ cuncta cōcremando potentiā illā perditam subito recupauit. Unde comitissa denuo nobiles quasq ad nuptias nouas inuitauit affirmans se iā dominā illius castri ꝛ dominij. q tanto tpe vgo pmansisset Castrū ꝛ dominiū ꝓpter honorē comitis nō expedit noiatim exprimere. hoc em̄ ipm recta ratio psuadet. ꝛ vt substātia facti in detestationē tanti criminis detegat. Ex qbus patent varij modi a maleficis vsitati in augmētū sue pfidie. Prefata em̄ mulier qꝛ ab vxore comitis expulsa. hoc maleficiū comiti ex alterius malefice informatione intulerat. Qua de cā innūeri effect⁹ maleficiales sequūt.

Sequitur de modo sacrilege professionis. Capitulum. ij.

Modus aūt sacrilege ꝓfessionis sup expressum pactū fidelitatis cuz demonibus varius existit. vtpote cuz ꝛ ipse malefice varijs exercitijs circa maleficia inferēda insistūt. Pro cuius intellectu est pmo aduertendū ꝙ sicut in genere triplices apparēt malefice vt in pma pte tractat⁹ tactū est. s. ledētes ƺ curare nō valētes. Curātes ꝛ ex aliq singulari pacto cum demone inito non ledētes. ledentes et curantes. ita et inter

ledētes vnū genus existit supremū in quo genere existētes omnia alia maleficia que alie sparsim exercent pperrare valent. Unde profitendi vbi describit satis declarat de alijs speciebus inferioribus. Sunt autē he que ꝯtra humane nature iclinatione imo oim ferarū lupina tantū modo excepta ꝓprie spēi infantes vorāt ꝛ comedere solēt. Et hec ē suprema spēs in maleficijs exercēdis sunt eni q̄ ad innumera nocumēta alia tendūt. He em grandines ꝛ aures lesiuas cū fulminibus exagitāt sterilitatē in hoib⁹ ꝛ iumētis ꝓcurant. Infātes quos nō deuorāt demonib⁹ vt supra patuit offerūt aut alias occidūt. Sꝫ hoc circa infātes nō renatos fōte baptismatis. quos aūt deuorāt renati sūt vt patebit ꝫ nō nisi deo ꝑmittēte. Sciūt ꝛ infātes ꝓpe aquas ambulantes in ipas nullo vidēte in aspectu parentum ꝓijcere equos sub insessoribus freneticos facere de loco ad locū per aera vel corpalr vl imaginarie trāsmeare iudicū ꝛ ꝑsidentiū animos ne eis nocere valeant immutare taciturnitatem sibi ꝛ alijs in tormentis procurare. in se capientium manus ꝛ animos tremorē magnū incutere: occulta alijs manifestare. et quedam futura ex demonum informatione que videlicet aliquā causam possunt habere naturalē predicere. vide questionē an demōes valeant futura ꝑcognoscere in. ij. snia rū. di. xij. absentia velut ꝑntia ꝯspicere ad amorē vel odium inordinatū mentes hominū immutare ictu fulminis non nunq̄ quē volunt vl etiam aliquos homies ꝛ iumēta interimere. vim generatiuā aut etiam potentiā coeundi auferre. abortum procurare. infantes in vtero matris solo exteriori tactu interimere. solo etiā visu absq̄ tactu interdū homines ꝛ iumēta maleficiare ꝛ mortem inferre ꝓprios infantes demonib⁹ dedicare ꝛ breuiter omnia vt ꝑmissuꝫ est pestifera q̄ alie malefice sparsim ꝓcurare sciunt quādo dei iusticia talia fieri ꝑmittit. He in illo genere supremo existentes pperrare sciunt. nō autem econuerso. hoc tamen est cōmune omniū spurcicias carnales cum demonib us exercere ideo ꝛ ex illorum mō profitendi q̄ in supremo genere existunt aliaruꝫ maleficarū modū faciliter quis capere potest. Fuerūt autē tales dudum ante triginta annos in cōfinibus sabaudie versus dominiū bernensium vt recitat Nider i suo fornicario. nūc autem in cōfinib⁹ lombardie versus dñium ducis austrie vbi ꝛ inquisitor cumanus vt in ꝑcedenti parte tactū ē vno anno quadraginta ꝛ vnā maleficas incinerari fecit. ꝛ fuit annus dñi. lxxxv. qui etiā adhuc cōtinue inquirēdo laborat. Modus autē ꝓfitendi duplex est. Unus solennis ꝓ simile ad votum solenne. Alius modus ꝓfitendi priuatus qui seorsum demoni q̄cunq̄ hora fieri potest. Solēnis inter eos fit vbi malefice i certam cōtionē statuto die veniūt ꝛ demonē in assumpta effigie vidēt hominis. q̄ duꝫ sup seruāda sibi fidelitate cū tēporaliū prosꝑitate ꝛ longitudine vite hortaf. ille que assunt nouiciā suscipiēdā sibi cōmēdant. Et demōsi de abneganda fide ꝛ cultu xp̄ianissimo. ꝛ de extensa muliere. sic ei et beatissimā ꝟginā mariam nuncu

pāt. ꝛ de sacramētis nunq̄ venerā-
dis inuenerit nouiciā seu discipulū
voluntariū. ¶ Tunc demon manū ex
tēdit: ꝛ viceuersa discipulus seu no
uicia stipulata manu illa seruare ꝓ
mittit. Et demon habitis illis pre-
missis statim subiūgit hec non suffi
cere. Et vbi discipulus q̄ nā vlteri⁹
sint faciēda inq̄rit. Demon omagi-
um petit qđ cōtinet vt in aīa ꝛ cor
pore sibi eternaliter ptineat et pro-
posse alios quoscūq̄ vtriusq̄ sexus
sibi associare velit. Adiūgit deniq̄
vt certa vnguēta ex ossibus ꝛ mem
bris puerorū: ꝛ p̄cipue renatorū fon
te baptismatis sibi cōficiāt. p q̄ cun
ctas suas volūtates explere cū sua
assistentia poterit. Hūc modū nos
inq̄sitores expientia teste pcepim⁹
in oppido brisiaco basilensis dyo-
cesis plenā informationē capiendo
ab vna iuuēcula malefica: sed con-
uersa. cuius ꝛ matertera in dyocesi
argentinensi incinerata fuerat: que
etiā addiderat q̄ per modū quo ei⁹
matertera ipam primitus seducere
tentasset talis erat. Quadā em̄ die
secū per gradus ascēdere habebat:
ꝛ eius iussu camerā intrare vbi cū
vidisset q̄ndecim iuuenes in vesti-
mētis viridi coloris ad modū quo
rutheri incedere solēt: matertera si
bi dixit. Elige ex his iuuenibus et
eū quē volueris tibi tradā. ꝛ ipse te
sibi in spōsam assumet: ꝛ cū illa nul
lū se velit habere asseruisset graui-
ter vulnerata tandē acquieuit mo-
dū exprimēs p̄missum. asseruit etiā
q̄ sepius p longa terrarū spacia de
nocte secū trāslata fuerat etiā ab ar
gētina vsq̄ coloniā. Hec est illa cu
ius occasione in p̄ma questione ꝓ
missum est nos velle declarare. an
malefice vere ꝛ corpaliter a demoni
bus transferant de loco ad locū. Et
hoc ꝓpter v̄ba canonis. xxvi. q. v.
ep̄i. vbi textus sentit q̄ solūmō ima
ginarie. cum tn̄ interdū etiā vere et
corpaliter trāsferant. Interrogata
em̄ an solū imaginarie ꝛ fantastice
sic incederēt p demones illuse. Re-
spondit q̄ vtroq̄ mō prout etiā ve
ritas se hȝ vt inferius de mō trans-
ferendi localiter declarabit. Asseru
it etiā q̄ maiora dāna ab obstetrici-
bus inferunt. q2 vt plurimū infan-
tes aut h̄nt interimere aut demoni
bus offerre. ab ipa etiam matertera
asseruit se grauiter fuisse semel v̄be
ratā: eo q̄ ollam quandā occultatā
discooperiendo plurimorū infantiū
capita repperisset. Et plura alia re-
tulit prius p̄stito pro dicēda verita
te iuramento vt decuit. eius deniq̄
verbis sup modū profitēdi fides in
dubia accomodat: etiāȝ p ea que in
suo fornicario p̄fatus Johānes ni
der doctor p̄cipuus. q̄ etiāȝ nr̄is tē-
poribus miris claruit sc̄pturis reci-
tat. ꝛ hoc ex relatu inq̄sitoris eduē
si diocesis q̄ etiā in ipa diocesi mul
tos de maleficijs reos inq̄sierat et
incinerari fecerat. Dicit em̄ p̄fato
inq̄sitore mihi referente pcepi q̄ in
lausanēse ducatu quidā malefici ꝓ
prios natos infantes coxerāt et co-
mederāt. Modus aūt discēdi taleȝ
artē fuit vt dixit q̄ malefici in cer-
tā cōtionē venerūt ꝛ ope eorū veri
similiter demonē in assumpta ima-
gine viderēt hoīs cui discipulus ha
bebat necessario dare fidē de abne-
gando christianissimo de euchari-
stia nunq̄ adorāda ꝛ de calcādo su
per crucē vbi latent valeret. Sequi
tur aliud exemplū ab eodem. Fuit

insup fama cõmunis petro iudice in bolthingen referente q in terra bernensium.xiij.infantes deuorati essent a maleficis q̃ obrem etiã publica iusticia satis dure exarserat in tales paricidas. Cum aũt petrus q̃siuisset a quadam capta malefica p quem modũ infantes comederent. Illa respõdit. Modus iste est. Nã infantibus nondũ baptisatis precipue insidiamur. vel etiam baptisatis presertim quando signo crucis non muniunt z oratiõibus. Lector aduerte q ideo non baptisatis precipue insidiant instinctu dyaboli: vt nõ baptisetur sequitur hos in cunabulis vel ad latera iacentes parentũ ceremonijs nr̃is occidimus quos postq̃ putamur oppressi esse vel aliunde mortui de tumulo clam furto recipimus: z in caldari decoquimus quousq euulsis ossibus tota caro efficit pene potabilis. de solidiore materia vnguentũ facimus nostris voluntatibus et artibus. ac transuectionibus accomodis. de liquidiori vero humore flascone vt vtrem replemus. de quo is q̃ potatus fuerit additis paucis ceremonijs statim conscius efficitur z magister nostre secte. Sequit ad idem modus alius magis distinctus et clarus. Nam iuuenis quidam cum vxore malefica captus in bernensium iudicio seorsum ab eadẽ z in distinctaz turrim repositus dixit. Si meorũ facinorũ veniã consequi possem: omnia que de maleficijs scio libens patefacerẽ: mori enim video me oportebit. Cumq per litteratos circũstantes audisset omnimodam posse cõsequi veniã si vere peniteret. tunc lete se morti obtulit: z modos primeue infectionis disseruit. Ordo inqt talis est quo etiã seductus sũ. Oportz pmo vt dñico die anteq̃ aqua bñdicta cõsecrat discipulũ futurũ cum mgr̃is eccl'iam introire z ibidem abnegare corã eis xp̃m et9 fidẽ: baptisma z vniuersalẽ eccl'iam. Deinde omagiũ pstare magisterulo .i. paruo mgro .ita em̃ demonẽ z nõ aliter vocãt. Ubi notandũ q iste modus cũ alijs recitatis concordat. Nec obest q demon interdũ pñs est vbi omagiũ sibi pstat. interdũ vo nõ. Dolose em̃ tũc opat cernẽs dispositionẽ futuri discipuli. q̃ fortassis ab eius pñtia tãq̃ nouiti9 retraheret timoris cã. cũ tñ alias per sibi notos z familiares facili9 estiat eũ assentire. Ideo eũ z tũc magisterulũ vocant cũ absens est vt minore terrore ex pua estimatiõe mgr̃i concutiat. Sequit postremo. De vtre bibit supradicto q̃ facto statim se interiorib9 sentit imagines nr̃e artis cõcipe z retinere super pncipales ritus hui9 secte. In hũc modũ ait seduct9 sum Et vxor mea quã tãte ptinacie credo vt potius incẽdiũ sustineat: q̃ minimã fateri velit veritatẽ: ꝫ heu ambo rei sumus: sic dixit iuuenis ita vitas per oĩa repta est Nã p cõfessus iuuenis in magna cõtritiõe mori visus est. Uxor vo testib9 cõuicta nihil veritatis. nec i ipsa tortura fateri voluit. nec in morte: ꝫ incẽdio pparato p lictorẽ eidẽ verbis pessimis maledixit: z sic incinerata fuit. Ex qb9 liquet modus pfitendi earũ solẽnis Alius vo modus puat9 fit diuersis medijs. Interdũ em̃ viris aut mulierib9. aut aliq̃ alia corpali seu tpali afflictiõe inuolutis demon astat.

interdū visibilit: interdū p medias alloquit psonas. et si sm eius consilia agere velint oia pfutura polliceter ad nutū a paruis tn̄ vt in primo capitulo tactū est inchoando vt ad maiora paulati pducat. Varia possent adhuc deduci acta et gesta per nos in inqsitione repta sed qr difficultatē hec materia nō patitur breuitati studendū est cum vlteriori declaratione.

¶ Pro declaratione omagij pstandi aliqua sint aduertenda.

Verū sup h' q dyabolus omagiū recipit aliq sunt aduertēda. qua videlicz de causa et qs differēter hoc faciat. et pmo. Nā licet hoc faciat pncipaliter ad maiorē offensionē diuine maiestatis creaturā ei dicatam sibi vsurpando. et ob maiorē certitudinē future illius dānatiōis quā summe affectat. Tamen sepe repertum est a nobis tale omagiū ad certos accepisse annos simul cū pfessione Interdū pfessionē tm̄ et omagiū ad certos annos distulisse: Et dicamus pfessionē cōsistere in fidei totali aut partiali abnegatione. Totali vt supra tactum est cū fides ex integro abnegatur. Partiali cū ex pacto inito habz cerimonialia quedā cōtra statuta ecclesie obseruare. vt dn̄icis dieb9 ieiunare. aut sextis ferijs carnib9 vesci. aut certa crimia in cōfessione celare. vel aliquod simile perpetrare. Omagiū vo dicamus cōsistere in corpis et anie traditione. q̄ de causa aūt talia practicant possumus assignare q̄ttuor causas ex pte demōis Cū em̄ vt supra in pma pte tractatus declarat circa scdm principale, An demones ad odiū vel amorem mētes hoim possint immutare patuit. q intima cordis non possit penetrare cum hoc soli deo coueniat. Ex cōiecturis tn̄ illorū cognitionē deuenit. vt etiā iā inferius patebit. Ideo vsutus ille hostis si cōsiderabit nouiciā in aggressu difficilē ad cōsensum tūc blande eā aggredit. pauca exigēs vt paulati ad maiora perducat. Secūda causa. Nam cū inter abnegātes fidē diuersitas credenda est cū quedam ore sed nō corde. quedā ore et corde dyabolus experiri volēs an corde sic ore sibi pfiteatur. certos annos deputat: vt eo in tēpore ex operibus et conuersatione mentē eius inuestiget. Tercia causa. Naz si p tantū temporis spaciū cognoscet ipam ad quecūqz exequenda minus voluntariā: et q iam ore et non corde sibi adhereat. presumitqz diuinā misericordiam et propter angeli boni custodiā quaz demon in multis experiri pōt profuturū: tunc ipaz abijcere et temporalibus afflictionibus exponere conat: vt vel sic ex desperatione eius lucrum habere valeat. Huius veritas patet. Nā si causa querit vnde sit q certe malefice sub qbuscunqz tormētis etiam maximis nec minimā veritatē fateri volūt. vbi tamē alie faciliter ad quecūqz interrogata sua crimina fatentur. Itez vnde hoc q sibipsis postqz fasse sunt vitā auferre suspēdio conant. Reuera em̄ dici pōt q vbi diuina coactio p sanctū angelū ad hoc nō cōcurrit vt malefica cogat fateri veritatē et maleficiū taciturnitatis abscedere q tunc ope demonū fit quodcunqz euenit siue taciturnitas siue criminū confessio, Primū fit super illas

quas ore ⁊ corde nouit fidem abnegasse ⁊ simili modo homagiū prestitisse. De quartū etiā ꝑseuerantia certus est vbi per oppositū alias relinquet nō tuendo eo ꝙ nouit illas sibi minime proficuas. Experientia nos sepe docuit cū omnes quas incinerari fecimus ex earū cōfessionibus patuit ipas fuisse inuoluntarias circa maleficia inferēda Nec h̄ sub spe euadēdi dicebant cuȝ ex plagis et verberibꝰ eis a demōibus illatis vbi ad eoꝝ nutū nō seruiebant veritas cōstabat. sepissime vise cū facie bus tumidis ⁊ liuidis. Et similiter ꝙ post confessionē criminū sub tortura semper seipas vita priuare laqueo satagunt. Veritas ex nr̄a practica habetur: cū semper post criminū confessionē custodes deputant singulis horis super talia attendentes. vbi etiam ex negligentia interdū custodū ad corrigias vel peplas reperiebātur suspense. Inimico vtique vt dictū est hoc procurante ne ꝑ contritionē aut sacramentalē confessionē veniam consequerētur: Et quas corde nunq̄ꝫ allicere poterat quo etiā facillime gratiam apud deum inuenissent. Jam vltimo ꝑ temporalē confusionē ⁊ horribilē mortem in desperationem deducere conatur. q̄uis ⁊ per dei gratiam maior vt pie est credendū veniam per veram contritionē et purā confessionem consecuta sit vbi non voluntarie illis spurcicijs inheserūt. Patent ex his que per diocesēs argētinēsem cōstantiensem ⁊ oppidū hagenouie et rauenspurg acta sūt vix annis tribus euolutis. In p̄mo nāqꝫ oppido vna vili peplo fragili se suspendit. Altera noīe zvalpurgis de maleficio taciturnitat miro modo fuit notata alias mulierculas informando qualiter talem taciturnitatē per puerū masculū ⁊ primogenitū in fornace decoctū ꝑcurare deberēt. Acta ⁊ gesta adhuc p̄ m anibus habētur. et similiter de alijs in secūdo oppido incinerat: sparsim hincinde deducentur. Est ⁊ quarta causa cur demōes homagiū recipere super certas differūt. super alias vero minime eo videlicet ꝙ cū periodū hominis cognoscere subtilius q̄ꝫ astronomi pn̄t facilꝰ eis terminū vite vel ꝓfigere vel terminuȝ naturalē. ꝑ casualē mō quo dictum est ꝓuenire potest Hec breuiter pacta ⁊ gesta maleficarū declarantur. Primo demonis astutiaȝ in talibꝰ deducētur. Nā qr s̄m aug. in li. de natura demonū assignātur. vij. cause. vnde etiā ꝓbabiliter cōiecturāt futura cōtingētia. Non ꝙ illa scire certitudinalit̄ valeāt. Prima est. qr vigēt subtilitate naturali q̄ ad opatiōeȝ intellectꝰ ipoꝝ. Vn̄ ⁊ sine discursū q̄ necessariꝰ est ī nobis rōnis intelligūt Scđa qr ꝓpter expientiā tp̄m ⁊ reuelatione supnoꝝ spirituū plura sciūt q̄ꝫ nos. Vn̄ ex ysid. allegat sepiꝰ a doctoribus: triplice acumie scire vigēt demōes. Subtilitate nature. Ex periētia tp̄m. Et reuelatiōe supnoꝝ spirituū. Quarta est ꝓpter celeritatē motꝰ vn̄ q̄ in oriēte fieri h̄nt ꝓdicere pōt mira celeritate in occidēte. Quinta qr sic sua potentia cū deꝰ ꝑmittit pn̄t inducere morbos. aurā inficere. ⁊ famem inducere: ita pn̄t ⁊ illa ꝓdicere. Sexta qr ꝑ signa pn̄t subtilꝰ ꝓdicere mortē q̄ꝫ medicus videndo vrinā ⁊ pulsum. Nam sic ille ꝑ signa videt:

aliq̄ in inferno q̄ simplex nõ cõside rat. Ita ꝛ demõ ea q̄ null⁹ hõ videt naturaliter. Septia qꝛ ex signis q̄ ꝓcedũt ab animo hoīs cõiecturāt ea q̄ sũt vł erũt in aīa astuti⁹ prudē ti viro. Sciũt eñ q̄ instinctus sunt verisilr̄ secuturi ꝛ cõsequēter cuius modi opa. Octaua qꝛ acta ꝓphetarũ ꝛ scripta noscũt meli⁹ q̄ꝫ hoīes: ꝛ ex illis multa futura dependent. Ideo ex illis multa futura p̄dicere pñt. Hec etiā tangũtur. xxvj. q. iiij. sciendũ. Unde nõ mirũ si periodũ homins scire põt naturalē licet secus sit d̄ termino casuali qui fieret ꝑ incinerationē quā demon finalir̄ ꝓcurat: quãdo vt dictũ est ip̄as in uoluntarias repperit timēs de earũ reditu ꝛ cõuersione cũ tamē alias quas nouit voluntarias etiā ad naturalē vt sic vsq̄ʒ mortē defendit. Demus ex vtraq̄ʒ ꝑte exempla que a nobis reperta sunt ꝛ acta. Nā in basiliensi dyocesi villa supra renuʒ situata nomie oberuuiler plebanuʒ cõuersatione honestũ habuit illius tñ opinionis seu potius erroris q̄ꝫ maleficiũ nihil esset in mũdo: ʒ tm̄ in opinione hoīm q̄ hmōi effectus mulierculis attribuebant. quē taliter a suo errore de⁹ purgare voluit qd̄ etiā et alia demonũ suꝑ p̄figendũ terminis vite maleficis cõmercia patefierent. Nam dũ festine põtem ob cuiusdā negocij expeditione ꝑtransire vellet obuiā simili importunitate quandā vetulā habuit cui dũ in pontis accessu locũ vt p̄tiret dare noluisset: sed importune incederet casu vetulā luto intrusit vnde indignata in verba cõtumeliosa prupit eiq̄ʒ dixit. pfaff. impune nõ trāsibis. Sed ille licet verba parũ aduerteret de nocte se infra cingulũ vbi surgere e lecto volebat se maleficiatũ sensit: ita vt brachijs alioꝝ sustētari semꝑ habuit vbi ecclesiā visitare volebat. sicq̄ʒ ꝑ triennium mansit: sub cura tñ domestica matrꝭ carnal. Quibus expletis dũ vetula illa egrotaret quā etiā ꝑ verba cõtumeliosa quibus minata fuerat sꝑ suspectā de maleficio sibi illato habuerat. accidit tamē vt ꝓ cõfessionis audiētia infirmata ad euʒ mitteret. Et sacerdos licet importune diceret confiteatur dyabolo suo mgr̄o. Ad instantiā tamē matris ꝑ duos villanos sustētatus inter brachia domũ accessit ꝛ ad caput lecti in q̄ malefica iacebat sedēdo. Duo illi villani ab extra auscultare volebāt ꝓpe fenestrā: sic eñ stuba in plano erat situata an maleficiũ illatuʒ plebano cõfiteret. vñ cõtingit vt li infra cõfessionē mentionē nullā de maleficio illato fecisset. Ipa tñ cõfessiõe pacta dixit Scis ne tu pfaff q̄s te maleficauit. Et dũ blande ille r̄nderet se nescire. illa sibintulit. Tu habes me suspectā ꝛ bñ. Scias me tibi intulisse tali de cā vt supra tactũ ē. Et dũ ille ꝓ sui liberatiõe instaret ꝛ dixit. Ecce t̄pus statutũ aduenit ꝛ mori habeo: sed ita disponā vt paucꝭ dieb⁹ euolutꝭ p⁹ mortē meam sanaberꝭ: ꝛ ita euenit. Naʒ illa iuxta statutũ a demõe terminũ obiit: ꝛ infra trigita dies quadā nocte sacerdos ex integro se sanũ repperit. Nomē sacerdotis dicitur pfaff heslin. iam in dyocesi agentinensi. simile in dyocesis basiliēsi villa buhel prope oppidũ gelvyler contingit. Mulier quedā capta ꝛ tādē incinerata: sex annis incubũ demonē

habuerat etiā in latere viri dormiē tis in lecto. Et hoc ter in septimana. Sabbatis qntis & tercijs ferijs aut alijs noctibus sacratioribus. Tale autē homagiū pstiterat dyabolo vt post septimū annū in corpore & aīa ppetue sibi dicata esset. Pie tamē dispensauit deus. Nā in sexta capta & igni adiudicata vere & integre cō fessa veniā creditur a deo pcepisse. Plurimū em̄ voluntaria ad mortē extitit asserēs q̄ & si liberari posset mortē tamē amplius peligeret dū modo potestatē demonis euaderet

De modo quo localiter transferuntur de loco ad locum.

Capitulum tercium.

Iam autē aggrediendū est de earū ceremonijs & quibus in suis operibus pcedunt modis. Et primo de his que erga se & pprias personas operātur. Et quia transferri de loco ad locū corporaliter est de pcipuis earū actionibus carnalibus etiam spurcicijs cū incubis demonibus insistere. De singulis aliqua deducemus. & primo de earū corporali transuectiōe Ubi notandū est q̄ hec transuectio patit difficultatē vt sepius tactū est ex vno dūtaxat pcessu scripture puta. xxvj. que. v. Epi. Ubi dicit ex cō silio acquirēsi Illud nō est obmittendū q̄ quedā scelerate mulieres post sathā retro cō uerse demonū illusiōibus & fantasmatibus seducte credēt se & pfitent cū dyana hor noctunis dea paganorū vel cū herodiade & innūera multitudine mulierū equitare sup quasdam bestias & multa terrarū spacia in tempeste noct silentio ptransire eiusq3 tāq3 dñe in omibus obedire &c. Quapropter sacerdotes dei pdicare debēt populo vt nouerint omnino hec falsa & non a diuino: sed a maligno spū talia fantasmata mētibus fideliū irrogari. si quidē ipse sathanas transformat se in diuersarū psonar species atq3 silitudines Et mentē quā captiuā tenet in somnis deludendo p deuia queq3 deducit. &c. Et ad hoc pdicātur interdū a quibusdā exempla publice de sancto Germano. & de quodā alio qui filiā suā sup hoc obseruauit q̄si omnino hec sint impossibilia fieri. Et i discrete applicant ad malefícas & eorū opa tāq3 vt & singula eor facta i lesiōibus hoim. Jumētor: terrefrugū: non sint eis applicāda eo q̄ sic fantastice in trāsuectiōibus ita & circa creaturarū lesiones illudūtur. q̄ quidē opinio cū in pma questione tanq3 heretica sit reprobata vtpote ptra diuinā pmissionē sup dyaboli potentiā q̄ ad maiora vt sic se extēdere potest: militās similiter & ptra sacre scripture sententiōe3 & ad ecclesie sctē intolerabile dānū vbi iā multis annis impune ex hac pestifera opiniōe pmanserūt secl'ari brachio puniendi facultatē amputādo. Unū & in immēsum sic creuerūt vt iā nō sit possibile eas eradicare. Ideo diligēs lector ea q̄ ibi posita sunt in destructiōe3 illius opiniōibus psiderabit & ad pñs qualiter trāsferātur et quibus modis hoc sit possibile aduertet cū rūsionibus sup exempla q̄ ab eis in mediū deducūt. Q igr corporaliter possint trāsferri varijs modis ostēditur. Et primo ex alijs magorū operationibus. Nā si non

possent transferri hoc esset. vel q̄a deus nō permitteret aut quia dyabolus hoc facere non posset eo q̄ creature repugnarent. Non primū quia vbi maiora vtiq̧ ⁊ minora dei permissione fieri possunt. Sed maiora tam in puerꝭ q̄ȝ in hominibus sepissime facta sunt vtpote iustis ⁊ in gratia constitutis. patet. Nā vbi querunt. an campsiones puerorūȝ opere demonū fieri possunt. Et an demon localiter possit trāsferre aliquem hominē de loco ad locū etiā inuitum, Ad primum respondent q̄ sic. Nam ⁊ Guilhelmus parisiēsis in vltima parte de vniuerso dic̄ Campsiones puerorū fieri possunt ita q̄ deo permittente demon viceȝ infantis gerere potest vel etiā trāslationem facere. Tales etiam pueri semper sunt miseri eiulantes. Et licet quatuor aut quinq̧ matres vix sufficerent ad lactandum nunq̄ȝ tamen impinguantur sed vltra modū ponderosi existunt Mulieribus tamen propter nimiū terrorem quē concipere possent nec affirmanda sunt nec neganda: instruende sunt vt literatorū iudicia querant. Permittit enim deus ꝓpter peccata parentuȝ cum interdū viri impregnatis vxoribus maledicunt. Vellem inquiunt vt dyabolum portares vl̄ similia Et similiter impatiētes mulieres sepe similia proferunt De aliis etiam hominibus interdum iustis exempla plurima reperiuntur. Nam Vincētius in speculo histo. libro. xxvj. capitu. xliij. ex recitatione Petri damiani refert de puero quinquennij cuiusdam nobilissimi viri. qui puer protunc monach⁹ factus a monasterio nocte illatus est pistrino clauso vbi mane repertus ⁊ interrogatus dixit se p quosdā ad magnū cōuiuiū delatum ⁊ vt comederet iussuȝ. Et post per superiora pistrino immissum. Quid denicq̧ de his magis qui vsitato vocabulo a nobis nigromantici vocātur nuncupant et per aera sepe a demonibus ad longinqua terrarū spacia vehunt. Qui etiā alijs interduȝ hoc idē suadentes eos secū sup caballū qui vtiq̧ nō verus equus: sed demon in tali forma existit vehūt. ⁊ vt nō loquant nec vt sig̃ crucis se muniant hortant. Et licȝ duo sim⁹ hunc tractatū scribentes: vn⁹ tamē ex nostris sepissime tales vidit ⁊ reperit. Naȝ scholaris quidā protūc: nunc vō sacerdos frisingen̄. dyocesis adhuc superesse credit qui et referre solitus est semel se corporalit a demone fuisse per aera subuectuȝ et ad remotas partes illatū. Superest sacerdos alius in oberdorff oppido. prope Lantzhutam qui protunc consodalis illius existens oculis ꝓprijs illam subuectionē vidit. Et qualiter extensis brachijs in altū clamando ⁊ nō eiulando translatus fuit. Causa autē vt idem retulit hec erat. Nā ꝯuenientibus quadam die multis scholaribus in potagijs ceruisie omēs in hoc consenserant: vt ille qui ceruisiam afferret nil exponere haberet: ⁊ sic vnus ex socijs dū pro ceruisia apportanda exire volebat hostiū aperiendo nebulam densam ante hostiū intuit⁹ fuit. vnde territus redijt ⁊ q̄ potuȝ afferre nollet. causam aperiēdo eis insinuauit. Tunc idem qui illatus fuerat indignatus dixit. Et si dyabolus adesset potum apportabo.

Et sic exiens alijs omnibus videnti bus per aera subuectus fuit. Verum quidē q nō solum vigilātibus sed et dormientibus talia accidere possint fateri necesse est: vt videlicet dormiendo per aera localiter et corporaliter transferantur. Patet et de quibusdā qui super tegulas domorū et edificia altissima somniando incedūt. Nec quicq eis obstare potest ad eorum transitū tā in altū q in profundum. Et si proprijs nominibus ab alijs circumstantibus vocantur statim ad terrā quasi collisi ruunt. Hec vtiq opere demonū fieri plures arbitrantur et non absq ratione. Nam cum demones sint in multiplici differētia. Aliqui de inferiori choro angelorū qui etiam exiguis penis vltra penā damni quā eternaliter patientur tanq pro paruis delictis cruciātur. qui etiā neminē possunt ledere saltim grauiter: sed solum principaliter ioculationes exercere. Vbi etiam alij incubi sunt vel succubi punientes nocturno tempore homies vel peccato luxurie coinquinātes eos Nō mirū si etiam his trufis insistunt. Potest deduci veritas ex dictis cassiani colla. j. vbi dicit tot esse immūdos spiritus quot in hominibus studia non dubie comprobat. Nam nō nullos eorum quos etiam paganos vulgus appellat: nos vero trollen. et abundāt i regno noriuye. aut schretel. Ita seductores et ioculatores eē manifestum est vt certa quecq loca vias iugiter obsidentes. Nequaq tormentis pretereūtes ledere possunt de risu tantūmodo et illusione contenti fatigare eos potius studeant q nocere. Quosdam ve solum modo in nociuis incubationibus hominū pernoctare. Alios ita esse furori ac truculentie deditos vt nō sint contenti illorum tantummodo corpora quos suppleuerint attroci dilatione vexare. sed etiam irruere supereminus transeuntes atq affligere illos seuissima cede festinent. vult dicere q non tantū obsident: immo horribiliter cruciant quales illi in euangelio Math. viij. describuntur. Ex quibus concludere possumus primū q non est dicendum maleficas non transferri localiter. eo q deus non permittat. Si enim super iustos et innocentes aut etiā super magos permittit quomodo non super illas ex toto se dyabolo deuouentes. Et vt cum timore loquamur. Nonne dyabolus saluatorem nostrū sustulit et duxit et statuit hincinde vt euangelium testatur Nec etiam secundū suffragatur aduersarijs quasi dyabolus hoc facere non possit: cui vt in supradictis patuit. tanta inest virtus naturalis omnia corporalia excedens q nulla ei virtus terrena comparari potest. Iuxta illud. Non est ptās sup terram etc. immo ipi lucifero tanta naturalis inest potestas seu virtus qua maior etiam inter angelos bonos in celo non existit. Sicut enim omnes angelos in naturalibus excessit et naturalia p casum nō sunt imminuta: sed tantūmodo gratuita. Ideo adhuc in eo remanēt: licet obsuscata et ligata. Unde glosa ibidem super illud. Non est potestas super terram etc. Et si omnia superat meritis tamen sanctorum subiacet. Nec valet si quis duo obijceret. Primo q anima hominis

posset resistere. ꝛ ꝙ text⁹ videt̄ sentire de vnō in singulari scilicet lucifero cū in singulari loquat̄. Et quia h̄ fuit q̄ xp̄m in deserto tētauit. Et primum hominē seduxit iam autē religatus sit ꝛ alij angeli nō sint tāte virtutis cum ip̄e omnes excedat Ideo alij mali hoīes trāsferre localiter per aera nō possunt. Nō valent instātie: Primo dicam⁹ de angelis. Nam minim⁹ angelus omnē humanā virtutē incomparabiliter excedit. Rationes sumūtur ex pluribus. Primo q2 virt⁹ sp̄ūalis fortior virtute corporali sicut virt⁹ angeli aut etiā anime superior q̄3 virtus corporalis. Secundo q̄ ad animam. Quia cū oīs forma corporalis est forma indiuiduata per materiam ꝛ determinata ꝑ hec ꝛ nūc prout iā anima nostra existit. Forme autē immateriales sūt absolute et itelligibiles. Vnde etiā potestatem habent absolutam ꝛ vniuersaliorem. Ideo anima coniucta non potest ita subito transferre corpus suum localiter. nec in altum eleuare Bene autem faceret cum esset separata deo permittente. que omnia a fortiori potest spiritus oīno immaterialis prout est angelus tā bon⁹ q̄3 malus. sicut etiam angelus bon⁹ transtulit abacuc in momento a iudea in chaldeam. ꝛ ex hac ratōe etiam concluditur ꝙ illi qui de nocte in somnis per alta edificia trahunt̄ non feruntur a proprijs animabus nec ex influentijs corporū celestiū sed ab aliqua excellentiori virtute vt supra patuit. Tertio quia sicut natura corporalis nata est moueri immediate a natura spirituali ſm locum. tum quia motus localis est primus motuum. viij. phi. tum etiā quia perfectior inter oēs motus corporeos vt ibidem ꝓbat philosophus ea ratione quia mobile ſm locum nō est in potentia ad aliquid itrinsecum inq̄ꝫtū hmōi se solum ad aliquid extrinsecum. vnde etiā non tam a doctoribus sanctis q̄3 ꝛ philosophis concludit̄ ꝙ suprema corpora supple celestia mouent̄ a substantijs spiritualib⁹ ꝛ separatis bonis ꝛ ſm naturā ꝛ volūtatē. tū etiā quia videm⁹ ꝙ anima primo ꝛ principal'r mouet corp⁹ motu locali ꝑō dicere oportet ꝙ ratio corporis humani nec q̄ꝫtum ad ipsum corpus nec q̄ꝫtum ad ipsam animā obstare potest quin vtrunq̄ꝫ moueri possit subito deo ꝑmittente de loco ad locum a spirituali substantia bona ſm voluntatē ꝛ naturā quādo boni ꝛ in gratia cōstituti transferūtur aut bona ſm naturā nō autem ſm voluntatē quando mali transferuntur. Si cui placet videre sctm̄ Thomā in p̄ma pte. q. cx. ꝑ tres ibidem articulos aut etiā questionibus de malo. seu etiam in. ij. sen. distin. vij. de potestate demonū sup effectus corporales. Modus autē trāsferendi talis est. Nam vt ex precedentibus patuit vnguentū ex membris puerorum precipue interemptorū ab eis añ baptismū cōficere habēt et ad demones instructionem sedile aliquod aut lignū inungere quo facto statim in aera feruntur ꝛ hoc siue de die siue de nocte visibiliter seu etiam si id volunt inuisibiliter ſm ꝙ demon et obstaculum alicuius corporis alterum corpus occultare potest vt in prima parte tractatus de prestigiosa apparitione ope

rũ demonum patuit. Verũ licet demon p tale vnguentũ vt plurimum hmõi practicat in finẽ vt baptismi gratia infantes priuat et saluatione tamẽ et absqȝ his pluries efficere vi sus est vbi p anialia que vtiqȝ non animalia vera sed demones sub formis illis existẽtes ipas transuexerit aut etiã sine aliquo exteriori adminiculo solummodo demonis virtute inuisibiliter operãte interdũ trãsferuntur. Res gesta de visibili et diurna trãsuectõe. In oppido zvaltzhut sup flumẽ rheni Constãtiensis dyocesis. Malefica quedã oppidanis cũ esset plurimũ odiosa et ad qsdam celebrãdas nuptias nõ fuisset inuitata cũ tamẽ pene oẽs oppidani illis interessent ipa indignata vindicare se estimãs demonẽ aduocat et sue tristicie causam aperuit et vt grandinẽ excitare vellet et cunctos de chorea dispergere petijt. q̃ annuente ipam subleuauit et per aera ad montẽ prope oppidũ vidẽtibus certis pastorib⁹ trãsuexit. et vt postmodũ fassa fuerat cũ aqua sibi deesset ad fundendã in foueã quẽ modũ vt patebit: vbi grãdines excitãt obseruãt. ipsa in foueã quã paruã fecerat vrinã loco aque immisit et cũ digito more suo astante demone mouit. et demon subito illũ humorẽ sursum eleuãs grandinẽ vehementẽ in lapidibus sup chorizãtes tantũmodo et oppidanos imisit. Vñ ipis dispersis et de causa illius mutuo cõferentibus malefica oppidũ ingredit vñ suspicio magis aggrauat. At vo cũ pastores ea q̃ viderãt recitassent suspitio vehemens inuiolentã creauit. Vñ capta et fassa q̃ de ea causa q̃ inuitata nõ fuerat talia perpetrasset ob multis etiaȝ alijs maleficijs ab ea ppetratis incinerata fuit. Et q̃ publica fama de hmõi transuectiõibus etiaȝ apud vulgares cõtinue volat non expedit plura ad h probandũ de his hic inserere. Tantũmodo hec sufficiant aduersos illos qui huiusmodi corpales transuectiones aut omnino negant aut q̃ solũmodo imaginarie et fantastice fiant affirmare conant qui vtiqȝ in suo errore si relinquerẽtur paruȝ esset: immo nec aduertendũ dũmodo in fidei contumeliã ipsorũ error nõ vergeret. Attento autẽ q̃ illo errore non contenti etiam alios inserere et publicare in maleficarũ augmentationẽ et fidei detrimentũ non verent. Dum asserũt q̃ omia maleficia que eis iuste tanqȝ instrumentis demonũ vere et realiter imputãtur. eis tantũmodo imaginarie et illusorie tanqȝ innoxijs esse imputanda sicuti et ipsa transuectio fantastica. Vnde et pluries impune in magnã creatoris cõtumeliã et grauissimũ tam ipsorũ augmentũ remãserunt. Nec augmenta etiam a principio eis adducta suffragari possunt. Nam pmum cum allegant capitulum epi. xxvj. q. v. vbi asserit q̃ tantum fantastice et imaginarie trãsferantur. quis tam insipiens qui velit concludere q̃ non possint etiam corporaliter transferri. Sicut eñ ex fine illius capituli vbi ponit q̃ qui credit posse hominem in melius vel in deterius trãsmutari aut in aliam speciem transformari. Infideli et pagano deterior sit cẽsendus quis posset concludere q̃ non possent homines in bestias prestigiosa illusione transformari. aut etiam de fanta-

te i infirmitates tāq̄ʒ a meliori in de
teri⁹ trāsmutari. Jā talis q̄ sic i cor
tice verboꝝ canonis laboraret. vti
q̄ʒ ꝯ mentē c im doctoꝝ ſctōꝝ. imo
ꝛ cōtra scripture sacre ꝓcessum sen
tiret. Ex q̄bus multipliciter oppo
situm apparet vt ex supradictis in
plerisq̄ʒ locis circa primā ptē tracta
tus deductum ē. Oportet ḡ ad nu
cleū verboꝝ attēdere. Juxta qḋ in
pma questiōe pme ptis tractat⁹ fa
ctum est. ꝛ hoc circa solutionē secū
di erroris inter tres q̄ ibi reproban
tur q̄ quatuor iniūgunt p̄dicatori
bus populo ad p̄dicādum. trāsferū
tur em̄ ꝛ corpaliter ꝛ fantastice. Ju
xta qḋ ex eaꝝ ꝓpriis confessiōibus
ptʒ nō tam illaꝝ que incinerate fue
runt q̄ʒ etiā aliarū que ad fidē ꝛ pe
nitentiā redierūt. Inter quas ꝛ illa
i oppido Brisiaco interrogata a no
bis. an ne fantastice ꝛ illusorie. aut
corporaliter possent transferri. Re
spōdit q̄ vtroq̄ʒ mō. Si em̄ casu ali
quo nollent corporalit̄ transferri sci
re tñ vellent omnia que in contōne
illa ab eaꝝ cōsodalib⁹ agerent tunc
talis ab eis seruaret mod⁹: vt illa i
nōie omniū dyaboloꝝ ad latus si
nistrū se reponeret ad cubitū extūc
quasi vapor quidā glaucus ex eius
ore ꝓcederet. Per q̄ singula que ibi
agerētur plucide ꝯsideraret. si vero
corporaliter transferri vellet modū
supradictū seruare necesse estʒ. Pre
terea i casu q̄ canon ille nude absq̄ʒ
oi declaratiōe intelligēdus esset q̄s
tam stolidus: vt ꝓpterea omia eorū
maleficia ꝛ nocumēta esse fantasti
ca ꝛ imaginaria affirmaret cum ad
sensum oibus appareat cōtrarium
eo p̄cipue q̄ plres sint supstitionū
species: vtpote q̄tuordecim. Inter

quas maleficarū species supremuʒ
in maleficiis ꝛ nocumentis conti
net gradum et species phitonum
ad quam reduci possunt qui fan
tastice vehūtur minimū gradū De
mū nec exempla ex legēda scti ger
mani aut alioꝝ quorūcunq̄ʒ eis suf
fragātur. Vtiq̄ʒ q̄ possibile erat de
monib⁹ vt seipos ad latera viri dor
miētis tempore intermedio q̄ scru
tiniū de vxoribus fiebāt applicarēt
quasi viris condormirent. quod tñ
factuʒ fuisse propter honorē sancti
nō asseritur. casus tamē ponitur vt
nō credat esse impossibile oppositū
illius qḋ in legenda ponit. Asimili
respōderi potest ad quascūq̄ʒ alias
obiectiōes quia sicut inueniunt q̄
quedā tantūmodo imaginarie. Ita
etiā reperiūtur in scriptis doctorū
plures fuisse corporaliter trāslatas
Si cui placet Thomā brabantinū
in libro suo de apibus inspicere mi
ra inueniet tā de imaginaria q̄ʒ etiā
corporali hominū transuectione.

Sequitur de modo quo se incu
bis demonibus subiiciunt.

Capitulum quartum.

Sed quantum
ad moduʒ quo malefice
demonib⁹ incubis se sub
iiciunt sex videnda sūt. Aliqua ex pte
demōis ꝛ corpis ab eo assumpti ex
quo elemēto sit illud formatū. Se
cūdo ex pte actus an semp cū infu
sione semis ab altero recepto. Ter
cio ex parte temporis ꝛ loci an poti⁹
vno q̄ʒ altero tpe se exerceat. Quar
to an visibiliter se agitat ex pte mu
lieris. ꝛ an tantūmō ille que ex hu
iusmodi spurciciis ꝓcreantur a de
monib⁹ frequētantur Quinto an il

le que ab obstetricibus tpe partus demonibus inferunt. Sexto an remissior vl' intensior sit i talibus ipa venerea delectatio: et pmo super assumpti corporis materia et qualitate. Dicendu q aereum corpus assumit: et q aliquo modo est terrestre inquantu habet terre proprietatez per consideratione: quod sic declarat. Nam quia aer in se no est figurabilis nisi fm figurationem corporis alterius in quo includit: Unde etiam minime suis terminis terminat: sed tantumodo alienis: vt vna pars aeris alteri cotinuatur. Ideo simpliciter vt sic no potest corpus aereum assumere. Attento autez q aer est maxie transmutabilis et vertibilis in quodcuqz: cuius signum est q quida nitetes corpus a demone assumptum scindere gladio vel perfodere id efficere non valueru t. quia partes aeris diuisi statim continuant de nouo. Ideo patz q in se aer est bn copetens materia. Sz qa non potest figurari nisi aliqd aliud terrestre sibi adiungat. Ideo oportet q aer ille sit aliquo modo inspissatus et ad proprietatem terre accedens: seruata tamen aeris veritate Et hanc condensatione facere possunt demones et anime separate p vapores grossos ex terra eleuatos. et per eoru motum localem eos cogregando et figurando in qbus manent tanqz motores tantu: et no vt infamatores vitam illi corpori formaliter influentes. quia sic fluit ab anima in corpus cōiunctum. Sunt aute in suis sic assumptis et figuratis corpibus sicut nauta i naui que mouit. Unde qñdo querit quale sit corpus qtum ad materiaz a demone assumptuz. Dicendu q de eo aliud est loqui qtum au pncipium assumptionis et aliud qtum ad terminu. Quia quo ad pncipiu sic est aer. Qtum ad terminum est aer inspissatus ad pprietatem terre accedens. Hec aut omia possunt demones deo pmittente ex natura cu natura spiritualis sit superior nature corporali. Vn et necesse hz sibi obedire intelligedo quo ad motu localem: no aute quo ad formaru naturaliu tam accidentaliu qz et substantialiu susceptione nisi in aliquibus puis creaturis et hoc aminiculo alicuius alterius agentis: vt supra tactu est. Per motu aut locale nulla forma ponit in remota. vn sic ad nutu mouere possunt cu alijs circumstantijs. Ex qbus tame si quis incidentaliter qreret quid sentiendum vbi angelus bonus vel malus aliq opa vite exerceret p corpa vera naturalia et no aerea: sicut in asina balaam p quam angelus loquebat et vbi demones in obsessis corpibus agitant. Dicendu q illa corpa non dicunt esse assumpta: licz tantu occupata Inspiciant dicta doctor in ij. dist. viij. An angeli corpora assumat. Sed maneamus in proposito Demones in assumptis corpibus cu maleficis loquunt: vident: audiunt: comedut et generat. Quomo hec sunt intelligeda. et hec est scda ps huius pme difficultatis. Dicendu ad pmu q ad vera locutionem tria requirunt. s. pulmo cu retractione aeris: que no solu pter vocez: sed pter refrigeriu est cordis vnde et muti habet attractione necessaria. Secundo requirit q formet ex percussioe corporis in aere sicut

cum quis ligno pcutit in aere vel cā
pana sonū facit magnū vel paruuz.
qꝛ materia in se sonorabilis ꝛ pcuti
tur cū sonabili instrumento reddit
sonus ſm quātitatē corpis ꝛ recipi
tur in aere ꝛ multiplicat vſq ad au
res audiētis. q̄ si est remote pꝰ spa
ciū vt videt ꝑuenire habet. Tercio
requirit vox ꝛ dici pōt q̄ sonꝰ i cor
poribꝰ inaīatis dicit vox. in aīatis
corporibus ꝛ ibi est lingua que ae
rem respiratū ꝛ iterū emissum pcu
tit in instrumēto ꝛ vase fuso a deo ꝛ
viuo naturaliter qđ nō est in cāpa
na. Ideo qđ ibi sonus hic vox dicit
Et hoc terciuz potest exēplificari p
secundū vt patet. ꝛ hec ideo posui
vt ꝑdicatores habeāt modū traden
di populo. Quarto requirit vt ille q̄
vocem format conceptū mētis vult
alteri per vocem exprimere ꝛ vt ipe
intelligat. Ideo illā vocē organizat
id est distinguit successiue in ore p
linguā dentes pcutiēdo ꝛ per labia
claudendo ꝛ aperiēdo pcussum ae
rem in ore ad aerē extrinsecū emit
tendo vt sic multiplicando successi
ue vſq ad aures audiētis qui tūc in
telligit conceptū mentis. Ad ꝓposi
tum. Demōes carēt pulmone ꝛ lin
gua quā tamen artificiataz ostēdere
possunt iuxta corporis conditionē
sicut ꝛ dentes ꝛ labia vnde nō vere
ꝛ ꝓprie loqui possunt. Sed quia in
telligūt ꝛ intellectū mentis vbi ex
primere volūt tunc nō p voces sed
per sonos qui habent quandā simi
litudinē vocū aerem nō respiratuz
ꝛ attractuz vt in hominibus. sed in
clusum in corpore assumpto percu
tiunt ꝛ ad aerē extrinsecum articu
tim emittūt vſq ad aures audiētis
ꝛ q̄ absq aere attracto ꝛ nō respira
to possit fieri vocis similitudo patz
p certa anilia nō respirantia que di
cunt vocare ꝛ certa alia instrumen
ta vt dicit phs. ij. de aīa. Allec em̄
dum capit extra aquā subito vocez
emittit ꝛ morit possunt hec applica
ri ꝛ ea que sequunt vſq ad vim ge
neratiuā exclusiue tamē ad bonos
angelos. Si quis velit vlterius spe
culari de locutiōe demonū in obses
sis corporibꝰ. Ibi em̄ vtunt corpali
bus instrumētis veri corpis obsessi
qꝛ illis illabunt sic intelligendo in
fra terminos corporalis quātitatis
ꝛ non infra terminos essentie neq
corporis neq anie. Da differentiaz
inter substantiā ꝛ quātitatē seu ac
cidens. sed de his nihil ad ꝓpositū
Si cui autē placet inspiciat sanctū
Tho. in. ij. sententiarū. dist. viij. ar
ti. v. Cōsequēter aūt qualiter vidēt
ꝛ audiūt dicendū q̄ qꝛ duplex ē vi
si. Spiritualis ꝛ corporalis. Et pri
ma in infinitū excedit alterū. tuz qꝛ
penetrat tum quia per distantiā nō
īpedit iuxta lumis facultatē qđ si
bi deseruit. Ideo dicenduz q̄ nullo
modo videt angelus siue bonꝰ siue
malus p oculos corporis assumpti
nec aliquid corporale sibi deseruit.
sicut tamē in locutiōe deseruit sibi
aer ꝛ pcussio aeris ad sonū procurā
dum ꝛ vlterius ad multiplicanduz
vſq ad aures audiētis. Unde oculi
eorū sunt oculi depicti. Libēter au
tē sub his similitudinibꝰ hominibus
se offerūt vt eis eorū ꝓprietates q̄s
naturaliter habēt ꝛ loqui spūaliter
p hmōi opera manifestēt. Ideo em̄
ꝛ patribus sancti angeli sepe appa
ruerūt ex dei ordinatiōe ꝛ eius per
missione. Malis hominibus sese ma
nifestant vt hoies eorū ꝓprietates

cognoscētes illis se associent hic in culpis ꝛ alibi in penis. Unde dyonisius celestis hierarchie in fine dicit Ex omibus ptibus humani corpis docet angelus suas ꝓprietates cōsiderare. Cōcludendo ꝙ corpalis visio cū sit opatio corpis viuētis per organū corpale quibus demones i se carēt. Ideo in assumptis corporibus sicut similitudines mēbrorum habēt ita ꝛ similitudines opationū Et similiter dicere possum⁹ de eius auditu qui multuz nobilior corpali eo ꝙ cōceptum mētis ꝛ anime locutionez subtili⁹ cognoscere potest ꝙ̄ homo audiendo cōceptum mentis per verba corpalia expressuz. Uide sanctū Thomā in .ij. sententiaꝝ di. viij. Si em̄ in vultu hominis legit̄ secreta eius volūtas ꝛ ex motu cordis ꝛ q̄litate pulsus a medicis passiones anime cognoscūtur a fortiori ꝑ demones. sed quo ad comestionē Dicamus ꝙ cōpleta ratio comestionis quatuor dicit. Diuisionez cibi in ore ꝛ traiectionē in corpus virt⁹ corpis potētis digerere ꝛ quartum cōuertere necessariū nutrimentū et superfluū eijcere. Angeli quicunq̄ prima duo in assumptis corpib⁹ comedēdo faciūt terciū ꝛ quartū non possunt. sed loco virtutis digestiue ꝛ electiue adest ei virtus alia qua cibus dissoluit̄ subito in ꝑiacentē materiā. In christo etiā fuit vera comestio in omibus. quia habuit virtutē nutriuā ꝛ cōuersiuā nō autē cōuertendo in suū corpus q2 ille virtutes fuerūt glorificate sicut ꝛ corpus vn̄ etiā resoluebat̄ cibus in corpe subito sicut qui aquā in ignez ꝓijceret.

Quō modernis tpibus malefice act⁹ carnales cū incubis demonib⁹ exercēt ꝛ q̄liter ex his multiplicāt̄.

Sed quo ad actus carnales de quibus pn̄cipaliter intendit̄ quos etiā cū maleficis tanq̄ incubi in assumptis corporibus exercēt nulla subest difficultas ex ꝑmissis nisi fortassis quis dubitaret. An presentes malefice hmōi spurcitijs intenderēt ꝛ an originez malefice ex his spurcitijs sumpserit Ad has duas dubitatiōes respōdēdo. Dicamus ad primā. Quicq̄d de precedētibus maleficis ante annos incarnationis dn̄ice. Mille ꝛ quadringētos vel circiter actū sit an videlicet his spurcitijs inseruiebāt sicut ab illo tēpore moderne malefice hoc ignorat̄ eo ꝙ nusq̄ hoc ꝙ experiētia tam edocuit historia deseruit. Maleficos em̄ semp fuisse ꝛ eorū prauis opibus plurima nocumenta hominibus iumētis ꝛ terre frugib⁹ euenisse sicut ꝛ incubos ꝛ succubos demōes nemo qui historias pagrat dubitare potest cū traditiones canonū ꝛ sacrorū doctorū plurima a multis centenis annoruz de ipsis in posterū reliquerūt ꝛ tradiderūt. licet in hoc sit differentia ꝙ incubi demones in retroactis tēporibus infesti fuerūt mulierculis cōtra ipsarū voluntatem prout in suo fornicario nider. ꝛ i libro de vniuersali bono siue de apibus. Tho. brabantin⁹ plurima recitāt. Huic aūt positioni qua asserit̄ presentes maleficas huiusmodi spurcicijs dyabolicis esse infectas nō nostra sententia intantū adheret quantū ipsaruz maleficarū experta testimonia que cuncta illa reddiderūt credibilia nō iā vt hacten⁹ inuitis aīs sed sponte ꝓ voluptate re fetidissima miserabi

it seruituti se subijcientes. Quotq̄t em̄ a nobis seculari brachio ad puniendum relicte fuerunt in varijs dyocesibus p̄cipue in constañ. ꝛ in oppido Rauenspurg multis annis his inheserunt spurcicijs certis sb xx. alijs sb. xij. aut sub. xxx. annis ꝛ sp cum fidei abnegatione in toto vl' in parte testes sūt ibidē om̄s incole. Demptis em̄ secrete penitentibus ꝛ ad fidem reuersis nō minꝰ q̄. xl. ꝛ octo in quinq; ānis igni tradite fuerūt. nec tm̄ illis accōmodata fides q̄tum sponte reuersis ad penitentiā credulitas adhibita fuit. oībꝰ in hoc cōcordātibꝰ q̄ hmōi spurcicijs in augmentū huiꝰ pfidie habent insistere De q̄bus etiā sigillatim in secunda parte operis vbi eoꝝ pticularia opera describent̄ tractabit̄. obmittendo ea que ꝛ socius noster inquisitor cumanꝰ i comitatu burbie peregit. q̄ ꝛ in spacio vnius anni q̄ fuit Milesimus quadringētesimꝰ octuagesimusquintus. xl. ꝛ vnā maleficas comburi fecit. Et omnibus publice asserētibus illis spurcicijs dyabolicis inhesisse. Cōstant ergo om̄ia aut visus vel auditꝰ ꝑpria ex perientia aut fide dignoꝝ relatibꝰ. Quo ad secundū vbi difficultat̄ an ipsi malefici ex his spurcicijs origīnē sumpserint. Dicamꝰ s̄m Augu. hoc vtiq; verū esse om̄es supstitiosas artes ex pestifera societate hominū ꝛ demonū originem sumpsisse. Sic em̄ dicit libro. j. de doctrina xp̄iana. ꝛ habet̄. xxvj. q. ij. illud qđ est. Omnes artes hmōi vel nugatorie vel noxie supstitiōis ex quadā pestifera societate hominū ꝛ demonum quasi pacta infidelis ꝛ dolose amicicie constituta penitus sunt repudiande. Illo attento manifestuz est q̄ sicut diuerse sunt spēs supstitionis seu magice artis ita et diuerse sunt eoꝝ societates. ꝛ sicut species maleficoꝝ inter quatuordecim illius artis spēs pessima existit. quia nō p pactū tacitū sed expressum vltra hōc q̄ cultū latrie p fidei abnegationē ipis demonibꝰ habent exhibere. Jō ꝛ pessimā cū ipis cōuersando retinent societatē. Juxta mulierū q̄ semp vanis delectant̄ cōditiōes. Attento insup q̄ iuxta doct. scti Tho. in. ij. sniaꝝ. di. iiij. art. iiij. In solutione vnius argumenti vbi querit. An geniti ex huiusmodi demonibus modis pretactis sint maioris virtutis q̄ alij homines. Respondit hoc verū esse non solum ex textu scripture Genes. vj. Isti sunt potentes a seculo ꝛc. Sed etiam ea ratione q̄ demōes possunt scire virtutem seminis decisi. Primo ex dispositione eius a quo decisum est. Secundo mulierem proportionatam ad seminis illius susceptionez Tercio constellationem iuuantem ad effectum corporalem. Et quartum addere possumus etiam ex suis verbis scilicet ipsius geniti complexionem optimam ad effectos illi proportionatos. ex quibus omnibus sic concurrentibus concluditur q̄ tales sic geniti sunt fortes et magni corpore. Ideo ad propositum cum queritur. An malefici ex his spurcicijs originem sumpserūt dicamus. Originez sumpserunt vti q̄ ex pestifera mutua societate vt ex primo notabili patuit. Multiplicationem vero non sumpsisse ex illis spurcicijs nemo negare potest: ex secundo notabili cum non dele-

cratlonis:sed corruptionis causa il lis demones intendunt. Erit ergo talis ordo q succub9 demon ab homine scelerato semen decidat q si est ppi- us illi homini deputat9 et noluerit se incubũ facere ad maleficã tradet illud semen demoni mulieri seu ma lefice deputatus. et ille sub certa cõ stellatione sibi deseruiente vt talis genit9 vel genita fortis virib9 ad per agenda maleficia psistit se incubuz malefice faciet. Nec obstat q illi de qbus textus loquit nõ fuerint ma- lefici:sed tm̃mõ gigantes et viri fa- mosi et potentes qz vt superi9 dictũ est:maleficia non fuerunt ppetrata tpe legis nature et hoc pter recen tẽ memoriã creationis mundi. Unũ idolatria locum habere nõ potuit. Jam aũt malicia hoim excrescente dyabol9 maiorẽ ad seminandũ hoc gen9 pfidie repperit oportunitatez Sed neqz illi termini in bonũ virtu tis intelligi possunt vbi illi asserun tur fuisse viri famosi dicebant.

An semp cũ decisiõe seminis in- cub9 demon maleficam aggredit.

Ad illud etiã vbi querit. An sp cũ infusione seminis etc. Rñdet cũ mille nocẽdi ha beat modos et artes vtpote q a prin cipio ruine sue conat eccl'ie vnitatẽ rescindere et humanũ genus omĩb9 modis auertere. xvj.q.ij. Ideo de istis regula infallibil nõ potest da- ri:sed pbabilis distinctio videlicet q aut malefica annosa est et sterilis aut nõ. Si sic tunc vtiqz absqz semi nis decisione cũ ad nihilũ valeret et demon in suis operib9 etiã qntũ po test supfluitatem subterfugit sicut et natura maleficã aggredit. Vel etsi nõ sterilis non sit tñ delectationis causa ex pte malefice causande ipsã aggredit. Si vo ad impregnationẽ disposita tunc si cõmode semen ab vi ro decisum habere potest cũ illo ip sam aggredere ob infectioẽ plis nõ differt. Verũ si quis quereret an se men emissum p nocturnã pollutio- nem ita colligere posset sicut deci- sum p actum carnalẽ. Ad hoc pba bilis posset dari ratio q nõ lz alijs videri potest oppositũ. Nam atten- to q demones vt pmissum est virtu tem seminis generatiuã attendunt et talis vis in semine p actũ carnalẽ ampli9 effundit et cõseruat scindit semen p pollutionẽ nocturnã emis- sam tm̃mõ ex supfluo humore et nõ cum tanta vi generatiua descindit. Jõ cuz eo se min9 exercere ad gene rationem plis credit nisi fortassis vim illaz adesse semini intelligeret Sed et hoc omnino negare nõ pos- sumus q malefica maritata et p ma ritũ impgnata etiã p cõmixtionem alterius seminis incub9 demon cõ- ceptum inficere potest.

An potius vno tpe qz altero et si- militer de loco.

Ad illud an obseruat tpa et loca. Dicendũ q vltra ob- seruantiã temporũ quo ad pstellationes quas obseruat qñ ad plis infectionẽ operat. Obseruat etiã certa tempora qñ nõ infectõis sed veneree voluptatis causa ex p- te malefice exercende agitat. et sunt sacratiora totius anni tpa vt natal xpi pascalis et penthecosten solen- nitatibus et alijs festiuis dieb9. Et hoc faciũt triplici ex causa. Primo vt sic malefici non solum pfidi per apostasiam a fide verum etiã sacri- legij vicium incurrunt in quib9 ipsi

demones delectant vt ipse creator
amplius offendatur et grauius in ꝓ
prijs aīabus malefice condemnā
tur. Secūda causa q cū de⁹ sic gra
uius offendit eis maiorē potestatē
seuiēdi in homies et puniēdo illos
siue in rebus siue in corporib⁹ etiā
innoxios relinquāt. Et eni dicit fi
lius nō portabit iniquitatē pr̄is ꝛc
intelligit quo ad eternā punitionē.
tēporali aūt sepissime innoxij ꝓpter
aliorū facinora afflictiōe puniunt.
Unde et alibi de⁹ clamat. Ego deus
fortis et zelotes visitās pctā pentū
in terciā et quartā generationē. Ta
lis et punitio patuit in filijs sodomi
tarū submersis ꝓpter parentū scele
ra. Tercia causa vt maiori oportu
nitate plures ruere faciāt presertim
iuuēculas que festiuis diebus ocio
et curiositatibus dū āplius insistūt
eo facili⁹ a maleficis vetulis seducā
tur ꝓut in terra natiuitatis vni⁹ ex
bis inqsitoribus cū duo simus hoc
opus colligētes cōtigit. Nam iuuē
cula quedā et virgo deuota sollicita
ta festiuo die ab vna vetula vt secū
per gradus ad camerā ascēderet eo
q certi iuuenes pulcherrimi ibidē
essent inclusi et dū illa ānueret ascē
dentibus simul vetula ꝑcedente in
iunxit iuuencule ne se signo crucis
muniret. Et licet illa ānuisset occul
te tamen signo illo muniuit qua ex
re cōtigit vt dum ascēdissent et vir
go neminē cōspexisset eo q demo
nes ibidē existentes suā presentiā
in assumptis corꝑib⁹ illi virgini ne
quibāt ostendere. Uetula maledicē
do virgini dicit. Uadas in nomie
omniū dyabolorum cur te signasti.
Hec ex cōfessione pura illius virgi
nis collegi. Potest et addi quarta
causa vt sic facilius hoīes seducāt.
qui dum cōsiderāt q talia eis a deo
sacratiorib⁹ tēporibus fieri ꝑmittū
tur nō estiment illa tam grauia esse
sicut si illis tēporibus nequirent fa
cere. De loco vero an plus in locis
certis se exercēt. Dicēdum q ex ver
bis factisq maleficarū ꝯstat q spur
cicias illas omino in locis sacris ex
ercere nō possunt. Qua in re ꝑpen
dit efficacia angelice custodie ob re
uerētiā illius loci. et qd amplius est
asseruit se nunq habere pacē nisi tē
pore diuinorū cū presentes fuerint
in ecclesia. et ideo citius et tardi⁹ in
grediunt et egrediūtur. licet alia pes
sima certa cerimonialia habēt edi
structionē demonū obseruare vt vi
delicet tpe eleuatiōis in terrā spue
re. seu cogitatōes nephandissimas
p verba aut sine verbis ꝓponere vt
vtinā esses in tali vel tali loco ꝓut
iam in secūda parte tāgetur.

An visibiliter sicut ex parte ma
lefice ita etiā quo ad circūstantes se
mutuo agitant.

Ad illud an visibiliter vel in
uisibilit hmōi spurcicias
agāt mutuo dicēdum quā
tum experiētia nos edocuit q licet
semꝑ visibiliter ex pte malefice de
mō incubus operetur. ita q nō est ne
cessariū inuisibiliter ꝓpter federarū
pactum et expressū ei appropinqua
re. Tamē quo ad circumstātes sepi
us ipse malefice supine iacentes in
agris seu siluis vise sunt et denuda
te supra vmbilicū. Et iuxta disposi
tionē illius spurcicie coaptatis mē
bris tibijs et cruribus se agitantes
demonib⁹ incubis inuisibiliter ibi
dem quo ad circumstātes cooperā
tibus. licet in fine act⁹ vapor niger

rimus in lōgitudine homīs sursum a malefica in aerē eleuabaṫ. sed hoc rarissime Et qua de causa nouit ille mille artifex vt iuuēcularū circūstātiā vel aliorū hominū mētes valeat aut allicere aut imutare de quib⁹ gestis ꝛ qualiter in plerisq; locis tā in oppido rauenspurg q̄ȝ etiā in domimio nobiliū de Roppelstein ꝛ certis alijs terris talia sunt pacta in secūda parte patebit. Sed ꝛ hoc contigisse certū est ꝙ maritis visibiliter interdum cernentibus incubos demones. quos tamen non demones sed viros putabāt cum eorū vxoribus talia pagere dū arma arriperēt ꝛ transfodere volebāt subito demō disparuit se inuisibilē faciēdo. vñ ꝛ mulieribus manus ꝛ brachia obijcientib⁹. licet interdū lesi fuissent. ipsos tamē viros obiurgantes. an ne oculos haberēt aut si a demonibus obsessi forent deridebāt.

Qꝫ nō solū demones incubi mulieres ex eorum spurcicijs ꝓcreatis aut eis obstetricib⁹ oblatas infestāt sed quascūq; indifferēter cū maiori vel minori venerea delectatiōe.

Finaliter vero cōcludēdo dici potest ipos demones incubos nō tantū mulieribus ex eoꝝ spurcicijs ꝓgenitis aut eis ab obstetricib⁹ oblatis fore ifestos. sed toto conatu in quascunq; sanctiores virgines illius terre aut oppidi ꝑ ipsas maleficas seductrices aut copulatrices anhelare. hoc em̄ experiētia rerū magistra edocuit vbi in oppido rauenspurg certe cōbuste ante finalē sententiā. Huic simile asseruerūt quod eis ab earuȝ magistris iniunctū fuisset omi conatu debere in subuersionē sanctarum virginū ꝛ viduaꝝ laborare. Et de venerea delectatiōe an maior sit vel minor cū incubis demonib⁹ in corpore assumpto quā ceteris paribus cū viris in corpore vero dicendum. Videṫ ꝙ licet naturalis ordo hoc minus excusat quin maior sit vbi simile suo simili alludit. tamen mille ille artifex vbi debita actiua debitis passiuis. licet nō in natura tamē sub qualitatib⁹ i calore. vel tēperamēto aliquo cōiungit vtriq; nō minorem excitare videṫ cōcupiscētiaȝ sed de his in sequētibus latius quoad ꝯditiōȝ sex⁹ feminei declarabiṫ.

De modo generali quo per sacramēta ecclesie sua maleficia malefice exercēt. Et de modo quo vim generatiuā impedire solēt. seu etiā alios defectus super quascūq; creaturas demptis corporibus celestibus.

Capitulum quintū.

Iam aūt qualiter alias creaturas in vtroq; sexu ꝛ terre fruges inficiūṫ plura sunt sup modos agēdi aduertēda. Et primo q̄liter homies demū qualiter bestias. tercio qualiter terre fruges Ex pte hoīs. primo q̄liter vim generatiuā seu etiaȝ actū venereū ne mulier cōcipere. aut vir actū exercere valeat maleficis impediūt. Scdo qualiter act⁹ ille impeditur respectu vnius mulieris interdū ꝛ nō alteri⁹. Tercio q̄liter membra virilia auferunṫ quasi oino sint a corpib⁹ euulsa. Quarto quō si aliqd ꝑmissorum cōtingeret potentia demonis inferente per se nō ꝑ maleficaȝ posset discerni. Quinto quō modo malefice homines vtriusq; sexus in bestias prestigiosa arte trās-

mutāt. Sexto quō obstetrices malefice cōceptib⁹ in vtero matris diuersis modis interimūt. et vbi hō nō faciunt demonib⁹ infantes offerūt Et ne hec quasi incredibilia putarent. Jdeo in prima parte operis per questiones et argumentorum solutiones sunt decisa. Ad quas si op⁹ sit dubi⁹ lector pro inuestiganda veritate recurrere potest. Ad pñs tantūmō acta et gesta per nos reperta. siue etiā ab alijs cōscripta in detestationē tanti criminis sunt deducenda. vt priores q̄stiones si fortassis alicui difficiles ad intelligendū forēt Ex his q̄ in hac secunda parte tradūt fidē capiat: et ab errore resiliat. quo nullā maleficam esse aut nullū maleficiū posse fieri in mundo estimauit. Unde primo notandū q̄ cū sex modis homines ledere possunt absq̄ modis q̄bus alias creaturas ledūt. Et vnus sit quo amore malū ingerunt viro alicui ad mulierē vl' mulieri ad virū. Alius quo odiū vel inuidiam in aliquo seminare pcurāt. Terci⁹ in his qui maleficiati dicūtur. Ne vi generatiua vti valeāt ad feminam vel viceuersa femelle ad virum vel etiā alijs modis aborsuz procurando vt supra tactum est. Quartus cū in membro aliquo hominez egrotare faciunt. Quint⁹ cum vita priuant. Sextus cū vsum rationis auferunt. Et fateri cum hoc oportz q̄ in omni genere rerum: demptis corporibus celestib⁹ veros defectus et veras infirmitates: lz nō veras sanitates ex ṽtute naturali inferre possunt: et hoc ex potenti virtute naturali et spirituali qua corporali quacūq̄ eminent virtute. Nulla etiam infirmitas cū altera concordat: seu etiam defectus naturalis vbi infirmitas desit. Jdeo diuersis medijs vtiq̄ ad diuersas infirmitates et defectus procedunt. De quib⁹ aliqua quantum necessitas postulat in medium producamus prius tamen ne animus lectoris maneat suspensus cur supra corpora celestia aliquam immutationem facere non possunt Dicemus triplicem esse causam. Prima quia super eas etiā quo ad locum penalem existunt qui locus est aer caliginosus et hoc propter ipsorum officium eis deputatus: vide supra in prima parte tractat⁹ in q̄one secūda de incubis et succubis demonib⁹. Secūda causa. quia corpora celestia mouentur a bonis angelis. vide in plerisq̄ locis de motoribus orbium. precipue sanctum Thomam in prima parte. q. cx. in quo concordant philosophi cū theologis. Tercia causa propter vniuersale regimen: et commune bonū vniuersi cui detraheretur in generali. si malis permitteretur spiritibus in illa corpora celestia aliquas immutationes causare. Unde et ille immutationes miraculose facte: in vete. aut no. testam̄. a deo per eorum motores. seu angelos bonos facte sunt vt in statione solis iosue. Retrogradatione sub ezechia obscuratione innaturali in passione christi. Jn omnibus autem expost elementis et elementatis sua maleficia deo permittente: et pse absq̄ maleficis et cum maleficis exercere possunt. Et de facto exercere non cessant vt patebit. Secundo notandum q̄ in omnib⁹ modis maleficiandi vt plurimū sp maleficas informāt. vt instrumēta sue malicie p sa-

cramenta seu sacramentalia eccl'ie.
vel p quecunqȝ diuina:seu deo cōse
crata efficiant vt quando imaginē
ceream sub palla altaris ad tempus
ponūt:vel p crisma sacrū filum tra
hunt:vel ex q̄buscunqȝ reb⁹ cōsecra
tis.Et hoc q̄dem triplici ratione. si
cut etiā q̄ sanctiorib⁹ anni tempori
bus:⁊ p̄cipue circa aduentū domi
ni:⁊ festa natalia sua maleficia exer
cere solent. Primo vt nō solū ho
mines p talia pfidi fiant.sed etiā sa
crilegi diuina quātū in eis est cōta
minanda.Et sic plus deū creatorē
suū offendant intimi⁹ animas ppri
as condemnent:⁊ plures in pecca
ta ruere faciant. Secundo vt de
us sic grauiter p hoīes offensus de
moni maiorē potestatē in hoīes se
uiendi relinquat.Sic etiā Greg.di
cit q̄ malis interdū iuxta eoꝝ desi
deria:⁊ petitiōes cōcedit. iratusqȝ
alijs denegat ppicius. Tercio vt
sic sub specie boni apparentis plu
res simplicis facilius decipiat qn̄ p
tacta diuinis reb⁹ putant aliq̄d nu
minis a deo obtinuisse vbi solū ma
iora peccata sunt cōmissa. Potest
addi quarta ratio sup sacratiora tē
pora ⁊ p̄ncipiū anni. Nam q̄r festa
plus franguntur peccatis mortalib⁹
q̄ᵐ mechanicis opib⁹. Iuxta Aug.
in li. de decē cordis. Supstitio au
tem ⁊ maleficia de maximis seruili
bus operib⁹ demonis est cōtra di
uinā reuerentiā. Ideo vt dictū ē ho
mines pfundius cadere facit ⁊ cre
atorē amplius offendit. Et sup prin
cipiū anni dicere possum⁹. Iuxta
ysiō.li.viij.Ethi.ca.ij.q̄ sicut Ian⁹
a quo ianuari⁹ mensis dict⁹ est.qui
⁊ in die circūcisionis incipit idolū
fuit diuersis faciebus confictum.
vna tanqȝ esset finis anni p̄cedent̄
⁊ alia tanqȝ esset principiū futuri:⁊
vt imminentis anni esset ptector⁊
fortunatus auctor in eius reueren
tiam ꝗ potius demonis in idolo fa
ciebant pagani varias cōmotiones
luxuriosas:⁊ strennuas ⁊ iocalia si
bi mutuo tradiderūt.choreas vari
as duxerunt:menses preparauerūt
de quib⁹ mentio fit p beatū Augu
stinū.in multis locis ⁊ fere p totū
recitant.xxvj.q.varijs.Et sicut iā
mali xp̄iani has corruptelas imitā
tur.lȝ quo ad lasciuiā sint transla
ta ab eis ad tempa carnispriuij qn̄
cū laruis ⁊ ludis ⁊ alijs supstitioni
bus discurrunt. Ita ⁊ nunc malefi
ce his psuasionibus a demonib⁹ in
ipsoꝝ complacentiā circa p̄ncipiū
anni quo ad diuinū officiū ⁊ cultū
vt festū Andree ⁊ festa natalia xp̄i
existunt sua maleficia exercent. Et
quidē iam in speciali qualiter p sa
cramenta primo. Demū qualiter p
sacramentalia talia exercent aliqua
nouiter facta.⁊ a nobis p inquisiti
onem reperta referam⁹. Et oppidū
quod nomiare nō expedit: q̄r ordo
charitatis ⁊ rationis imperat ⁊ sua
det:vbi malefica corpus dominicū
sumpsit ⁊ declinans subito vt dete
stabilis modus est mulierū peplū
ori adhibuit ⁊ in panniculū domi
nicū corpus extrahendo inuoluit.
⁊ in ollā in qua bufo erat sic a dya
bolo informata piecit ⁊ sub terra
stabulū prope horreū dom⁹ sue oc
cultauit cū alijs plurimis reb⁹ ad
iunctis ex q̄bus sua maleficia exer
cere habuisset. Sed assistente diui
na pietate tantū facin⁹ detectū ad
lucem peruenit. Nam sequenti die
mercennario quodā causa sui labo

ris prope stabulū iter faciente vocē quasi cuiusdam infantis eiulantis audiuit. et quanto ppius accessit vsq; dū ad pauimentum sub quo olla abscōdita erat peruenisset tanto clarius audiuit. et estimans infantē aliquem a muliere subtumulatū sculterū seu psidentē accessit. et rem gestam sua estimatione a paricida perpetratā narrauit: q̄ cito missis seruitoribus ita esse vt ille narrauerat repertum est exhumare aūt puerū nolebant: sed poti9 vt custodes a remotis positis si qua mulier accederet sano vsi consilio attendere haberēt Nec enim dominicū corpus ibi absconditū esse nouerant. vñ et contigit vt eadem malefica locū accederet et sub pallio alijs occulte cernentibus ollam abscondit Unde capta et questionib9 exposita facin9 detexit asserens dominicū corpus cum bufone in olla fuisse absconditū ex his puluerib9 sua ad libitū nocumēta hominibus seu alijs creaturis inferre posset. Insup aduertendū q hanc obseruant malefice cōmunicātes cōsuetudinē vt si absq; nota efficere valeant dominicū corp9 sub lingua et nō supra recipiant rationibus his vt estimari potest vt ab negationis fidei remediū nunq; pcipere velint nec p cōfessionē neq; p sacramenti eucharistie pceptionem Secundo vt eo facilius ex ore dominicū corpus accipiat p earū vt dictum est vsib9 applicandū in maiorem creatoris offensam. Quare et omniū ecclesie rectoribus et populum cōmunicantibus semp iniungitur summā adhibere diligentiā vt plurimū aperto ore et lingua bñ extensa cum amotōne pepli mulieres communicent. Et quanto maior adhibetur diligentia tanto plures malefice per hunc modum notant. De alijs rebus sacramentalibus innumeras exercent superstitiones. Interdum imagines cereas quandoq; res aromaticas sub palla altaris vt supra tactum est ponentes et sub limine dom9 domus occultantibus vt per transitum ille pro quo positum est maleficiat. Innumera possent deduci: sed hec minima per maiora maleficia approbant.

De modo quo vim generatiuam impedire solent.

Capitulū. vj.

De modo autē quo vim generatiuā impedire solent tam in hominibus q; in iumentis etiam in vtroq; sexu. Potest lector ex his que supra tacta sunt in questione An demones per ipsas maleficas mentes hominū ad amorem vel odiū immutare valeant. Ubi post solutiones argumentoꝝ specialis fit declaratio de modo quo vim generatiuam impedire valeant deo permittente Ubi tñ notandum q tale impedimentum ab intrinseco et ab extrinseco practicat. Intrinsece autē fit ab eis dupliciter. Primo vbi rigorem membri p fructificatione accomodata directe reprimunt. Nec hoc videatur impossibile cum et motū alias naturalem in aliquo membro impedire possunt. Secūdo vbi missionem spirituum ad membra in q̄bus est virtus motiua prohibent q̄si intercludēdo vias seminis ne ad vasa generationis descendat vel ne excidatur vel emittatur. Extrinsece

ꝓcurant interdum ꝑ imagines vel ex herbarū cōmestionib⁹. Interdū ꝑ alias res exteriores puta ex gallorū testiculis vel ex herbarū cōmestionibus. Non tamen credendum est ꝙ ꝟtute illarū rerū vir impotēs reddat̄ ſ; occulta virtute demonum illudentē hmōi maleficas ꝑ huiusmodi vim generatiuā ne videlicet vir coire aut mulier cōcipere valeat maleficiare possunt. Et hui⁹ ratō est ꝙ plus ꝑmittit deus sup̄ hunc actum per quē primū pctm̄ diffundit̄ q̄ȝ sup̄ alios actus humanos: sicut ꝛ sup̄ serpentes q̄ magis incantationibus deseruiunt q̄ȝ alia animalia. Unō ꝛ plures a nobis ꝛ ab alijs inquisitorib⁹ repertū est ꝙ per serpentes aut ꝑ cutē serpentis huiusmodi impedimenta intulerunt. Nā q̄dam captus maleficus fassus fuerat ꝙ multis annis sterilitatem tam in hominib⁹ q̄ȝ in iumentis q̄n dam domū inhabitantib⁹ ꝑ maleficium intulisset. Nider insuper vbi supra refert quendā maleficū nomine Stadliu in diocesi Lausanensi captum q̄ ꝛ fassus fuerat ꝙ in certa domo vbi vir ꝛ vxor simil̄ ꝑmanebāt ꝑ sua maleficia successiue in vtero vxoris viri septem infantes occidisse. Ita vt semꝑ aborsum fecerat femina annis multis. Silr̄ fecerat in eadem domo oībus pecoribus ꝛ iumentis fetosis quorū nullū viuū partū edidit in eisdēȝ annis. Et cum maleficus questionaret̄ qualit̄ talia ꝓcurasset: aut quō re⁹ eē posset: facinus aperuit dicēs. Subter limen hostij dom⁹ serpentem posui q̄ si amouebit̄ fecunditas inhabitātib⁹ restituet̄. ꝛ sicut ṗdixit ita euenit. Nam lȝ serpens nō fuisset inuētus quia in pulueres redactus terram tn̄ omnino asportabāt. Et eodem anno vxori ꝛ omnibus iumentis fecunditas restituta fuit. Aliud deniq̄ȝ factū in Richkhofen paucꝭ ꝛ vix quatuor annis elapsis contigit: famosissima quedam malefica erat vtpote q̄ solo tactu ꝛ omī hora maleficiare ꝛ aborsum ꝓcurare sciebat. In quo dū vxor cuiusdā potentis impregnata esset ꝛ ob sui custodiam quandā obstetricē ad se recepisset: auisataq̄ȝ ab eadē obstetrice fuisset ne castrū exiret: ꝛ ꝙ precipue a colloquio ꝛ cōuersatione illius malefice supradicte se caueret. Post aliq̄s septimanas immemor illius auisamenti castrū exiēs quasdā mulieres cōgregatas in quodaȝ cōuiuio visitandi grā accessit: vbi cū paululū resedisset malefica superuenit ꝛ ipam dñam q̄si salutatiōis gratia sup̄ ventrē ambab⁹ manibus tetigit: ꝛ subito pueruȝ se dolorose mouentem ꝑsensit. Un̄ territa vbi ad ꝓpria redijt ꝛ rem gestam obstetrici narrasset. Heu inquiens iam puerū ꝑdidistis exclamauit. ꝛ vt ṗdixit in partu cōtigit. Nā nec aborsum integrū ſ; paulatim frusta iam capitis iamq̄ȝ pedum ꝛ manuū peperit. Magna vtiq̄ȝ ex diuina ꝑmissione castigatio in penam eius vicȝ mariti q̄ tales maleficas punire et iniurias creatoris vlcisci deberet. Fuit ꝛ in oppido merspurg ꝯstantiensis diocesis quidā iuuenis intantū maleficiat⁹ ꝙ nullū actū carnalē cū aliqua dempta vna exercere poterat. Multis etiā audientib⁹ retulit ꝙ sepissime dū eā declinare ꝛ alias terras inhabitare ꝛ fugā capere volebat Adhuc interdū nocturno tp̄e

assurgere & festine cursu velocissimo
iam p terrā iam p aerem quasi volā
do redire solebat.

De modo quo membra virilia au
ferre solent. Capitulum .vij.

Sed et hoc q
membra virilia auferre so
lent. nō quidē in rerū ve
ritate corpora humana illis spoliā
do. sed pstigiosa arte occultando vt
supra in questiōe desup tacta decla
ratū est aliqua gesta in mediū pdu
cam⁹. In oppido nanq3 rauēspurg
iuuenis quidam iuuencule adhesit
quā relinquere volēs membrū viri
le pdidit prestigiosa vtiq3 arte vt ni
hil videre aut tāgere preter planu3
corpus posset. Anxius inde cellare
quoddā adijt vt vinū emeret & pau
lulū residens mulieri cui alteri sup
ueniēte causā tristicie sue aperiēdo
singula enarrauit. & ita esse corpore
demonstrabat. Astuta illa an ne ali
quā suspectē haberet inquisiuit. Et
ille vtiq3 talē ipsam denoiando & rē
gestam narrādo manifestauit. Et il
la. Expedit vt per violentiā aliquā
vbi beniuolētia tibi nō suffragatur
pro acquirēda sanitate istam indu
cas. At iuuenis i crepusculo noctis
via3 quā ptransire malefica solebat
obseruauit & ipsam reperiēs du3 p
sanitate corporis sibi reddēda sup
plicaret & illa se innoxiā nec quicq3
scire assereret ipsam inuadendo ma
nutergiū quoddā ad collu3 fortiter
cōprimādo strinxit dicēs. Nisi mi
hi sanitatē restituas de manib⁹ me
is peribis. Unde illa quia clamare
nō poterat & iam facies tumefacta
nigrescebat. Sine inquit me liberā
& te sanabo. Et iuuenis dum nodū
seu stricturam laxasset malefica ma
nu ipm inter femora seu coxas teti
git dicēs. iā habes quod desideras
Et iuuenis vt postmodū referebat
notabiliter persenserat anteq3 visu
aut tactu seipsum certificasset mem
bru3 sibi ex tactu dūtaxat malefice
fuisse restitutū. Simile. Venerād⁹
quidā pater honestate vite & scien
tia pclar⁹ in ordine & cōuentu Spi
rensi referre solet. Quada3 inqt die
dum confessionū audiētie instarem
Iuuenis quidā accessit & inter ver
ba cōfessionis membrū virile lamē
tabiliter se pdidisse asseruit. Ammi
rans ego pater & verbis suis facilit
credere nolēs eo q leuis corde q̄ fa
cile credit a sapiēte iudicat. Experi
entia didici per visum nihil cernen
do dū iuuenis locū vestes detegen
do demōstrasset. vnde in me sanoq3
cōsilio vsus. An ne aliquā haberet
suspectā que ei tale maleficiū intu
lisset inquisiui. & iuuenis vnā se ha
bere suspectā s3 absentē & i vuorma
cia residentē asseruit. Tūc ego hec
tibi iniūgo qtotius ipam accedas
et pmissiōibus ac blādis verbis p
posse ipa3 emollire studeas. qd & fe
cit. Nā post paucos dies reuersus
est gratias mihi referēs se sanum &
cuncta recuperasse asseruit. & sic ver
bis credidi experiētia tamen visus
certificat⁹ denuo. Sunt tñ hic ali
qua notanda ad intelligendū clari⁹
que supra de eadē materia tacta sūt
Primo q nullo modo credendū est
talia membra euelli aut segregari a
corpibus. sed arte pstigiosa p demo
nē vt nec videri aut tāgi valeant oc
cultari. Et hoc auctoritate & rōne li
cet supra tactū sit vbi Alexander de
ales parte secunda dicit. Prestigiū

ꝓprie sumptū est illa illusio demonis que non habet causam ex parte mutatiōis rei. sed solūmodo ex parte cognoscētis qui deludit siue q̄ꝫtum ad interiores sensus siue quantuꝫ ad exteriores. Super hec tamē verba notādum ꝙ hic illudūtur sensus duo exteriores scilicet visus et tactus ꝛ non interiores vt sunt sensus cōmunis fantasia imaginatiua extimatiua ꝛ memoria. Licet sctūs Thomas tantūmodo ponat quatuor vt supra tactū est. Eo ꝙ fantasiā ꝛ imaginatiuā ponit vnā ꝛ bn̄. pauca em̄ differētia est inter imaginari ꝛ fantasiari. Thomas in prima parte. q. lxxix. Et hij sensus imutātur ꝛ nō exteriores solū quādo nihil occultat vel manifestat vel vigilando vel dormiēdo. Vigilādo vt duꝫ res aliter videt q̄ꝫ in se sit. vt cū quis videt aliquē equū cum assessore deuorantē. aut in bestiā esse hominē trāsformatū aut seipsum bestiā esse ꝛ cū bestijs debere incedere estimantem tūc em̄ sensus exteriores deludunt ꝛ occupātur ꝑ interiores. quia virtute demonū species sensibiles dudum reseruate in thesauro specierū sensibiliū vt est memoria nō illa intellectiua in qua spēs intelligibiles cōseruātur. sed memoria que est cōseruatrix specierū sensibiliū q̄ etiaꝫ est in posteriori parte capitis educūtur virtute demonū deo interdū ꝑmittēte ad sensum cōem imaginatiuā. Et tā fortiter imprimūtur ꝙ sic necesse hꝫ imaginare equū vel bestiam ꝑ impetuosum actuꝫ quo demon educit de memoria spēm equi vl' bestie. ita necesse hꝫ estimare se videre ꝑ oculos exteriores tm̄ taleꝫ bestiā que i re ab extra nō est bestia sed ꝑ impetuosam demonis opationem mediātibus illis speciebꝰ sic videt. Nec mirū videat ꝙ demones possunt cuꝫ ꝛ natura hoc facere potest etiaꝫ defectuosa vt patet in freneticis. melancolicis. maniacis ꝛ ebrijs aliquibus qui nō possūt discernere Et frenetici putāt se mira vidisse et videre bestias ꝛ alia horrēda cuꝫ tamē nihil sit in reꝝ veritate. Vide supra in questiōe An malefice mentes hominū ad amorē vel odiuꝫ possūt imutare vbi plura notātur. Est demū ꝛ ratio in se clara. Nam cum demon habeat quādam potestatē sup quasdam res inferiores excipiendo tantūmodo animā. Ideo potest et circa istas res aliquas immutationes facere quādo deus sinit vt res appareāt aliter q̄ꝫ sint. Et hoc vt dixi aut turbando aut illudendo organum visus vt res clara videatur nubilosa. sicut etiam post fletuꝫ ꝓpter humores collectos lumen aliter apparet q̄ꝫ ante. Vel operando in imaginatiuam potentiā per transmutationē specierum sensibiliū vt dictū est. vel humores varios mouēdo vt appareāt ignea vel aquea que sunt terrestria vel sicca vt quidā faciunt ꝙ omnes in habitatione aliqua habent se vestimentis exuere ꝛ denudare putantes se in aquis natare. Ulterius autem super modum prefatum si queritur. An huiusmodi illusiones indifferenter bonis ꝛ malis accidere possunt sicut vt inferius patebit corporales alie infirmitates etiā in gratia existentibꝰ inferri a maleficis possunt. Super quo inherendo verbis cassiani collat. ij. Abbatis sireni. Dicēdum est ꝙ nō Vn̄ omēs isti qui sic illudūtur ꝑsu-

munt in peccatis mortalib⁹ esse: dicit em̄. Ex verbis anthonij patz demonē nullaten⁹ posse mentē cuiusq̄ vel corpus inuadere nec habere facultatē in cuiuslibet animā penitus irruendi nisi eam primo destituerit oībus cogitationibus sanctis ac spirituali contemplatiōe vacuā nudāq̄ reddiderit. Cōcordat cū eo qd̄ philosophia primo de cōsolatione ad Boetiū tāgit. Talia tibi cōtuleramus arma q̄ nisi prior abiecisses inuicta te firmitate tuerent. Vn̄ Cassian⁹ ibidē refert de duob⁹ maleficis paganis q̄ differentes in malicia successiue per sua maleficia demones miserunt ad cellā beati Anthonij vt eū tentationib⁹ exinde fugarent odio viri sancti infecti: eo q᷑ multitudo ppl̄i ad eū qtotidie cōfluebat. Qui demones lz amarissimis cogitationū stimulis Anthoniū pulsarūt. Illos tn̄ sp repulit signo crucis fronti ⁊ pectori impsso ⁊ oratione incubationib⁹ insistendo. Ita dicere possum⁹ q᷑ oms qui sic a demonib⁹ ludificant absq̄ aliis infirmitatib⁹ corporalib⁹: vtiq̄ diuina gratia inhabitante carent. Vn̄ ⁊ illud Thobie. vj. Qui libidini deseruiunt in eo dyabol⁹ accipit potestatē. Cōcordat ⁊ illd̄ qd̄ supra circa pmā partem tractat⁹ in q̄stione. An malefice operant circa homines i bestiales formas illos trāsmutando tactū est. vbi iuuēcula cōuersa fuit in equā sua estimatiōe et omniū eā aspicientiū dempto sancto Machario cui⁹ sensus dyabol⁹ illudere nō poterat: ad quē ducta p sanitate cū iam verā mulierē ⁊ non equā aspiceret: ⁊ ecōuerso oms alij acclamarēt q᷑ equa eis videret. Ipse sanct⁹ suis orationibus eā ⁊ alios a tali illusione liberauit asserens hoc ei accidisse. q᷑ diuinis nō vacasset: nec sacramenta vt decebat scz confessiōis ⁊ eucharistie vt decebat frequentasset. Vn̄ iuuenis qui eaz de turpitudine sollicitauerat lz renuisset ex honestate tn̄ iude⁹ maleficus quē iuuenis ea de causa vt iuuenculam maleficiaret accesserat virtute demonis eā in equā ꝯuerterat. Sūmarie cōcludam⁹ q᷑ in bonis fortune sicut sunt res exteriores vt bona temporalia: fama ⁊ sanitas corporis. lz boni p demones ⁊ sua mēbra ledi possint in eoꝝ meritū ⁊ pbationē: sicut de beato Job patuit q̄ in talibus p demonem lesus fuit. Tamen eis inuitis sicut nullū peccatū p maleficia trahi possunt: aut violentari: lz ab intra ⁊ in carne ab extra valeant tentari. Ita etiaz nec hmōi illusiōes fantasticas actiue ⁊ passiue inferre possūt. Actiue vt eorū sensus haberent demōes illudere sicut alioꝝ in charitate nō existētium. Passiue vt eis eoꝝ membra pstigiosa illusiōe haberent auferre. Nec em̄ duo beato Job nunq̄ diabolus inferre potuisset psertim passiuū nocumentū sup actū venereū q̄ tante continentie erat vt dicere posset. Pepigi fedus cū ocul' meis ne q̄dem cogitarem de virgine. A fortiori de muliere aliena. cuz tamen sup peccatores demon magnā noscit ex verbis euangelij Luce. xj Cum fortis armatus custodit atriū suū in pace sunt omnia q̄ possidet habere potentiam. Verū ex his si quis quereret circa illusiōes membri virilis q᷑ lz illam illusionem nō posset demon existenti in gratia in

ferre passiue an ne posset actiue vt scz expns in gratia illuderet in suo vlsu q2 videret membrũ annexũ: cũ tñ ille q̃ sibi estimaret ablatũ nõ viderer annexũ nec etiã alij circũstãtes qḋ si cõcedit videt esse ɔtra p̃dicta Potest dici q̃ q2 non tanta vis existit in damno actiuo sicut passiuo: capiendo actiuũ nõ q̃ actiue intulit ʒ q̃ damnũ ab extra videt vt de se ptʒ. Ideo expns in gratia lʒ possʒ videre damnũ alterius: ꝛ in illo demon sensus eius illuderet. Nõ tamen posset sibipsi tale damnum inferre passiue vt.s.suo membro p̃uaret cũ libidini nõ deseruit sicut per oppositũ vt angelꝰ dixit Thobie. Qui libidini vacant demoniũ accipit potestatẽ. Quid deniq̧ sentiendũ sup eas maleficas qui hmõi mẽbra in copioso interduʒ numero vt viginti vl' triginta membra insil' ad nidũ auiũ vl' ad aliqḋ scriniũ includunt vbi ꝛ q̃si ad viuentia membra se mouent vl' auenã vel pabulũ consumenda ꝑut a multis visa sunt. et cõmunis fama refert. Dicendũ q̃ dyabolica operatiõe ꝛ illusiõe cũcta exercent: sic em̃ sensus videntiũ illudunt modis supra tactis. Retulit em̃ q̃dam q̃ dũ membrũ ꝑdidisset ꝛ quandã maleficã cause recuperãde sanitatis accessisset. Illa vt quãdã arborẽ ascẽdẽt infirmo iniunxit ꝛ vt de nido in quo plurima erant membra si qḋ vellet accipere posset idulsit. Et cum ille magnũ quoddã accipere attentasset nõ ait malefica illḋ accipias ꝛ q2 vni ex plebanis attineret subiunxit. hec omnia vtiq̧ p̃stigiosa illusione fieri a demonibus modis supra tactis organum visus per trãsmutationem specierum sensibilium in imaginatiuã potentiam turbando. Nec em̃ oportet asserere q̃ demões sint in assumptis sic mẽbris ostendentes quemadmodũ solent in assumptis corporibus ex aere maleficis ꝛ interduʒ hominibus apparere ꝛ cum eis conuersari. Ratio est: q2 faciliori modo videlicet ꝑ motũ interiorem localem specierũ sensibiliũ ex conseruatoria seu memoratiua potentia ad imaginatiuã ista facere possunt. Et si quis dicere vellet q̃ etiam simili modo facere possent vbi in assumptis corporibus asserunt maleficis: aut alijs hominibꝰ conuersari vt videlicʒ tales apparitiones facerent ꝑ transmutationeʒ specieꝝ sensibilium in imaginatiuam potentiã vt homies dum putarent demones in assumptis corporibus esse presentes: tũc nõ essent nisi tales specieꝝ sensibilium in interioribus potentijs imutationes. Dicendũ q̃ si nil altiꝰ demon ostendere vellet: nisi tantũmodo humane effigie p̃sentatõnẽ: tũc vtiq̧ opus non essʒ ei in assumpto corpore apparere cum sufficienter per prefatam transmutationeʒ hoc efficere posset. Nunc aũt q2 altiora habet exercere puta loqui cõuesci ꝛ alijs spurcitijs intẽdere. Ideo ꝛ ipsum p̃sentem esse oportet ab extra visui realiter in assumpto corpore se obijciendo quia virtus angeli ibi est vbi operat ſm doctores. In questione võ q̃ querit. Quid si demon per se absq̧ malefica membrum virile alicui auferret. An aliq̃ sit differentia inter vnam ablationem et alteram. Dici potest vltra illa que tanguntur in prima parte tractatus in questione An malefice mem

bra virilia possint auferre qꝫ vbi demon p se mēbrū auferret. tunc vere ⁊ realiter auferret. ⁊ vere ⁊ realiter restitueret quādocūqꝫ restituere haberet. In secundo sicut nō absqꝫ lesione ita non absqꝫ dolore auferret. Tercio qꝫ nunqꝫ nisi coactus p bonum angelū hoc faceret eo qꝫ materiā sui lucri āputare haberet. nouit eīn plura maleficia super illū actuꝫ exercere qꝫ sup alios humanos actꝰ sicut etiā deus plus pmittit illū actum maleficiare qꝫ alios humanos actus. vt supra tactū est. que singula locū nō habēt vbi per maleficas deo pmittente opatur. Et si dubitatur an demō plus affectat homies ⁊ creaturas p seipm ledere qꝫ p maleficas. Dici potest qꝫ nulla est compatio. In infinitū eīn plus affectat p maleficas ledere. Cum qꝛ maiorē infert deo cōtumeliā creaturaꝫ sibi dicatā vsurpando. Secūdo qꝛ cum deus amplius offendit. amplıꝰ sibi nocendi homibus potestas pmittitur. Tercio ꝓpter sui lucrū quod in perditionē statuit animarū.

De modo quo malefice homines in bestiales formas transformāt. Capitulum .viij.

Ad et hoc qꝛ malefice homies in bestiales formas virtute demonum qꝛ talia pricipaliter opaꝫ trāsformāt. Licet in prima parte opis questione. An talia malefice valeāt efficere satis sit declaratuꝫ. qꝛ tamē aliquibus illa questio sub suis argumentis ⁊ solutiōibus nimis posset esse obscura pſertim cum acta ⁊ gesta super hec nō sunt deducta. Modus etiā quo seipsas sic trāsformāt non est expressus. Ideo presens addenda est declaratio per solutiones plurimorū dubiorū. Et primo qꝫ canon ille. xxvj. q. v. episcopi. non est sic nude intelligēdus circa hāc materiā prout plures etiā docti sed vtinam bene docti decipiunt. ⁊ q̄ publice in eorū sermonibꝰ asserere nō verent huiusmodi trāsmutatiōes ꝓstigiosas. nullo modo etiam virtute demonū posse fieri. Et hoc vtiqꝫ in magnū fidei detrimentū vt sepe tactum est ⁊ maleficarū cōfortationē que ⁊ multū de talibus cōgaudent sermonibus. Cōtingit autē hoc huiusmodi ꝑdicatoribus eo qꝫ in cortice ⁊ nō in medulla verboꝝ cononis laborant vt supra tactū est. Cuꝫ eīn dicit. Quisqꝫ credit posse fieri aliquam creaturā aut in melius aut in deterius trāmutari aut trāsformari in aliā speciē vel in aliā similitudinem nisi ab ipso creatore qui omia fecit proculdubio infidelis est. Hic pius lector attendat ad duo principalia. Primo sup verbum fieri. Secundo super verba in aliā similitudinem cōuerti. Super primū sit resolutus qꝫ fieri capit dupliciter. videlicet pro creari ⁊ pro naturali ꝓductiōe alicuius rei. Primo modo soli deo cōuenit vt notum est q̄ sua infinita potentia aliquid ex nihilo creare potest. Secūdo modo distinguenduꝫ est de creaturis. Quia aut sunt creature perfecte vt homo asinus ⁊c. Aut sunt imperfecte vt serpentes. rane. mures ⁊c. que ideo dicūtur imperfecta. quia ex putrefactione generari etiam possunt. licet enim semper de primis loquitur canon. non de secundis. quod potest patere, eo qꝫ Albertus in libro de

animalibus vbi querit. An demõ es possint facere vera aialia. Et respõdit q̃ sic. sed hoc q̃ ad impfecta animalia Etiã cuz ea differẽtia q̃ nõ instanti sicut deus opatur sed motu quodã licet subito. sicut patet de maleficis Exo. vij. Si placet vide aliqua que in notata questiõe tangunt circa p̃mã partẽ operis. et in solutione pri mi argumẽti. Sup secũdum vbi tãgitur q̃ nõ possunt aliquã creaturã trãsmutare. Dicas q̃ est duplex trã smutatio. Substãtialis et accidenta lis. Et hec accidẽtalis iterũ duplex. quia vel per formã naturalẽ et inhe rentẽ rei que videt vel per formam non inherentẽ rei que videt. sed in herentẽ organis et potẽtijs ipius vi dentis. De primis loquit canon et precipue de formali seu quididati ua trãsmutatione put vna substan tia in aliã trãsmutat cuiusmodi so lus deus qui taliũ quidditatũ crea tor existit facere potest. loquit etiã et de secunda licet illã demon effice re possit inquãtũ p infirmitates di uina pmissione immissas aliqua for ma accidentalis corpori inducit. vt ibi leprosa facies apparẽt vel hui9 simile. sed quia prie de his non lo quimur. sed de pstigiosa apparitõe sm quã vident res trãsmutari in ali as similitudines. Dicimus q̃ has trãsmutationes allegat ca. exclude re nõ potest. qd̃ auctoritate. ratõne et experiẽtia insimul ex his que sup certa experimẽta que Augustinus lib. xviij. cap. xvij. de ciuita. dei re fert deducũtur. et p varias questio nes illa etiã declarãdo. naz inter ali as prestigiosas trãsformationes re fert q̃ famosissima maga circes mu tauerit socios vlixis in bestias. Et q̃ quedã stabularie mulieres cõuer tissent hospites suos i iumẽta one ra portãtia. Refert etiã socios dio medis in aues cõuersos. et q̃ postea longo tẽpore circa templuz diome dis volassent. Et qd̃ prestãtius nar rasset de patre suo veraciter. q̃ ipse pater dixisset se caballũ fuisse et an nonã cum alijs aialibus baiulasse De pmo nãq; q̃ socij vlixis fuissent i bestias mutati. ibi vtiq; sola appa rẽtia fuit et oculoruz deceptio ita q̃ forma illa bestialis educta fuit d cõ seruatorio seu memoria specierũ ad ipsam vim imaginatiuã. vnde et vi sio imaginaria causabat et consequẽ ter ex forti impressione in potẽtias alias et organa videns estimabat se bestiã videre. modo quo supra in p cedenti capitulo tactũ est. sed quo modo ista fieri possũt virtute demo nis sine lesione infra patebit. De se cũdo vero vbi hospites in iumenta onera portãtia a stabularijs cõuer tebãtur et similiter hoc q̃ prestantij pater se equũ fuisse et bladũ portas se narrat. Notãdum q̃ ibi tres fue rũt deceptiões. Prima q̃ illi homi nes pstigiosa arte videbãtur cõuer si in iumẽta que cõuersio facta fuit modo supra tacto. Secundo q̃ illa onera vbi excedebãt vires portãtiũ demones inuisibiliter illa attulerũt. Tercia q̃ illi q̃ alijs videbãtur trã smutati in spẽs. sibijpsis etiã vide bãtur se in bestias cõuersos. sic Na buchodonosor cõtigit. vbi septẽ tẽ pora sup eum fuerũt imutata. vt fe num quasi bos comederet. De illo aũt q̃ socij diomedis fuissent i aues cõuersi. et circa templũ volasse. Di cendũ q̃ ille diomedis qr in exerci tu grecorũ circa obsidionẽ ciuitatis

troye fuerat. vbi ad ꝓpria redire volebat i mari. cũ sociꝰ ĩmersus fuit. Ideo cũ ex suggestione cuiusdam idoli tẽplũ sibi q̃si inter deos ãnumeratꝰ eẽt ↄstructũ fuerat. demões in ↄfirmatõez erroris longo tp̃e tã q̃ aues loco eoꝝ volabãt. q̃re ꝛ aliq̃d genꝰ supstitõnis a p̃dictis p̃stigijs ibi fuit. q̃r vicz nõ p reductõez spẽꝝ sensibiliũ ad vim imaginatiuã. ſʒ i assumptis corpibꝰ tãq̃ aues volantes se oculis aspiciẽtiũ ingerebãt. Et si q̃rit. An etiã p̃dicto mõ p reductionẽ spẽꝝ sensibiliũ aspicientes illudẽ potuissent vt demones nõ in assumptis corpibꝰ ex aere tã q̃ volãtes aues se ingesissent. Dicẽdũ ꝙ sic. Naȝ ꝛ opinio q̃rũdã fuit. vt recitat sctũs Tho. in. ij. sñiaruȝ. di. viij. ar. ij. ꝙ angeli q̃cũq̃ siue boni siue mali nũq̃ assumerẽt corpa. ſʒ ꝙ oĩa q̃ de eoꝝ appitionibꝰ legũtur i scp̃turis fctã fuerũt i p̃stigijs vel ſm visionẽ imaginariã. In quibus v̈bis notat a doctore sctõ differẽtiã inter p̃stigiũ ꝛ imaginariã visionẽ. Quia p̃stigiuȝ p̃t h̃re rem ab extra corpali visui se obijcientẽ. Licet aliter videat q̃ sit. Imaginaria aũt visio nõ hoc nc̃cario req̃rit. vt vicz res ab extra obijciat. ſʒ p̃t fieri absq̃ illa exteriori obiectõe tm̃mõ per illas interiores spẽs sensibiles vbi ad vim imaginatiuã reducunt. Vñ illoꝝ opinionem sequẽdo socij dyomedis nõ fuerũt repñtati p demones i assumptis corpibꝰ ꝛ silitudinibꝰ auiuȝ. ſʒ tm̃modo fantastica ꝛ imagiaria visiõe. p᷑ illaꝝ vicz specieꝝ sensibiliũ reductionẽ ꝛc. vt s. Sed q̃r doctor sctũs opinionez illã vt erroreȝ ꝛ nõ vt opinionẽ simplicem reprobat. licet non vt heresim forte vt p̃se credit. cuȝ etiã tales apparitões imaginarie interdum ꝛ a bonis ꝛ a malis angelis fuerit absq̃ corpibꝰ assumptis visitate. Ideo vt ibidẽ dicit. cũ scti cõiter dicũt angelos etiã corpali visiõe appuisse. ꝛ talis apparitio fit in assũptis corporibus. Textus etiã scripture sacre sup tales corpales appitiones plus cõcordat q̃ sup imaginarias. aut p̃stigiosas. Ideo ex his ad p̄ñs dicẽ possumus. etiã super quascũq̃ visiones ↄsimiles illis de socijs diomedis. ꝙ licet illi socij imaginaria visione videntiũ potuissent opere demonũ videri mõ quo dictũ ẽ. tñ potius p̃sumitur ꝙ per demões in assumptis corporibus ex elemẽto aeris tãq̃ aues volãtes fuerint visi aut ꝙ alie aues naturales a demonibus agitate illos repñtauerit.

Qualiter demones intra corpa ꝛ capita existũt sine lesione. quando p̃stigiosas opant trãsmutatões Capitulum nonũ.

q Vod si vlteriꝰ sup modũ prestigiose trãsmutationis q̃rit. An intra corpa ꝛ capita tũc existãt. Et an tales sint tãq̃ obsessi a demonibus estimãdi. Et qualiter fieri possit vt absq̃ lesione potentiaꝝ ꝛ viriũ interioꝝ possint species ab vna potẽtia interiori ad aliã deducẽ. Et vtꝝ tale opus debeat censeri miraculosum factuȝ. aut nõ. Ad primũ oportet distinguere de p̃stigiosa illusione. eo ꝙ vt dictum est. Illa illusio fit interdum sup sensus exteriores interduȝ sup interiores vsq̃ ad sensuȝ exteriorẽ. Prima ergo lʒ possit fieri absq̃ hoc ꝙ demones intrent

potentias exteriores illas occupādo. sed tm̄ exterius deludendo. vt vbi corpus aliquod occultare vellet per interpositionē alicuius alteri⁹ corporis vel alio quocūq mo do. Aut vbi per se corpus assumere ⁊ se visui obijceret. Secūda tamen nō potest fieri nisi ipm caput ⁊ potētias principaliter occupet. Et hoc ostēditur auctoritate ⁊ ratione. Nec obstare potest ꝙ duo spiritus creati nō possint esse in vno ⁊ eodē loco. ⁊ aīa sit in qualibet ꝑte corporis. Est aūt auctoritas sup hoc Damasceni. Angel⁹ ibi ē. vbi operat. Ratio scti Thome. ij. sentētia. dist. vij. ar. v. Omēs angeli boni ⁊ mali ex virtute naturali q̄ prestantior vtiq est quacūq corporali habēt potestatē trāsmutandi corpora nostra. Ptz hoc ne dum propter prestantiā ⁊ nobilitatē nature sed ⁊ ideo ꝙ tota machina mūdi et creatura corpalis amministrat per angelos Grego. iiij. dialo. In hūc mūdum visibilem nihil nisi ꝑ creaturam inuisibilē disponi potest. vnde oīa corpalia regūtur per angelos sicut ⁊ motores orbium asserūtur nō solum a doctoribus sanctis. sed etiā a phīs omnib⁹. Patz ⁊ ex eo ꝙ oīa corpora humana mouētur ab animab⁹. sicut oīa alia per corpa celestia ⁊ per ipsorum motores Si cui placet videat sctm̄ Thomā in prima ꝑte. q. cx. ar. j. Ex quo cōcluditur. ꝙ q̄ demones vbi operātur. ibi sunt. Ideo quādo fantasias ⁊ interiores potētias ꝑturbāt. tūc etiā ibi existūt. Item licet illabi anime illi sit tātum possibile q̄ eaz creauit. tamen demones etiā illabi pn̄t deo ꝑmittente corporibus nostris Et q̄ pro tūc possunt impressiones facere in potētias interiores affixas organis corpalibus. Ideo ⁊ ꝑ illas impressiones. sicut immutant organa. ita imutātur opationes potentiaꝝ. modo quo dictū est ꝙ educere pn̄t species reseruatas in vna potentia affixa organo. sicut ex memoria que est in vltima ꝑte capitis educit speciē equi localiter mouendo illud fantasma vsq ad mediaz ꝑtem capitis vbi est cellula virtutis imaginatiue. ⁊ demū consequēter vsq ad sensum cōem. cuius residētia est in anteriori parte capitis. Et oīa tamē subito sic imutare ⁊ perturbare possunt. vt forme tales necessario estimentur. Ac si exteriori vicio obijcirētur. Exemplū patuit ex naturali defectu in freneticis et alijs maniacis. Quod si queritur q̄modo hoc absq dolore capitis efficere possit. facilis ē respōsio. Primo q̄ eīn organa nō diuidit nec imutat quo ad ipsoꝝ subiectū. ꝫ tm̄modo species mouet. Item secūdo q̄ nō alterat immittēdo aliquaz qualitatem actiuaz. vn̄ necessario passio sequat. cum ⁊ ipse in se demon omī qualitate corpali careat. Ideo sine dolore talia opari potest. Itez tertio. q̄ vt dictum est tm̄modo facit trāsmutationes ꝑ motum localem ab vno organo ad aliud. ⁊ non per alios motus. ex q̄ibus alterationes lesiue interdum causantur. Illud ergo quod difficultatem facit. ꝙ quia duo spiritus nō possunt esse in eodem loco. puta diffinitiue ⁊ anima etiā existit in capite. q̄modo tūc demones ibidē existere possunt. Dicēduz ꝙ residentia anime assignat centrū cordis. in quo vitā

influēdo omībus mēbris cōmunicat. Et exēplū datur d aranea i medio tele que sentit tactū ex omi pte Tamē quia dictū Augustini in libro de spiritu & aīa. q est tota i toto et tota in qualibet pte corporis Ideo dato q sit i capite. adhuc demon ibi opari pōt. quia alia ē eius operatio ab opatione aīe cū operatio aīe in corpe est vt informat & vitā influat. vñ est ibi sic forma in materia nō sicut in loco. Demon autē sicut in tali parte corpis & tali loco immutādo & opando circa spēs sensibiles. Unde q2 nulla cōfusio operationū est inter eos. Ideo vtrūq3 simul in eadē pte corpis esse pñt. Ad illud. An tales sint tāq3 obsessi et arrepticij .i. a demonib9 arrepti estimādi. q2 specialē hoc vult habere declaratōnē. An videlicet hō possibile sit vt ope maleficorum aliquis vt obsessus a demone. i. q demō eū possideat vere & corpaliter. Idō de tali materia specialis tractabit modus in capitulo sequenti. habet em̄ & hoc specialē difficultatē. An operibus maleficorum id fieri valeat. Ad illud tātūmodo. An talia opa maleficorū & demonū sint ad modū miraculorū operū censenda. ita q debeant opera miraculosa estimari. Dicendum q sic inquantum fiunt preter ordinē nature create nobis note per virtutem creature nobis ignote. licet non sint proprie miracula sicut illa que fiunt preter ordinē totius nature create qualia sunt miracula dei & sanctorum. Vide que in prima pte opis sub quinta qōne & reprobatōe tertij erroris tacta sunt vltra que addēda sunt hec propter eos qui hmōi opera impugnare possent quasi nō debeāt censeri opera miraculosa sed simpliciter opera dyabolica eo q cū miracula sint data in cōfirmationē fidei non debent pcedi fidei aduersario. Tum etiā quia signa antichristi dicūtur ab apostolo signa mendacia. Sed dicēdū ad pmū. Q2 miracula facere est donū gratie gratis date. Unde sicut p malos pñt fieri hoīes. ita p malos spūs in his videlicet ad q eorum virtus extēdere se pōt. Unde etiā discernūtur miracula p bonos facta ab illis q per malos fiunt ad minus tripliciter. Primo ex efficacia virtutis opantis q2 signa facta per bonos diuina virtute fiunt in illis etiā ad que virt9 actiue nature se nullo mō extēdit. sicut suscitare mortuos et hmōi q demones fm vitatē facere nō pñt. sz in prestigijs tātum vt symō magus de mortuo cuius caput agitabat q diu durare non pñt. Scdo ex vtilitate signorū. q2 signa p bonos facta sunt de rebus vtibilib9. vt in curatōib9 infirmitatū & hmōi. Signa aūt per maleficas facta sūt de reb9 nociuis vel vanis sicut q volāt in aere vel reddāt mēbra hoīz stupida & hmōi Et hāc differentiā assignat beatus Petr9 in itinerario Clemētis. Tertia differētia est q̄tuz ad finē. quia signa bonorū ordinant ad edificationē fidei & bonorum morū. Sed signa malorum sunt in manifestū nocumentū fidei & honestatis. Etiā q̄tū ad modū operādi differūt. quia boni operantur mirabilia per inuocationem diuini nominis pie & reuerēter. Sed malefici & mali qbusdam deliramentis & demonū inuocationibus. Aliud etiam nō obstat

q̄ videlicet apostolus opa dyaboli ꝛ antichristi nominat signa mendacia. quia tunc illa mirabilia que fient ab eo diuia pmissione sunt vera ꝛ etiā falsa diuersis respectibus Vera in illis que fiunt virtute demonis ad que eius virtus se extendere potest. Falsa quādo faciet ea ad que sua virtus se nō potest extēdere vt suscitare mortuos. illuminare cecos. quia in primo vbi facere attētabit aut intrabit corpus defuncti aut illud amouebit ꝛ loco illius ipe in assumpto corpe ex aere se p̄sentabit. ꝛ sic in secūdo p̄stigio sa arte visuz aufert. aut infirmitates alias ꝛ subito sanabit a lesione cessando. nō qualitates interiores rectificando sicut in legēda Bartholomei ponitur. Possunt etiam oīa mirabilia opera antichristi ꝛ maleficarū dici signa mendacia inq̄ntum solūmodo ad decipiendū fiūt iam ꝛ tunc operabit antichristus. Hec Thomas distin. vij. de virtute demonū in operādo. Possz etiā hic adduci differētia miraculoruz que ponitur in compendio theologice veritatis. ꝛ inter mirū ꝛ miraculum. quia cum miraculū proprie quattuor reqrat scilicet q̄ sit a deo. ꝛ q̄ sit preter existentiā nature. cōtra cuius ordinem fit ꝛ tertio q̄ sit euidens. ꝛ quarto q̄ ad fidei corroborationē. quia ergo in operibus maleficiarum primū et vltimuz ad minus deficiunt. ideo mira opera non autē miracula dici possunt. Ea etiam ratione. quia ꝛ si aliquo modo miracula dici possunt. quia tamen quedā sunt supra naturā. quedam cōtra naturaz. quedam preter naturam. Et supra naturā sunt illa in quibus non est simile in natura nec in eius potentia. vt virginē parere. Contra naturā vt que fiūt vsu cōtrario nature terminātur autem ad cōforme nature. vt ceci illuminatio. Et preter naturā. vt que fiūt ordini simile nature nō tamen per principiū nature. vt in mutatione virgarum inserpētes quod natura facere potuisset per longam putrefactionē propter rationes seminales. sic etiam opera magorū dicentur mirabilia. Rem gestam narrare expedit ꝛ paululum eius declarationi insistere. Est oppidum in diocesi Argentinēsi cuius nomen occultare ordo charitatis ꝛ honestatis postulat. In quo laborator quadam die dum ligna ad comburendum dumtaxat in domo secaret Cattus quidaz non parue quātitatis ipsuz molestare ei importune se obijciendo nisus est. quez abiendo ecce alius maioris quātitatis simul cum priori acrius ipsum aggrediūtur quos iteruz vbi repellere volebat. ecce tres pariter ꝛ iam versus vultum salliēdo iamq̄ inter tibias morsibus lacerando ipsum aggrediuntur. Perterritus inde ꝛ vt retulit maiori anxietate nūq̄ perplexus signo crucis se muniēdo ꝛ op⁹ pretermittēdo per incisa ligna cattos infestos et modo ad faciē modo ad guttur denuo saltantes iam vnam ad caput iam alteram ad pedes aut super dorsum percutiendo vix abegit. Et ecce post hore spacium dum iteruz suo operi insisteret duo famuli oppidi consulū tanq̄ malefactorem ipsum capientes ad presentiam balliui seu iudicis ducere volebāt qui iudex a longe ipsuz

aspiciēs. Nec audiētiā sibi presta-
re volens. imperat vt ad ꝓfundum
cuiusdā turris seu carceris vbi ple
ctendi includebātur ad mortē ꝓij-
ceretur. Eiulās ille ⁊ cur talia pate
retur. cuꝫ in nullo crimie se cōsciuꝫ
agnosceret. per triduū custodibus
carceris querulose lamētabat. Et
hi quideꝫ quāto pro audientia sibi
presentāda amplius instarēt. Tāto
acrius iudex ira seuiebat. vbis cō-
tumeliosis asserēs. quomō tantus
malefactor adhuc reatum suū non
agnosceret. aut quomō se innocen-
tem ꝓclamaret cuꝫ euidentia facti
ejus flagitia horrēda demōstrarēt.
Et cuꝫ hi nihil ꝓficerēt tamē suasu
alioꝝ cōsuluꝫ iudex inductus audi
entiā sibi prestare habuit. Eductus
itaqꝫ de carcerē cuꝫ añ iudiceꝫ staret
⁊ iudex ipm intueri renueret. pau-
per genibus alioꝝ circūsedētiū ꝓ
uolutus peciit vt causa sue calami-
tatis sibi aperiret. sicqꝫ iudex i hec
verba ꝓrupit. Tu scelestissim⁹ ho
minū q̄mō tua flagitia nō recogno
scis. Ecce tali die ⁊ tali hora tres
matronas precipue huius ciuitatꝭ
vulnerasti. vt in lectis decūbētes
nec surgere aut mouere se valent.
Refocillatus paup ⁊ de die ⁊ hora
ac d euētu rei apd se ruminās dixit
En diebus vite mee mulierem nū-
q̄ꝫ percussi aut verberaui. ⁊ ꝙ tali
die ⁊ hora sectioni lignoꝝ insteti.
testium legitima ꝓductōe ꝓbabo.
Sed ⁊ vr̄i familiares sequēti hora
huic operi me insistētē cōparuerūt.
Tūc iterū furibūd⁹ iudex. Ecce ait
q̄mō scelera sua palliare nitit. Mu
lieres vbera deplāgūt demōstrāt.
⁊ ꝙ eas ꝑcusserit publice testātur.
Tūc pauper amplius sup euētum
rei ruminās. Illa inquit hora crea
turas me ꝑcussisse recolor nō auteꝫ
mulieres. Attoniti circūsedētes et
vt cuiusmodi creaturas percusserit
referari cupiūt. Tūc ille rem gestā
⁊ ꝓut supra tactuꝫ est omīb⁹ stupē
tibus recitauit. Et intelligētes op⁹
demonis fuisse. pauperē solutum ⁊
illesum abire. ⁊ ꝙ negocium nulli
reuelaret ꝑcipiūt. Sed nec a fidei
zelatorib⁹ qui ⁊ interfuerāt euētus
occultari potuit. super quē moduꝫ
aliqua differendo. An ne demones
in assumptis sic effigijs absqꝫ p̄sen
tia maleficaꝝ appuerūt. aut earum
corpalis p̄sentia prestigioso artifi-
cio in bestiales illas formas trans-
mutata fuerit. Respōdēdo cōclude
re oportet. Q licet vtrūqꝫ virtute
demonū fieri posset. ipm tñ fm fa-
ctum fuisse ampli⁹ presumit. Nam
motum localeꝫ vbi demones in ef-
figijs cattoꝝ laboratorē inuaserūt.
etiā laboratoris ictus ⁊ vbera cat-
tis illatas mulierib⁹ in domo resi-
dētibus sbito. ⁊ p aerem inferre po
tuisse. ⁊ hoc ꝓpter pactū mutuo du
dum initū nemo dubitat. Sic em̄ ⁊
lesionē vl̄ puncturā quā inferre vo
lūt sciūt alicui imagini depicto vl̄
fuso vbi aliquē maleficiare volunt.
ꝙ nō illi imagini ꝫ illum quē p̄sen
tare habet iuxta pūcturas sup ima
gines factas ledūt. Varia sup hūc
modum gesta deduci possent. Nec
valet instātia si quis obijcēt illas
mulieres sic lesas fortassis fuisse i-
nocētes. eo ꝙ p exēpla tacta lesio-
nes etiā innocētibus posse ꝯtinge
re ptꝫ. Dum aliqs ignorāter p ima
ginem artificialeꝫ a malefica ledit
instantia nō valet. quia aliud est a
demone p maleficā ledi. ⁊ aliud p

ipm demonē absq3 malefica. q2 demon p se in effigie anialis tūc verbera suscipit. quādo alteri sibi per pactum ꝯiūcto infert. Et quādo cū ei9 consensu ad talem apparitōem sub tali forma ꝛ modo se ingessit. Unde sic tantūmodo noxios ꝛ sibi per pactum ꝯiūctos nocere potest. ꝛ nullo modo innocētes. Per maleficas autē vbi demones ledere qrunt. tūc etiam innocētes permissione diuina in vltionem tanti criminis sepe affligunt. verum ꝙ etiam demones per se interdum deo permittente ꝛ innocētes ledūt. ꝛ dudū Job sanctissimū leserūt. sed ibi nō fuerūt nec visus fuit dyabol9 hmōi prestigiosis apparitiōibus. prout in tali facto ꝛ per tale fantasma catti quod animal perfidoꝝ est appropriatum signū. sicut canis predicatorū in scripturis. Unū semper mutuo sibi insidiātur. Et ordo predicatorū sub figura cattuli latrantis in primo fundatore aduersus hereses premōstratus fuit. Presumitr autē ꝙ per secūdū modum malefice ille tres laboratorē inuaserūt. tū ꝙ primus modus nō tātū eis placuisset tum q2 secūd9 earū curiositati magis cōgruit. In quo etiam talis ordo circa tria seruatus fuit. Primo ꝙ ad demonū instantiā sollicitate sup hoc fuerūt ꝛ nō demones ad instantiā maleficarū. Sic em̄ sepissime ex earum fassionib9 repertū est a nobis. ꝙ ad instantiam demonū eas cōtinue ad mala perpetrāda infestātes plura habent facere. Et verisimile ꝙ de se nō cogitassent pauperē molestare. Causa aūt quare demones ad hoc sollicitabāt sine dubio extitit. ꝙ q2 bene noscūt vbi crimina manifesta impunita remanēt amplı9 de9 offenditur. fides catholica dehonestatr. ꝛ ipsarum numer9 amplius augmentatr. Secūdo. habito earum cōsensu demones earum corpa localiter transtulerūt ea facilitate qua ꝛ spiritualis virtus prestātioꝛ corpali existit. Tertio ꝙ prestigiosa appitiōe modo quo supra tactuz est in formas illas bestiales cōuerse ipm laboratorem inuadere habuerūt. nec defense a verberib9 sicut vtiq3 ea facilitate qua trāslate fuerant eas defendere potuissent. sed verberari ꝛ verberatorē manifestare pmiserūt. scientes illa flagitia p effeminatos viros nullum zelum fidei habētes remanere ob causas pretactas impunita. Alludit qō legitur de quodā sancto viro. q duz semel predicātez diabolum in forma sacerdotis deuoti i ecclesia reperisset. ꝛ p spiritū ipm demonem agnouisset esse verba sua obseruauit. ꝛ an bn̄ vel male populū informaret attendebat. Et duz ipm irreprehēsibilem ꝛ potius criminū obiurgatorem ppendisset. finito s̄mone eo accersito dum cām sup his qreret. respōdit. Ecce veritatez dico sciēs ꝙ duz auditores sint verbi et nō factores. ampli9 deus offenditr ꝛ lucrum meū augmētatur.

De modo quo demones p maleficarū operatōes hoies interdum substātialiter inhabitāt.

Capitulū decimū.

Quia in pceden ti capitulo tactum est qualiter demones etiaz capita hoim aut alias ptes corpis occupare ꝛ irrare ꝛ spēs iteriores de loco

ad locū mouere possunt. Dubitare quis posset. An ne ex toto homies ad instantiaȝ maleficarū obsidere possent. ⁊ de diuersis modis obsidendi absq₃ malificarum instantia. Unde ꝑ harum declaratione tria sunt declaranda. Primo de diuersis modis possidēdi. Scdo ꝙ ad instantiā maleficarū diuina ꝑmissione demões interdū oib⁹ illis modis possidēt. Tertio acta ⁊ gesta super h̄ sūt deducēda. Quo ad ꝑmū. secluso illo generali modo quo dyabolus hominē cū quolibȝ peccato mortali inhabitat. De quo mō sanctus Tho. qōlibet. iij. q. iij. sub dubio. An dyabolus semꝑ substātialiter inhabitat hoiem qñcūq₃ peccat mortaliter. Causa dubitatiōis eius sit ꝙ cū spūs sctūs semꝑ inhabitat hominē cū gratia. Juxta illō. j. ad Cor. iij. Tēplū dei estis ⁊ spiritus dei habitat in vobis ⁊ gr̄e opponitur culpa ⁊ opposita hn̄t fieri circa idē. Ubi etiā declarat ꝙ q₂ inhabitare hoiem pōt intelligi dupliciter Uel q̄tum ad aniam vel q̄tum ad corpus. Et primo modo cū non est dyabolo possibile inhabitare aiam eo ꝙ solus deus mēti illabit̄. Nec iterū dyabolus ita est causa culpe sicut spiritussctūs efficit in anima per se operando. Ideo similitudo nō valet. Q̄tum v̄o ad corpus dicere possumus ꝙ dupliciter diabolus potest inhabitare hominem. sicut etiā dupliciter homines reperiuntur vel in peccato vl̄ in gratia existentes. Primo dicere oportet ꝙ quia ex quolibet peccato mortali homo seruituti dyaboli addicit̄ inquantum dyabolus interduȝ exterius suggessit peccatū. vel q̄tum ad sensuȝ. vel q̄tum ad imaginationem. Ideo dicitur inhabitare effectū hois. cū ad quēlibet motū tentatōnis mouet̄ sicut nauis in mari sine gubernatore. Potest etiā dyabolus hoiem substātialiter inhabitare sicut patȝ in arreptitijs. Et q̄a hoc magis ꝑtinet ad rōnē pene q̄₃ culpe vt patebit. Et pene corporales nō semꝑ consequūtur culpam sed quādoq₃ peccātib⁹ ⁊ nō peccātib⁹ inferunt̄. Ideo ⁊ i gr̄a ⁊ extra gratiam existētes s̄m altitudinē incōꝑhensibiliū iudiciorȝ dei inhabitare substātialiter pn̄t. Et hic modus possidendi. licet nō sit nostre speculatōnis. ponit̄ tn̄ ne alicui impossibile videatur ꝙ etiam dei permissione hoies a demonib⁹ ad instantiā maleficarȝ substantialiter interdum inhabitāt. Possum⁹ ergo dicere ꝙ sicut quinq₃ modis demones ꝑ se absq₃ maleficis hoies ledere ⁊ possidere possunt. ita ⁊ oīb⁹ illis modis ad instantiā maleficarȝ cū extunc sicut ampli⁹ deus offendit̄. ita ⁊ maior seuiendi in hoies ꝑ maleficas demoni ꝑmittit̄ facultas. Et modi ꝑfunctorie recitando hi sunt dempto eo ꝙ vexāt aliquādo in bonis fortune exteriorib⁹ ꝙ aliquando etiam aliquos in ꝓximis ledunt tantū modo corporib⁹. Aliquādo in corpibus sil̄ ⁊ in potētijs interioribus. Aliqñ solū tentāt intus ⁊ extra. Alios vsu rōnis ad tēpus priuāt. Alios velut bestias irrationales reddūt. De singulis dicam⁹. Sed ꝑus q̄nq₃ causas ꝓpter q̄s deus ꝑmittit hoies possideri ꝑmittamus. quia hunc ordinē seruare materia postulat. Nam aliquando q̄s possidet̄ ꝓ maiori suo meri-

to. Aliqñ p alieno leui delicto. aliquādo p suo veniali peccato. aliqñ pro graui peccato alieno. aliquādo pro magno facinore pprio. Et his omībus de causis nulli dubiū qn deus ad instantiā maleficaruz p demones etiā similia fieri interdum pmittat. et singula ex scripturis et nō per noua gesta tantū pbare expedit. cū semp noua p antiqua roborantur. Nam de primo patet in dyalogo seueri beati Martini charissimi discipuli. vbi fertur quendā patrē sanctissime vite tanto dotatū in gratia expellēdi demones vt hi ne dum verbis pprijs fugarētur. s; etiā eiusdē pris eplis et cilitio. et cū corā mūdo pater esset celeberrim9 se tentari sensit vana glia. cui vicio licet viriliter resisteret. tñ vt humiliaret ampli9 totis pcordijs deum pcabat. quaten9 quinqz mēsibus a demone possideret. quod et factum est. Nā eū statim possessum vinculari oportebat et oia applicare sibi demoniacis cōta. Finito aūt quinto mense prsus et ab omi vana glia et a demone liberat9 est. Sz q hac d causa qs p maleficiū alteri9 posset a demone possideri sicut factū fuisse nō legit. Ita nec ad pñs affirmatur. licet vt pmissuz est incōprehēsibilia sint dei iudicia. De scdo aūt q ex alieno leui delicto aliqs possidetur ponit exemplū beatus Gregorius de beato Eleuthereo abbate viro simplicissimo q cū xpe monasteriū virginū pnoctaret. et ignoranti ordinauerūt ad suā cellā poni paruulū puerū q omi nocte vexabatur a demōe. Sed eadē nocte a demone liberatus est per patris presentiā. Hic cū rem didicisset gestam et puer iam positus esset i monasterio sancti viri. et trāsactis multis diebus paulo immoderate let9 de liberatione pueri ait ad confratres suos. Dyabolus sibi cū illis sororibus iocabat. Sed vbi ad suos dei venit puerū hunc accedere nō psumpsit. Et ecce statim dyabolus puerū vexare cepit. Et p lacrimas et ieiunia sancti viri et confratrū difficulter sed eodem die liberat9 fuit Et quidē vbi ex alieno et leui delicto quis innocēs possidet. Nō mirum si pter veniale prium. aut propter graue alienū peccatū. aut etiam propter propriū facinus aliqui etiam ad maleficarū instantiaz per demones possident. Nam et de proprio veniali peccato patet per cassianū coll. abba. sereni prima. dicentem de Moyse. Moyses inqt in heremo cum singularis et incōparabilis vir esset ob reprehensionem vnius sermonis quem contra abbatem machariū disputans. paulo durius protulit quadam scilicet opinione preuētus diro confestim tradit9 ē demoni vt humanas egestiones ori suo ab eo suppletus ingereret. Quod flagelluz purgationis gratia dominus intulisse videtur. ne. s. in eo vel momentanei delicti macula resideret patuit ex miraculosa curatione. Nam cō tinuo abbate Machario in oratione submissa citius nequaz spiritus ab eo fugatus abscessit. Simile videtur huic qd Gregorius pmo dyalogo. refert d moniali que lactucā comedit nō pri9 signo crucis se muniēs et per beatū Equitiū patrē liberata De quarto etiaz videlicet pro alieno graui peccato aliquē possideri

Ibidem refert beatus Gregorius d' beato Fortunato episcopo. q̄ dum dyabolum ab obsesso homine propulisset. sero idem demō in specie peregrini per plateas ciuitatis clamare cepit. O virum sanctum Fortunatū episcopum. Ecce de hospicio me peregrinū proiecit nec vbi quiescam inuenio. Tunc quidā cū vxore sua ꝛ filio sedens peregrinū inuitauit suum ad hospitiū et querendo causam expulsionis est gauisus super derogatione sancti viri quam a peregrino ficte audiuit. Exinde aūt dyabolus puerū inuasit et prunis iniecit ac animā eius excussit. Sicq̧ pater miser primuz quem recepisset hospitio intellexit Et de quinta causa proprij facinoris et magni cōmuniter tam in sacra scriptura q̄ȝ in sanctorū passionalibus legimus. Nam ꝛ sic legimus primi Reg. xv. de Saul rege israel q̄ inobediens deo possessus est a dyabolo. Que omnia vt diximus tacta sunt ne impossibile cuiquam videatur si ob facinorū maleficarum vt aliqui etiam ad earū instantiam possideantur. Super quo vt diuersos modos possidendi intelligere valeamus. quo ad scōm rē gestam in medium producamus. Tempore siquidem Pij pape secundi ante iniunctū inquisitionis officium vni e duobus inquisitoribus hunc tractatum conficientibus talis accidit casus. Bohemus quidam de dachouo oppido filiuȝ vnicum ꝛ sacerdotē secularem ob liberationis gratiaȝ quia obsessus erat romam vsq̧ perduxit. A casu autē dum ego vnus ex inquisitoribus hospicium refectiōis gratia intrassem contigit vt tanq̄ȝ cōmensalis idem sacerdos cū patre ad tabulaȝ pariter mecum consederēt. Conuescentes autē ꝛ mutuo vt moris forensium est conferētes. Idem pater pluries suspirans. Et q̄ prosperum iter compleuisset a deo omnipotenti optabat. cui ex intimis cō patiendo. que nā sui itineris ꝛ causa tristicie eēt inquirere cepi. Tūc ille filio audiēte qui ꝛ mihi collateralis in mensa erat respondit. Heu filiū habeo a demone obsessuȝ quē ob liberatiōis gratiam magnis laboribus ꝛ impensis hucusq̧ pduxi. Et ego. Vbi nam filius esset dū inquirerē q̄ mihi collateralis esset indicauit. Atterritus ego paululū ꝛ diligenter ipsum intuens q̄ cum tanta modestia cibuȝ sumeret ꝛ ad queq̧ interrogata pie r̄nderet. Hesitare aio cepi ꝛ q̄ obsessus n̄ eēt ȝ infirmitatis cā sibi aliq̄d accidisse obieci. tūc fili⁹ rē gestā p se narrās et q̄liter q̄ntoq̧ tp̄e obsessus fuisset indicauit. Mulier inquit quedam malefica hanc mihi infirmitatē cōtulit. brigāti eīn cōtra eam rōne cuiusdam displicētie circa regimē curie cū eā durius increpassem quia ceruicose voluntatis erat dixit. q̄ post paucos dies haberē intēdere his q̄ mihi ptingerēt. Sed ꝛ demō in me habitās hoc idē refert q̄ maleficiū sub quadā arbore positū fit a malefica. qd̄ nisi amoueat̄ n̄ potero liberari. ȝ nec arborē vult indicare. At ego nec minimā suis dictis fidē adhibuissem nisi experiētia me ptin⁹ edocuisset. Nā interrogatus a me de interuallo tp̄is vt p̄ter cōsuetū modū obsessor tāte sue rōis esset capacitatis. Respōdit vsu rō-

nis tantummodo privor qn divinis aut vacare aut sacra loca visitare voluero. Precipue aut demo ex suis verbis p me prolatis dixit. Qr sicut maiore displicentia hacten⁹ in sermonibus ad populuz sibi fecissem. ita vt nuc nullo modo me predicare sineret. gratiosus em ex relatu patris predicator extitit et omibus amabilis. Et ego inqsitor cuz de singulis certificari volebā. per quindenā et vltra ad varia sanctoꝝ limina ipm deducere decreui. Precipue aut ad ecclesiā sancte Praxedis virginis vbi pars statue marmoree. cui in sua flagellatione saluator noster alligatus fuerat et ad locu in quo Petrus apostolus crucifixus fuerat. in qbus locis horribiles eiulatus dum exorcizabatur emittebat. iam asserens se velle exire. post paululuz vero minime. Et vt pmissum est in omibus moribus mansit sacerdos compositus et sine omi nota nisi du exorcismi incipiebant. et illis finitis duz stola de collo amouebatur extunc iterum nec minimu irrationabilem aut inhonestum motum demostrabat. Hoc dempto dum ecclesiam aliquā per transeundo genua pro salutatione virginis gloriose flectebat. Tunc dyabolus eius linguam in longuz extra os suum emittebat. Et interrogatus. An no ab illo se posset cotinere. Respondit. Hoc facere minime valeo sic em vtit omibus mebris et organis collo lingua pulmone ad loqndu vel eiulandu duz ei placet. Qr audio qdem verba q sic p me et ex mebris meis loquit. sz resistere omino no valeo et qnto deuotius oroni aliq insistere affectarē tāto acri⁹ me impugnat linguāz emittēdo. Et qm columna in ecclesia scti Petri ex tēplo Salomonis circuferrata existit. p cuius virtutē plures licet a demonib⁹ obsessi liberant. eo q et xps pdicando in tēplo illi se appodiasset. hic tn occulto dei iudicio liberari non potuit. Alium moduz pro sua liberatione sibi disponendo. licet em per integrum diem et noctē circa colunam inclusus māsisset tamē sequēti die post varios exorcismos super eum perlectos du circustaret populus et magnus fieret cocursus. Et interrogatus in q pte colune se xps appodiasset. tunc dentibus mordendo colunam locu demostrabat. eiulans. Hic stetit. hic stetit. Ultimatim tamē dixit. nolo exire. Et cum interrogaret. qua de causa. Respōdit pter lābardos. Et interrogat⁹ denuo. Cur pter lambardos egredi nollet. Tuc respondit in italica lingua cu tamē infirmus sacerdos illud ideoma ignoraret di. Oēs faciunt sic et sic nominando pessimu viciuz luxurie. Et sacerdos post h me iterrogādo dixit. pater. quid sibi volunt hec verba italica q ex ore meo protulit. Cui cum indicassem respōdit. Uerba qdem audiui sz intelligere no potui. Et qr vt rei pbauit euētus h demoniu erat de gne illo de quo saluator in euangelio. hoc genus demonioꝝ no eijcit nisi in oone et ieiunio. Ideo quidaz venerabilis episcopus p turcos vt fertur a sede expulsus pie illi compatiens per totum quadragesimale tempus in pane et aqua ieiunijs et orationibus et exorcismis quotidie insistens, ipsum per dei gra-

etiam tandem liberauit τ ad propria cũ gaudio remisit. Sup quo licet si ne miraculo nullus in hac vita pos sit sufficiẽter disserere quibus τ q̃t modis demõ homies possideat vel etiã ledat. Possum⁹ tñ dicẽ q̃ q̃n q̃ modis. dempto eo q̃ in reb⁹ for tune exteriorib⁹ aliq̃ndo tm̃ ledũt. Nam aliqui i proprijs tm̃mõ vexãtur corpibus. aliqui i corpe simul τ in potẽtijs interiorib⁹. aliqui i potentijs tm̃modo interiorib⁹. aliqui castigatõe eo℞ ad temp⁹ tm̃modo vsu rõnis priuãtur. Aliqui vo velut bestie irrõnales reddũtur. Prefatum sacerdotẽ quarto mõ possessum fuisse declaratur. Nã nec in rebus fortune nec in corpio vexatus corpore fuit. prout cõtigit btõ iob. vbi deus demonẽ licẽtiasse manifeste scripturã super hoc tradit dicẽs ad sathan. Ecce vniuersa q̃ habet i manu tua sunt. tm̃ in eum ne extendas manũ tuam. τ hoc i res exteriores. In corpus vero postmodum ait Ecce in manu tua est. verũtamẽ aiam eius serua. i. vitam eius ne auferas. Potest etiã dici. q̃ tertio modo scʒ in potentijs anie interiorib⁹ simul τ corpe vexatus fuit. cũ dicebat vt Job. vij. habetur. Ad dñm si dixero cõsolabit me lectul⁹ me⁹ τ releuabor loquẽs mecũ in stratu meo. terrebis me p somnia τ per visiones horrore cõcuties demone scʒ procurãte fm Nycolaũ de lyra. τ fm Tho. Terrebis me p somnia. q̃ scʒ dormiẽti apparẽt. τ p visiões q̃ scʒ apparẽt vigilãti ab vsu exteriorum sensuũ alienato. solẽt eĩ fantasmata informata diurnis cogitatiõib⁹ esse in terrorem dormientiũ. Et hec operabãtur i eo ex infirmitate corporis. Vñ sic cõsolatõe vndiq̃ seclusa nihil remediĩ videbat Job euadẽdi tot angustias. nisi p mortẽ horrore inquit cõcuties. Quibus modis τ malefice hoies ledere p demones nemo dubitat. put τ in seq̃ntibus patebit. qualiter p grandines in rebus fortune τ in corpa animaliũ τ hoim lesiones inferũt. Et tercius etiã modus ledendi est in corpore τ in interiorib⁹ potentijs abs q̃ priuatiõe vsus rõnis. Ptʒ ex earum opationib⁹ vbi vt supra tactũ est adeo mentes hominũ ad illicitas affectiões incendũt q̃ necessario etiam nocturno tẽpore ad amasias per longa terrarum spacia currere habent. sic carnalis amoris nimis illaqueati. Potest adduci et illud quod in hassia oppido margburck cõtigisse dicitur de quodam obsesso etiã sacerdote dum in exorcismis demon interrogaret. quanto tẽpore sacerdotem inhabitasset. Respondisse fertur septem annis. Et cum exorcista obijceret. Cũ vix per tres menses eum vexasti. reliquo tẽpore vbi eras. Respõdit. In corpore suo me occultabam. Et ille In qua parte corporis vbi inquirebat. Respondit. vt plurimũ in capite. Et denuo. vbi nam fuisset quãdo diuina celebrasset τ sacramẽtũ sumpsisset inquisitus. Dixit. Sub lingua eius me occultaui. Et ille. Miser. qua temeritate ad p̃sentiã creatoris tui nõ aufugisti. Tũc demon Nũquid sub ponte se neq̃ occultare p̃t. donec desup vir sctũs ptransibit. dũmodo gressus non fixerit. diuina tamen cooperãte gratia liberatus fuit. siue verũ siue ficticiũ protulerit. cum mẽdax sit τ pater eius

Quart⁹ modus applicat ad pfatū possessum r homīe liberatū sub hac declaratōe. q̄ demon possit illabi corpi licet nō animi. cū hoc soli deo sit possibile. Illabi etiā corpi nō tamen infra terminos essentie corpis. Hoc inq̄ declarādo habet modus quo demones substātialiter interdum hoīes inhabitāt. ꝛ ad tempus tātūmodo vsu rōnis priuāt. Et quidem hoc sic declaratur. Nā dicere possum⁹ q̄ corpus habet terminos duplicis rōnis. scʒ quātitatis. ꝛ essentie. Vñ qñ angel⁹ q̄cūq̧ bonus vl' mal⁹ opat infra terminos corpis opat ifra terminos corpal' q̄titat'. ꝛ sic etiā illabit corpi operādo circa potētias q̄titatias. sic etiā boni angeli etiā imagiarias i hoīs visiōes operātur. Nūq̧ aūt dicūtur illabi essentie corpis. q2 nō possunt illabi vt pars. neq̧ sicut virtus. Nō sicut pars. q2 alia ꝛ alia est essentia vtrobiq̧. Nō sicut virtus q̄si dans esse. q2 suū esse habet p creatōem a deo. Vñ ꝛ ipse solus habet intrisecam eētie opatiōem ꝛ cōseruationem q̄diu placitū fuerit sue pietati ɔseruando. Vñ ɔcluditur q̄ alie omēs pfectōes seu defectus loquēdo de bonis q̄ ad pfectōes. de malis q̄ ad defectus quādo operātur si operātur circa corpus ꝛ ptes ei⁹ vt circa caput illabūtur tali corpi super terminos videlicet quātitatis ꝛ quātitatiuas potentias. Si vero circa aīam tūc iterum vtrinq̧ extrisece operatur. sed modis diuersis. Et dicūtur opari circa aīam fantasmata illa seu species intellectui representādo. ꝛ nō solum ad iudiciū sensus cōmunis ꝛ sensuū exterioꝝ Ex quibus opationibus sequūtur tentatōes a malis angelis. ꝛ affectiones ꝛ cogitatōes male p indirectum operādo versus intellectum. A bonis aūt angelis sequūtur illustratōes fantasmatū ad cognoscēdum reuelāda ab eis. Vñ ꝛ talis diuersitas est. q̄ boni angeli etiaʒ directe pñt imprimere in intellectum fantasmata illustrādo. Mali autem neq̧ illustrare dicūtur fantasmata sed potius obfuscare. Item nec directe imprimere pñt. sed tātūmodo indirecte inquātum intelligētem necesse est fantasmata speculari. Per hec tñ etiam angelus bonus nō dicitur illabi anime. licet eaʒ illumiet. Sicut nec dicitur supior angelus illabi in inferiorem. licet euʒ illumiet. sed tantūmodo extrinsece opatur ꝛ coopatur modo q̄ dictum est. vñ multomin⁹ malus illabi pōt Et per hūc modum demō sacerdoti corpus in tribus occupauit. Primo q̄ sicut illabi suo corpi potuit. infra videlicet terminos corporalis quātitatis. Ita caput suū occupauit substantialiter illud inhabitando. Secūdo q̄ sicut circa animam eius extrinsece operari potuit. obfuscando intellectum. vt rationis vsum perderet Ita etiam potuit vt sine intermissiōe vl' etiā interpellāti eum quo ad amissionem ratōnis vexaret. Licet etiam dici potest q̄ ex dono dei hoc habuerit sacerdos vt nō sine intermissione a demone vexaretur. Tertio q̄ licet omibus membris ꝛ organis ad loquendū. ꝛ voces ad formanduʒ priuaretur. semp tamen ad verba. licet non ad sententiā verborum aduertentiam habuit. q̄ modus obsidēdi plurimū ab aliis obsidēdi mōis differt cū cō

muniter obsessi leguntur sine intermissiõe a demonib⁹ affligi. vt patz in euãgelio tã de lunatico cui⁹ pater dixerat ad iesum. Dñe miserere filio meo qr lunaticus est ꝛ male patitur Matth.xvij. q̃ȝ etiã de muliere illa quã sathanas alligauerat.xviij annis ꝛ erat inclinata nec omnino poterat sursum aspicere. Luc.xiij. Quibus etiã modis indubie demones diuina ꝑmissione ad instantiã maleficarũ vexare possunt.

De modo quo om̄e genus infirmitatis inferre possunt. Et h̃ in generali de grauioribus.

Capitulũ.xi.

Ed et hoc ꝙ nõ sit aliq̃ infirmitas corporalis q̃ a maleficis deo ꝑmittẽte inferri non possit. Etiã si ad lepram vel epilensiã se extẽdere habeat. Probari põt ꝑ hoc ꝙ ꝑ doctores nullũ genus infirmitatꝫ excipitur. Nam si diligẽter ea q̃ supius tacta sunt tam de virtute demonuȝ q̃ȝ ad maliciã maleficarꝫ ꝯsiderantur nullam patitur hic difficultatem. Nam ꝛ nider tam in suo preceptorio q̃ȝ etiaȝ formicario vbi q̃rit. An malefici possint veraciter suis maleficijs homines ledere. Et est questio absq̧ exceptione alicui⁹ infirmitatis etiam q̃tumcũq̧ incurabilis. Et vbi respõdit ꝙ sic.querit cõsequenter quibus modis ꝛ quibus rebus. Et quo ad primũ respondit vt supra ex prima questione prime partis tractatus patuit. Probatur etiam per Isidoꝝ describentis maleficarũ operationes.viij. ethi. ca.ix. Malefici dicuntur ob facinorum magnitudinẽ.hi em̄ elemẽta cõcutiunt scȝ opere demonũ ad tempestates concitãdas.mẽtes hominuȝ turbant modis videlicet supra tactis vsum rationis vel omnino impediendo.aut grauiter obfuscãdo subdit. et absq̧ vllo veneni haustũ violentia tantuȝ carminis animas interimũt vitam videlicet auferendo. Probatur etiam ꝑ sanctũ Thomam in.ij.senten.circa disti.vij. et .viij. Et in.iiij.disti.xxxiiij. Et communiter per omnes theologos ibidem scribentes ꝙ malefici om̄ibus modis possunt ꝓcurare lesiões in hominibus ꝛ eoꝝ rebus cooperante demone in quibus demõ potest solum ledere vel decipere videlicꝫ in rebus fama corpore vsus rationis ꝛ in vita. vult dicere ꝙ in illis in q̃bus demon per se absq̧ malefica possit ledere.possit etiã cũ malefica.imo ampliori facilitate ꝓpter maiorem diuine maiestatꝫ offensionẽ vt supra tactũ est. De rebus nanq̧ ptꝫ Iob.i.ꝛ.ij.vt supra patuit. De fama patet in legenda beati Hieronimi vt refert Io.an. i hieronimiano ꝙ diabolus se transformauit in formam sancti Siluani episcopi in nazareth amatorꝫ Hieronimi. Qui demon primo feminã nobilem nocte in lecto procare vel prouocare cepit ad luxuriam verbis.ꝛ deinde factis sollicitauit ad malum. que cũ clamaret demon sub specie sancti episcopi sub lecto femine se abscondit vbi requisitus et inuentus per luxuriosa verba se mẽtitus est esse episcopum siluanũ. In crastinum igitur sanctus vir disparente dyabolo diffamatus est grauissime. Que infamia tandem circa sepulcrum sancti Hieronymi faten-

te dyabolo in obsesso corpore pur-gata est. De corpore patet i beato Job qui percussus fuit a demone vlcere pessimo quod exponitur de lepra. Refert etiam Sigibertus et Vincen. in spe. hysto. li. xxv. c. xxxvij. q tempore Ludouici secundi imperatoris in parrochia maguntina quidam demon primo sepe lapides iecit et quasi mallio ad domos percussit. Et deinde publice loquendo furta prodendo z discordias seminãdo plures inquietauit Deinde omes contra vnum irritauit cuius hospitium vbicunqz manebat incẽdit. Et ob illius peccata omnes pati affirmauit. Unde tandem tm̃ agros pro hospitio habere potuit propter quod cuz presbyteri letanias celebrarent multos iactibus lapidum demon vsqz ad cruentationem lesit. aliquãdo quieuit aliquãdo seuit. z per triẽnium ista continuauit quousqz omia edificia ibi incendio cõsumpta sunt. Item de nocumento vsu rationis z vexatione interiorum sensuum probat ex possessis z arreptitijs per euangelicas etiam historias. Item de morte et q de vita etiam quosdam priuat. Patet Thobie. vj. de septẽ viris sare virginis occisis qui propter luxuriosum affectum z effrenẽ appetituz in virginem saram eiusdem non erant digni matrimonio. Quare pcluditur q sicut per se ita z amplius per maleficas in omib9 nihil dempto hoibus nocere possunt. Uerum vbi queritur. An huiusmodi lesiões sint potius demonibus aut maleficis imputãde. Respondetur q sicut propria z immediata actione demones operãtur infirmitates immittẽbo. ita z ipsis principaliter sunt imputande sed quia in cõtemptum z offensam creatoris simul et in perditionem animarum querũt huiusmodi per maleficas exercere scientes q per talem modum sicut deus amplius irritatur ita z amplius permittit eis potestatẽ seuiendi. quia z defacto innumera maleficia perpetrantur que non permitterẽtur dyabolo inferre hominibus si per se solum affectaret homines ledere que tamẽ permittuntur iusto z occulto dei iudicio per maleficas propter earuz perfidiam z catholice fidei abnegationem. Unde et eis iusto iudicio talia maleficia imputãtur secundario q̃tumcunqz dyabolus sit actor principalis. Scopa ergo quaz mulier intingeret aque vt pluat z sursum in aerem aquam spargendo licet in se nõ causat pluuiaz nec posset mulier inde reprehendi. quia tamen ex pacto cum demone inito. vbi iam vt malefica talia facit licet demon sit qui pluuiã causat. ipa tamen merito inculpatur. eo q mala fide z ope dyabolo seruit eius obsequijs se tradendo. Sic etiam quãdo imaginẽ cereã vel sile ad maleficiandũ aliquẽ maleficus facit vel qñ maleficio alicu9 in aqua vl' plũbo imago apparet q̃cq̃d molestie infert tali imagini cũ tale experit fieri i imaginato. i. hoi maleficiato puta pũctura vl' alia lesura q̃cunqz Licet lesio real'r inferat imagini p maleficã vl' aliũ hoiez z inuisibiliter demon maleficiatũ hoiez eodẽ mõ ledit. merito tñ malefice imputat. qz sine ea de9 nũqz lesionẽ inferre diabolo pmitteret. nec diabol9 p se

ledere ipm attentasset. Sz qr dictū est de fama in q̄ demones per se homines ledere possunt absq3 maleficarum coopatione. posset in dubiū verti. An etiā demones per se possent honestas mulieres infamare. vt tanq3 malefice reputarent. cū in earum effigie ad maleficiādum aliquem apperent. Vn̄ cōtingeret talem innocenter infamari. Responsio. Aliqua sunt p̄mittēda. Primo qr dictum est demonez nihil posse efficere absq3 diuina pmissione. vt in prima pte operis circa vltimam questionē patuit. Etiā tactum est q̄ nō est tanta permissio sup iustos & in charitate existentes. sicut super pctōres. in quos vtiq3 sicut maiorē habet potestatē. Iuxta illud. Cum fortis armatus custodit &c. Ita vtiq3 plura permittūtur a deo in eorū afflictionē q3 super iustos. Demuz licet iustos in rebus exteriorib9 vt fama & sanitate corporis ledere possunt deo pmittente. qr tamen sciūt hoc eis cedere in augmentū meritorū. Ideo minus eos ledere affectant. Ex quib9 dici potest. q̄ i hac difficultate respect9 potest haberi ad diuersa. Primo ad diuinā pmissionem. Secūdo ad hoiem qui censetur honest9. cuz tales nō semp sūt in charitate existētes. sicut sūt sub honestate reputati. Tertio ad facinus in quo innocens deberet infamari. qr illud ex sua radice cuncta flagitia mūdi excedit. Ideo dicendū. Licet ex diuina permissiōe quis q3 innocēs siue in gr̄a cōstitutus siue non. ledi possit in rebus fortune & fama. habēdo tn̄ respectum ad ipm facinus & grauitatē criminis. cū malefici sic nūcupātur ob facinorū magnitudinē. Iuxta Isidorū sepe allegatū Dici pōt q̄ hoc vt aliquis innocēs predicto modo a demone infamet fieri nō est bn̄ possibile. iterū multis respectib9. Primo qr cuz infamare in vicijs q̄ absq3 peccato expresso vel tacito inito cuz demone ppetrātur. vt sunt furta. latrocinia. & act9 carnales. Aliud sit ab infamia sup vicia que nullo modo pn̄t homini iputari. aut ab eo perpetrari nisi sup pactū expresso cuz demone initū. q̄lia sunt opera maleficarū. que nisi virtute demonū a maleficis ppetrātur. vt vbi homines iumēta aut terre fruges maleficiant. vn̄ & eis aliter imputari nō possunt. Ideo licet demon possit hominez de alijs vicijs infamare. de tali tamen vicio infamare q̄ sine eo non potest ppetrari. nō videtur bene possibile. Preterea hucusq3 nunq3 actum est nec repertuz vt aliquis innocens sit per demonez taliter infamatus. Et sic propter talem infamiā morti fuisset adiudicatus. imo vbi tātūmodo infamia laborat. talis nulla pena punitur. nisi q̄ canonica purgatio sibi indicitur. vt in tercia parte operis circa secūduz modū sententiādi maleficas patebit. Et licet ibi contineat quod in casu dum in purgatiōe deficeret et pro reo esset habendus. Adhuc tamen abiuratio sibi indiceretur anteq3 vlterius super penam relapsis debitam procederetur. Sed quia circa contingentia laboram9 que actu nunq3 fuerunt perpetrata nulli dubium quin & in posterū diuina permissio fieri non permittat Preterea & a fortiori propter angelicā custodiā que nō pmittit inson-

tes in alijs criminibus minoribus infamari. vt i latrocinijs ꝛ hmōi mi nus permittet. imo fortius sue cu stodie deputatū ab infamia talium flagitioꝝ preseruabit. Nec valet si q̄s acta ꝑ sanctū Germanū obijcēt qn̄ demones in assumptis corꝑib⁹ ꝛ ad mēsam ꝯsedentib⁹ alias mulie res viris suis ꝯdormiētib⁹ ꝑsenta bant hospitē illudentes q̄si ille mu lieres in ꝓprijs corꝑibus semꝑ edē tes ꝛ bibentes aduētarēt. de q̄ etiā supra mentio habita est. Quia nec ibi ille mulieres excusant quasi in nocētes oino. ꝫ ꝙ talia mulierib⁹ sepe accidūt qd̄ iuxta. c. xxvj. q. v. epi. notat̄. Ubi reꝑhendūtur tales ꝙ dum in imaginaria solūmodo il lusione trāsferātur. putāt se veraci ter ꝛ corꝑaliter trāsferri. licet vt su pra tactū est interdum corꝑaliter a demonib⁹ vehūtur. Sed ꝙ corꝑa les infirmitates alias omēs nulla dempta diuina ꝑmissione inferre pn̄t. De illo est ꝑsens speculatio. Cōcludendo ex ꝑnotatis ꝙ sic. cuꝫ nulla fiat a doctorib⁹ exceptio. cui ꝛ rōnem assentire oportet. cum al's demones sua naturali v̄tute cūcta corꝑalia excedūt. vt sepe tactuꝫ est. Dicta deniqꝫ ꝛ gesta ꝑ nos reperta hec affirmāt. Nam licet maior diffi cultas fortassis circa leprā aut epi lentiā oriri possit. An vicꝫ talia in ferre possent. eo ꝙ hmōi tm̄modo ex diuturnis ꝑuijs interioꝝ dispo sitionib⁹ ꝛ defectibus solent oriri. nihilomin⁹ ꝑ maleficia interduꝫ eē illata repertum est. Nā vt in dyocesi Basiliēsi in ꝯfinib⁹ ꝑtiū lotharin gie. ꝛ Alsatie. cū q̄dā honest⁹ labo rator q̄dā verba dura ꝯtra rixosam quandā mulierem ꝓtulisset. illa in dignata. minas adiecit. quod i bre ui se de eo vindicare vellet. Et ille licet minas ꝑuipendisset. eadē ta men nocte sibi pustulā collo accre uisse sensit. fricādo tamē paululuꝫ ꝛ tangens totā faciem inflatā ꝛ tu mefactā. cum collo ꝑsensit intātum vt horribilis species lepre etiā per totum apperet corpus. qui non di stulit sed q̄ntotius amicis ꝛ consu libus accersitis rem gestā suꝑ com minatoria verba mulieres narra uit. ꝛ ꝙ sic mori ea fide ꝛ suspitiōe vellet. ꝙ illa sibi arte magica eadeꝫ malefica intulisset. Quid plura. mu lier capitur questionibus exponi tur. ꝛ crimen fatetur. Et iudex de modo ꝛ causa diligētius inquirēs. Respondit. Cum me verbis oppro briosis homo ille aggressus fuisset ego ira succensa. cum ad domū ve nissem. malignus spiritus causam tristicie mee inqrere cepit. cui cuꝫ singula enarrassem. ꝛ vt me vindi care possem. eidem insinuando in starē. Ille inquisiuit dicēs. Quid ergo vis vt ei faciā: Et ego respon di. Vellem vt inflatam faciem sem per retineret. Et sic ille abscessit. ꝛ illam infirmitatem vltra quā petij homini intulit. ego em̄ ꝙ tali lepra eum ꝑcuteret minime sperassem. vnde ꝛ incinerata fuit. In dyocesi deniqꝫ Constantiensi inter Brisia cum ꝛ Friburg. leprosa quedā mu lier multis referre solet. nisi debi tum vniuerse carnis iam ab annis duobus ꝑsoluerit. quod simili de causa contrauersie q̄ int̄ ipaꝫ ꝛ quā dam aliā mulierem mota fuisset. dū de nocte domū egressa ante ostiuꝫ q̄d operis agere tentasset. vētus q̄ dā calid⁹ a domo alteri⁹ mulieris

que ex opposito domus sue fuerat eius faciem repēte insufflauit. vnde et subito in leprā quā gestabat se incidisse asseruit. In dyocesi deniqꝫ eadem et territorio nigre silue malefica dū p lictorem sup struem ligno rum ꝑ incendio sibi parato a terra eleuaret dixit. Dabo tibi mercedē. Et sic insufflando in eius vultū statim lepra horribili p totū corpus ꝑcussus paucis expost supuixit diebus. horrēda eius flagitia breuitatis causa obmittunt. sicut et alia q̄si innumera sup hec recitari possent. Epilēsiā nāqꝫ seu caducum morbū certis infligisse p oua cū mortuorū corpibus subtumlata. ꝑcipue ex earū secta inhumatis cū alijs eaꝝ cerimonijs q recitāda nō sunt vbi in potu vel cibo alicui ꝑbuerūt sepius a nob reptū est.

Sup modum quo alias ꝯsimiles infirmitates in spāli hominibus inferre solēt.

Capitulū. xij.

Alias deniqꝫ infirmitates inflixisse vt cecitatē vel acutissimos dolores et torsiōes in corpibus hominum quis enumerare pōt. Tamen ex his que oculis nostris ꝯspexim⁹ et que vni ex inquisitoribus innotu erunt aliqua in medium ꝑducam⁹. Eo in tēpe quo in oppido Isbruck inquisitio sup maleficas fieret hic inter alios deductus fuit casus. Nā honesta quedam ꝑsona et vni ex familiarsbus archiducis matrimonio copulata in p̄ntia notarij etc. sm formā iuris deposuit q cū tpe sue virginitatis cuidā ex ciuibus famularet. Accidit vt vxor illius graui dolore capitis lāgueret. Pro cuius curatōe cum quedā mulier accessisset et suis carminibus et cert' praxis mitigare dolorē haberet. Ego ei⁹ practicā vbi diligenter obseruabam ꝑspexiqꝫ q ꝯ naturā aq fuse in scutellam q̄dam ipa aqua in ollā aliā ascendisset cum alijs cerimonijs que recitare opus nō est. ꝯsiderans qꝫ q ex illis dolor capitis in dn̄a nō mitigaret aliq̄liter indignata hec verba ad maleficam ꝑtuli. Nescio q̄d agitis vos nō facitis nisi supsticiosa. et hoc ꝓpter cōmodū vestꝝ. Tūc malefica statim subiunxit. An sint supsticiosa vel nō. tercia die tu senties quod rei ꝓbauit euētus. Nā tercia die mane me sedente et fusum apprehendēte. tātus dolor subito corpus meum inuasit. Primo in interioribus vt nō esset ps corpis in qua nō punctiones horribiles sentirē. Secundo non aliter mihi videbat nisi q ꝯtinue igniti carbōes capiti meo supfunderent. Tercio in cute corporis a vertice vsqꝫ ad plantas pedis nō fuisset spacium ad punctum acus vbi nō fuisset pustula alba sanie repleta. Sicqꝫ in his doloribus eiulando et tantummodo mortē optando vsqꝫ ad diem quartum ꝑstiti. Tandem maritus domine mee vt stabulum quoddam intrarem mihi iniunxit. At ego paulatim inceden do eo precedente dum ante ostium stabuli eramus. Ecce inquit ad me pecia panni albi sup ostium stabuli. At ego. Video bene. Tūc ille. Ocitum potes remoue. quia forte melius habebis. Tunc ego c̄itum potui vno brachio me ad ostium tenente cum altero peciam apprehēdi. Aperias inquit dominus et ꝯsidera dili-

genter ibi reposita. Tūc vbi petiaʒ
solui plura ibidem inclusa repperi.
p̄cipue autem grana quedā alba ad
modum quo pustule inerāt corpori
meo. semina quoq; ꝛ legumina quo
rum similia nec edere poterā aut in
tueri cum ossibus serpētum ꝛ alioꝝ
animalium intuita sum. Et sic stupe
facta duʒ inq̄rerem a domino quid
nā agendum foret vt in ignem cun
cta ꝓijcerem iniunxit. Proieci. Et
ecce subito nō post hore spaciū aut
quartale. ſʒ in momento vt in igneʒ
res ille fuerant ꝓiecte omnē sanita
tem p̄stinā recupaui. Et quia plura
Z vxorem illius cui famulabaꝛ fu
erunt deposita ꝑ que suspecta nō tā
leuiter q̄ꝫ ꝛ vehementer fuit habita
ꝛ p̄cipue ꝓpter magnā familiarita
tem cum maleficis habitā. Vnde p̄
sumiꝛ q̄ conscia de maleficio reposi
to hoc viro i̇dicauit. ꝛ deinceps mo
do p̄misso publicatum sanitatem an
cilla recupauit. Insup aliud malefi
cium cuidam ꝑsone etiam muliebri
illatum in eodem oppido referre in
detestationem tanti criminis expe
dit. Mulier quedam maritata ꝛ ho
nesta accessit ꝛ iuxta iuris formam
vt supra deposuit. Retro domū in
quit habeo viridarium est ꝛ illi or
tus contiguus vicine mee. Vnde q̄
dam die cum transitum fieri ex orto
vicine ad viridariū meum nō absq;
damno perspexissem stans in ostio
viridarij. ꝛ apud meip̄am conquerē
do ꝛ querulando tam de transitu q̄ꝫ
ꝛ de damno. vicina subito superue
nit. ꝛ an eam suspectam haberem in
quisiuit. At ego territa ꝓpter ma
lam eius famam nihil aliud nisi hec
verba protuli. Gressus in gramini
bus damna demonstrant. Tunc il
la indignata quia ad eius fortassis
beneplacitū me litigiosis verbis cū
ea implicare nolebam. Abscessit cū
murmure. Et verba que ꝓtulit licet
audirem. tamen intelligere non po
tui. Post paucos vo dies ingēs in
firmitas mihi accidit cuʒ doloribus
ventris ꝛ acutissimis torsionibus a
latere sinistro versus dextrum ꝛ vi
ceuersa quasi duo gladij aut cultri
essent pectori infixi. Et sic die no
ctuq; clamoribus omnes vicinos a
lios inquietaui. Et ꝯfluētibus hinc
inde ꝓ ꝯsolatione accidit vt lutifi
gulus p̄fatam vicinam ꝛ maleficam
adulterino flagitio habens in ama
siam simili modo visitationis gra
tia accedens. ꝛ infirmitate mee com
patiēs post verba ꝯsolatoria absces
sit. Sequenti tamen die festine re
dijt. ꝛ inter alia consolatoria subiū
xit. Expimentum capiam an ex ma
leficio hec vobis infirmitas accide
rit. quod si sic reptum fuerit sanita
tem vobis recupabo. Accepto ergo
plumbo liquefacto ꝛ me in lecto de
cumbente plumbum in scutellam
aqua plenam supra corpus meū ap
podiando infudit. ꝛ vbi quedā ima
go ꝛ figure diuersarum rerū ex plū
bo congelato apparuissent. Ecce in
quit ex maleficio hec vobis conti
git infirmitas. Et sup limen ostij do
mus vna ps instrumentoꝝ malefi
cij continetur. Accedamus ergo ꝛ
illis amotis melius sentietis. Sicq;
maritus meus cū eo pariter ad tol
lendum maleficiū accedunt. Et lu
tifigulus limē eleuans marito iniū
xit vt manum in foueam que appa
ruerat mitteret. ꝛ quecūq; inueni
ret extraheret. Quod ꝛ fecit. Nam
p̄mo imagineʒ q̄ꝫdam cereā in lon

gitudine vnius palme vndiqꝫ pfo-
ratã habentis duos acus ex aduer-
so ꝑ latera ad modum quo ipsa pun-
ctiones a sinistro latere vsqꝫ ad dex
trũ. ⁊ econuerso ꝓsenserat extraxit.
Demũ pecias pãniculoꝝ diuersas.
plurimas res tam in granis ꝙ̄ in se
minibus ⁊ ossibus ꝯtinẽtes sicqꝫ il-
lis in ignẽ ꝓiectis ego qdẽ ꝯualui.
ꝫ nõ ex toto. Nã lꝫ torture ⁊ pũcti-
ones cessassent appetitusqꝫ comedẽ
di redijsset. ex integro tñ ꝓstine sa-
nitati vsqꝫ in pñs minime sum resti
tuta. Et cum apud luttifigulũ ipor
tune instarem. Cur hoc ꝙ pstinã sa-
nitas nõ rediret. Rñdit. Sũt ⁊ alia
instrumẽta alibi abscondita q̄ inue-
nire nõ valeo. Et q̄liter tũc pma in
strumenta reposita agnouisset dum
inquirerẽ. Rñdit. Ex amore q̄ ami
cus amico reuelare solet hec cogno
ui. Cũ dum adulterã ꝓcabar ⁊ mi-
hi vicinã agnoui. Ideo argumẽtuꝫ
sup eã cepi suspicatõis hec egrota
recitabat. Sed quid si singula que
in illo dumtaxat oppido repta sunt
dum recitare vellez liber vtiqꝫ foret
ꝓficiendis. ꝯtti em ceci claudi aridi
⁊ diuerſ irretiti infirmitatib⁹ iuxta
formã turis ex vehementi suspitio
ne sup maleficas eis huiusmodi in
firmitates in genere vel in specie ꝑ
dicentes. ⁊ ꝙ talia in breui sentire
haberẽt. vel ad dies vite vel ad mor
tem statim ꝯcipiendam. Et qꝺ s̄m
eoꝝ auisamenta cũcta accidissent.
vel ad specificatã infirmitatẽ. vl ad
mortem alioꝝ. quia em terra illa va
sallis ⁊ armigeris abundat. ⁊ ocia
dãt vicia vbi interdum mulieres ꝓ
cabãt dum illas ꝓcatas abijcere ⁊
alias honestas matrimonio sibi co
pulare disposuerũt. Raro sine vidi-
cta sup maleficiũ inferendũ aut vi-
ro aut vxori dũ se spretas cernebãt.
thorus cõiugalis ꝑseuerabat. Non
autem viris tm̄ ꝯtuꝫ mulieribus eo
vt pie estimari potest illis interẽptis
aut arefactis priores amasias ꝓca-
re haberent. Nam ⁊ cocus quidam
archiducis dum iuuenculam hone-
stam ⁊ alienigenam duxisset malefi-
ca eius amasia in publica via alijs
honestis ꝑsonis audiẽtibus iuuen-
cule maleficiũ ⁊ mortẽ ꝑdixit extẽ-
sa manu dicẽs. Nõ diu de tuo mari
to gaudeb. Staticꝫ sequenti die le-
cto decubuit. ⁊ post paucos dies de
bituꝫ vniuerse carnis ꝓsoluit in ex-
tremis ꝯtestãdo. En sic morior qꝛ
illa suis maleficijs d'o ꝑmittẽte me
interimit. ⁊ vtiqꝫ ꝓ meliori deo sibi
alias nuptias in cel' disponẽte. Sic
deniqꝫ ꝑ maleficia. miles qdam vt
publica fama testat' interemptus fu
it sic ⁊ alij plures qs recitare omit-
to. Inter quos ⁊ domicellus qdam
dũ ad nutũ amasie secum ꝑnoctare
nolebat. ⁊ ꝑ famulũ suũ qꝺ ea no-
cte secũ certi negocijs ꝓpeditus ꝑ
noctare nõ posset ei indicassꝫ. Illa
indignata famulo iniũxit. dicas do
micello. Nõ diu me vexabit. sicqꝫ ⁊
sequẽti die infirmatus. post paucos
dies sepultus. Sunt ⁊ tales malefi
ce que iudices solo aspectu ⁊ oculo
rum intuitu maleficiare sciũt. quod
etiam nullam molestiam eis inferre
publice se iactãtes. ꝫ ⁊ qbuscũqꝫ ꝓ
criminalibus causis detentis ⁊ gra
uissimis tormẽtis ꝓ dicenda verita
te expositis taciturnitatẽ inferre sci
unt ꝙ nunqꝫ eorum facinora detege
re poterunt. Sunt ⁊ que imaginem
crucifixi flagellis ⁊ cultris impingẽ
do ob maleficia perpetranda cum

turpissimis verbis ꝯtra gloriosissi-
me virginis Marie puritatē ⁊ no
stri saluatoris ex eiꝰ intemerato vte
ro natiuitatē dehonestauerūt vba
illa ⁊ singulos actus recitare nō ex
pedit cū nimis sint pioꝝ auriū of-
fensiua. in scriptis tamē redacta et
reposita sunt ꝑut baptisata quedā
iudea ⁊ alias iuuēculas induxerat
quarum vna vualpurgis nomīe eo
dem anno in extremis posita duꝫ a
circūstantibus ad confessionē pec-
caminū hortaret̄ exclamauit. Cor-
pus ⁊ animam tradidi dyabolo nec
spes mihi adest venie. ⁊ sic defun-
cta. Singula hec nō ad ignominiā
sed ad laudē ⁊ gloriam illustrissimi
archiducis conscripta sunt cū reue
ra vti catholicus princeps ⁊ preci-
puus fidei zelator in exterminiū ea
rum cū assistentia reuerēdissimi or-
dinarij brixien. non mediocriter la
borauit. Recitata aūt potius in de-
testationē ⁊ odiū tanti criminis vt
q̄ iniurias hominū vlcisci non desi
stunt. quō iniurias creatoris ⁊ fidei
cōtumelias etiā nō habendo ad tē-
poralia dāna respectū sufferre pos-
sunt. omniū eni eorum hoc precipu
um fundamentum fidei videlicꝫ ab
negatio existit.

Super modum quo obstetrices malefice maiora dāna inferunt duꝫ infantes aut interimunt aut demonibus execrando offerunt.

Capitulum xiij.

NEc preterea-
ndum est de nocumentis a
maleficis obstetricibꝰ pue
ris illatis. Et primo quō interimūt
Scdō quō demonibus offerendo
execrāt. In diocesi nāqꝫ argētinēsi
⁊ oppido zabernio mulier quedam
honesta. ac beatissime virgini Ma
rie plurimū deuota hunc casum re-
ferre sibi accidisse singulis eius ho
spitiū quod publice tenet: nigrā ha
bens aquilā pro intersigno frequē-
tantibus cōmemorat. A viro inquit
legittimo sed iam defuncto imp̄gna
ta. Vbi dies pariendi appropinqua
rent. Mulier quedam obstetrix vt
ipsam ad obstetricandū puerū acce
ptaret importune instabat. At ego
cōscia de eius infamia licet aliā mi
hi assumere decreuissem. Verbis tn̄
pacificis quasi suis annuere vellem
petitionibus me simulabā. Adueni
ente aūt tpe partus cum aliā obste-
tricē conduxissem. Illa prior indi-
gnata quadā nocte cameram meam
euolutis vix octo diebus cū duabꝰ
alijs mulieribus ingredit̄. Et lecto
appropinquātes in quo iacebā. Cū
maritū meum qui in altera dormie
bat camera vocare voluissem singu
lis membris ⁊ lingua ita remāsi vi-
ribus destituta qꝺ dempto visu cuꝫ
auditu nec pedicam mouere potuis
sem. In medio ego illaruꝫ duarum
stans malefica: hec verba protulit.
Ecce hec pessima mulieruꝫ quia in
obstetricē me recipere noluit impu
ne nō trāsibit. Et cū alie due a late
re stantes pro ea supplicarēt dicen-
tes tamē nunq̄ alicui ex nostris no
cuit. Malefica subiūxit. Hāc mihi
quia displicentiā fecit suis intesti-
nis aliqua immittere volo. Sic ta-
men q̄ infra dimidiū annuꝫ nullos
ꝑteruos dolores sentiet ꝗ illo euo
luto satis cruciabit̄. Accessit ergo ⁊
ventrem cuꝫ manu tetigit. Mihiqꝫ
videbat̄ quasi intestinis extractis
certas res quas tamen videre non

potui intromitteret. Illis ergo abe
untibus cum vires ad clamandū re
cuperassem maritum q̄ totius voca,
ui ⁊ rem gestam denudaui. Cū au
tem illam causaʒ puerperio assigna
re vellet dicens. Vos puerpere plu
rimis illusionibus ⁊ fantasijs labo
ratis. nec quoq₃ modo dictis meis
fidem adhibere volebat. adiūxi. Ec
ce spacium ꝑ āno dimidio mihi do
nauit. quo elapso si nulli cruciatus
superuenient dictis tuis fidem adhi
bebo. Consimilia deniq₃ verba filio
clerico qui ⁊ ꝑtunc archidyaconus
ruralis erat protulit cum ⁊ ipse visi
tationis gratia illo die eam frequen
tasset. Quid plura sex mensibus ad
punctum euolutis internoꝝ visceꝝ
tortura subito ipaʒ tam dire inuasit
vt nec diebus nec noctibus a clamo
ribus omnes inquietādo abstinere
potuisset. Et quia vt p̄missuʒ est de
uotissima virgini ⁊ regine misicor
die extitit in pane ⁊ aqua singulis
sabbatinis diebus ieiunando. Ideo
⁊ ꝑ ipsius suffragia credidit se libe
rari. Unde ⁊ quadam die vbi opus
nature ꝑficere volebat. tūc omnis il
la immundicia e corpore ꝑrupit. Et
aduocans maritum cum filio dixit.
Sunt ne res iste fantastice. Nonne
dixi post dimidiū anni spacium ve
ritas cognoscet. Aut quis vidit vn
q̄ spinas ossa simul etiam ligna me
comedisse. Erant em̄ spine rosaꝝ in
lōgitudine vnius palmi cū alijs va
rijs innūero rebus immisse. Insup
vt in p̄ma parte operis ex illius fa
mule reducte ad penitentiā in Bri
siaco confessione patuit maiora dā
na fidei circa hāc heresim malefica
ruʒ ab obstetricibꝰ inferunt qd̄ etiā
q̄rūdā ꝯfessio q̄ ⁊ postmodū icinera
te fuerit luce clariꝰ demōstrauit Nā
in dyocesi Basiliēsi ⁊ oppido Dan
q̄daʒ icinerata fassa fuerat vltra. xl.
pueros necasse ꝑ modum talem vt
quando ex vtero egrediebant acum
capitibus eoꝝ ꝑ verticem vsq₃ in ce
rebrum infixit. Altera deniq₃ in dy
ocesi Argentinēsi pueros absq₃ nu
mero putā quia de numero non cō
stabat se interemisse fassa fuerat. Ta
liter autem deprehēsa. Nam vbi ex
vno oppido in aliud causa obstetri
canda mulierem q̄dam vocata fuis
set. officio suo completo dum ad ꝑ
pria redire volebat vbi portam op
pidi exiuit casu brachium pueri re
cēter nati ex lintheo quo precincta
erat cui ⁊ inuolutum brachium fue
rat ad terraʒ cecidit. q̄ viso ab his q̄
infra portam sedebant dum illa pre
terisset leuatam e terra vt putabant
peciam carnis cautius intuebant. ⁊
cum non peciam carnis sed brachi
um pueri ꝑ articulos mēbroꝝ agno
uissent consilio cum presidentibus
habito ⁊ inuento q̄ infans ante ba
ptismum decesserat brachioq₃ care
ret. malefica capitur. questionibus
exponitur. ⁊ crimen detegitur. sicq₃
vt predictum est absq₃ eius numero
se infantes interemisse cognouit.
Qua autem de causa vtiq₃ presumē
dum q̄ ad instantiam malignorum
spirituum etiam eis interdum inui
tis talia facere cogitur. Nouit em̄
dyabolus q̄ ab introitu regni cele
stis propter penam damni aut origi
nale peccatuʒ tales pueri sequestrā
tur. Unde etiam diutius finale iudi
cium protrahitur sub quo eternis
cruciatibus deputabuntur. cum eo
tardius numerus electorū comple
tur. quo completo mundus consum

mabilr. Et vt in premissis tactuz est suasu demonioꝝ ex huiusmodi mēbris vnguenta earum vsibus accomada conficere habent. Sȝ ꝛ hoc horrenduȝ facinus silentio ꝑtereundū in detestationem tanti criminis nō est. Nam vbi infantes non interimunt. tamen illos demonibus execrando ꝑ hūc modum offerūt. Nato enī infante obstetrix vbi puerpera malefica ꝑ se nō existit. tunc quasi quid operis pro infantis refocillatione actura ipsam extra cameraȝ deportat. ꝛ sursum eleuans principi demoniorum scilicet Lucifero et omnibus demonibus immolant. et hoc in loco coquine supra ignē. Et vt quidam retulit cum perpendisset vxorem suaȝ tempore partus ꝙ preter consuetum modum puerperarū nullam ad se ingredi mulierem permittebat. nisi duntaxat filiam propriam que obstetricandi officiuȝ gerebat causam huiuscemodi experiri volens latenter se illo in tempore in domo occultabat. Unde ꝛ ordinem sacrilegij ꝛ dyabolice immolatiōis modo predicto perpēdit. cum eo ꝙ vt sibi videbat per appendiculi instrumentum in quo olle suspenduntur infans non fultus humāo auxilio. sed demonis sursum vehebatur. vnde mente consternatus cū ꝛ horrenda verba pro demonum inuocatione ꝛ alios ritus nephandissimos persensisset subito vt infans baptizaretur acrius institit. ꝛ cum ad aliam villam in qua parrochialis erat ecclesia deferendus esset. ꝛ per pontem sup flumen quoddam ꝑtransire haberent. ille euaginato gladio sup filiam que infantem gerebat irruit dicens alijs duobus sibi adiunctis audiētibus. Nolo vt infantē ꝑ pontem deferas. quia aut ꝑ se pōteȝ gradiet. aut tu in flumine submergeris Qua ꝑterrita cum alijs que aderāt mulieribus. ꝛ an ne compos esset rationis inquirentes. Res enī gesta cūctas alias latebat demptis duobus viris sibi cōiunctis. Tunc ille. Pessima mulierum. arte tua magica scādere pēdiculum infantē fecisti. Fac ꝛ iam vt nullo deferente pontem ꝑtranseat aut in flumine te submergā Sicqȝ coacta puerum sup pontem posuit. ꝛ arte sua demonuȝ inuocās subito ex altera parte pōtis infans cernit. Baptizato ergo puero ꝛ ad ꝓpria rediens cum iam ꝑ testes filiam de maleficio conuincere poterat. ꝓut primum facinus obꝰationis minime ꝓbare potuissȝ. eo ꝙ ipse vnicus ille sacrilego ritui interfuisset apud iudicem post tempus purgationis filiā cum matre accusat ꝛ pariter incinerant. ꝛ facinus de sacrilega oblatione quod ꝑ obstetrices fieri solet detegitur. Sed hic dubiū oritur. Quid ne operis aut efficacie talis sacrilega oblatio in huiusmodi pueris efficere valeat. Ad quod dici potest ꝙ sicut triplici ex causa hoc demones efficiunt. ita ꝛ ad tria nephandissima hec eis deseruiunt. Nam pͥmo ex supbia eoꝝ que quia semꝑ ascendit Iuxta illud. Supbia eoꝝ qui te oderunt ascendit semper querunt ꝗ̄tum possunt diuinis rebus ꝛ ceremonijs se conformare vt sic sub specie boni apparentis facilius decipiant. Sic enī ꝛ virgines pueros mares vel feminas expetūt a magis vbi in speculis vel vnguibus maleficoꝝ furta sublata vel alia occulta habent manifestare. licet ꝑ

corꝛuptos idem ostendere valerent
sꝫ tamen vt fingat se false castitatem
amare quã tamen odit cum castissi-
mam virginem summe odit. eo ꝙ ca
put eius cõtriuit. Genesis.iij. Vn
de sic animas maleficorum ⁊ eis credẽ
tium ꝑ infidelitatis vicium sub spe
cie virtutis decipiunt. Tercio vt ip
sa ꝑfidia maleficarum amplius in sui
augmentum crescat dum a cunabu
lis sibi dicatas maleficas seruãt. Ex
his efficit hec sacrilega oblatio tria
in puero. Primo ꝙ sicut exterior ob-
latio fit in rebus sensibilibus deo pu
ta in vino. pane. terre frugibus. Et
hoc in signum debite subiectionis ⁊
honoris. Iuxta illud Ecclesiastici
xxv. Non apparebis in conspectu
domini dei tui vacuus. que etiã res
alijs postmodum ꝓphanis vsibus
nullo mõ applicari debent nec pos-
sunt. Vnde ⁊.x.q.j. Damascenus
papa dicit. Oblatiões que intra ec-
clesiam offerunt sacerdotibus tan-
tummodo ꝑtinere. sic tamen vt non
solum eas in suos vsus ꝯuertant. sꝫ
vt fideliter dispensent ꝑtim ad ea que
ad cultum diuinum ꝑtinent. ⁊ ꝑtim
etiam in vsus pauperum ꝯuertãt. Ita
⁊ talem puerum dyabolo in signũ sub
iectionis ⁊ honoris oblatum diui
nis vsibus applicari digne ⁊ fructu
ose subiectionis tam ꝓ se quam ꝓ alijs
quomodo est possibile hoc a catho-
licis fieri. Quis enim dicere põt ma
terna scelera seu aliena peccata quo
ad punitionem non redundare in fi
lios fortassis ille qui dictum ꝓphete
cũ attendit. Filius nõ portabit ini
quitatẽ patris. Sed quid de illo pas
su. Exod.xx. Ego dominus zelotes
visitãs peccata patrũ in filios vsqꝫ
in terciam ⁊ quartam generationẽ.

Est enĩ hec vtriusqꝫ sentẽtia vt pri-
ma intelligat de pena spirituali in
iudicio poli siue dei ⁊ non in iudi-
cio fori. Et est pena que pͥncipaliter
tangit animam siue sit pena damni
vt priuatio glorie. siue pena sensus. i.
cruciationis ignis infernalis. His
enĩ penis nunqꝫ punit aliquis sine
culpa ꝓpria vel contracta quãtum ad
originale vel cõmisso quãtũ ad actua
le peccatum. Secunda vero auctori-
tas quia intelligit de imitatoribus
paternorum scelerũ. vt Gratianus ex-
ponit.j.q.iiij.§.quibus. Vbi etiam
dat alias expositiões. ideo alijs pe-
nis quibuscunqꝫ in iudicio dei punit
quis non solum ꝓ culpa sua cõmis-
sa vel committenda vt scilicet euite
tur. sꝫ etiam ꝓ culpa alterius. Nec
valet si dicat ꝙ tunc punit sine cau
sa ⁊ sine culpa que debet esse causa
pene. quia iuxta regulam iuris sine
culpa nisi subsit causa non est aliqs
puniẽdus. vnde ⁊ dicere possumus
ꝙ semꝑ superest causa etiam iustissi-
ma. licet nobis ignota. xxiiij.q.iiij.
Aug9. ⁊ si super actionem facti ꝓfun
ditatem iudiciorum dei penetrare nõ
possumus. verũtamen verum scimus
esse quod dixit ⁊ iustum eẽ quod fecit.
Est tamen distinctio in pueris oblatis.
eo ꝙ loquendo de innocẽtibus qui
non ꝑ matres maleficas. sꝫ ꝑ obste-
trices demonibus offerunt ⁊ rapiũ
tur occulte vt dictũ est supra ab am-
plexibus ⁊ vtero honeste matris ꝙ ta
les innocentes nõ adeo deserunt vt
imitatores efficiant tãtorum scelerum. sꝫ
imitatores paternarum virtutum. hoc
pie credendum est. Secundum quod
efficit hec sacrilega oblatio ẽ. Quia si
cut in oblatiõe qua homo seipsum deo
offert in sacrificiũ recognoscit deum

suū principiū & finē: q̄d quidē sacrificium dignius est oibus sacrificijs alijs exterioribus ab eo impensis. Iuxta illud. Sacrificiū deo spirit⁹ ɔtribulatus cor contritū & humiliatum deus nō despicias. Et hoc quo ad principiū creationis & finē glorificationis. Ita & ipsa malefica puerum offerens diabolo: eius animaȝ & corpus tanq̄ȝ suo principio et fini damnationis eterne commendat. Vn̄ & nō nisi miraculose a solutione tanti debiti liberari poterit. Solet quedaȝ hystoria immo & plures recitari de pueris ex materno vtero demonibus improuise et ex aliqua passione & cōmotione mentis a matribus oblatis & qualiter cum maxima difficultate in adulta etate a demonum iurisdictione quā diuina ꝑmissione sibi vsurpabāt liberari potuerūt. de quibus liber exemplorū beatissime virginis Marie refert⁹ noscit specialiter et de illo q̄ ꝑ summū pontificē dn̄i liberari a vexationibus demonū nō poterat. missus tandem ad quendā virum sanctū in orientalibus partibus degentē cuȝ magna adhuc difficultate per intercessionē ipsius gloriosissime virginis ab illa iurisdictione ereptus fuit. Vn̄ si in vltionē vnius improuise nō dico oblationis sed exhibitionis vbi mater ex indignatione duȝtaxat sup copulā carnalē viro exhibendaȝ cum dixisset maritus spero inde fructū prouenturū. Et illa replicans. Sit fructus ille diabolo dat⁹. tanta seueritas diuine punitōis patuit quāta credit seuire vbi tanta diuine maiestatis cernit offensa. Tercium q̄d hec sacrilega oblatio efficit est habitualis inclinatio ad huiusmodi maleficia hoibus iumentis & terre frugibus inferēda. Huius ratio assignari pōt ex his q̄ ſm Tho. scd̄a scd̄e. q. cviij. sup punitionē tēporalē qua aliqui ꝓpter alienas culpas puniunt deducunt. Dicit eniȝ q̄ q̄r filij sunt ſm corpus res q̄dam patris & serui & animalia res dn̄oꝝ. Et cū aliquis sit puniēdus in reb⁹ suis oib⁹. ideo & filij puniunt pluries ꝓ parētibus. Et differt hec ratio ab illa q̄ supra tacta fuit de pc̄tis patruȝ q̄r deus visitat in filios vsq̄ȝ in terciā & quartā generationē. Quia vt ibi tactū est hoc intelligit de imitatoribus paternoꝝ scelerū. Hec āt ratio ɔcludit de punitione filioꝝ ꝓ parētib⁹ vbi nō imitāt paterna scelera in actu ꝑ mala oꝑa ſȝ tm̄ in habitu. sic em̄ & filius natus ex adulterio dauid mortuus fuit q̄citius. Et aīalia amelechitarum iussa sunt interfici q̄uis et in hm̄ōi sit rō mystica. vt hr̄. j. q. iiij. §. paruulos. Ex q̄bus oibus nō incōuenienter dr̄ q̄ hm̄ōi pueri semꝑ ad maleficia perpetranda vsq̄ȝ in finē vite inclinant. Sicut em̄ deus suaȝ oblationē sc̄tificat vt sanctoꝝ gesta demonstrāt vbi parētes sobolem ex eis procreandā deo dicassent. vtiq̄ȝ & diabolus suā oblationē inficere nō cessat ex veteri et nouo testamēto q̄si innumera possent gesta deduci. sic em̄ plures patriarche et ꝓphete vt Isaac samuel sampson. Sic etiā alexius nicola⁹. & alij innumeri gratijs plurimis ad sanctitatē vite fuerunt prouecti. Experientia deniq̄ȝ demōstrat semꝑ filias maleficarū in cōsimilibus tanq̄ȝ imitatrices maternoꝝ scelerum esse diffamatas. immo & totam quasi ꝓgeniem esse infectā. Et hui⁹ q̄dem

ꝛ omniū precedentiū ratio quia superstitem semꝑ habēt relinquere et in augmentū illius ꝑfidie summis conatibus ex pacto cū demone inito tendere. Vn̄ em̄ contingere posset ꝙ sepissime repertuꝫ est puellas impuberas vt octo vel decē annoꝝ tempestates ꝛ grandines cōcitasse nisi ex tali pacto sub tali oblatione sacrilega diabolo per matrē maleficam infantē execrasse. nec em̄ per se pueri talia ex fidei abnegatione ꝓut adulte malefice a principio facere habēt efficere possent cū nec alicuius fid. ei articuli fortassis noticiā habēt. E quibꝰ gestis aliqua in mediū ꝓducamus. In partibꝰ em̄ sueuie dn̄ quidā villanus segetes in cāpis cū filia paruula vix octo annorū cōspicere decreuisset ꝛ ꝓpter siccitatem terre pluuiā apud se ruminans ꝛ ꝓferēs optasset dicēs. Heu qn̄ veniet pluuia. Puella audiens verba p̄ris ex simplicitate animi dixit. Pater si pluuiā desideras faciā ꝙ cito veniet. At p̄r. Vn̄ hec tibi. nosscis ne pluuiā ꝓcurare. Respondit puella vtiq ꝛ ne dum pluuiā. sed et grandines ꝛ tempestates concitare scio. Et p̄r. Quisnam te docuit. Respondit mr̄ mea. verū qd̄ mihi inhibuit ne alicui hoc indicareꝫ. Tunc iterum pater. Et quō te docuit. Respōdit. Me cōmisit vni mgr̄o: quē omni hora ad quecūqꝫ petita habere possum. at pater. Vidisti ne illū Respōdit. Vidi interdum viros introeuntes ꝛ exeuntes ad matrē. Et cum interrogassem qui nam essent. Respondit. Sunt nostrij magistri quibus etiam te tradidi et commisi magni fautores et diuites. Territꝰ pater. An ne illa hora grādinē citare posset inq̄siuit. Et puella. Vtiqꝫ si modicum aque habuero ꝟ faciā. Tūc pater puellam per manuꝫ ad torrentē deduxit. Fac inquit. ꝫ tm̄modo super agrū nostrū. Tunc puella manū in aquam misit ꝛ in noīe sui mgr̄i iuxta doctrinā matris mouit. ꝛ ecce tm̄modo pluuia agrū illum perfudit. Quod cernēs pater. Fac inquit ꝛ grandinē. sed tm̄modo super vnū ex agris nostris. Nō cū iterū puella fecisset pater de experiētia certificatus vxorem apud iudicē accusauit. Que capta ꝛ cōuicta incinerata fuit ꝛ filia denuo baptisata ꝛ deo dicata amplius illa efficere non potuit.

Sequit̄ super modū quo iumentis malefice varia documēta inferūt Capitulum. xiiij.

Vtiqꝫ a fortiori cū ap̄ls dicat. Nūqd deo cura est de bobus volens per hoc innuere. Qꝛ lꝫ omnia subsint diuine prouidentie tam homines ꝙ̄ iumenta vtrosqꝫ iuxta modulum suum seruās vt psalmista ait filij tamen hominū sub tegimine et protectione alarum amplius gubernantur. Si inquā hoīes diuina permissione per maleficos affliguntur innocentes. iusti ꝛ peccatores. parentes deniqꝫ in filijs qui res sunt ꝑtinentes ad eos. Cum etiā iumenta terre fruges similiter de rebus hominū existunt vtiqꝫ ꝛ super illos varia nocumenta posse a maleficis inferri nemo dubitare diuina permissione cōcurrente presumat. Sic em̄ Job a dyabolo percussus cuncta iumenta perdidit. sic deniqꝫ nec minima reperitur villula vbi mulieres

mutuo vaccas inficere lac eas puare et sepissime interimere nō cessant A minimo aūt nocumēto inchoando qd de priuatione lactis estimari potest. Si de modo quod id efficere valeant queritur. Responderi pōt qr fm Albertum .iij. de aialibus. Lac de natura sit menstrui in quolibet animali. sicut etiā fluxus alius in femina vbi nō restringitur talis fluxus aliqua infirmitate vel ex cōditione nature vel ex accidētali infirmitate tūc restringitur aut aufertur interdū maleficiali opere. Ex cōditione aūt naturali lac restringitur post cōceptuz fetū. Ex infirmitate vero accidētali sicut pluries ex cōmestione alicuius herbe que ex natura lac restringere habet et vaccam alterare. Ex maleficio aūt talia procurāt varijs modis Quedā eīm nocturnis temporibus et sacratioribus vtiqz ex inductione dyaboli ob maiorē offensam diuine maiestatis in quocunqz angulo domus sue se collocant vrceum inter cruras habentes. Et dū cultrū vel aliquod instrumentū in parietem aut colūnam infigunt. et manus ad mulgendum apponūt tunc suū dyabolum qui semp eis ad oīa cooperatur inuocāt. et qr de tali vacca ex tali domo q̄ sanior et que magis in lacte abūdat mulgere affectat proponit tūc subito dyabolus ex mammillis illius vacce lac recipit. et ad locū vbi malefica residet et quasi de illo instrumento fluat reponit. Hec quidem populo predicando nemo propterea ex eis informatur. quia quātūcunqz quis demonem inuocaret et per nudā inuocationez hec se posse efficere estimaret. seipsum deciperet. quia caret fundamēto illius perfidie. quia scz omagium non prestitit et fidem non abnegauit. Hec ideo posui cū plures hec et alia que posita sunt estimant populo non esse proponenda propter periculum informationis. cum sit impossibile aliquē per predicationem posse informari ratione tacta. Potius autem sunt in detestationem tanti criminis. et vt iudices in vltionem tanti sceleris scilicet fidei abnegatiōis amplius inardescant sunt predicanda. licet nō semper. plus etiam ponderant seculares huiusmodi temporalia damna. cum magis terrenis implicantur affectionibus q̄ spiritualibus. Unde et cum eis talia posse fieri affirmantur in punitionem ipsorum amplius seuiunt. sed tamen astutiam dyaboli quis explicare potest. Noui illos in quadam societate cōstitutos qui duz tempore May butyrum maycum comedere affectarent eis in itinere existentibus et in prato circa torrentem consedentibus. vnus ex eis quo pacto cum demone per antea siue tacito siue expresso inito dixit. Ego optimum butyrum maycum procurabo. Et statim depositis vestimentis et torrentem intrans non stando sed sedendo contra aque fluxum dorsum vertebat. Et ceteris conspicientibus ipse dum certa verba protulisset et aquam manibus post tergum mouisset. post paululum butyrum formatum ad modum quo villane tempore May vendere in foro solēt in magna quantitate apportauit. Et alijs gustantibus optimū fuisse butyrum affirmarunt. Qua ex re colligitur p̄mo hunc de sua practica fuisse certuz. vel quia mere maleficus

per expressum pactum cum demo- ne initum. Uel quia per tacitum pa ctum nouit sibi dyabolum ad vota affuturum. Si quidem primū tunc nō indiget discussione quin verus maleficus fuerit. Si autem secun- dum tunc vsus suffragio dyaboli fu it eo q sibi oblatus et execratus a matre vel obstetrice fuerit. Quod si quis obijceret dyabolum fortassis apportasse butyrum sine aliquo pa cto tacito vel expresso. ac etiam abs qz oblatione aliqua vt premittitur. facta. Respondetur q nunq̄ aliqs vtitur suffragio dyaboli in consimi libus operibus sine eius inuocatio ne. quia ipso facto cum quis demo- nis auxilium petit contra fidem vt apostata agit. Iuxta determiatio- nem doctoris in. ij. sen dist. viij. sup difficultatem. Utruz auxilio demo num vti sit apostasia a fide. Nā cū alijs doctoribus Albertus magn⁹ licet cōcordat tamen magis expres- se dicit q semper in talibus est apo stasia verbi vel operis. Si enim in uocationes coniurationes. fumiga tiones. ꝛ adorationes fiāt. tūc aper tum pactum initur cū demone abs- qz hoc vicz q aliquis corpus ꝛ ani- mam cuz fidei abnegatione in toto vel in parte tradat. quia per hoc q ipsum inuocat iam committit apo- stasiam verborum apertam. si au- tem non fit inuocatio verboruz sed solummodo fit opere simplici. quia scz tale opus facit quod non nisi de monum auxilio effectum sortiri po test. Tunc siue faciat illud inchoā- do in nomine dyaboli. siue per alia verba ignota. siue absqz omni ver- bo. Illa tamen intentione vt dictū est. tunc vt subdit Albertus est apo stasia operis quia illud opus expe ctatur a demone. Cum autem expe ctare aliquid a demone vel aliquid percipere per ipsum. semper est fi- dei contumelia et ideo apostasia. Unde et hic concluditur q quocū qz modo prefatus magus hoc pro- curauit vtiqz per pactum tacitū vel expressum procurauit. Et verisimi- liter si absqz pacto expresso qd tunc vt malefici facere solent per tacituz occultum pactum vel ex se vel a ma tre aut obsterrice initum talia effe- cit. Et dico ex se quia tantummodo opus exercuit effectum a dyabolo expectans. Secundum quod colli gitur ex illa vel consimili practica est q quia dyabolus nouas rerum species condere non potest. Ideo vbi tam subito naturale butyruz ex aqua prorupit. hoc virtute demonū non aquam in lac mutando. sed vel butyrum alibi ex loco reposito ac- cepit ꝛ illi ad manus tradidit vel ex lacte naturali hoc ex naturali vac- ca recipiendo ꝛ subito vt sic coagu lando in naturaz butyri. quia q ars mulierum per spacium temporis ef ficit buryrum formando. hoc ipe in breuissimo tempore efficere nouit ꝛ tunc illud sibi obtulit. Ad idem re- ducitur modus quo aliqui supersti- tiosi vinum aut alia necessaria no n habentes. nocturnis tēporib⁹ tan- tūmodo flasconē aut aliud vasculū recipiūt. ꝛ dū p vicum aliquē ince- dūt subito vas vino impletū repor- tant. Tūc em̄ dyabolus vinū natu- rale ex aliq vase recipiēdo illi flasco nē impleuit. Sup modū aūt quo aīalia ꝛ iumēta malefici interimūt.

Dicere oportet' q sicut homies ita z iumenta tactu z visu. vel visu tm. vel vbi subterlimen ostij ipsius stabuli aut vbi solent adaquari maleficium aliquod seu instrumentū maleficij reponūt. Sic em̄ z iste in Rauenspurg incinerate. De quibus z infra patebit semp ad instantiā demonum vbi meliores equi aut pinguiora iumenta erāt maleficiare habebāt. Et dum interrogate fuissent p quē modū talia efficerēt. Respōdit vna nomine Agnes q subter limē ostij ipsius stabuli certas res occultarēt. Et interrogata cuiusmodi res. Respōdit. Diuersaꝝ specieruz animaliū ossa. Et vlterius. In cuiꝰ nomine hoc facerēt interrogata respōdit. In nomie dyaboli z omniū alioꝝ demonioꝝ. Sz z altera nomine Anna que dū vni ex ciuibus successiue vigītitres equos maleficiasset. quia vector erat. Vltimatim duz vicesimūquartum emisset z iā ad extremā paupertatem deuenisset. vector stās in ostio stabuli dixit ad maleficā que z in ostio domus sue stabat. Ecce iam emi equum promitto deo z sue matri si equus ille moriek q manibus meis proprijs te interficiā. Sicqz territa malefica equū sibi intactū reliquit. Dum autē capta z interrogata fuisset p quem moduz talia effecisset. Respondit se nil aliud nisi foueā fecisse. Qua facta dyabolꝰ certas res iposuisset sibi ignotas. Qua ex re colligitur q tantummodo aut manum. aut visum apponere habent. Et hoc vt quoquo modo malefica cooperek. alias em̄ dyabolo seuiendi in creaturas facultas non pmitteretur vbi malefica non concurreret vt prius tactum est. Et hoc ɔtingit pter maiorem offensaz diuine maiestatis. Sepissime etiam a pastoribus visa sunt. q certa animalia in campis dum tres aut quatuor saltus in aerem fecissent subito in terraz collapsa interierūt. Et hoc vtiqz demonum ad instantiā maleficarum virtute in dyocesi Augustēsi inter oppidum Fyessen z mōtem ferrerium. quidaz prediues asseruit sibi z alijs vltra quadraginta iumēta in bobus z vaccis in alpibus fuisse maleficiata. Et hoc infra anni spacium nō peste aut aliqua infirmitate pcedēte. Et p intersigno dixit q vbi peste aut alia casuali infirmitate moriunk nō subito s3 paulatiz z successiue deficiūt. Illud aūt maleficiū subito abstulit oēm vigorē ita q ab omibus iudicabak illa maleficijs fuisse interempta. Deꝝ talē annotaui numeꝝ. estimo tamen q ampliorem expssit. hoc tn̄ verissimū q in ptibus z precipue in alpibus plurimum iumenta asseruntur maleficiari. Quod genus etiam maleficij vndiqz diffusum noscitur. Aliq̄ similia infra in capitulo de remedijs adhibēdis contra maleficia iumentoꝝ discutienk.

Sup' moduz quo grandines z tēpestates concitare ac etiam fulgura super homines z iumenta fulminare solent.

Capl'm. xv.

Eniqz qd̄ demones z sui discipuli talia maleficia in fulminibus grandinibus z tempestatibus cōcitare possint. Et hoc accepta potestate a deo quo ad demones. seu eius permissione. quo ad ipsius

discipulos sacra scriptura Job. j. et ij. testat. vbi accepta ptāte a deo sta tim demon pcurauit vt sabei quin gēta iuga boum et quingēta asinas auferrent. et deinde ignis de celo de scendēs. septē milia camelorum cōsu meret. tandē etiā septē filij et tres fi lie per vehementē ventū et p lapsuz domus occumberent et semp pueri. id est famuli multi. vno q̄ nūciaret dempto interferūt. vtiqz vlcere pes simo sancti viri corpus pcuteret. et vxor et tres amici eius. vt ipm vexa rent grauiter pcurauit. Ubi et sctūs Tho. in postilla sua sup Job ita lo quit. Necesse est confiteri q deo p mittente demones pnt pturbatōem aeris inducere. ventos concitare et facere vt ignis de celo cadat. Quis em natura corporalis non obediat ad nutum angelis neqz bonis neqz malis ad susceptionē formarū sz so li deo creatori. tn̄ ad motū localem natura corporalis nata est spiritua li nature obedire. cuius iudiciuz in homine apparet. nā ad solū imperi um voluntatis que subiectiue est in anima mouent mēbra vt opus avo luntate dispositū psequant. Quecunqz igitur solo motu locali fieri possunt hec per naturalē virtutē non solum boni sed etiā mali facere possunt nisi si diuinitus phibeant. Venti autē et pluuie et alia hmōi aeris pturbati ones. solo motu vaporum resolutoruz ex terra et aqua fieri possunt. vn̄ ad hmōi pcuranda naturalis virt9 de monis sufficit. hec Thomas. Ma la em̄ que nostris exigētibus in mū do fiunt. deus velut per suos tortores iuste per domones solet infligere. Vn̄ et glo. sup illo psal. ciiij. Uo cauit famem super terram et omne firmamentū panis ptriuit. dicit sic. hec mala permittit deus per ange los malos qui talibus ppositi sunt. Uocat ergo famē. i. angelū fame p positū. Possent et illa q̄ supra nota ta sunt circa q̄stionē an semp male fici. circa maleficia inferenda habēt pcurrere cū demonibus. vbi de tri plici nocumēto. et quō interdum de mones sine maleficis varia nocu menta inferunt. cū maleficis autem demones plus affectant hoibus no cere eo q cū deus amplius per hoc irritat inde eis maior facultas pu niendi et affligēdi cōcedit. Deseruiunt et illa q̄ doctores sup scdo sentē tiarū. dist. vj. An locus sit cōueniē ter deputatus malis angelis in ae re caliginoso mouent. qr cuz tria cō siderant in demonibus natura offi ciū et culpa. Sicut nature correspō deret celū empireū. culpe vo infer nus. ita eorum officio cū tortores sint et ministri. vt supra tactum est. in punitōem malorum et exercitiū bono rum cōpetit aer caliginosus. ne vi delicet nimis nos infestarent. si in mundo inferiori circa nos habita rēt. vn̄ et in aere et circa sperā ignis. actiua passiuis cōiungere sciūt. vbi a deo permittunt. et ignē de celo ca dere seu fulgura fulminare pcurāt. Narrat in formicario de quodā ca pto p iudicē. dum interrogaret quō ad grandines et tempestates conci tandas procederēt. et an facile hoc eis foret pcurare. Rn̄dit. Faciliter grandines pcuramus sed ad libi tum ledere non valemus. Nota cu stodiā bonorum angelorum. vn̄ addidit. Eos tm̄ nō ledere possumus q̄ dei destituti sunt auxilio. et q̄ signo cru cis se muniūt illos ledere nō possu

mus. est autem hic noster modus.
Primo verbis certis in campis pn
cipē omniū demoniorum imploram⁹.
vt de suis mittat aliquez q̄ a nobis
designatū percutiat. Deinde veni-
ente certo demone eidē i biuio pul
lum nigrū immolamus eundē in al
tum piiciendo in aera. quo a demo
mone sumpto obedit. et statim aura
concitat. attamē nō semper in loca
destinata a nobis sed iuxta dei viuē-
tis pmissionem grandines et fulmi-
na piicit. Narratur etiam ibidē de
quodā auctore seu heresiarcha ma
leficorum stafus dictus. qui in bernē-
sium territorio et locis adiacentib⁹
constitutus. publice de hoc gloriari
audebat. quod quandocunque vellet ipse
se in omnium emulorum oculis velut
murē facere vellet et dilabi manib⁹
inimicorum suorum letalium et ita
etiam capitalium suorum inimico
rum manibus sepius euasisse. Diui
na tamē iusticia cū terminū sue ma
licie facere voluit. per hostes suos
in stuba quadā prope fenestram quē-
dam sedere dū caute explorabat a
sibi insidiantibus. gladijs et hastis
inopinate transfixus ob sua facino-
ra miserabiliter obijt. superstitem tn̄
discipulū qui hoppo vocabat reliqt
qui et supradictū stadelin de q̄ in ca
pitulo sexto mentio fit magistrū fe
cit. Sciuerunt hi duo qn̄ eis placu-
it terciam partē fimi feni vel frumē
ti aut cuiuscunque rei de vicini agro
nemine vidēte ad propriū agrū defer
re. grandines viuacissimas et auras
lesiuas cuz fulminibus pcurare. in
aspectu parentū infantes prope aquā
ambulātes in ipsam nullo vidente
piicere. sterilitatem in hoibus et iu

mētis efficere occulta alijs manife-
stare. in rebus et corporibus modis
quibuscunque ledere. ictu fulminis nō
nunquam quē vellēt interimere et mul-
ta alia pestifera pcurare. vbi et qn̄
dei iusticia hec fieri pmisit. Ad ea
tamē q̄ p nos reperta sunt expedit
conuertere. In diocesi nāque cōstanē.
ab oppido Rauenspurg ob viginti
octo miliaria teuthonicalia versus
saltzburgam grādo seuissimus exci
tatus. cūctas fruges segetes et vine
tas adeo in latitudine vnius milia-
ris cōtriuerat quod tercius annus vix
iudicabat frugiferus i vineis. Cum
res gesta cū per notariū inquisitio-
nis innotuisset. et qd̄ propter clamo-
rē ppl'i inquisitione opus esset duz
certi per maleficia immo oēs pene
oppidani talia contigisse iudicarent.
Quare cōsulibus an id cōsentienti-
bus per quindenam iuxta iuris for
mā sup heresim dumtaxat malefica-
rū a nob inquirit. et ad duas dista-
xat personas pre alijs q̄ tamē i par
uo numero nō erāt diffamatas per-
uenit. nomen vnius agnetis balne-
atricis alteri⁹ anna de mindelheim.
quibus captis et seorsum ad distin-
ctos carceres positis ignorante pe-
nitus vna de altera. sequenti mane
balneatrix. qstionibus leuissimis a
rectore seu ciuium magistro magno
fidei zelatore Gelre cognominato
et ab alijs ex consulibus sibi adiunctis
in psentia notarij exponitur. et licet
maleficiū taciturnitatis indubie pe
nes se habuisset. de q̄ et semper iudi
cibus timendum est. eo quod in primo
aggressu nō tam muliebri sed virili
aio se innocētā affirmabat diuina tn̄
fauēte clemētia ne tm̄ facin⁹ ipune

trāsiret. subito libere et aviculis ab soluta lz i loco torture et cūcta flagi cia ab ea ppetrata detexit. Nā a notario inqsitiōis interrogata sup articulos ex depositiōe testiū circa nocumēta hoib⁹ et iumētis illata. ex qbus iā violenter reddebat tāq̄ malefica suspecta. cū nemo testis d' fidei abnegatōe ac carnali spurcicia cū demone incubo aduersus eā deposuisset. eo q illa secretissima sint illi⁹ secte ceremonialia. attamē vbi post nocumenta aialibus et hoibus illata vti rea respondisset. cetera oia de fide abnegatione et spurcitijs dyabolicis cum incubo demone perac tis interrogata publice fatebatur asserēs se vltra decem et octo annos illi incubo cū oimoda fidei abnegatione succubuisse. quibus expletis vbi super grādinē pfatam. an ne aliquid de illis sciret inquireret. Respōdit q sic. Et interrogata quō et qualiter respōdit. In domo eram et hora meridiei demon me accersiuit et vt super campū seu planiciē kuppel sic em noiatur. paululū aq̄ mecū deferēdo me transferrē iniunxit. et dū interrogassem quid nā operis in aqua explere vellet pluuiā se velle causare respōdit. portā ergo ciuitatis exiens ipm demonē sub arbore stantē repperi. Interrogata aūt a iudice sub qua arbore. respondit. sub illa que ex opposito illius turris ipm denotando. et interrogata quid sub arbore egisset. respōdit demon. vt foueā paruā foderē. et illi aquā infunderē iniunxit. Et interrogata an ne pariter consedissent. rñdit. me sedente ipe demō stabat. Interrogata demū qbus ne verbis aūt modis aquam mouisset. Rñdit digito quidē moui sed in noie illi⁹ dyaboli et omnium aliorum demoniorum. Et rursum iudex. Quid actum fuit de aqua. Respondit. Disparuit et sursum in aerem dyabolus duxit. et demum an ne aliquam sociam habuisset interrogata rñdit. ex opposito sub tali arbore aliā captā maleficam Annā videlz Mindelheym nominādo psodalem habui. qd autem egerit ignoro. et finaliter interrogata balneatrix de interuallo tempis ab aque assumptōe vsq ad grandinē. Rñdit. Tāta dilatio fuit quousq ad domū puenissent. Sed et hoc mirabile cū sequenti die altera questionibus etiā leuissimis exposita pmo fuisset vtpote digito vix a terra eleuata post libere soluta. pfata omnia nō discrepādo in minimo. nec q ad locū. put altera fassa fuerat. quia videlz sub tali arbore. et alteram sub alia. nec quo ad tempus. qz hora meridiei. nec quo ad modū. qz p motionem aque in foueā immisse in noie dyaboli et omniū demonior. nec q ad interuallū tpis. qz dū eius dyabolus aquam accepisset in sublime eleuando. regressa ad domū supuenisse grandinez affirmabat singula detexit. Sicq tercia die incinerantur. et balneatrix contrita et cōfessa plurimū se deo cōmēdauit asserēs se libēti aio mori vt demonis iniurias posset euadere. crucē in manib⁹ tenendo et amplexando. quā tñ altera spernebat. q etiā vltra viginti annos incubū demonē cū oimoda fidei abnegatione habuerat. primā in multis maleficijs hoib⁹. iumētis et terre frugib⁹ illatis excedēs vti processus ad psulatū repositus demonstrat. Sufficiāt isti cū reuera quasi

innūera circa hmōi maleficia illata recitari possent. Sz ꝛ de ictu fulminis quod sepissime aut homies solum aut cum bestijs. aut cum domibus ꝛ horreis ꝯsumpserint. lz occultiorem ꝛ magis ambiguā videat habere causam. eo ꝙ als diuina pmissione sepe ꝯtingāt absqꝫ maleficaꝝ videlz coopatione. tñ vbi sponte ex eaꝝ fassionibus talia fecisse seu ꝓcurasse reptum est sup que etiam varia acta ꝛ gesta pter ea q̄ supra tacta sunt deduci possent. Nō etiā suffragat cū ea facilitate q̄ grādines sic ꝛ fulmina ꝓcurare pñt in mari etiā tēpestates Jō ois ābiguitas ð medio tollit.

Sup tres modos quo viri ꝛ non mulieres replunt maleficijs infecti p tria capl'a. ꝛ pmo ð sagittarijs maleficis.

Capl'm. xvj.

Vltimum ad pñs genus maleficij q̄ viri inficiunt in tribus spēbus. Notādū est ergo pmo de grauitate crimis q̄ ad maleficos sagittarios in septem horrēdis flagitijs. Nā pmo sacratiori die dñice passionis sexta videlz feria Parasceuen. vt fert infra missarum solennia habent sacratissimam crucifixi imaginem. telo quasi ad metam sagittando. O q̄ta crudelitas ꝛ iniuria saluatoris. Scdo lz sub dubio vertitur an aliā apostasiam verbo vltra illaz apostasiam opis hñt cum demonibus inire. tñ quocūqꝫ mō fiat maior ꝯtumelia nō pōt a xpiano irrogari fidei. cū certū sit ꝙ si ifidelis ꝯsilia ꝑpetraret nullius foret efficacie in nullo etiā tāto cōplacere aduersario salutꝪ ope pōt. Vnde miseri talis fidei catholice veritatē ꝛ efficaciā potius ꝑpēdere deberēt. q̄ etiā de causa deus hmōi flagitia iuste pmittit. Tercio ꝙ tres aut quatuor iactus p totidē tela hz infigere. ꝛ ex ꝯsequēti tot ꝑm eundem numerum homines qualibet die poterit interimere. Quarto ꝙ sic de premissis certificātur a demonibus. quod tamen corporali visu illum occidendum ꝓus hñt ꝯspicere ꝛ cordis volūtatē. vbi ex integro illū ad interimendū flectūt talis q̄cūqꝫ loco inclusus se tueri nō poterit qn tela emissa ferat ꝛ p dyabolū ei infigat. Quinto ꝙ sub tali certitudīe sagittā emittere valēt vt in casum q̄ denariū a capite p sagittā deponere absqꝫ capitꝪ lesione voluerint hocipm efficere valeāt similimō ꝛ p bōbardā q̄tīcūqꝫ magnā. Sexto ꝙ sup hec efficiēda homagiū tale cum corpis ꝛ aie pditōe dyabolo pstare hñt. sup q̄bus aliq̄ gesta in mediū ꝓducamus. Nā pnceps quidā rheni barbatus cognominatus. eo qꝛ barbā nutriebat. cuz ante annos sexaginta adiunctis sibi terris impalibus quoddā castruz Lendenbrūneñ. ꝓpter rapinas q̄s castrenses inde faciebāt obsidendo circūuallasset. habuit in suo comitatu quendā hmōi maleficū Pūcher noīe. qui intm castrēses molestabat ꝙ vno dempto oēs successiue sagittis interemit. Talemqꝫ modū fuauit vt eū quem intuitus fuisset quocūqꝫ se diuertisset p emissam sagittam letaliter vulneraret ꝛ occideret. Talesqꝫ tractus q̄libet die tres dūtaxat in sua ptāte habebat. eo videlz ꝙ tres sagittas imagini saluatoris infixerat. Cur āt dyabolus ternariū

nūer ꝑ alijs eligit. estimari pōt ꝙ i abnegationē sctissime trinitatis ħ efficiat. illis autē tribus emissis tractibus nō nisi insortē vt ceteri sagittas emittebat. accidit demū vt dux quidā ex castrensibus deridēdo ad ipm clamasset pücker. nonne circulū in porta pendentē illesum ꝑmittes. ⁊ rñdente illo ab extra nocturno tpe nō sed ipm diē captionis castri auferā. hocidē qd ꝑdixit adimplcuit. nā oībus vt ꝑmissuȝ est dempto vno interemptis: castrū capit ⁊ ipe circulū domui sue in rorbach bormacēsis dyocesis appēdit. et sic appensum in hodiernū diē cernit. qui etiā post a rusticis qbus plurimū molestus erat quodā sero cum fossorijs eorū instrumētis occidit: ⁊ in pctis suis morit. Fert deniqȝ de ipso ꝙ quidā de optimatib⁹ dux artis sue experientiā certā cape voluisset. eidē ꝓpriū filiū paruulū ad metā posuit ⁊ pro signo sup biretū pueri denariū. sibiqȝ mādauit vt denariū sine bireto ꝑ sagittā amoueret. cū aūt maleficus id se facturū: ȝ cū difficultate assereret libētius abstinē ne ꝑ dyabolū seduceret in sui interitū. vbis tñ principis inductus sagittam vnā colari suo circa collū immisit. et alterā baliste supponēs denarium a bireto pueri sine omni nocumento excussit. quo viso dum ille maleficum interrogasset cur sagittā colari imposuisset. rñdit. si deceptus ꝑ dyabolū puerū occidissez cū me mori necesse fuisset subito cū sagitta altera vos transfixissem: vt vel sic morteȝ meam vindicassem. Et quidē liceȝ diuina permissio mala hmōi in probationē ⁊ castigationē fideliū fieri sinit. ex aduerso tñ in cōfortationē ⁊ gloriā fidei potiora miracula: clementia saluatoris operat. Nam in dyocesi cōstantiensi ꝓpe castrū hohenzorn. ac monasterium monialiū eccl'ia quedā iam de nouo cernit cōstructa. in qua huiusmodi imago saluatoris cuȝ sagitta infixa ac cruore effuso cernitur. cuius miraculi veritas tali ordini patuit. Miser em̄ quidam dum iuxta ordinē prenotatum super tres aut quattuor tractus baliste ad interitum aliorū a dyabolo certificari cuperet in biuio quodam imaginem crucifixi sagitta petit ⁊ modo quo usqȝ in ꝑsens cernit transfixit. ⁊ dū cruor miraculosus erūperet: miser immobiliter diuina virtute gressu ꝑcussus figitur. ⁊ vbi a pretereunte quodā cur ibi fixus maneret interrogaret. miser caput agitabat brachysqȝ ac manibus quibus balistaȝ tenebat ac toto corpore tremēs nil respondere poterat. ⁊ alter hincinde circumspiciens dum imaginem crucifixi intuetur. ⁊ sagittam infixā cruore effuso speculat. pessime inqt neqȝ imaginē domini nostri transfixisti: et alios conuocans. attendite inquit ne fugam capiat. dū tamen vt premissum est se de loco mouere non poterat. ad castrum cucurrit ⁊ rem gestam narrauit qui concite descendunt ⁊ miserū in eodem loco ꝑsistentē reperiunt. ⁊ inquirentibus de casu. dum crimen fassus fuisset ex tontactu publice iusticie de loco mouetur ⁊ dignā pro cōmissis vitionem per miserabilē mortē recepit. Sed heu ꝙ cogitatu horribile existit. nec his hūana peruersitas terretur vt a similibus flagitijs se contineat. Nam in curijs optimatum

vndiqȝ vt fertur tales sustentant de suis flagitijs publice in cõtemptũ fidei ꝛ grauem offensionem diuine maiestatis. et contumeliã nostri redẽptoris gloriari ꝛ se iactari de talib⁹ ꝑmittunt. Unde ꝛ tales vtiqȝ ꝛ receptatores defensores ꝛ fautores nedum hereticorũ sed ꝛ apostatarũ a fide iudicandi sunt ꝛ penis plectẽdi subscriptis. ꝛ hoc est septimũ. Nã primo ipo iure excõmunicati sunt. et fauentes clerici ab omni officio ꝛ beneficio deponunt ꝛ ꝓuantur. nec ad illa restituunt absqȝ spẽali apostolice sedis indulto. Itẽ prefati receptatores postqȝ fuerint publicati si in excõmunicatione steterint per annũ animo pertinaci velut heretici sunt cõdemnandi. que singula sic probant. Nam in ca. vt inquisitõnis. §. prohibemus. li. vj. tangit de non impediendo directe vel indirecte processuȝ iudiciũ dyocesanorũ ꝛ inquisitorũ in causis fidei vbi tangit ꝑdicta pena infligenda post annũ. nã dicit primo. Prohibemus districtius. potestatibus dominis tẽporalibus ꝛ rectoribus eorundẽ officialibus ꝛc. si cui placȝ capitulũ perlegat. Deniqȝ ꝙ ꝛ ipsi malefici cum eoruȝ rectoribus sint ipo iure excõmunicati. patȝ de ipis hereticis maleficis. in ca. ad abolendam. in princi. ꝛ in ca. excõmunicauimus. primo ꝛ presertim ꝛ breuius in ca. excõmunicamus. secundo. de here. vbi sic dicit. Excõmunicamus et anathematizamus vniuersos hereticos catharos paterinos. et infra. ꝛ alios quibuscuqȝ nominibus censeant ꝛc. Et nota super quibuscunqȝ nominibus. de credentibus autẽ ꝛ receptatoribus ꝛ ceteris supradictis habet in ca. excõmunicamus. j. §. credentes. vbi sic dicitur. Credẽtes preterea receptatores defensores ꝛ fautores taliũ excõmunicationi decernim⁹ subiacere ꝛc. ꝛ in ca. excõmunicam⁹. ij. tanguntur plures pene q̃s incurrunt infra annũ cũ ipis clericis vbi sic dicit. Receptatores fautores et defensores excõicationi decernimus subiacere. vt postqȝ quilibet taliũ fuerit excõicatione notatus si satisfacere cõtempserit infra annũ. extunc ipo iure sit infamis. nec ad publica officia seu consilia. nec ad eligẽdos aliquos ad huiusmodi nec ad testimoniũ admittant. sint etiam intestabiles. vt nec testandi liberam habeãt facultatẽ. nec ad hereditatis successionẽ accedat. nullus preterea ipsi super quocunqȝ negocio respondere cogat. ꝙ si forte iudex extiterit eius sententia nullã obtineat firmitatẽ. nec cause alique ad eius audientiam proferant. si fuerit aduocatus nullatenus eius patrociniũ admittatur. Si tabellio instrumenta confecta nullius sint momenti. sed cum auctore damnato damnent. et in similibus idẽ precipimus obseruari. Si v̾o clericus fuerit ab omni officio ꝛ beneficio deponat. vt in quo grauior est culpa maior exerceatur vindicta. Si qui tales autem postqȝ ab ecclesia fuerint denotati euitare cõtempserint excõmunicationis sentẽtia vsqȝ ad satisfactiõeȝ idoneã percellant. Sane clerici nõ exhibeant huiusmodi pestilẽtibus eccl'iastica sacramẽta. nec eos xp̄iane ꝑsumant tradere sepulture. nec elemosynas aut oblatiões eorũ recipiant. alioqn suo ꝑuent officio. ad

qd̄ nequaq̄ restituant absq̄ indul-
to sedis aplice spc̄ali. Sūt deniq̄ ⁊
alie pene q̄plures sup p̄dictos etiā
si nō psistāt p annū aīo ptinaci sup
eorū vicȝ filios ⁊ nepotes q̄ ab ep̄o
⁊ inq̄sitori pn̄t puari seu puatos de
nūciari. dignitatibus psonatib⁹ et
oībus honorib⁹ ac bn̄ficijs ecclesia
sticis ⁊ officijs publicis q̄buscunq̄
Iuxta ca. vt cōmissi. §. puandi. de
here. li. vj. Intelligit tn̄ si impenitē
tes extiterint. vt in ca. statutū feli-
cis. e. li. ⁊ ti. Itē q̄ etiam ipsoꝝ filij
vsq̄ ad secūdā generationē sunt p̄-
uati oī beneficicio eccl'iastico ⁊ offi
cijs publicis. vt in. c. quecunq̄. §.
heretici. eo. li. Intelligendū tn̄ qui
p paternā ⁊ nō p maternā lineā de-
scenderūt. ⁊ etiā de impenitētibus
vt in allē. c. statutū. Itē q̄ illis sup-
ple credētibus. receptatoribus. de-
fensoribus ⁊ fautoribus eoꝝ sit ap
pellatiōis ⁊ pclamatiōis bn̄ficiuȝ
interdictū. ptȝ. in. c. vt inq̄sitiōis. e.
li. vbi tn̄ archidiacon⁹ sup. c. e. intel-
ligit vt postq̄ p sniam eē tales sunt
declarati tūc nō pn̄t. an̄ aūt sniam
si in aliq̄bus aggrauant seu indebi
te fatigāt appellare pn̄t. plura alia
possent deduci ꝫ ista sufficiāt. Pro
ampliori tn̄ p̄missoꝝ intelligētia ali
qua sunt discutiēda. Prīo q̄d si p̄n
ceps vel secularis ptās iuxta p̄no-
tata gesta ad deuastationē alicuius
castri iusto bello aliquē hmōi male
ficū secū recipiat. ⁊ ei⁹ assistētia ty-
rānidē maloꝝ cōpescat. nūq̄d totus
exercit⁹ vt fautores ⁊ receptatores
taliū sunt iudicādi. ⁊ p̄dictis penis
mulctādi. Rn̄dendū videt q̄ qꝛ p-
pter mltitudinē rigor iusticie est tē
perandus. di. xl. cōstitueret. Idō licȝ
pncipalis ⁊ eius assessores ⁊ cōsili-
arij. talia fouētes oīno sint ipo iure
penis p̄fatis inodati. vbi moniti ab
eoꝝ ordinarijs nō destiterint cū iā
vti receptatores fautores iudicant
Vn̄ ⁊ ipis penis sbijciunt. reliquus
tn̄ exercitus cū absq̄ eorū cōsilio ⁊
cōsilio ⁊ fauore talia fiant. imo pro
defensione reipublice sua corpa ex-
ponere sunt pati. lȝ fortassis i fact'
maleficis cōplacētiā habeāt tn̄ cen
surā illā excōicatiōis euadūt. lȝ rea
tū illū i eoꝝ cōfessiōe agnoscere ha
beant debita cautione accepta sup
oīmoda hmōi detestatiōe imppetu
um a ꝯfessore absolui. ⁊ q̄tuȝ i ipis
est ab eoꝝ finib⁹ hmōi maleficos ex
pellere. Et i v̄o querit a q̄b⁹ possint
p̄sidentes vbi resipiscāt absolui. an
ab eoꝝ ordinarijs aut inq̄sitoribus
Rn̄det vtiq̄ absolui pn̄t ⁊ ab ordi-
narijs ac alijs inq̄sitorib⁹ si resipi-
scāt. hr̄ in. c. vt officiū. in pn. de he-
re. li. vj. vbi sic dr̄. vt officiū. ⁊ infra
cōtra hereticos credētes receptato
res fautores ⁊ defensores eorū. nec
nō contra infamatos de heresi. vel
suspectos fm̄ sanctōnes canonicas
hoim metu diuīno tiore postposito
pcedatis. si v̄o aliquis ex p̄dictis
heretica labe primitus abiurata re
dire voluerit ad ecclesie vnitatē iu-
xta formaȝ ecclesie absolutionis be
neficium impendatis. Si deniq̄ in
stat quādo dicetur princeps vel ali
us resipiscere. Rn̄detur qn̄ malefi-
cū ppter iniuriā creatori illatā p̄ue
niendū tradit. Vn̄ ⁊ vt ipm a dn̄io
tm̄mō expellat non est malefici seu
heretici manifeste dep̄hensi i here-
tica prauitate. vt infra patebit pe-
na debita. ⁊ vt de p̄teritis doleat. ⁊
tales nunq̄ decetero fouere vti ca-
tholicū decet pncipē firmiter i ani

mo suo statuat ꝙ si queritur cui tradendus est ⁊ quo ordine puniend⁹ ⁊ an vt manifeste dephensus in heresi sit iudicandus. Ad primū spiritalis tangetur difficultas in principio tercie partis. an vꝫ eorū punitio tantūmodo ad iudicē secularē ⁊ nō ecclesiasticū ptineat. manifestū est.n.p ca. vt inquisitiōis. §. phibemus.li. vj. ꝙ potestatib⁹ ⁊ dn̄is temporalibus interdicitur ne de crimine heresis quoquo mō iudicēt absꝗ epoꝝ seu inquisitoꝝ aut saltim alterius eorundē lnia sed quia ratio que ibi assignatur circa maleficos nō videtur habere locū. quia dicit ibi ꝙ ideo nō debent iudicare eo ꝙ crimen heresis est mere ecclesiasticū. maleficoꝝ aūt crimen non videtur mere ecclesiasticū sed etiaꝫ ciuile ꝓpter damna tpalia. quicqd tn̄ sit vt infra patebit. licet iudicis ecclesiastice sit cognoscere ⁊ iudicare. tn̄ iudicis secularis est exequi et punire. vt patet extra de heresi. ca. ad abolendā. ⁊ ca. vergētis. ⁊ ca. ex cōicamus. vtriꝗ. Vn̄ ⁊ iudex secl'aris si tradet talem ordinario ad iudicandū habet tn̄ p se eūdeꝫ punire postꝗ ab epo sibi tradit aut relinquitur. vel etiā ex ꝯsensu epi secularis iudex vtrūꝗ facere pōt. scꝫ iudicare ⁊ punire. Nec valet si dicat ꝙ tales malefici nō sunt heretici ꝫ potius apostate. qꝛ cū vtrūꝗ cōtingat circa fidē. tn̄ sic heretic⁹ circa illam tantūmō dubitat. ⁊ hoc in toto vel in pte. ita ⁊ apostate malefici ratio etiā p se dictat. cū eīn grauī⁹ est corrūpere fidē p quā est anime vita ꝗ̄ falsare pecuniā p quā vite tpali subuenit. Unde si falsarij pecunie vel alij malefactores statim p seculares potestates iuste morti tradunt mltomagis tales heretici ⁊ apostate statim ꝙ cōuincūtur pñt iuste occidi. vnde ⁊ p hec est respōsio ad secundū quo scꝫ ordine ⁊ a quo iudice sit puniendus. sed clarius de illo tractabit in tercia parte opis circa modos sentētiādi qualiter dephensus manifeste in heresi sit sententiādus circa octauū ⁊ duodecimū modū. ⁊ super dubiū quid si peniteret an adhuc eēt occidēd⁹. Reuera eīn si hereticus simplex relapsus quantūcunꝗ peniteat est occidēdus. in ca. ad abolendā allegato ⁊ hoc rationabiliter fm̄ Thomā cū p hoc ꝓuidetur bono cōmuni. quia si heretici reuersi sepe reciperētur vt in vita cōseruarentur. ⁊ alijs temporalibus bonis posset hoc esse in ꝑiudiciū salutꝭ alioꝝ. tum quia si relaberentur alios inficerent. tum etiā qꝛ si sine pena euaderēt. alij securius in heresim relaberentur. ex relapsu etiā ipoꝝ ꝑsumitur de incōstantia eoꝝ circa fidem. ⁊ ideo iuste occidēdus quare ⁊ hic dicere oportet qꝺ si ꝓpter suspitionē solam incōstantie ecclesiasticus iudex relapsuꝫ habet tradere curie seculari ad occidēduꝫ a fortiori si nō velit tradere apostatam aut maleficam quācunꝗ curie seculari propter penitentiā et eius ꝯuersionē tamen relinquere habet talem ⁊ non impedire cum iudex secularis propter damna temporalia ipoꝝ maleficiū vult occidere fm̄ leges. licet ecclesiasticus iudex prius habeat penitentem maleficū absoluere ab excōmunicatiōe quā ꝓpter heresim maleficarū incurrit cū ⁊ hereticus sit excōmunicat⁹. iuxta ca. excōmunicam⁹. j. q. ij. ⁊ ad gremiū

ecclesie recipere vt spūs saluus fiat vt dicit.xj.q.iij.audi. Alie rationes assignant inferius circa questionez primā tercie partis.sufficiāt ista ad pñs.tantūmodo aduertant anima rū rectores q̄ dura z districta exiget ab eis ratio a tremendo iudice.cuz reuera iudiciū durissimū his q̄ pre sunt.vbi tales in iniuriaz creatoris viuere permittunt. Sequit de duo bus alijs maleficorum generibus. Nam ad idē genus maleficij redu cunt et illi qui per incantationes z carmina sacrilega arma quecunq̄ incantare sciunt.vt eis nullo modo nocere valeant.vnde nec etiā vulne rari possunt hi em̄ diuersificantur. Nam aliqui sunt q̄ cum p̄dictis sa gittarijs maleficis cōcordant in eo q̄ etiā circa imaginem crucifixi et cōtumelia ei illata talia addiscunt. gratia exempli:q̄ vult vt nō valeat ledi in capite aliq̄ ferro aut ictu:dz caput imaginis auferre q̄ circa col lū auferat collū. q̄ circa brachiū au ferat seu cōminat brachiū. z sic cō sequēter. Interdū supra cingulum aut infra.interdū ex toto cōminu unt.et in huius signū vix inter de cē imagines in p̄iuio aut i campis repositas vna integra reperit. Aliq̄ vo sunt qui certa breuia secū defe runt.aliqui verbis interdum sacris aut etiā ignotis talia procurāt. In ter que hec estimat diuersitas. Nā p̄mi licz in cōtumeliā fidei circa de honestationez imaginis saluatoris cū prefatis maleficis sagittarijs cō cordāt.vn̄ z veri apostate reputādi z iudicandi vbi fuerint deprehensi alio tn̄ respectu sagittarioꝝ.nec eti am i malū ꝓximi manifestū prout intuitiōez ꝓprij corporis supra cingu lū vel infra.aut etiaz totius corporis seruire videt.iō tanq̄ heretici peni tētes z nō relapsi vbi sunt malefici cōuicti z peniteāt sunt iudicandi z iuxta octauū modū penitētiādi.cū abiuratiōe z inclusione.vt in tercia p̄te op̄is tanget. Pro secūdis vo q̄ p carmina arma incantare nitunt. z sup illa nudis plantis incedere z si milia exercere. Incātatores em̄ di cunt iux̄ Isiō.viij. ethimol.q̄ artez aliquā v̄bis pagunt distinguendū. q; interdū incātationes fiūt p v̄ba sacra aut p carmina scp̄ta sup infir mos:z he q̄dē incātatiōes licite fie ri pn̄t septē cōditiōib⁹ seruatꝫ vt in feri⁹ patebit circa modos curandi maleficiatos infirmos. Incātatio nes aūt q̄ fiūt sup arma p aliq̄ v̄ba aut vbi talia carmia scripta deferū tur h̄ iudicib⁹ attendendū q̄ si ibi sunt nōia incognita Itē caracteres z signature alie p̄ter signaculū cru cis:tūc talia sunt oīno refutanda et auertēdi sunt hoīes pie a taliū cre dulitate.qd̄ si desistere nollēt:tunc tanq̄ leuit suspecti sunt iudicandi. de q̄bus i secūdo mō sententiādi in ferius patebit.nō em̄ caret tūc scru pulo h̄etice prauitatis imo q; talia oīno ope z auxilio demonū h̄ūt fie ri:cui⁹ vt supra patuit q̄ auxilio vti tur apostata a fide iudicat.iz etiam ꝓpt ignorātiā z emēdatiōis grām miti⁹ q̄ cū sagittarijs maleficis sit agendū. Et q; plurimum cōe cernit apud cliētes z mercatores secū de ferre.hmōi carmina z b̄ndictiōes q̄ incantationis speciē h̄re vident.ex pedit oīno siue in foro penitētie p cōfessorē siue i foro cōtentioso per eccl'iasticū iudicē hmōi eliminare. cum tacitū pactū ꝓpter verba igno

ta ꝛ caracteres signati cuꝫ demone initur. ꝛ demon occulte se ingerit ꝛ optata ꝓcurat. vt tandē ad peiora alliciat. vn̄ vbi in foro contentioso talis debet adiurare iuxta secundū modū sententiandi. vbi in foro con scientie cōfessoꝛ debet carmia inspi cere. ꝛ si nolit oīno proiicere dꝫ ta mē noīa ignota ꝛ caracteres delere reliqua ꝟo vt euāgelica verba et si gncula cruc ꝑmittere. Sup q̄bus oībus ꝛ ꝓcipue sup maleficos sagit tarios notādū. q: supra tactū est an vt manifeste deprehensi i heretica prauitate iudicandi sint. de q̄ mate ria etiā ꝓus tactū est in ꝓma questi one ꝓme ptis. Et quidē ꝙ sic patet ibidē. Nā vt dicit Bern̄. in glo. or dinaria in. c. abolēdā. §. pn̄ti. ꝛ ver. dephensi. tribus modis de iure. qs ꝓ manifeste dephenso i hētica pra uitate hr̄. puta facti euidētia. vt in simplici hēsi qn̄ publice ꝑdicāt hē sim. ff. de ritu nup. palā. §. vl. vł legi tima ꝓbatiōe ꝑ testes vel ex sua cō fessione. Et eiusdē Bern̄. glo. in. ca. excōicamus. ij. sup ver. deprehensi publice. ita ꝙ notoriū sit illis etiaꝫ q: cōdemnati sunt. Ad idē videt fa cere sup. ca. sup q̄busdā. ex̄ de ꝟ. sig. ꝓut patuit in ꝓma qōne ꝓme ptis huius opis. Ex q̄bus ptꝫ ꝙ malefi ci sagittarij: siliter ꝛ alij arma incā tantes ꝓ manifeste dephensis i he retica prauitate ꝑ aliqđ pactū exꝓs sum cū demone initū ꝓpter manife sta ipsoꝝ opa q̄ nō nisi dyabolica ꝟ tute fieri possunt habēdi sunt. Pa tet ꝛ secūdo ꝙ eoꝝ fautores recep tatores defensores vt manifeste ta les pro talibus habēdi sunt ꝛ penis ꝓscriptis manifeste subiacere ita ꝙ nō iā sub dubio aut tanq̄ suspecti receptatores leui aut graui. vel vio lenta suspitiōe iudicādi. prout plu res alij existere possunt. vn̄ ꝛ semꝑ grauissime contra fidem delinquūt et semꝑ mala morte a deo ꝑcutiunt Nā vt fertur quidā princeps cū cō similes foueret maleficos. ꝛ cū hoc quandā ciuitatē in certis negocijs indebite aggrauaret dum hoc sibi a quodaꝫ familiari obiiceretur. ille omni timore dei postposito respon dit. Det deus ꝙ in hoc loco moriar si iniuste a me illi aggrauētur. ad q̄ verba subito diuina vltio subsecuta subitanea morte expirauit. reuera in vindictā non tā iniuste aggraua tionis q̄tuꝫ ꝛ fautorie heresis. Pa tet ꝛ tercio ꝙ ꝓlati q̄cunq̄ ꝛ recto res vbi hmōi flagitijs ꝛ eoꝝ aucto ribus ꝛ fautoribus iuxta omnē pos sibilitatē nō resistūt. etiā tanq̄ ma nifesti fautores. ꝛ ꝙ prescriptis pe nis manifeste subiacere debeant iu dicantur.

Sequitur secundū principale hu ius secūde partis super modos tol lendi ꝛ curandi maleficia premittē do difficultatem.

Questio secunda.

Utrum licitum sit maleficia ꝑ alia maleficia vel ꝑ aliqua illicita tollere. ꝛ arguit ꝙ nō. q: vti auxilio demonū nō est licitū vt supra patuit. ꝛ in scđo sen tentiarū dist. viij. a doctorib⁹ cōmu niter determinat. q: vicꝫ est aposta sia a fide. ꝛ quidē ꝙ sine auxilio de monū nō possit dissolui. ꝓbatur. q: aut dissoluit humano artificio aut dyabolico aut diuia potētia. Nō ꝓ mū: q: inferioꝛ potestas non pōt in fringere superiorē. cū nihil agat vl-

tra suã virtutẽ nõ etiã diuina. quia hoc esset opus miraculosum. & cũ il la deus ad suũ nutũ operatur. & nõ ad instantiã hominũ. sicut et xp̃us matri petenti miraculũ de subuentione necessitatis vini. vt doctores exponũt q̧ hoc miraculũ conuersionis desiderabat xp̃us. respondit. Quid mihi & tibi mulier. scz cõmune in opere miraculose. apparet etiã q̧ rarissime liberant quãtumcũq̧ diuinũ auxiliũ & suffragia sanctorũ implorant. ergo non nisi auxilio demonũ liberari possunt. quod tamen nõ est licitum querere. Preterea hoc quod cõmuniter toleratur in vsu practicatur licet sit illicitum. sed hoc cõmuniter practicatur q̧ tales maleficiati currunt ad mulierculas supsticiosas a q̄bus sepissime liberantur & nõ per sacerdotes aut exorcistas. ergo practica oñdit q̧ auxilio demonũ maleficia tolluntur. cuius tamẽ auxiliũ querere cũ sit illicitum. etiam nõ est licitũ maleficia tollere sed patienter sufferre. Preterea fm Tho. & bonauẽ. in iiij. di. xxxiiij. de impedimẽto maleficiali. maleficiuz est ita ppetuũ q̧ nõ põt hr̃e hũanũ remediũ. q̄a si haberet remediũ nõ est homini notũ vel licitũ. in q̄bus verbis dant intelligere q̧ sit quasi infirmitas incurabilis & ppetue inherens. Vñ subdunt. lz deus p̄stare possit remediũ demonẽ cogẽdo & demon desistendo ille curaretur. tñ curatio non erit humana. ergo nisi deus dissoluerit p se nõ est licitum eius dissolutionẽ quocũq̧ modo q̄rere. Preterea in eadẽ dist. & q. dicũt q̧ etiã per aliud maleficiũ adhibere remediũ est illicitũ. Vnde dicũt & si posset p aliud maleficiũ adhiberi remediũ nihilominus reputaretur perpetuũ. licz ammoueretur maleficiũ. quia nullo modo est licitũ per maleficiũ inuocare demonis auxilium. Preterea exorcismi eccl'ie non valent ad reprimendũ demones sp quo ad omnes molestias corpales. hoc dei iudicio exigente. semper tamen valent contra illas demonũ infestationes contra quas sunt principaliter institute sicut cõtra obsessos vel circa pueros exorcisandos. Preterea non oportet si ꝓpter peccatũ dyabolo sit potestas in aliquẽ data: cessante peccato cessat ptās. quia interdũ cessante culpa remanet pena. ex q̄bus verbis videntur p̄fati duo doctores sentire q̧ nõ sit licitũ maleficia tollere: sed pmittere illa sicut pmittuntur alie infirmitates incurabiles & cõmittere illa tantummodo dño deo qui illa tollere potest ad suũ placitum. In contrarium est q̧ sicut deus & natura non abundãt in supfluis. ita nõ deficiũt in necessarijs. quare & necessario fidelibus cõtra huiusmodi insultus demonũ sunt data nõ solũ remedia preseruatiua. de q̄bus in principio huius secũde partis tactũ est. verũ etiã remedia curatiua cum al's non sufficienter fidelibus a deo ꝓuisum esset. & opera dyaboli viderentur fortiora opibus dei. Preterea glo. super illud Job. xlj. Nõ est potestas sup terrã &c. dicit oĩa hũana supat. & si meritis sanctorũ subiacet. Vñ & meritis sanctorũ virorũ in hac vita subiacent. Preterea Augustinus de moribus ecclesie. non est angelus cum inheremus deo mente nostra potentior. nam si potestas virtus est in hoc mundo: toto mundo

sublimior est. mens deo inherēs vnde ꝛ talibus dissolui possunt opera diaboli. Responsio. hic sunt due solennes opiniones sibi inuicē. vt videtur. cōtrariantes. Sunt eīn quidā theologi ꝛ canoniste inuicē concordantes ꝙ licitū est maleficia tollere. etiā per opera supsticiosa ꝛ vana. ꝛ huius opinionis sunt Scot⁹ Hostieñ. ꝛ Goffre. ꝛ cōmuniter omnes canoniste. Aliorū theologorū opinio ꝑcipue antiquoꝝ ꝛ quorūdam modernoꝝ vt Thome. Bonauenture. Alberti. Petri de palude ꝛ alioꝝ multoꝝ ꝙ nullo modo sint facienda mala vt eueniant bona. ꝛ ꝙ potius homo mori deb; ꝙ̄ in talia consentire. vt sc; per opera supsticiosa ꝛ vana liberaretur. sed quia vnica distinctione poterunt eoꝝ dicta ꝯcordari vidende sunt prius eorū sententie. Nā scotus in suo q̄rto distinctōe. xxxiiij. de impedimento maleficiali. siue de frigidis ꝛ maleficiat̄. reputat fatuitatē asserere ꝙ etiā per vana ꝛ superstitiosa non debeāt maleficia tolli. Dicit eīn. Nec in hoc est infidelitas aliqua. q̄ destruens non assentit operibus dyaboli. sed credit eū posse ꝛ velle fatigare. dum durat tale signū. quia ex pacto non assistat ad hoc nisi dum illud durat. Et sic distructio illi⁹ signi non ponet finem tali vexatiōi. vnde ꝛ dicit ꝙ est meritoriū opera dyaboli delere. ꝛ quia loquit̄ de signis ponemus exemplū. Sūt quedam mulieres que tali signo notāt maleficas. vt si vacca vbertate lact̄ ex malefico priuatur. tunc vrceū lactis super ignem appendunt. ꝛ certis verbis superstitiosis insistendo vrceum cū baculo percuciūt. ꝛ lic; fasculū mulier percutiat. tamē omnia verbera dyabol⁹ ad dorsum malefice defert. ꝑ que sic dyabolus cu; malefica fatigatur. licet dyabol⁹ nō cogatur nec fatigatur. facit tamen illa dyabolus vt percutientē catholicā ad priora alliciat vnde periculosum existit. alias non videretur opinio tanti doctoris habere difficultatē. posset et alia exempla adduci. Hostiensis ad idem in summa copiosa de frigidis ꝛ malefi. ꝛ ti. de impotentia coe. in glo. sup ca. litere. §. mulierē aūt. dicit ꝙ in hoc defectu recurrendū est ad remedia medicorū. Et licet quedam remedia ꝫ hec scripta vana seu supsticosa videant̄ tamē cuilib; auctori in sua arte credendū ē. Sed ꝛ fat̄ tolerare potest ecclesia retundere vana vanis. Hūbertinus deniq; in suo quarto ꝑfata di. his vtitur v̄bis. Possunt maleficia aut ꝑ orationes aut per artē per quā facta sunt destrui. Ad idem Goffred. in summa sua eo. tit. Maleficiū nō potest solui semꝑ per illū qui fecit. vel quia est mortuus. vel quia nescit delere ipm vel quia maleficiū est perditū. si autē sciretur licite posset soluere. ꝛ loquitur cōtra illos qui dicebant ꝙ ꝑ maleficia nō posset copule carnali prestari impedimentū eo ꝙ nullū tale esset ꝑpetuū. vnde non dirimeret matrimoniū iam cōtractū. Preterea illi qui fuerūt moti asserere ꝙ nullū maleficiū sit perpetuū mouebātur his ratiōibus. q2 putabāt om̄e maleficiū posse remoueri vel ꝑ aliō maleficiū vel ꝑ exorcismos ecclesie qui sunt ordinati ad reprimendū vim demonū. vel ꝑ verā penitentiā cū dyabolus ñ habeat potestatē nisi sup pec.

catores. Unde quo ad primū concordabant cū opinione alioꝝ ꝙ ad minus ꝑ superstitiosa possint tolli. Cōtrarie aut opinionis est sanctus Thomas in suo. iiij. prefata distin. sic inquientis ꝙ si maleficiū nō potest reuocari nisi per aliquod illicitū vt per demonis auxiliū vel huiusmodi etiā si sciretur posse sic reuocari. nihilominus perpetuū iudicatur. quia remediū non est licituꝫ. Ad idem bonauēt. Pe. Albertus. ꝛ cōmuniter omēs theologi vbi cū breuiter tangunt demonis auxiliū tacite vel expresse inuocandū vidētur sentire ꝙ per nil aliud nisi per licitos exorcismos vel ꝑ verā penitētiā vt in ca. si ꝑ sortiarias. alle. tāgitur remoueri debeāt. moti vt apparet rationibus in principio questionis annotatis. Et quia tantos doctores in eorū dictis quantū possibile ē expedit cōcordare. ꝛ hoc vnica distinctiōe fieri potest. Ideo notandū ꝙ maleficiū aut tollitur per aliū maleficū simul ꝛ ꝑ aliud maleficiū aut tollitur. nō quidē ꝑ maleficū sed per maleficiales ritus ꝛ illicitos. ꝛ hoc iterū dupliciter. quia vel per illicitos ꝛ vanos ritus in simul vel ꝑ vanos ꝛ nō illicitos. Primū remediū est omino illicitū tam ex parte auctoris ꝙ̄ et ipius remedij. Sed tamē quia fit dupliciter. quia aut cū nocumento illius qui maleficiū intulit. aut sine nocumento. fit tamē remediū illud ꝑ maleficiales ritus ꝛ illicitos. tūc cōprehenditur sub secūdo modo. vicꝫ vbi maleficium tollitur non per maleficū aliū ꝫ ꝑ maleficiales ritus ꝛ illicitos. tunc iterū illicitū iudicatur. licet nō tantū sicut primū. Unde summarie dicere possumus ꝙ per tria ꝛ trit⁹ modis remediū redditur illicitum quādo vicꝫ tollitur ꝑ maleficū aliū ꝛ ꝑ maleficia alia vicꝫ virtute demonis alicuius Scd̄o quādo nō ꝑ maleficū sed ꝑ honestā personā tollit. sic tamen ꝙ superstiosis remedijs maleficiū quod vni persone aufert alteri infertur. ꝛ hoc iterū illicitū. Tercio quādo aufertur sine eo qd̄ alteri infertur. vtitur tñ demonū inuocatiōe expssa vel tacita tunc iterꝫ illicita. ꝛ ſm hos modos dicitꝫ theologis ꝙ potius mors sit ꝑeligēda ꝙ̄ in talia consentire. Alijs vō duobus modis vltimis tollere maleficium potest esse vel licitū vl nō vanū ſm canonistas. ꝛ ꝙ tolerari pñt vbi remedia ecclesie ꝑus attemptata. vt sunt exorcismi ecclesie. suffragia sanctoꝝ implorata. ac vera penitentia nihil effecissent. Et vt clarior habeatur intellectus de singulis sint aliqua gesta et acta ꝑ nos reperta recitanda. Rome tpe Nicolai pape epꝯs quidā ex almanie partibus certa expediturus negocia aduenerat cuius nomen occultare ordo charitatis postulat licꝫ iam vniuerse carnis debitū ꝑsoluerit. Hic quandaꝫ iuuenculā adamādo. ꝛ ipam ad suā dyocesim destinare cū duob⁹ famulis ac rebus alijs et clenodijs disposuisset iuueīcula audita re feminea sup clenodia que preciosa erāt decepta modū excogitare cepit. vt ea in itinere existēte epꝯs maleficijs interiret. iamꝗ in sua habebat clenodia cōmissiōe. Et ecce sequēti nocte epꝯs subito īfirmat ꝛ ne fortassis veneno intoxicatus esset a medicis ꝑcunctat. ꝛ a famulis dolēter dubitat tamīgēs, n. calor inerat pecto

ri. vt non nisi gargarismis ꝑ aquā frigidā cōtinue haberet refocillari. Tercia igitur die cū iam nulla spes vite haberet. Vetula quedā ingressum ad epm instanter petijt. ꝛ ꝙ cā sue sanitatis aduenisset apperuit. Ingressa igit epm alloquit ꝛ sanitatē ꝓmittit. dūmodo suis acquiescere suasiōibus velit. Eps vero qd nō foret cui acquiescere ꝓ recuperanda sanitate quā summe affectabat vbi inquirit. vetula rn̄dit. Ecce hec infirmitas maleficio vobis accidit. et nō nisi ꝑ aliud maleficiū liberari poteritis. vt vicȝ ipa malefica q̄ vobis intulit moriat et eadē vr̄a infirmitate inficiat. Stupefactus eps ꝛ ꝙ alio modo liberari nō posset vbi ꝑsensit. nil tn̄ temere volēs agere papā consulere ꝑ supplicationē decreuit. At pōtifex cū eū tenerrime diligebat ꝛ ꝙ nō nisi ꝑ mortē malefice liberari posset cū didicisset. annuit vt inter duo mala minus ꝑmittere tur. ꝛ sup hoc supplicationē signauit. Vn̄ denuo vetula accersita. et tā ipe ꝙ̄ summus pōtifex in mortē malefice cōsentirēt dūmodo pristine sanitati restitueret differuit. sicꝙ vetula abscessit. ꝛ ꝙ sequenti nocte liberaret ꝓmisit. Et ecce circa mediū noctis vbi se sanū. ꝛ ab omi infirmitate liberatū ꝓsensisset nuncio misso quid nā de iuuēcula foret ꝓscrutat ꝛ ecce aderat que ipam circa mediū noctis in latere matris dormientē infirmatā fuisse subito affirmabat. q̄ in re dabat intelligi ꝙ eadē hora ꝛ momento infirmitas episcopū relinquendo maleficā iuuenculā per aliam maleficam vetulā inuasit. ꝛ sic spiritus malignus a lesione epi cessando ipm sanitati ꝑ accidēs restituere videbat cū tn̄ ꝓpriе sanitatē nō imittebat. quā tamē occupare deo ꝑmittente poterat ꝛ ꝓpter pactū cū malefica altera initū que fortune alterius inuidebat. ipe demon magistrā iuuenculā inficere habebat. ꝛ bene estimari potest illa duo maleficia nō ꝑ vnum demonē duobus personis sed a duobus demonibus duabus maleficis seruientibus fuisse inflicta. nec in isto demones sibiinuicē cōtrariātur. cū semꝑ in ꝑditionē animarū quā summe et ꝯcorditer affectāt singula operant. Eps deniꝙ cū pietatis causam ipsam visitare ꝓponeret. cameram ingrediēs horribilibus maledictiōibus susceptus fuit exclamādo. Tu cum tua q̄ te talia docuit ꝛ te liberauit maledicamini ineternū. ꝛ eps emolire eius animū ad penitentiā. et ꝙ omnē offensam ei remisisset vbi temptabat. illa vultū auertēdo clamabat excas maledicte. Hic nulla spes venie sed animā meā omnibus demonibus cōmendo et miserabiliter interijt. ꝛ eps cū gaudio ad ꝓpria remeauit. Vbi etiā notandū ꝙ quia priuilegiū vnius nō facit legē cōem. ideo dispensatio pape in hoc casu nō arguit oibus sic licere. Ad idem refert nider in suo formicario dicit em̄ Modus tollendi maleficiū. aut se vindicandi in malefico talis practicat interduȝ modus. Venit em̄ aliquis lesus in se vel in suis ad maleficā sciscitās scire malefactorē. tunc malefica plumbū liquefactū aliqn̄ tenens fundebat in aquā quousꝙ ope demonis in plumbo imago aliqua videret. Qua visa malefica quesiuit ab explorāte. in q̄ parte vis ledi maleficū tuū ꝛ in eodē vulnere eū ꝯg-

scere. cūq3 explorator locū eligeret statim malefica in eadē parte imaginis que i plumbo relucebat fixurā vł vulnus p cultrū posuit ⁊ locū vbi reū inueniret indicauit. nomen tñ nullatenus manifestauit. sed experientia teste maleficus p oīa ledi reperiebat sicut sua imago plumbea demonstrabat. Hec inq3 remedia ⁊ similia vtiq3 iudicātur illicita q̄uis humana fragilitas sub spe venie cōsequēde a deo. sepius is inuoluit plus estuās ꝓ sanitate corpis q̄3 aie. Scōm vo remediū. De ipis maleficis maleficia dissoluētes sub expresso pacto cū demōe inito absq3 nocumēto psone. ⁊ quidē de eis quid agendū sit et qualiter cognoscūtur infra in sedecimo modo sententiādi patebit. Hij em̄ q̄plures existunt ⁊ semp infra vnū aut duo miliaria teuthunicalia repiūtur in quo spacio quicq̄d alie malefice ledūt hoc illi curare videnł quas etiā curationes alique simpliciter q̄ ad oīne tps. alique vo tm̄ a ꝓxima angaria lesos maleficijs curare se iactitāt. Alique vo nō nisi in cōsensu malefice q̄ maleficiū intulit curare pñt. ⁊ hee notanł sup expressum pactū cu3 demone initū ꝓpter hoc q̄ occulta manifestare solent illis qui causa sanitatis recuperāde ipas accedūt. ipis em̄ causas sue calamitatis subito manifestant dicētes q̄ ꝓ pł brigas ⁊ rixas cū vicina vel alia muliere aut viro habitas lesa fuerit in se vel in suis attinentibus. q̄ etiā ad occultandū sua flagitia interdū peregrinatiōes vel alia pietatł opa iniungūt q̄s quidē accedere ꝓ recuperāda sanitate tāto pnitiosius exsistit quāto p illis q̄ solū p pactū tacitū curare videnł in cōtumeliā fidei ampli⁹ delinquūt. Hij em̄ dum ex vna pte sanitatē corporalē deo preponūt ex altera pte sibiipsis in vindictā criminis vitā deo ꝓuticēte abbreuiāt. sic. n. in saul diuina seuit vltio cū pmo magos ⁊ ariolos abstulisset de terra. postea cōsuluit. vñ et in bello occisus cū filijs fuit. j. Re. xxviij. ⁊ culpa tāgił. j. Paral. x. ꝓpter hoc etiā ochosias infirm⁹ mori habuit. iiij. Regū. j. tales etiā visitatores maleficarū infames vñ nec ad accusatiōnē debēt admitti. ij. q. viij q̄squis nec. Itm̄ tales fm leges debēt pena capitł plecti. vt in pma. q. opis tactū est. Sed heu dñe de⁹ cū oīa iudicia tua iusta sunt quis liberabit pauperes maleficiatos ⁊ in ꝓtinuis doloribus eiulantes pctis nostris exigentib⁹ inimicus nimis ꝓualuit vbi sunt qui licitis exorcismis illa opa dyaboli dissoluere valeant. hoc vnicū ergo supesse videł remediū vt iudices eorū insult⁹ adminus refrenēt varijs penis auctrices maleficas castigādo. vñ et infirmis facłtas visitādi maleficas amputabił: sed heu nemo pcipit corde oēs q̄ sua nō q̄ iesu xp̄i sunt querētes. Illa. n. malefica in richłhofen de q̄ supra mētio facta est adeo assiduis frequētabał ꝓ recupāda sanitate maleficiatł. q̄ comes castri thelonei lucrū habē voluit ita q̄ q̄lib3 maleficiat⁹ in se vel i sibi attinētib⁹ denariū vnū i introitu porte soluē habebat. vñ ⁊ magnū exinde se habuisse ꝓuentū asseruit teste etiā experiētia didicim⁹ pl'res tales p dyocesim ꝓstāł. existere. nō q̄ ipa p alijs dioce. sit infecta cū h̄ genus insidie serpit p oēs diocesł. ⁊ heu totū mū

dū infecisse videt. sed qz ipa dyocesis amplius elaborata fuit. et quidā hengst noīe repertus qui maiorē concursū et quotidianū a maleficiatis paupculis habere cernit. quē etiaz cōcursum sic oculis nrīs pspexim⁹ in villa quadam eningen. q sine dubio ad qcūqz loca beatissime virginis siue aquisgrani siue ad heremitas tantus pauperū cōcursus non existit sicut ad eundē supstitiosum hoiem. nā hiemali et frigidissimo tēpore dū p abundātia niuiū oīs via regia et publica obstruitur adhuc a circumiacētibus terris ad duo vel tria milliaria cū magnis hoim fatigatiōibus frequētat. quibusdaz remedia pcipientibus. alijs vo minime vt reor q nō eque oīa maleficia dissolui ppter varia: vt supra tactuz est obstacula pnt. et hi quidē sub expssa demonū inuocatiōe maleficia dissoluētes quo ad secundū remedium illicitū. nō tn̄ sicut pmū. Tercium vo remediū qd qbusdā cerimonijs supstitiosis practicat, nō tn̄ in nocumentū alicu⁹ psone. aut p manifestos maleficos agitat expientia teste p hūc modū. In ciuitate spirēsi mercator quidā forensis hūc casum sibi accidisse pposuit In partibus inqt Sueuie in quodaz castro nobiliū me degente. quadā die duz pacto prandio associatus duobus domicellis solatij cā sup pratū incederē quedā mulier obuiādo. dum a remot⁹ adhuc incederet. et a duob⁹ domicellis agnita fuisset vnus eo⁊ ad me hec vba protulit. munias te cito signo crucis. et siliter ad idē alius ab alio latere hortabat. At ego cām huius timoris inqrens. Rndērūt. En peior malefica totius puincie iā nobis obuiam dat. ipsa em̄ solo viso maleficiare hoies nouit: tūc ego stomachando et nunqz tales timuisse me iactabā: ecce vix verba compleui. et me grauiter in pede sinistro lesum psensi. ita vt sine graui dolore de loco figere pedē nō potui aut gressum. vn̄ et alij concito e castro p nunciū mihi equū destinādo. ad illud reducūt. doloribus aūt p triduū augmētatis. pfati incole intelligētes maleficio me infectum quendā rusticuz ad spacium vnius miliaris accedunt. et casum pponūt quem nouerāt per artē quendā maleficia tollere. qui concito veniēs et pedem prospiciens. si inquit ex vobis cōtigit aut naturali defectu experimentū capiaz. et si quidē ex maleficio accidit cum dei adiutorio curabo. sin autē remedijs naturalibus opus erit insistere. At ego si absqz supstitione et cū dei adiutorio curari potero libens acceptabo. quoniā cum demone nihil cōmune habere volo. nec eius adiutorium affecto. Ad idem et ipe villanus respondit se non velle nisi licita remedia et cū dei adiutorio adhibere et curare. dū modo experientia didicisset hoc p maleficiū mihi contigisse. ad q duo assensi ille plumbū vt supra de alia malefica tactuz est liquefactū in cocleari ferreo supra pedē tenuit et in scutellā aqua plenaz fudit. et subito diuersa⁊ rerū spēs pruperunt acsi spine vl pili aut ossa et silia fuissent intromissa. Iā inqt video q infirmitas hec nō ex naturali defectu: sed maleficio vob contigit. At ego quō talia ex plumbo liqfacto scire posset dū inquirerem. Ecce inquit septem sunt metalla ex septē planetis

et quia saturnus dominat plumbo eius ꝓprietas est vt si plumbū sup maleficiū aliquod fusum fuerit p suum influxū maleficiū demōstrabit. Et bene inquit actū est vt cito remedium adhibeatur. quia tot dieb⁹ vos visitare habeo: quot sub maleficio stetistis. et iterrogare quot dies elapsi fuissent. iam triduo fassus sum. vñ et ipse singulis diebus p triduū me visitando et pedē inspiciendo solū et tangendo et cūcta verba penes se ruminādo itegri sanitati fugato maleficio me restituit. Hic certe modus actorē non monstrat maleficū sicut modū supstitiosum in eo. n. q dei adiutorio et non ope dyaboli sanitatem ꝓmisit. et hoc q saturni influxū sup plumbū tanq̄ ex eius dominio causatū allegauit irrephensibilis extitit et potius cōmendādus fuit. Sed q virtute maleficiū fugauit et species rerū in plumbo causauit sub dubio relinquitur. Nam cū maleficium nulla virtute naturali possit amoueri licet mitigare valeat vt inferius de obsessoꝝ remedijs patebit. potius videt q p aliquod pactū ad minus tacitū cū demone initum hoc practicauerit. et dicitur hic pactū tacitū qñ ad min⁹ auctor tacite in assistentiā dyaboli ꝯsentit p quē mc dū innumera supsticiosa opa practicātur. licet differenter q ad diuinā offensam cū in vno ope maior sit creatoris offensa q̄ in altero. In eo. n. q de sanitate ꝓcurāda certus fuit. et in eo q tot diebus quot sub infirmitate extiterat ipm visitare habuit. nec aliq̄bus medicaminib⁹ naturalib⁹ vsus fuit. et tñ iuxta ꝓmissa egroti sanitati restituit. non tā suspectus q̄ vt manifeste dephensus ad minus licet non sup expssum initū cū demōe pactū tñ iudicat et tanq̄ ꝓ cōuicto haberi et penis ad minus in scdo modo sententiandi infra cōtentis. sed puniri debet cū abiuratiōe solenni nisi leges que in ꝯtrariū sentire videtur ipm sustentaret. In q casu qd ordinario sit faciendū in solutione argumentoꝝ patet it postea. Quartū vo remediū tolerandū d q canoniste ad minus intendūt cuz certis theologicis dicitur vanū tantū precise. puta qꝛ solū supsticiosum et nō sub aliquo pacto expsso vl' tacto ex intentione et ꝓposito practicantis operatū. et dico ad minus. qꝛ fortassis si velint etiā terciū remediū huic quarto adiungere. potius videt nobis eoꝝ assertioni cedere q̄ contentiōibus deseruire. et h quidē remediū vanū. supius exemplificatū de mulieribus que vrceolum supra ignē positū percutiūt in finem. vt malefica que vaccā vbertate lactis priuauit verberet. licet fortassis talia i noie diaboli facere habeāt. aut fortassis sine ei⁹ expssione. Ad idē possunt et alia earum gesta adduci. Nā interdū vbi vaccas hmōi lesas ad pascua emittere volunt explorare etiā ipam maleficā nitunt. tunc bracā viri vel aliud imundū sup caput aut dorsum vacce et hoc potius festiuis diebus et sacratie rib⁹ ipam vaccam cū baculo fortassis iteꝝ sb tali vt supra expssione ꝑcutiendo expellūt. et tunc vacca recto tramite ad domuz malefice ꝓperat et cornua in eius ostiū vibrat cū magno eiulatu cōtinue pulsando. et h vtiq̄ dyabolus in vacca operat tandiu quo p alia maleficia sedatur. Reue

ra et si fm prefatos doctores talia sint toleranda nõ tamen meritoria vt quidã asserere conãtur existunt. cũ em iuxta apostolũ oĩa que in verbo aut ope facimus in noie dñi nostri Jesu christi facere pcipimur licet ibi nõ sit expressa demonis inuocatio. et tamen eius nominis expressio. ꝛ iterũ licet ibi non sit intentio per pactũ aliquod tacitũ vel expressum talia facere. quia fortassis dicet. volo hoc facere siue dyabolꝰ intromittat se siue non. ipa temeritas q̃ diuinũ timorẽ postponit deũ offendit. vnde ꝛ dyabolo potestatẽ talia faciendi permittit. inducẽdi ğ tales sunt ad penitentiã adhortãdi vt potius desistãt. ꝛ ad remedia infra scripta et superius etiã in parte tacta p vsum videlicet aq̃ bñdicte ꝛ salis exorcizate. ꝛc̃. recurrãt. Simili modo iudicandũ de illis quibus duz aliquod iumentũ maleficio interimitur et explorare maleficum: aut etiã si naturali defectu vel maleficio sit interemptũ vbi nituntur ad loca ubi cadauera bestiaꝝ excorticãtur properãt ꝛ intestina cadaueris super terrã trahendo vsq̃ ad domũ deferũt non autẽ intra domũ p hostiũ sup sed sub limine domꝰ ad coquinã trahũt: ꝛ igne facto super cratem intestina ponunt. ꝛ tunc vt ex relatu talia practicantiũ sepissime informati sumꝰ. sic intestine calesiunt ꝛ ardent: ita intestine malefice calore ꝛ doloribus cruciantur. aduertunt ergo illi exploratores vt hostiũ domus optime sit obstrusũ eo q̃ p doloribus malefica ad introitũ festinabit domꝰ ꝛ siquidẽ introitum habebit carbonez de igne aufert ꝛ tunc omnis cruciatus effugatur. repertuz deniq̃ sepius nouimꝰ q̃ vbi introitũ habere non poterãt extunc densissimis tenebris domũ intus ꝛ extra vallabant cuz cõmotione tã horribili ꝛ strepitu vt ex ruina domus omnes se tandem interire putarent nisi hostiũ aperiretur. Ad idem etiã certa experimenta reducũtur. nam certi volentes e multitudine mulierũ in ecclia existẽtiũ experiri maleficas que etiaz sine eorũ consensu ecclesiam diuinis peractis exire non valeãt tali experimẽto insistunt. Nam die dominico sotularia iuuenũ sungia seu pinguedine porci vt moris est pro restauratione fieri perungũt. ꝛ sic vbi ecclesiam intrãt tamdiu malefice exire ecclesiam non poterunt quoadusq̃ exploratores aut exeunt aut illis licentiam sub expssione vt supra exeundi concedãt. Simile fit etiã per certa verba que annotare nõ expedit nequis per dyabolũ seducatur. Nam nec iudices aut presidentes his infallibilẽ fidẽ aut opiniõez accomodare debent nisi talis psona alias plurimũ esset diffamata. cuz tali pretextu ille mille artifex etiaz innoxias infamare posset. Dñi potius auertendi sunt homines a talibus experimentis ꝛ salutares penitentie iniungende licet interdũ tolerantur. Per hec patet responsio ad argumenta que concludunt maleficia non esse tollẽda. quia primis duobus modis omnino illicitũ est tolerare tercium remediũ secundũ leges. ꝛ si toleratur tamen non par uam super ecclesiasticus iudex debet habere aduertentiam. Nam q̃ leges videntur tolerare patet. C. de maleficis. l. eorũ vbi sic habetur

Alij autē qui faciunt id ne labores hominū ventorū grandinisq; lapidatione sternuntur non pena sed ꝑmio digni sunt. Et Anthoninus in summa ꝺ legibus in quibus ius canonicū ꝛ ciuile discrepant hoc idē allegat. ex quo videtur ꝙ concedūt leges pro conseruatiane frugū ꝛ iumentoꝝ in omnē euentū posse certos homines talia practicātes non solū tolerare sed ꝛ premiare. Erit ḡ ecclesiastici iudicis aduertere si tantūmodo iuxta mentē legis contra grādines ꝛ aeris temperiē: modis ꝯgruis vt inferius patebit aut etiā quibusdā supestitiosis procedit. et tunc dum inde nullū sequitur fidei scandalū etiam tolerare. sed reuera hoc nō erit iuxta terciū sed quartum modū et quintū de quo consequenter tractandū erit de ecclesiasticis ꝛ licitis remedijs inserendo interdū de superstitiosis ad quartū modū pertinentibus. ꝛ hoc per capitula sequentia.

Remediū ecclesiasticū contra incubos et succubos demones.

Capitulum primum.

Quia vero in ꝓcedentibus capitulis prime questionis super modos maleficiādi hoies. iumenta ꝛ terre fruges tacta sunt ante omia ea que ipe malefice erga ꝓprias ꝑsonas practicant qualiter videlicet innoxias inuēculas in augmentū sue ꝑfidie alliciūt. qualis etiā modꝰ sit ꝓfitendi earū ꝛ homagij prestandi qualiter etiā infantes ꝓprios aut alienos demōibꝰ offerūt. ꝛ quō localit trāsferātur. Hec inquā ꝛ similia remediare; qꝛ nō ē possibile nisi vt ꝑ suos iudices de medio tollantur. aut ad minus in exemplū omnium futuroꝝ puniant. Ideo de hmōi remedijs non ad pñs. ꝫ in vltima pte opis. vbi viginti modi ꝓcedendi ꝛ sententiandi contra ꝛ sup maleficarum ꝑsonas deducent tractabitur. Ad pñs tm̄ sup remedia contra eaꝝ maleficiales effectus tendere oportet. ꝛ pmo qualiter homines maleficiati remediant/demū q̄liter bestie ꝛ vltimo qualiter fruges terre ꝯseruant. De hominibus vo maleficiatis quo ad incubos demōes vel succubos. quia sunt in triplici genere. sed eaꝝ que se voluntarie demonibus incubis subijciūt. vt sunt malefice. qꝛ de succubis quo ad viros nō ita volūtarie practicatū reperit. cum ex naturali vigore ratōnis quo viri mulieribus ꝓeminent. talia plus abhorrent est/ꝛ eoꝝ qui a maleficis cū incubis aut succubis ꝯ eoꝝ voluntatem inuoluunt. ꝛ est terciū genus ꝛ hoc ꝓcipue ꝟginum quarundam que contra earum omnino volūtatem ab incubis demonibus molestātur. de quibus etiam sepe presumitur ꝙ a maleficis sic maleficiantur. puta quia demones ad instantiam maleficarum sicut sepissime alias infirmitates immittere solent. ita ꝛ incubos illis personis se facere habent. vt vel sic eos ad suam perfidiam allicere valeant. Demus quedā exempla. Est in ciuitate Confluentia pauper quidam sic maleficiatus ꝙ in presentia vxoris omnem actum venereum prout viri cum mulieribus agere solent etiam repetitis vicibus per se exercet. Nec ab illis ad instantiam ꝛ eiulatum mulieris auerti potest. quia vno aut tribus

actibus expletis v̄ba replicat. voluimus iterū de nouo ⁊ iterū de nouo inchoare cū tn̄ nulla p̄sona corpali visu cernat ei succumbere. fitq₃ vt post diutinas hmōi vexatiōes pauper ille collisus ī terrā oibus virib⁹ destituit ⁊ dū post aliq̄rū viriū recupationē interrogat quō ⁊ q̄liter ista sibi ɔtingant. ⁊ an ne p̄sonā succubantē habuerit. R̄ndere solet se mihi videre. ꝫ ita mente captiuatū vt oīno abstinere nō valeat. ⁊ q̄dez sup hoc maleficiū mulier q̄daz plurimū habet suspecta ꝙ ei intulerit: eo ꝙ illi pauperi minata fuerit per verba cōtumeliosa: ꝙ ip̄m ꝓpter displicentiā sibi factā expedire vellet: sed legū ⁊ executores iusticie nō assunt qui saltim sup diffamiā et grauez suspitionē in vindictā tanti criminis procederēt. putantes neminē debere cōdemnari nisi q̄ cōfessione ꝓpria aut triū testiū ꝓductiōe legitima ɔuincat. q̄si iudicia facti: aut euidētia sup graues aut violentas suspitiones nullas mereant penas de q̄bus tn̄ modis sententiandi inferius vt p̄missum est patebit. De scd̄o v̄o genere q̄ puelle ab incubis demonibus molestant. Etiā nostris tēporibus referre nimis lōgum foret: cū hystorie certe de similibus existant referte. Sed cū quāta difficultate talia remediari possint patere potest ex his que Thomas brabantinus circa finem operis sui de apibus: de quadaz in hūc modū refert. Vidi inquit ⁊ in confessione audiui virginez quandā in religioso habitu q̄ p̄mo dixit se nūq̄ȝ in cōcubitū ɔsensisse: per hoc tamen dat intelligere se cognitam fuisse at ego non credēs artaui eā rationibus ⁊ duris comminatiōibus sub periculo anie sue. tandē cum lachrymis cōfessa est se prius corruptam mēte q̄ȝ corpe. ⁊ cū postea doleret q̄si ad morte ⁊ cōfiteret omni die cū iachrymis nō potuit tamen ingenio studio vel arte ab incubo demone liberari. nec signo crucis nec aqua benedicta. que tn̄ specialiter ad fugandos demones ordinantur. nec sacramēto xp̄i corpis ipsis etiam angelis terrifico: donec post plures annos orōne ⁊ ieiunio p̄ie lucardis fugaret. ⁊ est credibile saluo meliori iudicio. ꝙ postq̄ȝ de peccato suo dolens ɔfitebat: potius ei cōcubitus demonis pena culpe q̄ȝ culpa fuit. Hec etiam cū in vigilia penthecosten querularet apud cristinā in valle ducisse brabantie monialem deuotā que mihi hoc retulit ꝙ nō auderet cōmunicare ꝓpter demonis importunā vexationē. compatiens dixit ei cristina. Vade quiesce secura cōmunicatura eras dominico corpe. ego in me recipiā penā tuaz. Recedens illa gaudēs dormit in pace. ad orationem de nocte surgit mane cū omi trāquillitate sacramēta suscipit. Cristina aūt suscep tam in se penā nō p̄oderās vespere quieti se dās. audit in stratu suo quasi porcellā cōmouentē se: ⁊ inq̄etius agitantē. nec suspicās demonē. arrepto colo fugare nitit quicquid esset decumbit iterū. sed paulo post vexata surrexit et hoc pluries. tandem sensit ⁊ vidit euersis vere straminibus ꝙ demōis nequicia vexaret. Dimisso ergo lecto noctē duxit insomnē: ⁊ orare volens demonis cruciabat insultu: ⁊ vt dixit nūq̄ȝ talia passa fuerat. vnde predicte

mulieri mane. Renūcio inqt renuncio pene tue. vix sine vite discrimie violentiā tentatoris pessimi euasi. Qua ex re perpendit difficile eē huiusmodi remediare siue maleficio siue absq3 eo cōtingat Sunt tamē adhuc aliqua p que fortassis ipi demones fugant. de quibus τ nider i suo fornicario. Licet eñ vt sibi refert qnq3 modis valeāt puelle τ viri liberari videlicet per sacramentalē cōfessionē τ sanctā exercitationē in crucis cōsignatione vel angelica salutatōne. Tercio per exorcismorū applicationē. Quarto per certi loci mutationē. τ p cautā sanctorū excōmunicationē. τ ex pmissis patuit q pmma duo monilia nō pfuerūt. nō tamen ppterea obmittēda sunt. qđ eñ vni est remediū nō ppter hoc sequit q τ alteri. ita τ ecōuerso. Nam τ incubos sepe p orationē dominicā aut aque aspersionē. vel etiā per angelicam salutationē fuisse repulsos. historie tradūt. Refert eñ Cesari⁹ in dyalogo suo q sacerdos quidā postq3 se suspēderat ei⁹ cōcubina monasteriū intrauit τ p incubū ad luxuriam procata est. quē tamen p crucis consignationē repulit τ p aque bñdicte aspersionē. licet statim postea redijt. Quādo autē angelicā salutationē dicebat. lōge velut sagitta disparuit τ recessit sed interdū redijt licet ppe accedere eam nō auderet. Item de tercio videlicet per sacramentalē confessionē patet p eundē Cesariū qui dicit q cōcubina antedicta cum iam cōfessa esset pure in toto derelicta est ab incubo Refert idem q quidā vir in leodio passus incubum cōfessione sacramētali finita totaliter liberat⁹ est. Ponit insup exēpluz de quadā inclusa quā incubus nec oratione nec ɔfessione nec ppter aliud spirituale exercitiū reliquit quin eius lectū ascenderet sed cū ad informationē cuiusdā viri religiosi diceret benedicite. statī eam demon reliquit. De quarto loci videlicet mutatione. dicit qui prius. q filia cuiusdā sacerdotis stuprata per incubū τ facta ex dolore frenetica. trās renūq3 elongata ab incubo dimissa est. sed pater ei⁹ quia a loco filiā deposuerat a demone pcussus ē adeo vt moreret in triduo Fit τ mentio de quadā que p incubū crebro in lecto vexata pprio. cōsociam deuotā petijt vt loco vexate iaceret qđ cuz fecisset tota nocte quasdā inquietudines grauissimas sensit τ prior tūc quieta fuit. Notatur etiā a Guilhelmo q incubi plus vexare videnk mulieres et puellas pulcros crines habētes. ideo quia aut cure aut ornatui criniū nimiuz incumbūt hmōi. aut quia p crines viros inflāmare cupiunt vel consueuerūt. aut quia in eis inaniter gloriantur. aut quia diuina bonitas hoc pmittit vt terreank mulieres viros inflāmare p ea que etiā demones inflāmari viresvolunt. De quinto de excōmunicatione que fortassis aliquādo eadem est exorcizationi patz in legenda sancti Bernardi. In aquitania siquidem mulier ab incubo sex annis incredibili ab vsu libidinis vexata. audiuit sibi incubum ne ad virum sanctū qui vētur⁹ erat appropinquaret minantē. Nihil inquit tibi pficiet sed eo recedēte tu⁹ crudelissimus ero psecutor qui actinus tu⁹ amator extiti. Que cuz virum sanctū Bernardum inuocaret

respondit. Tolle meū baculū et lecto tuo infige. ꝛ faciat malign⁹ qđ potest. hoc cum fecisset. demon cameram femine nō est ausus intrare ꝫ foris minabaꝛ atrocissime se eā vl' le persequi bernardo recedēte. quo per feminā audito cōcauat populū beatus bernardus omēs iubet accē sas candelas gestare in manibus et demonē cuꝫ vniuerso qui aderat cetu excōmunicauit. ac ne ad illaꝫ vel aliā deinceps accessuꝫ habeat interdixit. ꝛ ita illa plane liberata ē. Verum hic notandū ꝙ potestas clauium cōcessa petro ꝛ suis successorib⁹ quia sonat super terrā ꝛ tm̄ pro viatoribus hec iurisdictionis potestas sit in remediū ecclesie cōcessa. mirū videtur ꝙ ꝛ aeree potestates hac iurisdictione valeant arceri. Sed dici potest ꝙ quia psone que a demonibus molestanꝛ. sunt sub iurisdictōe pape ꝛ clauiū nō mirum si per indirectū huiusmodi potestates vigore clauium arceantur. sicut etiam indirecte animas potestate clauium a penis purgatorij ignis absolue potest. nō obstante ꝙ potestas illa sonat super terrā ꝛ anime sint sub terra. De potestate etiā clauiū cōcessa capiti ecclesie scꝫ vicario xpi nō est tutum disputare cum notū sit ꝙ tāta potestas sit a cristo ecclesie et ei⁹ vicario cōcessa quāto puro homini concedi a deo potuit ꝛ hoc in vtilitateꝫ ecclesie. Pie etiā estimari potest ꝙ si egritudines a maleficiis virtute demonū inflicte excōmunicarenꝛ cum ipsis maleficis actricibus ꝛ demonibus nō adeo in ipos infirmos seuirent. ꝛ ꝙ citius liberarenꝛ adhibitis super hoc ꝛ aliis exorcismis licitis. In partib⁹ deniqꝫ albisis vulgaris ē narratio. simul ꝛ aliis in locis qđ dum diuina pmissiōe locuste volātes cum ingenti multitudine. Vinetas frōdes segetes ꝛ cūcta virentia eradicarēt. huiusmodi excōicatione ꝛ maledictiōe fugate ꝛ subito interēpte fuerūt. Ne si sanctificati viri quis ascribē velit ꝛ nō virtuti clauiū sit in nomie dn̄i vnū pro certo habemus ꝙ nec virt⁹ miraculorū nec potestas clauiū. grām gratū facientē de necessitate presupponūt. cū vtrunqꝫ ex gratia gratis data procedat. Est ꝛ iterū notandū ꝙ vbi nullū predictorū remediorū iuuat ꝙ tunc ad exorcismos licitos sit recurrendū. de quibus inferi⁹ patebit ꝙ ꝛ si hi ad fugandū demonis nequiciā nō sufficient. tūc reuera talis vexatio demonis est pena ꝓ peccatis satisfactoria. si prout vt oportet sustineaꝛ in charitate sicut ꝛ alia mala huius mūdi que nos sic ꝑmūt vt ad deū ire cōpellant. Verū etiaꝫ aduertendū ꝙ interdū alique in veritate per incubū nō vexanꝛ sed tātūmodo ita se vexari putant. ꝛ hoc ꝙ mulieribus ꝑcipue ꝛ nō viris cū alias sint timide ꝛ mirabiliū formarum in imaginatiōe susceptiue. Vn̄ ꝛ Guilhelmus sepe allegatus. multe inquit de apparitiōibus fantasticis ex morbo melācolico in multis fiūt vt in mulieribus maxime sicut apparet de visionibus ꝛ reuelatiōibus. Et causa in hoc est vt norūt medici ipsa natura muliebriū animarū eo ꝙ longe facilioris ꝛ leuioris impressionis sunt ꝙ̄ anime viriles. et subdit ibidem. Scio me vidisse mulierem que credebat se cognosci ab intus a dyabolo ꝛ alia incredibilia se sentire dicebat. Nōnunqꝫ etiam

impregnate sibi videntur mlieres ab incubis ꝛ intumescunt vehementer ventres ear. Et cū partus tempus aduenerit sola emissione multe ventositatis detumescunt. Nā de ouis formicarū in potu sumptis incredibilem ventositatem ꝛ tumultum in ventre generant hominis. Silr de granis catapucie ꝛ de granis arboris que dicit nigra pinus cōsimilia in ventre fiunt. Facillimū est autez demoni similia ꝛ maiora in ventribus hoim ꝓcurare. Hec addita sūt vt nō facillime quis mulierculis fidem adhibeat. sed in illis duntaxat sup q̄bus experimenta fidem fecerunt vt de illis q̄ didicerūt in ꝓprijs lectis. vl' alio mō cōdormientib⁹ ꝑ experientiā talia vera esse.

Remedia ꝓ illis q̄ circa vim generatiuā maleficiunt.

Capitulū secundū.

Licet mulieres in maiori numero sint malefice q̄ꝫ viri vt in prima parte operis ostensum ē: tamen viri pl⁹ maleficiunt. ꝛ huius ratio est. q2 cum deus plus ꝑmittit super actum venereuz per quem primum peccatū diffundit q̄ꝫ super alios actus humanos sicut ꝛ per serpentes qui magis incantationib⁹ deseruiunt q̄ꝫ alia animalia. eo q2 dyaboli primū instrumentum. Et cum act⁹ ille venereus plus ꝛ faciliori modo potest maleficiari: in viro q̄ꝫ in muliere. ideo. Et quidē patet quod tactum est. Nam cum quinq3 modis demon in generatiuam potentiam potest agere et illi modi citius ꝓcurāt in viris. Remedia adhibenda sup vnumqueq3 modum iuxta possibilitatem sunt deducenda ꝛ ille qui viciatus est in tali potentia attendat: sub quo modo suum maleficiuz contineatur. Sūt autem quinq3 modi iuxta Petruz de palude in suo. iiij. distin. xxxiiij. in processu huius maleficij. Nam demon ex hoc q2 est spiritus habet ꝑtātem super creaturā corꝑalē: deo permittente. et ex conditione nature sue precipue ad motum localem vt illum prohibeat vel vt promoueat. Unde per hanc potestatem pōt corpora viri ꝛ mulieris impedire ne sibi appropinquant. ꝛ hoc directe vel indirecte. Directe quando vnū elongaret ab altero vel non sineret ad alterum appropinquare. Indirecte quando aliquod impedimentū procuraret: vel quando se interponeret in corpore assumpto. sicut cuidam iuueni pagano acciderat: qui idolum desponsauerat ꝛ nihilominus contraxerat cum quadam iuuecula. nec propter hoc poterat eā cognoscere vt supra patuit. Secundo modo vbi hominē inflamaret erga vnam ꝛ refrigeraret erga aliam ꝛ hoc posset occulte procurare per applicationem quarundā herbarū aut aliaruz rerum quas optime nouit ad hoc validas. Tercio modo vbi estimationem viri aut mulieris turbaret. qua redderet vnam personam alteri exosam. quia vt supra patuit in prima parte operis pōt imaginatiōem imprimere. Quarto mō reprimendo vigorem membri q̄ ad fructificationem necessario requiritur. sicut ꝛ motum localem cuiuscunq3 organi reprimere pōt. Quinto prohibendo missionem spirituū ad membra in quibus est virtus motiua quasi intercludendo vias semi-

nis ne ad vasa generatiōis descen-
dāt vl' ne ab illis vijs recedat. vl' ne ex
cidat vel emittat. Quod si qs dicat. ne
scio sub quo mō maleficiatū mihi il
latum cōtineat vnū scio q generā-
tiua potentia erga vxorē meā careo
Respōderi potest. si potēs ē ad ali-
as mulieres nō aūt ad ppriā. tūc sb
secundo mō. qz de primo mō certifi
caret p succubū demonē. i. q p de-
mones incubos z succubos delude
deret. Itē si vxorē nō habet exosaz
z tñ nō potest ipsam agnoscere: sed
bñ alias: tūc iterū manet sub scdo
mō. si aūt hz exosam z nō pōt agno
scere tunc sub scdo z tercio mō con
tinet. Itē si nō hz exosam vellet au
tē cognoscere: sz nō hz vigorē mem
bri tūc sub quarto mō. Si vo habz
vigorē membri. sz nō hz excisionem
seminis tunc sub quinto mō. Mo-
dus qz curandi patebit vbi declarat
si equaliter in charitate z extra cha
ritatē exñtes his maleficiari valeāt
Et quidē q nō: dempto quarto mō
q tñ etiā rarissime. accidere eñ pōt
q in grā z charitate existit sic decla
rat. tñ lectori psupponit q loqmur
de actu cōiugali inter matrimonia
liter cōiūctos. qz al's implicaret cū
oīs actus venereus extra matri-
moniū est peccatū mortale z nō ni
si ab his q extra caritatē existūt ex-
ercet. Nā cū asserere oporteat ex to
ti9 scripture sacre traditione q de-
mones magis pmittunt a deo se-
uire in peccatores qz in iustos. lz le
gat ipsum iustissimū Job fuisse p
cussum. hoc tñ nō fuit singulariter
sup potentiā generatiuā nec etiam
directe. ideo dicere oportet q qbus
cunqz talia maleficia inter matrimo
nialiter cōiunctos ptingunt signū
est q vel ambe psone vel altera ex-
tra charitatē existat. z quidē funda
mentū hui9 ex scripturis deducit z
auctoritate z ratione. Nam angel9
dixit Thobie. In illis q libidini va
cant accipit demoniū potestatē ef-
fectus demonstrauit vbi septem vi
ros virginis Sare occiderat. Itez
Cassianus in colla. patrum. diffinit
beatus Anthoni9 nullaten9 posse
demonē mentē cuiuscz vel corpus
inuadere nisi eam prius destituerit
omnib9 cogitatiōib9 sanctis ac spi
rituali contemplatiōe vacuā nudā-
qz reddiderit. hec vbaqz applica
ri possunt sup maleficium corporis
vniuersaliter sup totum corp9 cum
Job tali maleficio pcussus nō tam
nudus a diuina gratia fuit: sed pti
culariter qñ vicz pticulare malefici
um rōne alicui9 peccati accidit cor-
pori. z hoc qdem nō potest esse nisi
pctm incōtinentie. Nō nā vt dictū
est ppter feditatē illi9 act9. z qz per
ipsum pmū pctm diffundit de9 pl9
pmittit sup ipm qz sup alios huma
nos actus qz z inter matrimonialit
cōiunctos vbi diuino auxilio ppter
pctm destituunt amplius circa illā
vim generatiuā maleficiari a deo p
mittunt. q si querit cuiusmodi sint
illa peccata dici pōt q peccata in-
cōtinentie q inter cognatos cū va-
ria sint. Iuxta illud Hiero. z habet
in textu Adulter est in ppriam ama
tor ardentior simul z huiōi amato-
res amplius in pdictis maleficiunt
Remedia ergo ecclesiastica sūt du-
plicia. Unum in foro cōtentioso al
terū in foro conscientie practicatur
Primū si in iudicio allegat impo-
tentia ex maleficio illata tūc distin
guendū est. qz talis impotentia aut

est tpalis aut ppetua. Si tpalis nõ impedit. tunc aũt presumit esse tpa lis quãdo infra spaciũ triũ annorũ cohabitãtes. z quantũ possunt ope ram dantes. siue per ecclesiastica sa cramẽta siue per alia remedia sana ri possunt. Si vo nõ sanẽtur aliquo remedio extũc presumit esse perpe tua. Item aut precedit matrimonij cõtractionẽ z cõsummationẽ. et sic impedit cõtrahendũ z dirimit iã cõ tractũ. aut sequit matrimonij cõtra ctionẽ sed nõ cõsummationẽ. et est cõmunis modus maleficiãdi viros quãdo spernũt amasias. tunc eñ qz sperabãt se matrimonialiter copula ri z defraudãtur iferũt maleficia vi ris. vt nec alijs cõmiscerí valeant. in tali eñ casu vt dicũt aliqui dirimit matrimoniũ iam contractũ nisi sub cõtinentia cohabitare velint. vt ma ria z ioseph z habẽt pro se cano. di cit eñ. xxvij. q. j. q coniugiũ cõfirma tur officio scilicz carnis vt dicit glo sa. Et parũ post dicit. q anteq̃ con firmet impossibilitas officij soluit vinculũ coniugij. Aut sequit matri niũ cõsummatũ z tunc vinculũ ma trimoniale nõ dirimit. Plura alia a doctoribus notãtur. sed qz nõ preci se sunt psentis speculatiõis notant autẽ in varijs scriptis doctorũ vbi de maleficiali impedimẽto tractant ideo hic est supersedendũ tantũmõ si quis difficultaret quomõ actus il le possit ipediri respectu illi9 mulie ris z nõ respectũ alteri9. rñdit bonauẽ hoc ẽ. vel qz sortileg9 ad h respectu persone determinate dyabolũ inui tauit. vel quia deus respectu psone cuiuslibet impedire non permittit. Occultũ eñ iudiciũ dei hic latet vt in vxore Thobie. qualiter autẽ dya bolus hoc facere possit patet ex p missis. dicit tamẽ hic Bonauent. q impedit generatiuã. nõ impedimen to intrinseco ledẽdo organũ. sed ex trinseco impediendo vsum z est im pedimentũ artificiale nõ naturale. z ita potest impedire ad vnã z non ad alias. vel tollendo excitationẽ concupiscẽtie ad illam vel aliam. et hoc per virtutẽ ppriam vel per her bam vel per lapidẽ vel per aliquam creaturã occultã. z satis concordat cũ dictis petri. Remediũ vo ecclesi asticũ in foro cõscientie tradit. xxxiij. q. viij. si p sortiarias. vbi sic dicitur Si per sortiarias atq̃ maleficas ar tes nõnunq̃ occulto iusto dei iudi cio permittẽte z dyabolo pparante ocubitus sequit. Hortãdi sunt qui bus ista eueniũt vt corde contrito z spiritu humiliato deo z sacerdoti dẽ omnibus peccatis suis puram cõfes sionẽ faciant z pfusis lachrymis z largioribus elemosynis z oratiõibus atq̃ ieiunijs. dño satisfaciant. In q̃ bus verbis notat q tantũmodo p pter peccata. z extra charitatem exi stentibus talia cõtingũt. sequit z p exorcismos ac cetera eccl'iastice me dicine munimina. ministri ecclesie tales quantũ annuerit domin9 qui abymelech z domũ eius Abrae ora tionibus sanauit sanare procurent Unde summarie dicere possum9 q quinq̃ sunt remedia que talibus sic maleficiatis licite applicari possũt. vicz sanctorũ aliquorũ limina pere grinatio. z ibidem peccatorũ suorũ cũ contritione vera confessio. signi crucis z orationis deuote multipli catio per verba sobria licita exorci satio que qualiter fieri debet inferi us patebit z cauta maleficij oblatio

facit ad hoc quod supra de comite factū est qui cum sibi per trienniuz sibi matrimonialiter copulatā virginem cognoscere nō potuisset.

Remedia cōtra maleficiatos sup amorē vel odium inordinatū.

Capitulum tercium.

Sicut maleficiū in potētia generatiua ita et philocaptio et odiuz in volūtate causant. expedit primo de eius causa. et tandem quātū possibile est de eius remedijs trāscurrere. Philocaptio igitur seu amor inordinatus vnius sexus ad alterum triplici ex causa oriri potest Aliquādo ex sola incautela oculorum. aliquādo ex tentatione demonū soluz. aliquādo ex maleficio nigromāticorū et maleficarū simul et demonuz. De primo dicitur Jacobi. j. Vnusquisqȝ tentat a concupiscētia sua abstractus et illectus deinde concupiscentia cuz cōceperit parit peccatū. peccatum vero cum cōsummatū fuerit generat mortem. Sic sychem cū vidisset dinam exuntem ad videnduz mulieres regionis illius adamauit eam et rapuit et dormiuit cum illa et cōglutinata est anima eius cum ea. Genes. xxxiiij. sm glo. Infirme anime sic accidit quādo postpositis proprijs aliena negocia curat. seducit cōsuetudine et fit vna vnitate cōsensus cum illicitis. Secundo quod oriat ex tentatiōe demonū principaliter Sic amon sororē thamar speciosissimā adamauerat et deperierat in ea valde ita vt propter amorē eius egrotaret. ij. Regum. xiij. nō enim in toto tam corruptus esse potuit mente vt in tātum facinus stupri prosiliret. si nō grauiter a dyabolo tentatus fuisset. De hoc etiā genere amoris refertus est liber sanctorū patruz qui refert oēm tentationē carnalis amoris sibi i heremis subtraxisse. quosdam qui tamen vltra quam credi potest amore mulierū tentabātur aliquotiens. Unde et ij. Corinth. xij. apostulus dicit. Datus est mihi stimulus carnis mee angelus sathane qui me colaphiset. vbi glosa. tentādo per libidinē datus est mihi stimulus. aliter quidā. tentatio autem cui nō cōsentitur non est peccatum. sed materia exercende virtutis. hoc intelligitur de tentatione que ab hoste nō a carne que peccatū est veniale etiā si nō consentiatur. De his varia exēpla legūtur in varijs locis. De tercio quod amor hereos puenīat ex maleficijs demonū et maleficaruz possibilitas huius maleficij supra in questionibus prime partis. an demones per maleficas mentes hominū ad amorem vel odiū imutare et incitare valeant ad longū deducitur. per varia etiā gesta et acta a nobis reperta cōprobatur. immo inter omnia maleficia minimū propter sui generalitatem reputat. Et si queritur. petrus philocaptus amore talis etc. nescit an primo secundo aut tercio modo Respondetur. odium inter cōiugatos cū crimine adulterij et si operatione demonū fieri possit. vbi tamē fisco carnalis cōcupiscentie amoris quis adeo inuoluit et succēditur vt nulla confessione plagis verbis aut factis ad desistendum cogi valeat. Item vbi quis sepe pulchriores dimittit vxorem et turpissime adheret Itē vbi nocturno tpe nec quiescere

valent: ꝫ ita dementant vt ꝑ deuia quecꝫ incedere habeant. Optimates prelati aut alij diuites sepissime his miserijs inuoluunt. Est quidez hoc temp⁹ muliebre de quo hildegardus vt Vincen. in specu. histo. refert ꝑdixit ꝗ nō tamdiu durabit quantū hucusꝫ perstitit. cum iam mund⁹ plen⁹ sit adulterij precipue in optimatibus. ꝛ quid opus scribere de remedijs ꝗ remedia abhorrēt. tn̄ vt pio lectori satisfiat aliqua breuiter tangam⁹. Super philocaptionē sine maleficio. Auicenna septem remedia ponit qn̄ vicꝫ ꝑsonā egrotare facit ꝫ parū ista nostre speculationi nisi quantū mystice anime languenti deseruiūt. dicit enim li. iij. ꝗ ex variatiōe pulsus ꝛ ad nominatōnē amati cuꝫ ibi radix egrotatiōis habet. tunc si lex sustinet fiat copula ꝑ matrimoniū qꝛ sic sanātur cum obedit nature. Aut fiat applicatio medicinaliū de q̄bus ibidem tractat ꝛ docet. Aut vt egrot⁹ amorē suū de dilecto ꝑ licita remedia ad aliud diligendū cōuertat ꝗ priori ꝑeligere debet. ꝛ ita fugere ꝑ sentiā amati. qꝛ sic distrahit anim⁹ Aut etiā si corrigibilis est tribulet hortet. qō opus amoris ē maxima miseria. vel dirigant ad ipsum ꝗ q̄ntum cum veritate ꝛ deo possunt vituperent corpus ꝛ dispositionē dilecti ꝛ mores cum transfiguratione facierum turpi seu difformi. Vel saltim vltimo vt occupent in rebus arduis ꝛ distractiuis officijs. Reuera sicut animalis homo ꝑ hmōi remedia sanat: ita ad spiritualem singula capiendo interiorem hominē reformant obediatur legi ment⁹ potius ꝙ nature cōuertit amorem suum ad eternas delitias recordetur ꝙ momentaneuꝫ sit quod delectat ꝛ eternum quod cruciat querat delitias in illa vita vbi sic inchoantur ꝗ nunꝙ finiuntur cuius qui amator esse noluerit ꝛ istam perdet et illam non inueniet ꝛ eternis ignib⁹ deputabitur ecce tria damna irrecuperabilia ex amore hereos prouenientia. Super philocaptionem vero ex maleficio remedia in precedenti capitulo tacta nō inconuenienter ꝛ hic applicari possunt: precipue autem exorcizatio per sacra verba ꝙ si hꝫ ipsi facere taliter maleficiat⁹ potest. Quotidie angelum sanctum sibi ad custodiam a deo deputatū inuocet. pura confessione sanctorum limina precipue autem beatissime virginis frequenter ꝛ sine dubio liberabitur. Sꝫ ꝙ vituperabile vt barbati homines donis naturalibus ꝛ virtutuꝫ armis abiectis seipos tueri renuunt cum puellule sepissime inuicta īfirmitate huiusmodi maleficia his armis propulerunt in quarū cōmendationē vnum e multis in medium ꝑducamus. Fuit in rurali villa quadam prope Lindawe constañ. dyoces virgo adulta facie pulcra ꝛ elegantior moribus in huius aspectu captus quidaꝫ vir leuis moribus clericus ferre solo nomine vt inam non sacerdos. qui vulnus sue mentis vltra celare non valens venit ad laboratorium dicte virginis et honestis verbis se rhete demonis exhibens primum: tandem ad amorem sui virginis ausus est verbis duntaxat ꝑuocare animum ꝗ illa diuino instinctu ꝑcipiens intacta mente ꝛ corpore respondit viriliter. Dn̄e cum verbis talib⁹ domum

meaꝫ nolite frequentare. alioqn repulsam sustinebitis verecundia mediāte. Cui ille. Et si me diligere mō rennuis verbis dulcib⁹ monita nō post modicū coacta opib⁹ me amabis tibi ꝓmitto. Erat vir ille suspectus incantator ꝛ de maleficio. Sꝫ verba hec ṽgo ꝓ vento habuit nec scintillam amoris carnalis ad virū in se sensit ꝓtunc: sed euoluto non multo tempore imaginatiōes amorosas de viro illo cepit habere. Quō illa ꝑcipiens diuinit⁹ inspirata ad matrē misericordie cōfugit ꝛ ꝓ auxilio a filio impetrando deuotissime implorauit. Et statim honestaꝫ societatē requirens ꝑegrinari cepit ad locū heremitarū sic eī noiat ecclesia in honore ipsi⁹ genitricis miraculose cōsecrata in p̄fata dyocesi In qua sacramētaliter confessa ne in ea aliquid inuenire posset malignus spiritus ꝛ ad ipsam matrē pietatis p̄cibus fusis: ꝓtinus omnis cessauit hostis machinatō ita vt eā postmodū nunq̄ꝫ tangeret. Supersunt tñ adhuc ꝛ barbati viri a maleficis mulierculis importune sup huiusmodi sollicitati quasi nequaq̄ꝫ a philocaptione eaꝝ se cōtinerī possent. q̄ tñ viriliter resistentes quantū seuitro pulsare illecebris imaginationib⁹ sentirent. tñ etiā ꝑ p̄residia p̄missa cuncta machinamēta diaboli superant. Et vere speculū huius pugne q̄dem iuuenis prediues in oppido Isbruck. q̄ quantū a maleficis pulsatus fuit nec calamo exarari q̄s posset. semper virilem animū gerens per prefata remedia intactus euasit. quare ꝛ merito cōcludit prefata remedia cōtra huiusmodi morbum esse certissima ita ꝙ certissime ita liberant q̄cunq̄ꝫ his armis vtunt. ꝛ ꝙ de amore inordinato hoc ꝛ de odio cum oppositoꝝ eadem sit disciplina intelligendum est. lꝫ aliqualis in modo maleficiandi cum sit differentia etiā aliud remediū illa ꝑsona que odio habetur requirere debet. ip̄e eī q̄ odio hꝫ ꝛ in corde defert: nō defacili si adult est ad amorē vxoris etiā ꝑ quascumq̄ꝫ ꝑegrinationes flectit. Et q̄r relatu maleficaꝝ cōpertū est ꝙ ꝑ serpētes hmōi maleficia ad odiū ꝓcuratur eo ꝙ dum primū instr̄m erat diaboli ꝛ in sui maledictionē recepit inimiciciā inter ipsum ꝛ mulierem ideo ꝛ tales inimicicias ex ipsis ꝓcurare satagunt ponendo pellē aut caput serpētis sub limine hostij camere aut dom⁹. vnde ꝛ oēs anguli dom⁹ sunt ꝑquirendi ꝛ innouandi q̄ ad inhabitationes quantū possibile est. vel alienas inhabitare domos. Et q̄dem cū dictū sit ꝙ seipsos maleficiati exorcizare valeant intelligit ꝙ verba sacra benedictiōes ꝛ carmina secū deferre in collo poterunt. siquidem legere aut seipsos benedicere nescirent: q̄ tñ qualit faciendа sint in sequentibus patebit

Remedia sup eos q̄b⁹ virilia mēbra p̄stigiosa arte auferunt ꝛ vbi interdum in bestiales formas hoies transmutant.

Capitulum quartum.

Super eos qui p̄stigiosa arte illudunt vt se virili membro carere aut in bestiales formas transmutatos esse putant q̄bus remedijs subleuari valeant ex p̄missis satis euident elicit. Nā cū tales oino diuina gra

tia destituunt ꝙ pncipiū in maleficiatis existit fundamentū nō ē possibile vt ferro manente in vulnere emplastrū curatiuū apponat. expedit ergo vt p verā ꝯfessionē deo añ omnia reconcilietur. Demū qꝛ vt supra in scda pte opis ca. vij. tactum est. talia membra nunq̄ȝ in veritate euelli aut segregari a corpib᷒: ſȝ tantūmodo pstigiosa arte occultari ad sensum tact᷒ ꝛ visus. patuit etiā ꝙ huiusmodi illusiones in gratia cōstitutis nō ita facilit nec actiue nec passiue cōtingunt vt vicȝ eis membra auferant aut ꝙ in eoꝝ vissiua potentia q̄si alijs sint ablata deludantur. iō ꝛ remediū in eodē capi. expmit cū ipso morbo vt vicȝ quantuȝ possibile sit cū ipsa malefica amice se cōponant. Sup eos deniq̄ȝ q̄ in bestiales formas se trāsmutatos eē putant. Sciendū ꝙ hoc gen᷒ maleficij nō ita in occidētalib᷒ sicut orientalibus regnis practicat. intellige quo ad secundas psonas lȝ q̄ ad ꝓprias maleficaꝝ psonas. hoc sepi᷒ apud nos visuȝ fuerit ipsas vicȝ maleficas in effigijs animaliū oculis intuentiū se obiecisse: vt supra capitulo. viij. deductū quare ꝛ remedia que in tercia parte operis deducentur. sup exterminiū videlicȝ maleficarū p seculare brachium forent applicanda. Et quidem quō orientales hmōi illusiōes remediare solēt sic deducit. Nam ex militarib᷒ fratrib᷒ ordinis sancti iohannis hierosolimitani in rhodis veridica relatione plura de his ꝑcepim᷒. Precipue aūt ꝙ in ciuitate salamina regni cypri talis casus accidit. Nam cū ibi portus sit maris ꝛ nauis q̄dam onusta mercimonijs applicando pegrinis nauim exeuntib᷒ vt q̄s ꝙ victualibus se muniret. iuuenis q̄dam ex eis robust᷒ domū cuiusdā mulieris extra ciuitatē supra litus maris situatā accessit ꝛ an oua haberet advēdendū a muliere sciscitatur. At mulier cernens iuuenē robustū forensē ꝛ alienū a patria: vnde minor de eo suspitio apud intraneos sup eius ꝑditionē oriri posset expecta inquit paululū ꝛ iuxta optata singula recipies ꝛ dū morā faceret clausa ꝛ interiori pte dom᷒ iuuenis ab extra vt eā citorius expediret ne nauē eū negligere cōtingeret clamare cepit. tūc mulier aliqua oua attulit iuueni tradidit ꝛ in casu quo nauē neglexisset ꝛ ad eā rediret sibi iniunxit. Veloci igit cursu ad nauemq̄ in litore maris erat ꝓperauit. ꝛ añ ingressum eo ꝙ nec dū alij socij oīs cōuenerant oua comedere ꝛ seipm reficere studuit. Et ecce post horā mut᷒ effectus ꝛ quasi mēte destitut᷒ vt post ipse referre solitus erat de seipso ammirans q̄d nā sibi accidisset cōijcere nō poterat. volens ergo nauim intrare ab immorantib᷒ baculis verberat᷒ repellit cunctis acclamantib᷒ ecce ecce: q̄d nam in asino. maledicaꝛ bestia num ꝛ tu nauim itrabis. Repulsus sic iuuenis ꝛ verba illoꝝ q̄ ipsuȝ asinum affirmabant intelligens apud se ruminabat ꝛ ꝙ maleficio mulierꝛ infectus essȝ cogitare cepit pcipue in eo ꝙ nullū vbū formare poterat cū tñ ipse oīs intelligebat. ꝛ dum rursum nauim ascendere tentaret grauiorib᷒ cesus verberib᷒: ipsum amaro corde remanere ꝛ recessū nauis cōspicere ōpus erat. Huc illuc ꝙ discurrēs cū oīs ipm asinū esti-

mabant necesse erat vt tanq̃ȝ bestia ab oibus tractaret. expulsus igit ad domũ mulieris rediit cui ad placitũ p obseruatione vite sue vltra triennũ seruiuit. nil opis faciens manib⁹ nisi necessaria dom⁹ in lignis z bladis apportans. etiã q̃ exportãda erãt tanq̃ȝ iumentũ deportabat. hoc ꝯsolatiõis relicto vt lȝ ab oib⁹ alijs iumentũ reputaret ab ipsis tamen maleficis ꝯiunctim vl' diuisim morãtibus vt verus hõ humanit⁹ cõuersando in incessu statu z habitu agnoscebat. Nȝ si queritur quõ onera sibi tanq̃ȝ iumẽto imponebãtur. Dicendũ q sicut Aug⁹. narrat de mulierib⁹ stabularijs q̃ hospites cõuertebant in iumenta onera portantia. libro. xviij. ca. xvij. de ciuit. dei. z de patre p̄stantij q̄ se caballuȝ seu equũ fuisse z annonã cum alijs animalib⁹ baiulasse narrauit. vtiq̃ȝ ex illis actis de p̄senti iudicam⁹ ita q triplex deceptio p̄stigiosa arte fiebat. Prima quo ad homies iuuenem nõ vt hoiem sed vt asinũ intuentes q qualiter demones faciliter pcurare possunt: supra. viij. cap. patuit. Secunda q illa onera nõ fuerũt illusoria: sed vbi vires iuuenis excedebãt demon inuisibiliter deferebat. Tercio q sibipsi dũ int alios cõuersabat iuuenis etiã iumentũ videbat in imaginatione dũtaxat et estimatiua potentia q̃ sunt affixe organis corpalib⁹. non autẽ in rõne. q̃ nõ a dõ erat ligata qn se hoĩnẽ sciebat. sed arte magica delusum vt tanq̃ȝ bestia estimaret. sicut z de nabuchodonosor ibidem exemplificat. Triennio igit sic elapso in quarto diȝ quodã die ante meridiẽ ciuitatẽ p̄fatam intrasset z mulier a longe sequeret. contigit quandam ecclesiã in qua diuina celebrabant iuuenẽ sic maleficiatũ p̄terire: audiens nolã campane cũ more latinoꝝ z nõ grecoꝝ i illo regno diuina peragunt. p eleuatione corpis xp̄i ad ecc̃liam se cõuertit z intrare dũ ppter verbera z expulsionẽ nõ auderet: a foris genua z crura posteriora in terrã fixit z anteriores pedes id ẽ man⁹ simul iunctas eleuans. ex capite asinino vt putabat sacrm̃ in eleuatione intuet. Nõ pdigiũ diȝ certi ianuenses mercatores cõspexissent mirantes: asinũ sequunt et inter se de miro ope cõferentes. ecce malefica cũ baculo asinũ insequitur. z q2 vt p̄missum est hmõi maleficia illis in partib⁹ plurimũ practicant. ad instantiã mercatoꝝ p iudicem asin⁹ cũ malefica capit: interrogata z questionib⁹ exposita crimen fatet z vt ad domũ redire valeat iuuenẽ restituere sue forme pmisit. dimissa igit ad domũ regressa: iuuenis ad pristinã formã reducit: z ipa denuo capta debitã vltionẽ p commissis suscepit et iuuenis ad ꝓpria cũ gaudio remeauit.

Remedia ꝯ obsessos ex maleficio Capitulum quintum.

Quod interdũ ex maleficio demones q̃sdam homines substãtialiter inhabitãt supra ca. ix. z x. satis patuit. qbus etiã de causis q2 non solũ p grauibus criminibus ꝓprijs immo interdũ p ꝓprio suo maiori merito aliquando p alieno leui delicto. aliqñ p suo veniali pctõ. aliqñ pro graui alieno peccato. et aliquãdo p alieno facinore ꝓprio. pro

quib⁹ etiā diuersi diuersimode pos
sident. quidā plus alij minus. vt eti
am nider in suo fornicario recitat.
nō mirū si maleficio seu ad instātiā
malefice demon deo pmittente ho-
minem substātialiter modo quo sibi
declarat quid vicȝ per substātiā sit
intelligēdū inhabitet Quib⁹ aūt re
medijs liberari possint ꝙ vicȝ p ex-
orcismos ecclesie ⁊ cū hoc vera cō-
tritiōe vel etiā cōfessiōe. vbi ꝓ mor
tali quis eēt obsessus. patuit ex ibi-
dē deductis ⁊ ex illi⁹ sacerdotis bo
hemi liberatōe. sed ꝙ vltra hec duo
remedia etiā tria alia valeāt suffra
gari videlicet eucharistie sacra cō-
munio. sanctorū locorū applicatio
vel bonoꝝ oratio. ⁊ excōmunicatō
nis absolutio pfati doctoris discur
su que etiā deducere expedit cū om
nes necessariorū tractatuū copiam
habēt Nam de ipsa sacra cōmunio
ne Cassianus colla. abba. prima lo-
quit in hec verba. cōionē sacrosan
ctā nequicie spiritibus traditā a se-
nioribus nostris nunq̄ meminim⁹
interdictā. quinimo etiā si possibile
esset eis quottidie impartiri eā etiā
debere censebāt que ad purgatiōnē
ac tutelā corporis animeq̄ puenire
credenda est. ⁊ que ab homie perce-
pta eū qui in mēbris ei⁹ insidet spi
ritū seu in ipis latitare conat. quo-
dā exurens fugat incēdio. Hoc nā-
q̄ modo curatū abbatē andronicū
nup aspeximus insultabit offenso.
cū eū a celesti medicina viderit se-
gregatū. tanto eū durius ⁊ frequē-
tius attentabit affligere quāto eū a
spūali remedio senserit longius ab
dicatū. hec cassianus. Et iteꝝ de eis
dem ibidē dicit. Quo hec credē im-
mobiliter oportet primo ꝙ sine dei
pmissu nullus ab eis spūalib⁹ oīno
tentat. Secūdo ꝙ oia que nobis a
deo inferunt siue tristia ad presens
siue leta videantur velut a piissimo
patre. clemētissimoq̄ medico ꝓ no
stris vtilitatibus irrogātur. Et idcir
co eos velut pedagogos traditos
humiliari vt descēdētes ab hoc mū
do vl' purgatōes ad vitā aliā trāsfe
rāt. vel penali vigore plectātur qui
sm apostolū traditi sunt in psenti
sathane in interitū carnis vt spūs
salui fiant in die dn̄i nostri iesu xp̄i
Sed hic orit dubitatio. cū apostol⁹
dicat. probet seipsū homo. ⁊ sic de
pane illo edat. quomō possunt ob-
sessi nō habētes vsum rōnis cōmu-
nicare. Respōdit sanctus Tho. de
hoc in. iij. parte. q. lxxx. sic distiguē-
dum de omibus amētibus. Aliq in
quit dicūtur nō habere vsum rōnis
dupliciter. Vno modo qr habēt de
bilē vsum rationis. sicut dicit nō vi-
dēs qui male videt. Et qr tales pos
sunt aliquā deuotionē cōcipere hu
ius sacramenti nō est eis hoc sacrm
denegādū. Alio mō dicunt aliq nō
habere vsum rōnis. qr sic a natiuita
te pmanserūt ⁊ sic talibus nō ē hoc
sacrm adhibēdū. qr in eis nullo mō
pcessit hui⁹ sacramēti deuotio. aut
nō semp caruerūt vsu rōnis. ⁊ tunc
si prius qn erāt sue mētis cōpotes
apparuit in eis hui⁹ sacramenti de
uotio dʒ eis in articulo mortis hoc
sacrm exhiberi nisi forte timeat pe
riculū vomitus vel expulsiōis. Vn
legit in cōcilio carthaginensi. ⁊ ha-
bet. xxvj. q. vj. Is qui in infirmitate
pniam petit. si casu dū ad eum inui
tatus sacerdos venit oppressus ifir
mitate innotuit vel in frenesim co
uersus fuerit dent testimoniū q eū

audierūt. Et si cōtinuo credit mori turus recōciliet per manus imposi tionem et infundant ori eius euch a ristia. De baptizatis qui corporali ter ab immūdis spiritibus vexātur est eadē ratio et de alijs amentibus hec Tho. Addit tamē in. iiij. di. ix. q demoniacis nō est denegāda cō munio. nisi forte certū sit pro aliquo crimine a dyabolo torqueri. Cui sic Petrus de palude addit. In hoc ca su pro excōicandis sunt habendi q traditi sunt sathane. Ex quibus li quet q si aliqui sūt possessi a demo ne etiā propter sua crimina habentes tamē lucida interualla et rōnis vsuz postea conterunt de peccatis suis. vel debite cōfitētur tales cū sint ab soluti corā deo nullatenus sunt a cō munione diuinissimi sacramenti eu charistie sequestrādi. De sanctoruz applicatiōe vel deuota oratiōe quo modo per hec obsessi etiā potenter liberātur legēde sanctorum referte sunt. Merita enim sanctorū martyrū cōfessorū virginū exigūt vt hi spiri tus nequā sanctorū in patria existē tium oratiōe et intercessiōe vincant quos sancti in via vicerūt. Similit viatorū deuote oratiōes. liberatio num obsessorū obtinuisse sepe legū tur. Unde ad hoc hortat cassianus vbi supra. Si inquit haberemus hāc sententiā immo fidē quā superius cō prehendi vt et omīa per dominū fie ri pro vtilitate aniarum et dispēsari vniuersa. nō solum nequaq despici emus eos. sed etiaz pro eis tanq pro mēbris nostris incessanter orabimus eisq totis visceribus ac pleno cōpa tiemur affectu. De vltimo mō absol uendi aliquez ab excōmunicatione. Sciendū q nec iste cōmunis ē nec forte licitus nisi habēti auctoritatē et specialē reuelationē vel probabili tatē q possessus quis sit propter excō mucationē ecclesie. sicut apl's. j. ad Corinth. v. excōmunicatū a se et ad plebem corinthū fornicariuz tradi dit sathane in interitū carnis vt spi ritus saluus fieret in die dñi nostri ie su christi. i. vt glo. dicit vsq ad illu minationē gratie cōtritionis vel ad iudiciū. Et pseudo doctores qui fi dem pdiderāt videlicz imeneū et ale xandrū tradidit sathane vt discerēt nō blasphemare. j. ad thimo. j. Tā te enim potestatis erat apl's dicit glo sa. tantāq gratiā habebat vt recedē tes a fide solo verbo traderet dyabo lo. Unde sanctus Tho. in. iiij. dist. xviij. vbi magister tres effectus ex cōmunicationis tradit eosdē sic de clarat idem doctor. Ex hoc ipso indt q aliquis suffragijs ecclesie priuat triplex incōmodū incurrit per tria que quis ex suffragijs ecclesie cōse quit. Valēt enim ad augmētuz gratie eis qui habent vel ad merendum ei quinō habet. Et quātuz ad hoc ma gister dicit q gratia subtrahit p ex cōmunicationē. valet etiā ad custo diā virtutis. et quantum ad hoc dicit q protectio subtrahit si q oino a dei p uidentia excludant. sed ab illa qua filios ecclesie specialiori mō custo dit. valēt etiā ad defendēduz ab ho ste. et quantum ad hoc dicit q dyabolo maior ptās seuiēdi in ipm datur et corpaliter et spūaliter. Unde in pmiti ua ecclesia qn oportebat per signa hoies ad fidē inuitare. sicut spūssan ctus visibili signo manifestabat ita excōicatus corporali vexatiōe a dy abolo innotescebat. Nec est incōue niēs si ille qui nō est desperatus bo-

sti dat. qr non dat ei quasi damnan
dus s; quasi corrigendus cũ in po-
testate eccl'ie sit ex eiꝰ manu ipm eri
pere cũ voluerit. Hec Tho. Ubi tñ
exorcista ad cautelam obsessum ab-
soluat nõ videt incõueniens. Sed
subdit nider ꝙ cauẽdũ est valde ex-
orciste ne de suis virib' facilit ꝓsu-
mat. Aut iocum ⁊ ludũ serioso dei
operi intermisceat. Aut supstitiosũ
vel suspectũ aliqd de maleficio ad-
ijciat. Alioquin penam vix euadet
vt declarat per exempla. Nam de p̄
mo refert beatus Gregoriꝰ in dya-
lo. de quadã que contra cõscientiã;
suam a marito petente ⁊ obtinenti
debiti redditionem in vigilia dedi
cationis ecclesie sancti Sebastiani
⁊ qr cõtra cõscientiã ecclesie ꝓcessi
oni se immiscuit. possessa est ⁊ publi
ce furiebat. Quo viso sacerdos eius
dem eccl'ie de altari sindonem tulit
eamq; cooperuit. sed ⁊ hunc sacer-
dotẽ repente dyabolꝰ simul inuasit
Et qr vltra vires voluit quicq; ꝓsu-
mere. cõpulsus est in sua vexatione
cognoscere qs esset. Hec greg. De
secundo vt nullus de officio exorci
status sanctũ ordinẽ cõcernens io-
cum faciat. Refert nider se vidisse i
conuentu coloniensi fratrẽ verbis
satis iocosum: sed in gr̃a expellen-
di demones famosũ. Hic cũ in ter
minis cõuentus coloniensis demo
nẽ in obsesso corpore artaret. Jam
demon petiuit a fratre locum rece-
dendi. quo gauisus frater ait in lo-
co. In cloacã meã vadas. Exijt igit
demon nocte cũ frater ventrẽ pur-
gare velit. demon eũ tam dure tor-
sit ꝓpe cloacã vt vitã cũ difficulta-
te saluaret. Sz ⁊ hoc ꝑcipue cauen
dum vt obsessi etiã p maleficas ad
ꝓsidia maleficarũ nõ ducant. vnde
⁊ de ꝓfata femina Greg. infert. Cũ
inquit ꝓpinqui eam carnaliter amã
tes. atq; amando ꝯsequentes ad ob
tinendũ salutis remediũ maleficis
tradidisset ⁊ p eas ad fluuium du-
cta ⁊ in aquam mersa multis incan
tationibus agitata fuisset dum vnꝰ
demon expelli debuit legio subin-
trauit. ⁊ eo᷑ distinctis vocibus iã;
clamare cepit. vnde cõsanguinei rã
dem confitentes ⁊ de hoc dolentes
eam ꝓsentarũt sancto episcopo for
tunato. q̃ diuturnis orationibus et
ieiunijs eã; ex integro sanauit. Sz
quia dictum est debere exorcistas
cauere ne supstitiosum vl' suspectũ
aliquid de maleficio adijciant. Du-
bitare exorcista poss; an certas her
bas ⁊ petras etiam nõ benedictas
adhiberere posset. Responsio. Si
bñdicte sunt herbe tanto melius si
ṽo non vt herba quedã que al's no
minat fuga demonis vel etiã natu-
ras lapidũ si quis adhibeat nõ erit
supstitiosum dummõ credat ꝙ nõ
directe de sui natura demones cõ-
pellant. qr tunc incideret in errore;
ꝙ simili modo alijs herbis aut ver
bis possent cogi vt error nigromã-
tico᷑ fatet. putantes se efficere per
naturales ⁊ inditas talium ṽtutes
Unde sanctꝰ Tho. in. iiij. di. vij. ar
ti. vlti. Nõ est inquit credendũ ali-
q̃bus virtutibus corporalibꝰ demo
nes subiacere. ⁊ ideo nõ cogunt in
uocationibꝰ ⁊ factis q̃busdam ma-
leficis nisi inq̃tum p hoc fedus cũ
eis initur. Sz qd̃ dr̃ Esaie. xviij. Per
cussimꝰ fedus cũ morte ⁊ cũ infer-
no fecimus pactũ. Et illud Job. xl.
An extrahere poteris leuiathan ha-
mo: ⁊ sequentia verba. sic finaliter

audierūt. Et si cōtinuo credit mori turus recōciliet per manus imposi tionem et infundant ori eius euch a ristia. De baptizatis qui corporalit ter ab immūdis spiritibus vexātur est eadē ratio et de alijs amentibus hec Tho. Addit tamē in. iiij. di. ix. q demoniacis nō est denegāda cō munio. nisi forte certū sit p aliquo crimine a dyabolo torqueri. Cui sic Petr⁹ de palude addit. In hoc ca su pro excōicandis sunt habendi q traditi sunt sathane. Ex quibus li quet q si aliqui sūt possessi a demo ne etiā ppter sua crimina habentes tamē lucida interualla et rōnis vsuz postea conterunt de peccatis suis. vel debi te cōfitētur tales cū sint ab soluti corā deo nullaten⁹ sunt a cō munione diuinissimi sacramenti eu charistie sequestrādi. De sanctoruz applicatiōe vel deuota oratiōe quo modo per hec obsessi etiā potenter liberātur legēde sanctorum referte sunt. Merita eni sanctorū martyrū cōfessorū virginū exigūt vt hi spiri tus nequā sanctorū in patria existē tium oratiōe et intercessiōe vincant quos sancti in via vicerūt. Similit viatorū deuote oratiōes. liberatio num obsessorū obtinuisse sepe legū tur. Unde ad hoc hortat cassianus vbi supra. Si inquit haberem⁹ hāc sententiā immo fidē quā superi⁹ cō prehendi vt et omia per dominū fie ri pro vtilitate aiarum et dispēsari vniuersa. nō solum nequaqꝫ despici emus eos. sed etiaz pro eis tanqꝫ p mēbris nostris incessanter orabim⁹ eisqꝫ totis visceribus ac pleno cōpa tiemur affectu. De vltimo mō absol uendi aliquez ab excōmunicatione. Sciendū q nec iste cōmunis ē nec forte licitus nisi habēti auctoritatē et specialē reuelationē vel probabili tatē q possessus quis sit pter excō mucationē ecclesie. sicut apl's. j. ad Corinth. v. excōmunicatū a se et ad plebem corinthū fornicariuz tradi dit sathane in interitū carnis vt spi ritus salu⁹ fieret in die dni nostri ie su christi. i. vt glo. dicit vsqꝫ ad illu minationē gratie cōtritionis vel ad iudiciū. Et pseudo doctores qui fi dem pdiderāt videlicz imeneū et ale xandrū tradidit sathane vt discerēt nō blasphemare. j. ad thimo. j. Tā te eni potestatis erat apl's dicit glo sa. tantaqꝫ gratiā habebat vt recedē tes a fide solo verbo traderet dyabo lo. Unde sanctus Tho. in. iiij. dist. xviij. vbi magister tres effectus ex cōmunicationis tradit eosdē sic de clarat idem doctor. Ex hoc ipso inqt q aliquis suffragijs ecclesie priuat triplex incōmodū incurrit per tria que quis ex suffragijs ecclesie cōse quit. Valēt eni ad augmētuz gratie eis qui habent vel ad merendum ei quinō habet. Et quātuz ad hoc ma gister dicit q gratia subtrahit p ex cōmunicationē. valet etiā ad custo diā virtutis. et qntum ad hoc dicit q ptectio subtrahit n q oino a dei p uidentia excludant. sed ab illa qua filios ecclesie specialiori mō custo dit. valēt etiā ad defendēduz ab ho ste. et qntum ad hoc dicit q dyabolo maior ptās seuiēdi in eum datur et corpaliter et spūaliter. Un in pmiti ua ecclesia qn oportebat per signa hoies ad fidē inuitare. sicut spūssan ctus visibili signo manifestabat ita excōicatus corporali vexatiōe a dy abolo innotescebat. Nec est incōue niēs si ille qui nō est desperat⁹ ho-

sti dat. qr non dat ei quasi damnandus ꝫ quasi corrigendus cũ in potestate eccl'ie sit ex ei⁹ manu ipm eripere cũ voluerit. Hec Tho. Ubi tñ exorcista ad cautelam obsessum absoluat nõ videt incõueniens. Sed subdit nider ꝙ cauẽdũ est valde exorciste ne de suis virib⁹ facilit̃ p̃sumat. Aut iocum ⁊ ludũ serioso dei operi intermisceat. Aut supstitiosũ vel suspectũ aliqd de maleficio adijciat. Alioquin penam vix euadet vt declarat per exempla. Nam de p̃mo refert beatus Gregori⁹ in dyalo. de quadã que contra cõscientiaꝫ suam a marito petente ⁊ obtinenti debiti redditionem in vigilia dedicationis ecclesie sancti Sebastiani ⁊ qr cõtra cõscientiã ecclesie ꝓcessioni se immiscuit. possessa est ⁊ publice furiebat. Quo viso sacerdos eiusdem eccl'ie de altari sindonem tulit eamq̧ cooperuit. sed ⁊ hunc sacerdotẽ repente dyabol⁹ simul inuasit Et qr vltra vires voluit quicq̧ p̃sumere. cõpulsus est in sua vexatione cognoscere qs esset. Hec greg. De secundo vt nullus de officio exorcistatus sanctũ ordinẽ cõcernens iocum faciat. Refert nider se vidisse i conuentu coloniensi fratrẽ verbis satis iocosum: sed in gr̃a expellendi demones famosuꝫ. Hic cũ in terminis cõuentus coloniensis demonẽ in obsesso corpore artaret. Jam demon petiuit a fratre locum recedendi. quo gauisus frater ait in loco. In cloacã meã vadas. Exijt igit̃ demon nocte cũ frater ventrẽ purgare velit. demon eũ tam dure torsit ꝓpe cloacã vt vitã cũ difficultate saluaret. Sꝫ ⁊ hoc p̃cipue cauendum vt obsessi etiã p̱ maleficas ad p̃sidia maleficarũ nõ ducant̃. vnde ⁊ de p̃fata femina Greg. infert. Cũ inquit ꝓpinqui eam carnaliter amãtes. atq̧ amando ꝯsequentes ad obtinendũ salutis remediũ maleficis tradidisset ⁊ p̱ eas ad fluuium ducta ⁊ in aquam mersa multis incantationibus agitata fuisset dum vn⁹ demon expelli debuit legio subintrauit. ⁊ eoꝝ distinctis vocibus iaꝫ clamare cepit. vnde cõsanguinei rãdem confitentes ⁊ de hoc dolentes eam p̃sentarũt sancto episcopo fortunato. q̃ diuturnis orationibus et ieiunijs euꝫ ex integro sanauit. Sꝫ quia dictum est debere exorcistas cauere ne supstitiosum vl' suspectũ aliquid de maleficio adijciant. Dubitare exorcista possꝫ an certas herbas ⁊ petras etiam nõ benedictas adhiberere posset. Responsio. Si bñdicte sunt herbe tanto melius si v̈o non vt herba quedã que al's nominat̃ fuga demonis vel etiã naturas lapidũ si quis adhibeat nõ erit supstitiosum dummõ credat ꝙ nõ directe de sui natura demones cõpellant. qr tunc incideret in erroreꝫ ꝙ simili modo alijs herbis aut verbis possent cogi vt error nigromãticoꝝ fatet̃. putantes se efficere per naturales ⁊ inditas talium v̈tutes Unde sanct⁹ Tho. in. iiij. di. vij. arti. vlti. Nõ est inquit credendũ aliq̃bus virtutibus corporalib⁹ demones subiacere. ⁊ ideo nõ cogunt̃ inuocationib⁹ ⁊ factis q̃busdam maleficis nisi inq̃tum p̱ hoc fedus cũ eis initur. ſꝫ qd̃ dr̃ Esaie. xviij. Percussim⁹ fedus cũ morte ⁊ cũ inferno fecimus pactũ. Et illud Job. xl. An extrahere poteris leuiathan hamo: ⁊ sequentia verba. sic finaliter

exponit sup Job dicens. Si qs recte cōsiderat omnia premissa videt ptinere ad psumptionē nigromanticoꝝ cōfutandis qui nitunt cū demonibus pactū inire ac eos sibi inijcere vel qualitercūqꝫ cōstringere. Ostenso ergo q hō nō potest sua virtute dyabolū supare: cōcludit dicens Pone sup eū manū tuam subaudi si potes. q. d. nullo modo tua virtute potes. superat tn̄ virtute diuina vn̄ subdit. memēto belli quo. s. ego pugno ɔtra eū. & pōt dici q ponit pn̄s p futuro. s. pugnabo in cruce vbi capiet leuiathan p hamū. s. per diuinitatem occultatā sub esca humanitatis estimans saluatorē purū hoiem. Vn̄ etiā postea. xlj. dr̄. Non est ptās sup terrā que ei potest comparari. p hoc inqt signat q nll'a virtus corporalis pōt adequari potestati demonis q̄ ē potestas pure spiritualis. Hec de tho. Sed qr indirecte a demone obsessus potest virtute melodie vt saul p cytharā dauid. vel herbe vel corporalis rei alteri9 sibi a naturali ɔprietate in existēte releuari. Ideo applicari pn̄t q qdem posse fieri auctoritatib9 & rōnibus deducit Maz. xxvj. q. vij. demoniū sustinenti dicit. lꝫ petras vl' herbas habere sine incantatiōe. & sūt Hieronymi verba. Itē mgr̄ in histo. tractans illud Thobie. vj. vbi Raphael ait Thobie. Cordis particulaꝫ. s. de pisce quā cepisti si sup carbones ponas fum9 eius exterret om̄e genus demoniorum siue a viro siue a muliere: ita vt vltra non accedat ad eos dicit. Nec super hoc mirari debemus cum fumus cuiusdam arboris aduste eandem vim habere videatur cuius etiam spūalem in se contineat sensum. scilicet de fumo spiritualis orationis. Ad idem Albertus super Luc. ix. et Nicola9 de lira. j. Reg. xvj. immo & Paulus burdegalen̄. super. j. Reg. xvj. hanc cōclusionem tenet q non solum concedendum videtur q per aliqua sensibilia possunt afflicti a demonib9 releuari. sed etiam per sensibilia aliqua possint totaliter liberari. ꝫ hoc intellige quando non attrociter affliguntur. & probat per rationem. Nam cum demones nō possint materiam corporalem ꝓm suam voluntatem transmutare: sed debita actiua debitis passiuis coniungendo: vt Nicolaus dicit. Eadem ratione per aliquam rem sensibilem potest dispositio causari in corpore humano: per quam fiat aptum ad suscipiendū actionem demonis. verbi gratia. Nam mania est maxime dispositiua ad alienationem mentis ꝓm medicos. & per consequens ad suscipiendū afflictōnem demoniacā que quidem demoniaca passio vbi penitus curatur penit9 afflictio demonis actiua recedente passiua in possesso recederet. Idem posset dici de iecore piscis. Idem de melodia dauid ratione cui9 lꝫ primo refocillaret saul & leuius haberet. tn̄ totaliter expulsus fuit p ipsam. vt dicit littera. Recedebat ab eo spiritus malignus. Nec cōsonū est littere dicere q hoc fiebat ex merito dauid seu p orationes eius: qr non est verisimile q hoc scriptura taceret: cum esset in laude ei9 notabilit dictū. hec de paulo ꝓfato. Licet nos posuerim9 supra in. q. v. prime partis. q qr ꝓfigurabat virtus crucis p expansionem venaꝝ corpis. christi

ideo liberabat saul. ꝛ plura ibi etiã cōtinent que p̄senti speculatiōi ser uire possunt. tm̄ cōcludamus q̄ re rū sensibiliū applicatio in exorcis mis licitis nō est supstitiosum. iam autem expedit de ipsis exorcismis aliqua differere.

Remedia per licitos exorcismos ecclesie cōtra quascūq̧ infirmitates a maleficis illatas ꝛ de modo exor cisandi maleficiatos.

Capitulum sextum.

Quia vt i supe rioribus tactū est malefi ce omne genus infirmitat tis corpalis inferre pñt quare ꝛ sub generali regula cōcludere oportꝫ q̄ quicqd remedij in verbis vel operi bus. alijs infirmitatibus supra no tatis applicari potest. hoc etiā qui buscunq̧ alijs infirmitatibꝰ in p̄ce dētibus nō expressis vt vbi epilen tia aut lepra esset inflicta cōuenire potest. Et q̄ꝛ inter remedia verboꝝ exorcismi liciti cōputantur. de ipso etiā sepe mentio tanq̄ꝫ de quodā ge nerali remedio habita est tria prin cipaliter de ipso sunt practicanda. Primo an nō habēs exorcistatꝰ or dinem vt laicus vel secularis psona valeat licite demones aut eius ma leficia exorcizare vbi tres alie anne ctūtur qualiter vicꝫ sunt liciti. et de septē cōditionibus que requirūtur ad carmina ꝛ ad bñdictiones vt q̄s valeat secū talia deferre. ꝛ tercio q̄ liter morbus sit exorcizandus ꝛ de mon cōiurandus. Secundū princi pale q̄d agendū vbi gratia sanitatis p exorcismos nō obtinet. ꝛ tercio q̄ ad remedia nō iam verborū sed ope rū cū solutiōibus certorū argumen torū. Ad primū est doctoris Tho. in. iiij. di. xxiij. sentētia. In ordie in quit exorcistatus. ꝛ in alijs minori bus ordinibꝰ oibus cōferūtur reci pit potestas. vt q̄s hoc vel illud ex officio facere possit puta exorcizare ꝛ idē a nō habentibus ordinē licite fieri pōt q̄uis illi hoc nō habeāt ex officio. sicut in domo nō cōsecrata pōt dici missa q̄uis ꝯsecratio eccl'ie ad hoc ordinet vt in ea missa dicat. sed hoc tūc magis ptinet ad gratiā gratis datā q̄ꝫ ad grām sacramenti. Ex q̄bus verbis dici pōt. q̄ licet ad liberationē maleficiati bonū est cō currere exorcistā habēs ptātēꝫ exor cizandi morbos maleficiales tñ eti em interdū deuote psone absq̧ ex orcismis vel cū ipsis fugare possūt hmōi morbos. Nam fert de quadā virgine paupcula ꝛ iō plurimū de uota cuiꝰ dū amicꝰ in pede maxime p maleficium lesus fuerat q̄ iudicio medicoꝝ paruit eo etiā q̄ꝛ nullis me dicaminibus sanari poterat. ꝯtigit vt v̄go infirmū visitaret q̄ ꝛ statim ab ea petiuit vt pedi bñdictiōꝫ aliquā applicaret. Annuit illa ꝛ silēter tm̄ modo oꝛonem dñicam ꝛ aploꝝ sim bolū cū geminatis viuifice crucis si gnis applicuit. Tūc statim infirmꝰ curatū se sentiens. scire voluit in re mediū futurorū q̄d carminatiōis v̄ go applicasset. Que rñdit. vos debi li fide diuinis ꝛ approbatis exerci cijs eccl'ie nō inheretis ꝛ carmia ac remedia ꝓhibita. crebro v̄ris infir mitatibus applicatis. idcirco raro i corpe curamini q̄ꝛ sp in aīa ledimini Sꝫ si in oꝛonū ꝛ signoꝝ licitoꝝ effi catiā spar etis. facillime sepe curare mi. nihil em̄ vob applicui nisi dñicā oꝛonem ꝛ aploꝝ simbolū. ꝛ iā sana

tus estis. gratia huius exēpli queri
tur an nō alie benedictiōes ꝛ carmi
nationes seu etiā cōiurationes ꝑ ex
orcismos habeāt efficaciā cū hic vi
deātur reprobari Respondet ꝙ hec
virgo nō reprobauit nisi illicita car
mina cū illicitis cōiuratiōibus ꝛ ex
orcismis. Pro cuius intellectu cōsi
derare oportet vnde hmōi habuerit
originē ꝛ quomō ad abusum deue
nerūt. Nam principiū hoꝝ fuit san
ctissimū. sed sicut omīa demonis in
stinctu depreuant mediātib⁹ demo
nibus ꝛ malis hominibus. ita ꝛ diui
na nomia. Apostoli eñ ꝛ sancti vi
ri ſm illud Marci vltimo. In no
mine meo demonia eijciēt infirmos
visitarūt. ꝛ oratiōes sup eos per sa
cra verba fuderunt. deinde successu
tēporis sacerdotes deuoti similia ri
te pegerunt. ꝓpter qđ deuotissime
oratiōes ꝛ sancti exorcismi reperiū
tur i antiquis hodie ecclesijs ad oīa
que homies facere vel pati poterāt
ꝑ deuotos viros applicati olim sine
omī supstitione. sicut etiā hodie li
terati ꝛ sacre theologie doctores re
periūtur qui ifirmos visitātes simi
lia verba egrotis applicāt ꝛ nō solū
demoniacis. Sed heu superstitiosi
hoies a se multa vana ꝛ illicita adin
star boꝝ inuenerūt quibus hodie
vtūtur circa infirmos ꝛ iumēta. nec
clerus ampli⁹ ex sua desidia licitis
vtit verbis visitādo infirmos. pro
pter qđ Guil. dictus durandi glosa
tor Raymūdi dicit ꝙ talia ꝑfata sa
cerdos religiosus aut discret⁹. aut
etiā laycus vir siue mulier excellen
tis vite probate discretionis facere
potest. fusa oratiōe licita super infir
mū non sup pomū aut sup cingulū
ꝛ similia. sed sup infirmantes, iuxta
illud euāgeliste. sup egros man⁹ im
ponēt ꝛc̄ nec sunt hmōi ꝑsone ꝓhi
bende a talibus nisi forte timeat ꝙ
ad exemplū illoꝝ indiscreti ꝛ sup
stitiosi alij carminationis sibi vsur
pent abusum tuētes se exēplo illoꝝ
hi ergo supstitiosi carminatores re
ꝓhendūtur a ꝑdicta virgine ꝛ dixit
illos habere debilē fidem. imo malā
qui tales cōsulerunt. Iterū aūt gra
tia huius declaratiōis querit q̄bus
verbis carmina ꝛ bn̄dictiones cen
sent licite vel supstitiose. ꝛ de modo
quo debēt applicari ꝛ an demon sit
cōiurādus ꝛ morbus exorcisandus
Ad primū ꝙ qꝛ hoc dicit licituꝫ in
cultu xp̄iane religiōis qđ nō est su
pstitiosum. et supstitiosum dicit vt
notat in glosa sup illo ad Coll. ij. q̄
sunt rationē habentia in supstitiōe
qđ supra modū religiōis seruat vn̄
ibi dī supstitō ē religio supra modū
seruata. i. religio modis vel circum
stātijs mal' ꝛ defectuosis practicata
etiā supstitiosum ē quicqđ traditō
ne humana nomen religionis vsur
pat absq superioris auctoritate vt
hymnos iungere ad missas defun
ctoꝝ ꝑfationē interrūpere simbolū
in missa cantandū abbreuiare. aut i
organis ꝛ nō in choro decantare in
missa respondentē nō habere. ꝛ his
similia. Sed ad ꝓpositū nostrū mō
quādo fit aliqđ opus ex virtute reli
gionis xp̄iane vt vbi quis vellet in
firmo subuenire ꝑ aliquā orationeꝫ
vel benedictionē ꝑ verba sacra de q̄
materia nūc intendimus talis habꝫ
cōsiderare septem cōditiones. que
si reperiūtur talis benedictio cense
tur licita. ꝛ si fiat per modū adiura
tionis ꝑ virtutē diuini noīs ꝛ ꝑ vir
tutem operū xp̄i. que ex sua natiui

tate passione p̄ciosa morte ꝛc. innotuerūt p q̄ etiam dyabolus victus ꝛ eiectus fuit dicenꝶ ille bn̄dictiones carmina ꝛ exorcismi liciti. ꝛ hi qui practicāt pn̄t dici exorciste aut incātatores liciti. Iuxta illud Isid. viij ethymol. Incātatores dicunꝶ q̄ artem aliquā verbis pagunt. Est p̄ma ꝯditio ꝯsiderāda vt ex doctrina sancti Tho. ij. ij. q. xciij. elicit vt verba nō ꝯtineāt aliquid qd̄ ptineat ad inuocationē demonū exp̄ssam vel tacitā. quid sit exp̄ssa pꝫ. quid tacita hoc ꝯsideraꝶ ex intentōe ꝛ ex opere Intentōe vt vbi opans nō curat siue a deo siue a dyabolo hēat in suo ope intentū. dummodo finē optatū ꝯsequaꝶ opere. vt vbi opus qd̄ facit nō hꝫ aliquā ꝓprietatem ex natura ad p̄ducendū talē effectū de q̄ non solū medici ꝛ astrologi. imo ꝛ theologi habent iudicare p quem modum nigromantici faciunt imagines. anulos. ꝛ lapides artificiales qui vtiq3 nullam habent naturalem inclinationem ad effectus quos ipsi expectant sepissime. vnde ꝛ in eorum opꝫibus dyabolus se habet immiscere. Secundo ꝯsiderandum est ne bn̄dictiones seu carmina ꝯtineāt aliq̄ nomina ignota. quia fm̄ Chrisostomuꝫ talia metuenda sunt ne in eis aliquid supstitionis lateat. Tercio ne materia verboꝝ aliquid falsitatis ꝯtineat. quia sic eius effectus non posset expectari a deo cum ipe non sit testis falsitatis. sic em̄ quedam vetule in suis carminibus vtūtur rigmatizando. beata virgo iordanem transiuit. ꝛ tunc sanctus stephanus ei obuiauit. eam interrogauit. ꝛ m̄ltas alias fatuitates. Quarto ne ibi continuanꝶ vana ꝛ caracteres inscripti p̄ter signum crucis. vnde breuia que portanꝶ a soldatis rep̄hendunꝶ. Quinto ne spes habeaꝶ in modo scribendi aut ligandi. aut in quacūq3 huiusmodi vanitate que ad diuinā reuerentiā nō ptineāt. q2 alias omnino iudicabiꝶ supsticiosuꝫ Sexto vt in allegatione ꝓlatōe diuinoꝝ verboꝝ vel scripture sacre respectus solum habeat ad ipa sacra verba ꝛ ad intellectum eoꝝ ꝛ ad dei reuerentiā seu ad virtutem diuinaꝫ aqua expectaꝶ effectus. vel ad sanctoꝝ reliquias a quibus etiam p̄fata expectanꝶ secundario licet a deo p̄ncipaliter. Septimo vt cōmittaꝶ effectus qui expectaꝶ diuini voluntati qui scit vtꝝ sanitas vel tribulatio plus ꝓsit inuocanti vel minus vel an obsit. Et hanc ꝯditionem ponit Tho. in p̄ma sc̄de. in materia d̄ gratia. ꝛ disti. xv. in. iiij. Vn̄ ꝯcludamus ꝙ si nulla dictaruꝫ ꝯditionum opus infecerit illud erit licitū. Probat Tho. sup illud Marc. vlt. Signa eos qui crediderit. Et post. In nomie meo demonia eijciēt ꝛc. serpentes tollent. Ex quo elicit ꝙ predictis seruatis ꝯditionibus p diuina verba licitum est arcere serpentes. Item probat premissa vlterius Non minoris sanctitatis sunt verba dei q̄3 sanctoꝝ reliquie. dicente Augustino. Nō est minus verbum dei q̄3 corpus xp̄i. sed fm̄ omnes licet reliquias sanctoꝝ secum reuerēter portare. Ergo qualitercūq3 nomen dei inuoceꝶ rite p orationē dominicam. p salutationem angelicaꝫ. p eius natiuitatem. passionem. per quinq3 vulnera. p septem verba que protulit in cruce. p titulum triumphalē. p tres clauos ꝛ alioꝝ armoꝝ

militie xpi ꝯ dyabolum ⁊ eius opera omnino erūt licita ⁊ spes potest haberi in eis committēdo effectum diuine voluntati. Et hoc quod dictum est de coartatione serpentum idem intellige de alijs animalibus quādo solus respectus habet ad sacra verba ⁊ ad diuinam virtutem de ipsis tn̄ caute est agēdum in incantatiōibus. quia vt dicit doctor. Tales incātatores sepe hn̄t illicitas obseruantias ⁊ p demones sortiunt effectum p̄cipue in serpentibus. quia serpens fuit p̄mum demonis instrumentum ad hominem decipienduꝫ. Nam in ciuitate Salczburgensi q̄dam incantator erat. hic quadā die ad spectaculum alioꝝ cunctos serpentes ad q̄ndam foueam incantare voluit ⁊ interimere ex spacio vt fert vnius miliaris. ꝯgregatis ergo vndiqꝫ serpentibus dum ip̄e supra foueam staret. nouissime quidam ingens ⁊ horribilis serpens foueam intrare difficultabat. ⁊ sepe quasi ipsum abscedere pmitteret ⁊ libere serpere quo vellet motibus innuebat. Sed cum ille ab incantatione eius desistere nolebat alijs omnibus in fouea interemptis. quia statim ibi moriebāt. ⁊ necesse erat vt ⁊ ille horribilis intraret. stans serpens ex opposito incantatoris supra foueam saltum fecit ⁊ in ip̄m incantatorem irruit. ⁊ ventrem eius vt cingulum stringens ip̄m incantatorem secum in foueam traxit ⁊ interemit. Qua ex re ppendit nō nisi p vtilitate ad fugādum videlꝫ ab hominum inhabitationibus talia sunt virtute diuina practicāda. ⁊ cum dei timore ⁊ reuerētia. Quo ad secūdum videlicet quomodo sunt huiusmodi exorcismi vel carmina deferēda ⁊ ad colla suspēdēda. vel in vestimētis insuēda. Videt autem q̄ talia sint illicita Nā Augustinus. ij. de doct. xpiana Ad supstitionem ptinēt mille magicaꝝ artium ⁊ ligature ⁊ remedia que medicoꝝ quoqꝫ disciplina ꝯdēnat siue in p̄cātationibus siue in q̄busdam notis quas caracteres vocant. siue in quibusdā rebus suspēdendis siue insignādis. Itē Chrisostomus sup Mattheum. Quidāꝫ aliquā ptem euāgelij scriptam circa collū portāt. sed nōne quotidie euāgelium in ecclesia legit ⁊ audit ab omnibus. cui ergo in auribus euāgelia posita nihil ꝓsunt. quomodo eum pn̄t circa collum suspēsa saluare. Deinde vbi est virtus euangelij in figuris lraꝝ an in intellectu sensuum. si in figuris bn̄ circā collum suspēdis si in itellectu. ergo melius in corde posita ꝓsunt q̄ꝫ circa colla suspēsa. Sed hic est respōsio doctorum p̄cipue sancti Tho. vbi supra. ar. iiij. vbi querit an suspēdere diuina verba ad collum sit illicitum. q̄ in omnibus incātationibus vel scripturis suspēsis duo cauēda vident. Primo q̄dem q̄d sit q̄d scribit. vtꝝ sit ad inuocatōes demonū ptinens manifeste. tūc nō soluꝫ supsticiosuꝫ imo illicitum ⁊ apostasia a fide iudicat. vt supra tactū fuit sepe. Similiter etiam cauēdum ne ꝯtineat ignota nomia ⁊c. Accipe ꝯditiōes supra positas. ⁊ tūc sicut licituꝫ est hmōi sup infirmos ore ꝓferre. ita licitum est illa secū deferre. Prefati autem doctores respectū hn̄t ⁊ damnāt eū q̄s ad figuras ⁊ lras sc̄ptas maiorē h̄ret aduertētiā ⁊ respectū q̄ꝫ ad intellectū v̄boꝝ. Et si dicat q̄ laicus

nō intelligēs verba non pōt hīc respectū ad intellectū eorꝫ rndet. habeat respectū ad vtutē diuinā. ꝛ illā cōmittat diuie volūtati vt faciet qcqd placitū fuerit sue pietati. Quo ad terciū an simul demō sit ꝯiurādus ꝛ morbus exorcizādus. vel ecōuerso. aut vnuꝫ sine altero. Rūsio. Hic plura sunt aduertēda. Primo an demō sp sit qn maleficiatus affligit. Secūdo cuiusmodi res possunt exorcizari aut adiurari. Tercio de mō exorcizādi. Ad pmū cum iuxta Damasce. demō ibi est vbi opat. videt ꝙ maleficiato semp pñs sit. cum eum affligat. Item in legēda beati Bartholomei, tunc videt sanare demon quādo cessat a lesione. Respōsio ꝙ demon pñs sit maleficiato ꝛ afflicto. Hoc pōt intelligi dupliciter. vel quo ad suuꝫ esse. vel quo ad suū effectum. Primo modo pñs est in pncipio dum maleficium intromittit. Secūdo modo p se non dicit pñsens in suo effectu sic etiā cū doctores qrūt an dyabolus cū qlibet culpa mortali hoieꝫ substātialit inhabitat. dicūt ꝙ nō p se ſ3 p suū effectū sicut dñs inhabitare dicit seruū ꝙ tum ad suum dominiuꝫ. aliud tū de obsessis. Quo ad secundū cuiusmodi res pñt exorcizari. Notādum est sup doctoris Thome in. iiij. dis. vj. sniam vbi dic. ꝙ quia ꝓpt peccatuꝫ homis dyabolus accipit potestateꝫ in hominem ꝛ in omia que in vsum homis veniūt in ipsius nocumentum. Et cum etiam nulla ꝯueniētia est xpi ad Belial. Ideo qñcūqꝫ aliquid sanctificādū est ad cultū diuinū pus exorcizat vt liberatū a ptāte dyaboli q illud in nocumentum homis assumere poterat deo ꝯsecret. Et hoc pꝫ in bñdictione aque. in ꝯsecratione templi. ꝛ in omibus hmōi. Vñ cū pma scrificatio q hō deo ꝯsecrat sit in baptismo. ogtet ꝙ etiā hō pus exorcizet ꝙ baptizet. multo fortior rōne ꝙ alie res. quia in ipo homie est causa quare dyabolus potestatem accepit in alia que sunt ꝓpter hominē scꝫ pctm originale vel actuale. ꝛ hec significāt ea que in exorcismo dicunt vt cum dr. Recede ab eo sathana. ꝛ hmōi. ꝛ similiter ea que ibi fiūt. Ad ꝓpositūꝫ ergo cū querit an morbus sit exorcizandus ꝛ demō adiurādus. ꝛ qd illorꝫ pmo. Rñdet morbus nō exorcizat. ſ3 ipe hō morbatus ꝛ maleficiatus sic in puero nō exorcizat infectio fomit. ſ3 puer infectus. Itē sic pus puer exorcizat ꝛ post dyabolus adiurat vt recedat. ita maleficiatus pus exorcizat ꝛ post dyabolo ꝛ eius facture impat vt recedat. Itē sic sal ꝛ aq exorcizant. ita maleficiato oia q in ipsius vsum ꝯuerti pñt vt cibaria ꝛ potagia exorcizare ꝛ bñdicere plurimū expedit. Itē l3 ritus exorcismi tenet in baptizādis vt fiat exufflatio versus occidentalē ptē ꝛ abrenūciatio. Scdo manuū ad celum erectio cū sacra fidei ꝯfessione. ꝛ pfessione xpiane religionis. ꝛ tercio orō bñdictio. ꝛ manus impositio. ꝛ qrto denudatio ꝛ oleo sācto vnctio expost baptismū cōmunio ꝛ candidiore vestꝫ indutio. tū nō est necesse vt hic circa maleficiatum exorcisandum fiant. ſ3 ꝙ pmo pure ꝛ debite sit ꝯfessus candelam accensam si potest teneat. ꝛ sacrā cōionē recipiat. ꝛ loco vestis cādide cādela bñdicta in lōgitudine corpis xpi aut ligni crucis nudo corpore circūliga-

tus maneat. Dici ergo potest. Exorciso te petrū aut barbarā infirmā: ꝗ sacro fonte baptismatis regeneratā per deū viuū ✝ per deū verū ✝ p deum sanctū ✝ per deū qui te suo pciosa sanguine redemit vt fias hō exorcizatus: vt effugiat atqꝫ discedat a te omnis fantasia ꝛ nequitia diabolice fraudis: omnisqꝫ spūs immundus adiuratus per eū q̄ venturꝰ est iudicare viuos ꝛ mortuos ꝛ seculū per ignē Amen. Oremus. Deꝰ misericordie deus clemēs qui ſm multitudinē miserationū tuaꝝ quos diligis corripis et q̄s recipis pie ad emendationē coerces te inuocamꝰ dn̄e vt famulo qui in corpore patiť membroꝝ debilitatē gratiā tuā conferre digneris vt quicquid terrena fragilitate corruptū quicq̄d dyabolica fraude violatū est vnitati corporis ecclesie membrū redēptionis annecte: miserere dn̄e gemituū. miserere lacrimarū eius ꝛ nō habentē fiduciaꝫ nisi in misericordia tua ad tue sacramentū recōciliationis admittere: per xp̄m dn̄m nr̄m Amen. Ergo maledicte dyabole recognosce sententiā tuā; da honorē deo viuo ꝛ vero. da honorē dn̄o Jesu xp̄o vt recedas ab hoc famulo cū tua factura quē dn̄s noster Jh̄s xp̄s suo pciosa sanguine redemit: deinū secundo ꝛ tercio iterū exorcizet vt supra cū oꝛonibus. Oremus. Deꝰ q̄ facture tue semper pie dn̄aris affectu inclina aurē tuaꝫ supplicationibus nostris ꝛ famulo tuo ex aduersa valitudine corporis laborantem placatus respice ꝛ visita et salutari tuo ꝛ celestis gratie presta eis medicinā per xp̄m dn̄m nostrū Amē. Ergo maledicte dyabole ꝛc̄. vt supra. Pro tercio exorcismo oratio. Deus infirmitatis humane singulare presidiū auxilij tui super infirmum nostrū ostende virtutē vt ope misericordie tue adiutus vel adiuta ecclesie tue sancte incolumis representari mereať. per xp̄m dn̄m nr̄m Amen. ꝛ semp aspergat cū aqua benedicta. Et nota ꝙ hic modus pscribitur nō ꝙ omnino ita fieri debeat aut ꝙ alij exorcismi non sint maioris efficatie sed vt modus exorcizādi ꝛ adiurādi habeať. In antiquis em̄ historijs ꝛ ecclesiarū libris inkdum deuotiores ꝛ efficatiores exorcismi reperiunť: sed quia in omnibꝰ dei reuerentia sit preponēda. agat ſm hoc vnusquisqꝫ quantū expediens fuerit conclusiue ex pmissis cōcludendo ꝓpter simplices. Sit modus iste exorcizandi maleficiatū vt primo purā faciat confessionē. Juxta ca. allē. sepe. si per sortiarias. Demū fiat diligens inquisitio per singulos angulos ꝛ i lectisternijs culcitris ꝛ sub limine ostij si fortassis īstrumēta maleficij caute possent inueniri inuenta etiam statim sunt ad ignē ꝓijcienda: expediret etiam vt cūcta renouarenť in lectisternijs et indumētis habitationē etiam ꝛ domū mutaret. In casu vero q̄ nil inuentū fuerit tūc exorcizādus si potest ecclesiam intrabit mane ꝛ q̄to dies sanctiores: vt festa beate virginis aut vigilie existunt tātomelius sacerdos etiā cōfessus ꝛ in bono statu amplius pficiet: teneat itaqꝫ exorcizandus candelam in manu benedictā melius quo poterit sedēdo aut genua flectēdo. ꝛ qui assunt deuotas orationes pro eius liberatione fundant. Et incipiat letaniā in-

choando. Adiutorium nostrum in nomine domini. et habeat respondentem aspergat ipm aqua benedicta. et stola circumdabit collum et subinferat psalmum. Deus in adiutorium. et prosequatur letaniam vt moris est sup infirmos dicendo ad inuocationem sanctorum ora pro eo vel orate. et propicius esto. libera eum domine. singula prosequendo vsqz in finem vbi orationes sunt dicende. tunc loco orationum incipiat exorcismum et continuabit modo prescripto vel alio meliori vt sibi videbitur. Possent etiam huiusmodi exorcismi continuari ad minus ter in septimana vt sic multiplicatis intercessoribus gratia obtineatur sanitatis. Verum post omnia communicandus est eucharistie sacramento licz quidam ante exorcismum hoc faciendum putant. et in confessione attendat confessor si aliquo vinculo excommunicationis esset innodatus. vel si vnqz temere innodatus absolutionem a suo iudice non recepisset. tunc enim licz ad cautelam eum absoluat. tamen reddita sospitate a suo iudice qui eum ligauerat querat. Attendendum qz vbi exorcista non habet ordinem exorcistatus tunc procedere potest per orationes. et si legere nouit scripturas legat euangelia quatuor prima euangelistarum. Item euangelium. Missus est angelus. Et passionem domini. que omnia magnam habent virtutem ad expulsionem operum dyaboli. Item euangelium sancti Johannis. In principio erat verbum. scribatur et ad collum infirmi suspendatur. et sic gratia sanitatis a deo expectetur. Uerum si quis quereret de differentia inter aquam benedicte aspersionem et exorcismum cum vtrumqz in effectu contra demonis molestiam ordinatur. Respondit sanctus Tho. vbi supra. di. vj. dyabolus impugnat nos ab exteriori et interiori. Aqua ergo benedicta ordinatur contra impugnationem dyaboli que est ab exteriori. Sed exorcismus contra impugnationem dyaboli que est ab interiori. Unde illi contra quos datur dicuntur energumini. ab en quod est intra. et geron labor. quasi intus laborantes. In maleficiato ergo exorcizando vtrumqz adhibetur cum vtrobiqz molestentur. Uerum quo ad secundum principale quid agendum vbi gratia sanitatis per exorcismos non obtinetur. Responsio. licz sex ex causis hoc fieri possit. est tamen vna septima sup quam iudicium nostrum suspenditur. Nam qz aliquis non liberatur. aut hoc est propter prauitatem fidei circumstantium. aut ipm egrotum offerentium. Aut propter peccata maleficium sustinentium. aut propter accommoda remedia adhibere negligentium. aut propter exorciste aliquod in fide vicium. aut propter reuerentiam virtutum in alio existentium. aut propter purgationem vel meritum maleficium patientium. De primis quatuor docet euangelica vita Math. xvij. et Marce. ix. In patris vnice filij sui lunatici et discipulorum christi presentia. Primo enim offerens et turba fide carebat. vnde pater cum lachrimis orauit Credo domine adiuua incredulitatem meam. et ad turbam Jesus ait. O generatio incredula et peruersa quousqz ero vobiscum. De secundo videlicet de sustinente demonem. Jesus increpabat eum scz filium. qz vt beatus Hieronymus ibi dicit. propter peccata sua a demone fuerat oppressus. De tercio de neglectu debitorum remediorum patz. quia non fuerunt presentes boni et perfecti viri. Unde Chrisostomus ibi dicit. Columne

fidei videlʒ Petrus Jacobus ꝛ Johānes nō aderāt sicꝫ in trāsfiguratione xp̄i pn̄tes erāt. Nec orō ꝛ ieiuniū aderāt. sine qbus xp̄s ait. Hoc gen⁹ demonioꝝ nō eiicit. Un̄ Origenes ibi dicꝫ. Si aliqn̄ optuerit circa curatiōeʒ aliqd patiētiū remanere nō admiremur. neqꝫ interrogemus neqꝫ loqmur quasi audiēti spūi immūdo. ſꝫ abigamus ieiunijs ꝛ orōnibus nr̄is spūs malignos. Et glosa dicit. Hoc genus demonij. i. ista carnaliū voluptatū mutabilitas ad quā. s. spūs ille inclinabat nō vincit nisi spūs orōne ꝯfirmet. ꝛ caro p ieiunium maceret. De q̄rto exorciste vicio p̄sertim in fide. ptʒ ibidem de xp̄i discipulis pn̄tibus. Un̄ postea secreto discipuli querentes causam sue impotentie. R̄ndit ꝓpter incredulitatē vestrā. Amē dico vobis si habueritis fidem sicut granū sinapis diceteꝭ mōti huic tollite ꝛc. Ubi Hylarius. Crediderūt qdē apostoli. ſꝫ nōdū erāt pfecti in fide. Nā domino in mōte morāte cū alijs trib⁹ ꝛ illis cū turba resīdētibus qdā tepoꝛ eoꝝ fideʒ relaxauerat. De q̄nto pʒ in Uitaspatꝝ. vbi legimus aliqn̄ obsessos nō liberatos p sctm̄ Antoniū. ſꝫ p eius discipulū Paulū fuisse liberatos. De sexto patuit supra. qꝛ nō semꝑ cū q̄s liberat a culpa liberat a pena. ſꝫ remanet interdū pena in vindictā ꝛ satisfactōeʒ p̄cedētis delicti. Et adhuc aliud remediū de quo fert ꝙ plures fuerint liberati videlʒ ꝙ maleficiati de nouo fuerit baptizati lʒ sub ꝯditiōe sup quo vt p̄missi nil determinare audemus Uerissimū tn̄ existit ꝙ cū debite q̄s ante baptismuʒ nō fuit exorcizatus vtiqꝫ diuina permissione dyabolus semꝑ maioꝛem recipit in talem potestatem. Ptʒ ex p̄missis nec ambiguū est qn plures negligētie siue a sacerdotibus non bn̄ dispositis vbi iam quartum impedimentū p̄notatum tangit. videlʒ exorciste vicium cōmittunt. siue a vetulis que tempe necessitatis debitū modū baptizandi non seruāt. Nec tn̄ asserere volo qn sacramēta a malis ꝯferri possint ꝛ ꝙ imo q̄ntū cūqꝫ malus baptizat ꝛ ꝯficit. dūmō debite sub debita forma verboꝝ materia in intentōe baptizat ordinatus ꝛ ꝯficere intendat sic a silr̄ in exorcizādo rite ꝓcedat. nō suffusus aut violētus. vnde ꝛ sine actuali vel habituali intentōne ꝛ vtinā nō cespitādo. ꝛ verba necessaria obmittēdo. huiusmodi sacris officijs se immisceāt. Reuera sicut ad ꝯficiēdum quatuoꝛ essentialia deseruiūt. ſꝫ materia. forma. intētio. ordo modis tn̄ p̄tactis ꝛ vbi vnū defuerit nec ꝯficere poterit. ita circa exorcismos suo mō asserere optet. Nec obiectio valet ꝙ sine exorcismis in primitiua ecclesia baptizabant. aut etiā ꝙ nūc caractarē baptismaleʒ sine eo valeat baptizat⁹ recipe. Quia sic Gregorius inuanuʒ exorcismos instituisset. ꝛ ecclesia in suis cerimonijs potius erraret. Quare nec ausus sum oino rep̄hendere qui maleficiatos sub ꝯditōe vellēt rebaptizare. ꝛ neglecta fortassis recuperare. Fert etiam de illis qui nocturno tēpore in somnis p alta edificia sine lesione solent incedere. quod vtiqꝫ opus esse maligni spūs tales sic deferentes plures asserunt hi cum rebaptizant melius habere noscunt. ꝛ miruʒ ꝙ vbi nominibus ꝓprijs ānunctur subito ad terram collidunt. ac si

vel tassis illud nomen non debite in baptismo fuerit impositum. Expedit lectorem esse attentum sup sex illa impedimenta, licz eni sup energuminos aut possessos et non sup maleficiatos sonat. Tamen quia equa virtus vtrobiqz requirit diuina. immo dici potest q maioris sit difficultatis maleficiatu curare q energuminum aut possessum. Ideo illa impedimenta si ibi possunt habere locum. et a fortiori sup maleficiatos quod tali rone probat. Nam vt supra patuit caplo. x. aliqui possident interdum p nullo ppio delicto. sed p leui alieno et varijs alijs de causis. In maleficio autem quado adulti maleficiunt vt plurimum eis ptingit. quia in anime necationem grauissime a demoe ab intus possident. Unde duplex labor circa maleficiatos vbi simplex circa possessos ab extra. reqrit de hac grauissima possessione Cassyanus colla. abba. sereni dicit. Illi sunt veri miseri ac miserabiles iudicandi qui cum se vniuersis criminibus flagitijsqz contaminant non solum nullum in eis verisimiliter signum dyabolice suppletionis ostendit. sed nec aliqua q dem opibus eox codigna tentatio. nec vllum flagellum correptois infert. Non eni merent celerem temporis istius expeditamqz medicina quox duricia et impenitens cor penam vite pntis excedens thezaurisant sibi ipsis ira et indignatione in die ire et reuelatois iusti iudicij dei in quo vrnis eox no extinguet. Et iter ide Cassyanus compando corporale possessionem ad aie p pctm. paulo an dic. Multo grauius inde pstat illos vehementiusqz vexari. q eius corpalit ab ipsis affligi minime videant. aio tn pniciosius possident eox. s. vicijs et voluptatibus inuoluti. Scdm apli naqz snias a quo qs supat eius et seruus efficit. nisi q in hoc isti desperatius egrotat. et cu sint eox macipia nec impugnari se ab illis nec dnatum eox ferre cognoscut. Ex qbus elicit q a fortiori maleficiati in corpe no tn possessi a demoe ab extra. s ab intra q ad anime necationem grauius pter plura impedimeta sanant. Quo ad terciu pncipale. s. quo ad remedia no tam verbox s operum. Sup cuiusmodi remedia notandu q quia opa illa sunt duplicia. Licita omnino et non suspecta. Aut suspecta et no omnino licita. Et de pmis supra tactuz est immediate caplo. v. circa finem. vbi dubitatio ponit sup herbas aut petras vt maleficia repellant quomodo hoc licitum sit. De secundis vo remedijs que vident esse suspecta non tamen omnino illicita nuc tractadum aduertere oportet ea q in secu do pncipali huius secu de pcis opis tacta sunt de quatuor remedijs quox tria censent illicita. quartum autem no omnino illicituz. sed vanu. d quo et canoniste loquunt q licitu est vana vanis pfundere. Sed q nos inqsitores hui9 opinionis sumus cu scis doctoribus q in casu q remedia p sacra vba et exorcismos licitos no sufficiut. Et hoc pp impedimenta supius tacta in numero sex aut septem. q tuc tales maleficiati hortadi sunt ad patietiam equanimiter ad tolleradum mala pntis vite in suox criminum purgatione. et no vlterius querere quocuqz modo supsticiosa et vana remedia. Ido

si quis premissis licitis exorcismis nō ꝯtentus ad hmōi vana ad min⁹ remedia de quibus supra tactū est se transferre voluerit. sciat hoc non nostra voluntate aut admissione fieri. sed ꝙ posita ꝛ enucleata fuerunt ibidē talia remedia factū fuit vt tā torū doctoꝝ vt Scoti ꝛ Hostien. ꝛc. ex parte vna ꝛ alioꝝ theologoꝝ ex parte altera dicta quocunqꝫ modo cōcordarent. Fatemur ergo cū sancto Augustino in quodā sermone ꝯtra sortilegos ꝛ diuinatores Et intitulat sermo de augurijs vbi dic. Fratres nostis me frequētius supplicasse vt ꝯsuetudines paganoꝝ ꝛ maleficoꝝ minime seruare deberetis sed hoc ꝓficit apud aliquos parū. Et qꝛ si vobis non dixero ꝓ me et ꝓ vobis redditurus sum in die iudicij rationē ꝛ vobiscū mihi necesse erit eterna supplicia sustinere. Ergo apud deū me absoluo dū iterum atqꝫ iterū ammoneo ꝛ contestor. vt nullus ex vobis diuinos aut sortilegos requirat. nec eos de qualibꝫ re aut causa. aut infirmitate īterroget qꝛ quicunqꝫ fecerit hoc malū īstatiꝫ peribit in eo baptismi sacramentuꝫ ꝛ cōtinuo sacrilegus ꝛ paganus efficitur ꝛ nisi penitentia subuenerit statim ineternuꝫ peribit. Et postea subdit nullus dies exeundi ꝛ redeundi obseruat. fecit enī deus oīa bona valde ꝛ qui vnū diem ꝛ alterum statuit. sed quotiēs necessitas vrget faciendi aliqd aut exeundi. signate vos in noīe xp̄i ꝛ simbolū vel orationem dn̄icam fideliter dicētes securi in dei adiutorio agatis. His aūt quidā supstitiosi ꝛ filij huius seculi nō contēti errores erroribꝫ accumulare volētes vltra intellectū ꝛ intētionē Scoti ꝛ canonistaꝝ his argumentis se defendere conant. Quia enī res naturales hn̄t quasdā virtutes occultas quarū ratio ab homie assignari nō pōt sic ꝛ adamas trahit ferrū. Et multa alia ꝙ Aug. xxi. de ciui. dei enumerat Ideo inqrere de hmōi rebus ꝓ sanitate acqrēda vbi exorcismi ꝛ nāles medicine deficiunt. nō erit illicitū lꝫ videat vanū hoc aūt fieret vbi quis per imagines nō nigromāticas ſꝫ astrologicas vel per anulos ꝛ hmōi sanitatē in se vel in alio ꝓcurare vellet. Itē arguūt. Sicut corpa naturalia subdunt corporib⁹ celestibus. ita etiam corpora artificialia puta imagines sortiunt quasdaꝫ virtutes occultas spēm ꝯsequētes ex impressione corporū celestiū. ergo etiā corpa artificialia puta imagines sortiūt aliquā virtutē occultā a corporib⁹ celestibus ad aliquos effectus causandos ergo vti eis ꝛ alijs hmōi nō est illicitū. Preterea demones possūt multipliciter corpora trāsmutare vt Augusti. iij. de trini. dicit. ꝛ ꝑꝫ in maleficiatis. ergo lꝫ vti etiā eorū virtute ad tollendū illa. Sed reuera in oppositū sunt dicta omniū sanctoꝝ doctoꝝ vt satis ꝛ sparsim hincinde patuit. Vn̄ ad primū dicit ꝙ si res naturales simpliciter adhibent ad aliquos effectus ꝓducēdos ad ꝗs putant hr̄e naturalē virtutē. nō est illicitū. Si vero adiūgant vel caractéres aliqui vel aliqua quecūqꝫ ignota ꝛ vane obseruationes. ꝙ manifestū est naturalē nō habere sup hoc efficatiā erit supstitiosum ꝛ illicitū. Vn̄ san. Tho. scd̄a scd̄e. q. xcvj. ar. ij. in pede questionis tractās hanc materiā dicit ꝙ in his ꝙ fiunt ad ali

quos effectus corpales inducẽdos vtputa sanitatẽ vel aliqd hmõi. cõsiderandũ est vtrũ videant᷑ naturaliter posse tales effectus causare ꝛ q₂ licet causas naturales adhibere ad suos effectus ideo nõ est illicitũ. Si aũt videant᷑ nõ posse naturalit᷑ tales effectus causare. ꝯsequẽs est ꝙ nõ adhibent᷑ ad hos effectus causandos tanꝙ cause. ſ₃ solũ quasi signa ꝛ sic pertinẽt ad pacta significationũ cũ demonibus inita. Vñ Augusti. xxj. de ciui. dei alliciuntur demones per creaturas quas nõ ipsi sed deus condidit delectabilibus pro sua diuersitate diuersis non vt aialia cibis. ſ₃ vt spũs signis per varia genera lapidũ herbarũ lignorũ animaliũ carminũ rituuȝ. Ad scðm dicit idẽ doctor virtutes naturales corporũ naturaliũ consequunt᷑ eorum formas substãtiales quas sortiunt᷑ ex impressione corporũ celestium. ꝛ ideo ex eorundẽ impressione sortiũtur quasdã virtutes actiuas. ſ₃ corporũ artificialiũ forme procedũt ex ꝯceptione artificis ꝛ cũ nihil aliud sint ꝙ compositio ordo ꝛ figura. vt dicit. j. Phisi. nõ possunt hře naturalem virtutẽ ad agendũ. ꝛ inde est ꝙ ex impressione celestiũ corporuȝ nullam virtutẽ sortiunt᷑ inquãtũ sũt artificialia. ſ₃ solũ ꝑm materiã naturaleȝ. falsum est ergo qð porphirio videbat᷑ vt Augu. dicit. x. de ciuita. dei. herbis lapidibus ꝛ animãtib⁹ ꝛ sonis certis quibusdã etiã vocibus ꝛ figurationibus atꝗ figmẽtis quibusdã etiã obseruatis in celi auersione. motibus siderũ fabricari in terra. ab hoib⁹ potestates idoneas varijs effectibus syderum exequẽdas ꝗsi effectus magicarũ artiũ ex ꝟtute celestiũ corporũ ꝓuenirẽt. Sed sicut Augu. ibi subdit totũ hoc ad demones ꝑtinet ludificatores animarum sibi subditarũ. Vñ etiã imagines quas astronomicas vocãt ex operatione demonũ hñt cui⁹ signũ est ꝙ necesse est eis inscribi quosdã caracteres q̃ naturaliter nihil operant᷑. nõ eñ est figura ꝑncipiũ actionis naturalis ſ₃ in hoc distãt astronomice imagines a nigromanticis ꝙ in nigromãticis fiunt expresse inuocatiões. vñ ꝛ ad exꝑssa pacta cũ demonibus inita ꝑtinent. Astronomice ad tacita pacta ꝓpter figuraꝝ ꝛ caracterũ signa. Ad terciũ nõ est hoi ꝑtãs sup demones cõmissa vt eis licite vti possit ad q̃ꝯcunꝗ voluerit. sed est ei cõtra demones bellum iudiciũ vñ nullo mõ l₃ homini demonũ auxilio vti per pacta tacita vel expressa hec Tho. Ad ꝓpositum q₂ dicit nullo mõ nec etiã quibuscunꝗ vanis quibus vicȝ se demon quocunꝗ modo possit imiscere. Si tamen sunt adeo vana vt et fragilitas humana pro recuperãda sanitate illa aggredit᷑. doleat de preteritis. caueat de futuris. oret vt sibi debitũ dimittat᷑ et in tentationẽ non amplius iudicatur inq̃t Aug. in fine regule.

Remedia contra grandines ꝛ super iumenta maleficiata.

Capitulũ vij.

Qualiter deniꝗ iumẽta maleficiata possint remediari. silr ꝛ tẽpestates aeris. Notanda sunt primo quedam remedia illicita q̃ a q̃busdam practicant᷑. Nã quibusdã verbis aut factis superstitiosis vt qui

omnes in digitis aut mēbris p quedam verba & carmina illicita curāt. de quibus carminibus qualiter cognoscunt vt sint licita vel nō in precedenti capitulo tactū est. Alij sunt q̄ sup iumenta maleficiata nō aquā bñdictā spargūt. sed ori infundunt Primū remediū verboꝝ esse illicitum vltra premissa guil. sepe allegatus sic demōstrat. Si enī verbis inesset virtus & dicamus verbis vt verbis. tūc ex quinqꝫ modis esset vnꝰ. vel ex parte materie. i. aeris. aut ex parte forme. hoc est sonī. aut ex mō significādi. aut ex parte oīuꝫ simul. Non primū. qꝛ aer nō interficit nisi sit venenosus. sonus etiā nō quia excellēs obiectū corrūpit potentiā nec terciū. qꝛ tunc hoc nomē diabolus vel mors, infernus illa nocerēt semꝑ. & sanitas bonitas semꝑ ꝓdessent. Itē nec oīa simul. qꝛ totum aggregatū ex partibus inualidis etiā totū est inualidū. Nec valet si obijcitur. deus ꝯtulit vim verbis. sicut herbis & lapidibus. quia si que virtutes insunt quibusdā verbis aut sacramētalibus aut alijs benedictionibus & carminibus licitis has hñt in se nō vt verba sed ex institutione & ordinatione diuina & ex pacto dei sicut si dñs diceret. quicunqꝫ hoc fecerit faciā ei hanc grām. & sic verba in sacramentis efficiūt qd̄ significant. Quis ꝯm alios etiā hñt virtutem intrinsecā sed prima opinio qꝛ iam deseruit ideo amplectit. De alijs aūt verbis & carminibus patet ex premissis q̄ vt verba sunt verba cōposita vel prolata aut figurata nihil efficiunt sed inuocatio nōis diuini & ꝯsecratio que est per sacra quedaꝫ ꝓtestatio cōmittendū effectū diuine voluntati ꝓsunt. Remedia etiā operū q̄ illicita vident vt supra tactū est. Et etiā vbi in partibus sueuie plurimū practicat q̄ prima die may ante ortū solis mulieres villane exeunt & ex siluis vel arboribus deferunt ramos de salicibus aut alijs frondes et ad modū circuli plectētes in introitu stabuli suspendūt asserētes q̄ per integrū annū iumēta cūcta illesa a maleficiis remanēt et ꝓseruant hoc quidē remediū ꝯm opinionē illoꝝ q̄ dicūt vana vanis cōtundere posse nō esset illicitū. sicut nec etiam qui p carmina ignota morbos expelleret. Sed sine offensione ꝓcedēdo dicamus q̄ si prima die vel secūda mulier vł q̄cūqꝫ egrediat nō hñs respectū ad solis occasum vel ortum colligit herbas frondes aut ramos cuꝫ orōne dñica aut simbolo fidei suspendit illa sup hostiū stabuli bona fide cōmittēs effectum custodie diuine voluntati nō erit rephensibilis vt supra in precedēti capitulo ex verbis Hiero. & hꝫ xxvj. q. vltima. lꝫ herbas et petras. hīc etiā sustinenti demoniū sine incātatione. Ad idem sūt qui intra vineas aut segetes signū crucis frondes aut flores bñdictos in die palmarū cōtinent erigunt & asserūt q̄ vndiqꝫ frugibus per grandines lesis segetes in eoꝝ campis illesi remanserūt. De quibus iuxta distinctionē tactā discernendū videt. Ad idē. Sunt q̄ pro cōseruatione lactis ne vicꝫ vacce per maleficia priuent integrū liquorē lactis quē die sabbati colligunt pauperibꝰ gratis pro deo distribuūt & per hmōi elemosynā asserūt vaccas etiā sub vbertate ampliori lactis a maleficijs preser-

uari. In quo ope nihil supstitiosuz iudicatr dũmodo pietatis causaz quã pauperib9 exhibẽt etiã diuinã pietatẽ implorare p ꝯseruatione iumẽtoꝝ taliter ꝓponũt vt tñ effectũ custodie diuine prouidẽtie pro suo beneplacito relinquũt. Preterea Nider in suo ꝑceptorio. ꝑcepto. j. c. xj. dicit ꝙ etiam per carmina scripta ꝛ ꝟba sacra lꝫ iumẽta sicut hoies infirmos bñdicere. ꝛ p ea q̃ incãtationis spẽm hñe videntr dũmodo septẽ ꝑmisse cõditiones seruantr. dicit etiam ꝙ a deuotis psonis ꝛ virginib9 experiẽtia habuerit ꝙ adhibito signo crucis sup vaccam ꝛ dñica oõne cuz salutatione angelica trinies vel circiter cessat opus demonis si est p maleficiũ Et in suo formicario ꝯstat ꝙ malefici de ritibus ecclesie veneratis et seruatis sua maleficia ꝑpediri fatentr vt per aque bñdicte aspersionẽ. per salis cõsecrati sumptionẽ p candelarũ in die purificationis ꝛ palmarũ . in die palmaruz ꝯsecratarũ vsuz licitũ ꝛ per similia qꝛ ad hoc talia ecclesia exorcisat vt vires demonis diminuãt. Preterea qꝛ malefice qñ volunt iumentũ priuare liquore lactis solent ex illa domo in qua iumentũ moratr modicũ lactis vel butyri ex illo iumento coagulatũ petere vt ꝛ sic ꝯsequẽter valeant per suam artẽ iumentũ maleficiare. Ideo sint caute mulieres a q̃bus suspecte hmõi petit ne eis in minimo mutuent aut donẽt. Preterea sunt certe mulieres que dum sentiunt ꝙ in coagulando butyrum nil proficiunt sicut in vasis oblongis ad hoc aptis laborare solẽt. tũc si subito ex suspecte malefice domo modicũ butyri habere possunt. tria frusta seu bolos ex illo butyro faciunt. ꝛ sub sanctissime trinitatis inuocatione patris ꝛ filij ꝛ spũssancti illa frusta in vasculum proijciunt ꝛ sic omne maleficium fugatur. Ubi iterum incidit. Uanum vanis contundere. tantũmodo ex eo ꝙ butyrum a malefica suspecta habet mutuare. ꝙ si absq3 hoc sub inuocatõe sanctissime trinitatis orationẽ dñicam adiungẽdo. etiã si de ꝓprio butyro siue alieno si ꝓprium nõ haberet. tres petias immitteret. effectuz diuine voluntati cõmittẽs irreprehẽsibilis maneret. lꝫ commendãda nõ esset ꝓpter videlicet petias butyri immissas. cõmẽdanda aũt si p aspersionẽ aque benedicte salis exorcisati immissionẽ cũ oõne. vt supra maleficiũ fugaret. Preterea qꝛ sepe oĩa iumẽta maleficijs interficiuntur. aduertere debent q̃bus talia accidũt vt sub limine hostij stabuli aut presepe vel vbi adaquantr. terra amoueatr ꝛ alia terra cũ aspersione aque bñdicte ad illa loca reponatr. qꝛ sepe malefice false sunt maleficij aliqua instrumenta ad illa loca occultasse false ꝙ ad instãtiam demonũ tantummodo foueã facere habebant. demon autẽ maleficiũ reposuisse. quod quidẽ maleficium res vilissima erat. vt lapis lignũ vel mus aut serpens aliquis. ꝯstat enĩ ꝙ diabolus maleficia operatr p se nec in illis rebus indiget cõsensu aut ꝛ perditionẽ malefice querit. vñ ꝛ ipsam aliquo modo cooperari cogit. Cõtra grandines vero et tempestates vltra ea que supra de signo crucis erecto hoc remediũ practicatur. lapilli enĩ tres ex grandine in ignez sub inuocatõe sanctissime trinitatis p

ꝓijciunt oratio dominica cum angelica salutatione bis aut ter adiungit euangelium Johannis. In principio erat verbum. cum signo crucis vndiqꝫ ꝯ tempestatem ante ꝛ retro. ꝛ ex omni parte terre subinfert. Et tunc cum in fine replicat trinies verbum caro factuꝫ est. ꝛ trinies expost dixerit ꝑ euangelica dicta fugiat tempestas ista. Subito siquidem tempestas ex maleficio fuit ꝓcurata cessabit. Hec verissima experimenta nec suspecta iudicant. hoc ipm em̄ ꝙ lapilli in ignem ꝓijciunt si absqꝫ inuocatione diuini nomis fieret supsticiosum censeret. Qꝫ si dicat. nunquid sine illis lapillis sedari possit tempestas. Respondet vtiqꝫ. ꝑ alia sacra verba. Proijciens autem intendit dyaboluꝫ molestare dn̄i eius facturā ꝑ inuocationem sanctissime trinitatis destruere conat. Ad ignē potius q̄ꝫ ad aquam ꝓijcit. quia citius dum resoluunt. eo etiaꝫ citius eius factura destruit. effectum tamē custodie diuine voluntati cōmittit. Est ad hoc ꝙ malefica quedam a iudice interrogata an ꝑ aliquem modum tempestates a maleficis ꝯcitate sedari possent. Respōdit. possunt ꝑ hoc videlicet. Adiuro vos grādines ꝛ ventos ꝑ quinqꝫ vulnera xp̄i ꝛ ꝑ tres clauos q̄ eius manus ꝛ pedes ꝑforarūt. ꝛ ꝑ quatuor euangelistas sanctos Mattheum. Marcū. Lucam ꝛ Johannem. vt in aquam resoluti descendatis. Fatent etiam multe. lꝫ quedam sponte. quedaꝫ in torturis ꝛ difficulter. ꝙ quinqꝫ sunt ꝑ que multum impediunt. Aliqn̄ in toto. aliqn̄ in parte. aliqn̄ ne in ꝑsonam hominis fiant. aliqn̄ ne in suis amicis. Et sunt. fidem integram vl' dei ꝓcepta seruātibus. se signo crucis ꝛ oratione munientibus. Ritus ꝛ ceremonias ecclesie colentibus. publicam iusticiaꝫ bn̄ exequētibus. ꝛ xp̄i passionē v̄bo vel mēte ruminātibus. Vnde ꝛ Nyder vbi supra. Ea de causa vniuersaliter vel cōmuniter in ecclesia campane cōtra auram pulsant. Tum vt tanqꝫ tubas deo ꝯsecratas demones recedant a suis maleficijs. tum etiam vt populus excitatus deum ꝯ tempestates inuocet. Et tandem ob causam cuꝫ altaris sacramento ꝛ sacris verbis ad auram sedandam ꝓcedit cōmuniter ex antiquissima ꝯsuetudine ecclesiaꝝ in gallia ꝛ germania. Sed quia hic modus circa deportationē sacramenti ad auram sedandam videt multis quoddam supsticiosum. nō intelligētes regulas ꝑ q̄s agnoscit aliqd supsticiosuꝫ vel nō. Ideo ꝯsiderandum est ꝙ quinqꝫ dant regule seu ꝯsiderationes ꝑ quas quilibet ꝯgnoscere pōt an opus deo exhibitū sit supsticiosum. i. supra modum xp̄iane religionis obseruatum vel sit ad debitum cultum ꝛ honorem deo exhibendum tam in cordis q̄ꝫ corporis actibus ex vera virtute religionis ꝓgrediens. Ista em̄ eliciunt ex glosa sup illud apostoli ad Coll. ij. que sunt rationem habētia sapientie in supstitione. que dic. Supsticio est religio supra moduꝫ seruata. vt etiam supra tactum est. Prima est ꝙ in omnibus operibus nostris cum gloria dei debeat esse principalis finis noster. Iuxta illud. Siue manducatis siue bibitis siue aliud q̄d faciatis omnia in gloriam dei facite. Ideo in omni opere ad religionem ꝑtinens xp̄ianam

attendat an opus sit ad gloriā dei. ꝛ hō in opere det ꝑncipaliter gl'iaȝ deo ita ꝙ per ipm opus ꝛ mens ho minis deo subijciatur. Et quidē lcȝ ꝓpter hanc regulā cerimonialia vel etiā iudicialia veteris testamenti iā in nouo non exercent̄ cū sciamus il la sub figura. Hec aūt in veritate iā esse propalata. tamen deportatio sa cramenti vel reliquiarū ad aurā se dandā non videt̄ ɔtra hanc regulā militare. Itē cum secūda regula sit ꝙ attendat̄ an opus quod fit sit ad corporis exercitiū. vel refrenatiuū ɔcupiscētie vel abstinētie corꝑalis. modo tamē virtuti debito hoc ē ſm ritum ecclesie vel ſm moralē doctri nam. quia apl's dicit Rom. xij. Ra tionabile sit obsequiū vestrū ꝛ pro pter hāc scdam regulā fatue faciūt. vouētes nō pectinare caput sabba to. vel ieiunare die dn̄ico tanq̄ꝫ me liori die ꝛ similia. non videt̄ iterum ꝙ deportatio sacri ꝛc̄. sit superstitio sum. Itē cū tercia regula sit ꝙ attē datur an opus sit ſm statutum vni uersalis ecclesie. vel ſm sacre scptu re testimoniū. vel saltem ſm parti cularē ecclesie ritum. aut de consue tudine generali que ſm Aug. ꝓ le ge habenda est. Vn̄ ꝛ btūs Greg. scribit anglicoꝝ episcopo. cōquerē ti. ꝙ sunt diuerse ecclesie cōsuetudi nes in missarū celebratione. Respō dit Grego. placet. vt siue in roma na siue in galliarum seu in quacūq̄ꝫ ecclesia aliq̄d inuenisti qd̄ plus om nipotenti deo possit placere sollici te eligas diuerse em̄ consuetudines ecclesie in cultu diuino in nullo ve ritati repugnant. ꝛ ideo seruande. ꝛ eas ꝑterire illicitum est. Ideo vt in principio tactuȝ est antiquissime cō

suetudines ecclesiarū gallie ꝛ quo rundā germanie cū decreuerint eu charistiam ad aurā deportare non poterit hoc esse illicitū verū qd̄ nō in patulō sed in sacrario abscondi to ꝛ incluso. Itē cuȝ quarta regula sit ꝙ inspiciat̄ ꝙ opus quod fit ha beat naturalem ꝓprietatem ad effe ctuȝ qui expectatur. alias em̄ si hoc non habet censetur sup stitiosuȝ. ex qua ɔsideratione caracteres ignoti ꝛ nomina suspecta. etiaȝ imagines astronomice ꝛ nigromātice refutā tur omnia tanq̄ꝫ suspecta. Ideo et ex hac cōsideratione non possumꝰ dicere ꝙ deportatio reliquiarū aut eucharistie ɔtra dyabolicas infesta tiones sit superstitiosum. immo reli giosissimū. cum ibi tota salus nr̄a ɔ aduersariū cōtineat̄. Item cū quin ta regula sit vt attendat̄ ꝙ opus qd̄ fit non ꝑbeat occasionē scādali vel ruine. qua tunc licet nō esset super stitiosum tn̄ ꝓpter scādalū esset di mittendū vel differendū vel occul te sine scandalo faciendū. Ideo si deportatio talis sine scandalo fieri potest. vel saltem occulte tunc non est obmittendū. Ex ista em̄ regula sepe obmittunt̄ benedictiones per vba deuota siue sup infirmos siue vt ad collum alligent̄. ꝛ hoc a secu laribus obmittunt̄ dico ꝙ saltē nō publice fiunt vbi occasionem ruine in alijs simplicibꝰ prestare possent. Hec sufficiāt q̄ ad remedia ɔ grādi nes per verba ꝛ opera licita.

Remedia quedā occulta ɔtra q̄s dā occultas demonū infestationes Capitulū viij.

Sed iam iterū suspendit̄ iudiciū ad scri-

bendū remedia contra quedā terre frugū nocumēta. q̄ per vermes interdū ꝛ scinifes ꝑ turmas ad lōgissima terrarū spacia in aere volātes ita vt superficiē terre cooperire videant radicitus cuncta virētia tam in vinetis q̄ȝ segetibus ꝛ graminib⁹ ꝯsummatos immittunt. Item remedia ꝯtra pueros opere demonū cābitos. Ad primū tamen dicendū iuxta sanctū Thomā scdā scde. q. xc. vbi petit. An liceat adiurare irrationalē creaturā. Rūdit q̄ sic per modum tm̄ cōpulsionis que referri tūc debet ad diabolū q̄ in nocumentū nostrū vtit irrōnalibus creaturis: ꝛ talis est modus adiurādi in ecclesie exorcismis per quos demonum ptās excludit ab irrōnalibus creaturis. Secus si intentio referret quo ad irrōnalē creaturā q̄ ad se q̄ nihil intelligit vana esset. Ex quo dat intelligi q̄ ꝑ exorcismos licitos ꝛ adiuratiōes possunt depelli diuina tm̄ assistēte clemētia taliter vt prius populo ieiunia ꝓcessiones ꝛ alie deuotiones iniūgantur. ꝓpter adulteria em̄ ꝛ multiplicationem criminū huiusmodi mala immittunt. vñ et ad cōfessiones homies inducēdi sunt. In nōnullis etiā ꝓuincijs excōmunicationes fulminant. sed tūc vim adiurationis sup demones sortiuntur. Est et alia horribilis dei ꝑmissio sup hoies vbi interdū mulieribus subtractis ꝓprijs filijs ꝛ pueri alieni a demonibus supponunt. et hi quidē pueri vulgariter campsores in almanico vuechselkind nuncupati sūt in triplici differētia. Nā aliq̄ sunt semp macilenti esulantes. cū tn̄ quatuor mulieres nulla vbertate lactis vnū lactare sufficerēt. Alij qui do sunt incuborum demonū ope ꝓducti: quorum tn̄ filij nō sūt s̄ꝫ ꝓprie filii⁹ hoīs ꝛ viri cui⁹ semē receperūt vt succubi vel in somnis viros polluētes hos em̄ pueros interdū diuina ꝑmissione supponūt subtractis ꝓprijs filijs. Est ꝛ terciū gen⁹ vbi interdū demones in specie paruulorum apparētes nutricibus se cōiungūt. Comune in oibus tribus q̄ multū ponderosi. macilētes nō crescūt et nulla vbertate lactis vt ꝑmissum est lactant. Et sepius dicunt euanuisse Quare aūt diuina pietas talia permittit dici pōt q̄ ex duplici cā. Primo q̄ꝛ parentes pueros nimis diligunt. vñ ꝓpter eorum vtilitatē talia ꝑmittunt. Scdo q̄ꝛ ꝑsumendū est q̄ hmōi mulieres q̄bus talia accidūt vt plurimū sunt supsticiose ꝛ in multis alias a demonib⁹ seducunt. Alij ꝛ dñs verus zelotes s̄m rectū zeluꝫ q̄ est vehemēs amor in ꝓpriā sponsam ex quo aliū nō solum accedere non patit. s̄ꝫ nec signa adulterij vel suspitionis vt maritus zelosus sup aiaꝫ quā ꝑcioso sanguine emit. ꝛ ꝑ fidē desposauit sustinere pōt in tactu: colloquio. appropinquatione quocunq̄ modo cū inimico diabolo ꝛ aduersario salutis ꝛ si signa adulterij maritus zelosus nō patit. quātum tūc turbat qn̄ adulteriū cōmittit. vnde non mirū si ꝓprij subtrahūtur filij ꝛ adulterini supponunt. Et quidē vt fortius ista imprimātur et quantū deus aiam zelat et nō vult nec signa suspitionē causantia pati Patet ex antiqua lege vbi vt ppl'm suū funditus elōgaret ab idolatria. ꝓhibuit non solū idolatriā s̄ꝫ multa alia q̄ occasionem possent ꝓbere ad idolatriā. ꝛ que etiam in se nō vidē

tur habere vtilitatē quā tamē in suo mystico sensu mirabiliter retinent. vñ nō solū dixit. Exod. xxij. Maleficos nō patieris viuere sup terram sȝ ⁊ hoc adiūxit nō habitet in terra tua ne forte peccare te faciat. sic copulatrix occidit ⁊ peruagari int̄ homines non pmittit. Nota zelum dī Deutero. xxij. deus pcepit. Niduȝ cum ouis aut pullis desup cubantē matrē nō deberet simul seruare. sed matrē pmittere auolare. qꝛ hoc gentiles ad sterilitatē vertebāt. zelotes dñs in suo pplo noluit tale signum adulterij pati. sic iam vetule inuentionē denarij signū magni fortunij ⁊ per oppositū vbi thesaurū somniarent iudicāt. Item pcepit oia vasa cooperiri. ⁊ vasculū nō habēs operculū immunduȝ censeri. Error erat vt venietes de nocte demonib⁹ aut vt vetule dicūt. die seligen. sed sunt malefice. vel demones in earū effigijs debēt oia ꝯsumere vt post abūdantius tribuant. Colorant quidaȝ et dicūt schrettel sunt. ꝯtra determinationē doctoꝝ ꝙ pter hoies ⁊ angelos nō sunt alie creature rōnales vñ nō sunt nisi demones. Item Leuitici. xix. Ne in rotundū attonderis comā nec raderis barbam. Illa enī faciebāt idolatre in veneratōeȝ idoloꝝ. Itē Deut. xxij. vt viri non induerent vestib⁹ mulierū nec ecōuerso ꝙ ille in veneratiōem dee veneris ⁊ alij i veneratione maris et dee priapis. Item ea de cā iussit destrui aras idolorum. ⁊ Ezechias destruxit serpentē eneū qñ ppl's ei voluit offerri. dicēs cuprum est. Et ea de causa inhibuit somnia nō obseruari et auguria. ⁊ pcepit vt vir aut mulier in quo phitonicus spūs eēt occideret sicut iam sunt ⁊ vuarsagerin nūcupati. q̄ oia qꝛ suspitionē generant ad adulteriū spūale. ideo vt dictū est ex zelo quē deus habet ad animas sibi despōsatas sicut sponsus ad spōsam inhibuit. Sic etiā et nos predicatores ⁊ animarū rectores aduertere debemus ꝙ nullū sacrificiū dō magis acceptū q̄ȝ zelus animarū. vt Hieronymus sup Ezechielē attestatur. Unde ⁊ conseqnter in tercia parte operis de exterminio maleficarū quo ad vltima remedia tractandū erit. hoc ipsuȝ enī vltimū ecclesie refugium ad qd etiam ex diuino obligatur vt dictū est pcepto. Maleficos ne patiaris viuere super terraȝ. vbi ⁊ remedia cōtra maleficos sagittarios includuntur. cum ⁊ hoc ipsum genus nisi p seculare brachium poterit exterminari.

Remedia pro illis qui se demonibus intuitu alicuius cōmodi tēporalis totaliter deuouerunt.

Capitulum ix

Remediuȝ dū quis intuitu commodi tēporalis se ex toto demoni deuouit. sicut experientia sepe docuit per veram confessionem licet a dyaboli potestate liberabantur. tamen diu ex post grauissime molestati et precipue nocturnis temporibus fuerunt. ⁊ hoc in eorum penā deus permisit. signum autem ꝙ liberati erant ex illo agnoscebat. qꝛ pecunia in bursis aut capsulis post confessionē deficiebat super q̄ plurima gesta deduci possent sed breuitatis causa omittuntur.

Sequit̃ tercia ps totius opis super modos exterminādi vel ad minus puniēdi p debitā iusticiā in foro ecclesiastico ꝛ ciuili ꝛ habebit q̄stiones.xxxv.generalis tñ ꝛ introductoria pmittit̃.

v

Trū malefice ꝛ eaꝝ fautores receptatores ꝛ defensores ita subijciantur iudicio ecclesiastico dyocesanoꝝ ꝛ ciuili ꝙ ab eaꝝ inquisitione valeant heretice prauitatis inquisitores esse exonerati. Et arguitur ꝙ sic. Nam in ca. accusatus. §. sane. li. vj. dicit̃. Sane cum negocium fidei quod summe puilegiatū existit. p occupationes alias nō debeat impediri pest inquisitores heretice a sede apostolica deputati. de diuinationibus aut sortilegijs nisi heresim saperēt manifeste intromittere se non debent nec punire talia exercentes. ꝫ relinquere suis iudicibus puniendos. Nec videtur obstare ꝙ heresis maleficarum hic nō exprimit̃. tum quia eisdem penis in foro ꝯscientie puniunt̃. de ꝯse. di. ij. ꝑ dilectione. Si diuinatoꝝ ꝛ maleficoꝝ peccatum occultum sit interponitur penitentia. xl. dierum si notorium Eucharistia denegat̃. ꝛ quorum in eadem pena etiam idem iudicium decernit̃. Tum etiam quia eadem vtrobiqꝫ videt̃ esse culpa. cū sicut sortilegi iudicium sortiunt. ita malefice nocumenta creaturaꝝ a demonibus expectāt ꝛ exigūt vtrobiqꝫ quod a solo deo querendum est a creaturis illicite requirentes. vnde vtrobiqꝫ peccatum idolatrie ad quē sensuꝫ Ezechie. xxj. notat̃ ꝙ rex Babylonis stetit in biuio in capite duarum viaꝝ cōmiscēs sagittas interrogauit idola. Preterea si dicat̃ ꝙ ca. restringit diuiatores ꝛ sortilegos super crimē heresis in q̄ subesse debēt iudicio inq̄sitoꝝ cū dic. nisi heresiꝫ saperēt manifeste. ita ꝙ ad minꝰ diuiatores ꝛ sortilegi hereticales sint eis subiecti. Cōtra. q2 tūc essent dādi diuiatores artificiales. d̄ quibus nullibi in scp̄turis fit mentio. Preterea si malefice sunt inq̄sitoꝝ iudicio subiecte. hoc erit ꝓpt̃ crimē heresis. ꝫ q2 facta maleficaꝝ sine heresi pñt fieri. Probat̃. Nā sic ꝯculcare corpus xp̄i in luto qđ valde horrendū esset pctm̄ pōt fieri sine errore in intellectu. ꝛ p ꝯsequēs etiā sine heresi. q2 stat firmit̃ aliquē credere ibi esse corpus, pijceret tñ in lutū ad cōplacēdū demoni ex aliq̄ pacto ideo vt optatū finē puta thezauri inuentiōeꝫ vel sil̃e obtieret. ita ꝛ facta maleficarum sine errore fidei lꝫ nō absqꝫ grādi pctō fieri pñt. Tūc in illo casu vtiqꝫ iudiciū inq̄sitoꝝ subterfugiūt ꝛ suis iudicibus relinquunt̃. Preterea sic Salomō dijs suarum vxoꝝ reuerētiā exhibuit ꝓpt̃ cōplacētiā. nec tñ ꝓpt̃ea apostasiā pfidie incurrebat. q2 mēte fidelis ꝛ verā fidē sp retinuit. ita ꝛ malefice ꝓpt̃ reuerētiam quā exhibēt dyabolo ꝓpt̃ pactū initū mēte fidē retinētes. nō sunt ꝓpt̃ea heretice nūcupāde. Preterea si dicatur ꝙ omnes malefice fidem hñt abnegare. vñ ꝛ heretice iudicāde. Cōtra. q2 in casu q̄ etiā mēte ꝛ corde abnegarent adhuc non heretice sed apostate nuncupantur. ꝛ cum sit differētia inter hereticum ꝛ apostatā. ꝛ heretici inquisitorum

iudicio subijciunt. vtiqꝫ malefice eo-
rū iudiciū subterfugere hn̄t. prete-
rea. xxvj. q. v. dꝛ. Epi eorūqꝫ mini-
stri oibus modis elaborare studeāt
vt pnitiosaʒ ⁊ a ȝabulo inuentā sor
tilegā ⁊ magicā artē ex parrochijs
suis penit⁹ eradicare studeāt. Et si
aliquē virū aut mulierē hui⁹ sceleris
sectatorē inuenerint turpiter dehō
nestatū de parrochijs suis eijciant.
ec. vn̄ cū ca. dicat suis iudicibus re
linquant. ⁊ q: loquit̄ in plurali tam
de ecclesiastico ꝙ̄ ciuili iure. ideo ad
minus per. c. allē. subdunt̄ dyocesa-
noꝝ iudicio. Nā si dyocesani etiaʒ
seipsos exonerare vellēt. prout inq
tores prefatis iā tactibus argumē-
tis rōnabiliter facere videnẗ: vellēt
qꝫ maleficarū punitions ad tempo
rales iudices retorquere. His argu
mentis ꝓbabiliter hoc facere pos-
sent. hꝫ in. c. vt inq̄sitionis. §. prohi
bemus q̄ʒ districtius. prefatis dn̄is
tꝑalibus ⁊ rectoribus: ipoꝝqꝫ offi
cialibus. ne ipsi de hoc crimine: cū
sit mere eccl'iasticū quoq̄ modo co
gnoscāt vel iudicent. Et loquit̄ de
crimine heresis. sequit̄ ergo ꝙ vbi
crimē non est mere eccl'iasticū sicut
est crimen in hmōi maleficis q̄ pro
pter dāna tꝑalia q̄ ab eis inferunt̄
a ciuili ⁊ nō ab eccl'iastico debēt pu
niri. Preterea. C. de iudeis. l. vl. in
fi. dicit̄. Ternat ꝑterea bona sua ꝓ
scripta. ⁊ mox sanguinis pena desti
nandus q̄ fidem xp̄i expugnabit ꝑ
uersa doctrina. ꝙ si dicatur ꝙ lex lo
quit̄ de iudeis conuersis ⁊ post re-
deūtibus ad ritū iudeoꝝ: instantia
nō valet. immo argumentū ampli⁹
per hoc fortificat̄. eo ꝙ cū tales ꝓ
pter apostasiaʒ a fide iudex ciuilis
habet punire. ergo etiaʒ maleficas
fidem abnegantes cū abnegatio fi-
dei in toto vel in parte sit fundamē
tū maleficarū. Preterea licet in so
lutione dicat̄ ꝙ pro eodē apostasia
⁊ heresis sit capienda. adhuc tamē
ecclesiasticus iudex non se habꝫ de
eis intromittere: sed ciuilis. nam oc
casione questionis heresum nullus
debet populum cōmouere. sed pre-
ses debet ꝑ se prouidere. In auten.
de manda. princi. id est de mādatis
principum. colla. iij. §. neqꝫ occasi-
one vbi dicitur: neqꝫ occasione reli-
gionum heresumqꝫ questionis per
mittas alicui prouinciā cōmouere.
aut aliter quadam preceptione in-
iungi prouinciā cui presides. ſʒ ipse
prouidebis cum cōpetenti vtilita-
te fiscalibus ⁊ que alia sunt perscru
tari et non permittere aliquid fieri
circa nostras preceptiones occasio
ne religionum. Patet ex his ꝙ de
expugnante fidem nullus debet se
intromittere nisi preses. Preterea
si cognitio iudicum ⁊ punitio taliū
maleficaruʒ non spectaret totaliter
ad ciuileʒ iudicem. quomodo leges
de his tribus se intromittere pos-
sent. Nam. C. de maleficis. l. nemo.
l. culpa. l. nullus. omnes illos quos
vulg⁹ maleficos vocat: capitali pe-
na subijcit. ⁊. c. l. militi. bestijs obijce
re decernit qui magica arte vite in-
nocentum insidiatur. Item ꝙ que-
stionibus ⁊ tormentis ad interro-
gandum subijci debeant. ⁊ ꝙ ad eo
rum accusationeʒ quilibet admitti
debeat. ⁊ ꝙ nullus fidelium sub pe-
na exilij et amissione omniū bono-
rum cū eis participat: cum multis
alijs penis annexis. que legenti il-
las leges occurrunt. E contrario ve
ro et pro veritate legum doctores

talium maleficarũ punitionẽ in ecclesiasticum iudicẽ possunt retorq̃re vt simul copulatiue habeant cognoscere ꝛ iudicare. et hoc sic probatur. In crimine canonico preses cum metropolitano habet discernere ꝛ non. metropolitanus per se sed adiuncto preside. pater in auten. de man. princi. §. si vero canonicũ sit quod queritur. vna cũ metropolita no ꝓuincie hoc disponere ꝛ decernere prouidebis. siue aliq̄ quidã dubitant. glosa. id est in fide. quo casu solus cognoscet. siue alij quidã glosa. tunc episcopus cũ preside. scꝫ cognoscet ꝛ cause deo dare amabileꝫ ꝛ decibilem terminũ. qui ꝛ decenter orthodoxam custodiat fidem. ꝛ indemnitatẽ procuret fiscalibus. et nostros sbiectos seruet inuiolatos. glo. id est eos nõ corrumpat in fide. Preterea ꝓnceps secularis licꝫ puniat pena sanguinis. non tamẽ per hoc iudiciũ ecclesie excludit. cuius est cognoscere ꝛ diffinire. immo necessario presupponit. vt patꝫ. C. de summa trinit. ꝛ fi. catho. l. j. in fine. et extra de here. c. ad abolendã. ꝛ. c. vergẽtis. ꝛ. c. excõmunicamus. j. et ij. immo eadẽ pena est ꝛ ſm leges. ꝛ ſm cano. vt ptꝫ. C. de hereticis. l. manicheos. ꝛ. l. arriani. vñ ꝛ ad eos pertinet ꝑcipue insimul ꝛ non diuisim talium punitio. Preteres sicut leges decernunt clericos a proprijs iudicibus emendari et nõ a temporalibus seu secularib⁹. eo q͛ crimen ecclesiasticum in eis censetur. ita ꝛ maleficarum crimẽ cum sit partim ciuile ꝛ partim ecclesiasticum propter damna temporalia et fidẽ quã violant. Ideo ad vtriusq̃ partis iudices pertinet ad cognoscendũ iudicandum ꝛ puniendũ. Et fortificatur ratio i auten. vt clerici apud ꝓprios iudices. §. si vero. coll. vj. vbi dicitur. Si vero ecclesiasticum sit delictum egens castigatione ecclesiastica ꝛ mulcta. deo amabilis episcopus hoc discernat nihil cõmunicantibus clarissimis ꝓuincie iudicib⁹ neq̃ enim volumus talia negocia omnino scire ciuiles iudices cum oporteat talia ecclesiastice examinari ꝛ emendari animas delinquentiũ per ecclesiasticam mulctam: ſm sacras ꝛ diuias regulas quas ꝛ nostre sequi non dedignantur leges. Hec ibi. Unde ꝛ per oppositũ crimen mixtum ab vtrisq̃ est puniendum. Respõsio cum principalis intentio nostra in hoc opere sit ab inquisitione maleficarum q̃tum cuꝫ deo fieri posset: nos inq̃sitores partium superioris almanie exonerare suis iudicibus ad puniendũ relinquendo. et hoc ꝓpter negocij arduitatem. dum tamen indemnitate fidei ꝛ saluti animarũ non eo minus prouideretur. quare ꝛ ꝑsens opus aggressi sumus. ipsis iudicibus modos cognoscendi diffiniendi et sententiandi reliquẽdo. Ideo ad ostẽdendũ q͛ episcopi contra maleficas in multis procedere possint: etiam seclusis inquisitoribus. licꝫ ipsi episcopi sine tẽporali et ciuili iudicio: vbi punitio transit in vindictã sanguinis non ita procedere valeant. expedit certas opiniones aliorum inquisitorum in diuersis regnis hispanie in medium deducere. et illas salua eorum semper reuerentia: cuꝫ sub ordine vno predicatorum militanus. infringere vt eo clarior i singulis habeatur intellectus. Est ita

q eorum opinio q omnes malefici sortilegi diuinatores nigromātici. et breuiter sub quocunq genere diuinationū existant: et qui fidem sacram semel susceperunt: et professi sunt iudicio inquisitorum subiaceant taliter vt in tribus que notant in capi. multorū querela. in princi. de here. in clemen. nec inquisitor sine episcopo. nec episcopus sine inquisitore procedere habeat. Licz in quibusdam alijs vnus sine altero procedere valeat. si cui placet capitulu legat et inueniet. vnū autem e tribus est sententia diffinitiua ad quā vnus sine altero nō debet procedere. et hoc vbi prefati heretici sunt habēdi Addunt insup blasphemos. et quocunq modo demones inuocātes. et excōicatos qui in excōicatione stetissent per annū animo contumaci in causa fidei vel etiā in nō causa fidei sub certis casibus et plura alia includunt. per que auctoritas ordinariorū nimis eneruat. et nobis inquisitoribus ampliora onera imponunt minus securi corā tremendo iudice qui vtiq districtam a nobis super cōmissi officij exiget rationē. et quia eorū opinio non infringit. nisi eorum fundamentū sit annullatum. Ideo notandū q principale fundamentum per glosatores canonū et precipue super ca. accusatus. et §. sane. et super verba heresim sapiant manifeste accipitur. fundant insup se super dicta theologorū: Tho. Alber. Bonauen. in. ij. senten. dist. vij. Ex his spēaliter aliq expedit recitare. Nam vbi ca. dicit vt in argumento pmo deductū est q inqsitores heretice prauitatis de sortilegijs et diuinationibus se non debent intromittere nisi heresim sapiant manifeste dicunt q sortilegi vel diuinatores sunt duplices: scz artificiales et hereticales. et primi dicunt meri diuinatores quia videlicz mere ex arte agunt. de quibus etiam loquit. ca. ex tenore. ex. de sortilegijs. vbi dicit q Vdalricus presbyter cū quodā infami hoc est diuinatore. dic glo. ad secretū locum perrexit nō ea intentione vt demonē inuocaret quasi dicat quia hoc fuisset hereticū: sed vt cū inspectione astrolabij furtū quoddā inueniret quasi dicat q est mera diuinatio vel sortilegiū. Secundi vero hereticales dicuntur diuinatores qui in eorū arte demonibus aliquem honorē latrie vel dulie impendūt: qui diuinando futura pdicere conātur: vel aliquid simile qd heresim sapiat manifeste exercent: et tales iudicio inquisitorū sicut et alij heretici subiacent. Et q hec sit mens ca. probat per canonistas glosantes verbū saperent. Nā Jo. an. super alle. ca. accusatus et ver. saperent: dicit ita saperēt sicut est circa aras ydolorū nephariàs pces emittere. sacrificia offerre demōes cōsulere eorūq respōsa suscipe: vel assōciāt sibi pter sortes exercēdas hereticos: vel faciūt pdicta cū sanguine vel cū corpe xpi vel in sortibus vt possint habere responsa: puerū rebaptisant vel his similia. Ad eundē sensum allegant Archi. sup eo. c. et §. sane. et sup eodem verbo saperent. Item alligant Jo mo. Raymundū: Guilhel. de mtōe Laudu. Itē probant per determinationem ecclie ex consilio acquirensi. xxvj. q. v. episcopi: vbi huiusmodi mulieres superstiose infideles nominan

tur cū dī vtinā hee sole in sua perfidia pīssent: ꝛ pfidia in xpiano dicit heresis. Unde inquisitorū hereticorū iudicio sunt subiecti. Probāt in sup ꝑ theologos. Primo ꝑ sanctū Tho. in. ij. sententiarū distinctōne viij. vbi querit vtꝝ vti auxilio demonis sit peccatū vbi inter alia hec vba dicit super illud. Esa. viij. Nunquid non populus a deo suo requiret visionē. In omibus in quibus cōplementū operis ex vtute demonis expectat est apostasia a fide ꝓpter pactū initū cū demone vl' verbotenus si inuocatio intersit vel facto aliquo etiam si sacrificia desint Ad idem allegant Albertū in codē suo scripto ꝛ distinc. Itē Petrū de tarāthasia. Itē petrū de bona ventura nouiter canonizato: qui tamē nō petrus nominatur cū fuerit ve- rū nomē suū. Item Alexandrū de ales. Et Guidonē ordinis carmelitaꝝ qui omēs dicūt ꝙ demones inuocātes sunt apostate ꝛ ꝑ ꝯsequēs heretici. vn̄ inquisitorū heret:corū iudicio subiecti Sed ꝙ pfati inquisitores ꝑ hec ꝛ ꝑ quecūqꝫ ab eis allegaca nō possunt sufficiēter ꝓbare quin etiā pfati sortilegi ꝛc. iudicio ordinarioꝝ seu epoꝝum seclusis inquisitorib⁹ possunt subiacere: et ꝙ inqsitores a taliū diuinatoꝝ nigromanticoꝝ seu etiā maleficoꝝ se possunt exonerare: nō ꝙ illi inquisitores male faciūt inquirendo sup tales vbi epi non inquirūt: in quo casu potius inquisitores illi sunt cō- mēdādi sic ꝓbatur. Inquisitores nō habēt se intromittere nisi super crimē heresis: ꝛ cū h̄ oportet ꝙ illō crimen sit manifestū. Patet ꝑ frequenter alle. ca. accusatus. ꝛ. §. sane

Quo stante tunc iterum arguitur cū quis aliqua cōmittit que absqꝫ vicio heresis cōmittere potest: quātūcunqꝫ illa sunt grauia ꝛ enormia adhuc nō est vt heretic⁹ iudicādus licet sit puniendus ex quo sequitur ꝙ vbi quis nō est iudicandus vt hereticus: ſ; vt malefactor puniēdus inquisitor non se debet intromittere: sed debet talem iuxta tenorē canonis suis iudicibus ad puniendū relinquere. Quo iterū stante sequitur ꝙ omia inducta per glosatores canonistas: ꝛ theologos: vt demones inuocare: eis sacrificare. ꝛc. vt supra tactū est nisi ex vitio heresis processerint. inquisitores non se debent intromittere sed suis iudicib⁹ vt supra relinquere. Quo iterū stāte: cum prefata sepissime sine vitio heresis fieri possunt. in quo casu talia facientes non sunt vt heretici: aut condonandi: subscriptis probatur auctoritatib⁹ et ratiōibus. Nā ad hoc ꝙ aliquis sit proprie hereticus quinqꝫ requirūtur. Primū est vt sit error in ratione. Secundū est ꝙ error ille sit circa ea que sunt fidei vel contra veritatem determinationis ecclesie in his que pertinent ad fidem vel bonos mores et necessaria ad cōsecutionē vite eterne. Tercīū est ꝙ error talis sit in illo qui catholicā fidem professus est alias enim esset iudeus vel pagan⁹ non hereticus. Quartū est ꝙ talis error in eo fidem suscepit sit taliter ꝙ aliquā veritatem de christo confiteatur pertinentem ad diuinitatē vel humanitatē: alias si totum discrederet esset apostata. Quintū est vt talem errorem pertinaci voluntate et obstinata eligat ꝛ sequatur.

⁊ quod de heresi ⁊ heretico sic sum pto. ca. alle. accusatus. ⁊ verbum sa perent intelligatur: glosas tamē ca nonistarum nō reprobando: sed sal uando: sic probat. Nam ꝙ primuȝ requiratur. scilicet error in intelle ctu: hoc notum est omnibus per cō munem regulam. Duo requirūtur vt quis dicatur hereticus: vnū ma teriale. scilicȝ error in ratione: alte rum formale. scilicȝ pertinatia i vo luntate. Patet ⁊ per Augustinum Hereticus est qui nouas ⁊ falsas opiniones aut gignit aut sequitur. Ratio etiam adest quia heresis est species infidelitatis: ⁊ infidelitas est in intellectu subiectiue: sicut ⁊ fi des sibi cōtraria ⁊ opposita habēt fieri circa idem. Quo stante factuȝ vel opus quodcunqȝ sine errore nō facit hereticum: vtputa si quis for nicatur aut mechatur: licet agat cō tra veritatem que dicit non mecha beris: ex hoc non est hereticus nisi credat vel opinetur fornicari esse li citum. Et ratio est quia quandocū qȝ aliqua duo necessario requirunt ad constitutionem alicuius: defici ente altero eorum impossibile est il lud esse: quia dato opposito ꝙ sine illo possit esse: iam nō necessario re quireretur ad constitutioneȝ illius: sicut quia ad constitutionē domus necessario requiritur fundamentū paries tectū: ideo altero deficiente nō habetur domus. Sic ergo quia ad heresim constituendam requiri tur error i intellectu necessario: nul lum factū absolute sine errore in in tellectu facit hereticuȝ. Et propter hoc nos inquisitores germanie di cimus cū beato Antonino in scda parte summe sue hanc materiā per tractātis ꝙ baptisare imagines ad orare demones eis thurificare: con culcare corpus xpi in luto: ⁊ omnia huiusmodi que sunt valde horrēda peccata: nisi sit error in intellectu nō faciunt hominē hereticū. Et iō si quis faceret ista: vtputa baptisa ret imaginem nō male sentiens de sacramento baptismi: nec de eius effectu nec credēs istum baptismū esse aliquid. nec habere effectum ex vi sua sed facit hoc propter aliqueȝ finem facilius assequendū a demo ne cui querit ꝓpter hoc cōplacere: ita ꝙ aliquo pacto implicito vel ex presso illud agat vt demon sibi vel alicui faciat qḋ petit ꝟm ꝙ caracte ribus ⁊ figuris ꝟm artes magicas ab hoibus demones pacto expsso vel tacito inuocant ad desideria eo rū explenda: dūmodo nō petant a demone qḋ sit supra facultatē eius nec ꝗtum ad potētiā: nec ꝗtuȝ ad cognitionē: sic scȝ ꝙ nō male senti at de ptāte aut cognitiōe demonis sicut eēnt illi q̄ crederent ꝙ demon possit necessitate liberꝛ arbitriū ho minis vel illi q̄ crederent ꝙ demon oīno ex tali pacto ⁊ in oēm euentū ꝗtumcūqȝ a deo nō pmissus possȝ facere qḋ petūt: vel q̄ crederent ꝙ posset scire alterā partē futuri con tingētis: vel effectū aliquē facere q̄ est ꝓprius soli deo: tales eīn non est dubiū ꝙ haberēt errorē i intellectu ⁊ male de ptāte demonis sentirent et ꝑ cōsequēs suppositis aliis cōdi tōibus q̄ reqrunt ad heresim eēnt heretici ⁊ ordinarioꝝ simul ⁊ inqsi torū iudicio subiecti. Sȝ si ex cau sis pdictis facerēt nō male sentien tes de baptismo ⁊ aliis pdictis pro ut communiter fit: eo ꝙ ipso facto

Malefici ⁊ nigromantici cum sciunt ipm diabolū esse inimicū fidei ⁊ aduersariū salutis iam cogunt in eorum cordibus sentire magnā vim esse in fide: ⁊ qz nulli falsitati subiacere potest cui pater mēdacij tantū preesse noscit. Ideo licz talia faciētes peccarent grauissime: nō tū essent heretici. Et ratio est: quia nō male sentiunt de sacramēto: licz eo male ⁊ sacrilege vtamur: vn̄ sunt magis sortilegi qz heretici: et de numero illorū de qbus ait c. accusatus. ptendit nō subiacere iudicio inquisitorum cū non manifeste sapiant heresim: imo vix occulte ⁊ qsi nullo modo. Et eodē modo de adorantib⁹ demonē ⁊ sacrificātibus ei: qz si hoc faciunt credētes diuinitatem esse in demonibus vel credētes qz cultus latrie sit eis exhibendus: vel qz oino ex exhibitiōe talis cultus assequāt qd reqrunt a diabolo nō obstāte dei phibitiōe seu etiam pmissiōe tales cēnt heretici. Sed si ista faciūt non ita sentiētes de demōe: sz vt aliq pacto cū demōe facilius p ista exequātur ab ipo quod intendūt. tales nō sunt heretici ex natura rei licz grauit peccēt. Et quidē p maiori declaratiōe sunt aliq obiectiōes mouende. Nā obstare videt qz fm iura symoniacus nō est heretic⁹. vt. j. q. j. qsquis p pecuniā: ⁊ tū nō hz errorē in intellectu. Nam symoniacus nō est hereticus pprie sz large propter quandā silitudinē: qa exquo vēdit vel emit sacra ita agit ac si estimaret donū grē pecunia posse possideri fm Tho. Sz nō hoc estimando sicut cōiter accidit nō est hereticus quia nō hoc credit sz bene verū eēt si hoc crederet scilz donum gratie posse pecunia possideri. Item obstare videtur qd dicitur de hereti. quicunqz. ⁊ alle. c. accusatus: qz adorans hereticum est hereticus. Sz grauius peccat qui adorat demonē qz qui adorat hereticum: ergo ⁊c. Item qui iudicandus est vt hereticus videtur esse hereticus: quia iudicium debet sequi rei veritatē: sed talis iudicandus est hereticus. Nō ecclesia nō pōt iudicare nisi de his q patent: occultorum em̄ cognitor est deus ⁊ iudex. dist. xxxiij. erubescāt. Sed ea q sunt i intellecu nō pūt patere nisi ex factis extrinsecis visis vel pbatis: g talis faciens talia est iudicād⁹ heretic⁹. Preterea impossibile vr qz aliqs faciēs talia. s. cōculcādo corpus xpi ⁊ hmōi: nisi male sentiāt de corpe xpi: probat hoc qa impossibile est maliciā esse in volūtate: quin sit error in intellectu: cuz ⁊ fm phm omis malus est ignorās seu errās. cū g talia faciētes habeāt maliciā in voluntate: ergo habēt errorē in intellectu. Rñdetur ad ista. Et pmo sup pmū ⁊ terciū qz coincidunt. Duplex est iudicium. s. dei q videt interiora hoim q nō pūt iudicare de interiorib⁹ nisi p exteriora: vt argumentū fatet terciū. Modo ille qui iudicat vt hereticus iudicio dei est vere hereticus ex natura rei Deus em̄ nullū iudicat hereticū nisi habentē errorē fidei in intellectu Sed ille q iudicatur hereticus iudicio hoim nō oportet qz sit hereticus ex natura rei: sz qz fecerit tale factū p quod appareat ipm male sentire de fide: ⁊ p cōsequens iuris presumptiōe hereticus reputatur. Et si queratur An ecclesia habz statim iudicare tales qui sic adorāt demo

nes vel baptisant imagines hereti-
cos et punire sic hereticos. Respon
siones nota. Primo quod ad discernē
dū illud magis pertinet ad canoni
stas quam theologos. Canoniste dicēt
iuris presumptione hereticus reputa
tur et vt hereticus est puniendus.
Theologus dicet primo iudicio sub
correctione sedis apostolice quod non
quantū est ex natura rei quicquid sit
iuris presumptiōe. Et ratio potest eē
ista: quia quicunque aliquis effectus
dependere potest ex duplici causa:
nunquam ex natura rei. ex illo effectu
pōt iudicare precise altera causa. Cū
igitur iste effectus quod est adorare de
monē vel eius auxiliū ad malefican
dū postulare imaginē baptisando:
vel infantē viuū offerendo vel occi
dendo vel aliud huiusmodi possunt pro
cedere ex duplici causa. scz vel cre
dendo demonē adorandū et sibi sa
crificandū et imagines capere sacra
mētales effectus: vel quia aliquo pacto fa
cto cū demone facio vt facilius ob
tineā quod volo a demone in his que
nō sunt supra facultatē suam vt su
pra tactū est nō debeo statim iudi
care ex tali effectu precise alterā cau
saz. scz quod hoc faciat vt male sentiēs
de fide. Unde quādo cōstat de hu
iusmodi effectu vlterius inquirendū
est de causa et si ex errore et peruersita
te fidei hoc fecit iudicādus est here
ticus et iudicio inquisitorū cum ordi
narijs subiacebit. Sz si ex alia cau
sa ē iudicādus vt sortilegus et vilis
simus peccator. Alia responsio ad
nostrū propositū quicquid sit ex om
nibus dictis et allegatis constat quod
omnes diuinatores et malefici qui iu
dicant heretici iuris presumptiōe: et
nō ex natura rei ordinariorum iudicio
et nō inquisitorū subiacent: nec pro falli
inquisitores aliorū regnorū per allega-
tiones canonū et glosatorū se tueri
possunt. eo quod tales demonibus sa-
crificantibus et adorātibus iudicāt
hereticos iuris presumptione et non
ex natura rei. Textus autez dicit quod
debeāt sapere heresim manifeste. i.
sapere intrinsece. et ex natura rei: et
sufficit nobis inquisitoribus hereti
cis ex natura rei infectis se intro-
mittere alios suis iudicibus relin-
quendo. Et quia dictuz est quod inqui
rendū est de causa vtrū ex errore fi-
dei hoc fecerit vel nō. vtrunque hoc faci
le erit. Nā sicut habitus fidei cogno-
scitur per actū fidei qui est credere
et cōfiteri ea que sunt fidei. et habitus
castitatis per caste viuere: ita eccle-
sia potest iudicare aliquē hereticuz
inquirendo si habet actū discernē-
di seu male sentiendi de aliquo arti
culo fidei. Sic etiam malefica que
fidem in toto vel in parte abnega-
uit vel corpus xpi vilissime tracta-
uit homagiū prestitit vtrū huiusmo-
di ad cōplacendū demoni tantū fe
cerit. immo si in toto abnegauit eti
am corde iam iudicabit vt aposta-
ta. et deficiet quarta conditio que ha-
bet cōcurrere ad hoc vt quis proprie
dicatur hereticus. Et si huic deter
minationi obijcit bulla et cōmissio
nobis ab Innocentio octauo facta
vbi malefice iudicio inquisitorum
subijciunt. Respōdetur per illa nō
excluditur quin et dyocesani etiam
vsque ad sententiam diffinitiuā con-
tra eos procedere possint per illa an-
tiqua iura vt dictum est: cū hec bul
la potius in parte sollicitudinis no
bis inquisitoribus tradita sit: quaz et
ope quantum possumus cū dei adiuto

rio exhibemus. Unde ⁊ primū ar
gumentū non suffragatur inquisi-
toribus illis: sed potius contrariū
concludit cū tales simoniaci tantū
modo iuris p̄sumptione censentur
heretici de quibus ordinarij ꝑ se iu
dicare possunt: irrequisitis inquisi
toribus. imo nec inquisitores de si
moniacis vel aliis se intromittere ha
bent ⁊ pari ratione de alijs qui tan
tū iuris presumptōne heretici iudi
cantur. Nam contra episcopos scis
maticos ꝓcedere non possunt ⁊ p̄-
latos alios supiores vt patet in. ca.
inquisitio nis de here. li. vj. vbi sic
dicit. Inquisitores heretice prauit-
tatꝭ ab apostolica sede seu alijs qui
buslibet deputatꝭ de huiusmodi cri
mine inquirere contra eos vt ne-
queunt aut eius pretextu ꝓcedere
contra eos: nisi in litteris cōmissio
nis sedis apostolice ꝙ hoc possint
contineatur expresse. Si tamen in
quisitores ipi epōs vel alios supe-
riores prelatos sciuerint vel inuene
rint circa crimen herescos commi
sisse aut eos de huiusmodi diffama
tos existere vl' suspectos id tenebū
tur sedi apostolice nunciare. Ad se
cundū similiter patet ex prehabitꝭ
responsio: Nam adorans hereticū
est tūc hereticus si adoret ipm: cre
dens esse adorandū seu honorādū
ꝓpter suā doctrinā ⁊ opinionē. Si
aūt honorat ipsum ꝓpter aliqđ tēpa
le sine aliquo errore fidei in intelle
ctu nō est ꝓprie hereticus: sed iuris
fictione vel p̄sumptione seu simili
tudinarie: quia agit sicut male sen
tiret de fide sicut ille quem adorat
vnde nec inquisitorū iudicio subia
cebit. Ad terciū patet ex premissis:
quia licet iudicatur ab ecclesia vt

hereticus ꝓpter facta extrinseca vi
sa et probata: non tamen sequit ꝙ
semꝑ sit heretic⁹ ex natura rei: sed
iuris p̄sumptione sic reputatur. vn
de et in illo casu inquisitoꝝ iudiciū
subterfugit quia non sapit heresim
manifeste. Ad qnartū dicēdum ꝙ
falsum p̄supponit: qꝛ non est possi
bile ꝙ aliquis cōculcet corpus xp̄i
absqꝫ hoc ꝙ male sentiat vel peruer
sitatē fidei habeat de corpore xp̄i:
quia potest hoc facere sciens se pec
care ⁊ credens firmiter ibi esse cor-
pus xp̄i. Facit tamen hoc vt place
at demōi et facilius obtineat quod
vult ab eo. Et licet oīs malus erret
nō tamen errore intellectus qui est
heresis seu errans male sentiēs de
his que sunt fidei: sed de his q̄ sunt
virtutis alicuius cuius cōtrariū in
vicijs operatur. Et tm̄ de p̄mo prin
cipali quod ad heresim ꝓprie sum-
ptū requiritur ⁊ sm̄ ꝙ iudicio iqui
sitorum debet hereticus subiacere.
Nec obstat si dicatur tamē etiā cō-
tra diffamatos: aut suspectos leui-
ter vehemēter aut violenter de here
si: ⁊ qui nō videtur sapere heresim
manifeste inquisitor pōt ꝓcedere.
Respōdetur inquirere potest ⁊ ꝓce
dere suꝑ tales inquantū sunt suspe
cti aut diffamati de heresi ꝓprie di-
cte de q̄ etiā nunc loquimur vt sepe
tactū est que habet errorē in intel-
lectu: ⁊ alia quatuor sequētia anne
xa: quorū scdm̄ est vt talis error sit
circa ea q̄ sunt fidei vel cōtra verita
tē determinatiōis ecclesie in his q̄
pertinēt ad fidē ⁊ bonos mores et
necessaria ad consecutōez vite eter
ne. Si em̄ error sit de his que non
pertinēt ad fidē: puta ꝙ credat qs
solem non maiorē terra ⁊ huiusmo

di nõ est pīculosus error. Error aūt ꝯtra sacrā scripturā ꝛ articlos fidei ꝯtra determinationē ecclie vt supra est heresis arti. xxiiij. q.j. hec est fides. Itē quia determinatio dubiorū circa fidē pertinet principaliter ad ecclesiā et precipue ad pontificē summū xp̄i vicariū. Petri successorem vt expsse dicitur. xxiiij. questione. j. quotiens. Et cōtra determinationē ecclesie nullus doctor vel sanctus suā sententiā defendit vt dic Tho. 2a 2e. Nec Hieroni. nec Augusti. nec alius. Sicut ergo asserēs pertinaciter cōtra fidē est heretic9: ita ꝛ cōtra determinationē ecclesie in his que pertinent ad fidem ꝛ necessaria ad salutē pertinaciter asserens est hereticus. Ipa em̄ ecclesia nunq̄ errasse in fide pbatur vt dicitur. xxiiij. questiōe. j. a recta. ꝛ alijs ca. Signāter aūt dicit quia asserēs contra determinationē ecclesie nō simpliciter: ꝫ in his dumtaxat que pertinent ad fidem ꝛ salutē est hereticus. Nam in alijs contrariū sentiens nō est hereticus: sic ꝙ ius non potest seperari ab vsu in rebus vsu cōsumptibilibus: quod declarauit ꝛ determinauit Johannes. xxij. in extraua. ad cōditorē. Ubi dicit: cōtradicentes huic sententie esse contumaces ꝛ rebelles ecclesie non hereticos. Terciū quod requiritur est ꝙ error sit in illo qui catholicā veritatē est pfessus. Si quis em̄ nunq̄ esset pfessus fidē xp̄ianā nō esset ꝓprie hereticus sed simpliciter infidelis vt iudeus ꝛ gentilis qui foris sunt. Unde Aug9. de ci. dei. Uidens dyabolus genus humanū a cultura ydolorū ꝛ demonū liberari hereticos mouit qui sub vocabulo xp̄iano doctrine resisterent xp̄iane. Oportet ğ ꝙ error sit in illo qui in baptismo suscepit fidem xp̄ianam ad hoc vt sit hereticus. Quartū qđ requiritur est ꝙ talis error sit in eo qui fidē suscepit taliter ꝙ aliquā veritatē de ipo cōfiteatur pertinentē ad diuinitatē vel hūanitatē. Si em̄ nullā veritatē penitus confiteretur magis ꝓprie apostata q̄ʒ hereticus censeretur. Sic Julianus apostata et distinguitur vnū ab altero. licet aliquādo vnū sumat ꝑ alio. Sub hac cōditione reperiūtur certi qui interdū egestate ꝛ molestijs varijs afflicti corpus ꝛ animā tradūt dyabolo et fidē abnegāt dūmodo in eorū necessitatibus: ꝛ ad possidendū diuitias ꝛ honores dyabol9 eis assistat. Nouimus certos nos inquisitores ꝛ post aliq̄s penitētes: qui vtiq̄ absq̄ errore fidei in intellectu: quantūmodo ꝓpter cōmoda temporalia talia cōmiserunt: vnde nec heretici ꝓprie nec iterum apostate ex corde ꝛ Julianus: licet magis apostate censentur. Ex corde vero apostate si nolūt resilire vt heretici impenitentes tradētur curie seculari. Si aūt velint recipiūtur ꝑut heretici penitētes iuxta. c. ad abolendā §. presenti. de here. li. vj. Cōcordat Raymūdus. ti. de apostat. c. reuertentes. vbi dicit. Ut reuertētes ab apostasie perfidia cū fuerint heretici tanq̄ reuertentes ab heresi sunt recipiēdi. Et hic sumit vnū ꝑ alio vt ꝑus tactū est. Et subdit. Illi vero qui metu mortis fidē abnegant: hic tu accipe q̄ ꝓpter comodū tꝑale dyabolo fidem abnegāt ꝛ erroribus nō credūt: licʒ iure heretici nō sint: nota hic ꝙ nō sunt ꝓprie here-

tici. Subdit: postq̄ non habent in mēte errorē. Judicio tamē ecclesie q̄ habet p exteriora de interioribus iudicare heretici habēdi sunt: nota hic iuris fictionē: et si reuertātur vt penitētes heretici recipiendi sunt. Nō eni metus mortis est metus cadēs incōstantē virū ad fidē xpi ab negandā: sic et tu accipe ppter commoda tpalia. Unde cōcludit Sanctius est mori q̄ abnegare vl' vesci ydoloticijs vt dicit. Aug⁹. et recitat xxxij. q. iiij. Simile iudiciū de maleficis fidē abnegantibus esset vt ibi resilire vellēt reciperētur vt penitētes absq̄ hoc q̄ curie seculari relinquerētur: oībus tamē modis ad gremiū ecclesie recipiuntur vbi petūt: et curie seculari si nō tradūtur relinquūtur: et hoc ppter dāna tpalia illata prout in modis sentētiandi patebit: et oīa p̄fat⁹ ordinari⁹ exequit: ita q̄ etiā inquisitor suas vices illi cōmittere pōt in hoc dūtaxat casu apostasie: sec⁹ est in alijs casibus sortilegorū. Quintū quod requiritur ad hoc vt quis pprie sit hereticus est vt talē errorē firmata volūtate et obstinata eligat et ptinaciter sequat opiniōes. Unū fm Hierony. heresis ab electione est dicta Et ideo fm Aug. nō qui falsas opiniones gignit vel sequit: sed qui ptinaciter defendit hereticus est censendus. Unde si quis nō pertinaci malicia sentiret aliquid cōtra fidē: sed ignorātia paratus corrigi si q̄s sentit falsum ostēdetur sibi esse cōtra fidē vel sacrā scripturā vel det erminationē ecclesie. xxiiij. q. iij. dixit apostolus. Et ideo ipse Aug⁹. dicebat. Errare potero heretic⁹ nō ero quia scz paratus corrigi cū sibi fuerit ostensus error. Et cōstat q̄ quotidie int doctores circa diuina sunt varie opiniōes et aliquādo cōtradictorie ita q̄ necesse est alteram esse falsam: et tamē nulla earū reputat falsa donec per ecclesiā fuerit determinata arg. xxiiij. q. iij. q̄ in ecclesia Ex quibus oībus concluditur: q̄ pbare maleficos subiacere iudicio inquisitorū vel etiā alios quocūq̄ modo demones inuocātes p dicta canonistarū sup alle. verbū saperēt in. ca. accusatus cōprehensum non sufficiēter probatur cū tales ab eis heretici iudicātur quadā iuris fictione: nec etiā p dicta theologoꝝ: cū et ipi tales nominant apostatas verbo vel opere: non autē mente et corde: de quo errore verbū saperent p̄tendit. Et licet iudicantur vt heretici nō tamē ppter hoc sequitur q̄ episcopus sine inquisitore nō possit ad sententiam diffinitiuā cōtra eos pcedere aut carceri ad penam deputare aut tormētis exponē. Immo in casu quo hec decisio non videat sufficere ab hoc vt nos inquisitores simus a maleficarū inquisitione exonerati: nolumus tamen h̄ via iuris exigere: cū vices nostras in his dumtaxat super sententiam ferendam ipsis dyocesanis cōmittere possumus Hoc eni habetur in capitl'o. multoꝝ in principio de hereticis in clemen. Ubi sic dicitur. Multorū querela et infra vt negotiū inquisitionis huiusmodi eo psperetur felici⁹: quo deinceps eiusdem labis indago solertius diligentius et cautius peragetur ipsum tā per dyocesanos episcopos q̄ p inquisitores a sede apostolica deputatos oīi carnali odio vl' timore aut

huiusmodi cōmodi temporalis affectione semotis decernimus exercere: sic q̄ quilibʒ de p̄dictis sine alio citare ⁊ arestare seu capere ac tute custodie mancipare ponēdo in cōpedibus ⁊ manicis ferreis: si eiusdē fuerit super quibus faciendū ipsiꝰ conscientiā oneramus: nec non inquirere contra illos de quibus pro huiusmodi negotio ſm deum ⁊ iusticiā viderit expedire: duro tamen tradere carceri qui potius ad penā q̄ʒ ad custodiā videatur vel tormentis exponer e illos aut ad sententiā procedere contra eos. ¶ Episcopus sine inquisitore aut inquisitor sine dyocesano aut eius vel episcopali sede vacante capituli super hoc delegato si sui ad inuicem copiam habere valeant infra octo dierū spacio postq̄ʒ inuicē se requisiuerit nō valebit: et si secus presumptū fuerit nullum sit ⁊ irritū ipso iure postsequitur ad nostrū ꝓpositū. Verū si episcopus vel eius seu capituli sede vacante delegato cū inquisitore aut inquisitor cum altero eorundē propter premissa nequeant aut noluerint personaliter conuenire pōt episcopus vł eius seu capituli sede vacante delegatus inquisitori ⁊ inquisitor episcopo vł eius delegato seu sede vacante illi qui ad hoc fuerit per capitulum deputatus super illis committere vices suas vel suas significare per litteras consilium ⁊ consensum. ¶ Ex quo patet q̄ licet in quinq̄ʒ casibus vnus sine altero in tribus vero minime procedere possit. quia tamē vnus alteri vices suas committere potest presertim quo ad sententiam ferendā. Ideo ⁊ nos hoc per presentes facere decreuimus aliis inquisitoribus in suis limitibus remanētibus. Ad argumenta ergo respondendo patet ex premissis ad sex p̄ma argumenta ꝓ inquisitoribus militātia decisio. q̄ eorum inquisitioni malefici ⁊ sortilegi nō videnẗ subiici. Ad alia autem argumenta ꝓ dyocesanis in casu quo ⁊ ipsi a maleficarum inquisitione se exonerare vellent. ⁊ ciuili iudicio relinquere. Patet q̄ nō possunt hoc eadeʒ facilitate quo inquisitores facere. quia in crimie heresis iuxta. c. ad abolēdam. ⁊. c vergētis. ⁊. c. excōmunicamus vtriq̄ʒ. extra de heretici. Judicis ecclesiastici est cognoscere ⁊ iudicare. ⁊ iudicis secularis exequi ⁊ punire. vbi sententia transit in vindictam sanguinis. Secus vbi ad alias penas penitētiales. Videẗ etiam q̄ in heresi maleficarum. licet nō in aliis heresibꝰ etiā ipsi dyocesani suas vices ad agnoscenduʒ ⁊ iudicandum in foro ciuili cōmittere valeat. Tum vt in argumentis tangiẗ hoc crimen maleficarum nō est mere ecclesiasticum. immo potius ciuile ꝓpter damna que inferuntur temporalia. Tum etiam q̄ꝛ leges speciales in punitionem maleficorum quo ad omnē viā punitōis edite cernunẗ. Videẗ deniq̄ʒ q̄ hec via plurimū in exterminiū maleficarum deseruiret. ⁊ in maximū releuamē ordinariorum corā tremēdo iudice sup districtū examē qd̄ exigeẗ cū teste scriptura iudiciū durissimū his q̄ p̄sunt iminet. Et ſm hāc differētiā ꝓcedemus videlʒ q̄ iudex secularis cognoscere ⁊ iudicare pōt vsq̄ʒ ad sniam diffinitiuā ad pniaʒ quā ab ordinariis recipiet. Secus sup sanguinem quā ꝑ se ferre pōt.

Ut ergo iudices tā in foro ecclesiastico q̄z ciuili modos cognoscēdi iudicādi ⁊ sententiandi semp in promptu habere valeant. cōsequenter circa tria principaliter ꝓcedenduz erit. Primo qs modus inchoandi processum fidei Secūdo quis modus cōtinuandi. Tertio qs modus terminādi ⁊ sententiādi in hac materia maleficarū Circa primum qnq̄z difficultates. Prima qs inter tres modos procedendi q̄ in iure tangūtur sit magis cōpetens. Scđa de nūero testium. Tercia an possint cōpelli ad iurandum. Quarta de cōditione testium Quinta an inimici capitales ad testificandū admittunt. Secūda ps cōtinet questiones vndecim. Prima qualiter testes sunt examinādi. ⁊ q̄ semp qnq̄z psone debēt esse presentes. Item qualiter malefice sint interrogāde generaliter ⁊ pticulariter. ⁊ erit sexta in ordine libri: cum nūerus mutatur eo vt lector facilius reperiet materiā optatā. Secunda varia dubia declarat sup responsiones negatiuas. ⁊ qn̄ sit incarcerāda ⁊ quādo pro manifeste deprehensa in heresi maleficarū. Tercia de modo capiēdi maleficas. Quarta de duobus q̄ post captionē faciēda sunt iudici ⁊ an deponentiū nomina sint ei manifestāda ⁊ defensiones cōcedende. Quīta q̄liter defensiones cū deputatiōe aduocati sint cōcedēde. Sexta q̄d faciet aduocatus cū sibi testiū nomia non publicant. ⁊ vbi inimiciciā capitalē allegat corā iudice. Septima qualiter iudex inimiciciā capitalē inuestigare habz. Octaua de his q̄ iudex habet aduertere anteq̄z delatā tormētis exponat. Nona de modo sentētiandi ad questiōes ⁊ tormēta. Decima sup tormenta cōtinuāda et q̄liter sint sint tormētande ⁊ de cautelis ⁊ signis cōtra maleficiuz taciturnitatis. Undecima sup finales interrogationes ⁊ cautelas a iudice obseruādas. Tercia pars cōtinet p̄mo questiōes tres quas iudex debet aduertere ⁊ ex q̄bus ois sn̄ia diffinitiua dz ꝓcedere. Prima an sup examē cādētis ferri possit sentētiari. Secūda de mō quo ois sentētia est ferenda. Tercia ex q̄bus suspitionibus potest iudicare. ⁊ qualit super vnāquāq̄z suspitionē dz sententiare. Demū sup vltimā partem de viginti modis sententiādi. q̄rū tredecim sunt cōes sup omnē heresim reliq̄ spāliter sup heresim maleficarū. ⁊ quia locis suis patebūt causa breuitatis hic nō assignātur.

Questio prima super modum inchoandi processum.

Queritur ergo p̄mo qs sit modus cōpetēs ad inchoādū processum fidem cōtra maleficas. Rn̄det Cū inter tres modos q̄ tangunt. extra de accu. denun. ⁊ inquisitio. ⁊ p̄mus est quādo aliqs accusat aliquē de crimie heresis vel fautoria coraz iudice offerēdo illō se ꝓbaturū ⁊ inscribit se ad penā talionis nisi probet. Et secūdus modus quādo aliquis denūciat aliquez. ita tamē nō q̄ offert se probaturū nec vult facere partez. sed dicit q̄ denūciat zelo fidei. vel ratione sententie excōmunicatiōis late p ordinariuz vel eius vicariū. aut rōne pene tp̄alis quam secularis iudex contra non denun-

cisantes. Et tercius modus per inquisitionē. hoc est quādo non est aliquis accusator vel denūciator. sed fama laborat in aliqua ciuitate vel loco quod sint malefice. et tūc iudex habet nō ad instantiā partis sed etiā ex officio procedere. Ideo aduertendū quod primū modū procedendi iudex non libenter admittat tum quia non est in causa fidei vsitatus nec etiam in causa maleficarū qui sua maleficia occulte exercent. tum etiā quia est accusanti multū periculosus propter penā taliōis qua plecteretur vbi in probatione deficeret. tum etiā quia est multū litigiosus. Incipiat processum per citationē generalē affigendo illam ad valuas ecclesie perrochialis vel pretorij per moduz qui sequitur. Cum nos vicarius talis ordinarij aut iudex talis domini totis nostris affectibus inhiantes ac ex omibus nostris precordijs affectantes pplm xpianū nobis cōmissum in vnitate et serenitate catholice fidei confoueri ac ab omi peste prauitatis heretice visceraliter elongari Iccirco nos iudex prefatus. cui ex iuncto officio hec incūbunt. ad gloriam et honorē recolendi nominis Iesu xpi et ad exaltationē sancte fidei orthodoxe ad depressionem hereretice prauitatis precipue in maleficis vniuersis et singulis cuiuscunque cōditionis status. Hic nota. Si ecclesiasticus iudex inquirit addat ordinis religiōis aut dignitatis existant qui sunt infra terminos huius ciuitatis aut circa illā aut oppidi ad duo miliaria. ad quorum noticiā peruenerint hec mandata ecclesiasticus iudex adiungat Auctoritate qua fungimur in hac parte in virtute sancte obediētie ac sub pena excōmunicationis precipimus et mandamus ac mandādo requirimus et monemus quatenus infra. xij. dies proxime cōputandos. Hic secularis iudex modo suo mandabit et penis eis cōsuetis quorum primos quatuor pro primo et reliquos quatuor primis quatuor immediatos pro secūdo. et vltimos quatuor pro tercio termino peremptorio Ac trina monitiōe canonica assignamus. nobis reuelant si quis scit vidit audiuit aliquā esse personā hereticā et maleficā diffamatā vel suspectā et in spāli talia practicantē que in nocumentū hominū iumentorū aut terre frugū. et damnū reipublice cedere valeāt. quod si nostris antefatis monitis et mandatis nō paruerit cum effectu premissa infra taxatū terminū non reuelando sciat se Iudex ecclesiasticus addat excōmunicationis mucrone percussum. Secularis iudex addat penas temporales. Quā excōmunicationis sententiā in omnes et singulos taliter vt predicitur cōtumaces prefata nostra monitiōe canonica preeunte et eorum obedientia requirente. nunc vt ex tunc et tunc vt ex nunc ferimus in his scriptis. absolutionē haruz sententiarū nobis tantūmodo reseruandū. Cōcludit iudex secularis modo suo Datū. etc. Nota insuper super secundū modū quod cū vt dictum est secūdus modus procedēdi et processum fidei incipiendi est per modū denunciationis vbi denuncians non offert se probaturū nec vult facere partē. sed dicit quod denunciat ratione sentētie excōmunicationis late. vel zelo fidei et propter bonū reipublice. Ideo secularis iudex hoc debet in sua citatiō

ne generalr aut pmissa monitōe spe cificare. q nemo estimet se penalez fieri etiā si in probatione defecerit. quia nō offert se vt accusans sed vt denūciās. Et tūc qz plures cōparebunt ad denunciandū iudici: notare debet iudex vt procedat mō qui sequitur. Primo habeat notariū et duas honestas psonas siue sint clerici siue layci. vl' si notarius nō posset haberi tūc loco notarij sint duo viri ydonei. Hoc eīn tangit in ca. vt officiū. §. ver. li. vj. vbi ita dicit Verū quia in causa graui crimine cū multa oporteat cautela procedi. vt in reos sine vllo proferatur errore dure ac digne seueritas vltionis Volumus et mandamus vt in examinatione testiū quos recipi super hoc crimine pdicto ipmqz contigētibus oportuerit. adhibeatis duas religiosas et discretas personas. Hic Archi. in glosa possunt intelligi persone honeste: siue sint clerici siue layci. Sequitur in quarum presentia per publicam si cōmode habere potestis personaz aut per duos viros ydoneos fideliter eoz depositiones testiū describantur. Nota ḡ q his psonis adhibitis mādet denuncianti iudex q det in script' vel saltē dicat verbo et tunc notari' seu iudex incipiat processum p modum qui sequitur.

In nomine domini amē. Anno a natiuitate dn̄i etc. tali die talis mēsis in presentia mei notarij et testium infra scriptoz talis de tali loco et talis dyocesis vt supra cōparuit personaliter in tali loco corā honorabili iudice et obtulit eidem cedulam tenoris sequentis. inseratur tota. Si autē non per cedulam sed verbo ponatur sic. Cōparuit etc. et denūciauit idem q talis de tali loco diocesis talis asseruit et dixit q sciret h vel q fecerit talia nocumenta sibi vel alijs personis. Quo facto in cōtinenti faciet iurare ipm denunciātem modo cōsueto. vel ad quatuor dei euangelia. vel super crucem erectis digitis tribus et duobus depressis in testimoniū sancte trinitatis et damnationē anime et corporis de dicenda veritate super denūciatis et prestito iuramento interrogabit eū. Unde scit esse vera que denunciauit et si vidit vel audiuit. Si dicat se vidisse aliqua vtputa quia ibi repertus tali hora tempestatis vel qz tetigit iumentū vl' qz intrauit stabulū. interrogabit iudex vbi eū vidit et quando et quotiens et per quē modū et qui erant psentes. Si dicat q nō vidit sed q audiuit. Interrogabit eū a quibus audiuit et vbi et quādo et quotiens et quibus psentibus audiuit. formādo articulos de quolibet predictoz singulariter et diuisim. et notarius seu scriptor ponat totum in actis seu in processum immediate post predictā denunciationem cōtinuando sic. Qua quidē denunciatione vt pmittitur facta. ipse inquisitor incōtinenti fecit iurare ad quatuor dei euangelia etc. vt supra. ipsum denunciantē de dicenda veritate super denunciatis. et interrogauit eundē vnde et quomodo ea que denunciauerat nouerat vel suspitionē hebeat esse vera. Respondit. quia vidit vl' audiuit interrogauit vbi vidit vel vbi audiuit et dixit q tali die talis mēsis talis anni in tali loco. Interrogauit. quotiēs vidit vel audiuit etc. et formentur arti-

culi vt dictũ est ⁊ totũ ponat in ꝓcessu ⁊ specialiter interrogabitur. q sciũt cũ eo in tali causa ⁊ q possunt scire. Quibus omĩbus sic peractis vltimo interrogabitur si denunciat mala volũtate odio vel rancore. vel obmittat aliqd fauore. ⁊ amore vel alias denũciat rogatus vel subordinatus. Et postremo iniungetur ei virtute iuramenti prestiti tenere secretũ quicquid sibi dixit. vel per iudicem sibi dictũ fuit. ⁊ ponetur totum in precessu ⁊ in actis ⁊ omĩbus expletis ponat paulo infra Acta sũt hec in tali loco tali die talis mensis ⁊ tali anno inpresentia mei notarij vel scriptoris adiũcto mihi tali in vigorem officij tabellionatus. ⁊ taliũ testiũ ad hoc vocatorum ⁊ rogatorũ

Tercius modus ꝓcessum incipiendi qui etiã est cõmunis ⁊ vsitatus mod9. ⁊ cũ hoc secretus esset vbi null9 accusator vel denunciator se offerret sed fama laboraret in aliq ciuitate vel loco de aliqua malefica ⁊ etiã tali et ꝓpter famã iudex absq citatiõe generali de qua supra seu monitione ex officio procedere vellet. eo q talis clamor frequens perueniret ad aures eius. tunc iterũ inchoare potest ꝓcessum in ꝑsentia ꝑsonarũ vt supra

In nomine dñi amẽ. Anno a natiuitate dñi tali die mẽse tali seu mẽsibus talibus. Ad aures talis officialis aut iudicis talis loci peruenit pluries fama publica referẽte ac clamosa insinuatione ꝓducente q talis de tali loco dixit vel fec talia ad maleficia pertinentia ↄtra fidem ac cõem vtilitatẽ reipublice. ⁊ ponat totũ put fama laborat. Et paulo infra. Acta sunt hec die tali mẽsis talis de anno tali in ꝑsentia testiũ talium vocatorum ⁊ rogatorũ ⁊ mei notarij talis auctoritate seu scriptoris vigore tali. Sꝫ anteq̃ secũda pars inchoetur videlicet qualiter huiusmodi ꝓcessus est continuandus ꝑmittẽda sunt aliqua super testes examinãdos quot in numero esse debeant ⁊ cuius conditionis.

Questio scda de nũero testiũ.

Quia dictuz ẽ in secũdo modo de dictis testium qualiter inscribi debeant. scire numerum ⁊ conditionẽ illorum opus est. Queritur vtrum iudex duorũ testiũ legitimorũ nõ singulariũ possit licite aliquã de heresi malificarũ condemnare. vel plures q̃ duo necessario requirãtur. et dicuntur testes singulares quando in dictis sunt parciales. concordãt tamen in substantia seu effectu rei. vt si diceret maleficiauit mihi vaccã alter puerũ. concordarent in maleficio. Hic aũt queritur vbi testes non sunt partiales sed omnino cõcordant. Et respõdetur: q q̃uis videãtur sufficere duo testes de iuris rigore: quia regula est q in ore duorũ vel trium stat omẽ verbũ: tamen de iuris equitate nõ videntur in hoc crimine duo sufficere: tũ ꝓpter criminis immanitatẽ. In criminibus enĩ ꝓbationes debent esse luce clariores. ff. de ꝓbationibus. si autem Et heresis ꝑcipue talis inter maiora crimina enũerat Et si dicat q in hoc crimine sufficiũt leuiores ꝓbationes: qr leui argumẽto qs detegit. C. de here l. ij. Leui argumento recedẽdo a iudicio catholice religiõis ⁊

tramite hereticā se facit. Rādet verū est ad psumendū: nō aūt ad condemnādū: tū ꝓpter iuris ordinis in hoc crimie detruncationē. In h eñ ordo iudiciarius in fauorē fidei detruncat: q2 nec delatus videt testes iurare: nec etiā sibi publicātur vbi posset eis graue periculū imminere. vt in. c. statuta. de here. li. vj. propter qd delat⁹ nō pōt diuinare ꝫ tenet ipse iudex p se ⁊ ex officio de testiū inimicicia ꝗquirere: q2 excludūtur: vt infra patebit. ⁊ etiā si deposuerūt cōfuse de cā sciētie eos iterū interrogare: qd pōt facere extra de testi. per tuas. ⁊ ff. de q̄stionibus re peti. nā q̄ntomagis via defendendi delato subtrahit: tanto magis incūbit iudici sollicitudo diligentius inquirendi. Ubi ergo inuenirent duo testes ꝯcordes ⁊ legitimi cōtra quē q̄s nec ex hoc vellē eū de tāto crimine cōdemnare: ꝫ purgationē si eēt diffamatus indicere vl ꝓpter vehementē suspitionē q̄ orit ex dict̄ duorū testiū facere eū abiurare vel q̄stionare seu sniam differre: non eñ videt tutū ad vocē duoꝝ testiū hominē bone fame de tāto crimine cōdēnare. Secus si fuerit male fame. De hoc Archi. plenius. in. c. vt officiū. §. versi. in pnci. de here. li. vj. super vbo testiū. ⁊ in. ca. fidei. In fine glose illius ca. Et Jo. an. ibidē. In ca. etiā excōicamus. itaq3. ex de here. §. addicimus di. ꝙ faciat eps iurare tres vl pulres boni testimonij viros de dicēda vitate: si sciuerint in prochia tales hereticos ibi esse.

Item p idē ꝙ si q̄rit. Utrū iudex p testes singulares solū vel saltē cū infamia posset iuste de tali heresi aliquē condēnare. Respondet ꝙ nō: nec p testes singulares solū: nec etiā cū infamia. ex de testi. cū literis: psertim cū in criminibus ꝓbatiōes debēt esse luce clariores vt supra patuit: ⁊ in hoc crimine nemo sit ex psumptione dam nandus. extra de presump. litteras. ergo tali indicit purgatio ratiōe infamie. ⁊ abiuratio rōne suspitionis vehementis que cōsurgit ex dictis testiū. tamen vbi testes sunt singulares concordant tamen in substantia facti ⁊ euidentia facti cōcurrūt. tunc iudicis ꝯscientia ibi oneratur ex indirectorio habet questio quotiens possint testes examinari.

Questio tercia.

Quod si queritur. Utrū iudex testes possit cōpellere ad iurādū de dicenda eidē in causa fidei seu maleficarū veritatē. Et etiam pluries eos examinare. Rādetur ꝙ sic: presertim ecclesiasticus iudex vt supra patuit in. c. vt officiū. §. versi. Et ꝙ testes cogendi sunt in causis ecclesiasticis veritatez deponere medio iuramēto extra de testi. cogē. c. peruenit. al's testimonium nō valebit. Et extra de hereti. ca. excōmunicamus itaq3. §. addicimus. dicitur: ꝙ archiepiscopus vel episcopus parrochiam in qua fama fuerit hereticos habitare circūeat ⁊ ibi tres vel plures boni testimonij viros: vl etiam si expedire videbit totā vicinā iurare cōpellat. ⁊ sequit infra. Si q̄ vo ex his iuramenti religionē obstinatione damnabili respuētes iurare forte noluerint ex hocipso tanq̄ heretici reputent. Quod autez plures possit examinari Ita dicit archi. in

ca. vt officiū. §. verū. sup ver. testiū. vbi dicit sic. Inquisitor hic autē iu dex debet esse sollicitus vt si testes cōfuse deposuerūt. et de causa scien tie minus plene requisiti fuerūt q iterato cū eis inquirat. Naz hoc de iure fieri potest. extra de testi. cogē dis. vt supra tactū est. et ff. de questi onibus repeti.

Questio quarta de cōditōe testiū.

Questio super conditiones testiū. Nota q excōmunicati. Itē par ticipes et socij criminis. Item infa mes et criminosi serui contra dños admittunt ad agendū et testificādū in causa fidei quacūq. Itē sicut he reticus cōtra hereticū ad testifican dum admittit. ita maleficus contra maleficū. in defectū tamē aliarū pro bationū et semp cōtra et nō pro. vxor etiā et filij et familiares cōtra et non pro. ar. p. c. filij. de here. li. vj. et h' io q2 eorū testimoniū est magis efficax ad probandū. De primis patet in ca. in fidei. de here. ibidē. In fidei fauorē cōcedimus vt in negocio in qsitionis heretice prauitatis excō icāti et participes vel socij criminis ad testimoniū admittāt in defectu aliarū probationū cōtra hereticos credētes receptatores fautores et de fensores eorū si ex verisimilibus con iecturis et ex numero testiū aut psō narū tam deponentiū q eorū cōtra quos agit et deponit qlitate aut a lijs circūstantijs sic testificātes nō falsa dicere psumāt. De periuris quā do psumit qd deponunt zelo fidei. patz in. ca. accusatus. §. licet. vbi su pra. vbi dī. Licet vo periuri et post pe nitētiā repellant. si tn hi q coram et infra. si ex manifestis indicijs appa ruerit tales nō aie leuitate aut odij fomite seu corruptiōe pecunie s3 ze lo fidei orthodoxe dictū suū vellēt corrigere ac nō que prius tacuerāt reuelare in fauorem fidei nisi aliud obstiterit stari debet tam cōtra se q reliquos attestatiōibus eorundem. Et q infami et criminosi et serui cō tra dños admittunt. Archi. in. c. al lega. accusatus. in. §. licet sup vbo exceptū dicit ita. Tanta ē labes cri minis heresis q ad ei' actionē etiā serui aduersus dños suos et quilibz criminosus. etiā infames aduersus quēlibet admittūtur. vt. ij. q. vij. §. huic opponitur.

Questio quinta an inimici capi tales ad testificandū admittātur.

Si vero queri tur. Utrū iudex inimicos capitales alic' delati pos sit in tali cā ad testificādū seu agen dū admittere cōtra illū. Rndem' q nō. Unā arch. vbi supra. Nō tn intel ligas q in hoc crimie inimic' capi talis admittit ad actionē. iij. q. v. c. ij. et de symo. licet heli. in fine. de h' etiā satis notat hosti. in sum. de ac cu. §. qs possit. sed q dicunt inimi ci capitales. Nota q q2 solū ratōne inimicitie qs repellit et nō quecūq repellit s3 capitalis intelligit. quia mors inter eos est de facto illato vl fuit intētata seu ea q sunt ad mortē inductiua aut via vel vulnera gra uia et letalia sunt secuta. et silia q ad puersitatē et malignitatē agētis cō tra passum iudicāt manifeste. pp̄ter qd psumit q sicut intentauit cōtra istū mortē corpalem p illū modū. s. vulnerādo. intentaret etiaz p istum

crimen heresis imponēdo. ⁊ sic vo-
luit ei auferre vitā vellet auferre fa-
maʒ quare tales inimici capitales a
testimonio legitime exponūt. Alie
vo inimicicie ꝑsertim graues ⁊ put
etiā faciliter mulieres ad inimiciti-
as cōmouētur. ⁊ si nō repellūt tota
liter tamē dictū eorū debilitant ali
qualiter vt nō sit plena fides eorū
attestatiōib⁹ adhibēda. sed cū aliis
adminiculis ⁊ aliorū testium dictis
possunt plenā facere probatiōnē ꝑ
sertim vbi iudex delatū interrogat
An ne putet se habere inimicū. qui
tale crimē ad mortē sibi ex inimici-
tia imponere auderet. si dicet ita in
terrogabit que illa sit ꝑsona. ⁊ tunc
iudex aduertet si illā personā ꝺ qua
suspitio est ꝙ ex inimicitia deposue
rit denotauit. In tali eñ casu vbi iu
dex etiā de cā inimicitie ꝑ alios ho
nestos informat. ⁊ alia adminicula
nō occurrūt ⁊ alioꝝ testiū dicta po
terit secure talē testeʒ repellere. Si
vero delata ꝑsona dicet. Nō spero
aliquē talem hr̄e inimicū licet inter
dū brigas cū mulieribus habuerim
vel si dicet habeo inimicū. ⁊ nō ex-
pressit debite sed quendā aliū q̄ for
tassis nō deposuit. tunc dicta talis
testis etiā si alii dicerēt ꝙ cā inimi-
citie deposuisset. iudex tñ nō debet
repellere sed ad plenā probationeʒ
cū aliis āminiculis cōseruare. Repi
untur q̄plures minus ꝓuidi ⁊ cir-
cūspecti qui hmōi depositiōes mu
lierū refutare ⁊ ānihilare querūt di
cētes illis standū nō esse eo ꝙ sepis
sime cū rixose sint ex inuidia depo-
nere solēt. Hi qr ignorāt astutias ⁊
cautelas iudicū loquūtur ⁊ iudicāt
vt ceci de coloribus. de quib⁹ astu-
tiis in. xi. ⁊. xii. qōne patebit.

Secūda pars qualiter processus
est cōtinuād⁹ questio sexta. Et qua
liter sunt testes examinādi in ꝑsen-
tia quatuor aliarū personarū. ⁊ qua
liter delata ē interrogāda dupliꝛ.

Iam nunc se-
xto querit qualiter proces
sus hmōi aduersus malefi
cas in cā fidei sit cōtinuādus. Cōsi
derādum est primo ꝙ qr in cā fidei
ꝓcedit sūmarie simpliciter ⁊ ꝺ pla
no ⁊ absq̄ aduocatorū ⁊ iudicioruʒ
strepitu ⁊ figura vt pʒ. c. statuta. li.
vi. qualiter etiā ista verba intelligā
tur pʒ extra de ver. sig. c. sepe con-
tingit in cle. vbi dicit. Sepe cōtin-
git ꝙ causas cōmittim⁹ ⁊ in eoꝝ ali
q̄bus simplr ⁊ de plano ac sine stre
pitu ⁊ figura iudicii ꝓcedi mādam⁹
de quoꝝ significatiōe verboꝝ a mul
tis contēdit ⁊ qualiter ꝓcedi debe-
at dubitat. Nos aūt dubitationem
hmōi q̄tum est nobis possibile de-
cidere cupiētes hac in ꝑpetuū vali-
tura cōstitutiōe sancimus. vt iudex
cui taliter cām cōmittimus necessa
rio libellū nō exigat. litis cōtestatiō
nem non postulet tpe feriarū ob ne
cessitates hoīm indultarū a iure ꝓ-
cedere valeat. amputet dilationem
materiā litis q̄tū poterit faciat bre
uiorē exceptiōes appellatiōes ⁊ di
latiōes frustratorias repellēdo. par
tiū aduocatorū ⁊ procuratorū con-
tentiones ⁊ iurgia. testiūq̄ supfluā
multitudinē refrenādo. nō sic tamē
iudex litem obruat. qn ꝓbatiōes ne
cessarie admittent. citatiōnē vo ac
protestatiōnē iuramenti de calum-
nia siue de dicenda veritate ne veri
tas occultet per cōmissiōneʒ huius
intelligimus nō excludi. hec ibi. Et

qr pcessus vt visum est supra. est tri pliciter incipiendus. qr vl ppter in stantiam accusatoris. vl ppter zelū denunciatoris. vl ppter clamorē fa me laborantis. ꝛ pcessus q̄ fit ad in stantiam ptis accusantis iudex in hac materia nō dꝫ acceptare cū ma leficarū facta opere demonū occul tant. nec accusator p euidentiam fa cti sicut in alijs criminalib⁹ pcede re ꝛ se defendere pōt immo cōsule re debet accusatori ꝙ amoueat ver bū accusationis ꝛ ponat denuncia tionis. ꝛ hoc ppter accusatoris gra ue piculum. Ideo sup secundū mo dū q. ꝛ vsitatus ꝛ similiter sup ter ciū in quib⁹ pcedit ꝛ non ad instā tiam partis. Notandū ꝙ qr dictuꝫ est in pcedentib⁹ ꝙ iudex specialit debet interrogare denunciantē qui sciunt cū eo in tali causa ꝛ q̄ pñt sci re. Ideo iudex faciet citari illos te stes quos denuncians intimauit. ꝛ q̄ magis videnť scire in facto: ꝛ scri ptor cōtinuabit pcessum scribēdo sic. p⁹q̄ attendens ipse iudex denū ciata sibi hereticalia antedicta fore ex sui natura esse talia ꝛ tamgrauia q̄ non possunt nec debent cōniuen tib⁹ oculis tolerari. cum cedant in o'pprobriū diuine maiestatis ꝛ tam fidei catholice ꝙꝫ reipublice detri mentū. descendit ad se informādū ꝛ ad testes examinandū p modum q̄ sequit.

Interrogatoria sup testes.

Talis testis de tali loco cita tus iurat⁹ et interrogatus si cognoscit talē exprimen do nomen delati. Et dixit ꝙ sic.

Item interrogat⁹ de cā cognitio nis ꝛ dixit ꝙ p eo ꝙ vidit ꝛ locut⁹ est sibi pluries. Uel sic vel al's quia fuerunt socij ꝛ exprimenť cause co gnitionis. Item interroga. de co gnitiōis tpe. ꝛ dixit ꝙ sunt decē an ni vel tot. Item interrogatus de fama illius ꝛ presertim ad ea q̄ sunť fidei. Et dixit ꝙ quo ad moralia est homo bone fame vel male. Qn̄tū au tem ad ea que sunt fidei dixit ꝙ est fama in tali loco ꝙ practicat aliqua contra fidem vt maleficus. Item interrogatus q̄d est fama. ꝛ dixit.

Item interrogatus si viuit vl au diuit talem talia facientē ꝛ dixit.

Item interrogat⁹ vbi audiuit di ci supradicta. ꝛ dixit ꝙ in tali loco.

Item interrogat⁹ in quoꝝ p̄sen tia. ꝛ dixit ꝙ illoꝝ.

Item interrogat⁹ si ex sua cōsan guinitate aliqui ppter maleficia fu issent dudum incinerati vl suspecti habiti: ꝛ dixit:

Item interro. an cū suspectis ma leficis habuit familiaritatē: ꝛ dixit.

Item interrogat⁹ de modo ꝛ cau sa ꝙ dicta fuerūt. Et dixit ꝙ ea de causa ꝛ tali modo.

Item interrogat⁹ si videt sibi ꝙ talis dixit seu fecerit trufatorie seu recitatorie seu animo indeliberato: vel potius assertiue ꝛ animo deli berato. Et dixit ꝙ credit ꝙ fecerit supradicta iocose ꝛ trufatorie seu re citatiue ꝛ nō animo sic credendi vl assertiue.

Item interrogat⁹ de causa credē tie hmōi. Et dixit ꝙ credit p eo sic qr ille q̄ dicebat ridēdo dixit. Et de istis est multū diligenter inquiren dum. qr nonunꝙꝫ dicunt aliqui reci tando alioꝝ verba vel trufando vel cōferendo vt alios alliciant vel in citent. lꝫ etiam interdum asserendo vel affirmando.

Item interrogatus si hec deponit odio vel rancore seu dimittit amore vel fauore. Et dixit quod etc. Et sequitur iniunctum est sibi tenere secretum. Acta sunt hec in tali loco die tali in presentia talium testium vocatorum et rogatorum. et mei notarij seu scriptoris. Ubi semper aduertendum quod in tali examine ad minus persone quinque debent presentes esse. s. iudex inquirens testis vel denuncians. Respondens vel ipse delatus postea comparens Tercius est notarius seu scriptor. vbi deest notarius et tunc adiungat sibi alium honestum qui duo supplebunt vices notarij vt supra tactum est. et hoc apostolica autoritate qua tunc in illo actu fungunt. vt supra in ca. vt officium. de here. li. vj. Et duo honesti viri tanquam testes eorum que deponuntur Item aduertendum quod testis citatus debet etiam esse iuratus. i. vt prestet iuramentum modo quo supra de dicenda veritate. alias false inscriberet citatus et iuratus. Consimiliter examinent alij testes. Quibus examinatis. Si iudex videat factum esse probatum plene: vel si non plene tamen esse maxima inditia et suspitiones vehementes. Et nota quod loquimur non de leui suspitione que ex leuibus conjecturis oritur. sed quod multum diffamata est super maleficia puerorum iumentorum etc. Et sic iudex si timet de fuga delati vel delate faciet eum capi. si autem non timet de fuga faciat eum citari. Et siue capiatur siue non prius faciat iudex eius domum improuise scrutari et cuncta scrinia aperiri et in angulis pixides et omnia instrumenta tolli que reperiunt. Et sic constituto iudex collectis his de quibus est delatus et de his de quibus est per testes conuictus vel habitus suspectus formet interrogatoria super illis ac inquirat habito secum notario etc. vt supra. prestito prius corporali iuramento ad quatuor dei euangelia de dicenda veritate tam de se quam de alijs. Et hoc per modum qui sequitur conscribant etiam singula.

Interrogatoria generalia super maleficam aut maleficum. Et est primus actus.

Talis de tali loco delatus iuratus super quatuor dei euangelia corporaliter tacta tam de se quam de alijs dicere veritatem. et vnde interrogatus vnde est seu vnde originem traxit. Et respondit quod tali loco talis diocesis.

Item interrogatus qui sunt eius parentes si sunt viui vel mortui. Et respondit quod viui in tali loco vel mortui in tali. Item interrogatus. vtrum naturali morte vel incinerati. et dixit quod tali. Ubi nota quod hoc fit quia vt plurimum vt in secunda parte operis patuit malefice proprios infantes demonibus offerunt aut eos instruunt et communiter tota progenies existit infecta Et vbi deponentes affirmassent et ipsa negaret iam esset suspecta.

Item interrogatus vbi fuit nutritus. et vt in pluribus conuersatus et dixit quod in tali loco vel tali. Et si videat quod mutauit locum proprium quia forte mater non fuit suspecta nec aliquis ex parentela. et tamen conuersatus in alieno et presertim in locis in quibus consueuerunt malefice vigere interrogabit sic. Item interrogatus quare mutauit sue natiuitatis locum et se transtulit ad commorandum in tali loco vel talibus. et dixit quod ex tali causa Item interro. si in dictis locis vel alibi audiuit loqui de materia ma-

leficarū puta q tempestates cōcita
te vel iumēta maleficiata ⁊ vacce li
quore lactis priuate ⁊c. de tali mate
ria de qua est delata. ⁊ si dicit q sic.
Interrogetis. Itē intero. qd au-
diuit loqui. Et scribant singula que
dicet. Si autē negat ⁊ dicit se nihil
audiuisse tūc sic. Item interroga
si credit maleficas esse ⁊ q talia pos
sint fieri que referunt vt tēpastates
cōcitare. iumēta inficere ⁊ homies
⁊ dixit. Et nota q malefice vt pluri
mū negāt prima fronte. vnde suspi
tio oritur magis q̄ si respōderent si
sint aut nō sint cōmitto superioribus
vnde si negāt tūc interrogētur.
Itē interro. qd ergo vbi cōburūt
tunc innocēter ꝯdemnant. ⁊ dixit.
Interrogatoria ꝑticularia super
eosdē.
Aduertat iudex q nō ꝓcra
stinet subsequētes interro
gatiōes sed indelate ꝓpo-
nat. Itē interrogatus cur cōmu-
nis ppl's eā timeret. ⁊ dixit. Itē
interrogatus an sciret se esse diffa
matā. ⁊ q odio hēt ⁊ dixit. Itē
interro. cur illi ꝑsone obiecit dicen-
do. tu nō trāsibis impune. Et dixit
Itē interrogat⁹ qd mali sibi fecissz
illa ꝑsona q talia verba in ei⁹ dam-
nū ꝓtulisset. ⁊ dixit. Et nota q hᵉ
interrogatio ē necessaria vt deueni
atur ad fundamētū inimicicie. q2 in
fine delata allegabit inimicitiā sed
vbi nō ē capitalis sed mō muliebri
cōcitata nō impedit. Hoc em ē ma-
leficarū ꝓprīū cōcitare aduersuz se.
vel vbis inutilibus aut factis. puta
q2 petit sibi ꝑstari aliqd. aut infert
ei damnū aliqd in orto ⁊ sic̄ia. ad hᵒ
vt occasiōz recipiāt ⁊ se manifestāt
in vbo vel in ope. quā manifestatiōz
habēt facere ad instantiā demonuz
vt sic peccata aggrauent iudicū dū
manēt impunita. Nota etiā q talia
faciūt nō in aliorū ꝑn̄tia vt si depo
nens vellet testes ꝓducere non ha
beret. Nota etiā q incitant a demo
nib⁹ vt a multis maleficis ⁊ post in
cineratis experti sumus. ita q ꝯtra
ipsarū voluntatē hn̄t incitare ⁊ ma-
leficiare. Itē interro. quō effect⁹
potuit consequi sup minas vt puer
aut iumentū tā cito maleficiaret. et
dixit. Itē interro. iterū ⁊ q̄re di-
xisti q nunq̄ deberet habere sanuz
diem. ⁊ ita factū est. ⁊ dixit. Itez
si oīa negat. interroget de alijs ma-
leficijs alijs testib⁹ illatis puta i iu-
mentis vel pueris. Item interro.
cur visa fuerit in cāpis vel in stabu
lo cū iumētis tangēdo put interdū
solēt facere. ⁊ dixit. Itez interro.
cur tetigit pueruz. ⁊ q postea male
habuit. ⁊ dixit. Itez intero. quid
egit in campis tp̄e tēpestatis. ⁊ sic
de multis alijs. Item vnde q cū
habeat vnā vaccam aut duas q pl⁹
abūdat in lacte q̄ vicine habentes
quatuor aut sex. Item cur manet
in statu adulterij aut cōcubina. licz
nō deseruiāt ad ꝓpositū tn̄ suspitio
nem generāt amplius q̄ sup ꝓbas
⁊ honestas delatas. Et nota q sepi
us sup articulos cōtra eam delatos
interrogāda est vtrū maneat in eo-
dez ꝓposito aut nō. Qua cōfessio
ne pacta ⁊ scripta siue ad par tē ne-
gatiuā siue affirmatiuā siue sub am
biguo scribat postea. Acta sunt hec
in tali loco ⁊c. vt supra.
Questio septima in qua varia du
bia declarant super p̄missa interro-
gatoria ⁊ responsiones negatiuas.
an delata sit incarcerēda. ⁊ quando

pro manifeste deprehensa in heresi maleficarum sit habenda. Et est actus secundus.

Q Uertur prio quid agendum si vt plurimũ cõtingit ꝑsona delata omia negat. Respondet. Judex habet circa tria attendere. s. super infamiã. super indicia facti. ⁊ sup dicta testiũ. si videlicet omia insimul concurrũt. aut non. si omnia insimul vt plurimũ etiã contingit eo ꝙ malefice statim ꝓpter forefacta in aliqua villa aut ciuitate infamãtur. indicia etiã facti sunt pre oculis. puta i pueris maleficiatis aut in iumẽtis que sepius inficiũtur aut lacte priuãtur numerus etiã testium est inscriptus qui licet sint singulares. puta quia vnus deposuit ꝙ puerũ sibi maleficauerit. alius vero iumentũ. terciꝰ vero sup infamiã. ⁊ sic de alijs. Tñ in substãtia facti concordãt puta in maleficijs. ⁊ ꝙ vt malefica sit inspecta. ⁊ isti testes licet nõ sufficiãt ad cõdemnãdum absqꝫ infamia vel etiam cum infamia. vt supra tactuꝫ est questione tercia. tamẽ cum indicijs facti posset ex his tribus insimul reputari. non vt suspecta vehementer aut violẽter de quibus suspitiõibus inferius declarabit. sed reputari vt manifeste deprehẽsa in heresi maleficarũ vbi videlicet testes idonei id est nõ ex inimicicia ⁊ sufficientes in nũero puta sex octo vel decẽ iurati cõcurrerẽt. ⁊ ꝯsequẽter deberet penis in. c. ad abolendã. § presenti. de here. subiacere. ⁊ c. excõmunicamꝰ. ij. ⁊ hoc siue crimen sit fassa siue nõ ⁊ hec sic probãtur. Nã qḋ dictũ est ꝙ vbi oia tria ꝑfata cõcurrãt tũc ꝓ manifeste deꝑhensa in heresi dꝫ reputari nõ est intelligẽdũ ꝙ necessario oia tria incurrere ꝫ ꝓbat sic per argumentũ a fortiori. Nã vnũqḋqꝫ ꝑ se inter illa duo que sunt iudiciuꝫ facti. ⁊ testiũ ꝓductio legitima põt reddere aliquẽ vt pro deprehẽso in heretica prauitate habeat. ꝗtomagis vbi ambe probatiões ꝑiter concurrũt. Nã iuriste vbi querũt quot modis de iure aliquis habet ꝓ manifeste deꝑhenso in heretica prauitate. Respondẽt ꝙ tribus vt notat berñ. in glo. ordinaria. in. c. ad abolendã. § ꝑñti. ⁊ ver. deprehensi. extra ḋ here. ⁊ tactũ est supra in qõne prima. in principio opis. s. facti euidentia. puta qꝛ publice ꝑdicauit heresim. hic autẽ ponimus indiciũ facti ꝓpter publicas minas quas intulit. Dicẽdo nunqꝫ sanos dies habebis vel simile ⁊ effectus fuit subsecutus. sequit vel legitima ꝓbatione per testes. vel tercio ex ꝓpria cõfessione. vnde si vnũquodqꝫ illorũ per se facit ⁊ reddit aliquẽ tanqꝫ manifeste suspectũ. quãtomagis insimul iungẽdo infamiã ⁊ indicia facti cuꝫ testiũ depositione. licet ibi dicatur euidẽs factum ⁊ hic indiciũ facti. ⁊ hoc est qꝛ dyabolus non manifeste opatur sed occulte. damna aũt ⁊ instrumenta maleficij que reperiũtur dãt indiciũ facti. vnde vbi euidens factũ in alia heresi solum sufficeret hic adiũgimus tria. De secũdo vꝫ ꝙ talis deprehẽsus licet negaret tñ iupta illa capitula esset puniendus sic ꝓbatur. Nã deꝑhensus facti euidentia vel per testes aut fatetur crimen vel nõ. si fatet ⁊ est penitẽs tradendus est brachio seculari vltimo supplicio feriẽdus. iuxta. c. ad abo-

lendaꝫ. vt supra. est carceri ꝑpetuo detrudendꝰ: iuxta. c. excōicamꝰ. ij. Si aūt nō fatet sed stat in negatiua est vt impenitens tradendꝰ potestati curie secularis animaduersione debita puniendꝰ. vt notat Hostien. in sum. ti. de here. qualiter deꝑhēdant. Sic ꝫ ꝯcludit ꝙ si iudex isto mō ꝓcederet sup interrogatoria ꝛ testiū depositiōes. cū vt dcm̄ est in causis fidei summarie simpliciter ꝛ de plano ꝓcedi pōt. ꝛ ipsaꝫ delatā carceri deputaret ad tempꝰ vel ad ānos plures. si forte post annum squalorībꝰ carceris depssa crimina fateret nō iniuste sed iuste ꝓcederet. Attamen ne videat sniam ꝑcipitare immo ḟm oēm equitatem ꝓcedere. qrit ꝗd ꝯ̄r agendū sit.

Questio octaua ꝛ ꝑcedenti annexa an sit incarceranda: ꝛ de mō capiendi: Et est actus tercius iudicis.

An vero super negatiuas responsiones malefica sit carceri ad custodiaꝫ mancipanda: vbi ꝑfata tria cōcurrunt. s. fama. indicia facti. ꝛ ꝓductiones testiū aut sub cautōne fideiussoꝝ dimittenda vt denuo citata respondeat. Responderi pōt ex tribꝰ opinionībꝰ. Primo eñ aliqꝝ sententia est ꝙ carceribꝰ sit mancipanda. ꝛ nullo mō sub cautione dimittenda. ꝛ hi innitunt rōni tacte i ꝑcedenti questione. qꝛ vicꝫ habetur ꝓ manifeste ꝯꝑhensa vbi illa tria concurrunt. Alij vo ꝙ ante incarceratione potest cautioni fideiussorū relinqui. ita ꝙ si fugam caperet ꝙ tunc ꝓ conuicta haberet. lꝫ post incarceratione sup negatiuas rn̄sio nes non sit cautioni vl̄ manu leuē relinquenda. quando vicꝫ illa tria cōcurrunt supra notata. eo ꝙ tunc non posset sententiari et plecti ad mortem. ꝛ hic innititur consuetudini. Tercij sunt qui dicunt ꝙ nō sit danda infallibilis regula. sed iudici sit relinquendū vt ḟm dicta testium ꝛ infamiā ꝑsone. ꝛ si indicia facti concurrunt tanto grauiꝰ discernat per modum patrie seruando et consuetudinem. concludentes ꝙ si non posset habere fideiussores notabiles ꝛ fortassis suspecta de fuga ꝙ tunc carceri mancipet. ꝛ hec tercia videtur rōnabilior. sic tamen ꝙ debitus seruet modus ꝗ stat in tribus. Primo vt domus eius quantum possibile est perlustretur sub ꝛ supra in omnibus angulis fossis et scrinijs. ꝛ siquidem famosa malefica existit. tunc absqꝫ dubio nisi prius sint ab ea occultata varia instrumenta reperiuntur. sicut supra tactum est. Secundo vt si habet ancillam aut consodales ꝙ ꝛ ille vel illa seorsum includantur etiam si nō sint delate. presumitur eas non latere secreta aliqua illiꝰ delate. Tercio ꝙ in capiendo si in domo ꝓpria capitur. ꝙ non detur ei spacium intrandi cameram. eo ꝙ tunc solent certa maleficia accipere ꝛ secum deferre pro taciturnitate procuranda. Ratione cuius incidit dubium. An modus capiendi maleficas qui ab aliquibꝰ obseruat vbi a famulis subito a terra eleuat ꝛ in sporta siue i spatulis ne terrā vltra tangat deferatur: sit licitꝰ. Respondēri pōtest ex canonistarū ꝛ quorundā theologorū sententia ꝙ licitū sit hoc triplici respectu. Primo qꝛ vt in questione

introductoria hui⁹ tercie partis patuit plurimoꝝ sententia. immo talium doctoꝝ quoꝝ dicta reprobare nemo audet. vt Hostiens. Goffre. est ꝙ licitū est vana vanis cōtundere. Experientia deniqꝫ immo ⁊ maleficaꝝ fassiones demonstrant ꝙ sepius ꝑ talē modū capte taciturnitatis maleficiū amiserūt immo ꝙ̄plures incinerande petentes vt saltem pede vno terrā tangere ꝑmitterent. dum eis fuisset denegatū ⁊ in fine scissitatū cur tn̄ terraꝫ tangere optassent. Responsum ꝙ si tetigissent seip̄as liberassent multis alijs fulminibus interemptis. Alia causa nā hocip̄m manifestū existit. vt i secunda pte operis patuit ꝙ in publica iusticia omnes vires maleficij frangunt quo ad p̄terita. ꝫ quo ad futura nisi de nouo ei a diabolo succurrat in maleficio taciturnitatis oīa crimina fatet. Dicam⁹ ergo iuxta apl'm. Quecunqꝫ verbo vl' opere agimus oīa in noīe dn̄i nostri iesu xp̄i fiant ⁊ siquidē innocēs fuerit hʒ captio non ei nocebit. Tercio respectu. q2 si ſm doctores licitum est ꝑ vana opa maleficia tollere. q2 in hoc cōcordant oēs lʒ discrepant in illo ꝙ illa vana nō debeant esse illicita. Vn̄ dictuꝫ Hostien. vbi dicit ꝙ licitū sit vana vanis cōtundere. glosat ab alijs. nota ꝙ dicit vanis: nō aūt illicitis. a fortiori licitū est maleficia impedire. ad quod impedimentū hic respectus habet et non ad aliqđ illicitū exercendum. Notat insuper iudex ꝙ est duplex incarceratio. vna ad penā vbi criminosi ponunt. Altera ad custodiam tm̄. ⁊ hec in pretorio fit. Et he due custodie notant in capi. multoꝝ querela. vt supra. vnde ad minus ad custodiam est incarceranda. si aūt leuia essent ꝑ quibus essent accusata: ita ꝙ nō esset infamata nec eēnt indicia facti in pueris ⁊ iumentis. tunc remittat ad domū. sed q2 familiaritatem habuit forte cum maleficis ⁊ nouit eoꝝ secreta. det fideiussores. quos si habere nō potest. iuramentis ⁊ penis astricta domum non exeat nisi vocata. ancille aūt ⁊ domestici de quib⁹ supra ad custodiam ⁊ nō ad penam detineant.

Questio nona quid agendū post captionē: ⁊ an deponētiū noīa sint ei manifestanda. ⁊ est act⁹ quart⁹.

Duo autē post captionē fiunt. sed qđ primū inter illa iudici relinquit. s. defensionū concessio. ⁊ i loco torture nō tn̄ ꝑ torturā examinatio. Primum nō dat nisi petierit. Secundū nō fit nisi pri⁹ ancille seu consodales si habuit in domo examinent. Procedam⁹ tamen ordine posito. Si delata dicat se innocentem ⁊ ꝙ false sit delata. ⁊ ꝙ libent velit tales accusatores inspicere et eos audire. tunc signum est ꝙ petit defensiones. Sed an iudex teneat ei deponentes manifestare ⁊ ad cōspectū eius presentare. Hic aduertat iudex ꝙ nullū illoꝝ tenet facere nec noīa manifestare. nec ad cōspectū p̄sentare nisi deponētes ꝑ se. et sponte ad hoc se offerunt. vt vicꝫ corū aspectib⁹ p̄ntent. ⁊ ea q̄ deposuerūt eis in faciē obijcere. ꝙ aūt non tenet iudex. ⁊ hoc ꝓpter periculū deponentiū ꝓbat. Nā lʒ diuersi summi pontifices diuersa senserūt. nullus tn̄ vnqꝫ sensit ꝙ iudex teneret i

tali cā delato noīa deponentiū manifestare nec etiā accusatoꝝ. lȝ h̄ nō ꝓcedimꝰ ꝑ modū accusationis. sed potiꝰ aliqui senserūt ꝙ in nullo casu liceret. aliq̄ vo q̄ȝ in aliquo. ¶ Tandem aūt Bonifacius octauꝰ statuit vt ptȝ in ca. statuta. §. inhibemꝰ. li. vj. vbi sic dicit. Inhibemꝰ tn̄ ꝙ si accusatoribꝰ vel testibꝰ in causa heresis interuenientibꝰ seu deponentibꝰ ꝓpter potentiā ꝑsonarū cōtra q̄s inq̄rit. videant ep̄s ⁊ inq̄sitor.

Nota tu ꝓ inq̄sitore ⁊ ep̄o iudicē quēcunq̈ ꝯ maleficas ꝓcedentē ex consensu ep̄i ⁊ inq̄sitoris. q̄ȝ idē est ⁊ vices suas cōmittere pn̄t vt in q̄stiōe introductoria patuit. vn̄ ⁊ tal' iudex q̄cunq̈ etiā secularis ꝓcedit ap̄lica auctoritate. ⁊ nō solū imperatoria. sequit. graue ꝑiculū iminere: si cōtingat fieri publicationē eorūdē ip̄oꝝ noīa nō publicent ⁊c̄. Et sequit infra. cessante vo periculo supradicto. accusatoꝝ vl' testiū nomīa ꝓut in alijs fit iudicijs publicent. Attendat etiā circūspectꝰ iudex de potentia ꝑsonaꝝ. q̄ȝ illa est triplex. scȝ potentia generis ⁊ familie. potentia pecunie. ⁊ potentia malicie: q̄ plꝰ tenenda est q̄ȝ alie due ꝙ ex illa testibꝰ grauia ꝑicula possent imminere si eis ꝯ quos deposuerūt eorū noīa publicarent. ⁊ ratio est. maius em̄ est ꝑiculū noīa testiū publicare alicui delato pauꝑi habenti in malis complices rebelles ⁊ homicidas q̄ nihil habent nisi ꝑsonā ꝑdere. q̄ȝ generoso vl' diuiti abundanti in tp̄alibꝰ. q̄d aūt sit graue ꝑiculū ⁊ quale declarat Jo. an. sup p̄dicto ver. ꝑiculū. dicens ita ꝑiculū. q̄ȝ timet mors. vl' detruncatio ip̄oꝝ vl' filioꝝ vl' parentū suoꝝ. vl' deuastatio substantie vl' his silia. Aduertat insuꝑ iudex ꝙ cū ap̄lica auctoritate ex displacito ordinarij in his ꝓcedit. q̄ ad illud secretū. s. de nō reuelando testificantiū noīa tam ipse q̄ȝ oēs alij assessores q̄ depositiones testiū interfuerūt aut in futuꝝ circa sn̄iam ferendā interesse poterunt tenent sub pena excōicatiōis quā cōtra eos si oppositū fecerint ep̄s fulminare poterit. ⁊ ita ne reuelent a principio ꝓcessus ad minus implicite fulminauit. Vn̄ in alleg. ca. statuta. §. ⁊ vt eorundē. ita d̄r. Et vt eorundē accusatoꝝ ⁊ testiū periculis efficacius occurrat ⁊ cautiꝰ inq̄sitionis negocio ꝓcedat p̄ntis cōstitutionis auctoritate ꝑmittimus ꝙ ep̄s ⁊ inq̄sitores tu itellige sicut supra possint indicere illis q̄bus vt p̄missum est ꝓcessum hmōi explicabunt. ⁊ in eos archana cōsilij seu ꝓcessus sibi sub secreto ab eisdē ep̄o ⁊ inq̄sitoribꝰ patefacta p̄ter ip̄oꝝ licentiā alijs patefacerent excōicationis sn̄iam quā ex secreti violatiōe ip̄o facto incurrant si eis videbit ꝓmulgare. Notandū vltiꝰ ꝙ sicut pena annexa est vbi noīa testiū indebite publicarent. ita pena est annexa vbi indebite occultarent. s. illis q̄bus merito sunt manifestanda. s. peritis ⁊ assessoribꝰ de quoꝝ ꝯsilio est ad sn̄iam ꝓcedendū. vl' vbi non publicerent vbi sine periculo testium publicari possint. vt in dicto capi. statuta. circa finē sequit. Ceterū in oībꝰ p̄cipimꝰ tam ep̄os q̄ȝ inquisitores purā ⁊ ꝓuidā intentionem habere ne accusatoꝝ vl' testiū noīa supprimendo. vbi est securitas periculū esse dicant. nec in eoꝝ discrimine securitatem asserant vbi tale

periculū immineret sup hoc cōsciē tias eoꝝ onerantes. vbi Archi. ita dicit. O tu qcunqꝫ iudex in tali casu bene aduerte verba ista nā nō dicit leue piculum sꝫ graue. noli igit reū priuare iuris ordīe sine magna causa. qm̄ hoc fieri nō pōt sine offē siōe dei. ⁊ notandū est lectori ꝙ qr omia pcedentia ⁊ etiā sequentia vsqꝫ quo pueniat ad modos sententiandi absqꝫ pena sanguinis in quibus eccl'iasticus iudex iudicare habet fieri possunt cum cōsensu diocesanoꝝ p secularem iudicem ideo nō imped'at lectorem si in ca. allegat iudex ecclesiastic⁹ ⁊ nō secularis q modos sententiandi sup sanguinē capiet ex modis sententiandi ⁊ penitentionandi ordinarioꝝ.

Questio decima qualiter sunt defensiones concedende cū deputatione aduocati. ⁊ est actus quint⁹.

Si igit defensiones petit quō concedi possunt vbi noia testium omnino occultant. Dicendū ꝙ defensio stat in trib⁹. Primo vt ei aduocatus deputet. Secundo vt illi aduocato nomina testiū non publicent nec ad secretum etiā tenendū sub prestito iuramento sed informetur de singulis cōtentis in pcessu. Tercio delati causa quantū potest in meliorē ptem interptet sine tamen scādalo fidei ⁊ damno iusticie vt patebit. ⁊ pcurator pari forma cui pcessus tot⁹ copia. suppressis tn̄ testiū ⁊ deponentiū noib⁹. ⁊ idē aduocat⁹ etiā pcuratorio noie pcedere poterit. Quo ad primū. Notatur ꝙ aduocat⁹ non deputat ad bn̄ placitum delati. puta quia vellet habere vnum ad suum placitum de illo omnino caueat iudex non concedere hominem litigiosum. malluolum q faciliter pecunijs possit corrumpi. put sepe tales inueniuntur sed concedat sibi virum pbum ⁊ de legalitate non suspectum. Et notare debet iudex quatuor in aduocato. que si obseruata fuerint ab aduocato pmittat eum aduocare. alr habet eum refutare. Nam aduocatus primo debet examinare qualitatē cause. ⁊ si viderit eā iustam tūc si voluerit assumat eam. si vo iniustam renuat. vn̄ diligenter cauere debet ne causam assumat iniustā ⁊ desperatam. Verū ꝙ si ignoranter ab initio acceptauit cām ⁊ cū hoc pecuniā. in pcessu tn̄ cognouit causam desperatā. tūc sic clientulo suo id est delato p quo cām assumpsit nō cōsuluit vt cederet salariū receptū tenet restituere fm Goffre. qd̄ pbare videt p. C. de iudi. rem non nouā. Licꝫ Hostien. dicat oppositū. s. de salario restituendo. nisi industriose fecisset. Qn̄ si nequam aduocat⁹ clientulū suū scient inducat ad defendendū cām iniquā ad damna ⁊ ad expensas tenet. C. de admi. tu. nō est ignotū. Secūdū ꝙ obseruare dꝫ vt seruet in aduocando tria Primo modestiā vt nō pcacit nec conuiciando nec vociferando ppo nat. C. eo. qm̄. Secundo veritatem scꝫ vt nō mentiat. falsas rōnes vel pbationes inducēdo. nec fallos testes aut iura si perit⁹ esset. nec dilatōes petat psertim in hac causa vbi summarie simpliciter ⁊ de plano. vt supra in questiōe sexta tactū est. et tangit. iij. q. vij. hec tria. Et tercium qd̄ obseruat est ex pte salarij qd̄ mo

derat ſm cōſuetudinē regionis. de qua materia tractat. iij. q. vij. §. arcent. et §. tria. Sed ad noſtrū ppoſitū redeūdo. Judex ita pſcriptas conditiones aduocato pponat. et in fine adiūgat ne fautoriā heresis incurrat. q2 tūc excōicatus eēt. iuxta ca. excōicamus. j. §. credētes. Nec valet si dicat iudici q2 non defendit errorē sed pſonā. q2 nō debet defendere quouiſmodo vt non procedat ſūmarie ſimpliciter et de plano qd faceret si petere vellet oīno dilationes. vel immiſcere appellatōnes. q omia refutātur. vt ibi in qōne sexta recitat q2 licet errorem nō defendat cū sic dānabilior ipſis maleficis eēt et potius hereſiarcha q̄ hereticus maleficus. vt patet. xxiiij. q. iij. qui illorum. tum q2 indebite defendit iam ſuſpectū de hereſi tanq̄ fautorem se facit. et nō ſolū leuiter ſed et vehemēter ſm defenſionē quā fecit. et debet abiurare publice corā epo. iuxta. c. accuſatus. frequēter allegatum. hec ad longū poſita ſunt nec paruipendat iſta iudex. q2 ex aduocato ſeu pcuratore vbi falſe pcedere nititur. plurima pericula euenire ſolēt. Vñ iudex oīno debet eū refutare et pcedere ſm acta et probata vbi rephenſibilis aduocatus fuerit. Veruntamē si iudex habuerit aduocatū irrephenſibilē pro delato virū zeloſum et iuſticie amatorē noīa teſtiū ei idicare poterit. ad ſecretū tñ tenendum ſub preſtito iuramento.

Queſtio. xi. quid faciet aduocatus cum ſibi nomia teſtiū nō publicētur. actus ſextus.

Quod ſi queritur. Quid ergo aduocatus etiā pcuratori noīe p delato faciet vbi nec ſibi nec cliētulo ſuo nomia teſtiū publicātur. quā tñ publicationem delatus ſumme affectaret. Reſpōſio. informationē capiat a iudice de ſingulis in pceſſu cōtentis. et ſiquidem copiā habere velit. ſuppſſis tamen noībus teſtiū tradatur ſibi. et ſic informatus accedat delatū et ſingula ſibi pponat. et ſi materia poſtulat. vtpote q2 multum oneroſa delato. cū ad penitentiā quātū pōt hortet. Et delatus vbi iterū atq3 iterum inſtat vt ſibi teſtes publicētur Reſpōdere pōt ex factis que cōtra te delata ſunt cōiecturare teſtes poteris. nam tali maleficiatus eſt puer aut iumentū. aut tali mulieri ſeu viro dixiſti eo q2 talē rem quā petebas ſibi pſtare nolebat. tu ſenties q2 melius fuiſſet vt mihi rem accōmodaſſes. poſt que verba talis infirmatus ſubito facta tua vt teſtimonia clamāt. que plus ponderātur q̄ teſtimonia verborū. vel etiā tu ſcis te infamatā. et a lōgo tpe ſuſpectam de multis maleficijs et dānis hoibus illatis et ſic replicādo finaliter ad hoc deueniet q2 ipa aut inimicicias allegabit aſſerēs ſibi ex inimicicia obiecta. aut dicet. Fateor me dixiſſe hec vba. ſ3 nō aio nocēdi. Quare aduocatus tūc iudici et aſſeſſoribus de pmo vicem de inimicicia habz pponere et iudex inqrere. Et ſiquidē illa capitat inueniret. vtpote. q2 inter maritos vt pſanguineos fuiſſet mors intētata vel ſecuta vel alicuius criminis inculpatio. vñ qs foret plectēdus p publicā iuſticiā. vt fuerūt vulnera grauia ex pstrouerſijs et brigis illata. tūc puidus iudex cū ſuis aſſeſſoribus diſcutiet an ex pte delate inimicicia ag

grauat vel ex parte deponētis. puta q2 marit9 aut amici delate alios ex parte deponētis iniuste oppsserūt tūc quidē si nō assunt indicia facti in pueris seu iumentis siue hoibus maleficiatis nec etiam assunt alij te stes aut etiaʒ q publica infamia nō laborat. tūc presumit q rōne vindi cte cōtra eam deposuerit. et est dela ta oino absoluēda et libere dimittē da sub debita cautione de non vin dicādo etc. vt moris iudicuʒ est. Sꝫ querit. Katherina habet puerū ma leficiatū seu ipa p se est maleficiata seu in iumentis pcepit plurima dā na. et suspicat super illā cuius mari tus aut cōsanguinei etiā p prius in iuste suū maritū aut cōsanguineuʒ oppresserūt in publico iudicio. Tūc cū hic duplex sit inimicicia ex par te deponētis. q2 inimicat rōne ma leficij illati et rōne infamie iiuste ob iecte suo marito aut cōsanguineo. ē ne eius depositio repellēda aut nō et quidem ex vna parte videt q sic. q2 inimicicia ibi est ex altera. q non q2 profert indicia facti. Rn̄detur q in casu quo nō assunt alij deponen tes. nec etiā publica laborat ifamia cōtra delatā. tunc nō statur eius de positioni tm̄ sed repellit. et delata. tamē reddit suspecta si et inquā- um morbus est maleficiosus et nō ex na turali defectu et qualiter hoc cogno scitur inferius patebit q canonice est purgāda. Sed si iterū querit an alij deponentes etiā habent sup in dicia facti primū deponere que ip sis aut alijs contigerūt. aut solū su per infamiā. Respondet q si super aliqua indicia facti deponunt bene quidē. si autem tm̄ super infamiā et ira in re existit. tunc iudex licʒ repu lerit deponentē pꝓter inimiciciā tm̄ indiciū facti qd protulit. et ōndit iu dex ex alijs testibus que super infa miā deposuerūt capiet pro interst gno sup suspitionē vehementeʒ ex qua ipsa delata detenta iudicari po terit a iudice super triplicēʒ penā. s. canonice purgatiōis. pꝓter infami am. Iuxta ca. inter sollicitudines. extra de pur. ca. Iteʒ sup abiuratio nem pꝓter suspitionē. iuxta. c. accu satus. in principio. et fm varias su spitiōes ad varias abiurationes vt patebit in quarto mō sententiādi. Et pꝓter indicia facti si crimē fatet et penitet nō relinquit brachio secu lari ad punitionē sanguinis sed per ecclesiasticū iudicē ad ppetuos car ceres iudicat. per secularē tamen iu dicem non obstāte q ad perpetuos carceres sit per ecclesiasticū iudicē iudicatus. potest tamen ipsum pro pter dāna tēporalia tradere igni. iu xta. c. ad abolendā. §. presenti. et iu xta. ca. excōmunicamus. ij. de here. que oīa patebūt inferius circa se xtum modū sententiādi. Epilogan do. Attendat iudex primo q nō sit facilis ad credēdū aduocato. vbi p delata allegat inimiciciā capitalem eo q rarissime in tali crimine qs de ponit sine inimicicia cū malefici sp exose omibus habeātur. Secundo attendat q cū quatuor modis ma lefica pōt cōuinci. s. p testes. p eui dentiā facti. p indicia facti. et p con fessionē pꝓpriā. et hoc vel sup infami am tm̄. qd tm̄ fieret hoc p testes. vel sup suspitionē. tūc p euidētiā facti aut indicia facti fieret. ex qb9 suspi tio pōt iudicari leuis vel vehemēs vel violēta. et hec oīa absq cōfessio ne pꝓpria que si cōcurreret tūc vt di-

ctum est ꝓcederet. Tercio applicet
pmissa ad suum ꝓpositũ sup ꝑsonã
detentam ad obuiandũ aduocato:
sed vicȝ sit tantũmodo sup infamiã
delata. aut ꝙ ibi cõcurrãt aliqua in
dicia vnde reddit suspecta vehemẽ
ter vel leuiter. ⁊ tunc aduocato sup
inimiciciã allegatã respondere po-
terit. Et hoc q̃ꝫtum ad illã ꝑtem vbi
aduocatus ꝓ delato in inimiciciaȝ
deponentiũ allegauit. Sed vbi al-
legat scd̃m videlȝ ꝙ illa verba q̃ ꝓ-
tulit contra deponentẽ. tu senties i
breui q̃ tibi euenient. aut tu nõ ha
bebis plures dies sanos. aut veni-
et in breui ꝙ tu velles mihi talẽ reȝ
accomodasse aut vendidisse ⁊ simi-
lia. Tunc aduocatus adiungat. licȝ
malũ aliqđ fuerit subsecutũ depo-
nenti in rebus vel corporibꝰ. nõ tñ
ꝓpter hoc sequit: ꝙ illa delata hu-
ius mali sit causa tanq̃ꝫ malefica eo
ꝙ infirmitates varijs modis accide
re possunt Item allegat ꝙ cõmune
est mulieꝝ verbis hmõi mutuo con
tendere ⁊c̃. Sup istas allegationes
iudex habet obuiare ꝑ hunc modũ
si q̇dem infirmitas ex defectu natu
re accidit tunc excusatio locum ha-
bere poterit. Sed q̇ ex signis ⁊ ex-
perimentis oppositũ cõstat vtpo-
te q̇ nullo remedio naturali curari
potuit. Item q̇ iudicio medicoruȝ
iudicat vt morbus maleficialis vul
gariter nachtschaden. Item iudi-
cio fortassis incantatricum aliaruȝ
que asserunt seu asseruerũt morbuȝ
esse maleficialem. Item q̇ subito su
peruenit absq̧ aliqua pũia debilita
tione. cum tñ naturales infirmita-
tes successiue solent debilitare. Itẽ
q̇ fortassis curata fuit. ideo q̇ rep-
ꝑerit certa instrumẽta sub lecto aũt
indumentis sue alijs locis. et illis
amotꝭ subito sanitati restituta fuit:
ꝓut sepissime cõtingit Ut supra in
in secunda parte opis patuit vbi de
remedijs tractat. Et ꝑ hec seu simi-
lia iudex facillime põt obuiare ꝙ ta
lis infirmitas potius ex maleficio
q̃ꝫ naturali defectu contigit. Et ꝑ
minas obiectas suspicat de malefi-
cio. Sicut a simili si q̇s diceret. vo-
lo tibi cõburere horreũ. ⁊ effectus
subsequit. vtiq̧ violentã causat su-
spitionẽ. ꝙ ille q̇ minas ꝓtulit hor
reum succenderit. lȝ fortassis alius
⁊ non ipse combussit.

Sequit ad idem questio duode-
cima magis declarans qualiter sit
inimicitia capitalis inuestiganda.
actus septimus.

A Ttento ꝙ a te
stimonio ferẽdo tantũmo-
do inimici capitales repel-
lunt vt supra quinta questiõe tactũ
fuit. Inimiciciã aũt talẽ declarare
ex his que in capitulo pcedenti ta-
cta sunt iudici fortassis nimis ob-
scurum ⁊ difficile videat. attento ꝙ
delatus vel eius ꝓcurator nollent
faciliter eius acquiescere decisioni
sup materiã tactã que dicat inimi-
cicia capitalis ⁊ que nõ. Ideo exprі-
mendi sunt alij modi q̇bꝰ in notici-
am talis inimicicie iudex deueni-
ret. vt insonteȝ sic minime dãnaret
ꝙ tñ reũ ꝑ debitã iusticiaȝ puniret.
Et hi modi lȝ sint cautelosi seu etiã
dolosi. tñ iudex illos practicare po
test in bonũ fidei ⁊ reipublice. cũ ⁊
apl's dicat. cũ essem astutꝰ dolo eos
cepi. speal'r etiã hi modi practicãt
sup delatos nõ diffamatos publice
seu etiam nõ notatos ꝑ aliqđ indi-

cīū facti.lȝ etiā iudex sup quoscun- qȝ delatos.vbi inimicicias ꝯ depo- nentes allegarēt.ꝛ noīa testiū om- nino scire vellent. Prim⁹ mod⁹ est Nam dat delato seu suo aduocato copie ꝓcessus ad ptem suā.s.deor- sum ꝛ noīa deponentiū seu deferē- tiū ad ptem aliam. nō tñ eo ordine quo deponunt.sed isto modo vt no men testis q̄ est prim⁹ in copia sit se xtus vł septim⁹ in cedula.ꝛ q̄ secū- dus sit penultim⁹ vel vltim⁹.ꝛ sic delatus.qs hoc deponat vel illud. ꝛ qs sit prim⁹ vel secund⁹ in sua co pia.quo stante.aut dabis oēs ini- micos:aut nō.si oēs.eo citius re- ꝓhendet delatus de mendatio.vbi cā inimicicie p iudicem scrutabit si quosdā vo tunc facili⁹ cā inimicicie inuestigabit. Secund⁹ mod⁹ esset a simili vbi daret aduocato ꝓcessus copia ad ptem vnā ꝛ deponentium noīa ad ptem aliā.ꝛ adiunctis aliis extraneis q̄ alibi a maleficis fuerūt ppetrata.ꝛ nō a deponētib⁹ seu te stibus inscriptis deposita.sic dela- tus nō poterit assertiue dicere illuȝ vł istū inimicū capitalē.qꝛ nescit q̄ sint ab illis cōtra eū deposita. Ter cius mod⁹ q̄ ꝛ supra tactus capitu lo quinto. Nam qñ delatus exami nat in fine secundi examinis ante- q̄ȝ petat defensiōes ꝛ anteq̄ȝ aduo- catus sibi deputat Interroget. An reputet se habere inimicos capita- les q̄ omni diuino timore postposi to falso imponerent sibi labem he- resis maleficarū. Et tunc forte imp̄ meditatus ac improuisus ꝛ nō visis deponentiū attestationib⁹ respon- det ꝙ nō reputet se habere tales in imicos.vł si dicit puto me habere. tūc nomiat.ꝛ illi inscribant ꝛ causa etiā inimicicie.vt postmodū iudex valeat eo certius inuestigare.post- q̄ȝ copia ꝓcessus ꝛ nomina seorsuȝ fuerint tradita modis q̄bus supra. Est ꝛ quartus modus vt iterum in fine secundi examinis aut confessi- onis de qua in sexta questione cir- ca secūda interrogatoria anteq̄ȝ dent ibi defensiōes interrogat de testib⁹ q̄ graui⁹ deposuerūt ꝯ eū p hūc mo dum. Cognoscis tu talē vnū n oīan do de testib⁹ q̄ grauiora deposuit.ꝛ tunc dicet ꝙ sic vł ꝙ non. Si dicit ꝙ nō.tunc nō poterit expost dan- do sibi defensiones ꝛ aduocatū po nere illū capitalē inimicū.cum di- xerit medio iuramēto prius oppo- situm s.non noscere illum. Si aūt dicit ꝙ sic.tūc interroget si scit vel audiuit ꝙ ipse vel ipsa egerit aliq̄d contra fidē sic malefice solent face- re. Si dicit ꝙ sic. Talia ꝛ talia fe- cit. Interroget si est ei⁹ amic⁹ vł ini micus.statim respondebit ꝙ amic⁹ ꝛ hoc ideo vt eius testimonio stet. ꝛ extunc in illa causa non pōt dare illum inimicum capitalē p suum ad uocatum cū medio iuramento p an tea dixit eum amicū. Si aūt respō- deat ꝙ nihil scit de eo.tunc interro gat an sit eius amicus vel inimic⁹. ꝛ ipse statim respondebit ꝙ amic⁹. qꝛ allegare inimicū de quo nil mali nouit nō facit. Dicet ergo sum su⁹ amicus. Attamen si scirem aliqua nō omitterē q̄n illa reuelarē. In ta li ergo causa nō poterit eū ꝓponere expost inimicū.vel ad minus alle- gabit causas inimicicie capitalis a ꝓncipio.ꝛ tūc aduocato adhibebit fides. Quintus modus est. nam da tur delato seu aduocato copia pro- cessus suppressis noīb⁹ deponētiū

⁊ vbi aduocatus informabit eū de singulis. cōiecturabit quis vel qui deposuerūt talia cōtra eū. ⁊ frequēter venit in cognitōnem. ⁊ tūc si dicet talis est inimicus capitalis. et volo pbare p testes. tūc iudex habet cōsiderare si cōcorditer iuxta pcessuz noīauit. ⁊ tunc q: dixit velle pbare p testes. illos examiabit ⁊ causas inimicitie examiabit secrete. cōuocato ad hoc bono cōsilio pitorum vel antiquorū in qbus latet prudentia ⁊ si ita iuenerit causas iimicitie capitalis sufficiētes. tūc repellat p:io testes. ⁊ illi dimittet si nō assūt alia grauamia aliorū testiuz. Et hic modus qntus vt cōmuni9 obseruat. ⁊ de facto malefice cito ex copia pcessus eliciūt q vel que aduersus eā deposuerūt. Et q: rarissime in tali causa iuenit inimicitia capitalis. q: nisi ea que ex eax malis opibus orit. Ideo iudex desacili se habet p pfatos modos resoluere. attento etiaz q sepius deponētes affectāt se psonaliter maleficis pntare. ⁊ in faciez obijcere ea q p maleficia eis sunt illata. Est ⁊ alius ⁊ vltimus ad quem finaliter iudex recurrē pōt vbi pdicti modi fortassis iudicarent ab aliquibus dolosi. ⁊ p astutiā practicati psertim quatuor primi. ideo oino ad satisfaciendū ⁊ quietādū scrupulosas mētes. ⁊ ne iudici quicq̄ obijciat. aduertat q postq̄ per pcedentes modos expert9 est nō eē aliquē inter delatū ⁊ deponentē capitalez inimicitiā. vult tñ hoc idē consilio aliorū assessorū ccludere in finē ne sibi qcq̄ obijciat. faciat hoc. det delato seu ei9 aduocato copiā processus. deponentiū tamē ⁊ deferentiuz noibus suppressis. ⁊ q: defendēdo dicit se habere inimicos capitales. ⁊ fortassis causas inimiciciarū varias allegat siue in re ita sint siue nō. cōgregat tamē iudex consiliū peritorum cuiuscūq facultatis si cōmode habere pōt. vl' ad minus ex pudis ⁊ honestis psonis. quibuscūq. quia ad hoc tenet iuxta ca. statuta freqnter allegatū. ⁊ illis totū pcessum integraliter ⁊ pfecte per notariuz seu scriptorē legi faciat. ⁊ testiū seu deponentiū noia publice exponat. ita tñ qd ad tenendū secretū sub presti to iuramēto oēs astringat. ⁊ de illo an hoc facere velint prius habet inquirere. q: al's oino nō sunt eis nomina illa exponēda. Expost dicat qliter p talem ⁊ talē modū inquirendo de inimicicia nullā potuerit perpendere. Attamē subinferat si videbit sibi e duobus vnū aut p cōsiliū discernat qui sint ex deponētib9 repellēdi tāq inimici capitales ⁊ quomō aut eligāt tres quatuor aut qnq qui ampli9 nouerīt in villa aut oppido. amicitiā vel inimicitiā delati ⁊ testiū. ⁊ qui nō sunt psentes i cōsilio ⁊ publicent illis tantūmodo noia delati ⁊ testiū. nō autē articulī pcessus. ⁊ stabit iudicio eorundem. Ex pmo nō poterīt bene testes repellere. attēto q iudex suos modos ingredi practicauit. Et secundo vo totaliter se imunez faciet ⁊ oēm a se si nistrā suspitionez excutiet. Tenet etiā hunc vltimū modū seruare vbi delatus in alieno loco ⁊ patria esset captus. Et hec sufficiāt ad discernēdum super inimicitiā.

Questio. xiij. super ea que ante interrogatoria in loco carceris ⁊ turture proponēda. habet iudex aduertere, ⁊ est actus octauus.

Quid deniq; iudice agendū sit clare patet si enī vt cōis exigit iusticia ad penā sanguinis nō iudicat nisi ꝓpria cōfessione cōuincat. q̄uis ex alijs duobus habet ꝓ manifeste deprehensa in heretica prauitate. sc3. ex euidētia seu indicia facti ꝛ ex testiū productione legitima vt supra q. vij. tactū fuit. ꝛ de tali etiā delata ad p̄sens agitur. tūc vtiq; questiōibus ꝛ tormētis pro criminū fassiōe exponet. Et vt questio clara sit ponatur casus qui ꝛ spire cōtigit ꝛ ad multorū noticiā peruenit. Quidam honestus dum quandā mulierē per trāseundo nō ei ad nutum in vendi tione cuiusdā rei venalis cōplacere voluisset. illa indignata posttergu3 clamauit. in breui optasses vt annuisses. ꝛ est vsitatus sic mod' loquēdi maleficarū vel a simili sensu quādo maleficiū ꝑ auisamēta volunt inferre. tūc ille indignatus ꝛ nō immerito super eā vultū posttergū vertit vt eam quo animo verba ꝓtulisset inspiceret. ꝛ ecce subito maleficio ꝑcuss'os suū in obliquū horribili deformitate vsq; ad aures extenditur nec retrahere potuit sed multo tp̄e in illa deformitate ꝯstitit. Hic euidens factū iudici ꝓponitur. casum ponimus ꝛ an pro manifesta deprehensa in heresi maleficarū sit habēda querit. Respōdere oportet ex ṽbis Bern. in glo. ordinaria. ꝛ in ca. ad abolendā. vt supra qōne notata tangit ꝙ sic. eo ꝙ tribus modis vt ibi tangit quis vt taliter dep̄hēsus iudicatur. ꝛ illa etiā tria nō copulatiue. i. ꝙ omnia tria habent insimul cōcurrere. sed vnūquodq; per se. sc3 euidētia facti. testiū legitima ꝓductio ꝛ ꝓpria cōfessio. reddit maleficam vt manifeste dep̄hensam reputari. Judiciū autem facti differt ab euidētia. q2 cū minus sit q̄3 euidentia tamē capit etiā ex verbis ꝛ operibus maleficorū. vt in illa qōne septima tangit. ꝛ iudicatur ex maleficijs nō ita subito sed processu tēporis illatis ꝑ minas tamē etiā precedētes. sicq; concludamus ꝙ de similibus maleficis delatis. ꝛ que sb defensionibus vt p̄missum est. defecerūt etiā vel nō defecerūt. eo ꝓ nō fuerunt cōcesse. nō concesse autē q2 nō fuerunt petite. ia3 nostra qustio versat. quid iudici agendū. ꝛ qualiter ad qōnes sit procedendū ꝓ dicenda veritate in punitionē sanguinis. Ubi plura sunt iudici ꝓpter ingentes labores cōtra maleficiū taciturnitatis aduertēdo que etia3 successiue ꝑ capitula deducētur. Et primū est. ꝙ ad maleficā questionāda3 nō sit pronus. habeat tñ ad certa signa que sequent aduertentiā. Quare aūt nō debet esse facilis. causa ē. quia nisi diuina coactio ꝑ sanctum angelū vt maleficiū dyaboli abscedat cōcurrat. ita insensibilis in illis doloribus efficit. vt mēbratim citi' discerperet q̄3 aliquid veritatis fateri valeat. Nec ꝓpter h obmittendū. tum q2 nō equaliter oēs sunt hmōi maleficijs irretite. tum etiā quia dyabolus sponte interdū non coact' sancto angelo maleficā fateri crimina ꝑmittit. Pro cuius intellectu ea que supra in secunda parte opis. de modo prestandi homagiū dyabolo tacta sunt aduertēda. Sunt nanq; que sub certis annis ꝑus dyabolo militant vt sex octo aut decē annis

anteqꝫ sibi homagiū ꝑstāt. s. in cor-
pore ⁊ aīa se eis deuouēdo. vbi tñ
alie a pncipio sibi ꝓfitēdo fidei ab
negationem etiam subito homagiū
ꝑstāt. Cur autem dyabolus hoc spa
ciū tempis postulatū acceptat vtiqꝫ
ea de causa. vt illo intermedio male
ficā experiat an ore tm̄ ⁊ nō corde fi-
dem abnegā do. sili modo etiā ho-
magium sibi ꝑstaret. Nā cū dyabo
lus intima cordis nō nisi ꝑ exterio-
ra ⁊ ꝯiecturaliter cognoscere hʒ. vt
in pma pte opis sub difficultate an
demones ad odiū vel amorē mētes
hominū imutare pñt. plures etiam
repiant que necessitate aliq̄ aut ege
state iducte ꝑ alias maleficas. ⁊ sub
spe ꝯfessionis ⁊ euasionis a fide in
toto vel in pte apostatāt. tales vtiqꝫ
etiā nō coactus a sctō angelo relin-
quit. vñ ⁊ faciliter sua crimia faten
tur. cum tñ alie que sicut ore. imo ⁊
corde sibi adheserūt ꝓ viribus ab
eo defendant ⁊ idurant ad tacitur-
nitatis maleficium. Et ꝑ hec patet
solutio ad questionē3. vñ ꝓuenit ꝙ
certe malefice defacili fatent. Alie
vo minime. quia vbi diuinitus dya
bolus nō repellit. adhuc tamē spō
te illas relinq̄t. vt ꝑ temporalē ꝯfu
sionem ⁊ horribilem mortem ad de
sperationem inducat quos corde al
licere nūqꝫ poterat. Patēt hec etiā
ex sacramētalibus eaꝝ ꝯfessionibus
in quibus asserūt se nūqꝫ volūtarie
adhesisse. ⁊ plura maleficia coacte
a demōibus intulisse. Est ⁊ alia dif-
ferētia ꝙ cernunt alique post fassio
nem criminum sibiipsis mortem in
tētare vt laqueo vel suspēdio vitam
sibiipsis auferāt. Quod vtiqꝫ inimi
cus ille opat. ne ꝑ sacramētalem cō
fessionem veniam a deo ꝯsequant. ⁊
hoc pcipue illis que nō volūtarie si
bi adheserūt. lʒ ⁊ aliis que sibi volū
tarie adheserūt post criminum fas-
sionem intētat. Sed tūc cernitur ꝙ
dyabolus coacte maleficam habuit
relinquere. Cōcludamus ꝙ tantus
vel etiā maior ꝑsupponit labor ad
questionādum ꝓ dicenda veritate
maleficam ꝙ̄tus ad exorcizādum a
demone possessum. Ideo iudex nec
volūtarius nec facilis ad hec eē de-
bet. nisi vt dictum est in punitōne3
sanguis. Sed ⁊ in hac causa faciat
diligētiā prout sequit ꝑmo ferendo
sentētiam.

Questio. xiiij. de modo sentēti ā-
di delata3 ad questiones. ⁊ quomō
pma die sit questionāda. ⁊ an possit
ꝯseruatōe3 vite cōpromittere. actus
nonus.

Quid deniqꝫ
sctō loco iudex hʒ ad-
uertere stat post actus
in eo ꝙ feret sniaꝫ ꝑ mo
dum q̄ sequit. Nos iudex ⁊ asseso-
res. attendētes meritis. seu ꝯsiderā
tes merita ꝓcessus facti ꝑ nos ꝯ te
talem. talis loci. talis dyocesis. ⁊ di
ligēter omibus examinatis inueni-
mus ꝙ tu es varius in tuis ꝯfessio-
nibus. vtpote. q2 dicis tales minas
ꝓtulisse. nō autē eo nocēdi aio. ⁊ tñ
nihilominus sunt iudicia varia que
sunt sufficientia te ad exponendum
questionibus ⁊ tormētis. Eo ꝓpter
vt veritas ab ore tuo ꝓprio habeat.
⁊ vt deinceps aures iudicum nō of-
fendas. Interloquēdo declaramus
iudicamus. ⁊ sentētiamus. die pñti
⁊ hora tali te supponēdum questio-
nibus ⁊ tormētis. Lata fuit hec snia
⁊c. Sctō stat actus in eo quod vt ꝑ

missum est adhuc nõ sit voluntarius
ad questionãdum. s3 carceribus ad
penã mãcipatus. ⁊ nõ iã ad custodi
am tñ vt prius. ⁊ adhibitis eius ami
cis vt penas subterfugiat. ⁊ q̄ for
tassis morti nõ tradetur. l3 al's punietur
vbi veritatem fatetur. illis proponat. ⁊
q̄ ad hoc ipm delatum inducere ve
lint hortatur. Nã meditatio frequẽs
⁊ carceris calamitas ac replicata in
formatio proborum virorum disponũt ad
veritatem erudiẽdam. ⁊ a nobis ex
pertum est q̄ per huiusmodi informati
ones malefice taliter cõfortate fue
rũt vt in signum resistẽtie in terram
spuẽtes quasi in faciem dyaboli di
cebãt. Exeas maledicte dyabole fa
ciã quod iustum erit. ⁊ consequenter cri
mina sua fatebantur. Si vero conuenienter
delato expectato ⁊ tempore congruenter
prorogato ⁊ multipliciter informato.
Credat iudex bona fide ipm dela
tum negare veritatem. questionent
eũ moderate vtpote sine sanguinis ef
fusione. sciẽtes q̄ q̄stiones sunt fal
laces. ⁊ sepius vt tactũ est inefficaces.
Est aũt modus incipiẽdi talis.
vt dũ ministri se disponũt ad q̄stionã
dum post expolliẽt eũ. vel si est mu
lier prius añq̄ ad carceres penosos
ducetur ab aliis mulieribus honestis
⁊ bone fame expolietur. ea de causa vt
si maleficiũ aliqd insutum esset ve
stimẽtis prout sepe ex informatõe de
monũ practicãt ex mẽbris pueri nõ
baptizati. in finẽ vt pueri visiõe be
atifica priuentur. Et dum instrumenta
disponuntur iudex per se ⁊ per alios bo
nos viros fidei zelatores inducãt q̄
stionãdum. ad fatẽdum veritatẽ li
bere. ⁊ si fateri noluerit mãdet mini
stris q̄ ad cordas ligetur. vel ad alia
instrumẽta applicetur. ⁊ ibi statim ob

tempent nõ leti. sed quasi turbati.
Post iterum soluatur ad petitiones ali
quorum. ⁊ ad partem trahatur. ⁊ iterum indu
catur ⁊ inducẽdo informetur q̄ nõ tra
detur morti. Ubi q̄ritur. An hoc iudex
sup delatũ infamatum. ⁊ per testes ⁊
indicia facti legitime conuictũ. cũ ni
hil desit nisi vt ore proprio crimẽ fa
teatur. possit licite in conseruatõnem vi
te cõpromittere. cum tñ si crimẽ fa
tetur vltimo supplicio punietur. Respõ
detur a variis varia sentiuntur. Nã qui
dam ita sentiũt q̄ si delata est pluri
mum infamata ⁊ sup idicia facti vi
olẽter suspecta. ⁊ q̄ ipa in magnum
nocumẽtum sit tãq̄ aliarum malefica
rum magistra. etiã tũc securari pos
set de vita sub his circũstãtiis. vt per
petuis carceribus in pane ⁊ aq̄ ad
iudicaretur. dũmodo alias maleficas
sub certis ⁊ verissimis signis mani
festaret. Nec tñ illa pnia carcerum vt
ponitur ei manifestãda eẽt. s3 dũtaxat
securitas vite pmittẽda ⁊ aliq̄li pe
nitẽtia puniẽda per exilium. vel alio
mõ puniẽda. Et sine dubio pro male
ficis famosis. ⁊ presertim q̄ maleficis
medicaminibus insistũt. ⁊ maleficia
tos supersticiosis actibus curãt taliter
seruãde eẽnt. vt aut maleficiatum sub
uenirẽt. aut maleficas pderẽt. Nec
tñ eorum pditõi staretur. eo q̄ dyabo
lus mẽdax. nisi pter ⁊ alia indicia fa
cti cũ testibus concurrerẽt. Aliis vi
detur ad idem in casu q̄ sic carceribus
deputata eẽt ad tps pmissio fuãda
⁊ post spaciũ tpis incinerãda. Ter
cii sunt q̄ dicũt iudicem secure pos
se in conseruatõem vite cõpromittere.
ita tñ q̄ expost a snia ferẽda se exo
neraret. ⁊ in suũ locũ aliũ substitue
ret. Inter q̄s modos primus l3 videre
tur vtilis pter maleficiatorum curatio.

nem.tñ qꝛ non est licitũ maleficia ꝑ maleficia seu illicita opa tollere.lꝫ vt in q̄stione pͥma ꝛ introductoria huius tercie ptis patuit.plurimoꝝ opinio sit.ꝙ licitum sit maleficia ꝑ opa vana ꝛ supsticiosa tollere. Sꝫ qꝛ in his magis docet iudices expiēcia atꝫ vsus ꝛ negocioꝝ varietas q̄ꝫ ars alicuius seu doctrina. Ideo relinquit hoc iudicibus. Certū est autem vt expiētia pluries docuit.multi faterent veritatē nisi ꝙ metu mortis retrahunt. Tercio stat actus in isto ꝙ si nec minis nec talibꝰ ꝓmissis fateri voluerit veritatē. Tūc ministri sniam latā exequant. ꝛ q̄stionet ꝯsuetis modis ꝛ nō nouis.nec exq̄sitis leuius vel fortius ſm ꝙ crimē exigit delinquētis. ꝛ dum q̄stionat de certꝭ articul.sup q̄bus q̄stionat.interrogēt. ꝛ hoc sepe ꝛ frequent a leuioribus incipiēdo.qꝛ citius cōcedet leuia q̄ꝫ grauiora. Et duꝫ hec fiūt notarius totū scribat in ꝓcessu ꝙ quō q̄stionat. ꝛ de q̄bus interrogat ꝛ quomō rñdet. Et nota ꝙ si fatet ꝑ tormēta ducat postea ad alium locū.vt denuo recognoscat. ꝛ ꝙ nō tātummodo vi tormētoꝝ cognouerit. Quarto stat actus in isto ꝙ si q̄stionatus decēter noluerit fateri veritatē. Ponant alia tormentoꝝ genera corā eo dicēdo ꝙ oporteat eū sustinere nisi fateat veritateꝫ. Qd si nec sic poterit ad terrorem vel etiam ad veritatē induci. Tūc ꝓ secūda aut tercia die q̄stionāda ad ꝯtinuādum tormēta nō ad iterādum,qꝛ iterari nō debēt.nisi noua superuenissent indicia ferat coram eo snia in modum qui sequit. Et nos ꝑfati iudex.vt supra. Assignamus tibi tali diē talem ad q̄stiones ꝯtinuāduꝫ.vt a tuo ore ꝓprio veritas oriat.ꝛ totū ponat in ꝓcessu a notario. Et infra illud tꝑs assignatū iudex ꝑ se aut ꝑ alios ꝓbos viros inducēt eū ad fatendum veritatē modo ꝓmisso cū securitate vite si ita videbit expedire. Aduertat etiā iudex vt infra illud tꝑs ꝯtinue apud eā sint custodes.vt videlꝫ sola nō relinquat.qꝛ a demone freq̄ntabit. vt sibiipsi mortē inferat. si e instinctum ipaꝫ dyabolus inserere intendit.aut ad deserendū ipaꝫ diuinitus arcet. Hocipm em̄ dyabolus melius noscere pōt q̄ꝫ aliq̄s scriptis reserare.

¶ Questio.xv.sup tormēta ꝯtinuāda. ꝛ de cautelis ꝛ signis q̄bus cognoscere pōt iudex maleficā. ꝛ quō se ab eaꝝ maleficijs debet ꝓmunire. ꝛ quomodo sint abradēde. ꝛ vbi sua habent maleficia abscōdita cum declarationibus varijs ad obuiandum maleficio taciturnitatis. ꝛ est actus.x.

Quid autē consequēter restat iudici super tormēta ꝯtinuāda. Est aduertēdum pͥmo.ꝙ sicut nō omniuꝫ morboꝝ est eadē medicina.ſꝫ potius diuersoꝝ ꝛ singuloꝝ sunt diuerse ꝛ singulares medicine.sic nec ad oēs hereticos seu de heresi delatos idem modus interrogādi inq̄rendi ꝛ examinādi quo ad articulos ē seruādus.ſꝫ ſm veritatem sectaꝝ ꝛ ꝑsonaꝝ varius ꝛ diuersus modus examinandi. Iccirco ipe prudens iudex vt medicus q̄ putrida membra ꝛ scabiosas oues resecare ꝛ sequestrare ab innoxijs nitit.iā estimare pōt delatā maleficio taciturnitatis infectam.quam taciturnitatem euellere

nō pōt. vna ⁊ infallibilis depigi regula siue modus. immo etiam dare nō esset tutū. eo ꝙ cū illū modū cōsequēter assuetū ac regulaꝫ generalem. dū tenebrarum filij ꝑuiderent ipm tanꝙ laqueuꝫ sue perditionis facilius euitarēt seu etiā ꝑcauerent Cur ⁊ igit prudēs ac industrius iudex occasionē ⁊ modū interrogādi accipere siue ex testium responsis seu attestationibus siue ex his que alias experientia eū docuit. siue ex his q̄ ꝓprij ingenij acumen aperit. subscriptis cautelis vtēdo. Nam si inuestigare affectat an maleficio taciturnitatꝭ sit inuoluta aduertat an lacrimare corā eo stando queat. aut tormētis exponēdo. hocipm em̄ ꝓ certissimo signo ex fidedignoꝝ antiqua relatione ac ꝓpria experiētia docēte adeo repertū est ꝙ etiā si ad lacrimandū cōiurationibus hortet̄ ⁊ compellat̄ si malefica existit hoc ipm scꝫ lacrimas emittere non pōt. dabit quidē flebiles voces ⁊ ex sputo genas ⁊ oculos linire acsi fleret attētabit. sup quo a circūstantibus caute aduertēdum erit. Modus āt ꝯiurādi ad lacrimas veras si innoxia fuerit ⁊ cohibere lachrymas falsas. talis vel cōsimilis in sententia practicari pōt a iudice seu presbytero. manū sup caput delati seu delate ponēdo. Coniuro te per amorosas lacrimas a nr̄o saluatore dn̄o iesu xp̄o in cruce ꝓ salute mūdi effusas. Ac per ardentissimas lacrimas ipsius gloriosissime ꝟginis marie matris eius sup vulnera ipsius hora vesptina sparsas. ⁊ per oēs lacrimas quas hic in mundo oēs sancti ⁊ electi dei effuderūt. ⁊ a quoꝝ oculis iam oēm lacrimā abstersit. vt in quantū sis innoxia lacrimas effundas. si nocēs nullo mō. in noīe patris ⁊ filij ⁊ sp̄ussctī ✝ amen. Experientia docuit quāto amplius cōiurabant̄ tanto minus flere poterāt. cū tamē vehemēter se ad fletum stimulabant ⁊ genas sputo humectabant. Possibile tn̄ vt post in absentia iudicis ⁊ extra locū ⁊ temp⁹ torture corā custodibus flere valeant. ꝙ si causa impedimēti fletus in maleficis querit̄. Potest dici ꝙ qꝛ grā lacrimarū in penitentibus ꝑcipuis donis ascribit̄ cū celū penetrare et inuincibilem vincere humilis lacrima a bernando asserit̄. nulli dubiū quin ⁊ inimico salutis plurimū displicere noscit̄. vn̄ ⁊ summis conatibus illas impedire nemo ambigat vt finalis impenitētia potius introducat̄. Sed quid si astutia dyabuli deo permittēte etiā maleficam flere ꝯtingeret cū flere nere ⁊ decipe etiam ꝓpriū mulierū dicat̄. Respōderi pōt cum occulta sint dei iudicia. si alias nō posset cōuinci per legitimos testes sup aliqua indicia facti. nec etiaꝫ suspecta esset grauiter aut violenter vtiꝙ esset absoluēda ⁊ ꝓ leui suspitione i qua staret ꝓpter infamiā quā testes deposuerūt haberet heresim maleficarū abiurare. vt in secundo mō sentētiandi discutietur. Scd̄a cautela nō solū post hāc primā obseruanda. verūetiam omī tpe iudici ⁊ oībus assessoribus aduertenda ꝙ non permittāt se ab ea tāgi corporaliter. presertim sup nudam iuncturā manuū ⁊ brachioꝝ. sed omnino secū deferant sal exorcizatum in die dn̄ico palmam ⁊ herbas benedictas. he enim res insimul cum cera benedicta inuoluta ⁊

in collo deportata. vt supra in secun
da parte operis de remedijs contra
maleficiales īfirmitates ꝛ defectus
patuit. mirain habent efficaciā pre-
seruādi non solum ex maleficarum
testimonijs. verumetiam ex vsu ꝛ
consuetudine ecclesie que in hunc fi
nem huiusmodi exorcizat ꝛ benedi-
cit. vt pꝫ in earum exorcismis cum
dr̄ ad effugandam omnem potesta-
tem inimici ꝛc̄. Et non videat extra
neum de tactu iuncturarū seu mem
brorum. quia diuina ꝑmissione in-
terdum p tactum. aliquādo p visum
aut p auditum verborum ab eis ꝓ-
latorum maleficiare operatione de-
monum possunt. precipue eo in tem
pore vbi questionibus exponunt.
Experientia nos edocente. noui-
mus quasdaꝫ in castris detentas q̄
nil aliud a castellanis instātissimis
precibus flagitabant. nisi vt in ad-
uētu iudicis aut alterius presiden-
tis eis concederet. vt ꝑmum intui-
tum visus in ipm iudicem dirigere
possent antecꝫ ab eo vel alijs essent
vise ex quo intuitu etiam sortite ꝙ
talis iudex aut alij sui assessores. ita
alienati in eorum cordibus fuerunt
ꝙ omnem si quaꝫ habuerant digna-
tionem amiserūt. nec ipas molesta-
re quoquo modo presumebant. sed
libere abire ꝑmiserunt. qui scit ꝛ ex-
pertus est verum dat testimonium.
ꝛ vtinā talia ꝓcurare nō possent. nō
ꝑuipendant iudices talia aussamen
ta ꝛ remedia. cum vilipensio taliuꝫ
post tanta auisamenta in eternā eis
cedet damnationem. Iuxta saluato
ris dictum. Si nō venissem ꝛ locu-
tus eis nō fuissem peccatum nō ha-
berent. Nunc autem excusationem
non habēt ꝓ peccato. Muniāt er-
go se ꝑmissis ex ecclesie institutōe.
ꝛ si cōmode fieri potest. ipa a tergo
dorsuꝫ vertēdo ad iudices ꝛ assesso-
res introducat. ꝛ non solum in pn̄-
ti actu. verum in omnibus ꝓceden-
tibus ꝛ sequentibus signo crucis se
muniendo ꝛ viriliter aggrediendo
frāgent cum dei adiutorio vires an
tiqui serpentis. Nec quis hominū
estimat supsticiosum vt a tergo in-
troducat. cum vt sepe tactum est ca
noniste an tollēdum ꝛ impediēduꝫ
maleficia maiora ꝓcedūt. ꝛ vana va
nis ꝯtūdere semp dicāt esse licitum.
Tercia cautela in pn̄ti actu vndeci
mo obseruāda. vt pili ex omni par-
te corpis abradant. Et est eadeꝫ ra
tio sicut supra de vestimētis exuen-
dis. hn̄t em̄ interdum ꝓ maleficio ta-
citurnitatis aliqs supsticiosas alli-
gaturas quarundā rex siue in vesti
mentis siue in pilis corpis. ꝛ interdū
in locis secretissimis nō noiandis.
qd̄ si obijceret. Nunqd dyabolus
absqꝫ hmōi ligaturis rex posset mē
tē malefice indurare. vt crimina nō
valeat fateri. sicut ꝛ alij scelerosi se-
pius inueniunt. sub qbuscuqꝫ maxi
mis tormētis q̄tūcūqꝫ p indicia fa-
cti aut p testes sint ꝯuicti. Rn̄detur
vtiqꝫ verum esse ꝙ absqꝫ rebus qui-
buscūqꝫ demō valeat talem tacitur-
nitatem ꝓcurare. illis tn̄ rebus vtit
in animarum ꝑditionem ꝛ offensaꝫ
maioreꝫ diuine maiestatis. quod vt
clariꝰ pateat. Malefica qdā in op-
pido Hagenoe de qua ꝛ supra in se
cunda pte opis tactum est. tale ma-
leficium taciturnitatis ꝓcurare sci
ebat vt masculus recenter natus ꝛ
nō baptizatus ꝛ cumhoc ꝑmogeni
tus interemptus ꝛ in fornace assa-
tus. ꝛ cum alijs rebus quas exprime

re nō expedit incineratus ꝛ pulue-
rizatus. si qua maleficia aut flagitio
sus ex his quicq̃ secū deferret nul-
lo mō sua crimina fateri posset. Hic
claꝝ est q̇ si centum milia pueri ad
hiberent ex naturali inclinatōe nū-
q̃ talem effectū taciturnitatis cau-
sare possent. vtiꝭ tñ vt cuiq̃ intelli-
genti pꝫ in animaꝝ pditionem ꝛ di-
uine maiestatis offensionem. Sꝫ ꝛ
hoc quod allegaꝭ q̇ sepe flagiciosi
homies ꝛ non malefici taleꝫ penes
se taciturnitateꝫ retinent. Dicendū
est q̇ talꝭ taciturnitas triplici ex cau
sa ꝓuenire potest. Primo ex natu-
rali quodāmodo duricia mentis. qꝛ
sicut aliqui sunt molles corde seu ve
cordes. q̇ ad leuem torturam omia
ꝯcederent etiā quecūq̃ falsa. ita ali-
qui sunt ita duri q̇ q̃tumcūq̃ vexē
tur veritas ab eis non habeꝭ. ꝛ pci-
pue illi qui alꝭs fuerūt questionati.
quoꝝ brachia cito sicut trahunꝭ. ita
ꝛ flectunꝭ. Secundo ꝓuenit ex ma
leficio penes se retento ꝓut dictum
est. siue in vestimentis seu in pilis
corpis. Tercio q̇ interduꝫ lꝫ penes
se nō habeāt maleficia insuta aut al
legata. maleficiunꝭ tñ ab alijs male
ficis q̃tumcūq̃ remotis. ꝓut male
fica quedam in Isbruck se iactare
solebat q̇ vbi ad minus filum ex ve
stimentis alicuius detenti haberet
tm̄ efficere posset q̇ q̃tumcūq̃ tor-
mentareꝭ etiam vsq̃ ad mortem ni-
hil fateri posset. quare pꝫ responsio
ad obiectionem. Sed quid in dyo
cesi Ratisbonensi casus contigisse
asseriꝭ. q̇ dum quidam heretici ex
ꝓpria ꝯfessione deuicti nō solum vt
impenitentes. imo vt defensores il
lius pfidei morti fuissent adiudica-
ti accidit vt illesi in igne remanerēt
tādem p aliā snīaꝫ ad submersioneꝫ
adiudicati nihil ꝓficere potuerunt
stupētibus omibus ꝛ fidem ipoꝝ vt
iustā defendere dum quidam cona-
banꝭ sollicitus presul sup gregē tri-
duanum ieiunium indixit. Quo de
uote expleto cuidam notificaꝭ q̇ in
certo loco corpis videlꝫ sub brachio
vno maleficium quoddā inꝭ pellem
ꝛ carnem insutū haberent. quo rep-
to ꝛ amoto ꝯtinuo incēdio ꝯsumpti
fuerūt. lꝫ ab alijs opinaꝭ q̇ quidam
nigromāticus ex demonis ꝯsultati-
one qui sibi hoc idicauerat ꝓdidis-
set. ꝫ quocūq̃ modo factum fuerit.
verisimile est q̇ diuina virtute de-
mon coactus dum semp ad subuer-
sionem fidei machinaꝭ hoc manife
stauerit. A simili vbi talis iudici ac
ciderit casus. quid faciendum foret
elicere potest. si videlꝫ ad diuinum
recurreret psidiuꝫ. vt ieiunijs ꝛ orō
nibus deuotaꝝ psonaꝝ hoc genus
demonioꝝ a maleficis expellaꝭ in
casu quo nec p mutatiōeꝫ indumen
toꝝ aut tonsuram piloꝝ ad veritatē
fatēdam sub tortura induci valeāt.
Et lꝫ in alemanie ptibus talis abra
sura presertim circa loca secreta plu
rimum censeꝭ inhonesta. qua d cau
sa nec nos inquisitores vsi sumus.
ꝫ tonsis capillis capitis cum calice
aut cipho aque benedicte guttulaꝫ
cere benedicte immittēdo. ꝛ sub in
uocatione sanctissime trinitatis ie-
iuno stomacho trinies in potum mi
nistrando p dei gratiam a plerisq̃
taciturnitatis maleficium abstuli-
mus. tamen in alijs regnis inquisi-
torem talem p totuꝫ corpus abrasu-
ram fieri mādant vñ ꝛ cumanus in-
q̇sitor nob insinuauit q̇ āno elapso
qui fuit. Mcccclxxxv. xl. ꝛ vnā ma

lesicas incinerari mãdasset. oibus ꝑ
totũ corpus abrasis. ⁊ hoc in distri
ctu ⁊ comitatu Burbie. vulgariter
vurmser bad in cõfinibus archidu
cis Austrie versus Mediolanum.
Nõ si q̃rit an tẽpe necessitatis quo
nullis remedijs ꝯgruis maleficium
remoueri vt p̄missuȝ est licitis foret
diuinatrices que etiã maleficia cura
re ⁊ tollere solẽt ꝓ amotiõe talis
maleficij ꝯsulere. Rñsio q̃cq̃d sit de
negocio Ratisbone pacto exhorta
mur in dño. vt in nullo casu q̃ntum
cũq3 necessario ꝓ republica diuina
trices ꝯsulant. ⁊ hoc ꝓpt magnam
offensam diuine maiestatis cum tot
alia sint nobis remedia ꝯcessa. ꝑ q̃
oino asseq̃ poterimus. aut in ꝓpria
petiti forma. aut in equalenti. ita q̃
oino veritas expiet. vel ab eius ore
vt incinerari valeat. vel d̃s auferet
ipam de medio. aliã morte sup eã ꝑ
mittẽdo. Hec aũt nobis remedia ꝓ
ponunt. vt p̄mo faciat hõ id qd̃ pōt
ex ꝓpria industria ⁊ ex ꝓpria viriũ
suaꝝ exercitatiõe modis supra tactꝭ
insistẽdo pluries ⁊ p̄sertim certꝭ di
ebus vt iam in sequẽti q̃stione pate
bit. ij. Chor. ix. Abũdetis in omne
opus bonũ. Scd̃o q̃ si defic̃ recur
sum hẽat ꝓ ꝯsilio ad alios hoies. q̃
forte sibi remediũ de quo nũq3 cogi
tauerat impartirent. eo q̃ varij sũt mo
di ad maleficia tollẽda. Tercio si p̄
dicta deficiũt hẽat recursum ad de
uotas ꝑsonas Juxta illud Ecci. xx
xvij. Cũ viro scõ assiduus esto quẽ
cũq3 agnoueris obs̃uatẽ timorẽ dei
Itẽ vt scti in patria inuocent ꝑ eos
Que si oia defecerint recursuȝ hẽat
imediate ad deũ iudex ⁊ ois ppl'us
ieiunijs ⁊ orõibus vt tale maleficiũ
sua pietate ãmoueat. sic̃ Josaphat
ij. Paral. xx. Cũ ignorãmus q̃d age
re debeamus. hoc solũ h̃emus resi
dui. vt oculos nr̃os dirigamus ad
te. ⁊ sine dubio d̃s in necessarijs no
stris nõ deficiet. Vñ ⁊ Aug'. ⁊ ha
bet. xxvj. q. vij. nõ obs̃uabitis. Qui
has ⁊ quascũq3 diuinatõẽs aut fata
aut auguria obs̃uat aut intẽdit. aut
ꝯsentit obs̃uãtibus. aut talibus cre
dit. s. ope ꝯsequẽdo. aut ad domum
eaꝝ vadit. aut in domum suã intro
ducit. aut interrogat. sciat se fidem
xp̄ianã ⁊ baptismum p̄uaricasse. ⁊
paganum ⁊ apostatã ⁊ dei inimicũ.
irã dei in eternum grauit incurrere
nisi ecclesiastica pnia emendatus.
deo recõcilient. Nõ deficiat ergo iu
dex semꝑ licitis vtẽdo iuxta p̄missa
remedijs. ⁊ finaliter subscriptꝭ cau
telis.

Questio. xvj. de tempe ⁊ de scd̃o
modo interrogandi. ⁊ est actus. xj.
sup finales cautelas a iudice obser
uandas.

Per premis
sa sunt aliqua aduertẽda.
Primo q̃ sacratioribus di
ebus ⁊ infra missaꝝ solẽnia sunt int
rogãde. ita vt ⁊ pplus adhortet ad
implorandũ diuinũ auxiliũ in gene
rali nihil specificãdo nisi vt ꝯ q̃scũ
q3 demonũ infestatões sci inuocent
Scd̃o ea que supra tacta de sale ⁊
alijs rebus b̄ndictis cũ septẽ verbꝭ
que xp̄us ꝓtulit in cruce in cedulis
ꝯscriptis ⁊ insimul colligatis collo
eius alligent lõgitudo xp̄i sup nu
dũ corpus ex cera b̄ndicta circũcin
gat. si q̃dem lõgitudo ipa cõmode
haberi potest. experiẽtia docuit miro
mõ his rebus ipas molestari vixq3
retinere p̄cipue autẽ reliq̃as sctõꝝ.

His sic dispositis et aqua bñdicta
in potũ porrecta. disponat̃ iterũ ad
q̄ões. ꝯtinuo exhortando vt prius.
dũ aũt a terra eleuat̃. si per talẽ mo
dum tormentat̃. iudex legat vel le
gi faciat dicta testium submissis no
minibus. taliter dicẽdo. ecce per te
stes ꝯuicta es. Item si testes vellẽt
se facie ad faciẽ adfrontare. tunc iu
dex interrogaret. an fateri vellet si
testes sibi in faciẽ pñtarent̃. vbi si
annueret tũc inducẽdi testes eẽnt
et coraꝫ eo statuendi si forte rubore
seu verecũdia quicq̄ꝫ fateret̃. Vlti
mo si videat ipam nõ velle detege
re flagicia sua. interrogabit an pro
sua innocẽtia iudiciũ candentis fer
ri vellet subire. ⁊ qꝛ illud omẽs affe
ctant scientes ꝙ per demones a lesi
one preseruant̃ vñ etiã ꝙ vere ma
lefice existant cognoscunt̃. replica
bit iudex. q̄ temeritate se tantis pe
riculis submittere possit. ⁊ oĩa con
scribantur. ꝫ ꝙ illud cãdentis ferri
iudiciũ nõ sit eis ꝯcedendũ. inferi
us patebit. Aduertat etiaꝫ iudex ꝙ
sextis ferijs ꝑcipue vsq̄ꝫ dum sit cõ
pulsus pro expiratione nr̃i saluato
ris ĩterrogate sepe fasse fuerũt. Sꝫ
qꝛ sup̄ extremũ nos ꝓcedere opor
tet vicꝫ sup̄ oĩmodã eius negatiuã.
in qua si persistiterit iudex relaxabit
eam. ⁊ sequẽtib⁹ ad hoc vtat̃ cautel̃
educẽdo eam de carcere penoso ad
aliũ pro custodia tñ bene munitum
ita tamẽ ꝙ sibi oĩno caueat ꝙ nullo
mõ tradat̃ cautionibus seu fideius
sionibus nec alias manulẽtena de
creto. qꝛ a talibus manulente datis
veritas nũq̄ꝫ haberet̃. immo sꝑ pe
iores efficiunt̃. Sꝫ hoc p̄mo ꝓcu
ret ꝙ humanit̃ ĩ cibo ⁊ potu tracte
tur ⁊ interim intrẽt honeste ⁊ nõ su

spectũ q̄ etiã frequenter de diuersis
in ꝑtinẽtibus ei colloquant̃. ⁊ tãdẽ
vt ꝯfident ꝯsultãt ꝙ fateat̃ veritatẽ
ꝓmittẽdo ꝙ iudex sibi faciet graꝫ.
⁊ ꝙ velint esse tãq̄ꝫ mediatores. Et
in fine hui⁹ intrabit iudex ⁊ ꝓmit
tet facere grãm. sub intelligẽdo vel
sibi aut reipublice in cuius ꝯserua
tionẽ totũ q̄ͦ fit est gratiosuꝫ. si v̄o
sibi ad vitã ꝓmitteret que supra. q.
xiij. sup̄ tres modos tacta sunt. scri
bant̃ singula a notario ⁊ sub q̄ for
ma verboꝝ ac intẽtione sit grã pro
missa. Et siquidẽ delata sic grãꝫ pe
tierit ⁊ facta detexerit. dicat̃ v̄ba ge
neralia ꝙ amplius fiet sibi quã ipa
petierit in finẽ vt ampliori ꝯfidẽtia
loquat̃. Scđa cautela in hoc actu ꝙ
si oĩno noluerit detegere veritatẽ.
habeat iudex vt supra tactuꝫ de ei⁹
cõplicibus sine ipsius scitu exami
natis ⁊ si q̄d hmõi deposuissent ꝯ
q̄ cõuinci posset. hec iudex ꝓponat
⁊ diligẽter de singulis inuestiget. ⁊
ad idẽ si q̄ instrumẽta vel vnguenta
⁊ pixides in domo fuissent repta si
bi offerent̃. ⁊ ad q̄ vsa fuerit ⁊c̃. Ter
cia cautela si adhuc ꝑseuerat in sua
ꝑtinacia ⁊ habeat cõsodales exami
natas q̄ ꝯtra ⁊ nõ ꝓ ea deposuissẽt
vel si nõ hꝫ ꝓcuret aliũ fide dignũ
quẽ nouit detẽte nõ ingratũ ꝫ tãq̄ꝫ
amicũ ⁊ fautorẽ. qui quodã sero in
trat ad maleficã ꝓtrahẽdo locutio
nes. ⁊ tandẽ siquidẽ non est de cõ
plicibus. fingat nimis esse tarde ꝓ
recessu ⁊ remaneat in carcere cũ ea
dẽ ⁊ de nocte pariter colloquant̃. si
v̄o de cõplicib⁹ tũc edẽtes ⁊ biben
tes mutuo etiã ꝯferũt de rebus cõ
missis. ⁊ tunc sit ordinatuꝫ ꝙ stent
extra carcerem in loco congruo ex
plorãtes eos auscultãtes ⁊ v̄ba col

ligētes. ⁊ si op⁹ fuerit scriptor sit cū eisdē. Quarta cautela vt si tūc inci piet dicere veritatē. nullo mō dimi dict iudex recipere eius cōfessionē etiā media nocte sed cōtinuet quā tum pōt. ⁊ si in die nō curet si ꝓro get prandiū vel cenā sed instet quo adusqꝫ dixerit veritatē saltem quo ad principalia. nā per dimidiatio nes ⁊ interruptiones frequētius ē repertū ꝙ redeūt ad vomitū ⁊ non aperiunt veritatē quā detegere in ceperāt habito cōsilio deteriori. Et aduertat iudex ꝙ post confessionē nocumentoꝝ hoibus aut iumentis illatorū inquirat quot annis incu bū demonē habuerit. ⁊ a quāto tpe fidē abnegauerit. qꝛ sicut de his nū ꝙ fatent. nisi prius alia fuerint fas se. ita etiā oino in fine sunt interro gāde. Quinta cautela si ꝑdicta oia deficerēt. tunc si fieri pōt ducat ad aliqͦd castrū ⁊ ibi certis dieb⁹ custo die mācipata fingat se castellan⁹ ad partes longinquas peregrinaturū ⁊ interim familiares aliqui vel etiā mulieres honeste eā visitātes pro mittant ei ꝙ velint eā oino dimitte re libere abire dummodo informet eos vel eas de certis experimētis. Et aduertat iudex ꝙ sepissime ꝑ ta lem modū fasse fuerūt ⁊ conuicte. Et nouissime in diocesi argētineñ. ꝓpe oppidū Sletstat ⁊ castro kyn nigkheym malefica detēta nullꝰ tor mētis ⁊ qōnibus induci poterat ad fatendū sua crimina tandem modo supradicto de castellano seruato. lꝫ pñs erat in castro ipsuꝫ tñ malefica estimabat abesse. tres familiares in trabant ⁊ ei liberam relaxationē ꝓ miserunt dūmodo sup certa experi mēta eos informaret. Et licꝫ prima fronte renueret. ⁊ ꝙ dolose cum ea agērent ꝓponeret. tandem interro gans de quibus informari vellent. vnus dixit sup grandinē excitādū. alter sup carnalia facta tandem vbi super grandinē illū informare vo lebat in scutella aqua plena appor tata malefica sibi iniūxisset vt digi to paululū aquā moueret ⁊ in ipsa certa verba ꝓtulisset subito ad locū quē explorator noīauerat. s. siluam adiacētē castro tāta tēpestas ⁊ grā do repleuit sicut a multis annis vi sum nō fuerat. In casu tamē ꝙ oia deficerēt vel etiā in casu quo crimi na fateref quid vlterius iudici per sententiā faciendū sit vt totus pro cessus fineaf in ꝙ vltima pars hui⁹ operis terminaf restat declarare.

Sequif tercia pars huius vltime partis operis qualiter ꝓcessus iste fidei sit debito fine per sententiam diffinitiuam terminandus.

Per dei grām his expedi tis ꝙ ad cognitionē ꝓprie tatum sup heresim malefi carū deseruiunt simul etiā qualiter processus fidei aduersus illā sit inī tiandus ⁊ ꝯtinuandus: restat nunc discutere qualiter talis ꝓcessus per debitā sententiam sit congruo fine terminandus. Ubi primo notādū. ꝙ cū heresis hec vt in principio hu ius vltime partis tactū est. ꝑ alijs heresibus simplicibus hoc habeat ꝙ non est pura ꜱ mixta crimine ec clesiastico ⁊ ciuili. vt de se patꝫ. Jō de modis sentētiandi tractādo. pri mo tractandū est de quadā senten tia ad quā malefice solent appella re de qua secularis iudex per se irre quisitio ordinario agit. Secūdo de his in quibus sine ordinario agere

non pōt. Et sic tercio quō ordinariū se exonerare possunt patebit.

Questio. xvij. super purgationez vulgarem ꝛ precipue super examen candētis ferri ad quod malefice appellant.

An autē malefica vulgari purgatōe. de q̄. ij. q. iiij. ꝯsuluisti. ꝛ. ca. monomachiā. sit sup reatū tēptatiue purgāda ꝛ p iudicē seculares ad hoc astringēda vel admittenda ad ad iudiciū candētis ferri si ad h̄ appellat vt vꝫ ꝙ sic. Nā sicut duelluꝫ ad ꝯseruationē vite ꝓpꝛie in cā criminali vel rerū suarū in cā ciuili ordinat ita ꝛ iudiciū cādentis ferri p tactū vel aq̄ bulliētis p potū. ꝫ primū licitū est in aliq̄ casu. iuxta san. Tho. se. se. q. xcv. in fine vltimi ar. vbi dicit ꝙ tunc duellū pōt esse licitū vbi ad cōem rōnem sortiū appropinq̄t ḡ etiā i aliq̄ casu iudiciū ferri cādētis. Itē multi pncipes scē vite ꝛ q̄ bonoꝝ ꝯsilio vtebant vt sanctꝰ Henricus impator erga ꝯiugē vgīnē kunigundā quā de adulterio suspectā habuerat exercuit. Itē sicut iudex q̄ hꝫ curaꝫ cōitatis licite pōt minora mala pmittere ad vitanduꝫ peiora vt meretrices in ciuitatibus ne oīa turbent libidinibꝰ. iux̄ Aug. in li. arbi. tolle meretrices ꝛ oīa turbabis libidine. Ita p tale iudicium vbi q̄s ab insultibꝰ ꝛ iniurijs alicuius cōitatis sup cām criminalē aut ciuilē liberari posset. Itē q2 minus est lesio manuū p cādēs ferrū q̄ꝫ vite interfectio p duellū. ideo ꝛ si duellū admittit vbi ꝯsuetudo hr̄ a forciori ꝛ examē candētis ferri. Cōtrariū hr̄. ij. q. v. monomachiā. vbi dr̄ hec ꝛ hmōi sectātes deū tēptare vident. vbi attēdendū esse dicunt doctores. ꝙ q2 nō solū a malo iux̄ apostolū. j. Thes. v. ꝫ etiā ab habente speciē mali abstinendū est. ideo nō dicit in illo ca. oēs hec sectātes tēptāt deū. ꝫ videt tēptare vt intelligat ꝙ posito casu ꝙ aliq̄s talia exercens intēdat aliū finē forte rectū q2 tn̄ apparētia est mala cauendum est. Rn̄deo. ꝙ tale iudiciū seu examē sit illicitū precipue cādentis ferri. deducit ex duobus. pmo. q2 ordinant ad iudicandū occulta. q̄ diuino iudicio reseruant. Scd̄o etiā q2 hmōi iudicium nō est auc̄te diuina aut etiā documētis sctōꝝ patrū sancitū. Vn̄ in ca. consuluisti. ij. q. v. q̄d sctōꝝ patrū documēto sancitū non est. supstitiosa adinuētione est p̄sumendū. ꝛ Stephanus papa in eodē ca. spōtanea ꝯfessione. vel testiū approbatione delicta ꝯcessa sunt vestro regimini iudicari. occulta em̄ ꝛ incognita illi sunt relinquēda q̄ solus nouit corda hoim. ē tn̄ dr̄ia inter duellū ꝛ ferri candentis examē. seu etiā potū bulliētis aq̄. q2 duella magis accedūt ad cōem rōnē sortiū. vtpote q2 pugiles sūt penitꝰ pares virtute ꝛ arte. q̄ꝫ examē cādētis ferri. q2 lꝫ vtrūq̄ʒ ordinat ad alicuiꝰ facti occulti inquisitionē p aliq̄d factum ab hoie. tn̄ q2 in iudicio cādētis ferri aliq̄s miraculosus effectꝰ expectatur q̄d nō ꝯtingit in duello vbi solūmō ꝯtingit interfectio vniꝰ vel amboꝝ. ideo examen illud est oimodo illicitū. lꝫ duellū nō sit ita illicitum. Incidentaliter tn̄ ꝓpter pncipes ꝛ iudices seculares sup duellū admittendū est notandū. ꝙ occasiōe horū v̄boꝝ san. Tho. q̄ hāc distincti-

onē ponit Nicola. de lyra in postil
la sup bibliā .j. Regū. xvij. occasio-
ne etiā duelli seu ꝯflictus ipsius da
uid cū philisteo vult elicere ꝙ in ali
quo casu duellū possit esse licitū. lō
ꝙ hoc nō sit de mēte docto. Tho.
sed potius oppositū ꝓbat Paulus
burdegalēn. ꝯ nicolaū prefatū cuiꝰ
ꝓbationē bn̄ aduertere debēt prin
cipes ⁊ iudices seculares. Primo ꝑ
hoc qꝛ duellū sicut ⁊ examen alteꝝ
ordinat̄ ad iudicandū occulta q̄ di-
uino iudicio reseruant̄ vt supra ta-
ctum est. nec pōt dici ꝙ institutōe3
habuerit ex conflicto dauid. qꝛ sibi
reuelatū fuit a dn̄o interiori instin-
ctu vt tale certamē inire deberet et
ꝙ iniuriā sibi illatā per eum vindi
care cōtra philisteū volebat. quod
ex vbis Dauid elicit̄. Ego venio ꝯ
te in noīe dei viuētis. ⁊ sic non fuit
ꝓprie duellator. ſ3 diuine iusticie ex
ecutor. Scdo ex hoc qd̄ ꝓcipue iu-
dicibus est aduertendū. qꝛ in duel
lo dat̄ potestas vel saltim concedit̄
licentia vtriꝗ interficiēdi se mutuo
⁊ cū alter eoꝝ sit innocēs. ideo pre-
statur auctoritas vel saltim licentia
interficiēdi innocentē. qd̄ cum sim-
pliciter est illicitū. qꝛ ꝯtra dictamē
iuris naturalis ⁊ diuinū preceptū.
Jdō oino illicitū tam ex parte ap-
pellantis q̄3 recipiētis q̄3 etiā iudi-
cantis ⁊ ꝯsulentiū q̄ oēs homicide
r[illegible]unt̄. Tercio ex hoc qꝛ cum du
ellum sit singularis pugna duoꝝ vt
ꝑ victoriā vnius appareat iusticia
tanq̄3 per diuinū iudiciū ⁊ alterius
iniusticia. nō obstante ꝙ tūc deus
temptat̄. vn̄ reddit̄ illicitū ex parte
appellātis ⁊ recipiētis. tn̄ cū ipi iu
dices alijs medijs iustū iudicium
aut terminationē litis ꝓcurare pos-
sent. cū hoc nō faciunt sed cōsulunt
seu oino permittūt cum prohibere
possent vtriꝗ ad interfectionē inno
centis consentiūt. Verū qꝛ non est
verisimile. postillatorē Nicolaum
hec latuisse aut ignorasse. Jdō vbi
dicit in aliquo casu duellū absq̄ pec
cato cōmitti mortali. loquit̄ ex par-
te iudicantiū aut ꝯsulum. vbi nō ꝑ
ipsoꝝ inductionē aut ꝯsiliū sed per
ipsos appellantē ⁊ recipientē3 tale
examen exercet̄ siue alio respectu. ⁊
qꝛ nō est nr̄e speculationis his im-
morari ſ3 de ipis maleficis disserere
clare patet ꝙ si in alijs criminalibꝰ
causis circa furtū aut latrocinium ta
le examen inhibet̄. quātomagꝭ hic
vbi ꝯstat maleficas cūcta maleficia
auxilio demonū ꝓcurare. siue in le
sionibus inferendis. siue curandis
seu tollēdis. aut impediēdis. Nec
mirū ꝙ ope demonū a lesionibꝰ in
tali examine ꝓseruant̄ malefice. cu3
vt naturales tradunt. succus cuius-
dā herbe vbi manus inūgunt̄ a cō-
bustione possit ꝓseruare. ⁊ cū ipsius
demonē virtutes herbaꝝ minime la
tēt. dato ꝙ ꝑ inpositiōe3 alicuiꝰ cor
poris inter manꝰ deferētis ⁊ ipsum
ferrū. lesionē nō incipet ꝓut inui-
sibilit̄ ꝓcurare pōt. tn̄ ꝑ hmōi natu
rales rerū ꝓprietates ſ3 efficere pos
set. vn̄ minꝰ q̄3 quibuscūq3 alijs male-
factoribꝰ ipis maleficis ꝓpter inti-
mā familiaritatē quā cū demonibꝰ
tenēt tali examine sūt purgāde sed
ipo facto vbi ad hoc appellāt iā vt
suspecte malefice sunt habēde. De-
seruit ad hoc factū qd̄ in ꝯstantiēsi
diocesi tribꝰ annis vix iā elapsis cō
tigisse fert̄. Nā in dn̄io comitū de
furstenberg ꝑtinet nigre silue. male
fica q̄dā famosa ⁊ plurimū ab inco

lis diffamata. vbi p comitem ad instantiā plurimoꝝ fuisset cōphēsa ꝛ de plurimis īdicijs sup varia maleficia delata tādem int tormenta ꝛ q̄stiones intrrogaret manus omniū volēs eusdere. ad examen cādentis ferri appellauit. Juuenis comes nec multū in his expertus examē admisit. ꝛ dū cādens ferꝝ p tres dūtaxat passus deferre adiudicata fuisset p sex deportauit offerēs se denuo ad lōgiori spacio deportare. Qua ex re dū manifestū habuissent indicio maleficij iudicare. q2 nullus sanctoꝝ p̄sumpsisset talit diuinā assistētiā temptare. ipa tñ absoluta a vinculis ꝛ illesa vsq3 in pn̄s nō vtiq3 in ꝑtiū fidei scādalū pseuerat.

Questio. xviij. de snia diffinitiua in se ꝛ q̄lit est ferēda.

Onsequēter ad tractādū de his in q̄bus secularis iudex p se cognoscere ꝛ sniare pōt dyocesanis si libet manētibus exoneratis. Hocipm eni p̄supponimus vt nedum nosipsi inq̄sitores salua fide ꝛ iusticia simus ab his sniandi modis exonerati. verꝝ ꝛ ipos dyocesanos eadē synceritate exoneratos affectamus ipoꝝ facultatē ꝛ iurisdictionem minime amputādo. qua tñ si vti vellent necesse foret ꝛ nos inq̄sitores. Juxta. c. multoꝝ querela. de heret. in cle. pit ꝯcurrere. Attendāt tñ q2 q2 hoc crimē maleficaꝝ nō est mere ecclesiasticum. Vn̄ nec potestatibus ꝛ dn̄is tempalibus ad iudicādum ꝛ sniandum. vt in. c. vt inquisitionis. §. phibemus. de heret. lib. vj. Interdictum. In q̄bus tñ p̄fata potestas diffinire ꝛ cognoscere si ñe dyocesanis non potest. Sic de ducet. Sz p̄mo vidēdū de ipa snia in se. Scdo q̄lit sit ferenda. Tercio quot modis. De p̄mo. Cū s̄m Augusti. vt. ij. q. j. c. j. Nos in quenq̄ sniam ferre non possumus. nisi aut ꝯuictum aut spōte ꝯfessum. Et snia sit triplex. vt dic glo. summaria in pncipio q̄stionis. s. Interlocutoria. diffinitiua. ꝛ precepti. ꝛ Raymundus exemplificās dic. Interlocutoria snia dr̄. que nō sup pncipali. sed sup alijs q̄stionibus ꝓfert int pncipium cause ꝛ finem emergētibus. vt est de teste repellendo. vel de dilatione dāda. vel non. ꝛ hmōi. Vel forte dr̄ interlocutoria. q2 int ptes loquēdo ꝓfert sine scripture solēnitate. Diffinitiua autem snia dr̄ q̄ pncipalis questio diffinit. ff. de re iudi. l. j. Snia precepti est q̄ maior p̄cipit minori. De p̄mis duabus nostra ꝯsequent erit speculatio. precipue sup sententiā diffinitiuā. Notādum secundo q2 l3 in glo. prefata dicat. q2 si snia diffinitiua fuerit lata obmisso ordine iur', ipo iure nulla est. ij. q. vj. si quādo. §. diffinitiua. Et post dicat. Scias q2 duplex est ordo iuris. Unus qui est de necessaria substantia iudiciorum. vt si at litis contestatio ꝛ testes recipiātur. Si contra hunc ordinem feratur sententia non tenet. Est alius ordo qui non est de substantia iudiciorum. vt scilicet sententia non feratur sub conditione. ꝛ vt prius non pronuncietur de possessione q̄3 de proprietate. si tamen hoc non seruetur tenet sententia. vt. ij. q. vj. Anteriorum. §. biduum. In hac tñ causa. quia est causa fidei ꝛ heresis crimen. licz mixtum. procedit summa-

rie simpliciter & de plano. vt pt3 in ca. statuta. li. vj. & qualiter ista verba intelligant habes supra. q. vj. et vt ibi deducitur. iudex necessario libellum nō exigat. litis ꝯtestatiōem non postulet &c. sequit ꝓbatōes tñ necessarias admittat. similiter citationē & protestatōem iuramenti de calūnia &c. Vñ & alius modus procedēdi iam per iura noua declarat. De scđa aūt qualiter sit ferēda Nota ꝙ proferri debet a iudice & nō ab alio alias non valet. Itē in loco publico & honesto etiā sedēdo. vt. iij. q. iij. indicte. §. spacium. Et simılit de die & nō in tenebris. & sic de multis que ibi notant. tum qꝛ ibi continet. ꝙ nō diebus feriatis. et ꝙ non in scriptis ferat. Notandū ꝙ quia hic summarie simpliciter et de plano vt supra tactū est procedit. & de vbo. signi. c. Sepe cōtingit. in Clemen. dicit. ꝙ tpe feriarū ob necessitates hominū indultarū. a iure procedere valeat. & ꝙ iudex āputet dilationē. Ideo si iudici libet seruare illa poterit. Nec scripto proferre tenet. cu3 fm Joh. an. Plures sint casus in quibus sine scripto sententia valet. & inter illos enumerat cōsuetudo loci vel fori. dist. xj. cōsuetudinis. Episcopus etiam si est iudex pōt per alium sententiā recitare ad instar illustrium. Item nota ꝙ l3 in actionibus criminalibus executio sentētie non sit differenda. fallit tñ hoc in certis casibus precipue quatuor. sed pro hac materia capiuntur duo. primus si lata est in muliere ꝓgnāte differtur em̄ vsq3 ad tempus partus ff. de re. iu. l. pregnātis. Itē cum quis est confessus crimē & postea negat. intellige si confessio prius non fuit reiterata modo quo supra tactū fuit. q. xv. De tercio autē quot sc3 modis sit ferenda. qꝛ cōsequēter vsq3 in finem operis de his tractabimus. sunt tñ adhuc aliqua premittenda de modis quibus persona delata reddit suspecta. eo ꝙ varie sententie super varias suspitiones sunt ferende.

Questio decimanona. quot modis capitur suspitio pro sentētia ferenda.

Suspecti de heresi vel alio crimine q̄t modis et quibus dicendi sunt. & an in tali casu pro tali crimine ex illis iudicādi & sentētiādi sint vbi querit. Respōdendū est. & p antiqua & per noua iura. Nā glo. sup ca. nos in quē ꝗ in ꝓcedēti qōne al legato. dicit ꝙ quatuor sūt modi cōuincendi reū. aut sc3 iure. vt instrumentis & testibus. aut facti euidentia. extra de cohabi. cler. c. tua. Aut iuris interpretatione. vt sepius citatum esse reum. iij. q. ix. decreuim. Aut violēta suspitione. xxxij. qō. j. dixit. Notāt etiam canoniste ꝙ triplex est suspitio. Prima temeraria de qua canon. Nullu3 iudicetis suspitionis arbitrio. ij. q. j. primo. Secunda probabilis & hec purgatōe3 inducit. non aūt prima vt. ij. q. iiij. ꝑsbyter. Tercia est violenta. q̄ condemnationē inducit. & de hac intelligitur dictum Hieronymi. ꝙ vxor dimitti potest ꝓpter fornicationem aut fornicationis suspitionē. xxxij. q. j. dixit. Nota insuper ꝙ secunda que est probabilis admittitur ad semiplenā probationem. vt extra de ꝓsumptio. in multis. Unde coadiu

nat ad probationē si assint alia amminicula. vñ non solū admittit ad purgatōez indicēdā. De violēta etiam que ad condemnationē sufficit nota q̄ est duplex. vna quedā iuris et de iure. vt cum ius fingit et statuit aliquid sup facto et cōtra hanc nō admittit probatio. extra de sponsa. nec qui fidem vbi dicit q̄ si q̄s dederit fidē mulieri de cōtrahēdo matrimoniū cū ea. et postea copula sequit. matrimoniū esse presumit et pbatio in cōtrariū nō admittit. Quedam est iuris sed non de iure. vt vbi ius p̄sumit: sed nō statuit aliqd. vt si vir diu mulieri cohabitauit presumit ab eo cognita. xxxij. q. j. dixit. Et ɔtra hanc admittit pbatio. Applicādo ad ɔpositū nostrū sup heresim maleficarū et sup nota iuris. dicimus q̄ in iure triplex suspitio sup crimē heresis habet. prima est modica. secūda magna. tercia maxima Prima q̄ est modica in iure vocat suspitio leuis. ita habet. ca. Accusatus. de here. libro. vj. in prin. vbi dicitur. Si asit leuis et modica suspitio illa fuit quāuis ex hoc sit grauit puniēdus. non tñ debet pena in heresim relapsorum puniri. Et hec suspitio ideo dicit modica siue leuis. tū q̄r modica et leui defensione tollit. tum q̄r ex modicis et leuibus oritur ɔiecturis. Vñ dicit modica a modicis indicijs. et dicit leuis a leuib⁹ ɔiecturis. Utpote in simplici heresi circa fidem si aliqui reperiant occulta cōuenticula celebrātes vel vita vel moribus a cōi ɔuersatione fidelium deuiātes. vt patet ca. excōicamus. pmo extra de here. circa maleficarū heresim. Simili modo vbi conuenticula in angarijs aut sacratioribus anni temporibus in capis aut siluis siue de die siue de nocte conuenirēt. aut aliq̄ seorsum reperirentur. aut nō frequētare diuina tēporibus cōsuetis et modis cōsuetis aut cū suspectis maleficis familiaritates secretas cōtrahere. tales enī leuiter ad minus de heresi habētur suspecti. eo q̄ talia frequēter facere hmōi heretici cōprobant. de q̄ etiā leui suspitione habet. C. de here. li. ij. in fine. vbi dicit. Hereticorum vocabulo cōtinent et latis aduersus eos sentētijs debēt succumbere. qui vel leui argumento a iudicio catholice religionis et tramite detecti fuerint deuiare. Et huic sententie cōcordat Hostien. in summa. ti. de p̄sumpti. §. finali. vbi dicit. Notanduȝ q̄ q̄suis heretici leui argumēto detegantur scȝ ad hoc q̄ suspecti habeantur tñ nō debēt vt heretici haberi. et pbat per precedētia. Scd̄a suspitio q̄ est magna in iure vocat vehemēs siue fortis. de qua iterum in allegato. c. Accusatus. in principio. Item sic habet accusatus de heresi vł suspect⁹ ɔtra quē de hoc crimine magna et vehemēs suspitio orta erat et c. Ibi enī hec ɔiunctio et nō tenet copulatiue. s3 expositiue vt notat Johan. andree ibidem. Vehemēs aūt idem est q̄d fortis vt dicit Archidi. sup allegato. c. Accusatus. et verbo. vehemens. vt dicit Papias et Huguitio. q̄ vehemens idem est q̄ fortis siue grandis. Allegat etiā Grego. j. moral. Ventus vehemēs irruit. Unde dicimus aliquem vehemētem habere casum cum habet fortē hec ibi. Ergo suspitio magna dicit vehemens siue fortis et sic nominatur. quia non nisi vehementibus et

fortibus defensationibus repellit. et etiam quia ex magnis ꝛ vehemē tibus ac fortibus oritur cōiecturis argumentis ꝛ indicijs. Utpote in simplici heresi si aliqui comperiā tur qui eos quos sciūt hereticos fo re occultant. fauorē impendāt. asso ciant. visitant. munera offerant. re cipiant defensant ꝛ similia exercen tes. tales nanqꝫ vehemēter de here si suspecti sūt. ꝛ similiter cognoscū tur circa heresim maleficaruꝫ. eo ꝙ suspitio oritur ꝙ participāt cuꝫ eis in crimine ꝛ ꝑcipue notant. hic mu lierisant viri: qui ad amorē vel odi um inordinatū. licet nō ad alias le siones hominū tendant aut iumen torū solent maleficare. Similia em̄ vt ꝓmissuꝫ est in quacūqꝫ heresi ex ercentes vehementer sunt suspecti. vt patet per allegatū ca. accusatus. ꝛ. §. illo vero. ꝛ per notata ibidem per archidiaconū. Cum non sit du bium eos talia facere in fauorē illi⁹ heretice prauitatꝭ. Tercia suspitio hec est maxima. ꝛ in iure vocatur vi olenta. cap. cuꝫ ꝯtumacia. ꝛ ca. Ac cusatus. li. vj. de here. ꝛ per notata per archidiaconū ꝛ Johannem an dree. super. c. Accusatus. et verbo. vehemens. vbi dicunt. Dicit vehe mens non violenta. supra de ꝑsum pti. ca. literas. De hac suspitione lo quitur canon. dist. xxxiiij. quorū dā Et hec ꝑsumptio seu suspitio dicit violenta. tum qꝛ violentat cogit et artat iudicem ad credendum. Nec tergiuersatione refellit qualicunqꝫ. tum quia ex violentibus cōuincen tibus atqꝫ cohercentibus oritur cō iecturis. Exēpli grā in simplici he resi. si aliqui reperiantur qui here ticos adorauerint. id est reuerentiā suo amore exhibuerint cōsolationē vel cōmunionem ab eis acceperint vel similia que ad ritum eorum per tinent perpetrauerint. tales nanqꝫ violenta suspitione de heresi et he reticorum credentia sunt conuicti. per ca. filij. Et per ca. Accusatus. de heresi. lib. vj. et per notata per Ar chidiaconum super capi. quicunqꝫ hereticos. ꝛ verbo. credentes. eodē libro. vj. cum nō sit dubiū eos talia facere in credentiam heretice praui tatis. Super heresim vero malefica rum a simili qui perpetrant ea q̄ ad ritum maleficarum pertinent. ꝛ ta lia cum sint varia videlicet aliquan do per verba solum contumeliosa. dicendo. tu senties in breui que tibi euenient vel similia in effectu. vel ꝑ tactum solū tangendo hominē aut besti an manibus. aut per visuꝫ tan tum se manifestando nocturno vel diurno tempore certis dormiētib⁹ in cubilibus. ꝛ hoc vbi homies aut iumenta nituntur maleficiare. licet circa grandines varios alios obser uant modos se alijs offerendo cere monijs. circa flumen aliquod se a gitando diuersimode vt in prece dentibus circa modos maleficia in ferendi patuit. Tales vtiqꝫ violen ta suspitione super heresim malefi carum vbi reperiuntur ꝛ fama labo rat sunt conuicti. presertim vbi effe ctus est subsecutus in maleficio si ue statim siue per successuꝫ tempo ris quia tunc euidens factum con currit siue iudicium facti vbi instru menta maleficij in aliquo loco re posito reperirentur. Licet succes sus temporis non ita aggrauaret ad euidentiam facti manet tamen suspecta vehementer et a fortiori

amplius ꝙ̄ circa simplicē heresim. Et si querit̄ nū quid dyabolus absq̄ visu aut tactu mulierū maleficiare posset homies seu iumenta. Rn̄det̄ vtiq̄ si deus ꝑmittit. sꝫ q̄ꝛ maioꝛ dei ꝑmissio vbi creatura deo dicata ꝑ fi dei abnegationem ⁊ aliis hoꝛrēdis sceleribus cōmittit. Jdeo ⁊ dyabolus amplius talem modum maleficiādi creaturas affectat. imo ⁊ dici potest ꝙ dyabolus etiā si absq̄ malefica posset adhuc summe ꝑ maleficam talia exercere affectat variis respectibus. vt in ꝓcedētibus patuit. Epilogādo ad nostꝝ ꝓpositum sup modos ex ꝓsumptionibus iudicandi. Dicēdum ꝙ sup ꝓfatā distinctionem suspecti de heresi maleficarum sunt in triplici genere cum quidam leuiter. quidam vehemēter. ⁊ ꝗdā violēter. Leuiter sunt suspecti ꝗ talia modica vel leuia ꝑagūt ꝙ ex eis oꝛit̄ modica vel leuis suspitio ꝯ eos de tali heresi. ⁊ lꝫ vt dictum est vbi quis sic inuenit̄ suspectus nō sit hereticus hn̄dus. tn̄ debet sibi indici canonica purgatio. vel iniungi tāq̄ ꝓ leui abiuratio. Et ꝗdem ꝙ purgatio posset sibi indici habet̄ ca. excōmunicamus. j. in ꝓn. extra de heret̄. vbi dr̄. Qui aūt inuēti fuerint sola suspitōe notabiles. suspitōe ꝓbabili. hoc est leui. ⁊ que leuiter apparet dicit Hostieñ. sequit̄. Nisi iuxta cōsideratōēs suspitiōis qualitatēq̄ ꝑsone ꝓꝑꝛiā innocētiam ꝯgrua purgatiōe monstrauerint anathematis gladio ferianț. ⁊ vsq̄ ad satisfactionem ꝯdignam ab omibus euitent̄. Jta ꝙ si ꝑ annum in excōmunicatione ꝑstiterint extūc velut heretici ꝯdemnent̄. Hec ibi. Et nota ꝙ indicta sibi purgatōe canonica siue cōsentiat siue nō. siue deficiat. siue nō est ꝑ omia iudicādum sicut de diffamato de heresi cui est purgatio canonica indicenda. Sed ⁊ hoc ꝙ abiuratio possit tali indici tanq̄ leuiter suspecto de heresi. Patet ꝑ ca. accusatus. in ꝓn. vbi dr̄. Accusatus de heresi vel suspectus. ꝯ quem de hoc crimie magis ⁊ vehemens suspitio oꝛta erat. si heresim in iudicio abiurauit. ⁊ postea committit in ipa censeri debet quadam iurisfictione relapsus. lꝫ ante abiurationem suaꝫ heresis crimen ꝓbatum non fuerit ꝯ ipm. Si autem modica ⁊ leuis fuit suspitio illa. quanq̄ ex hoc sit grauiter puniēdus. tamen nō debet in heresim relapsoꝝ pena puniri. Hec ibi. Quidam autem cum sint suspecti vehementer. ⁊ sunt illi qui talia vehemētia ⁊ foꝛtia ꝑagūt. qd̄ ex eis oꝛit̄ vehemens ⁊ magna suspitio. ⁊ tales lꝫ etiā non sint heretici nec vt heretici ꝯdemnādi. eo ꝙ expꝛesse habet̄ extra de ꝓsumpt̄. c. lr̄as. §. ꝗ circa. Nullus ꝓ suspitōe vehemēti est de tāto crimine ꝯdemnādus. Nam ibi ita dr̄. Quo circa mādamus. q̄tenus cum ꝓpter solā suspitōeꝫ q̄uis vehemētem. nolumus illum de tam graui crimine ꝯdēnari. tn̄ de tali sic vehemēter suspecto debet sibi mādari ꝙ abiuret generaliter oēꝫ heresim. ⁊ spālit er in quam incidit tāq̄ vehemēter suspectus. ꝑ allegatū. c. Accusatus. in ꝓn. vt est dictū. ⁊ ꝑ. c. inter sollicitudines. extra de purg. ca. ⁊ ꝑ. c. lr̄as. extra de ꝓsumpt̄. Et si postmodum relabat̄ vel in ꝓstinā vel in aliaꝫ. vel in eos quos scit maleficos aut hereticos associet visitet vel deducat vel ꝯsulat mūera donādo. vel mittat. seu fauoꝛē eis im-

pendat. relapsorũ penã nõ euadet. per allegatũ. c. Accusatus. Ubi dicit sic Eum vo q̃ vna heresis specie vel secta cõmisit. aut in vno fidei articulo seu sacramento ecclesie errauit. Et postmodũ heresim simpliciter vel generaliter abiurauit. Si ex tũc in aliã speciẽ heresis siue sectaꝫ ac alio articulo seu sacramẽto committat. volumꝰ vt relapsus in heresim iudicari. Ille ergo de cuius lapsu in heresim añ abiurationẽ cõstiterit vel nũc cõstat. si post illã abiurationẽ receptat hereticos deducat visitet siue associet. ac dona vel munera eis donet vel mittat. seu fauorẽ eis impendat. et infra merito debet iudicari relapsus. cũ illũ ex approbato a se prius errore nõ sit dubiũ illud fecisse hec ibi. Ex quibus verbis apparet ꝙ in tribus casibus in genere suspectus de heresi vehemẽter postq̄ abiurauit pena plectitur relapsorũ. Primus est quando relabitur in eandẽ ꝛ pristinam heresim de q̃ suspectus fuerat vehementer. Secũdus quando heresim simpliciter vel generaliter abiurauit et relabitur tamẽ in aliã heresim. esto ꝙ de ea antea nunq̄ suspectus habitꝰ fuerit nec delatus. Tercius qñ hereticos receptat. ꝛ eos deducit ꝛ fauorẽ impẽdit Et h casus cõplectitur mltos casus ꝛ hꝫ multos sinus vt ptꝫ in alle. §. Eum vo. in. c. Accusatus. freqntius repetito. Sed q̃rit quid agendũ si talis vehemẽter suspectus ad mandatuꝫ sui iudicis nõ cõsenserit cõtinue abiurare. An tradendus sit seculari arbitrio potestatis aniaduersione debita puniendus per. c. Ad abolendaꝫ. §. pñti vero. Rñdet. nequaq̄. qa. c. illud. et §. eius exp̃sse loquit nõ de suspectꝭ ſꝫ de manifeste dep̄hensis in heresi ꝛc. ꝛ rigorosius cõtra deprehensos manifeste. q̄ꝫ cõtra suspectos tantũmodo est agendũ. Et si querit qualiter ergo sit ꝑcedendũ cõtra talẽ. Rñdetur ꝙ procedet cõtra eũ. p. c. excõicamus. j. ꝛ p. §. q̃ vero sola suspitione ꝛc. superiꝰ inserto ꝛ excõicabit in qua excõicatiõe si p annuꝫ steterit est vt hereticus cõdemnandus. p alle. c. Quidam autẽ suspecti sunt violẽter. ꝛ sunt illi q̃ talia violentia pagũt. qđ ex illis oꝛit violenta suspitio cõtra eos talis vt hereticus est habẽdus. ꝛ sicut de dep̄henso in heresi est de eo p oĩa iudicandũ. p. c. excõicamus. j. ex̄ de here. §. qui vo. ꝛ p. c. cũ contumacia. ꝛ. p. c. vt officiũ. li. vj. Nam vel fatent crimen. vel nõ. si sic. ꝛ volunt redire ꝛ heresim abiurare ad pniam recipiẽdi sunt. p. c. ad abolendã. ꝛ p. c. excõmunicamꝰ. ij. §. finali qđ si nõ ꝯsenserint abiurare tradendi sunt curie seculari aniaduersione debita puniendi. p. c. ad abolendã. §. pmo allegatũ. Si aũt non fatent crimẽ post q̄ꝫ est cõuictus. nec cõsensit abiurare. est vt hereticus impenitens condemnãdus. per. c. ad abolendã. Uiolenta em̃ suspitio ad cõdemnãduꝫ sufficit. ꝛ probationẽ in contrariuꝫ non admittit. vt habet extra de p̄sump. c. literis. ꝛ. c. afferte. Et cum hec discussio locũ habet in simplici heresi. absq̄ euidentia aut iudiciuꝫ facti. sicut etiam in sexto modo sententiandi patebit. vbi qs vt hereticus cõdemnat. etiã si nõ sit hereticus in re. q̄ꝫtomagis circa heresim maleficarũ. vbi sp cõcurrit aut euidẽs factũ in pueris. hoibus aut iu-

mētis maleficiatis. aut indiciū facti. puta p instrumenta reperta. Et licz in simplici heresi penitentes et abiurantes ad penitentiā ⁊ ad perpetuos carceres recipiant vt tactū est. In hac tamē heresi licz ecclesiasticus iudex recipiat vt sic ad penitentiam. ciuilis tamē propter fore facta circa damna temporalia vltimo supplicio punire potest: nec ecclesiasticus ipm impediet qui licz nō eū tradat ad puniendum tamen relinquere potest.

Questio vicesima super primuz modum sententiandi.

Quia ergo delata persona.

Vel reperit immunis et absoluenda totaliter.

Vel reperit solum diffamata de heresi generaliter.

Vel repit vltra infamiaz q̄stionibus ⁊ tormētis exponēda aliqliter.

Vel reperitur suspecta de heresi leuiter.

Vel reperitur suspecta de heresi vehementer.

Vel reperitur suspecta de heresi violenter.

Vel reperit diffamata de heresi et suspecta insimul ⁊ cōmuniter.

Vel repitur cōfessa heresim ⁊ penitens ⁊ nō relapsa veraciter.

Vel repitur cōfessa heresim ⁊ penitēs sed relapsa probabiliter.

Vel repitur cōfessa heresim ⁊ impenitēs sed nō relapsa realiter.

Vel repit cōfessa heresim ⁊ impenitēs atq3 relapsa certitudinalit.

Vel repit non ꝯfessa sed cōuicta de heresi legitimis testibus ⁊ alias iudicialiter.

Vel repitur cōuicta de heresi sz fugitiua vel absens cōtumaciter.

Vel repitur ab alia malefica incineranda vel incinerata delata.

Vel repitur maleficia non inferēdo sed tollendo per remedia illicita ⁊ incōgruenter.

Vel repitur vt maleficus sagittarius ⁊ armorū incantator interimēdo letaliter.

Vel reperitur vt malefica obstetrix infantes demonibus execrādo hostiliter.

Vel repitur remediis appellationis se tuendo friuole ⁊ fraudulent.

Et siquidē repit immunis totalit erit ꝯsequentē modū sententiandi finaliter. Ubi notandū q ꝑsona delata tūc repitur immunis totalit qn̄ processus meritis diligēter cum bono cōsilio peritorū discussis non cōuincit nec confessione ꝓpria. nec facti euidentia. nec testiū ꝓductione legitima. qꝛ videlicz discrepāt in ꝑncipali nec etiā alſ illa ꝑsona fuit suspecta aut diffamata publice de antedicto crimine. qꝛ secus si de aliq̄ alio crīie esset diffamata. nec etiā sunt indicia facti cōtra talē personā. Circa talem talis practica seruatur. q̄a absoluenda est per episcopum aut iudicem per sententiaz tenoris sequentis.

Nos. N. miseratione diuina eṗs talis ciuitat. aut iudex talis ⁊c. Attendētes q tu talis de tali loco ⁊ talis dyocesis fuisti nobis delatus vel delata de tali heretica prauitate. scz maleficaruz. Attendētes etiā illa esse talia q nō valebamus nec debuim̄ cōniuentibus oculis ptransire. descendimus ad inquirendū si predicta fulcirent

aliqua veritate testes recipiendo te examinando et alia faciendo q̃ decebãt secundum canonicas sanctiones ea propter visis et diligenter examinatis omnibus actis et actitatis in hac causa habitoq; cõsilio peritorũ in iure ac etiam in theologica facultate illoq; sepius repetito sedentes pro tribunali more iudicũ iudicantis ac habẽtes pre oculis solũ deũ et negocij veritatẽ sacrosanctis euãgelijs positis corã nobis vt de vultu dei iudiciũ nostrũ procedat et oculi nostri videãt equitatẽ ad nostrã diffinitiuã sententiã procedimus in hũc modũ xpi noie inuocato. Quia per ea q̃ vidimus et audiuimus et producta et oblata. acta et actitata sunt corã nobis in pñti cã. nõ inuenimus aliq̃d cõtra te legitime probatũ fore de his de q̃bus delatus fueras corã nobis pronunciamus declaramus et sententialiter diffinimus cõtra te nõ esse actũ legitime corã nobis. propter qd possis et debeas vt hereticus aut maleficus iudicari nec suspectus haberi aliq̃liter de heretica prauitate. quare a pñti instantia inq̃sitione et iudicio totaliter te relaxamus. lata fuit hec snia etc. Caueat vt nõ ponat in snia quacunq; q delatus sit insons vel immunis: sed q nõ fuit probatũ legitime cõtra eum. Quia si postmodũ tpis processu iterũ deferat et legitime probat potest nõ obstante p̃dicta absolutoria sentẽtia cõdemnari. Nota etiam q eisdem modis absoluendus est q̃s quãdo est delatus de receptatiõe defensatiõe seu alia fautoria heretice prauitatis vbi nihil probat legitime cõtra eũ. Secularis iudex commissione episcopi modo suo iudicabit.

Questio. xxj. super secundũ modum sententiandi delatam et tantũ tummodo diffamatam.

Secundus modus sententiandi est quãdo delatus vel delata processus meritis diligenter discussis cũ bono consilio peritorum reperit tantummodo de tali heresi diffamatus in aliqua villa ciuitate vel prouincia. Et hoc est quãdo delatus talis nõ cõuincit nec propria cõfessiõe. nec facti euidentia. nec testiũ productiõe legitima. nec sunt q̃cũq; indicia alia probata cõtra eũ nisi p̃cise sola infamia: ita q in speali nullũ probat maleficiũ pperatũ. qd q̃dẽ probare põt sup vehemẽtẽ aut violẽtã suspitionẽ q̃n v̄ba cõminatoria sup lesionẽ inferendã ptulisset dicendo in effectu vel in snia. In breui sentíes q̃ tibi eueniẽt et post effectus aliq̃s fuisset subsecutus in lesione corporũ aut iumẽtorũ. Circa istũ igit 9 quẽ nihil probat nisi p̃cise infamia talis practica ẽ seruãda. In tali eñ casu q2 snia nõ põt p delato ferri absoluẽdo eundẽ. sicut in pmo modo tactũ est: s3 ptra indicẽdo sibi canonicã portionẽ. Id eps seu eius officialis aut iudex aduertãt pmo q i causa heresis non refert si aliq̃s sit tantũmõ apud bonos et g̃ues psonas diffamatus. immo attendit h q etiã apud quoscũq; viles et simplices sit diffamatus. Et rõ est. q2 a q̃bus quis põt accusari i crimine heresis apud illos etiã põt q̃s infamari. s3 q̃libet hereticus põt a q̃buscunq; psonis accusari cu3 tantũmõ inimici capitales: vt supra patuit eiciuntur. ergo apud illos potest infamari.

Feret ergo episcopus seu iudex super cano. pur. sententiã per hunc modum vel consimilem.

Nos. N. miseratione diuina episcopus talis ciuitat/ aut iudex talis dominij. Considerantes q meritis pcessus facti p nos contra te talem talis dyocesis nobis delatũ de tali heretica prauitate diligenter discussus ꝛc. Nõ inuenimus te cõfessum nec conuictũ de predicta labe. nec alias suspectũ ad minꝰ leuiter nisi q te reperimus legitime ꝛ veraciter. in tali villa ciuitate vel dyocesi ꝛ apud bonos et malos publice diffamatũ Ea ꝑpter ad purgandũ huiusmodi infamiã: ꝛ vt bonus odoꝛ in cetu fideliũ existas. tibi indicimus canonicã purgationẽ vt est iuris assignando tibi talem diẽ talis mensis et talẽ hoꝛã talis diei. In qua cõpareas ꝑsonaliter corã nobis vt purges tuam infamiã tãta manu oꝛdinis tui. qui quidem cõpurgatoꝛes sint homines fide catholici ac vita ꝓbati ꝛ qui cõuersationẽ tuã ac vitã nouerũt nõ tam moderno tempoꝛe q̃ trãsacto. Significantes q si in purgatione defeceris te habebimus ꝓ cõuicto prout volunt canonice sanctiones

Hic autẽ considerandũ est q quãdo aliquis repitur legitime de aliqua heresi publice diffamatus ꝛ cõtra eũ aliquid non ꝓbatur nisi infamia ipa sola indicitur sibi canonica purgatio: hoc est q habeat aliquos viros. Septẽ decẽ vł viginti vł triginta ẜm q plus vel minus: et in locis pluribus vel paucioꝛibus magis vel minus insignibus fuerit diffamatus. qui sunt sue cõditõis seu oꝛdinis. vt si diffamatus religiosus ꝛ illi sint religiosi si clericus secularis et illi clerici seculares si milites ꝛ illi milites. qui purgãt eũ a crimine. de quo ẽ diffamatus qui cõpurgatoꝛes dicuntur esse homines fide catholici ꝛ vita ꝓbati qui ꝛ illius cõuersationẽ ꝛ vitã non tã moderno tpe q̃ antiquo nouerunt. vt habet extra de pur. ca. inter sollicitudines. Si autẽ se purgare noluerit excõicetur. quam excõicationẽ si ꝑ annũ sustinuerit aio indurato extũc vt hereticus cõdemnat iuxta ca. excõicamus itaq; §. qui aũt. Si aũt se purgare decreuerit sed in purgatiõe defecerit. h est q cõpurgatoꝛes tales ꝛ tãtos put ei iniunctũ fuit qui eũ purgent. nõ inuenerit ꝓ cõuicto habet. ꝛ sic vt hereticus cõdemnatur vt habet extra de here. excõicamus. j. §. adijcimus. ꝛ versi. qui nõ se. ꝛ de purga. ca. Cũ dilectus Considerandũ aũt est hic q quãdo dicit q indicat diffamato quatenꝰ purget se trina vel quarta manu oꝛdinis sui q oꝛdo sumitur ibi in genere et nõ in specie. vnde si eps purgãdus est nõ negat quin cũ opis purgandus possit admitti. Abbates ꝛ religiosi ꝑsbyteri ꝛ in alijs pari foꝛma de purga. casi. Quotiens purgabit aũt se diffamatus ꝑ modũ q seqtur. vt colligit extra de purga. ca. quotiẽs. §. poꝛro. ꝛ ca. accepimus Quo ad secundũ.

Adueniẽte aũt termino eidẽ diffamato ad se purgãdũ canonice assignato cõparebit ꝑsonaliter purgãdus cũ suis cõpurgatoꝛibꝰ corã epo ꝛ inqsitoꝛe in loco vbi noscit infamatus ꝛ ille q diffamatꝰ est ponẽs manũ sup librũ euãgelioꝛũ ante eum positũ. dicet sic.

Ego iuro sup ista q̃ttuoꝛ euangelia scã dei q̄ talē heresim exp̄mendo eã de q̃ sum diffamat⁹ nunq̄ tenui nec credidi nec docui nec teneo nec credo. negabit .s. illud cū iuramēto de quo est diffamat⁹ q̄cq̄d sit illud. Quo facto omēs cōpurgatoꝛes ponēt manū sup libꝝ p̄dictū euāgelioꝝ. Et q̄libet dicet ita. Et ego iuro sup ista scã dei euangelia q̄ credo ipm verū iurasse. Et tūc canonice est purgat⁹. Cōsiderandū est etiā diffamat⁹ de heresi ibi est purgandus vbi noscit diffamat⁹. ꝛ si fuerit in multis locis infamat⁹ imponat sibi q̄ in oībus illis fidē catholicā publice ꝓfiteat ꝛ detestet heresim de q̃ noscit infamat⁹ de purg. ca. inter sollicitudines. nec cōtemnat q̄ canonice se de heresi purgauit. nā si post purgationē incidit i heresim iā purgatā ꝓ lapso habet ꝛ vt relapsus tradēdus est curie seculari. iuxta .c. excōicam⁹. j. §. adijcim⁹. ꝛ §. vel si ē post purgationē. ꝛ .c. ad abolendā. §. illos q̄z. secus aūt si in aliā heresim incidit de qua se ante non purgauit. iuxta ca. allegatum.

Questio .xxij. super terciū modū sententiandi diffamatā ꝛ questionibus exponendam.

Tertius modus ad ꝓcessum fidei finiendi ꝛ terminādi est qñ delat⁹ de heresi ꝓcessus meritis diligent cōsideratis cū bono cōsilio peritoꝝ reperit varius vel h̄ns indicia cōtra se ad q̄stiones vt .s. exponat questionibus ꝛ tormētis. vt si q̄stionatus nihil cōcesserit ꝓ immuni ꝛ innocēte habeat. Et h̄ est qñ delat⁹ nō est dep̄hensus nec ꝓpria cōfessiōe nec facti euidētia nec testiū legitima ꝓductiōe nec sunt indicia ad talē suspitionē vt hēat heresim adiurare. Est tñ in suis ꝯfessionibus varius. Vel als sunt indicia sufficiētia ad q̄stiones ꝛ tormēta. Circa istū talis practica est seruāda. Qn tali aūt casu q̄z snia interlocutoꝛia est ꝯtra delatū ferenda ꝛ nō ꝓ eo. Ideo p inq̄sitorē cōiunctim ꝛ nō diuisim est ferenda. iuxta ca. multoꝝ. In p̄mis si talis steterit i negatiuis firmiter: ꝛ nullaten⁹ licz inductus p ꝓbos viros fateri voluerit veritatē feret snia que videt sapere vim diffinitiue snie p modū tenoris sequētis.

Nos. N. miseratione diuina eps talis ciuitat/ aut iudex in terris ditioni talis dñi subiectis. Attendētes merit/ ꝓcessus facti p nos cōtra te talem talis loci talis dyocesis ꝛ diligent examiatis q̄ tu es varius in tuis cōfessionib⁹ ꝛ nihilominus sunt indicia multa q̄ sunt sufficiētia te ad exponēdū questionibus ꝛ tormentis. Ea ꝓpter vt veritas ab oꝛe tuo ꝓprio habeat et vt deinceps aures iudicū nō offendas interloquēdo declaramus iudicamus ꝛ sentētiamus die p̄nti ꝛ hora tali te supponendū questionibus et tormentis lata fuit hec sentētia.

Si q̄stionādus repiat vari⁹ ꝛ insimul sint indicia alia ad q̄ōnes sufficiētia ponet vtrūq̄ in snia. vt in p̄dicta positū est: si aūt h̄ duo nō cōcurrāt h̄ vnū tm̄; vtpote varietas sine alijs indicijs: vt alia indicia sine varietate ponet in snia: vt inuenit. Snia aūt lata mox exequat vel exeq̄ simulet. Nō sit tñ iudex multū volūtarius ad questionādū aliquē. nā questiones ꝛ tormēta non inferunt

nisi in defectu aliarũ probationũ. Et ideo pquirat alias probationes q̃ si nõ inuenerit ⁊ tenet probabiliter q̃ delatus est culpabilis: sed metu negat veritatem bonis modis et qñq3 cautelosis interdũ adhibitis. eius amicis inducẽtibus ad veritatẽ dicẽdã faciat suã diligentiã vt ab ore eius habeat veritatẽ ⁊ negociũ nõ festinet. nã meditatio frequẽs ⁊ carceris ⁊ calamitas ac replicata informatio proborũ virorũ disponũt ad veritatẽ erudiendã. Nõ si delato cõuenienter expectato ⁊ tpe congruent prorogato ac delato multipliciť informato. Credãt fide bona eps ⁊ iudex oibus cõsideratis ipm delatũ negare veritatem q̃stionent eũ moderate sine tñ effusiõe sanguinis sciẽtes q̃ q̃stiones sunt fallaces ⁊ inefficaces. Nã aliq̃ sunt ita molles corde ⁊ vecordes q̃ ad leuẽ torturã oia cõcederent quecunq3 falsa Aliqui aũt sunt ita ptinaces q̃ quãtumcũq3 vexarentur ab eis veritas nõ haberet. Aliqui sunt q̃ fuerunt alias questionati ⁊ istorũ aliq̃ melius sustinẽt questiones: quia statim brachia trahunt ⁊ flectunt. alij aũt remanẽt debiliores ⁊ sic minus sustinẽt q̃stiones: aliqui etiã sunt maleficiati ⁊ in q̃stionibus maleficijs vtunt q̃ ante morerent q̃3 aliqd faterent: efficiunt eñ quasi insensibiles. Quare in questionib⁹ cũ maxima prudẽtia est agendũ ⁊ ad cõditionẽ q̃stionãdi q̃3plurimũ attendendũ. Cũ aũt lata fuerit mox ministri se disponãt ad q̃stionandũ delatũ. Et cũ disponũt se. eps aut iudex et p se ⁊ p alios bonos viros fidei zelatores inducant questionandũ ad fatendũ libere. etiã cõpromittẽdo ad cõseruationẽ vite si opus sit vt supra tactũ est. Qz si nec sic poterit ad terrorẽ vel etiã ad veritatẽ fatẽdã induci poterũt scdam diẽ vel terciã assignare ad cõtinuandũ tormẽta nõ ad iterandũ qz iterari non debẽt nisi nouis supuenientibus indicijs cõtra eũ: ⁊ tũc põt sed cõtinuari nõ phibet dicet ergo sic. Et nos N. eps. ⁊. N. iudex si assit pñti assignam⁹ tibi tali die talẽ ad questiones cõtinuandũ vt a tuo ore pprio veritas eruat ⁊ totũ ponat in processu. Et infra tps eidẽ assignatũ ⁊ p se ⁊ p alios probos viros inducẽt eũ ad fatendũ veritatẽ. Qz si fateri noluerit die assignata poterũt q̃stiones cõtinuari: ⁊ sic q̃stionet eisdẽ vel alijs grauib⁹ tormẽtorũ fortius vl' leui⁹ sm maiorẽ culpax grauitatẽ. Et poterũt iudices multas cautelas licitas adhibere ⁊ in vbis ⁊ in factis. vt veritas habeat quas magis docet expientia atq3 vsus et negocio varietas q̃3 ars alicuius seu doctrina. Ubi aũt decent q̃stionat⁹ ⁊ tormẽtis expositus noluerit detegere veritatẽ ampli⁹ nõ vexet: 3 libere abire dimittat. Si aũt psisterit in ipsa pfessiõe ⁊ pderit veritatẽ culpã ppriã cognoscendo ⁊ ab ecclia veniã postulãdo tanq3 deprehẽsus in heresim ppria cõfessiõe: 3 penitẽs. Juxta. c. ad abolendã. §. psenti. abiuret. ⁊ sñialiter vt dephensus publice cõdemnet p modũ q̃ cõdemnant in heresim dephẽsi ppria cõfessiõe: vt dicet infra i octauo modo expediendi hmõi dephensos videat ibi. vbi ĩo veritatem pderit ⁊ nõ penituerit: 3 in heresi ptinaciter psliterit ⁊ relapsus nõ fuerit condẽnabit. Jux. c. ad abolendã. §. pñti.

et expectatus cōpetenter informatus decēter tradetur brachio seculari vltimo supplicio feriendus: vt dicit infra in decimo modo. Si autē relapsus fuerit cōdemnabit per modum quo docet infra in decimo modo processum aliquē terminandi videatur sibi.

Hic aūt est diligentius attendendū q̄ ille q̄ q̄stionandus est aū q̄stiones interdū ꝯtra se nihil cōfitet nec aliqd probat ꝑpter qḋ possit nec debeat heresim abiurare nec ꝓpter heresim cōdemnari ꞇ de talibus agit hic ꞇ dictum est statim. Interdū aūt ipe delatus est in heresim dep̄hēsus vel al's sūt alia ꝯ eū ꝓbata indicia ꝓpter q̄ debet abiurare vt leuiter vel vehemēter de heresi suspectus ꝓpter q̄ non est questionādus: ꝫ si vltra hoc negat aliqua q̄ non probant: sed sunt indicia sufficiētia ad questiones. et cū pro talibus questionat sed nihil ꝓpter questiōes cōfiteat. nihilominus ista nō est absoluenda iuxta primū modū: ꝫ ſm probata contra eā procedatur ꞇ adiurabit vel vt suspectꝰ vel vt deprehensus si vir prout processus merita exigent ꞇ requirent. Si vō propter questiones ꝯfiteatur illa vel eorum aliqua propter q̄ questionatur tunc abiurabit hec ꞇ illa et pro istis et illis sententia contra eum est ferenda.

Questio xxiij. super quartū modum sententiandi delatam ꞇ suspectam leuiter.

Quartus modus ꝓcessum fidei sniandi ꞇ terminādi est qn̄ delatus de heresi ꝓcessus meritis diligent discussis cū bono consilio in iure ꝑitoꝝ reꝑit tm̄ suspectꝰ de heresi leuit ꞇ hoc est qn̄ delatus de heresi nō dep̄hendit nec cōfessiōe ꝓpria nec facti euidētia nec testiū ꝓductiōe legitima. nec al's sunt indicia fortia seu vehementia de illa heresi cōtra eū ꝫ tm̄modo modica et leuia ꞇ talia esse ꝑ cōsiliū indicata ꝓpter q̄ vt suspectꝰ leuiter de heresi pōt ꞇ debꝫ: vt talis illaꝫ heresim de q̄ delatus extitit abiurare ꞇ talis si relabat pena relapsi debita non punit. licꝫ grauius tūc fuerit puniendus q̄ si nō in ante abiurasset. Iux ca. accusatus. in ꝑnci. de here. li. vj. Circa istū talis practica est seruanda. Talis em̄ si habet suspectus publice. abiurabit publice in ecclesia ꝑ modū qui sequi in sententia.

Ego talis dyocesis talis habitator ciuitatis vel loci talis in iudicio cōstitutus corā vobis dño epo talis ciuitatis. sacrosanctis euāgeliis positis coram me ꞇ proprijs manibus eis ꝑ me tactis. Iuro me credere corde ꞇ profiteor ore illā sanctā fidē catholicā et apostolicā quā sacrosancta Romana eccl'ia credit cōfitet ꝑdicat ꞇ obseruat. Item iuro me credere corde ꞇ ꝓfiteor ore q̄ dn̄s iesus xp̄s cum oibus sanctis detestat heresim pessimā maleficaꝝ ꞇ q̄ oēs illā insequntes seu illi adherentes eternis ignibus cruciabunt cū dyabolo ꞇ angelis eius eternalit nisi resipiscant et eccl'ie sancte ꝑ penitentiā recōciliati fuerint. Et ꝯnter abiuro abnego ꞇ reuoco illā heresim de q̄ habetis me suspectā vos dñi eps ꞇ officialꝫ. vicꝫ q̄ familiaritatē cū malefici habui. eoꝝ errorē ignorāter defendi:

adio habui inquisitores ⁊ illarū ꝑ-
secutores seu etiā ꝙ eoꝝ crimia nō
detexi. Itē iuro ꝙ nunq̄ ꝑdictā
heresim credidi neq̄ credo: nec illi
adhesi nec adhereo nec vnq̄ credā
neq̄ herebo nec illā docui nec doce
re intendo ꝙ si aliquid predictorū
fecerim in futurū ꝙ de⁹ auertat pe-
nis iuris taliter abiuratis ꝓmpto
animo me submitto paratus subi-
re omnē penitentiā quā ꝓ his que
feci ⁊ dixi merito me habetis suspe
ctū volueritis mihi iniungere illaȝ
iuro ꝓ viribus adimplere vt nulla
tenus contrauenire: sicut me deus
adiuuet ⁊ hec euangelica sacroscā.

Predicta autē abiuratio fiat in
vulgari vt ab omibus intelligatur
Qua facta iudex si adest aut offici
alis pōt sibi dicere publice in vul-
gari talia v̄ba vel similia in effectu
fili vel filia tu suspitionē quā de te
habebamus vt nō immerito abiu-
rasti ⁊ purgasti per abiurationē ꝑli
batā de cetero caueas tibi ꝙ nō in-
cidas in hāc heresim abiuratā. Nā
licȝ si peniteres nō traderi͛ brachio
seculari. quia abiurasti tanq̄ suspe
ctus leuiter ⁊ nō vehemēter. tamen
tūc multo fortius punieris q̄ȝ si nō
abiurasses ⁊ iammodo pro modico
haberi͛ suspecta vehemēter ⁊ vbi vt
talis abiurares ⁊ ꝓbaberi͛ penā re-
lapsis debita punieris ⁊ absq̄ mise
cordia traderis curie secl'ari vltimo
supplicio ferienda. Si aūt abiurat
secrete in camera ep̄i vel camera iu
dicis quando scȝ nō est factū publi
cū modo consimili abiurabit. Qui
bus pactis ferel̄ snia in hūc modū.

Nos miseratōe diuina ep̄us
talis ciuitatis aut iudex: si
adest in terris dn̄i talis diti
oni subiectis. Attendentes ꝙ visis
⁊ diligēter cōsideratis ꝓcessus me
ritis ꝑ nos facti ꝯtra te talē delata-
tū nobis d̄ heretica prauitate repe
rimus te talia ⁊ talia cōmisisse dicā
tum illa que te reddūt suspectū leui
ter de heresi ⁊ ꝓpter que te talē me
rito habentes te fecimus vt leuiter
suspectū de ꝑdicta labe eandē here
sim abiurare. Verū ne ꝑdicta p͛te
commissa remaneāt impunita ⁊ vt
efficiaris cautior in futurū de mul-
torū ⁊ magnorū consilio in iure pe
ritoꝝ ac etiā religiosoꝝ. In ⁊ super
his habito maturo piter et digesto
habentes ꝑ oculis solū deū ac irre
fragabilē sancte fidei catholice ve-
ritatē sacrosanctis euangelijs posi-
tis corā nobis. Vt de vultu dei iu-
diciū nostrū prodeat ⁊ oculi nostri
videāt equitatē sedentesq̄ ꝓ tribu-
nali more iudicū iudicantiū te ta-
lem hic in nostra ꝑsentia ꝑsonaliter
constitutū per modū qui sequit̄ cō-
demnam⁹ sententiamus seu potius
penitētiamus. scilicet ne de cetero
vnq̄ scienter teneas associes v̄bis
defendas legas seu habeas talem:
⁊ ne deinceps ⁊c. ponatur illa que
cōmisit ꝓpter que suspecta fuit ha-
bita de predicta heretica prauitate
lata fuit hec sententia seu peniten-
tia.

Caueatq̄ notarius ꝙ in processu
ponat ꝙ talis abiuratio ē facta tā-
q̄ȝ per suspectū habitū de heresi le-
uiter ⁊ non vehementer: alias peri
culū magnū esse posset.

Questio. xxxiij. super quintū mo
dū sententiādi suspectā vehemēter

Quint⁹ modus
processum fidei finiendi est

terminandi est quādo delata de he
resi ꝓcessus meritis diligenter di-
scussis cū bono consilio in iure ꝑi-
toꝝ reperitur suspecta de heresi ve
hementer ⁊ hoc est quando delata
de heretica prauitate nō reperitur
legitima dephensa nec confessione
ꝓpria nec facti euidentia nec testiū
ꝓductione legitima: sed sunt ma
gna ⁊ grauia ꝓbata indicia cōtra eā
⁊ talia ꝑ cōsiliū indicata que illam
reddunt suspectā vehementer de ꝓ
dicta heretica prauitate. Circa istū
talis practica est seruanda. Talis
nanqȝ debet vt suspectus vehemen
ter de tali heresi abiurare illam he-
reticā prauitatem: ita q̄ si post mo-
dum relabatur pena relapsi debita
puniat. hoc est q̄ tradatur brachio
seculari vltimo supplicio ferienda
Juxta. ca. accusatus. in prin. de he
re. li. vj. Et abiurabit publice vel
secrete ſm q̄ suspectus est habitus
publice vel secrete ⁊ apō plures vel
pauciores ⁊ graues vel leues: vt di
ctum est statim de illo qui est suspe
ctus leuiter de heresi: ⁊ habet vt ta
lem heresim abiurare. Modus au
tem disponendi ad abiurationē ta
lis est. Adueniente nanqȝ die domi
nica ad abiurationē faciendā ⁊ ad
audiendā sententiā seu penitentiā
abiurando imponendā: predicator
sermonē faciet generalē. Quo facto
legantur publice ꝑ notariū vel cle-
ricū ea de quibus ipse abiurandus
est conuictus ⁊ alia ex quibus ha-
bitus est suspectus de heresi vehe
menter. Post dicetur sibi per iu
dicem vl' officialē. Ecce q̄ ex hic re
citatis tu es nobis suspectus de ta
li heresi vehemēter q̄re oportet q̄ tu
purges te ⁊ abiures heresim supra-
dictā. ⁊ tūc ponet coram abiurādo
liber euangelioꝝ. ⁊ ipse ponet ma-
num sup illum. ⁊ si scit legere com-
petēter tradet sibi sequens abiura-
tio in scriptis ⁊ leget corā omni po-
pulo. Si autem nesciat legere com-
petēter notarius legat ea spaciose ⁊
abiurandus rñdebit alta ⁊ intelligi
bili voce ꝑ hūc modum. Nam nota
rius vel clericus dicet sic. Ego talis
de tali loco. Et iste rñdebit ꝑ eadē
verba. ⁊ ille in iudicio cōstitutus. ⁊
iste respondebit ꝑ eadem verba in
vulgari semꝑ. Et sic quousqȝ abiura
tio sit finita ⁊ abiurabit ꝑ formā te-
noris sequētis.

Ego talis de tali loco talis dyo-
cesis in iudicio ꝑsonaliter cōstitu-
tus. Coram vobis venerādis dñis
epō talis ciuitat' ⁊ tali iudice in ter
ris ditioni talis dñi subiectis sacro-
sanctis euangelijs positis corā me
ꝓprijs manibus ꝑ me tactis. Juro
me credere corde ⁊ ꝓfiteor ore illā
sanctam fidem catholicam ⁊ aposto
licā quā sacrosācta romana ecclesia
docet ꝓfitet. ꝑdicat. ⁊ tenet.

Item iuro me credere corde ⁊ ꝓ-
fiteor ore q̄ ⁊c. Explicet articulus
catholicus ꝯrius illi heresi de qua
vehementer est suspectus. vt verbi
gratia. Si est de heresi maleficarū
dicet sic. Juro me credere q̄ nō so-
lum simplices heretici aut scismati-
ci eternis ignibus cruciabunt. Ve-
rum sup omnes heresi maleficaꝝ in
fecti demonijs fidem quam in sacro
fonte baptismatis ꝑceperunt abne-
gātes ex spurcicijs dyabolic' ꝓ im
plendis corā prauis desiderijs insi-
stunt hominibus iumentis terre fru-
gibus plurima nocumēta inferētes
Et cōsequenter abiuro abnego et re-

uoco illã heresim seu potius infide
litatē que false ꝛ mendaciter asserit
nõ aliquã maleficã in terris ꝛ ꝙ ne-
mo credere debeat illas posse nocu
menta inferre auxilio demonũ cuꝫ
talis infidelitas expresse militat vt
iam cognosco aduersus determina
tionē sancte matris ecclesie et oĩm
catholicorũ doctorũ: imo et aduer-
sus leges imperiales que huiusmo
di cõburendas decreuerunt. Itē
iuro ꝙ nunꝙ ꝓdicte heresi credidi
supple ꝓtinaciter: neqꝫ nunc credo:
neqꝫ credã: nec adhereo de ꝓsenti:
nec adherere intēdo: nec docui: nec
docere intendo: nec docebo. Itē i
uro ꝛ ꝓmitto ꝙ talia ꝛ talia expri
mãtur ꝓpter que habetis me suspe
ctũ de huiusmodi heresi vehemen
ter nunꝙ faciã: nec operã vt fiãt da
bo. Et si aliquid de ꝓdictis fecero
in futurũ quod deus auertat penis
de iure relapsis debitis ꝓmpto ani
mo me submitto paratus subire oēm
penitentiã quã ꝓ his que feci ꝛ dixi
ꝓpter que habetis me suspectũ de
dicta heresi vehementer decreueri
tis mihi iniungere ꝛ illã iuro ꝛ pro
mitto ꝓ viribus adimplere ꝛ nulla
tenus cõtraire sic me deus adiuuet
et hec euãgelia sacrosancta.

Predicta autē abiuratio fiat in
vulgari vt ab omnibus capiatur: ni-
si fieret solũmodo corã personis ec
clesiasticis qui linguã latinã intelli
gerēt cõpetenter. Si aũt abiurauе
rit secrete scilicꝫ in palatio episcopi
vel camera epĩ quãdo scꝫ factũ non
est publicũ mõ cõsimili abiurabit.

Facta autē predicta abiuratione
iudex auisabit eũ vt supra ꝙ non in
cidat relabendo in penã relapsorũ.

Sit cautus notarius ꝙ ponat in
actis quomodo talis abiuratio fa-
cta est ꝑ talē vt ꝑ suspectũ de heresi
vehemēter ad hoc vt si relaberetur
sciretur qualiter puniretur: quia pe
na relapsis debita. Quibus pactis
feretur snia seu pnia in hũc modũ.

Nos. N. epũs talis ciuitatis:
ꝛ frater si assit N. inquisitor
heretice prauitatis in terris
talis dñi ditioni subiectis a sancta
sede aplica specialiter delegatus.
Attēdentes ꝙ tu talis de tali loco
ꝛ talis dyocesis talia ꝛ talia cõmisi
sti dicãtur illa: vt ex ꝓcessus merit
diligenter discussis legitime nobis
cõstat ꝓpter q̃ merito habemꝰ te su
spectũ vehementer de tali heretica
prauitate. Et vt taliter suspectũ te
fecimus abiurare de magno cõsilio
in iure peritorũ iusticia suadēte. Ue
rũ vt efficiaris cautior in futurũ et
ne reddaris ꝓcliuior ad similia ꝑa
genda ꝛ ne crimina ꝑmaneãt impu
nita vt sis ceteris delinquētibus in
exemplũ de multorũ ꝛ magnorũ in
iure cõsilio peritorũ: ac etiã in facul
tate theologica magistrorũ seu do-
ctorũ. Jn ꝛ super his habito matu
ro ꝛ digesto habētes ꝓ oculis soluꝫ
deũ ac sancte fidei catholice et aplĩ
ce veritatē sacrosanctis euangelijs
positis corã nobis: vt de vultu dei
iudiciũ nostrũ prodeat: ꝛ oculi nri
videãt equitatē sedentesqꝫ ꝓ tribu
nali more iudicuꝫ iudicantiũ te ta-
lē hic in nostra ꝓsentia ꝑsonaliter
constitutũ forma qua sequitur con
demnamꝰ seu potiꝰ penitentiamus
videlicꝫ ne deinceps talia vel talia
facere vł dicere aut docere ꝓsumas
ponãtur illa que cõuincit cõmisisse
ꝓpter q̃ fuit suspectus habitus de
ꝓdicta heresi vehemēter ꝛ nõnulla

q̄ si cõmitteret incideret leuiter in
relapsũ: ȝ alia sibi imponãtur ꝑut
negocij varietas expostulat ⁊ requi
rit. Utpote ꝙ nũꝗ̃ sciẽter habeat
talia exercicia vl' ne eos q̄s sciuerit
abiurasse receptet ⁊ similia iura fu
it hec sententia.

Attẽdendũ aũt ꝙ suspecti de he
resi ⁊ nõ dep̄hensi siue sint suspecti
vehemẽter siue leuiter nõ debẽt ꝑ
petuo incarcerari nec perpetuo im
murari: qꝛ hec ē pena illorũ q̄ fuerũt
heretici ⁊ postea penituerũt. vt ptꝫ
in. c. excõicamus. ij. de here. ⁊ in. c.
q̄m de here. li. vj. ȝ pñt ꝓpter illa q̄
cõmiserũt ex quibus habiti sunt su
specti ad certũ tp̄s carceri mãcipa
ri ⁊ postmodũ ꝑut videbitur dispẽ
sari. iuxta. ca. vt cõmissi. de here. li.
vj. Nec hmõi suspecti sũt crucibus
ꝯsignãdi: nã cruces sũt insignia he
retici penitẽtꝭ: suspecti aũt nõ fuerũt
heretici habiti q̄re nõ sũt ꝯsignãdi
põt tñ eis imponi ꝙ stent certꝭ die
bꝰ solẽnibus in valuis taliũ eccl'iaꝝ
vl' circa altaria dũ missarũ solẽnia
celebrãtur habẽtes in manibus ce
reũ ardentẽ tanti põderis: vl' ꝙ va
dãt ad talẽ pegrinationẽ ⁊ silia ꝑ
ut negocij q̄litas expedit ⁊ requirit

Questio. xxv. sup sextum modũ
sentẽtiãdi delatũ violẽter suspectũ.

Tertius modus
ꝓcessus fidei terminãdi est
quãdo delatus de heretica
prauitate ꝓcessus merito diligẽter
discussis cũ bono cõsilio in iure pe
ritoꝝ reperitur de heresi suspectus
vehemẽter. Et hoc ē quãdo delatꝰ
ipe nõ reperitur legittime dep̄hẽsus
ꝯfessione ꝓpria nec facti euidentia
nec testiũ ꝓductione legittima: ȝ
sunt indicia nõ leuia solũ vel vehe
mẽtia: sed fortissima ⁊ violẽtissima
que ipm delatũ reddunt merito su
spectũ de dicta heresi violenter: et
ꝓpter que talis debet vt suspectus
violenter de dicta heresi iudicari.

Et vt modus iste clarius intelligatur
demus exempla tã de simplici he
resi in fide q̄ꝫ de heresi maleficarũ.
Nam in simplici heresi casus con
tingeret quãdo delatus ipe non re
peritur legittime deprehensus cõ
fessione ꝓpria ⁊c. vt supra. tamẽ ꝑ
pter aliquid quod dixit vel egit vt
pote citatus in nõ causa fidei susti
nuit excõmunicationẽ p annũ: vel
plus talis iaꝫ est suspectus leuiter
de heresi: quia hoc nõ caret scrupu
lo heretice prauitatis: de penis. ca.
grauẽ. Citatus autẽ respõsurus de
fide vbi nõ compareret: sed renuit cõ
tumaciter cõparare ꝓpter quod ex
cõmunicatur tunc fit suspectus de
heresi vehementer: nã tũc leuis su
spitio transit in vehementẽ ⁊ si su
stinet illã excõmunicationẽ p annũ
animo pertinaci tunc fit suspectus
de heresi violenter. Nã ⁊ tunc vehe
mẽs suspitio transit in violentã cõ
tra quã nõ admittitur defensio: imo
ex tũc talis est vt hereticus cõdem
nandus. vt patet p ca. cũ contuma
cia. ⁊ notatur ibidẽ li. vj. In heresi
vero maleficarũ exemplificatur sup
violentã suspitionẽ quando dixit ⁊
egit aliqua que a maleficis practi
cantur quando volunt aliquẽ male
ficiare: ⁊ quia hoc cõmune est vt v
bis cõminatorijs aut factis per vi
sum vel tactũ se habeãt manifesta
re et triplici ex causa vt peccatũ in
iudicibus aggrauetur: ⁊ vt simpli
ces eo facilius seducatur: ⁊ vt de ꝑ

amplius offendat ⁊ maior seuiendi
in hoīes sibi facultas relinq̄tur: vñ
violēter malefica sit suspecta quan
do post v̄ba cōminatoria dicendo:
faciā tibi q̄ in breui senties vel simi
lia in snīa ⁊ post v̄ba effectus aliq̄s
in ipso vel in alio fuit subsecut⁹: tūc
eñi nō leuit̄ sit suspecta sicut q̄ pro-
pter familiaritatē habitā cū malefi
cis fuerūt suspecti aut qui procare
ad amorē inordinatū aliquē voluis
sent: vide supra de tribus suspitiōi-
bus leui vehementi ⁊ violēta. Nūc
videndū est qualis practica sit cum
talibus seruāda. Nam circa violen
ter suspectuz in simplici heresi hec
practica seruat̄. Nam licet in re for
tassis nō sit hereticus: vtpote quia
nō habz errorē in mēte nec de illo ꝑ
tinaciā in voluntate: vt notat Ar-
chi. sup. c. alle. nihilomin⁹ est vt he
reticus cōdemnādus: ꝓpter ꝓdictā
suspitionē violentā cōtra quā non
est ꝓbatio admittēda: condemnat̄
aūt heretica sic: qđ si nolit resilire
⁊ heresim abiurare ⁊ satisfactionez
cōdignā exhibere tradit̄ brachio se
culari aīaduersione debita puniē-
dus. iux̄. c. ad abolendā. § p̄nti. Si
aūt velit ⁊ ꝯsentiat cū effectu adiu
rat heresim ⁊ carceri ꝑpetuo manci
pat̄. iuxta. c. excōicam⁹. ij. de here.
Pari forma ille q̄ sic est suspectus
de heresi violēter. Circa suspectuz
aūt violenter sup heresim malefica
rū: licz idē modus eēt obseruādus:
tñ mitiori modo ꝓcedendo. Aduer
tendum q̄ si stabit in negatiua asse
rēs ꝓut facere solent q̄ nō ea intē-
tione v̄ba illa protulerit: ꝫ ex vehe
mēti ⁊ muliebri passione: vñ ⁊ iudi
ci nō videt̄ ip̄am igni posse adiudi
care nō obstāte violenta suspitiōe:

tūc iudex ea in carceribus detenta
inq̄rat ⁊ ꝓclamare faciat si in simi
libus dudum notata fuisset: ⁊ si sic
vtrū publice sit de tali heresi diffa-
mata: ex q̄bus ꝓcedere ad vlterio-
ra pōt taliter vt añ oīa q̄stionibus
tormētis exponat̄: ⁊ si indicia appa
ruerint sup talez heresim aut super
maleficiū taciturnitatis: puta qꝛ la
chrymas nō effudit. immo ⁊ quasi
insensibilis ad tormenta reperit̄: qꝛ
videlicz cito post tormēta oībus vi
ribus restituit̄: tūc procedat ꝑ vari-
as cautelas supra positas vbi de si
milib⁹ agit̄. Et in casu q̄ oīa defice-
rēt tunc aduertat q̄ si siliā dudū ꝑ
petrauit tūc oīno nō est dimittēda
ꝫ ꝑ annū ad min⁹ squalorib⁹ carce-
ris mācipanda ⁊ crucianda: sepissi-
me etiā examināda ꝓcipue sacratio
ribus dieb⁹. Si aūt diffamata cū ꝓ
licz tūc iudex ꝑ ea q̄ supra tacta sūt
circa simplicē heresim ip̄am posset
igni adiudicare: ꝓcipue ꝓpter mul-
tiplicationē testiū: ⁊ qꝛ sepius in si
milibus vel in alijs maleficijs fuit
notata: tñ quia cū pietate ꝓcedere
vult. Ideo indicet ei canonicā pur-
gationē: vt videlicz. xx. aut. xxx. cō-
purgatores habeat ⁊ ꝓcedat prout
in scđo modo sententiādi tactū est
ita vicz indicādo sibi q̄ si in purga
tiōe defecerit: q̄ tūc tanq̄ rea igni ad
iudicabit̄: ⁊ s̄m hoc iudex procede-
re potest. In casu v̄o quo se purga-
ret: tūc abiurationē omnis heresis
cū pena relapsoꝝ ac perpetua peni
tētia ꝑ modū q̄ sequit̄ in snīa formā
da: faciat ⁊ modus disponēdi ad ab
iurationē talis est vt dictū est in q̄r
to ⁊ quinto modis ꝓcedentibus ꝓ
cessum fidei terminandi. Nota eti-
am q̄ in sequentibus modis omni-

bus sententiandi vbi iudices p viā pietatis pcedere vellēt: tunc p modū iā tactū pcedere possent. Sed quia seculares iudices varijs suis vtūtur modis iuxta rigorē ⁊ nō sp iuxta equitatē pcedentes. Ideo ipsis infallibilis regula ⁊ modus assignari nō potest sicut iudici ecclesiastico qui obiurationē recipere pōt sub ppetua penitētia p modū q̄ seq̄tur. Ego talis de tali loco tal' diocesis in iudicio psonaliter ↄstitut⁹ corā vobis venerabilibus dñis epo talis ciuitatis ⁊ iudicibus sacrosanctis euāgelijs positis corā me eisq̄ pprijs manibus p me corpaliter tactis iuro me credere corde ⁊ pfiteor ore illā sanctā fidem catholicā et apostolicā q̄ sacrosancta ro. eccl'ia tenet pfitetur credit p̄dicat atq̄ docet. Et cōsequenter abiuro oēm heresim ⁊ abnego ⁊ reuoco extollentē se aduersus sanctā romanā et apl'icā ecclesiā cuiuscūq̄ secte fuerit vl' erroris. Itē iuro ⁊ pmitto talia ⁊ talia exprimātur illa que egi seu dixi pter que ⁊ ex culpa mea habetis me suspectū de dicta heresi violenter: deinceps nunq̄ faciā vel dicā vel q̄ fiāt operā dabo. Itē iuro et pmitto q̄ omnē penitentiā quā mihi iniungere volueritis p p̄dict' viribus adimplebo: nec ↄtraueniā in aliquo: sic me de⁹ adiuuet ⁊ ista sacrosancta euāgelia. Qz si contra abiurata fecero in futurū qd̄ deus auertat extūc penis d̄ iure relapsis debitis nūc p tunc obligo ⁊ astringo quaten⁹ illis fereor. Sit cautus notarius q̄ scribat in actis q̄ dicta abiuratio est facta p vnū de heresi violenter suspectū: vt si pbaretur post relapsus vt tūc talis iudicaretur talis ⁊ traderetur brachio seculari. Ego talis de tali loco talis diocesis in iudicio psonaliter constitutus corā vobis venerabilibus dñis N. epo talis ciuitatis iudicibus in terris talis dñi sacrosanctis euāgelijs positis coram me eisq̄ pprijs manibus per me corporaliter tact' iuro me credere corde ⁊ pfiteor ore illā sanctā fidē catholicā ⁊ apostolicam quā sacrosancta ro. eccle. tenet pfitetur credit predicat atq̄ docet. Et cōsequenter abiuro abnego ⁊ reuoco oēm heresim extollentē se aduersus sctā ⁊ romanā ⁊ apl'icā ecclesiā cuiuscunq̄ secte fuerit vel erroris. Itē iuro ⁊ pmitto ⁊ talia ⁊ talia exprimātur illa que egi seu dixi pter que ⁊ ex culpa mea habetis me suspectū de dicta heresi violenter deinceps nunq̄ faciā vel doceā q̄ fiant operā dabo. Itē iuro ⁊ pmitto q̄ oēm penitentiā quā mihi iniungere voluerit' p p̄dictis p viribus adimplebo: nec contraueniā in aliquo sic me de⁹ adiuuet: ⁊ ista sacrosancta euāgelia. Qz si contra abiurata vel iurata fecero in futurū dyabolo instigāte qd̄ deus auertat penis de iure relapsis debit' nūc p tūc me obligo ⁊ astringo q̄ten⁹ illis fereor cū legittime cōstiterit me cōtra fecisse. Sit cautus notarius q̄ ascribat in actis q̄ dicta obiuratio est facta per talem tanq̄ p habitū suspectu de heresi violenter: vt si pbaret' abiuratus relapsis iudicaret' ⁊ vt talis traderet' brachio seculari.

Quibus sic actis obsoluat eū a sententia excōicationis de qua est suspectus habit⁹ violenter q̄ inciderit sicut in heresib⁹ supradictis. Unde sicut hereticus

cū rediit ⁊ abiurat est a sententia excōicatiōis absoluēdus: qꝛ ois hereticꝰ est excōicatꝰ iuxta. ca. excōicamus. j. ⁊. ij. de here. ⁊ etiā iuxta. ca. ad abolendā in prin. Sic talis de q̄ agit cū sit vt hereticꝰ cōdemnādus vt dictū est pꝰus postq̄ꝫ abiurauerit est ab excōicatōis snīa absoluēdus Et absolutione facta ferek snīa seu penitētia p modū tenoris sequētis

Nos. M. eps talis ciuitatis. et si adest iudex in terris talis dn̄i. Attēdentes q̄ tu talis de tali loco talis dyocesis: fuisti nob delatus de talibus ⁊ talibꝰ fidē sctām tāgētibus exprimāt illa ⁊ q̄ nos ꝓcessimꝰ ad formādū nos sup illis vt iusticia suadebat et meritis ꝓcessus diligēter examinatꝰ ⁊ omibus actis ⁊ actitatis in causa p̄senti inuenimꝰ te talia ⁊ talia cōmisisse explicētur illa. Ea ꝓpter ⁊ nō immerito de tali heresi explicentk illa te suspectū violenter habētes fecimus te: vt taliter suspectū oēm heresim generaliter publice abiurare prout nobis mandāt canonice sanctiōes. Sane cū s̄m eadeꝫ canonica instituta om̄is talis sit vt hereticus cōdemnādus: ⁊ tu saniori consilio inherendo ⁊ ad gremiū sancte matrꝭ eccl'ie redeūdo abiurauerꝭ vt p̄mittitur oēm hareticā prauitatē ꝓpter qd̄ absoluimus te a sententia excōmunicatiōis qua vt obnoxius dei ecclesie astrictus merito tenebaris Si tamē de corde vero ⁊ fide nō ficta reuersus es ad ecclesie vnitatē. Iccirco inter penitentes deinceps cōputaris ad misc̄dle sinū sacrosancta ecclesia te recipiens de p̄senti. Uerꝫ qꝛ indignū valde existit offensas diuinas impunitas cōniuentibus oculis ptransire ⁊ iniurias hominū castigare cū grauius sit diuinam q̄ꝫ humanā ledere maiestatē ⁊ ne tua crimina incentiuū existant alijs delinquēdi ⁊ vt efficiaris cautior in futurū ac minꝰ ꝓcliuꝰ reddaris in posterū ad p̄dicta seu similia cōmittenda vt in futuro seculo leuius patiaris. Nos eps et iudex p̄fatus p̄habito. In ⁊ sup his sano et maturo cōsilio pitorū sedētes ꝓ tribunali more iudiciū iudicantiū habētes p̄ oculis solū deū ⁊ sancte fidei irrefragabilē veritatem sacrosanctis euāgelijs positꝭ corā nobis vt de vultu dei iudiciū nostrū ꝓdeat ⁊ oculi nostri videāt equitatē te talē in nostra p̄sentia psonaliter cōstitutū hac die et hora tibi in antea assignatꝭ sentētialiter p modū qui sequik cōdemnamus seu potius penitētiamus. In p̄mis q̄ statim induaris sup vestes oēs quas deferes vestē liuida ad modū scapularꝭ monachi sine capucio facta an̄ ⁊ retro habēte cruces de pāno croceo lōgitudinis palmarū triū ⁊ latitudinis palmarꝫ duorꝫ quā vestē deferre habeas sup oēs vestes alias p tm̄ tp̄s exprimāt vnius anni vel duorꝫ vel plus vel minus ꝓut culpa exigerit delinquētis: ⁊ nihilominꝰ cū dicta veste ⁊ crucibus stes in porta talis ecclesie tali ⁊ tanto tempore scꝫ in quatuor festis p̄ncipalibus v̄ginis gloriose vel talibus ⁊ talibus festiuitatibus in valuis talis et taliū ecclesiarū tecꝫ ad talē carcerē ad ppetuū vel ad tale tp̄s sentētialiter cōdemnamus. Ponātur illa que videbūtur magis ad honorē fidei expedire attēta culpe maioritate seu minoritate seu cōtumacia deliquētꝭ ⁊

sequat: retinētes nob ꝛ certa scia ꝛ expsse vt nob cōcedūt canonica in stitura q̄ten⁹ dictā pniaꝫ possum⁹ mitigare aggrauare mutare tollere i toto ꝛ in pte totiēs quotiēs nobis visū fuerit faciēdū: lata fuit hec snia. Qua lecta mox executōi demandet ꝛ induat veste pdicta cruces huiusmodi cōtinente.

Questio.xxvj. sup modū sententiandi debitā suspectā ꝛ diffamatā.

Septim⁹ mod⁹ pcessuꝫ fidei finiēdi ꝛ terminādi ē qn delat⁹ de heretica prauitate pcessus merit diligēter descussis cū bono ɔsilio pitoꝝ in iure repit suspect⁹ de heresi ꝛ etiā diffamat⁹. Et h̄ ē qn delat⁹ ipe ñ repit legitime dephēsus nec ppria ɔfessione nec facti euidētia nec testiū legitima pductiōe: ꝫ reperit publice diffamat⁹: ac etiā repiunt indicia ɔ̄ eū q̄ ipm reddūt suspectū alias de heretica prauitate leuit vl vehemēter. Vtpote qꝛ habuit magnā familiaritatē cū heretic q̄lis fuit ille de q̄ agit. Jn.c.inter sollicitudines de pur.ca. Et tali rōne ifamie ē indicēda canonica purgatio ꝛ rōne suspitōis debet heresim abiurare. iuxta ca.alle.int sollicitudies. Circa istū talis practica ē seruāda. Talis em̄ sic publice de heresi diffamat⁹ ꝛ vltra ifamiā ex alijs indicijs suspect⁹ habit⁹ de heretica prauitate i pmis purgabit se publice p modū q̄ in secūdo mō tactū est. Qua purgatiōe expleta p ipsuꝫ diffamatū mox idē diffamat⁹ vt suspect⁹ alit ꝛ ex alijs indicijs heresi de q̄ est suspect⁹ habit⁹ pdictū hn̄s libꝛū euāgelioꝝ corā positis abiurabit p hunc modū.

Et ego tal de tali loco tal dyocesis coram vob venerabilibus dn̄is meis. N. epo tal ciuitatis ꝛ iudice in terr tal dn̄i in iudicio ɔstitutus psonalit sacrosctis euāgelijs posit corā me eisq̄ ppriis mātbus corpalit p me tact. Juro me credere corde ac ɔfiteoꝛ oꝛe illā sctāꝫ fidē apostolicā quā Romana eccl'a credit ɔfitet. pdicat: ꝛ obfuat. Et ɔsequent abiuro. detestoꝛ. abnego. ꝛ reuoco oēꝫ heresim extollentē se aduersus sctāꝫ ꝛ aplicā ecclesiā cuiuscūq̄ secte fuerit seu erroꝛis. ꝛ postea vt supra tactū ē. Jtē iuro ꝛ pmitto q̄ talia ꝛ talia q̄ egi ppt q̄ ꝛ merito sum de tali heresi diffamat⁹ vt vltra vos me habet suspectum expmant illa nūq̄ deicepsl faciā seu dicā neq̄ operā dabo q̄ fiāt. Jtē iuro ꝛ pmitto q̄ oēꝫ pniaꝫ quam mihi iniūgere decreuerit p pdict p viribus adiplebo. nec ɔ̄uentā in aliq̄. sic me d̄s adiuuet ꝛ ista euāgelia sacrosancta. Et si ɔ̄ pdicta iurata ꝛ abiurata fecero in futuꝝ q̄ d̄s auertat a penis talib⁹ de iure debit me nūc p tūc libere suppono. obligo. ꝛ astrigo q̄tenus ill plectar cuꝫ pbatū legitime extiterit me talia cōmisisse. Aduertenduꝫ tñ hic q̄ si indicia sunt talia ꝛ tā foꝛtia q̄ cū infamia pdicta vel absq̄ ea reddāt pdictū diffamatum suspectū d̄ heresi vehement. tūc abiurabit oēꝫ heresiꝫ gn̄alit vt hitū ē ꝛ si relabāt in q̄cūq̄ heresim pena relapsis debita puniet. vt.c.int sollicitudies. de purg.ca. ꝛ in.c. accusatus. de here.li.vj.

Si autem iudicia illa sunt ita modica ꝛ leuia q̄ etiam cum predicta infamia non reddant eum suspectum de heresi vehement. sed soluꝫ

leuit̄:tūc sufficiet ꝙ abiuret nō ge-
neraliter nec simplr̄:ſʒ singulariter
heresim de q̄ habitus est suspectus
ita ꝙ si probat̄ in aliā spēm heresis
pena relapsis debita nō puniet̄:sed
in eadē ratiōe abiuratiōis. qꝛ scʒ su
spectus leuiter abiurauit pena rela
psis debita non puniet̄: licʒ durius
ꝙ̄ si al's nō abiurasset: vt omīa hec
patēt in.c.accusatus.in pn̄.de here.
li.vj. Rōne aūt purgatiōis canoni
ce est dubiū an si post purgationeʒ
canonicā in eandē speciem heresis
de qua se purgauit canonice ꝓlaba
tur pena relapsis debita:hoc est vl
timo supplicio feriatur. Et videt̄ ꝙ
sic p.c.excōicamus. j.§.adijcimus.
ver. vel si post purgationē.ꝛ p.c.ad
abolendā.§.illos quoqʒ.de here.in
antiquis. Sit cautus notarius ꝙ
scribat in actis. an talis abiuraue
rit tanqʒ suspectus de heresi leuiter
vel vehemēter:quia multū interest
vt al's frequenter [illegible]m est. Qui
bus sic actis ferek sentētia seu pnia
p formam tenoris sequentis.

Nos. N. epus talis ciuitatis
aut iudex in terris ditiōi ta
lis dñi subiectis. Diligenti
us attendētes:ꝙ tu talis de tali lo
co ꝛ talis diocesis fuisti delatus no
bis de tali heretica prauitate expri
mank illa. Et nos volentes vt tene
bamur iudicialit̄ informari an tu in
cidisses in predictā heresim cōdem
natā ad inquirendū:testes ad exa
minandū:teqʒ citandum et interro
gandū medio iuramento:ꝛ ad alia
facienda que fienda erant per nos
descendimus ꝛ ꝓcessimus vt dece
bat. Quibus pactis visis ꝛ diligen
ter inspectis piter ꝛ discussis ꝓces
sus meritis hmōi cause ꝛ omibus
et singulis productis actis ꝛ actita
tis habitoqʒ in ꝛ super illis theolo
gorum atqʒ in iure peritoꝝ pluries
maturo cōsilio ac digesto reperimus
te de p̄dicta heresi i tali loco seu ta
lib⁹ locis apud bonos ꝛ graues pu
blice diffamatū propter qd vt no
bis mandāt canonica instituta. In
diximus tibi purgatiōnē canonicā
qua corā nobis h̄ publice te purga
sti. ꝛ ipsi cōpurgatores piter te pur
garūt. Inuenim⁹ etiā te talia cōmi
sisse exprimank illa ꝓpter que ꝛ nō
inmerito suspectū te habuim⁹ vehe
mēter vl' leuit̄ dicat̄ si est istud vl' il
lud. et hoc de p̄dicta heretica praui
tate ꝓpter q̄ fecim⁹ te vt taliter su
spectū heresim abiurare dicat̄ om
nē heresim si abiurauit vt suspect⁹
vehemēter vel heresim supradictā
si vt suspectus leuiter. Verū qꝛ non
possumus ꝛ debem⁹ talia q̄ pegisti
nullaten⁹ tolerare ſʒ cogimur ea vi
tare iusticia suadēte ad hoc vt red
daris cautior in futurū ꝛ vt crimia
nō remaneant impunita ꝛ vt ceteri
nō reddant̄ ꝓcliuiores ad silr̄ia cō
mittēda. Et vt creatoris iniurie nō
equanimit̄ tolerent̄. Ea ꝓpter taleʒ
p̄dictū purgatū ꝛ abiuratū h̄ in no
stra pn̄tia psonaliter cōstitutū in h̄
loco ꝛ hora tali tibi i antea assigna
tis. Nos eps aut iudex p̄fati seden
tes ꝓ tribunali more iudicū iudicā
tiū sacrosanct⁹ euāgelijs positis co
rā nob:vt de vultu dei iudiciū nr̄m
ꝓdeat:ꝛ oculi nr̄i videāt equitateʒ
sentētiamus seu penitētiam⁹ p mo
dū q̄ sequit̄.s.ꝙ tenearis ꝛc. Ponā
tur illa q̄ videbunt̄ magis ad hono
rē fidei esse ꝛ exterminationē here
tice prauitatis. Vtpote ꝙ cert⁹ di
ebus dñicis et festiuis habeat stare

ad portā talis vel talis ecclesie cuꝫ cereo tāti ponderis i manu dū missarum solēnia celebrātur capite discoop[er]to ꝛ pedibus nudatis ꝛ offerre ad altare cereū ante dictum. ꝛ ꝙ habeat sextis ferijs ieiunare. ꝛ ꝙ certo tēpore locū illum nō audeat exire. ſ certis diebus ebdomade se habeat epo vel iudici p̄ntare. ꝛ similia que iniūgenda videbūtur ſm culparum exigentiā ꝛ varietatē. q꞉ nō p̄t dari regula vna generalis. lata fuit hec sentētia Que lata exequatur poteritq꞉ dispensari vel mitigari vel commutari. ſm ꝙ negocium penitentis correctio ꝛ hūilitas hec requirūt. q꞉ p̄tātem habet episcopꝰ ꝛ iudex ꝛ hoc de iure. vt in. c. vt cōmissi. de here. li. vj.

Questio. xxvij. sup modum sententiādi heresim confessam. sed penitentem.

Octauus modꝰ p[ro]cessum fidei terminandi ꝛ sentētiādi finiendi ē quādo delatꝰ de heretica prauitate meritis p[ro]cessus diligēter discussis cū bono consilio in iure peritoꝝ reperitur confessus heresim ſ penitēs. ꝛ alias nō relapsus veraciter. Et h̄ est qn̄do delatus ipe confitetur iudicialiter coram epo ꝛ inq̄sitore medio iuramento fore verū ꝙ ipe tanto tēpore stetit ꝛ p̄seuerauerit in illa seu alia de q̄ delatus est heretica prauitate. ꝛ illi credidit ꝛ adhesit. ſ postmodū ad informationez epi et alioꝝ vult resilire. ꝛ ad gremiū ecclesie redire. Et illā ꝛ oēm aliā heresim abiurare ꝛ satisfacere. p[ro]ut ipi voluerūt ordinare. ꝛ non repitur ꝙ nunq꞉ aliam heresim aliquā abiurauerit. sed nūc abiurare p[ro]mptu animo est p̄atus. Circa istum talis practica est seruanda. Talis em̄ esto ꝙ multis ānis steterit in heresi predicta. ac etiā alijs quibuscūq꞉ illasq꞉ crediderit practicauerit multosq꞉ īduxerit in errores si tādem cū effectu illas hereses consenserit abiurare ꝛ satisfactōem congruā ad arbitrium epi ꝛ iudicis eccl'iastici exhibere nō est tradendꝰ brachio seculari vltimo supplicio feriēdus. nec si est clericus degradādus. ſ est ad misc̄diam admittēdus. iuxta ca. ad abolendā. §. p̄senti. extra de heretic. ꝛ abiniurata primitus heretica prauitate est imp[er]petuū carcerē retrudendus. iuxta. c. excōicamus. ij. §. si quis ei absolutōnis beneficio impartito ꝛ iniūcto eidem qd̄ talibus iniūgi consueuit. Iuxta ca. vt officium. p[ro]uiso tamē solerter ne simulata fictione redeat fraudulenter. seculare etiam brachiū impedire nō p̄nt. Modus aūt abiurandi ē vt supra tactum est. tm̄mō additur. vt coram pop'lo festiuo die in eccl'ia crimina sua ore p[ro]prio cōfiteat'. ita vicꝫ vt duꝫ ab officiali interrogat'. tu tot annis p̄seuerasti in tali heresi maleficaꝝ. ꝛ ille respondebit. ita. ꝛ postu hec ꝛ hec fecisti vt cōfessus es. ꝛ ille r̄ndebit ita. ꝛ sic cōsequēter. Et tūc post om̄ia abiurabit flexis genibus. Et qui suspecti de heresi nulla tenꝰ habeātur. Et q꞉ iste qui est sic dep̄hensus in heretica prauitate ē excōmunicatꝰ. iuxta. c. excōmunicamus. j. ꝛ. ij. de here. ꝛ p[er] abiuratōeꝫ redijt ad gremiū ecclesie. Ido ē ei absolutōis beneficiū impēdendum iuxta. c. vt officiū. in [illegible]ci. de here. li. vj. quare post p̄di[illegible] abiuratōeꝫ

est absoluēdus vt modū habēt epi absoluendi a maiori excōicatione. qꝛ vtūtur apostolica auctoritate. ⁊ statim ferat sententia p hūa modū

In ꝯs talis eps talis ciuitatis aut iudex i terris talis dñi ditioni sbiectis. Attēdentes ꝙ tu talis de tali loco talis dyocesis fuisti nobis fama publica referēte ac fidedignoꝝ insinuatione delatus de heretica prauitate. Et qꝛ illa infect⁹ fueras multis annis i magnū tue aĩe detrimētū que delatio nr̄a precordia acrius vulnerauit nos quibus incūbit ex officio nobis tradito sctām fidē catholicam in cordibus hoim cōplātare. ac prauitatē hereticā ab eoruꝫ mētibus eneruare volentes vt tenebamur ⁊ tenemur. In ⁊ sup his certi⁹ informari ⁊ videre si clamoꝛ qui ad aures nostras puenerat veritate aliqua fulciretur. Ut si sic veritas se haberet puideremus de salubri remedio oportuno descendimus ad inquirēdum testes examinādum teqꝫ vocādum ac vt ꝯgruētius potuimus in ⁊ sup cōtra te denūciatis te interrogāduꝫ medio iuramēto ⁊ ad pagenduꝫ oīa ⁊ singula que p nos erāt fiēda iusticia exigēte. ac vt nobis mandāt canonice sanctiones. Sane cuꝫ vellem⁹ cause tue hmōi cōgruū finē dare ⁊ videre clare qđ ꝯptum fuerat. an scꝫ ambulares i tenebris. vel in luce. ⁊ an fores infectus heresis labe. nec ne pcessus meritis actitatis solenne tam in sacra theologia facultate ꝙ̄ in iure canonico ⁊ ciuili pitoꝝ corā nobis cōsiliū ordinauim⁹ cōgregari sciētes ꝙ fm canonica instituta integꝝ est iudiciū qđ pluriũ sententijs ꝯfirmat. ⁊ habito in ⁊ sup omīb⁹ ⁊ singulis actis ⁊ actitatis in cā pñti sano maturo ac digesto ꝯsilio peritoꝝ p̄dictoꝝ visisqꝫ ac diligenter inspectis pcessus meritis oībusqꝫ ⁊ singulis in eo cōtētis libratis inuenimus te ꝓpria cōfessione i iudicio recepto p nos medio iuramēto in multiplici prauitate maleficaꝝ dephensum expͥmātur articuli. Uerum cum misericors ⁊ miserator dñs nōnullos plabi pmittat aliqñ in hereses ⁊ errores nō solum vt viri catholici litterati in sacris eloquijs exercētur Uerum etiā vt fide lapsi humiliores deinceps fiāt. ac in penitentie opꝫbus excitētur eiusdeꝫ pcessus meritis diligenter discussis reperimus ꝙ tu ad informatōem nostraꝫ frequētē nostreqꝫ ⁊ alioꝝ proboꝝ adherēdo cōsilio sanori ad gremium sancte matris ecclesie ⁊ ad eiusdem vnitatē salubriter euolasti predictos errores ⁊ hereses detestando. ac fidei sancte catholice agnoscens irrefragabilē veritatē tuis i ternis viscerib⁹ infigēdo ꝓpter ꝙ illi⁹ vestigijs inherētes q̇ neminē vult pire te admisim⁹ ad adiuratoriā ⁊ abiuratoriā publicā cautōem faciēdo te i pñtiaꝝ p̄fatas hereses ⁊ aliā oēm heresim publica abiurare. q̄ ꝯpleta absoluimus te a sn̄ia excōicatōis maioris q̄ lapsu i heresim extitisti innodat⁹. ⁊ te recōciliādo sctē mr̄i eccl'ie restituim⁹ eccl'iasticis sacris. dū tñ de corde ꝟo ⁊ fide nō ficta redieris ad eccl'ie vnitatē p ut te fecisse credim⁹ ⁊ spam⁹ Sane cū indignū valde existat dñoꝝ tpaliū iniurias vlcisci. deūqꝫ celoꝝ creatoris oīm iniurias equnimit tolerare.

cū mlto grauiꝰ sit eternā q̄ tpalē ledere maiestatē ꝛ vt ipse peccatorū miserator tui misereat̃ sicq̄ ceteris in exemplū. Et vt crimina nō remaneant impunita ꝛ vt efficiaris cautior in futurū ꝛ vt nō reddaris procliuior ſ difficilior ad p̄dicta ꝛ quecunq̄ alia illicita cōmittēda. Nos eps ꝛ iudex seu iudices in cā fidei antefati sedētes ꝓ tribunali more vt supra. Qr induat̃ veste liuida ꝛc. Itē te sn̄ialiter ꝯdemnamꝰ ad ꝑpetuū carcerē vt ibi semꝑ pane doloris ꝛ aq̄ angustie crucieris retinētes nobis ex certa scia ꝛ exp̄sse q̄tenus possimꝰ libere dictā sn̄iam seu penitentiā mitigare aggrauare cōmutare tollere totalit̃ vel in pte si ꝛ q̄n ꝛ ꝓut nobis ꝛ totiēs q̄tiēs videbit̃ faciēdū lata fuit hec sentētia ꝛc. Qua lecta iudex assumet ꝓ puncta ꝛ dicat sentētiato hec vel silia in effectu fili sn̄ia vel pn̄ia tua stat in h̄ q. s. portes toto tp̄e vite tue cruces q̄ stes in scala cum eis in porta talium ecclesiaꝝ ꝛ q̄ sis in carcere ꝑpetuo ad panē ꝛ aquā ſ fili ne sit tibi graue qr certifico te q̄ si patiēter tolleres. miscōiam apud nos inuenies nō dubites nec desperes ſ firmiter speres. qbꝰ dictis sn̄ia executioni debite demandet̃ ꝛ statim vestis p̄dicta sibi induat̃ ꝛ in scala in alto ponat̃ vt ab egrediētibꝰ eminent̃ videat̃ circūdātibꝰ eū mīstris curie secular̄. Hora aūt prādij ducat̃ a mīstris ad carcerē ꝛ post fiant alia ꝓut ponūt̃ in sn̄ia. Dū aūt ip̄e induīt̃ ꝛ ad portā eccl̄ie deducitur Iudex eccl̄iasticus nō se amplius intromittat si curia secularis contētatur bene quidem. si non agat ad libitum.

Questio. xxviij. super modū sententiandi heresim confessam sed relapsam licet penitentem.

Nonus modus ꝓcessum fidei terminādi ꝛ sentētiādi est q̄n delatꝰ ꝓ heretica prauitate processus meritis diligēter discussis cū bono cōsilio reperit̃ cōfessus heresim ꝛ penitēs sed relapsus realiter. Et hoc est quādo delatꝰ ipse confitet̃ iudicialiter corā ep̄o aut iudicibꝰ alias se oēm heresim abiurasse. ꝛ ita legitime repit̃. Et q̄ post credidit tali heresi seu errori. Vel q̄ specialiter heresim adiurauit scʒ maleficaꝝ et post rediit in eandē sed post adherens cōsilio saniori penitet credit catholice ꝛ reuertit̃ ad ecclesie vnitatē tali em̄ nō sunt si humiliter pe rar. denegande pn̄ie et eucharistie sacra ſ cōstructiōq̄ peniteat nihilominꝰ vt relapsus ē tradēdus brachio seculari vltimo supplicio feriēdus Hoc aūt intelligitur vbi reperitur q̄ abiurauerit tanq̄ dep̄hensus in heresim seu tanq̄ suspectus de heresi vehementer no aūt leuiter tm̄. Circa aūt istum talis practica ē seruanda. Nam concluso in consilio peritorū maturo pariter ꝛ digesto ꝛ si oportuerit replicato q̄ p̄dictus delatus de iure est relapsus. Ep̄us aut iudex mittēt ad dictū relapsuʒ delatum in carcere inclusum duos vel tres probos viros ꝛ p̄sertim religiosos seu clericos fidei zelatores eidē relapso nō suspectos nec igratos ſ familiares ꝛ g̃tos. ꝛ isti intrabunt ad eū captata hora cōpetēter ꝛ loquent̃ sibi de ꝯtēptu mūdi ꝛ mi

serijs vite pñtis et gaudijs ac glīa paradisi ⁊ demū his pmissis indicabunt sibi ex parte episcopi seu iudicis ꝙ nō potest euadere mortem temporalē ⁊ ideo ꝙ curet de salute anime sue ac disponat de peccatoꝝ suoꝝ cōfessione ⁊ sacramēti eucharistie pceptione et isti frequētabūt eum inducētes illum ad penitētiaȝ ac etiam ad patientiā. Cōfirmātes eum ꝓ viribus in catholica veritate taliter vt ipm diligēter faciāt cōfiteri ac cōferri eidem petēti humiliter eucharistie sacꝛm. Nam hmōi sacra nō sunt talibus denegāda. iuxta. c. sup eo. de here. li. vj. Quibus sacra mētis receptis eo ꝙ bñ dispo sito ad salutē iudicio pdictoꝝ post duos vel tres dies. In qbus p predictos in fide catholica ↄfirmetur ⁊ ad patientiā inducat. Epus seu iudex loco eius mādabūt balino loci seu ptāti curie secularis qtenus tali die ⁊ hora. s. nō festiua sit cuȝ sua familia in tali platea seu loco extra ecclesiā tamē ad recipiendū de foro suo quēdā relapsum quē ipi eps ⁊ iudex tradēt ei. Et nihilominꝰ ꝙ die pfixa de mane seu pcedēte faciat publice pconizari p ciuitatē seu locū in locis illis seu vicis in qbus pconisatiōes alie cōiter solēt fieri Qꝫ tali die ⁊ hora in tali loco pdicatoꝛ ꝓ fide sermonē faciet ⁊ epus ⁊ alij iudices ↄdemnabūt quēdam relapsum in hereticā prauitatē tradendo eū brachio seculari. Considerandū aūt hic est ꝙ iste q̄ sic relapsus est si fuerit in sacris ordinibus constitutus vel alias sacerdos vel cuiuscūqꝫ ordinis seu religiōis obūbratione fuscatus prius anteqꝫ tradatur est totius ecclesiastici ordinis prerogatiua nudādus. ⁊ sic omni officio ecclesiastico expoliatus relinquat seculari arbitrio potestatis animaduersatōe debita puniendus. vt in. ca. ad abolendū. §. presenti. de here. Quādo igitur talis est a suis ordinibus degradandus ⁊ seculari curie relinquēdus. Episcopus cōuocet platos ⁊ viros religiosos sue dyocesis. quia licet non olim nunc tamen solus episcopus cum platis ⁊ alijs viris religiosis ⁊ peritis sue dyocesis potest in sacris ordinibus ↄstitutū degradare cum est relinquēdus brachio seculari vel ppetuo immurandus ꝓ heretica prauitate. Iuxta. c. qm̄ de here. li. vj. Adueniēte aūt die prefixa degradando relapso ac tradendo si fuerit in sacris ordinibꝰ ↄstitutus in brachio seculari aut relinquēdo si fuerit laicus ad audiēduȝ diffinitiuā sententiā in aliqua platea seu loco extra ecclesiā pplo cōgregato ⁊ facto sermone p inquisitorem ac ipsi relapso inibi i alto loco cōstituto ⁊ psenti curia seculari si degradādus ipe relapsus fuerit. Epus in pontificialibꝰ indutus ⁊ platis sue dyocesis eidem assistentibus ipsum degradādum coraȝ eo existentē ⁊ indutum ac dispositum ac si deberet in suo ordie ministrare a suo ordine degradabit a supiori ordine incipiēdo ⁊ sic gradatim vsqꝫ ad infimū ⁊ sic conferēdo ordinem verbis vtitur episcopus ad h̄ per ecclesiā ordinatis ita degradādo in qualibet depositione ⁊ casule ⁊ stole ⁊ sic de alijs poterit vti aliq̄bus verbis cōtrarijs primis. Qua quidē degradatōne facta vbi fiēda sit per modum s̄m quē de iure seu

cōsuetudinis est fienda. Officialis mādabit notario seu religioso vel clerico quaten⁹ legat sentētiam q̄ sententia siue relapsus laycus siue clericus est degradat⁹ feretur per modum tenoris sequētis.

Nos. N. miseratione diuina eps talis ciuitatis et iudex in terris talis dnī ditioni subiectis. Attēdētes legitime informati. q tu talis de tali loco et talis dyocesis fuisti coram nobis si ita fuerit seu cōtra talibus epo et iudicibus delatus de tali heretica prauitate seu talib⁹ explicētur. In quibus heresib⁹ vt legitime fuit cog-tum fuisti a cōfessione ppria dephēsus. ac etiam testib⁹ couict⁹. et q in illis pstiteras tāto tēpore aīo indurato dicat prout fuit. Et post adherens cōsilio saniori illas hereses in tali loco publice abiurasti i forma ecclesie cōsueta abnegasti et reuocasti. propter que pdicti eps et inquisitor credētes te veraciter cōuersū ad gremiū ecclesie sctē dei te ab excōicationis snīa qua astrict⁹ tenebaris absoluētes si tamē de corde vero et fide nō ficta reuersus esses ad sctē ecclesie vnitatē. iniūxerunt tibi penitētiam salutarē verū post oia supradicta et tot ānorū curricul' iam elapsis nūc nouiter iterū delatus nob extitisti. q iterū incideras in tales hereses abiuratas explicētur. nosq licet displicēter de te talia audissem⁹. tamē iusticia nos cogēte descēdim⁹ ad inquirēdum testes examinādum teq vocandum et interrogādum medio iuramēto nec nō ad oia et singula facienda q̄ per nos fiēda erāt scdm canonica instituta. Sane cum vellemus pñtē cām fine debito terminare solēne cōsilium tam in theologica facultate q̄ in iure canonico ac ciuili peritorū iussimus cōgregari. et habito pdictorū cōsilio maturo pariter et digestis i et sup oib⁹ et singulis actis et actitatis ac visis et diligēter discussis pcessus meritis et omib⁹ equa lance libratis prout fieri exigebat reperim⁹ legitime tam p testes q̄ p propriā tuā cōfessionem iudicialiter receptam q tu reincidisti in hereses abiuratas. Nam reperim⁹ q talia et talia dixisti vl' fecisti. Explicētur oia. Propter q̄ et merito de pdictorū cōsilio te habuim⁹ et habemus p relapso. Iuxta canonica instituta q dolēter referim⁹ et referēdo dolem⁹. Sz quia ad informationē nostrā et proborū virorū catholicorū diuina grā inspirante iterū es reuersus ad gremium eccl'ie et ad eiusdem fidei veritatē pdictos errores et hereses detestādo et credēdo catholice fidemq catholicā ptestādo admisim⁹ te ad recipiendum pnīe et eucharistie petita per te hūiliter eccl'iastica sacramenta. Verū cū eccl'ia dei in te et circa te vltra nō habeat qd faciat cū ita misericorditer se habuerit erga te vt pdixim⁹. et tu illa abusus fueris in abiuratas hereses incidēdo. Ea ppter nos episcop⁹ et iudices antefati sedentes p tribunali more iudicū iudicātiū sacrosctis euāgelijs positis coram nob. vt de vultu dei iudiciū nrm pdeat et oculi nri videant equitatē hñtes pre oculis solū deū et sancte fidei irrefragabilē veritatem. ac extirpatōem heretice prauitatis te talem hoc loco die et hora tibi ad audiendam diffiniti-

uam sentētiam in antea assignatis sentētialiter iudicam⁹ te esse veraciter relapsum in hereticā prauitatem. licet penitētem. Et vt veraciter relapsum in eandē de foro nr̄o ecclesiastico te proijcim⁹ ⁊ relinquimus brachio seculari tradit⁹. rogamus tamē ⁊ efficaciter dictā curiā secularē. quaten⁹ circa te citra sanguinis effusionē ⁊ mortis periculum suā sentētiam moderet. Et sic ep̄s ⁊ sui assessores recedētes. curia secularis suū officiū exequet.

Attēdendū est. quis ep̄s ⁊ inqsitor debent esse sūmope diligentes. ⁊ per se ⁊ p alios facere vt relapsus peniteat. ⁊ ad fidem catholicam ꝯuertatur. tn̄ postq̄ penituerit ⁊ ꝯclusum fuerit in ꝯsilio. q licet peniteat. nihilomin⁹ veraciter est relapsus ⁊ vt talis tradend⁹ ē brachio seculari ipi personaliter. q tali snīa debet plecti eidem nō indicent. qr facies iudicis terret ꝯdemnandū. Et verba sua magis inducūt plectēdum ad impenitentiā q̄ ad patientiā. Et ideo nec extūc nec ante snīam nec post eū sibi faciāt p̄ntari. vt nō moueat anio ꝯtra eos q in casu tali mortis diligenti⁹ est cauendū. sed vt est dictum mittāt ad eum aliquos viros probos presertim religiosos seu clericos. et non ingratos sed gratos qui futurā sententiā atq̄ mortē infligēdam indicant eū ad fidē ꝯfirmēt. ad patiam exhortent. ⁊ post snīam eū associent. ꝯsolent cum eo exorēt. ⁊ ab eo nō discedāt donec sp̄m reddiderit creatori. Sint igit cauti ⁊ auisati. ne qd agent seu dicāt ꝓpter qd relapsus mortē preueniat. ⁊ ipi efficiātur irregulares. Et vn̄ debebāt meritū deportare deferūt secū penam pariter atq̄ culpā. Cōsiderādum est etiā. q talis snīe tradendi aliquē curie seculari nō ꝯsueuerūt fieri die festiua vel solēni. nec etiā in ecclesia. sed extra i aliqua platea. qr snīa est que ducit ad mortē. ⁊ honesti⁹ est q feratur in die feriali. ⁊ extra ecclesiā. cū dies festiua ⁊ ecclesia dn̄o sint dedicata.

Questio. xxix. sup modū sentētiandi heresim ꝯfessam. sed impenitentem ⁊ tn̄ relapsum.

Decim⁹ mod⁹ ꝓcessum fidei terminādi ⁊ sentētiandi est. qn̄ delatus de heretica prauitate ꝓcessus meritis diligenter discussis cū bono ꝯsilio peritoꝝ in iure reperitur ꝯfessus heresim ⁊ impenitēs. non tamē relapsus. Et qr rarissime inuenitur talis casus. licet interdū nobis inqsitorib⁹ ꝯtigerit. tamē ep̄s ⁊ iudices cū tali nō debent festinare. sed bene custoditū ⁊ ꝯpeditā ad ꝯuersionē inducere. etiā p plures menses ꝓponendo. q in corpore ⁊ aīa sic impenitēs damnabit. Qui si tādem nec prosperis nec aduersis nec minis nec blandicijs poterit emolliri vt resiliat ab erroib⁹ suis. ⁊ fuerit p̄dicto ꝯgruo tpe expectat⁹. Ep̄s ⁊ iudices disponēt se ad tradēdū eū seu relinqndū brachio seculari. ⁊ mādabūt p cedulā nūcio seu baliuo seu ptāti curie secularī. quaten⁹ tali die nō festiua ⁊ tali hora sit in tali loco extra ecclesiam. tamē cū sua familia ⁊ ipi tradent sibi quendā hereticū impenitentē. ⁊ nihilomin⁹ q ex parte eoꝝ faciat publice p̄conisari in

aliis vicis seu locis in qbus alie p̄-
conizationes sunt fieri consuete q̄
die ꝛ hora ac loco p̄dictis. Predi-
cator faciet sermonē p̄ fide ac tra-
det hereticū quendā brachio secu-
lari. ꝛ iō q̄ oēs veniāt ꝛ intersunt ꝛ
habebūt indulgentiā ꝯsuetā. Qui-
bus expletis tradet curie seculari
p̄ modū tenoris sequētis sepius tñ
ammonēdo p̄ prius vt resiliat ꝛ pe
niteat. q̄ si omino noluerit ferk sen
tentia.

Nos. N. miseratōne diuina
eps talis ciuitatis. ꝛ iudex
in terris talis dnī. Attēden
tes q̄ tu talis de tali loco talis dyo
cesis fuisti nobis delat⁹ fama pub-
lica deferente ac fide dignoꝝ insi-
nuatiōe de heretica prauitate. Ex-
plicent hereses ꝛ q̄ in illis heresi-
bus ꝛ factis p̄stiteras mltis annis
in tue aīe detrimētū. Nosq̄ qb⁹ ex
officio incūbebat prauitatē hereti-
cam extirpare. Volētes vt teneba-
mur in ꝛ sup̄ his certi⁹ informari vi
dere an ambulares in tenebris vel
in luce diligēter. Inqsiuim⁹ de p̄-
dictis teq̄ citantes ac efficacit in-
terrogātes repim⁹ te p̄dicta infectū
heretica prauitate. Sane cū p̄ cun-
ctis nr̄e mētis desiderabilib⁹ insi-
diat cordi nr̄o fidez sctāz catholicā
in pplo p̄cordijs cōplantare era-
dicata heretica prauitate mōs di-
uersos varios ꝛ cōgruos tā p̄ nos
q̄ p̄ alios adhibuim⁹ q̄tenus resili
res ab heresibus ꝛ erroꝝb⁹ antedi
ctis in qb⁹ steteras atq̄ stabas put
ꝛ nūc stas cōtumaciter ac ptinacit
aīo indurato. Verū cū hūani gn̄is
inimico tuis p̄cordijs assistētesq̄ i
dictis erroꝝib⁹ voluēte ꝛ inuoluēte
nolueris neq̄ velis a sepe dict̄ he
resib⁹ resilere plus eligens morte
aīe incurrē gehēnalē ꝛ corpis tpalē
q̄ antefatas hereses abiurare ac ad
gremiū eccl'ie aduolare ꝛ aīaz lucri
facere in reprobū sensum dat⁹. Et
xp̄ cū sis ab eccl'ia sctā dei excōi-
catiōis vinculo innodat⁹ ꝛ merito
et numero a grege dnico sepat⁹ ac
p̄ticipatiōe bonoꝝ eccl'ie p̄uatus ꝛ
eccl'ia circa te nō h̄eat vltra q̄d fac
at cū ad te ꝯuertēdū fecerit sup̄ pos
se. Nos eps ꝛ iudices in cā fidei se
pefati sedētes p̄ tribunali more iu
dicū iudicantiū sacrosanctis euā-
gelijs positis corā nobis. vt de vul
tu dei iudiciū nostrū p̄deat ꝛ ocu-
li nostri videāt eq̄tatē habētesq̄ p̄
oculis solū deū ꝛ sancte fidei verita
tē ac extirpatione heretice prauita
tis hac die hora ꝛ loco tibi in antea
assignatis ad audiēdā sentētiā dif-
finitiuā ꝯdemnam⁹ ac sententialit
iudicam⁹ te esse veraciter hereticū
impenitentē ꝛ vt veracıter talē tra-
dendū ꝛ relinquēdū brachio secu-
lari ꝛ sic vt hereticuz impenitētē p̄
hāc nr̄am sniam de foro nr̄o eccl'ia-
stico te p̄ijcim⁹ ꝛ tradim⁹ seu relin
quim⁹ brachio secl'ari ac ptati. Cu-
rie secular̄ dictā curiā secularē effi
cacit dep̄cātes q̄ten⁹ circa te citra
sanguinis effusiōz ꝛ mort̄ p̄iculū suā
sniam moderet lata fuit hec snia.

Questio. xxx. super heresim con
fessam ꝛ relapsam et impenitentē.

Vndecim⁹ mo
dus p̄cessuz fidei fmiandi
ꝛ finiēdi ē qñ delat⁹ ē here
tica p̄uitate p̄cessus merit̄ diligēt
discussis cū bono ꝯsilio i iure pitoꝝ
repit ꝯfessus heresim ac ipenitēs ꝛ
relapsus. Et h̄ ē qñ delat⁹ ore p̄prio

confitet iudicialiter talia et talia se credere et practicasse circa istum ẽ practicandũ vt supra ferat snia coram episcopo et iudicibus q̃ tamẽ sunt hereticalia manifeste ꝑ formã tenoris sequentis.

Nos. N. miseratione diuina eps talis ciuitatꝭ aut iudex in terris talis dñi. Attendẽtes ꝙ tu talis de tali loco talis dyocesis fuisti nob seu talib⁹ predecessorib⁹ nostris delatus de heretica prauitate explicent. In quib⁹ vel legitime est ꝯpertũ fuisti confessione ꝓpria iudicialiter ac fidedignis testib⁹ dep̄hensus et ꝙ in illis perstiteras tanto tpe animo indurato dicatur ꝓut fuit sed ꝙ post sano cõsilio inherẽdo illas hereses publice abiurasti in tali loco in forma ecclesie ꝯsueta ꝓpter q̃ p̄dicti eps et iudex credentes te veraciter resilisse ab erroꝛib⁹ antelatis et ad gremiũ ecclesie credẽdo catholice aduolasse tibi absolutiõis beneficiũ impartirunt absoluẽtes te ab excõmunicationis sententia q̃ astrict⁹ in antea tenebarꝭ si tamẽ de corde vero et fide non ficta cõuersus extiteris ad sancte ecclesie vnitatẽ tibi salutarem pniam iniungẽtes ad misericordiam receperũt. q2 ecclesia sancta dei nõ claudit gremiũ reuertenti. Uerum post oia antedicta fuisti nobis delat⁹ ꝙ displicẽter accepim⁹ ꝙ iterũ inciderꝭ in dãnatas hereses per te publice in antea abiuratas plꝫ batã i tue aie detrimentuz explicent. Nosq3 quãq3 displicentia sauciati ꝙ de te talia audiuissemus nihilomin⁹ iusticia nos cogẽte descẽdim⁹ ad iq̃rẽdũ testes examinãdũ teq3 vocãdũ et iterrogãdũ vt decebat medio iuramẽto et ad faciẽdũ oia et singula q̃ ꝑ nos ficẽda erãt ꝭm canonica istitura Sane cũ vellem⁹ presentẽ causam fine debito terminare solẽne tã ꝑitoꝝ in theologica facultate q3 in iure canonico et ciuili ꝯsiliũ fecim⁹ ꝯgregari. Et habito cũ p̄dictis in et sup omib⁹ et singulꝭ in p̄senti cã ꝓductis deductꝭ actis et actitatꝭ ꝯsilio maturo pꝛ ac digesto ac etiã replicato visisq3 ac diligent discussis ꝓcessus meritꝭ hui⁹ cause ac oib⁹ ꝓut ius et iusticia sua debant cõpim⁹ legitime tã ꝑ testes dignos fide q3 ꝑ tuã ꝯfessiõꝫ ꝓpriã pluries ꝑ nos receptã te icidisse ac recidisse in hereses abiuratas. Nã repim⁹ ꝙ talia et tlia dixisti vl' egisti explicent oia ꝓpt q̃ et merito de p̄dictoꝝ ꝯsilio te habem⁹ tuis exigẽtib⁹ excessib⁹ pro relapso ꝭm canonicas sanctiones qd dolẽter refertm⁹ et referẽdo dolem⁹ nouit ille q̃ nihil ignorat cordiũ intima oim intuet et cũ totis nr̃is p̄cordijs cuperem⁹ ꝓut adhuc cupim⁹ te reducere ad sctẽ ecclie vnitatẽ ac enumerare a tuis viscerib⁹ p̄fatã hereticã prauitatẽ. vt sic saluares aiam tuaz ac mortẽ euaderes corpis et aie gehẽnalẽ conat⁹ nr̃os exercuim⁹ ad te salubriter ꝯuertendũ modos cõgruos varios adhibẽtes ꝫ tu in reꝓbũ sensũ dat⁹ maligno spũ duct⁹ parit et sedutt⁹ p̄elegisti torqri diris ac ꝑpetuis cruciatib⁹ in isernũ et hic tpalib⁹ ignib⁹ corpaliter ꝯsũmari quaz adherẽdo ꝯsilio sanioꝛi ab erroꝛib⁹ dãnabilib⁹ ac pestiferꝭ resilire et ad gremiũ et ad miscdiam sctẽ mr̃is ecclesie aduolare. Ea ꝓpt cũ ecclia dei vltra nõ hẽat erga te q̃d faciat cũ ad te ꝯuertẽdũ totum

exercuit posse suum. Nos eps ꝛ iu
dices i hac fidei cā memorati sedē-
tes ꝓ tribunali more iudicū iudi-
cantiū sacrosanctis euāgelijs posi
tis corā nobis vt de vultu dei iudi
ciū nostrum prodeat ꝛ oculi nostri
videant equitatē habētesq̄ pre ocu
lis solum deū ꝛ honorē sancte fidei
orthodoxe. Hac die hora ꝛ loco ad
audiendā sniam diffinitiuā tibi in
antea assignatis te talem in nr̄a p̄-
sentia ꝯstitutum sentētialiter ꝯdem
namus ꝛ ꝯdemnādo iudicam⁹ esse
veraciter impenitentē hereticū et
relapsum ꝛ vt talem realiter tradē-
dum seu relinquēduz brachio secu
lari ꝛ sic vt verū hereticū impeni-
tentem pariter et relapsum ꝑ hanc
nostrā sententiā diffinitiuā de foro
nostro nostro ecclesiastico te ꝓijci
mus ꝛ tradim⁹ seu relinquim⁹ bra
chio seculari ac potestati curie se-
cularis deprecātes efficaciter secu
larem curiā antelatā quaten⁹ citra
sanguinis effusionē ꝛ mortis peri
culum erga te suam sententiaz mo-
deret. lata fuit hec sentētia.

Questio. xxxi. super conuictum
et deprehensum omnia tamen ne-
gantem.

Duodecimus

modus ꝓcessum fidei ter
minandi ꝛ finiendi est qn̄
delatus de heretica prauitate pro-
cessus meritis diligenter discussis
cum bono consilio in iure peritoꝝ
reperitur in heresim dep̄hēsus facti
euidentia vel testium productione
legitima nō tamē cōfessione ꝓpria
ꝛ hoc est qn̄ ipse delat⁹ cōuincit le
gitime de aliq̄ heretica prauitate vl'
facti euidētia vtpote quia heresim
publice practicauit vel ꝑ testes le-
gitimos ꝫ q̄s excipe delatus legiti
me nō potuit tn̄ ipse sic ꝯuict⁹ ꝛ de
prehēsus ꝑsistit firmiter in negati-
ua ꝛ cōfitet ꝯstanter iuxta notata ꝑ
Hostieñ. in sum. tit. de here. §. qua-
liter q̄s in heresim dep̄hēdat. ꝛ pa
tuit supra. quest. xxxiiij. Circa istuz
talis practica ē seruāda. Talis du-
ro carcere ē tenēdus in cōpedibus
ꝛ cathena freq̄nter ab officialibus
ꝯiunctim ꝛ diuisim ꝛ ꝑ se ac ꝑ alios
ꝛ efficacit admonēdus q̄ eis dete-
gat ꝟitatē indicendo ei q̄ sic faciat
ꝛ ꝯfiteat errorē suū q̄ ad misc̄diam
admittet abiurādo p̄mitus illā he-
reticā prauitatē. Si aūt noluerit ꝫ
steterit in negatiua q̄ ad finē relin
quet brachio seculari ꝛ mortē non
poterit euadere tp̄alem. Et si diu-
tius infamat⁹ ꝛ expectatus steterit
in negatiua eps ꝛ officiales modo
ꝯiunctim mō diuisim nūc ꝑ se nūc
per alios ꝓbos viros trahūt ad se
mō vnū testē mō aliū informando
eū vt attēdat q̄d deposuit. Et si di-
xit verū vel nō. q2 nō se ip̄m dānat
eternaliter ꝛ aliū tp̄aliter. ꝛ q̄ verea
tur saltim eis secreta dicere ne ille
delatus moriat iniuste et verba ta-
lia studeāt ei dicere vt clare videāt
si deposuerunt veritatē nec ne. Et
si testes sicut informati steterint in
affirmatiua ꝛ delatus in negatiua
nec ad hoc statim velint eps ꝛ offi
ciales negociū ꝑ sniam determina
re ꝛ tradēdo taliter dep̄hēsum bra-
chio seculari ꝫ diutius eū teneant
nūc inducēdo dep̄hensum ad affir
matiuā nūc testes diuisim tn̄ ad ex
cutiendū bn̄ ꝯsciam suā. Et singula
riter attēdāt eps ꝛ officiales ad il
lum testē quē viderint meli⁹ dispo

sictū ad bonū ꝛ qui videat melioris conscientie. Et circa illum instent diutius si res ita se habuit vt deposuit necne eius ꝯscientiam onerando ꝛ si viderint testem aliquem vacillare vel alias habeāt indicia cōtra eum ꝓpter que suspectus ꝙ falsitatē dixerit merito habeat de bono consilio peritoꝝ arrestent eum ꝛ ꝓcedāt vt iusticia suadebit. Cōptum nāqꝫ est freq̄nter ꝛ frequētius ꝙ sic dephensus testib⁹ fidedignis postqꝫ in negatiua diu perstitit ad cor reductus ꝑsertim veraciter informatus ꝙ non tradet brachio seculari sed ad miscōiam admittitur suam detegit prauitatē ꝛ veritatem quā iam diutius negauit tunc libere confitetur ꝛ frequēter repertum est ꝙ testes malicia agitati ac ini inicitia superati se adinuicem colligarunt ad imponēdum insonti hereticam prauitatē. Postqꝫ ad informationē frequentē epi ꝛ officiales remorsu cōscientie fatigati ac diuinitus ispirati reuocāt quā dixerūt ꝛ fatent maliciose se illi imposuisse tantā labem ꝓpter quod talis ꝛ taliter deprehēsus nō est ꝑ sniam festinandus sed diutius quia ꝑ vnū annum ꝛ plures expectandus anteqꝫ sic tradat curie seculari. Quo expectato tpe cōpetenti ꝛ adhibita diligentia condecēti si sic delatus legitime deprehēsus recognouerit culpam suam ac ꝯfessus fuerit iudicialiter se fuisse illaqatū tpe ꝑfata heretica prauitate ac illā ac oēm heresim ꝯsenserit abiurare ꝛ satisfacere ad arbitriū epi ꝛ inqsitoris ꝯgruū exhibere tanqꝫ in heresim dephensus ꝛ ꝓpria ꝯfessione ꝛ testiū legitima productione. Ut hereticus penitens abiuret oēm heresim publice ꝑ formā. De qua agitur Octauo modo supra posito processum fidei terminandi. vbi de talibus agitur. Si vero sic ꝯfessus ꝙ incidit sic in heresim sed stat in illa animo pertinaci vt impenitēs relinquetur brachio seculari et agatur circa illum per modum quo supra agitur in decimo modo processum fidei terminandi. vbi ꝺ talibus agitur. Si autem ipse deprehēsus steterit ꝯstanter in negatiua sed ipsi testes resilierit a sua affirmatiua suū testimonium reuocando ad culpam suā recognoscendo quia insonti tantā labē imposuerunt rancore ꝛ odio agitati prece seu ꝑcio deducti ipse delato vt immune a iudicio relaxato puniant ipsi vt falsi testes accusantes seu deferētes vt notat paul⁹ sup .c. multoꝝ. ꝛ ver. illos in ꝑn. de here. in cle. ꝛ ferat snia seu pnia ꝯ eos ad arbitriū epi ꝛ iudicū. oino tn̄ ad perpetuos carceres tales falsos testes ꝯdēnādo ꝛ in pane ꝛ in aq̄ ad dies vite penitētiādo. ponēdo etiā post ad scalas an̄ portas ecclesie tales ꝛc. hūt tn̄ ꝑtātem epi mittigare aut etiā aggrauare post annū ꝛ tpa ꝑ formā tenoris sequentis.

Si aūt taliter dephensus ꝑ annū vel plus vl' alio maiori congruo tpe expectatus ꝑstiterit i negatiua ꝯtinue ꝛ testes legitimi in affirmatiua disponant se eps ꝛ iudices ad relinquēdū eūdem brachio seculari mittēdo eidē aliquos probos viros fidei zalatores. ꝛ presertim religiosos eidē nō ingratos sed familiares ꝛ gratos q̄ sibi indicent ꝙ mortem non potest euadere temporalem duz sic stat in

negatiua. ſʒ tradetur tali die vt hereticus impenitēs poteſtati curie ſecularis. Et nihilominꝰ eps ꝛ officialis mittat balliuo ſeu poteſtati curie ſecularis. quatenꝰ tali die et hora ꝛ in tali loco extra eccleſiā tñ veniat cum familia ſua ad recipiēdum quendā hereticū impenitentem quē tradent ei. Et etiam ꝙ faciet publice pconiſari in locis illis in quibꝰ preconiſationes alie fieri ꝯſueuerūt. ꝙ omēs ſint tali die ꝛ hora in tali loco ad audiendū ſermonem quē predicator faciet de fide. ꝛ tradent eps ꝛ officiales quendam hereticū pertinacem brachio ſeculari. Aduenīēte aūt die predicta ad ferendum ſniam aſſignataʒ erūt eps ꝛ officiales in loco predicto ipo tradendo ibideʒ exiſtētem alto clero ꝛ pplo ꝯgregato vt eminēter ab omibus videat. ac pſente poteſtate curie ſeclaris ſtādo ipo tradēdo. Quibꝰ lectis feretur ſentētia p hūc modū.

Nos miſeratōe diuina epiſcopus talis ciuitatꝭ aut iudex in terris talis dñi. Attēdentes ꝙ tu talis de tali loco talis dyoceſis fuiſti nobꝭ delatꝰ de tali heretica prauitate. Exprimantur. Et vellemus certiorari an ea que de te ꝛ ꝯtra te nobis dicta fuerāt. veritate aliqua fulcirētur. ꝛ an tu ambulares i tenebris. aut in luce. deſcēdimus ad nos informādū teſtes diligētius examinādum. teq; vocādum ac interrogāduʒ ſepius medio iuramēto defenſioneſq; exhibendum. ac ad omia ꝛ ſingula faciēdum que p nos fienda erāt ſcḋm canonicas ſanctiones. Uerum vellemus pſens tuū negocium ſine debito terminare ſolēne ꝯſiliū. tam i theologica facultate q̄ in iure canonico ꝛ ciuili. coram nobis fecimus ꝯgregari ꝛ viſis ac diligēter diſcuſſis pceſſus meritis ꝛ omnibus ꝛ ſingulis in pſenti cauſa pductis deductis actis ꝛ actitatis predictoꝝ ꝯſilio digeſto pariter et maturo reperimꝰ ꝯtra te legitime probatum. ꝙ fuiſti tanto tēpore infectus heretica prauitate. ꝛ iam reperimus ꝙ feciſti ꝛ dixiſti talia et talia. Exprimātur. ex quibꝰ apparet manifeſte. ꝙ es legitime deprehenſus in pdictam hereticam prauitatem. Sane cum cuperemꝰ prout adhuc cupimus te veritate fatendo. reſilire ab hereſi antedicta ꝛ reduci ad gremiū eccleſie ſancte ac ad ſancte fidei vnitateʒ vt ſic ſaluares. aīam tuā ꝛ tam aīe q̄ corporis mortem euaderes gehēnalem. tam p nos q̄ per alios noſtram diligētiam exercentes. ac pre longa opera expectantes tu in reprobū ſenſum datus contēpſiſti acquieſcere nr̄o ꝯſilio ſanctori. imo pſtitiſti ꝛ pſiſtis i negatiua ptinacia ac cōtumacia animo indurato. quod dolentes referimꝰ ꝛ referendo plāgimus ac dolemus. Uerum cum eccleſia dei tanto tēpore expectauerit. quatenus reſilires recognoſcendo propriam tuam culpam. et nolueris neq; velis. ꝛ non habeat vltra quid tibi gratie faciat. ac mercedis. Quapropter vt ſis ceteris in exemplum. ꝛ alij ab huiuſmodi hereſibus arceantur. et tanta facinora non remaneant impunita. Nos epiſcopus ꝛ iudices in cauſa fidei memorati. ſedentes pro

tribunali more iudicum iudicātiū sacrosanctis euāgeliis positis coram nobis. vt de vultu dei iudiciū nostrū prodeat τ oculi nostri videant equitatē. habētes pre oculis solum deū τ sancte fidei gloriā τ honorem te talē in nostra p̄sentia cōstitutū hac die hora τ loco ad audiendā diffinitiuā sententiā assignatis diffinim⁹ declaram⁹ ac sentētiamus te esse hereticum impenitētem tradendū seu relinquēdum vt talem brachio seculari ac p nostrā sententiam vt vere hereticū ptinacē τ impenitentē a foro ecclesiastico te proiicim⁹ τ tradim⁹ seu relinqmus brachio seculari ac potestati curie secularis. Eandē curiam secularē efficaciter depcātes qten⁹ circa te citra sanguinis effusionē et mortis periculum suā sententiā moderetur. lata est hec snia.

Poterūt aūt eps τ iudices disponere. q aliqui probi viri fidei zelatores ipi relicto curie seculari nō ingratos ꝫ familiares τ gratos associēt dictū relictum dū curia secularis in eū suū officium exequit. qui eū cōsolētur τ ad hoc inducāt q fatendo veritatem τ recognoscēdo culpam suā resiliat ab erroribꝰ suis. Et si forsan post sententiam τ iā relict⁹ ad locū vbi est cōburend⁹ deduct⁹. dixerit se velle fateri veritatem. τ recognoscere culpā suā. τ ita fecerit. ac paratus fuerit hmōi heresim τ omnē aliā abiurare. lꝫ presumat q hoc faciat pl⁹ metu mortis q̄ȝ amore veritatis. crederem q ex miscōia possit recipi vt heretic⁹ penitēs τ pperuo imurari. Iuxta glo. sup. c. ad abolēdam. §. p̄nti. τ ver. audiētia. τ c. excōicamus. ij. de here. quis de rigore iuris nec tali ɔuersioni ē magna fides a iudicib⁹ fidei adhibenda. imo τ ꝓpter dāna tpalia illata ipm semp punire pn̄t.

Questio. xxxij. sup ɔuictum sed fugitiuū vel se cōtumaciter absentantem.

Tredecim⁹ τ vltim⁹ mod⁹ processum fidei terminādi τ sententiandi est. qn̄ delatus de heretica prauitate processus meritis diligēter discussis cum bono ɔsilio in iure peritorum reperitur ɔuictus de heretica prauitate. est tamē fugitiu⁹ seu absens ɔtumaciter. sed ɔgruo tempore expectatus. Et hoc est in tribus casib⁹. Primus est qn̄ delat⁹ est deprehēsus in heresim vel ɔfessione propria. vel facti euidentia. vel testium productōe legitima. ꝫ fugerit vel se absentauerit τ citat⁹ legitie noluerit ɔpere. Secūd⁹ casus est. qn̄ aliqs ē delat⁹ τ recept⁹ aliq̄li informatōe ɔtra eū hr̄ aliq̄liter seu leuit suspect⁹. τ sic citat responsurus de fide. τ qr renuit ɔtumaciter ɔparē excōmunicat. τ excōmunicat⁹ sustinet illā excōmunicationē animo ptinaci. τ semp ɔtumaciter se absentat. Terti⁹ casus est. qn̄ aliquis impediuit directe sententiam seu ꝓcessū fidei epi vel iudicū. vel q ad hoc dederit auxiliū ɔsiliū vel fauorē. talis ē excōicatōis mucrone pcussus quā si sustinuerit p ānū aio indurato extūc est vt heretic⁹ ɔdēnād⁹. p. c. vt inqsitōis. §. phibem⁹. de here. li. vj. τ ɔtumacit se absentauit. In pmo casu ille tal ē ipenitēs heretic⁹ cō

demnādus. iuxta. c. ad abolendam § psenti. In scdo casu ⁊ tertio nō est hereticus impenitens iudicandus sed tanq̃ seu vt penitēs hereticus condēnādus. iuxta. c. cum cōtumacia. ⁊ p. c. vt inq̄sitionis § phibemus de here. li. vj. Circa quelibet istoꝝ talis practica est seruāda Talis em̄ ꝯgruo tempore expectatus citetur p episcopum ⁊ officialē in ecclesia cathedrali illius dyocesis in quo deliquit ⁊ in alijs ecclesijs illius loci vbi domiciliū cōtrahebat ⁊ specialiter vnde fugit ⁊ citabit p formam tenoris sequentis.

Nos. N. miseratione diuina episcopus talis ciuitatis ⁊c. aut iudex talis diocesis spiritū consilij sanioris. Preterea cunctis nostre mētis desiderabilibus illud potissimū infigit cordi nostro tēporibus nostris in dicta tali dyocesi vberē florentēq̃ ecclesiam vineā inquā domini sabaoth quam summi patris dextera virtuosis cōplantauit quam eiusdem patris filius ꝓprij ac viuifici vnda cruoris vberi⁹ irrigauit quā ipe almus spiritus paraclitus miris ineffabilibusq̃ donis intimus fecundauit. quam tota ipsa incomprehēsibilis atq̃ inattingibilis trinitas btā grādissimis varijsq̃ priuilegijs sanctius dotauit pariterq̃ ditauit aper de silua qui est ⁊ dicit hereticus quilibet absorbeat ⁊ depascat fruct⁹ fidei vberes deuastādo ac lacerātes heresim vepres palmitibus inserēdo serpensq̃ tortuosus nostri improbus hūani generis inimicus efflans virus q̄ est sathanas ⁊ dyabolus eiusdē vinee dn̄ice palmites inficiat atq̃ fruct⁹ virus prauitatis heretice immittēdo. Nec etiā ager ipse dn̄icus populus in quā catholicus ad quem excolendū pariter ⁊ serendū descēdit de summo poloꝝ arce dei patris vnigenit⁹ atq̃ primogenitus seminauit miris sanctisq̃ pdicatōnibus discurrit p villas ⁊ castella docens non sine magnis fatigationibus. Elegit aplos viros vtiq̃ operarios industrios ac ꝯduxit ditās illos eternis retributiōibus expectans ipse dei fili⁹ de agro isto magno illa die iudicij extremo vberes manipulos colligere ⁊ p man⁹ sanctoꝝ angeloꝝ recondere in celesti horreo sctō suo. Sampsonisq̃ vulpecule incertate q̄ sicut pſone labe heretica prauitate factes quidē habētes diuersas caudas ꝫ ignitas ad inuicē colligatas. q̄ de varietate flamme ꝯueniūt in id ipm segetē dn̄icā iā albā ad messem splēdoribus fidei relucentē morsu amarissimo demoliant ac discursu subtilissimo pergant impetuq̃ validissimo accedāt pariter ⁊ accēdant dissipent ⁊ deuastāt sinceritatē sancte fidei catholice subtiliter ⁊ dānabiliter subuertēdo. Ea ꝓpter cū tu talis incideris in damnatas hereses maleficaꝝ illas publice in tali loco practicādo seu taliter dicat. seu fueris p testes legittimos ꝯuictus d̄ heretica prauitate siue ꝓpria deprehēsus ꝯfessione in iudicio per nos recept⁹ ⁊ post ea capt⁹ fugeris medicinā refutās salutarē citauerim⁹ te vt de ⁊ sup his corā nobis manifestius respōderes tuq̃ duct⁹ maligno spiritu pariter ⁊ seductus rēnueris cōparere. Vel sic. Ea ꝓpter cū tu talis delatus nobis de here-

tica prauitate et recepta infor matio ne cōtra te al's de eadē esses nobis suspect⁹ leuiter q̄m fores infectus labe p̄dicta. Citauim⁹ te q̄tenus coram nobis psonaliter cōparens de fide catholica responsurus cūq̧ citatus renueris cōparere cōtumaciter excōmunicauim⁹ te ac excōmunicatū fecimus publicari. In qua stetisti p annū seu ānos tot animo pertinaci latitans et inde ita q̄ nūc quo te duxerit spūs malign⁹ ignoramus et cū te expectauerim⁹ misericorditer et benigne vt reuerteris ad gremiū sancte fidei vnitatē tu facere contempsisti in reprobum sensum datus. Sane volumus vt tenemur iusticia nos cogēte causaz tuā hmōi fine debito terminare. nec valeamus tam nephāda crimina cōniuētibus oculis tolerare. Nos eps et iudices in causis fidei supradicti te talem sepefatū latitantē pfuguz et fugitiuū p p̄sens nostrū edictum publicū reqrim⁹ pariter et citamus pemptorie. quatenus die tali talis mēsis de tali anno in tali eccl'ia cathedrali tal' diocesis hora tertiarū cōpareas psonalit coā nobis diffinitiuā sententiā auditur⁹. Significātes q̄ siue cōparueris siue nō pcedemus ad nostrā diffinitiuā sentētiam ꝯ te put ius et iusticia suadebunt. Et vt pus nr̄a citatio pueniat ad tui noticiā nec valeas ignorātie velamine te tueri p̄sentes lr̄as dictas reqsitionē et citationē nr̄as in se ꝯtinētes volum⁹ et mādam⁹ affigi in valuis publice talis p̄dicte ecclesie cathedralis. In q̄ꝝ testimoniū singuloꝝ p̄sentes nostras litteras impressione nostroꝝ sigilloꝝ iussimus cōmuniri. Datum.

Aduenīēte aūt die p̄fixa ad audiēdam diffinitiuaz sententiā assignata. Si pfugus cōparuerit et cōsenserit publice omnē heresim abiurare humiliter petēs admitti ad miscdiaz postulando si relapsus non fuerit admittetur. et si fuerit dep̄hēsus ꝓpria confessione vel testiū legittima pductiōe abiurabit et penitebit vt hereticus penitēs fm modū quo agitur supra in octauo modo pcessum fidei terminādi vbi de talibus agit sed si fuerit suspect⁹ violēter ita q̄ citatus responsur⁹ d̄ fide noluit cōparere et fuit ex hoc excōicatus et stetit in excōmunicatione p anuz animo pertinaci et penitebit admittetur et abiurabit oēm heresim et penitebit vt hereticus suspect⁹ de heresi violenter. Penitens fm modū quo agitur supra in sexto modo pcessum fidei terminandi. Si autem cōparuerit et nō cōsenserit abiurare tradetur verus hereticus impenitens brachio seculari per moduz quo dictū est supra et agitur in decimo modo pcessum fidei terminandi. Si aūt cōtumaciter renuerit cōparere. tunc formet sententia p modum tenoris sequētis.

Nos. N. epus miseratione diuina talis ciuitatis. attēdētes q̄ tu talis d̄ tali loco talis diocesis fuisti nob d̄ heretica prauitate fama publica referēte seu fidedignoꝝ isinuatōe delat⁹. Nos quib⁹ ex officio decūbit descēdim⁹ ad videnduz ac inquirendū an clamor q̄ ad aures nr̄as puenerat veritate aliqua fulciret. Uerum cum inuenissem⁹ te in heresi dep̄hēsum

deponētibus ꝯtra te ꝙ̄ pluribus te stib⁹ fide dignis te coraꝫ nobis ad uocatum iussim⁹ detineri. dicať si cut factum fuit. an vicꝫ compuerit ꝛ medio iuramēto interrogat⁹ fas sus fuerit vel nō. Sꝫ post maligni spiritus cōsilio ductus ꝛ seductus metuēs tua vulnera vino ꝛ oleo sa lubriter ꝓfoueri. aufugisti. Aut po natur si ita est carcerem ꝛ arrestuꝫ fregisti pariter ꝛ aufugisti latitās hinc ꝛ inde ꝛ quo te malign⁹ spiri tus duxerit antefat⁹ totaliter igno ramus. Uel sic. Uerum cū inue nissemus cōtra te taliter vt predici tur nobis delatū de heretica praui tate multa indicia. ꝓpter que suspe ctum leuiter de heretica prauitate ꝑdicta te merito habeamus citaui mus te ꝑ publicum edictū in tali bus ꝛ talibus ecclesijs talis dyoce sis quatenus infra certuꝫ terminū nobis ꝑfixum coram nobis in tali loco ꝑsonaliter comperes. In ꝛ su per ꝑdictis contra te depositis. et al's de fide catholica ꝛ eius articu lis respōsurus. tu vero insano con silio adherēdo renuisti cōtumaci ter compere. cūq̄ iusticia exigente te excōmunicauerim⁹ ac fecerimus excōicatum publice denūciari tu medicinā refutas salutarē dictam excōicationē vltra ꝙ̄ ꝑ annū susti nuisti ꝛ adhuc sustines in reprobū sensum datus animo ꝑtinaci ꝛ ꝓfu gus latitās hinc ꝛ inde. vt ꝗ̄ te ma lignus spiritus duxerit ignoram⁹ Sane cum longo tēpore ꝗ̄ tanto die te expectauerit ecclesia sctā dei misericoꝛditer ꝛ benigne quatin⁹ ad ei⁹ misericoꝛdie gremiū euolares ab erro ribus resiliendo. ꝛ iuxta fidem ca tholicam ꝓfessam operādo ipsaq̄ te clemētia vberibus enutriret. ma lignoꝝ seductus cōsilio acquiesce re recusasti in tua ꝑtinacia ꝑseue rans. Uerum cū vellemus ꝓut vo lumus ꝛ debemus iusticia nos co gente cām tuam fine debito ꝑ sen tentiā terminare citauimus te qua tenus hac die ꝛ hora ꝛ hoc loco cō pareres ꝑsonaliter coraꝫ nobis dif finitiuā sententiā auditurus. ꝛ ꝗ̄a renuisti cōtumaciter compere. me rito te ostēdis velle ꝑpetuo in tuis heresibus ꝛ erroꝛib⁹ remanere qꝺ̄ dolentes referimus ꝛ referēdo do lemus Sed cum nō possumus nec velimus iusticiaꝫ subterfugere. nec tantā inobediētiam ꝛ cōtumaciaꝫ ad dei ecclesiā tolerare. Ad exalta tionem fidei orthodoxe ꝛ ad extir pationeꝫ heretice prauitatis. iusti cia exigēte ꝛ tua inobediētia ꝛ cō tumacia requirente hac die hora ꝛ loco tibi in antea ad audiēdum dif finitiuā sentētiam ꝑemptorie assi gnatis ꝑhabito multoꝝ cōsilio pe ritoꝝ tā in theologica facultate ꝙ̄ i iure canonico ꝛ ciuili ꝓcessus me ritis visis ꝛ diligenter discussis se dētes pro tribunali more iudicum iudicētium sacrosanctis euāgelijs positis corā nobis vt de vultu dei iudiciū nostꝝ prodeat ꝛ oculi no stri videāt equitatē. habētesq̄ pre oculis solum deū ꝛ sancte fidei ir refragibilē veritatē contra te taleꝫ absentē vt ꝑsentē beati Pauli apo stoli vestigia imitātes sentētiaꝫ dif finitiuā taliter ferim⁹ in his scriptis xp̄i noīe inuocato. Nos ep̄us ꝛ iu dices in causa fidei memorati. attē dentes in cā ista fidei ac ꝓcessib⁹ inde cōfectis ordinē iuris fore ser uatū. Attēdētes etiaꝫ ꝙ legitime ci

tatus nõ cõparuisti. nec p te nec p alium te equaliter excusasti. Attendētes etiam q in pfatis heresibus longo tēpore cõtumaciter pstitisti et adhuc etiā pseueras. ac excõmunicationē p tot annos in cā fidei sustinuisti. put et nūc sustines anio indurato. Attēdentes etiā q ecclesia sctā dei nõ habet vltra erga te quid faciat cum pseueres et pseuerare velis in excõmunicatõe et heresibus plibatis. Ea ppter beati Pauli apostoli vestigia sectātes declaramus diffinimus ac sentētiamus te talez absentē vt psentem esse hereticuz ptinacem et vt talem relinquēdū brachio seculari. et p nostram sentētiaz diffinitiuā te a foro ecclesiastico expellimus et relinquim⁹ potestati curie secularis. Eandē cu riā affectuose depcantes. vt si quādo te habuerit in sua potestate erga te citra sanguinis effusionē et mortis pculum suā sententiā moderet. lata fuit hec sentētia etc. Considerādum est hic. q si iste pfugus et contumax fuerit dephensus in heresi vel ppria confessione vel testibus legitimis. et ante abiuratõem fugit. est p sententiā vere hereticus impenitēs iudicandus. et ita in sentētia ponenduz est. Si autē aliter nõ fuit dephensus nisi qr delatus et suspectus habitus fuit citatus respõsurus de fide. et qr renuit compere fuit excõmunicat⁹ et in excõmunicatõe stetit vltra q p annū animo indurato. et tādem noluit compere iste nõ est iudicādus hereticus s3 vt hereticus et vt talis condēnandus et ita ponēdum ē in sentētia vt dictū est prius.

Questio. xxxiii. sup psonam delatam ab alia malefica incinerata vel incinerāda qliter sit sentētiāda.

Quartusdecim⁹

modus pcessum fidei terminādi et sententiādi est. qn delatus de heretica prauitate pcessus meritis circa deponentem diligenter discussis cum bono consilio iuris peritorum repitur de tali heretica prauitate tātūmõ ab altera malefica incinerata vel incinerāda delatus vel delata. et hoc contingere pt tredecim modis. tanq p tredecim casus. quia sic delatus. Uel repitur immunis et absoluendus totaliter. Uel repitur cuz hoc diffamatus de tali heresi generaliter. Uel repitur vltra infamiam questionibus exponendus aliqualiter. Uel repitur suspectus de heresi leuiter. Uel repitur suspectus de heresi vehemēter. Uel repitur suspectus de heresi violenter. Uel repitur diffamatus et suspectus insimul et cõmuniter. Et sic consequēter in aliis casibus. put in vicesima questione tactū est. vsq ad tredecimā inclusiue. Primus modus fit qn tātūmõ ab ipsa malefica detenta delatus est. et non cõuincitur nec cõfessione ppria nec testium pductiõe legitime. nec al's repiuntur indicia. ex quibus verisimiliter tanq suspect⁹ iudicari posset. talis omino venit absoluendus etiam per ipsum iudicem secularem. qui deponentē aut incinerauit. aut incinerare ppria auctoritate aut ex cõmissione episcopi iudicis ordinarii habuit. et absoluetur p sententiā in primo modo processum fidei terminandi. circa vicesimā questionē

cōtentā. Scđus mod⁹ incidit. quā-do vltra hoc q̄ a detēta delatus est etiā per totā illā villam seu ciuitatem diffamata existat. ita q̄ tm̄mo-do infamia p̄cise et sola laborauit s; licet depost p̄ depositōes detēte malefice infamia sit aggrauata. Circa talē talis practica est seruāda. quia iudex ꝯsiderādo q̄ vltra infamiam nihil in p̄ticulari aduersus eam ab alijs fidedignis i villa aut oppido probat. licet forte detēta certa grauia aduersus eā deposuit. q2 tñ fidē p̄didit abnegādo illā diabolo. vñ et difficulter ei⁹ dictis a iudicibus fides adhibet. nisi ex alijs circūstantijs illa infamia aggrauaret. et tunc in terciū iā sequentē modū incideret. Jō canonica purgatio erit tūc indicēda. et procedet per sententiā in secūdo modo ꝓcessum fidei terminādi circa vicesimāsecūdā questionē cōtentā. Et si iudex ciuilis illā purgatōnem corā episcopo decreuerit fieri. et solēniter in finē vt si deficeret vt tūc per ecclesiasticum et ciuilē iudices in exemplū aliorum eo firmiori sententia puniret bene quidē fit. Si autē per se voluerit exequi. mādet vt decē vel viginti cōpurgatores ordinis sui habeat et ꝓcedat. vt in scđo mō sētētiādi tales tactū est. nisi q̄ vbi excōmunicādus esset q̄ tūc ad ip̄m ordinariū recursū habeat. Et hoc contingeret vbi se purgare nollet. Terti⁹ mod⁹ incidit sup talem delatū. vbi licet nō vincat ꝯfessione ꝓpria nec testiū productōe legitima. nec facti euidētia. nec etiā sunt indicia super aliquod factū in quo vnq̄ notatus fuisset ab alijs inhabitatorib⁹ ville aut oppidi. nisi q̄ infamia tātū laborauit apud eos. aggrauat autē infamia ex detēte malefice depositione. vtpote q2 asseruit illū vel illā in om̄ib⁹ fuisse sociā et secū in criminib⁹ p̄ticipasse. hoc ip̄m tñ sicut constāter delata negat. ita et alijs inhabitatoribus vł nō est notū vł de nulla nisi de honesta cōuersatione seu etiā p̄ticipatōe ipsis cōstat. Circa talē talis practica seruat. Primo q̄ adfrontare se habēt facie ad faciem. et obiectōes mutue et respōsiones diligēter sunt cōsiderāde. et siquidem varietas aliqua in verbis incideret. vñ iudex verisimiliter ex cōcessis et negatis p̄sumē potest ip̄am delatā merito questionib⁹ exponēdam procedat per sentētias in tertio modo processū fidei terminādi circa vicesimātertiā questionē contentas ip̄am tormētis leuiter exponēdo adhibitis cautelis alijs q̄plurimis et necessarijs de quib⁹ circa principiū hui⁹ tertie p̄tis supra patuit ad longū. et ex quib⁹ presumit talem esse aut innoxiā aut ream.

Quartus mod⁹ incidit vbi talis delat⁹ inuenit suspect⁹ leuiter. et h vł cōfessione ꝓpria vel depositōe alterius detēte. et sunt qui ad hāc leuē suspitōem reducūt illos q̄ ad procādum mulieres maleficas cōsuluissent. vel vbi inter ꝯiugatos odio se mutuo p̄sequentes amorē procurassent. aut etiā pro aliquo cōmodo tēporali apud maleficas laborassent. sed q2 tales vtiq̄ excōmunicati sūt tanq̄ hereticorum credētes. iuxta capitulū excōmunicam⁹. j. §. credentes libro. vj. de here. vbi dicit. Credentes autē eorū erroribus hereticos similiter iudicam⁹. q2 etiam ex factis presumit de affectu. Ad hoc

ar.xxxij.questio.ij.qui viderit.ido videtur q acrius sint puniendi et sententiādi q̄z illi qui de heresi leuiter habentur suspecti.prout iudicādi sunt aliqui ex leuibus cōiectu ris.puta quia eis seruitia exhibuissent.litteras detulissent.eoꝝ erroribus sic nullam fidem adhibuissent.qd tamen illos non manifestassent alimonia ab eis accipissent. Sed siue illi siue isti intelligātur hoc qd in consilio peritoꝝ conclusum fuerit super leuem suspitōe3 prosequēdum erit a iudice p talem practicā. talis em̄ aut abiurabit.aut canonice se purgabit.sm q in quarto modo processum fidei terminando sub questione vicesimaquarta tangit. Sed tamen quia potius videtur q abiuratio sit indicenda.⁊ hoc propter allegatū capitulū excōmunicamus.j.§.qui vero inuenti fuerint sola suspitione notabili ⁊c.tamē nō debent si relabātur pena relapsoꝝ puniri.⁊ procedetur ꝑut in quarto modo processum fidei terminando circa vicesimāquartā questionē tactum est. Quintus modus incidit vbi talis delatus inuenitur suspectus vehemēter.⁊ hoc simili modo vel confessione propria.vel deposi tione alterius malefice detente.et sunt qui ad hanc leuem suspitionē reducūt impeditores iudicum directe vel indirecte eoꝝ officiū inquirendo maleficas impediēdo.dūmodo hoc scienter fecerint.ex.c.vt inquisitōis negocium.li.vj.de here. Item reducūt om̄es qui impediētibus prestant scienter auxiliū consilium vel fauorē. Pꝫ per allegatū capitulū vt inquisitōis. Ite3 reducunt qui citatos aut captos hereticos instruūt de celanda veritate.⁊ vt illam subticeāt.vel falsitatem asserant.⁊ hoc ex capitulo accusatus ⁊.§.fi. Item reducūt om̄es qui eos quos sciūt hereticos receptāt sciēter deducūt visitāt vel associāt munera mittūt.seu fauorem impendūt que om̄ia in fauorem nō persone s3 culpe fiūt vbi sciēter fiūt. Et ideo dicūt q vbi delate persone participat de premissis.⁊ hoc p consiliu3 ita iudicatum fuerit. Nūc iuxta q̄ntum modū processum fidei terminādi sub questione vicesimaq̄nta sententiādi est.taliter vt oēm heresim sub pena relapsoꝝ vbi recidiuaret habeat abiurare. Possum⁹ tamē asserē adijciendo q iudices respectū habeant sup vniuscuiusq3 malefice incinerate aut detente familiam ꝓlem seu etia3 ꝓgeniem.eo q vt plurimū tales reperiūtur infecte cum malefice etiam proprios infantes ex demonū informatione ipsis habēt offerre.vnde ⁊ indubie in quibuscūq3 flagicijs informare. patēt hec ex prima pte opis Probatur ⁊ ex eo q sicut in simplici heresi propter agnitoꝝ hereticoꝝ familiaritatē dum quis de heresi infamatus existit.etiam consequēter rōne familiaritat⁊ est de heresi vehemēter suspect⁹.ita ⁊ i hac heresi maleficarū ꝓfat⁹ aūt casus pꝫ in capitulo inter sollicitudines.extra de pur. cā.vbi apparet.q rōne infamie de heresi fuit decano cuidam indicta purgatio canonica. Et rōne familiaritatis hereticoꝝ abiuratio publica.⁊ rōne scandali fuit priuatus beneficio quousq3 scandalū sopiretur Sextus mod⁹ incidit vbi talis delatus efficitur suspectus violenter.

hoc autē fit nō ad simplicē vel nudam depositionē alterius malefice detente. sed ad indicia facti. que est ciūr ex quibusdaz verbis ꝛ factis a malefica detenta perpetratis ꝛ prolatis. quibus ad minus delata asseritur interfuisse ꝛ operibus deponentis cōmunicasse. Pro quoꝝ intelligētia aduertēda sunt ea que supra questiōe decimanona tacta sūt precipue super violentam suspitionem quomodo ex violētibus ꝛ conuincētibus oritur cōiecturis. ꝛ qualiter iudex violētatur ad credēduz ex sola suspitōe aliquem esse hereticum. qui tamen fortassis bonus catholicus in corde existit. Sicut canoniste exemplificāt circa simplicē heresim de eo qui citatus in causa fidei ad respondēdum renuit comparere cōtumaciter. propter quam cōtumaciam excōmunicat. in qua vbi per annū perseuerauit. efficitur suspectus de heresi violēter. Quare ꝛ a simili circa talem delatam aduertēda sunt indicia facti. ex qbus efficitur violēter suspecta. ꝛ ponatur casus. detenta malefica asseruit illaz interfuisse suis maleficijs. que tamē delata cōstanter negat qd ergo faciet. vtiq3 opus erit cōsiderare an ex aliquib9 operib9 sit vehemēter suspecta. ꝛ an vehemens suspitio in violētam valeat transire. sicut in prefato casu citatus responsurus vbi nō comparet. sed renuit cōtumaciter fit suspectus leuiter de heresi. etiam vbi citatus fuit in nō causa fidei. si autē in causa fidei citatus renuit comparere. ꝛ propter cōtumaciam excōicatur. tūc fit suspectus vehemēter. quia tūc leuis suspitio transit in vehemētem. ꝛ si ꝑ annū persistat. tūc vehemēs transit in violentam. ita cōsiderabit iudex si rōne familiaritatis cōtracte cum detenta malefica sit delata vehemēter suspecta. vt immediate in quinto mō incidendi tactū fuit. tūc opus erit considerare. an ipsa vehemens suspitio in violentā transire possit. presumit eñ ꝙ transire possit. i. ꝙ flagicijs detēta ipsa delata interfuit. vbi familiaritatē cum ea frequēter habuit. Est ergo procedēdū iudici iuxta sextū modum ꝓcessuz fidei terminādi. prout in vicesima sexta questione tāgitur. Qz si queritur quid faciet iudex si adhuc talis delata ab altera malefica detēta oīno ꝑsistat i negatiua. nō obstantibus quibuscūq3 indicijs aduersus eam productis. Rñdetur. Prīo iudex debet aduertere sup negatiuas respōsiones. an ex vicio seu maleficio taciturnitatis ꝓueniāt siue nō ꝛ q̇dem vt in primis questionibus questione. xv. ꝛ. xvj. huius tercie ꝑtis patuit. iudex cognoscē pōt si flere ꝛ lachrymas emittere nō valeat ꝛ vbi in questionib9 quasi insensibilis redditur. ita ꝙ ad pristinas vires faciliter redit. tunc quidē violenta suspitio aggrauat. ꝛ oīno nō est libere dimittēda. sed vt in sexto modo sententiādi ꝛ processuz fidei terminandi patuit supra allegato. ꝑpetuis carceribus ad penitentiā peragendam deputanda. Si vero maleficio taciturnitatis non sit infecta ꝓpter vehemētes dolores q̇s in questionibus sustinet vere ꝛ realiter. cum tamē alie ex maleficio taciturnitatis quasi insensibiles redduntur vt dictū est. tūc vltimū refugiū iudex hīc pōt super canonicaz

purgationem que si a seculari iudice indicitur dicetur vulgaris licita quia non de numero illarū purgationum vulgarium de quibus secū da.q.iiij.cōsuluisti.⁊ ca.monomachia.tractatur. In qua purgatōne si defecerit vt reus vel rea iudicabitur. Septimus modus incidit vbi delatus ipse non reperitur legittime deprehensus nec ꝓpria confessione nec facti euidentia nec testiū legittima prodectione.sed tm̄ reperitur a detenta malefica delatus vl' delata.⁊ cum hoc reperiuntur indicia que ipsum reddunt suspectū leuiter vel vehemēter vtpote.q꞉ solū modo habuit magnam familiaritatem cum maleficis tunc tali ratione infamie est indicenda canonica purgatio. Iuxta ca.alle. inter sollicitudines. ⁊ rōne suspitionis heresim abiurare cum pena relapsorū vbi recidiuaret si vehemēter suspectus.vel sine illa si leuiter. ⁊ procedatur vt in septimo modo ꝓcessuꝫ fidei terminando circa.xxvij. questionem tactum est. Octauus modus incidit vbi sic delatus reperitur confessus heresim illaꝫ sed penitēs ⁊ nunꝗ relapsus. Ubi notandum ꝙ consequenter vbi agitur de relapsis ⁊ non relapsis penitentibus ⁊ non penitētibus.tales distinctiones facte sunt ꝓpter ecclesiasticos iudices qui de vltimis inferendis supplicijs nō se intermittūt. Ideo ciuilis iudex super confessam siue peniteat siue non siue relapsa fuerit siue nō per ciuiles ⁊ imperiales leges ꝓcedere potest vt iusticia sua debit. tm̄modo recursum ad ipsos tredecim modos sentētiandi habere potest ⁊ ꝭm illos se resoluere vbi aliquod ambiguū interueniret.

Questio .xxxiiij. super modum sententiandi maleficā maleficia tollentē. Insup etiā sup maleficas obstetrices ⁊ maleficos sagittarios.

Quintusdecim⁹ modus processum fidei terminandi ⁊ sententiandi est quando delatus de heretica prauitate reperitur maleficia non inferentē sed tollentē. Circa istum talis practica est seruāda quia aut vtitur remedijs licitis aut illicitis ⁊ siquidem licitis non vt malefic⁹ sed vt ꝓpicola est iudicādus de q̇bus licitꝪ remedijs supra circa pncipium huius tertie partis ad longum patuit. Si vo illicitus.tūc distinguendum.quia aut sunt illicita simpliciter aut ꝭm quid.si simpliciter adhuc dupliciter.quia vel nocumento proximi vel sine nocumēto vtroqꝫ tamē modo semꝑ cū expssa demonū inuocatione.si vo licita ꝭm quid puta.quia absqꝫ expressa licet non absqꝫ tacita demonum inuocatiōe fiunt. talia iudicanꝭ vana potius ꝗ̄ illicita nominari a canonistis et certis theologis vt supra in prima questione huius vltime partis totius operꝪ patuit. Iudex ergo quicunqꝫ siue ecclesiasticus siue ciuilis licet primos ⁊ vltimos non habeat reprobare ⁊ signāter primos potius cōmēdare. ⁊ vltimos tolerare prout canoniste asserunt licitū esse vana vanis cōtundere. Illos tm̄ q̇ cū expresse demonū inuocatiōe maleficia auferunt nullo mō tolerare debet p̄cipue illos q̇ cū nocumēto ꝓximi talia cōmittūt. ⁊ dicunꝭ cū nocumēto pro

ximi practicare quādo maleficium ita ab vno aufertur qd alteri infert. Nec obstat si illa cui infert sit malefica p se siue nō. ꝛ siue sit illa que maleficiū intulit siue non. ꝛ siue sit homo siue q̄cūq; alia creatura. patent super hec oīa acta ꝛ gesta i prima questione supra allegata. deducta Sed queritur quid faciet iudex vbi talis asserit se maleficia tollere p licita ꝛ nō illicita remedia aut q̄modo possit talia veracit iudex cognoscere. Respōdetur ꝙ citato illo interroget quib⁹ medijs vtatur nec tamē verbis suis standū erit. sed ecclesiasticus iudex cui ex officio incūbit diligēter inquirat siue p se siue p plebanū aliquē. quia singulis parrochianis exacte sub prestito iuramento qd exigere potest pquirat quibus remedijs vtatur. ꝛ si qdem inuēta fuerit prout cōmuniter inueniūtur cum supstitiosis remedijs omino nō sunt pter horribiles penas a canonib⁹ inflictas. vt inferi⁹ patebit tolerāde. Et si querit. vnde possunt remedia licita ab illicit discerni. cū semp asserūt se quibusdā oratiōib⁹ ꝛ herbarū applicationibus hmōi amouere. Respondetur. hoc facile foret dūmō diligens inq̄sitio fieret. Nā quia necesse habent sua supsticiosa remedia occultare. eo vt nō reprehēdantur seu vt facilius mētes simpliciū illaquear valeāt. Jdo hmōi verbis aut herbar applicationib⁹ insistūt. tamē ex q̄tuor supstitiosis eor actibus tanq̄ sortilege ꝛ malefice manifeste reprehendūtur. Sūt em̄ de occultis diuinātes ꝛ ea que nō nisi malorum spirituū reuelatōe scire possunt reserātes. Exēpli grā. vbi pro sanitate acq̄renda frequētant a lesis causam lesionis aut maleficij aperire ꝛ manifestare sciūt. vt si rōne altercationis cū vicina acciderit. vel aliq̄ ex cā alia hoc ipm perfectissime nosciūt ꝛ indicare frequētantib⁹ sciūt. Secūdo vbi ad vni⁹ nocumēti seu maleficij curā se intromittūt. alteri⁹ vero minime. put in dyocesi Spirēsi malefica quedā in loco quodā zunhofen nūcupato existit. que licet plures sanare videat certos. tamen minie se posse curare fatetur. nullā ob aliā de causa. nisi vt ab incolis fertur ꝙ maleficia talibus illata sint tā fortiter ab alijs vt asserit maleficis impressa. ꝛ hoc vtiq; vtute demonū qd illa amouere nō valeant. q vic3 demon nō semp demoni cedere pōt aut non vult. Tertio vbi sup hui⁹ maleficia illata singulares exceptōes facere noscūtur. put in ipa ciuitate Spirēsi contigisse noscitur. dum quedā honesta psona maleficiata in tybijs hmōi diuinatrice3 ob sanitatis grām aduocasset. illa domū ingressa ꝛ eā dum intuita fuisset talem exceptōem fecit. si inquit. squamos ꝛ capillos i vulnere nō habueris. reliq̄ om̄ia extrahere potero. cām etiā lesionis aperuit licet ex rure ꝛ ad duo miliaria aduētasset dicēs q cum vicina altercasti tali die idō tibi accidit. preter squamos etiam ꝛ pilos alias q̄ plures diuersor generu3 res extraxit ꝛ sanitati restituit. Quarto vbi supsticiosis insistūt aut insistere faciūt cerimonijs. vt si ante solis ortum vel alio determinato tēpore se frequētari volunt. dicentes ꝙ infirmitates vltra angariā illatas sanare nequeāt. aut ꝙ tm̄modo duas aut

tres personas per annū sanare valeant. licet nō sanādo ꝫ a lesionib⁹ cessando sanare videātur. Possunt ⁊ addi ꝙplures alie cōsideratiões circa talium personaꝝ cōditiones. q: vt plurimū retroactis temporibus male ⁊ rephensibilis vite fuerūt diffamate seu adultere aut maleficarum superstites. Vñ ex nulla sctitate vite hec grā sanitatis a deo collata. Incidentaliter reducūtur ⁊ obstetrices malefice oīs alias maleficas in flagicijs excedentes. de qbus ⁊ in prima pte operis deductū est. Quarū etiam tātus numer⁹ vt ex earum cōfessionibus comptum est. ꝙ non estimaꝛ villula vbi hmōi nō reperiātur existit. cui periculo vtiqꝫ a psidentibus foret in pte succurrendum. vt nō nisi iurate obstetrices a psidentibus deputarentur cum alijs remedijs que in secūda parte operis tacta sunt. Incidūt et de maleficis sagitarijs in contumeliam vtiqꝫ xpiane religionis tanto periculosius detegentes ꝙto ⁊ securiores habent in terris optimatū ⁊ principū receptatores fautores ⁊ defensores ꝫ ꝙ oēs tales receptatores fautores ⁊c. omībus maleficis plerūqꝫ in certis casibus damnabiliores existūt sic declaratur.

Nam talium defensores a canonistis ⁊ theologis in duplici genere assignātur. Quidā nanqꝫ errorem. alij vero personā sunt defendentes ⁊ hij quidā qui errorem dānabiliores ipsis qui errāt existūt. cum nō solum heretici imo heresiarche habendi sunt. vt ptꝫ. xxiiij. q. iij. qui illorum. Et de his defensorib⁹ cōmuniter nō loquūꝛ iura. eo ꝙ ab alijs hereticis nō distinguūtur. in quib⁹ etiā habet locum c. ad abolendam. §. psenti sepe allega. Quidam alij sunt qui licet nō defendūt errorem defendūt tamē personā errātem. vt pote q resistūt viribus ⁊ potētia ne tales malefici seu qcūqꝫ alij heretici veniāt ad man⁹ iudicꝫ fidei ad examinādum vel puniēdum. ⁊ similia Simili mō etiā fautores talium sūt in duplici genere. Quidā nāqꝫ sunt qui publica fungūtur auctoritate. hoc est publice psone. vt dñi temporales seu etiā spūales. tēporalē iurisditionē habentes. qui etiā fautores esse possunt duobus modis. ob mittēdo ⁊ cōmittendo. Obmittēdo scꝫ facere ea circa maleficos vel suspectos. infamatos vel credētes. receptatores. defensores. ⁊ fautores. ad que ex torū officio obligātur. cū tamē ab episcopis vł inquisitorib⁹ vel eorum alteri requirūtur. vtpote si eos nō capiāt vel captos nō diligenter custodiāt. vel infra districtum suū ad locum de quo eis mādatur nō deducāt aut executionem promptā de eis nō faciāt. ⁊ similia. vt patꝫ in cap. Ut inquisitionis. in principio. lib. vj. de hereti. Cōmittēdo autē vtpote si captos hmōi sine episcopi aut iudicis eius licētia vel mādato a carcere liberēt. vel pcessum iudicum vel sentētiā eorum directe vel indirecte impediāt. vel similia pagūt. vt ptꝫ. c. allega. vt officium. §. phibemus. Pene talium in pcedentibus circa secūdū principale huius operis. ⁊ circa finem vbi de maleficis sagittarijs ⁊ alijs armoꝝ incantatoribus tactum est. declarate sunt. Ad presens sufficiat

q omes tales ipso iure sunt excom municati ꝛ .xij. magnas penas icur runt. patet extra de here. excõmu nicamus. primo §. credentes. ꝛ c. alleg. vt inquisitionis §. prohibe mus. In qua excõmunicatiõe si p annũ perstiterint animo pertinaci extunc sunt vt heretici condemnã di. vt eo. c. ꝛ §. allegato. Qui vero dicẽdi sunt receptatores ꝛ an habẽ di sunt vt heretici. Respõdetur q recipientes huiusmodi maleficos sagittarios aut quoscũqꝫ armoꝝ in cantatores nigromanticos seu ma leficos hereticos de quibus in to to opere tractatum est sunt in du plici genere sicut etiam de eoꝝ de fensoribus et fautoribus tactum ẽ. Quidam nanqꝫ sunt qui non tñ se mel vel bis sed pluries ꝛ frequẽter tales suscipiunt. ꝛ isti proprie ꝛ fm vim vocabuli dicũr receptatores. a receptando quod est verbum fre quẽtatiuũ. ꝛ tales receptatores q̃n doqꝫ sunt sine culpa vtpote si igno ranter hoc faciũt nec aliquid vnqꝫ sinistri de eis suspicati sunt. Aliq̃n sunt in culpa vtpote quãdo eorum errores sciunt. ꝛ nõ ignorant q ec clesia tales sp persequit tanqꝫ cru delissimos fidei hostes. Et nihilo min⁹ domini terrarũ eos receptãt tenent. defendũt ꝛc. tales ꝓprie sũt ꝛ dicunt hereticoꝝ receptatores. ꝛ de talibus etiã loquunt iura. ꝛ q sunt excõmunicati iuxta. ca. excõ camus. primo §. credẽtes. Quidã autem non pluries ꝛ frequẽter sed tantum semel vel bis hmõi malefi cos aut hereticos receperũt ꝛ isti non videntur proprie dici recepta tores quia nõ frequẽtarunt sed re ceptores quia eos receperũt. ꝛ nõ receptauerũt. Licet archidiacon⁹ dicat cõtrarium in capitu. quicũqꝫ super ver. receptatores. de quo ta men nõ est magna vis quia nõ de verbis sed de factis curãdum est. Ponit tamẽ differentia inter rece ptatores ꝛ receptores. eo q domi ni terrarum semp dicunt talium re ceptatores. vbi simplices q̃ eos ex pellere nõ habent nec possunt ꝛ si receptores sint sunt tamen sine cul pa. Ultimo aũt de impeditoribus officij inquisitionis episcopoꝝ cõ tra huiusmodi maleficos hereticos qui sunt ꝛ si heretici dicendi sunt. Ad quod respondet q huiusmodi impeditores sunt in duplici gene re. Quidam nanqꝫ sunt qui impe diunt directe vt qui captos pro he resis crimine a carcere propria te meritate liberant vel processus in quisitionis lacerant. testes in cau sa fidei pro eo quia testificati sunt vulnerant. vel si dominus tempo ralis statuat q nullus nisi ipe de h crimine cognoscat. Aut q nullus nisi sibi de h crimine accusari pos sit nec testificari nisi coram eo ꝛ si milia ꝛ isti impediũt directe iuxta notata per Joh. andre. in capitu. statutũ. super ver. directe libro. vj. de here. Et qui ꝓcessum iudicum vel sententiã in tali causa fidei dire cte impediũt. vel qui ad hec agẽda prestiterint auxiliũ ꝯsilium vel fa uorẽ. Et tales licet sint multũ cul pabiles. nõ tñ ex hoc sunt heretici iudicãdi nisi aliter appareret q es sent ꝯsimilib⁹ erroribus maleficoꝝ inuoluti cũ pertinaci volũtate. sũt tamen ipso iure excõicationis mu crone ꝑcussi. iuxta. ca. Ut inq̃sitio nis §. ꝓhibem⁹. sic q si i illa excõ

municatione steterint per annum animo pertinaci extunc sunt vt heretici cōdemnādi vt ptȝ.c.ꝛ §. alleg. Quidā vō sunt q̄ impediūt indirecte vtpote q̄ statuūt ꝙ nullus portet arma ad capiēduȝ hereticos nisi de familia dn̄i tpalis ꝛ silia iuxta notata per Johan.andre.in.c.statutū.super verbo indirecte.ꝛ tales sunt min⁹ culpabiles q̄ꝫ primi.nec sunt heretici ꝫ sunt excōicati. Iux allega.c.Ut inq̄sitionis. Et etiam prestantes ad h̄ ꝯsiliū.auxiliū.vel fauorē.taliter ꝙ si steterint i illa excōicatiōe p annū aīo ptinaci extūc velut heretici sunt ꝯdēnādi.p alle..c.ꝛ.§.phibem⁹.Nō sic est intelligendū ꝙ heretici ꝯdemnātur taliter ꝙ si volūt redire recipiūtur ad misericordiā.errore ꝑus abiurato.alias vt impenitentes tradūtur curie seculari.vt ptȝ p.c.ad abolendā.§.p̄senti.Epylogādo malefice obstetrices ꝑut alie malefice maleficia inferētes ꝭm q̄litatē criminū condemnātur ꝛ sentētiant.ꝛ a sili malefice maleficia supstitiose vt dictū est ope diaboli tollētes.cū nō dubium sit ꝙ sicut auferre ita et inferre p̄nt.vn̄ ꝛ ex quodā pacto taliter malefice ex demonū informatiōe ꝯueniūt.vt he q̄dē ledere alie vō sanare debeāt vt sic eo facili⁹ mētes simpliciū illaq̄ando suā ꝑfidiā augmētant. Sagittarij vō ꝛ alij armoꝝ incātatores malefici.cū nō nisi ex fauore defensiōe receptatiōe p̄sidentiū sustentant.oēs tales penis prescptis subiacēt ꝛ q̄ officiales q̄scūꝗ ꝯtra hm̄oi maleficos aut eoꝝ fautores ⁊c̄.in eoꝝ officio impedirent sili mō excōicati sūt.ꝛ oibus penis vt fautores subiacēt. veꝝ vbi steterint p annū in illa excōicatōne aīo ptinaci.si redire voluerit abiurāt impedimentū ꝛ fautoriā ꝛ ad miscd̄iam admittunt alr̄s vt ipenitētes heretici tradunt brachio seculari. Et vbi nō stent p annū nihilominus contra impeditores hm̄oi pōt ꝓcedi vt cōtra fautores hereticoꝝ.ar.ca.accusatus.§.vltimo. Et q̄ð dictum est de fautorib⁹ defensoribus receptatoribus ꝛ impeditoribus super maleficos sagittarios ⁊c̄. idē ꝛ per om̄ia intelligēduȝ ē erga quascūꝗ maleficas aut maleficos hoibus iumentis ꝛ terre frugibus varia nocumenta inferētibus. Uerū ꝛ ipsi malefici quicūꝗ vbi in foro penitētie spiritu ꝯtrito ꝛ humiliato peccata deflētes ꝛ pure cōfitentes veniā petierint.ad miscd̄iam recipiunt. alias vbi innotescūt cōtra eos procedere debent q̄bus ex officio incumbit citādo arrestādo capiendo ꝛ ꝓcedēdo in omibus iuxta criminum qualitatē vsꝗ ad sentētiā diffinitiuam inclusiue vt tactuȝ est si et inq̄situm hm̄oi p̄sidētes eterne dānationis laqueū ꝓpter excōicationem eis ab ecclesia inflictaȝ euadere velint.

Questio.xxxv.huius vltime partis super modos sentētiandi maleficos quoscūꝗ friuole aut etiā iuste appellantes.

SI vero ad appellationis remediū finaliter delatum ꝯfugere iudex cerneret. Notanduȝ primo ꝙ hec interdum valida atꝗ iusta.interdum friuola atꝗ nulla decernit Cum em̄ in negocijs fidei summarie simpliciter ꝛ de plano sit proce

dendū vt ex precedētib⁹ sepe tactū est ex.c.multorum q̄rela. in cle. vbi ꝛ appellatiōis remediū interdicit Attamē quia iudices interduʒ spō te propter negocij arduitatē liben ter ipsum prorogant ꝛ dilatant. Jō aduertere possunt ꝙ vbi delat⁹ sen tiret se a iudice realiter ꝛ de facto ꝯ ius ꝛ iusticiā aggrauatū vtpote qꝛ eum ad se defendēdum admittere noluit. vel quia solus sine consilio aliorum vel etiam sine assensu epi vel eius vicarij pronūciauit dela tum questionare cum alias sufficiē tes ꝓbationes pro et cōtra habere potuissent ꝛ huius similia. tunc q̄ dem appellatio foret iusta. al's non Secūdo notanduʒ ꝙ iudex appel latione hmōi sibi presentata, tunc absqꝫ perturbatione et motu debet petere copiā appellationis ꝓtestā do verbo ꝙ nō currat sibi tempus ꝛ cum ipse delatus tradiderit sibi copiam appellationis aduertat ꝙ adhuc habet duos dies ad respon dendum ꝛ post hec duos adhuc tri ginta ad apl'os exhibēduʒ. Et licet statim possit respondere ꝛ aposto los dare istos vel illos vbi sit mul tum expertus ꝛ ꝑitus. tamē vt cau tius procedatur melius est aliquē terminum .x. vel .xx. aut .xxv. dierū eidem ad dandū pariter ꝛ recipien dum apostolos quales dare decre uerit assignare cum potestate pro rogandi. Tertio notandum est iu dici ꝙ infra tēpus iuris ꝛ infra tē pus assignatum debet diligēter at tendere ꝛ discutere causas appella tionis seu grauamina allegata. ꝛ si videt habito bono consilio ꝑitorū ꝙ iniuste ꝛ indebite delatū aggra uauit ad se defendēdū nō admittē do vel questionibus non debito tē pore exponēdo vl' similia aduenie te termino assignato corrigat errorē suū ꝛ reducat ꝓcessum ad punctuʒ ꝛ statū in quo erat quādo defensio nes ille petiuit vel terminū ad in terloquendū assignauit ꝛ similia. ꝛ tollat grauamen quo ablato proce dat ꝓut ante. quia per amotionem grauaminis appellatio q̄ erat aliq̄ sit nulla. Juxta.c.cessante. extra de appella. Sed hic attēdat circūspe ctus ꝛ prouidus iudex. ꝙ quedam sunt grauamina reparabilia ꝛ sunt illa de quibus iam dictuʒ est. ꝛ tūc habent locum ea q̄ dicta sunt. Que dam autem sunt reparabilia. vtpo te si delatus fuerit questionat⁹ rea liter ꝛ de facto ꝛ post euadēs ap pellat. Vel si Clenodia ꝛ aliq̄ vti lia simul cum vasis ꝛ instrumentis quibus malefici vtunt fuerūt rece pti ꝛ combusti ꝛ similia q̄ nequeūt reparari nec reuocari ꝛ tūc nō ha bet locum predictus modus. s. pro cessum ad statum reducere in quo fuit grauamen huius irrogatum. Quarto notandū iudici est ꝙ licet a die responsionis habeat triginta dies ad apl'os exhibendū. iuxta.c. de appell. ꝛ possit peteti assignare vltimū diē iuris hoc est tricesimuʒ ad apl'os recipiendum. tamē ne vi deatur ꝙ velit vexare delatuʒ ꝛ de vexatiōe indebita reddat suspectū ꝛ ne videat confirmare grauamen sibi impositū propter quod extitit appellatum melius est ꝙ assignet infra tempus iuris terminū cōpe tentem vtpote decimū diem vel vi cesimū ꝛ potest postmodū si expe dire noluerit aduenienter termino ꝓrogare. dicendo se fuisse alijs ne

gocijs implicatū vel hmōi. Quinto notandum iudici ꝙ quando prefigit terminū appellanti ꝛ apostolos petenti ꝙ non assignet solum ad apostolos dandum. sed ad dandum pariter ꝛ recipiēdum quia si assignaret ad dandum tantum. tūc iudex a quo appellaretur haberet appellanti mittere. Assignabit ergo ei terminuz. hoc est talem diem talis anni ad dandum eis ꝛ recipiē dum a iudice apostolos tales quales dare decreuerit. Sexto notare debet ꝙ in assignatione huius termini. non dicat respondēdo ꝙ dabit apostolos negatiuos aut affirmatiuos. sed vt plenius deliberare possit. dicet ꝙ exhibebit tales quales tunc decreuerit exhibēdos. Attendat etiam ꝙ in assignatiōe hui⁹ termini appellanti vt tollatur oīs cautela ꝛ astutie ꝛ malicie appellā tis assignet locum in specie diem ꝛ horam vtpote ꝙ assignet vicesimū diem augusti anni presentis ꝛ horam vesperaruz ꝛ cameram ipsius iudicis in domo tali talis ciuitatis vel loci sitam tali appellāti ad dandum ꝛ recipiendum apostolos tales quales decreuerit exhibendos Septimo notat ꝙ si decreuit i animo suo detinere delatū crimine requirēte ꝛ iusticia exigente. In assignatōne termini ponat ꝙ assignat talem terminū ad dandum vel recipiendū personaliter apostolos ipi appellanti assignetqꝫ talem locum eidem appellanti ad dandum eidē ꝛ recipiendu ab eo apostolos. de quo sit in potestate iudicis appellantem libere retinere. datis tamē pri⁹ statim apostolis negatiuis alias non. Octauo notet iudex ne aliquid innouet circa appellātē ipm capiendo vel questionando seu a carcere liberando vel alias ab hora qua fuit sibi appellatio presentata vsqꝫ ad horā qua tradidit apostolos negatiuos. Epylogando. Nota sepe contigit ꝙ delatus quā do dubitat ꝙ ꝯtra eum feratur sententia. quia cōstat sibi de culpa sua frequenter recurrit ad appellationis remedium vt sic sbterfugiat iudicis sententiam vnde ab ipso appellat ꝛ causas friuolas assignat. vt pote ꝙ iudex eum captum tenuit ꝛ cautioni idonee eum tradere noluit ꝛ similia friuola colorata qua appellatione iudici presentata copiā appellatiōis petat. qua habita statim vel post duos dies responsiōe diem horam ꝛ locum appellāti ad dandum ꝛ recipiendum apostolos tales quales decreuerit ꝓfigat. infra terminū tamen iuris. vtpote. x. .xv. xx. vl'. xxx. diem talis mensis. infra quem terminum assignatum iudex copiam appellationis ꝛ grauamina seu causas ꝓpter quas appellat diligenter discutiat ꝛ cū bono consilio iurisperitorum deliberet an exhibeat appellanti apostolos negatiuos hoc ē responsiones negatiuas appellationem non admittendo vel affirmatiuas hoc est responsiones affirmatiuas ꝛ reuerentiales mittendas ad iudicez ad quem appellatōi deferēdo. Si eñ videat ꝙ cause appellationis sunt false vel friuole atqꝫ nulle et ꝙ appellans nō vult nisi iudicium subtergere seu ꝓrogare det apostolos negatiuos siue refutatorios. Si autem videat ꝙ grauamina sunt vera et iniuste sibi illata ꝛ non sunt repa

rabilia vel dubitat si est ita vel al's fatigatus ꝓpter maliciā appellātis vult se a tanto onere liberare exhibeat appellāti apostolos affirmatiuos seu reuerentiales. Adueniente igitur appellāti termino assignato si iudex nōduȝ formauit apostolos seu respōsiōes. vel al's nō est dispositus. ꝑemptorie pt ꝓrogare simul vel successiue. vsqȝ ad. xxx. diem qui est vltimus terminus iuris. ad exhibendum apostolos assignatos. Si autē formauit ⁊ est disposit⁹ potest statim dare apostolos appellāti. Si igitur decreuerit dare apl'os negatiuos seu refutatorios adueniente termino ꝑemptorio assignato exhibebit ꝑ moduȝ qui sequitur in scriptis.

Et dictus iudex respōdens ꝓfate interiecte appellationi si dici appellatio mereat' dicit ꝙ ipe iuste ⁊ ſm canonicas sāctiones seu etiam imꝑialia statuta seu leges ꝓcessit ⁊ ꝓcedere intēdit ⁊ a iuris vtriusqȝ tramite nō discessit nec discedere intendit. minusqȝ ipm appellātem aggrauauit nec aggrauare intendit aut intellexit. qđ ptȝ ꝑ causas coloratas allegatas singulas decernēdo. Non em̄ grauauit in hoc ꝙ eum cepit ⁊ captum tenuit. q? cum sit sibi delatus de tali heretica prauitate. ⁊ testes multos habeat cōtra eum. merito ipm tanqȝ ꝯuictū de heresi. vel sibi vehemēter suspectū captū tenē debuit atqȝ debet. nec grauauit eū q? dare ipm noluit cautioni. Nā cum crimē heresis sit crimē de maioribus. ⁊ ipe appellās esset ꝯuictus. et statim in negatiua nequaqȝ erat. nec est cautioni etiā maxime dād⁹. ſȝ est ⁊ erat in carceribus detinēdus. Et sic discurrat ꝑ alias rōnes. Quo facto dicat sic. qre appet ꝙ ipe iudex debite ⁊ iuste ꝓcessit ⁊ a iuris semit' minime deuiauit. minusqȝ ipm in aliquo aggrauauit. ſȝ ipe appellans ꝑ cās coloratas atqȝ fictas nititur subterfugere iudiciū iniuste ⁊ indebite appellādo. ꝓpter que eius appellatio est friuola atqȝ nulla. vtpote a nullo grauamine interiecta peccās in materia ⁊ forma. Et cum appellationibus friuolis nec iura deferant nec sit a iudice deferēdum. Jđo dicit ipe iudex ꝙ interiectā appellationem nō admittit nec admittere intendit nec ei defert nec deferre ꝓponit. Et hanc r̄nsionem offert dicto tali sic indebite appellanti pro apostolis negatiuis. ⁊ mandat inseri statim immediate post appellationem ꝓdictam eidem ꝓsentataȝ. Et sic tradat notario qui appellatiōeȝ eidem ꝓsentauit.

Quibus apostolis negatiuis sic adhibitis appellāti. statim iudex continuādo ipm suū officium exequatur. mādando eūdem capi seu detineri. vel ipum arrestando vel terminū ad comparendum coram se eidem assignādo vel aliquod simile. ꝓpter quod appareat quod nō desinit esse iudex. continuabitqȝ processum suū contra appellantē quousqȝ a iudice ad quem est appellatuȝ sit prohibitus ne procedat. Caueat tamen iudex. ꝙ nullā nouitatem faciat cōtra appellātem ꝑsonam. nec ipm capiēdo nec si captus est a carcere liberando. nec alias ab hora qua fuit sibi appellatio presentata. quousqȝ apo

stolos ei tradiderit negatiuos. ꝫ ex-
tūc vt pdicit poterit si iusticia hoc
requirat. quousqꝫ sit ꝓhibitus a iu
dice ad quē fuerat appellatū. ⁊ tūc
cum ꝓcessibus clausis ⁊ sigillatis
⁊ cum fide ac tuta custodia idonea
cautōe si oportuerit remittat eū ad
iudicem antedictū. Si autē iudex
exhibere decreuerit apostolos af
firmatiuos ⁊ reuerētiales aduenien-
te eidē termino ꝑemptorio assigna
to ad dandū ⁊ recipiendū aposto-
los. Exhibebit ꝑ modum qui sequi-
tur in scriptis.

Et dictus iudex respōdēdo prefate interiecte appellati oni si dici appellatio mereatur. Dicit ꝙ ipe iuste ⁊ ꝓut debuit in causa p̄senti processum ⁊ nō al's nec dictum aggrauatū se appellasse aggrauare intendit. qd ptꝫ ad allegatas rōnes singulas discurrendo. Nō em ipm aggrauauit in hoc ꝙ dicit ⁊c. discurrat ꝑ cās singulas appellatōis meliori mō ⁊ cum veritate qua poterit respōdendo. Concludendo sic. qre apparet ꝙ ipe iudex dictum appellantē nullatenus aggrauauit. nec cām dedit eideꝫ appellanti metuens ne fm eius demerita ad iusticiam procedatur. propter qd eius appellatio est friuola atqꝫ nulla. qꝛ a nullo grauamine interiecta. nec ei est iure a iudice deferendū. Uerum propter reuerentiā sedis apostolice. ad quā extitit appellatum. dicit ipse iudex ꝙ dictā appellationem admittit eiqꝫ defert ⁊ deferre intendit. totū presens negociū ad sanctissimū dominū nostrū papā ⁊ scām sedeꝫ apostolicā. remittēdo assignādo eidē appellāti certū tēpus. s. tot mēses proxime subsequētes. Infra quos cum processibus clausis ⁊ sigillatis sibi per ipm iudicem tradēdas. vel al's data idonea cautōe de p̄sentādo se i rhomana curia. vel cū fide ⁊ tuta custodia eidem ꝑ ipm iudicem exhibēda habeat se in rhomana curia p̄sentare dño nostro pape. Et hāc responsionē offert ipe iudex eidē appellāti pro apostolis affirmatiuis. ⁊ mādatur eā inseri immediate post interiectā appellatōem eidē p̄sentatā ⁊ sic tradet eā notario q̄ appellationem eidē presentauit.

Attendat autē prudēs iudex ꝙ mox vt ap̄los reuerentiales appellanti exhibuit in cā illa pro q̄ ille appellauit. statim ipse desinit esse iudex. Nec pōt āplius de illa cognoscē. nisi sibi cā remissa per scīssimū dñm nostrū papā. qre de cā illa se amplius nō intromittat nisi mittēdo dictuꝫ appellātē per modū p̄dictū ad dominū nrm papā assignādo eidē terminū ꝯpetētē. vtpote vnius mēsis duoꝝ vel triū q̄ten⁹ interim possit se ad eūdē dispone ⁊ parare recipiatqꝫ ab eo de ꝯpendo ⁊ se p̄ntādo i rhomanā curiā infra eūdē terminū assignatū idonea cautōe. Uel si appellās nō pt illā p̄stare. mittat cū fide ⁊ tuta custodia. Uel obliget se meli⁹ quo poterit q̄tin⁹ se infra terminū assignatū in rhomanā curiā p̄ntabit dño nro pape. vl' ꝑ ipm nō stabit. Si aūt iudex hꝫ cām aliā ac procedit ꝯtra eā in alia cā in q̄ delatūs nō appellauit. En ipa illa cā iudex remanet prout ante iudex. Etiam si post admissam appellationē ⁊ datis ap̄lis reuerētialib⁹ ipe appellās accusat ⁊ denūciat iudici de

aliȷ̃s heresis criminibus de quib9 nõ agitur in causa pro qua appellauit nõ desinit eẽ iudex imo potest ꝑ se ad informandũ ꝛ testes examinandũ libere prout prius. Et finita prima causa in romana curia vl' ad iudicẽ remissa põt procedere libere in secunda. Aduertant aũt iudices ꝙ ꝓcessus clausos ꝛ sigillatos ad romanã curiã mittãt iudicibus assignatis q̃ iusticiã faciãt ꝓcessus meritis actitatis. nec inquisitores sibi curent agere cõtra appellantes sed dimittãt eos ꝑdictis suis iudicibus iudicãdos. q̃ iudices si inquisitores nolunt facere partẽ ꝯtra appellantes procedent ex officio ad procurationẽ appellantiũ si voluerint expediri. Aduertãt etiam iudices ꝙ si ad appellantiũ instantiaꝫ citenꝫ ꝑsonaliter ꝛ cõpeant. caueãt tñ omnino litem nõ iurare. ſʒ attendant ꝓcessus exhibere ꝛ totaꝫ causam ad illos reducere ꝓcurẽt vt citius poterũt remeare ne ibi tediȷ̃s miseriȷ̃s laboribus ꝛ expensis dampnabiliter fatigenꝫ. sequunꝫ nãqꝫ dãna ecclesie ꝛ heretici ꝯfortanꝫ. ꝛ ex post nõ inueniũt iudices tantũ fauorem ꝛ reuerẽtiam nec timenꝫ ꝑut eoꝝ presentia facit. Itẽ ipsi heretici aliȷ̃ quicũqꝫ videtes iudices in romana curia fatigari ꝛ detineri erigẽt sibi cornua ꝛ cõtẽnẽt ac malignabũtur ꝛ audatius hereses seminabũt. ꝛ vbi agiꝫ ꝯtra eos simili modo appellabũt. Aliȷ̃ etiam iudices efficiunꝫ debiliores ad negocia fidei ꝓsequẽdũ ꝛ ad hereticos extirpãdum metuẽtes ne per similes appellationes tediȷ̃s ꝛ miseriȷ̃s fatigenꝫ ꝛ hec omĩa cedent in magnum preiudicium fidei ꝛ ecclesie sancte dei a quibus singulis sponsus ipsius ecclesie eam preseruare dignetur.

Anno deitatis. Mcccc.xcvi. ꝑsens liber quem editor Malleum malleficarũ intitulauit per Anthonium Koberger Nurẽbergeñ. ciuem est impressus et ad hunc finẽ ꝑductus. xvij. die mẽsis Januariȷ̃.